

הכנסת

חוקי היסוד

וחיקוקים בענייני הכנסת

מעודכן ליום

ז' באייר התשפ"ה - 5 במאי 2025

עדכון ועריכה : עו"ד ארבל אסטרסון ודפנה ברנאי, הלשכה המשפטית של הכנסת

הדפסה וגימור : אגף דפוס וגרפיקה, הכנסת

[מס' סע"ר 2023-085581 (חוקי יסוד) ו-2023-085582 (חיקוקים)]

המהדורה הקודמת - 26/7/10 ; 17/9/12 ; 25/5/14 ; 31/3/15 ; 13/5/16 ; 18/4/17 ;
[16/10/23 ; 15/11/22 ; 3/4/22 ; 6/4/21 ; 29/6/20 ; 30/4/19 ; 14/6/18]

תוכן עניינים

1	מגילת העצמאות
7	חוק-יסוד: חופש העיסוק
9	חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל
11	חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון)
12	חוק-יסוד: ישראל - מדינת הלאום של העם היהודי
14	חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו
16	חוק-יסוד: הכנסת
49	חוק-יסוד: מבקר המדינה
52	חוק-יסוד: הממשלה
	<i>חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 8 והוראת שעה) - הוראת שריון</i>
94	<i>(הוראת שעה לצניין ממשלת חילופים - בתוקף הכנסת ה-23)</i>
95	חוק-יסוד: מקרקעי ישראל
96	חוק-יסוד: משאל עם
97	חוק-יסוד: משק המדינה
114	החלטה בדבר הסמכת ועדות לאשר תקנות
	<i>חוק-יסוד: משק המדינה (הצעות חוק והסתייגויות שבביצוען</i>
115	<i>כרוכה צלחת תקציבית) (הוראת שעה), התשס"ב-2002 (סוף)</i>
	<i>חוק-יסוד: משק המדינה - הוראת שעה לפנת 2020 (אי-קבלת</i>
118	<i>חוק התקציב) - סעיף 33</i>
	<i>חוק-יסוד: משק המדינה - הוראת שעה לפנת 2021 (צד קבלת</i>
125	<i>חוק התקציב לפנת 2021) - סעיף 33</i>
132	חוק-יסוד: נשיא המדינה
142	נוהל לפי סעיף 20(ג) לחוק-יסוד: נשיא המדינה
144	חוק-יסוד: הצבא
145	חוק-יסוד: השפיטה
	<i>חוק-יסוד: תקציב המדינה לפנת 2009 צד 2016 (הוראות מיוחדות)</i>
156	<i>(הוראת שעה) (בתוקף צד 2016)</i>
	<i>חוק-יסוד: תקציב המדינה לפנת 2017 ו-2018 (הוראות מיוחדות)</i>
161	<i>(הוראת שעה) (בתוקף צד 2018)</i>

167.....	חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965
168.....	חוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959 - סעיף 2א
169.....	חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969 - סעיפים הנוגעים לחברי הכנסת ולמועמדים לכנסת
177.....	חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 - סעיף 25
178.....	פקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971 - הוראות בעניין התכתבות חברי הכנסת עם אסירים ובעניין מבקרים רשמיים
181.....	חוק האזנת סתר, התשל"ט-1979 - סעיפים 6, 7א, 12 ו-13
184.....	חוק הגבלת פרסומים (גופים ציבוריים), התשנ"ו-1996
186.....	חוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951 – סעיף 9ג
190.....	חוק ועדות הכנסת (ועדת העבודה והרווחה), התשל"ז-1977
191.....	חוק חובת גילוי לגבי מי שנתמך על ידי ישות מדינית זרה, התשע"א-2011
193.....	חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998
195.....	חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951
234.....	כללי חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (השתתפות בהוצאות משפטיות), התשס"ג-2003
243.....	נוהל כניסת חברי כנסת לשטחי הרשות הפלסטינית באזור יהודה ושומרון ובאזור חבל עזה
244.....	נוהל כניסת חברי הכנסת לשטחים המפונים במסגרת יישום תוכנית ההתנתקות
245.....	נסיעות חברי הכנסת לארצות אויב
246.....	חוק יסודות המשפט, התש"ס-1980
247.....	חוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985
253.....	חוק הכנסת, התשנ"ד-1994
293.....	חוק לעניין ועדות הכנסת (תיקוני חקיקה והוראת שעה), התשפ"ב-2021 [הוראת שעה בכנסת ה-24]
329.....	חוק לעניין הרכב ועדות בכנסת (הוראות מיוחדות לכנסת העשרים), התשע"ז-2017

294.....	חוק הכנסת (מספר הסגנים ליושב ראש הכנסת בתקופת כהונתה של הכנסת התשע-עשרה), התשע"ד-2013
294.....	חוק הכנסת (מספר הסגנים ליושב ראש הכנסת בתקופת כהונתה של הכנסת השמונה עשרה), התשס"ט-2009
294.....	חוק הכנסת (מספר הסגנים ליושב ראש הכנסת בתקופת כהונתה של הכנסת השבע עשרה), התשס"ח-2008
295.....	חוק הכנסת (מספר חברי ועדת הכספים בתקופת כהונתה של הכנסת השבע עשרה), התשס"ו-2006
295.....	חוק הכנסת (מספר חברי ועדת הכספים בתקופת כהונתה של הכנסת השש עשרה), התשס"ד-2004
295.....	חוק הכנסת (מספר חברי ועדות בתקופת כהונתה של הכנסת החמש עשרה), התשס"א-2000
296.....	הוראות הכנסת (תשלום גמול לחברי הועדה הציבורית), התשס"ג-2003
297..	חוק לציון מידע בדבר השפעת חקיקה על זכויות הילד, התשס"ב-2002
298.....	חוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב]
334....	סדרי הדיון בסיכומיה והצעותיה של הועדה לענייני בקורת המדינה בעניין הדוחות השנתיים של מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור
335.....	חוק מוזאון הכנסת, התש"ע-2010
349.....	חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973
407.....	חוק מימון מפלגות (תיקון מס' 16), התשנ"ד-1994
409.....	הוראות מיוחדות לעניין הבחירות לכנסות ה-21 עד ה-25
421.....	כללי מימון מפלגות (מימון תשלומים לצוות הפרלמנטרי), התשס"ה-2004
422.....	הוראות בדבר מימון תשלומים לצוות הפרלמנטרי
426.....	הודעה בדבר הרכב הוועדה הציבורית לפי חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973
427.....	הוראות מימון מפלגות (תשלום גמול לחברי הועדה הציבורית), התשנ"ה-1994

428.....	הודעה בדבר שינוי סכום יחידת המימון
	החלטת מימון מפלגות (יחידות מימון ומועדי תשלום),
429.....	התשמ"א-1981.....
	החלטת הוועדה הציבורית לפי חוק מימון מפלגות,
429.....	התשל"ג-1973 (מועד תשלום).....
	כללי הרשויות המקומיות (מימון בחירות) (פריסת חובות),
430.....	התשס"ח-2008.....
435.....	חוק מינוי מזכיר הכנסת, התשכ"ח-1968.....
436.....	חוק הממשלה, התשס"א-2001.....
451.....	חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975.....
452.....	חוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), התש"ט-1949.....
453.....	חוק המעבר, התש"ט-1949.....
456.....	חוק המעבר לכנסת השניה, התשי"א-1951.....
457.....	חוק המפלגות, התשנ"ב-1992.....
522.....	חוק המפלגות (תיקון מס' 24) - תחולה והוראות מעבר.....
523.....	חוק המפלגות (תיקון מס' 14) - תחילה, תחולה והוראות מעבר.....
524.....	חוק המפלגות (תיקון מס' 4), התשנ"ה-1995.....
525.....	תקנות המפלגות (רישום ודיווח), התשנ"ג-1993.....
532.....	חוק משכן הכנסת, רחבתו ומשמר הכנסת, התשכ"ח-1968.....
554.....	תקנות משכן הכנסת ורחבתו (היתרי כניסה), התשל"א-1971.....
	תקנות משכן הכנסת ורחבתו (הפגנות ותהלוכות),
559.....	התשכ"ח-1968.....
	תקנות משכן הכנסת ורחבתו (פעולות ועדת הבחירות המרכזית),
561.....	התשל"ז-1977.....
	תקנות משכן הכנסת ורחבתו (שטחים מותרים ואסורים בכניסה),
562.....	התשכ"ח-1968.....
	תקנות משכן הכנסת ורחבתו (תשלום קנסות בדין משמעתי),
564.....	התשמ"א-1981.....
	תקנות משכן הכנסת ורחבתו (הסדרת פעולתם של שדלנים),
565.....	התשנ"ד-1994.....

566.....	פקודת סדרי השלטון והמשפט מס' 1 לשנת התש"ח-1948
576.....	חוק סדרי השלטון והמשפט (ביטול החלת המשפט, השיפוט והמינהל), התשנ"ט-1999
581.....	חוק הספרים (חובת מסירה וציון הפרטים), התשס"א-2000
585.....	כללי הספרים (חובת מסירה וציון הפרטים) (ספר הנחוך) לעבודתה של הכנסת), התשפ"ד-2024
586.....	חוק העונשין, התשל"ז-1977 - סעיפים 2 (ענישה לפי חקיקת משנה) ו-295 (תיווך בשוחד ותמורה אסורה לבעל השפעה ניכרת)
589.....	חוק הפרשנות, התשמ"א-1981
598.....	פקודת הפרשנות
607.....	חוק קרן לאזרחי ישראל, התשע"ד-2014 - פרק ו'
613.....	חוק רציפות הדיון בהצעות חוק, התשנ"ג-1993
615.....	<i>חוק שידורי ערוץ הכנסת (הוראת שעה), התשנ"ז-1997 (פקצ)</i>
616.....	חוק שידורי ערוץ הכנסת, התשס"ד-2003
633.....	תקנות שידורי ערוץ הכנסת, התשס"ו-2005
638.....	כללי שידורי טלוויזיה מהכנסת, התשס"ז-2006
653.....	חוק שיווי זכויות האישה, התשי"א-1951
657.....	חוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב-2002
658.....	חוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959
659.....	חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979
663.....	תקנות שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1980
668.....	<i>חוק שכר חברי הכנסת, התש"ס-1949 (פס)</i>
671.....	חוק שלילת תשלומים מחבר הכנסת ומחבר הכנסת לשעבר בשל עבירה, התשע"א-2011

הוראות בדבר נציגי הכנסת בוועדות בחירה ומינוי

676.....	חוק-יסוד : השפיטה - סעיף 4
678.....	חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984 - סעיף 6
682.....	חוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים, התשכ"ג-1962 - סעיף 11
686.....	חוק הדיינים, התשט"ו-1955 - סעיף 6
689.....	חוק הקאדים, התשכ"א-1961 - סעיף 4
691.....	חוק הרבנות הראשית לישראל, התש"ס-1980 - סעיפים 4, 6 ו-8
693.....	הודעה בדבר קביעת הדרכים והתנאים למינויו של היועץ המשפטי לממשלה
694.....	תקנות המבחן (שירותי המבחן), התשי"ט-1959 - סעיפים 33 ו-34
695.....	חוק נציב תלונות הציבור על שופטים, התשס"ב-2002 - סעיף 3א

הוראות הנוגעות לכנסת ולחבריה, סייגים וייחוד כהונה

696.....	חוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים, התשכ"ג-1962 - סעיף 21
696.....	חוק בנק ישראל, התש"ע-2010 - סעיפים 11 ו-26
697.....	חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981 - סעיפים 36א ו-36ב
697.....	חוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975 - סעיפים 16, 17, 37, 44 ו-60א
698.....	חוק הרשות השניה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן-1990 - סעיף 9
698.....	כללי לשכת עורכי הדין (חברי גופים נבחרים או ממונים), התשכ"ט-1969 - סעיף 2א

הוראות הנוגעות לדיונים מיוחדים לציון מועדים

699.....	חוק דוד בן-גוריון, התשל"ז-1976 - סעיף 10
699.....	חוק יום הזיכרון ליצחק רבין, התשנ"ז-1997 - סעיף 1
699.....	חוק בנימין זאב הרצל (ציון זכרו ופועלו), התשס"ד-2004 - סעיף 10
700.....	חוק זאב ז'בוטינסקי (ציון זכרו ופועלו), התשס"ה-2005 - סעיף 10
700.....	חוק להנצחת זכרו של רחבעם זאבי, התשס"ה-2005 - סעיף 10
700.....	חוק זכויות הסטודנט, התשס"ז-2007 - סעיף 22ב
701.....	חוק יום לציון היציאה והגירוש של היהודים מארצות ערב ומאיראן, התשע"ד-2014
702.....	חוק יום העלייה, התשע"ו-2016
703.....	חוק יום הניצחון על גרמניה הנאצית, התשע"ז-2017
704.....	חוק יום ציון לאומי לתרומתה ולפועלה של העדה הדרוזית, התשע"ח-2018
705.....	חוק יום משפחות היתומים בישראל, התשפ"ד-2024
707.....	חוק יום האחדות, התשפ"ד-2024
707.....	חוק יום בריאות הנפש, התשפ"ד-2024
708..	חוק להנצחת זכרו של מרן הרב עובדיה יוסף, התשפ"ה-2025 - סעיף 11
709.....	חוק יום לציון עליית יהודי תימן לישראל ולהנצחת זכרם של הנספים בדרך לישראל, התשפ"ה-2025
709.....	חוק יום לציון מכתב 18 המשפחות היהודיות מגאורגיה, התשפ"ה-2025

מגילת העצמאות¹

בארץ ישראל קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית, בה חי חיי קוממיות ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות לאומיים וכלל-אנושיים והוריש לעולם כולו את ספר הספרים הנצחי.

לאחר שהוגלה העם מארצו בכוח הזרוע שמר לה אמונים בכל ארצות פזוריו, ולא חדל מתפילה ומתקווה לשוב לארצו ולחדש בתוכה את חירותו המדינית.

מתוך קשר היסטורי ומסורתי זה חתרו היהודים בכל דור לשוב ולהאחז במולדתם העתיקה, ובדורות האחרונים שבו לארצם בהמונים, וחלוצים, מעפילים ומגינים הפריחו נשמות, החיו שפתם העברית, בנו כפרים וערים, והקימו ישוב גדל והולך השליט על משקו ותרבותו, שוחר שלום ומגן על עצמו, מביא ברכת הקידמה לכל תושבי הארץ ונושא נפשו לעצמאות ממלכתית.

בשנת תרנ"ז (1897) נתכנס הקונגרס הציוני לקול קריאתו של הוגה חזון המדינה היהודית תיאודור הרצל והכריז על זכות העם היהודי לתקומה לאומית בארצו.

זכות זו הוכרה בהצהרת בלפור מיום ב' בנובמבר 1917 ואושרה במנדט מטעם חבר הלאומים, אשר נתן במיוחד תוקף בין-לאומי לקשר ההיסטורי שבין העם היהודי לבין ארץ-ישראל ולזכות העם היהודי להקים מחדש את ביתו הלאומי.

השוואה שנתחוללה על עם ישראל בזמן האחרון, בה הוכרעו לטבח מיליונים יהודים באירופה, הוכיחה מחדש בעליל את ההכרח בפתרון בעית העם היהודי מחוסר המולדת והעצמאות על ידי חידוש המדינה היהודית בארץ ישראל, אשר תפתח לרווחה את שערי המולדת לכל יהודי ותעניק לעם היהודי מעמד של אומה שוות-זכויות בתוך משפחת העמים.

שארית הפליטה שניצלה מהטבח הנאצי האיום באירופה ויהודי ארצות אחרות לא חדלו להעפיל לארץ-ישראל, על אף כל קושי, מניעה וסכנה, ולא פסקו לתבוע את זכותם לחיי כבוד, חירות ועמל-ישרים במולדת עמם.

במלחמת העולם השנייה תרם הישוב העברי בארץ את מלוא-חלקו למאבק האומות השוחרות חירות ושלום נגד כוחות הרשע הנאצי, ובדם חייליו ובמאמצו המלחמתי קנה לו את הזכות להמנות עם העמים מייסדי ברית האומות המאוחדות.

¹ עתון רשמי התש"ח, מס' 1, עמ' 1.

ב-29 בנובמבר 1947 קיבלה עצרת האומות המאוחדות החלטה המחייבת הקמת מדינה יהודית בארץ-ישראל; העצרת תבעה מאת תושבי ארץ-ישראל לאחוז בעצמם בכל הצעדים הנדרשים מצדם הם לביצוע ההחלטה. הכרה זו של האומות המאוחדות בזכות העם היהודי להקים את מדינתו אינה ניתנת להפקעה.

זוהי זכותו הטבעית של העם היהודי להיות ככל עם ועם עומד ברשות עצמו במדינתו הריבונית.

לפיכך נתכנסנו, אנו חברי מועצת העם, נציגי הישוב העברי והתנועה הציונית, ביום סיום המנדט הבריטי על ארץ-ישראל, ובתוקף זכותנו הטבעית וההיסטורית ועל יסוד החלטת עצרת האומות המאוחדות אנו מכריזים בזאת על הקמת מדינה יהודית בארץ ישראל, היא מדינת ישראל.

אנו קובעים שהחל מרגע סיום המנדט, הלילה, אור ליום שבת ו' אייר תש"ח, 15 במאי 1948, ועד להקמת השלטונות הנבחרים והסדירים של המדינה בהתאם לחוקה שתיקבע על ידי האספה המכוננת הנבחרת לא יאוחר מ-1 באוקטובר 1948 - תפעל מועצת העם כמועצת מדינה זמנית, ומוסד הביצוע שלה, מינהלת העם, יהווה את הממשלה הזמנית של המדינה היהודית, אשר תיקרא בשם ישראל.

מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקיבוץ גלויות; תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה; תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונם של נביאי ישראל; תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות; תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות; ותהיה נאמנה לעקרונותיה של מגילת האומות המאוחדות.

מדינת ישראל תהא מוכנה לשתף פעולה עם המוסדות והנציגים של האומות המאוחדות בהגשמת החלטת העצרת מיום 29 בנובמבר 1947 ותפעל להקמת האחדות הכלכלית של ארץ-ישראל בשלמותה.

אנו קוראים לאומות המאוחדות לתת יד לעם היהודי בבנין מדינתו ולקבל את מדינת ישראל לתוך משפחת העמים.

אנו קוראים - גם בתוך התקפת - הדמים הנערכת עלינו זה חדשים - לבני העם הערבי תושבי מדינת ישראל לשמור על השלום וליטול חלקם בבנין המדינה על יסוד אזרחות מלאה ושווה ועל יסוד נציגות מתאימה בכל מוסדותיה, הזמניים והקבועים.

אנו מושיטים יד שלום ושכנות טובה לכל המדינות השכנות ועמיהן, וקוראים להם לשיתוף פעולה ועזרה הדדית עם העם העברי העצמאי בארצו. מדינת ישראל מוכנה לתרום חלקה במאמץ משותף לקידמת המזרח התיכון כולו.

אנו קוראים אל העם היהודי בכל התפוצות להתלכד סביב הישוב בעליה ובבנין ולעמוד לימינו במערכה הגדולה על הגשמת שאיפת הדורות לגאולת ישראל.

מתוך ביטחון בצור ישראל הננו חותמים בחתימת ידינו לעדות על הכרזה זו, במושב מועצת המדינה הזמנית, על אדמת המולדת, בעיר תל-אביב, היום הזה, ערב שבת, ה' אייר תש"ח, 14 במאי 1948.

דוד בן-גוריון

דניאל אוסטר, מרדכי בנטוב, יצחק בן-צבי, אליהו ברלין, פריץ ברנשטיין, הרב וולף גולד, מאיר גרובבסקי, יצחק גרינבוים, ד"ר אברהם גרובבסקי, אליהו דובקין, מאיר וילנר-קובנר, זרח ורהפטיג, הרצל ורדי, רחל כהן, הרב קלמן כהנא, סעדיה כובאשי, הרב יצחק מאיר לוי, מאיר דוד לוינשטיין, צבי לוריא, גולדה מאירסון, נחום ניר, צבי סגל, הרב יהודה ליב הכהן פישמן, דוד צבי פנקס, אהרן ציזלינג, משה קולודני, אליעזר קפלן, אברהם קצנלסון, פליכס רוזנבליט, דוד רמז, ברל רפטור, מרדכי שטנר, בן-ציון שטרנברג, בכור שיטריט, משה שפירא, משה שרתוק.

חוקי היסוד

חוק-יסוד: חופש העיסוק²

1. **עקרונות יסוד**
זכויות היסוד של האדם בישראל מושתתות על ההכרה בערך האדם, בקדושת חייו ובהיותו בן-חורין, והן יכולדו ברוח העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל³.
2. **מטרה**
חוק-יסוד זה מטרתו להגן על חופש העיסוק כדי לעגן בחוק-יסוד את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.
3. **חופש העיסוק**
כל אזרח או תושב של המדינה זכאי לעסוק בכל עיסוק, מקצוע או משלח יד.
4. **פגיעה בחופש העיסוק**
אין פוגעים בחופש העיסוק אלא בחוק ההולם את ערכיה של מדינת ישראל, שנועד לתכלית ראויה, ובמידה שאינה עולה על הנדרש, או לפי חוק כאמור מכוח הסמכה מפורשת בו.
5. **תחולה**
כל רשות מרשויות השלטון חייבת לכבד את חופש העיסוק של כל אזרח או תושב.
6. **יציבות**
אין בכוחן של תקנות שעת חירום לשנות חוק-יסוד זה, להפקיע זמנית את תוקפו או לקבוע בו תנאים.
7. **נוקשות**
אין לשנות חוק-יסוד זה אלא בחוק-יסוד שנתקבל ברוב של חברי הכנסת⁴.

² ס"ח התשנ"ד, עמ' 90 (פורסם ביום 10.3.1994); תיקון מס' 1 - ס"ח התשנ"ז, עמ' 4; תיקון מס' 2 - ס"ח התשנ"ח, עמ' 178.

³ ע"ר התש"ח, עמ' 1.

⁴ פרופ' אהרן ברק סבור כי "די בכך שהרוב המיוחס מתקיים בקריאה השלישית" (פרשנות במשפט, כרך שלישי, עמ' 264, הערה 34).

- תוקפו של חוק 8. (א) הוראת חוק הפוגעת בחופש העיסוק תהיה תקפה אף כשאינה בהתאם לסעיף 4, אם נכללה בחוק שנתקבל ברוב של חברי הכנסת ונאמר בו במפורש, שהוא תקף על אף האמור בחוק-יסוד זה; תוקפו של חוק כאמור יפקע בתום ארבע שנים מיום תחילתו, זולת אם נקבע בו מועד מוקדם יותר.
- (ב) ההוראה בדבר פקיעת תוקף, כאמור בסעיף קטן (א), לא תחול על חוק שהתקבל לפני תום שנה ממועד תחילתו של חוק-יסוד זה.
9. חוק-יסוד: חופש העיסוק⁵ - בטל.
10. הוראת שעה (תיקונים מס' 1 ו-2) הוראות חיקוק שאלמלא חוק-יסוד זה או חוק-היסוד שבוטל כאמור בסעיף 9, היו תקפות ערב תחילתו של חוק-יסוד זה יעמדו בתוקפן עד יום א' בניסן התשס"ב (14 במרס 2002), אם לא בוטלו קודם לכן, ואולם פירושן של ההוראות האמורות ייעשה ברוח הוראות חוק-יסוד זה.
11. תיקון חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו [שולב בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו].

⁵ ס"ח התשנ"ב, עמ' 114.

חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל⁶

1. ירושלים השלמה והמאוחדת היא בירת ישראל.
ירושלים - בירת ישראל
2. ירושלים היא מקום מושבם של נשיא המדינה, הכנסת, הממשלה ובית המשפט העליון.
מקום מושבם של הנשיא, הכנסת, הממשלה ובית המשפט העליון
3. המקומות הקדושים יהיו שמורים מפני חילול וכל פגיעה אחרת ומפני כל דבר העלול לפגוע בחופש הגישה של בני הדתות אל המקומות הקדושים להם או ברגשותיהם כלפי אותם המקומות.
שמירת המקומות הקדושים
4. (א) הממשלה תשקוד על פיתוחה ושגשוגה של ירושלים ועל רווחת תושביה על ידי הקצאת משאבים מיוחדים, לרבות מענק שנתי מיוחד לעיריית ירושלים (מענק הבירה) באישור ועדת הכספים של הכנסת.
פיתוח ירושלים
(ב) לירושלים יינתנו עדיפויות מיוחדות בפעילויות של רשויות המדינה לפיתוחה של ירושלים בנושאי משק וכלכלה ובנושאים אחרים.
(ג) הממשלה תכונן גוף או גופים מיוחדים לביצוע סעיף זה.
5. תחום ירושלים כולל, לענין חוק-יסוד זה, בין השאר, את כל השטח המתואר בתוספת לאכרזה על הרחבת תחום עיריית ירושלים מיום כ' בסיון התשכ"ז (28 ביוני 1967), שניתנה לפי פקודת העיריות.
שטח תחום ירושלים⁷ (תיקון מס' 1)

⁶ ס"ח התש"ם, עמ' 186 (פורסם ביום 5.8.1980); תיקון מס' 1 - ס"ח התשס"א, עמ' 28; תיקון מס' 2 - ס"ח התשע"ח, עמ' 94.

⁷ על הוראות סעיפים 5-7 יחולו הוראות חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון) שנוסחו מובא להלן.

6. **איסור על העברת סמכויות (תיקונים מס' 1 ו-2)**
- לא תועבר לגורם זר, מדיני או שלטוני, או לגורם זר אחר בדומה לכך, בין דרך קבע ובין לתקופה קצובה, כל סמכות המתייחסת לתחום עיריית ירושלים, ובכלל זה השטח המתואר בתוספת לאכרזה על הרחבת תחום עיריית ירושלים מיום כ' בסיוון התשכ"ז (28 ביוני 1967)⁸, שניתנה לפי פקודת העיריות, והכול כפי שהיה בתוקף ביום תחילתו של חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון מס' 2)⁹.
7. **נוקשות (תיקונים מס' 1 ו-2)**
- אין לשנות את הוראות סעיף 6 אלא בחוק-יסוד שנתקבל ברוב של שמונים חברי הכנסת; אין לשנות את הוראות סעיף זה אלא בחוק-יסוד שנתקבל ברוב של חברי הכנסת.

⁸ ק"ת התשכ"ז, עמ' 2694.

⁹ תחילתו של תיקון מס' 2 ביום פרסומו: כ' בטבת התשע"ח - 7 בינואר 2018.

חוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל (תיקון)¹⁰

- מטרה** 1. חוק-יסוד זה בא לקבוע בחוק-יסוד: ירושלים בירת ישראל, הגבלה על שינוי שטח תחומה של ירושלים ועל שינוי בהחלת המשפט, השיפוט והמינהל של מדינת ישראל בתחום זה וכן בא לאסור על העברת כל סוג של סמכות, שלטונית או עירונית, המתייחסת לתחום ירושלים, לידי כל גוף שאינו פועל מכוח חוק של מדינת ישראל.
2. [התיקון שולב בסעיפים 5 עד 7 לחוק העיקרי].
- שמירת דינים** 3. אין בהוראות חוק-יסוד זה כדי לגרוע מהוראות חוק יישום הסכם הביניים בדבר הגדה המערבית ורצועת עזה (הגבלת פעילות), התשנ"ה-1994, או מהוראות כל דין.

¹⁰ ס"ח התשס"א, עמ' 28 (פורסם ביום 7.12.2000).

חוק-יסוד: ישראל - מדינת הלאום של העם היהודי¹¹

- עקרונות יסוד¹² 1. (א) ארץ ישראל היא מולדתו ההיסטורית של העם היהודי, שבה קמה מדינת ישראל.
- (ב) מדינת ישראל היא מדינת הלאום של העם היהודי, שבה הוא מממש את זכותו הטבעית, התרבותית, הדתית וההיסטורית להגדרה עצמית.
- (ג) מימוש הזכות להגדרה עצמית לאומית במדינת ישראל ייחודי לעם היהודי.
- סמלי המדינה 2. (א) שם המדינה הוא "ישראל".
- (ב) דגל המדינה הוא לבן, שני פסי תכלת סמוך לשוליו, ומגן דוד תכול במרכזו.
- (ג) סמל המדינה הוא מנורת שבעת הקנים, עלי זית בשני צדדיה, והמילה "ישראל" למרגלותיה.
- (ד) המנון המדינה הוא "התקווה".
- (ה) פרטים לעניין סמלי המדינה ייקבעו בחוק.
- בירת המדינה 3. ירושלים השלמה והמאוחדת היא בירת ישראל.
- שפה 4. (א) עברית היא שפת המדינה.
- (ב) לשפה הערבית מעמד מיוחד במדינה; הסדרת השימוש בשפה הערבית במוסדות ממלכתיים או בפניהם תהיה בחוק.

¹¹ ס"ח התשע"ח, עמ' 898 (פורסם ביום 26.7.2018).

¹² בית המשפט העליון דחה טענות לפיהן חוק היסוד אינו חוקתי (בג"ץ 5555/18 ח"כ אכרם חסון ואח' נ' הכנסת ואח', ניתן ביום 8.7.2021).

(ג) אין באמור בסעיף זה כדי לפגוע במעמד שניתן בפועל לשפה הערבית לפני תחילתו של חוק-יסוד זה.

המדינה תהיה פתוחה לעלייה יהודית ולקיבוץ גלויות.	5.	קיבוץ גלויות
(א) המדינה תשקוד על הבטחת שלומם של בני העם היהודי ושל אזרחיה הנתונים בצרה ובשביה בשל יהדותם או בשל אזרחותם.	6.	הקשר עם העם היהודי
(ב) המדינה תפעל בתפוצות לשימור הזיקה בין המדינה ובין בני העם היהודי.		
(ג) המדינה תפעל לשימור המורשת התרבותית, ההיסטורית והדתית של העם היהודי בקרב יהדות התפוצות.		
המדינה רואה בפיתוח התיישבות יהודית ערך לאומי, ותפעל על מנת לעודד ולקדם הקמה וביסוס שלה.	7.	התיישבות יהודית
הלוח העברי הוא לוח רשמי של המדינה ולצדו ישמש הלוח הלועזי כלוח רשמי; השימוש בלוח העברי ובלוח הלועזי ייקבע בחוק.	8.	לוח רשמי
(א) יום העצמאות הוא יום החג הלאומי הרשמי של המדינה.	9.	יום העצמאות וימי זיכרון
(ב) יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל ויום הזיכרון לשואה ולגבורה הם ימי זיכרון רשמיים של המדינה.		
שבת ומועדי ישראל הם ימי המנוחה הקבועים במדינה; למי שאינם יהודים זכות לקיים את ימי המנוחה בשבתם ובחגיהם; פרטים לעניין זה ייקבעו בחוק.	10.	ימי מנוחה ושבתון
אין לשנות חוק-יסוד זה אלא בחוק-יסוד שהתקבל ברוב של חברי הכנסת.	11.	נוקשות

חוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו¹³

1.	זכויות היסוד של האדם בישראל מושתתות על ההכרה בערך האדם, בקדושת חייו ובהיותו בן-חורין, והן יכולדו ברוח העקרונות שבהכרזה על הקמת מדינת ישראל.	עקרונות יסוד (תיקון מס' 1)
א1.	חוק-יסוד זה, מטרתו להגן על כבוד האדם וחירותו, כדי לעגן בחוק-יסוד את ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.	מטרה
2.	אין פוגעים בחייו, בגופו, או בכבודו של אדם באשר הוא אדם.	שמירה על החיים, הגוף והכבוד
3.	אין פוגעים בקנינו של אדם.	שמירה על הקנין
4.	כל אדם זכאי להגנה על חייו, על גופו ועל כבודו.	הגנה על החיים, הגוף והכבוד
5.	אין נוטלים ואין מגבילים את חירותו של אדם במאסר, במעצר, בהסגרה או בכל דרך אחרת.	חירות אישית
6.	(א) כל אדם חופשי לצאת מישראל.	יציאה מישראל וכניסה אליה
(ב)	כל אזרח ישראלי הנמצא בחוץ לארץ זכאי להיכנס לישראל.	
7.	(א) כל אדם זכאי לפרטיות ולצנעת חייו.	פרטיות וצנעת הפרט
(ב)	אין נכנסים לרשות היחיד של אדם שלא בהסכמתו.	
(ג)	אין עורכים חיפוש ברשות היחיד של אדם, על גופו, בגופו או בכליו.	

¹³ ס"ח התשנ"ב, עמ' 150 (פורסם ביום 25.3.1992); תיקון מס' 1 - ס"ח התשנ"ד, עמ' 90.

(ד) אין פוגעים בסוד שיחו של אדם, בכתביו או ברשומותיו.

8. **פגיעה בזכויות (תיקון מס' 1)** אין פוגעים בזכויות שלפי חוק-יסוד זה אלא בחוק ההולם את ערכיה של מדינת ישראל, שנועד לתכלית ראויה, ובמידה שאינה עולה על הנדרש או לפי חוק כאמור מכוח הסמכה מפורשת בו.
9. **סייג לגבי כוחות הביטחון** אין מגבילים זכויות שלפי חוק-יסוד זה של המשרתים בצבא-הגנה לישראל, במשטרת ישראל, בשירות בתי הסוהר ובארגוני הביטחון האחרים של המדינה, ואין מתנים על זכויות אלה, אלא לפי חוק ובמידה שאינה עולה על הנדרש ממהותו ומאופיו של השירות.
10. **שמירת דינים** אין בחוק-יסוד זה כדי לפגוע בתקפו של דין שהיה קיים ערב תחילתו של חוק-היסוד.
11. **תחולה** כל רשות מרשויות השלטון חייבת לכבד את הזכויות שלפי חוק-יסוד זה.
12. **יציבות החוק** אין בכוחן של תקנות שעת חירום לשנות חוק-יסוד זה, להפקיע זמנית את תקפו או לקבוע בו תנאים; ואולם בשעה שקיים במדינה מצב של חירום בתוקף הכרזה לפי סעיף 9 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948¹⁴, מותר להתקין תקנות שעת חירום מכוח הסעיף האמור שיהא בהן כדי לשלול או להגביל זכויות לפי חוק-יסוד זה, ובלבד שהשלילה או ההגבלה יהיו לתכלית ראויה ולתקופה ובמידה שלא יעלו על הנדרש.

¹⁴ ע"ר מס' 2, התש"ח, עמ' 1; ס"ח התשמ"א, עמ' 306.

חוק-יסוד: הכנסת¹⁵

1. המהות הכנסת היא בית הנבחרים של המדינה.
2. מקום המושב מקום מושבה של הכנסת הוא ירושלים.
3. ההרכב הכנסת בהיבחרה תהיה בת מאה ועשרים חבר.

¹⁵ ס"ח התשי"ח, עמ' 69 (פורסם ביום 20.2.1958); תיקון מס' 1 - ס"ח התשי"ט, עמ' 146; תיקון מס' 2 - ס"ח התשי"ט, עמ' 158; תיקון מס' 3 - ס"ח התשי"ט, עמ' 210; תיקון מס' 4 - ס"ח התשכ"ז, עמ' 24; תיקון מס' 5 (בטעות רשום 8) - ס"ח התשל"ד, עמ' 108; תיקון מס' 6 - ס"ח התש"ס, עמ' 160; תיקונים מס' 7 ו-8 - ס"ח התשמ"א, עמ' 168; תיקון מס' 9 - ס"ח התשמ"ה, עמ' 196; תיקון מס' 10 - ס"ח התשמ"ז, עמ' 120; תיקון מס' 11 - ס"ח התש"ן, עמ' 196; תיקון מס' 12 - ס"ח התשנ"א, עמ' 90; תיקון מס' 13 - ס"ח התשנ"א, עמ' 208; תיקון מס' 14 - ס"ח התשנ"ב, עמ' 162; תיקון מס' 15 (עקיף) - ס"ח התשנ"ב, עמ' 224; תיקון מס' 16 - ס"ח התשנ"ד, עמ' 140; תיקון מס' 17 - ס"ח התשנ"ה, עמ' 42; תיקון מס' 18 - ס"ח התשנ"ה, עמ' 316; תיקון מס' 19 - ס"ח התשנ"ו, עמ' 106 (בוטל בתיקון מס' 21); תיקון מס' 20 - ס"ח התשנ"ו, עמ' 100; תיקון מס' 21 - ס"ח התשנ"ו, עמ' 112; תיקון מס' 22 - ס"ח התשנ"ו, עמ' 112; תיקון מס' 23 - ס"ח התשנ"ו, עמ' 234; תיקון מס' 24 - ס"ח התשנ"ז, עמ' 186; תיקון מס' 25 - ס"ח התש"ס, עמ' 108; תיקון מס' 26 - ס"ח התש"ס, עמ' 260; תיקון מס' 27 - ס"ח התש"ס, עמ' 261; תיקון מס' 28 - ס"ח התשס"א, עמ' 50; תיקון מס' 29 - ס"ח התשס"א, עמ' 114; תיקון מס' 30 - ס"ח התשס"א, עמ' 166; תיקון מס' 31 - ס"ח התשס"א, עמ' 426; תיקון מס' 32 - ס"ח התשס"א, עמ' 432; תיקון מס' 33 - ס"ח התשס"א, עמ' 494; תיקון מס' 34 - ס"ח התשס"ב, עמ' 2; תיקון מס' 35 - ס"ח התשס"ב, עמ' 410; תיקון מס' 36 - ס"ח התשס"ד, עמ' 336; תיקון מס' 37 - ס"ח התשס"ו, עמ' 393; תיקון מס' 38 - ס"ח התשס"ז, עמ' 158; תיקון מס' 39 - ס"ח התשס"ח, עמ' 626; תיקון מס' 40 - ס"ח התשע"ד, עמ' 346 (עקיף, יחול מהבחירות לכנסת ה-20); תיקון מס' 41 - ס"ח התשע"ד, עמ' 554; תיקון מס' 42 וה"ש ("החוק הנורווגי" בכנסת ה-20) - ס"ח התשע"ה, עמ' 248; תיקון מס' 43 - ס"ח התשע"ו, עמ' 338; תיקון מס' 44 - ס"ח התשע"ו, עמ' 1086; תיקון מס' 45 - ס"ח התשע"ו, עמ' 1154; תיקון מס' 46 - ס"ח התשע"ז, עמ' 516; תיקון מס' 47 - ס"ח התשע"ח, עמ' 636; תיקון מס' 48 (הוראת שעה) - ס"ח התש"ף, עמ' 39; תיקון מס' 49 - ס"ח התש"ף, עמ' 70 ("החוק הנורווגי" מהכנסת ה-23 ואילך); תיקון מס' 50 (הוראת שעה) - ס"ח התש"ף, עמ' 420; תיקון מס' 51 - ס"ח התשפ"א, עמ' 368; תיקון מס' 52 - ס"ח התשפ"ג, עמ' 8.

שיטת הבחירות

4.

הכנסת תיבחר בבחירות כלליות, ארציות, ישירות, שוות¹⁶, חשאיות ויחסיות, לפי חוק הבחירות לכנסת¹⁷; אין לשנות סעיף זה, אלא ברוב של חברי הכנסת¹⁸.

¹⁶ בבג"ץ 98/69 ברגמן נ' שר האוצר ואח', נפסק כי עקרון השוויון שבסעיף 4 לחוק-יסוד: הכנסת מכיוון גם לזכות לבחור וגם לזכות להיבחר, והוא חייב להתבטא גם בשוויון הסיכויים של רשימות המועמדים השונות המתחרות בבחירות לכנסת. עם זאת, בבג"ץ 148/73 קניאל נ' שר המשפטים ואח', נקבע כי החוק עצמו העניק לכנסת כוח לגרוע מעקרון השוויון בדרך שהתוותה לעצמה מראש בסעיף 4, סיפא, של חוק היסוד.

הנשיאה חיות בבג"ץ 5744/16 בעניין "חוק ההדחה" (סעיף 42א(ג)): "הוראת סעיף 4 לחוק היסוד קשורה בקשר בל-יינתק לזכויות החוקתיות לבחור ולהיבחר... הלכה מושרשת היא כי עקרון השוויון, כעיקרו בסעיף 4 לחוק היסוד, מתבטא "בשוויון הסיכויים של רשימות המועמדים השונות המתחרות בבחירות לכנסת"... ואכן, בכל המקרים שבהם פסק בית משפט זה כי הייתה פגיעה בעקרון השוויון המצדיקה את פסילת החוק שעמד לדיון, מדובר היה בחקיקה שהקצתה משאבי ציבור באופן שהשליך על סיכוייהן של רשימות מסוימות להצליח בבחירות בהשוואה לרשימות אחרות... חוק ההדחה, לעומת זאת, אין בו כדי להשליך על שוויון הסיכויים של הרשימות המתחרות בבחירות. הוא אינו מקנה יתרון בלתי הוגן לרשימה אחת על פני רשימות אחרות ואינו מטיל סיכון בלתי הוגן על רשימה אחת לעומת האחרות. האיסורים שנקבעו בחוק ההדחה... חלים על כל הרשימות כולן במידה שווה. אף אין מדובר בפגיעה בציפיות של הבוחרים או הנבחרים לאחר הבחירות... לפיכך, אין בסיס לטענה כי חוק ההדחה פוגע בשוויון הסיכויים כמשמעותו בסעיף 4 לחוק היסוד. מקל וחומר אין מדובר ב"שינוי" של הזכויות המעוגנות בשיטת הבחירות הקבועה בסעיף 4 לחוק היסוד, כמובנו במשפטנו החוקתי וכפי שעוצב מאז פסק הדין בעניין בנק המזרחי... זאת, מפני שחוק ההדחה אינו טומן בחובו צמצום בתוכנו של הזכויות המעוגנות בסעיף 4 לחוק היסוד, אף לא בהיקף תחולתן או בזכאים להן... יתרה מכך, חרף השלכותיו של חוק ההדחה על הזכויות לבחור ולהיבחר, החוק כלל אינו חל בתקופת הבחירות כהגדרתה בחוק. עניינו בהתנהלות חברי הכנסת במהלך כהונתם. מקובלת עלי בהקשר זה עמדתו של היועץ המשפטי לכנסת, אשר טרם הקריאה הראשונה חיווה דעתו כי אין בהצעת חוק ההדחה משום שינוי ולו במשתמע של סעיף 4 לחוק היסוד שעבורו נדרש רוב של חברי הכנסת בשלוש קריאות..."

¹⁷ ר' חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969.
¹⁸ (1) ר' סעיף 46 וההערות לו.

(2) הצעה שקיבלה רוב מבלי שנספרו הקולות, ובשל כך לא נתבהר מהו שיעורו של הרוב, נתונה ליו"ר הסמכות (הטבעית) להורות על ספירה חוזרת, במהלך הישיבה עצמה או בסמוך מיד לאחר מכן (בג"ץ 410/91 עו"ד ליסה בלום נ' יו"ר הכנסת).

הזכות לבחור 5. כל אזרח ישראלי בן שמונה עשרה שנה ומעלה זכאי לבחור לכנסת אם בית משפט לא שלל ממנו זכות זו על פי חוק; חוק הבחירות יקבע את המועד שבו ייחשב אדם בן שמונה עשרה שנה לענין השימוש בזכות הבחירה לכנסת.

הזכות להגיש רשימת מועמדים (תיקונים מס' 19 ו-21) 5א. רשימת מועמדים לכנסת תוגש על ידי מפלגה בלבד; דרכי התאגדותן ורישומן של מפלגות ותנאים להגשת רשימת מועמדים, ייקבעו בחוק.

הזכות להיבחר¹⁹ (תיקונים מס' 8, 10, 22, 26 ו-47) 6. (א) כל אזרח ישראלי, שביום הגשת רשימת המועמדים הכוללת את שמו הוא בן עשרים ואחת שנה ומעלה, זכאי להיבחר לכנסת, זולת אם בית משפט שלל ממנו זכות זו על פי חוק או שנידון, בפסק דין סופי, לעונש מאסר בפועל לתקופה העולה על שלושה חודשים וביום הגשת רשימת המועמדים טרם עברו שבע שנים מהיום שגמר לרצות את עונש המאסר בפועל, ואם הורשע בעבירת טרור חמורה או עבירת ביטחון חמורה, כפי שייקבע בחוק, נידון, בפסק דין סופי, לעונש מאסר בפועל לתקופה העולה על שבע שנות מאסר, וביום הגשת רשימת המועמדים טרם עברו 14 שנים מהיום שגמר לרצות את עונש המאסר בפועל²⁰, אלא אם כן קבע יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית כי אין עם העבירה שבה הורשע, בנסיבות הענין, משום קלון²¹.

(ב) [בוטל].

¹⁹ תחילתו של סעיף 6 כנוסחו זה ביום ז' באב התש"ס (8 באוגוסט 2000) והוא יחול גם על מי שנידון לפני תחילתו.

²⁰ ההתייחסות להרשעה בעבירת טרור או ביטחון חמורה התווספה בתיקון מס' 47 והיא לא תחול על מי שהורשע בעבירה כאמור אם לפני תחילתו של תיקון מס' 47 עברו שבע שנים מהיום שגמר לרצות את עונש המאסר בפועל.

²¹ ר' סעיף 56 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969, וכן נוהל הטיפול בבקשות לקביעת העדר קלון, התשע"ד-2013 - י"פ התשע"ד, עמ' 1518; דחיית עתירה נגד החלטת יו"ר ועדת הבחירות שלא להפעיל סמכותו בעניין הקלון (בג"ץ 5452/19 אמבש נ' יו"ר ועדת הבחירות, ניתן ביום 16.8.2019).

(ג) מועמד לכנסת שנידון כאמור בסעיף קטן (א) ופסק הדין נעשה סופי אחרי הגשת רשימת המועמדים ולפני שהחל לכהן כחבר הכנסת, דינו כדין מי שהתפטר מרשימת המועמדים שבה כלול שמו, או מחברותו בכנסת, לפי הענין, אלא אם כן קבע יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית שאין עם העבירה שבה הורשע, בנסיבות הענין, משום קלון.

(ד) קביעת יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ג) לא תידרש אם קבע בית המשפט, לפי דין, כי יש עם העבירה, בנסיבות הענין, משום קלון.

(ה) לענין סעיף זה -

"מאסר בפועל" - סך כל תקופות המאסר בפועל שעל הנידון לרצות ברצף אחד, אף אם הוטלו בגזרי דין שונים, לרבות מאסר על תנאי שהופעל;

"עבירה" - כל אחת מהעבירות שעליהן נידון לעונש של מאסר בפועל.

סייג למועמדות 6א. (א) 22 חבר הכנסת שפרש מסיעתו ולא התפטר מכהונתו סמוך לפרשתו, לא ייכלל, בבחירות לכנסת שלאחריה, ברשימת מועמדים שהגישה מפלגה שהיתה מיוצגת על ידי סיעה של הכנסת היוצאת; הוראה זו לא תחול על התפלגות סיעה בתנאים שנקבעו בחוק²³.

²² (1) "את הביטוי "בסמוך לאחר הפרישה" יש לפרש על פי תכליתו של ההסדר הקבוע בסעיף 6א לחוק יסוד: הכנסת. תכליתה המרכזית של הוראה זו הינה לצמצם את האפשרות שחבר כנסת שנבחר במסגרת רשימת מועמדים מסוימת יפרוש מסיעתו יחד עם המנדט שנתן ציבור הבוחרים לרשימה ממנה פרש, ויפעל בכנסת באופן המנוגד למצעה ולעמדותיה של הסיעה, תוך סיכול רצון הבוחר... האם התפטרות 45 יום לאחר הפרישה הינה התפטרות בסמוך לאחר הפרישה? אין מדובר בתקופה קצרה. אולם מקובלים עלינו נימוקי יושבת ראש ועדת הבחירות המרכזית לעניין זה. בהתחשב בכך שמדובר היה בתקופת בחירות, וכי במהלך 45 ימים אלה לא התקיימו דיונים או הצבעות בעלות חשיבות רבה, ולא נטען בפנינו כי המשיבים הצביעו בכנסת בניגוד לעמדת הסיעה ממנה פרשו, יש לראות במשיבים 2–4 כמי שהתפטרו מכהונתם בסמוך לאחר פרישתם." (בג"ץ 1759/06 מפלגת העבודה נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, שמעון פרס, דליה איציק, חיים רמון ואח', ניתן ביום 14.8.2006).

(2) לעניין ח"כ שהודיע בתקופת 90 הימים שלפני יום הבחירות על התמודדותו במסגרת מפלגתית אחרת מזו שהוא מייצג בכנסת יוצאת, ועדת הבחירות מוסמכת להכריע בשאלה האם הוא נחשב למי שפרש מסיעתו כחלק מסמכותה לאשר את רשימות המועמדים. ואולם, היא מוסמכת להפעיל סמכותה זו רק אם ועדת הכנסת לא הכריעה בדבר מעמדו של ח"כ קודם לכן (השאלה גופא לא הוכרעה בהליך זה) (ה"ש 1/23, היועמ"ש לכנסת נ' סיעת כחול לבן ואח', ניתן ביום 31.12.2019).

(3) ביום 25.4.2022 קבעה ועדת הכנסת של הכנסת ה-24 כי ח"כ עמיחי שיקלי פרש מסיעת ימינה (י"פ התשפ"ב, עמ' 7622); ערעור על ההחלטה שהוגש לבית המשפט המחוזי בירושלים בחלוף 49 ימים - נדחה (עש"א 25528-06-22 ח"כ שיקלי נ' ועדת הכנסת, ניתן ביום 10.7.2022); יומיים לאחר פסה"ד במחוזי ו-78 ימים לאחר החלטת ועדת הכנסת, התפטר שיקלי מהכנסת; יו"ר ועדת הבחירות המרכזית קיבל בקשה לקבוע כי אין לאשר את מועמדותו של שיקלי ברשימת הליכוד לכנסת ה-25, מאחר שהתפטרותו מהכנסת לא נעשתה "בסמוך" לפרשתו (פ"מ 1/25 ח"כ לסקי-שוץ וסיעת מרצ נ' שיקלי ואח', ניתן ביום 28.9.2022); ערעור על החלטת יו"ר ועדת הבחירות נדון בביהמ"ש העליון בהרכב מורחב והתקבל ברוב דעות (ע"ב 6615/22 שיקלי והליכוד נ' יו"ר ועדת הבחירות ואח', ניתן ביום 9.10.2022 ללא נימוקים - 3.11.2022). הנשיאה חיות:

(א) "לטעמי יש קושי במתן האפשרות לצדדים שלישיים להתערב בענייניה הפנימיים של הסיעה באופן שיכפה עליה, בעל כורחה, את פרישתו של חבר מחבריה, על כל ההשלכות הכרוכות בכך, אף שלאפשרות זו יש, לכאורה, יעגון לשוני בהוראת סעיף 61(א) לחוק הכנסת. אלא שבענייננו... דבר פרישתו של המערער אינו נתון במחלוקת. דומה כי אין מקום לחסום גורמים המבקשים

להעלות טענות בדבר עיתוי התפטרותו של חבר הכנסת הפורש בפני ועדת הבחירות...בשלב זה, לאחר שחבר הכנסת הוכרז על ידי ועדת הכנסת כפורש, אף אין טעם להעניק משקל מיוחד לעמדת סיעתו בעניין עיתוי התפטרותו."

(ב) "נשאלת השאלה מיהו הגורם המוסמך לקבל את ההחלטה ביחס לעמידת מועמד בתנאי הכשירות... לפרשנות לפיה יו"ר ועדת הבחירות הוא הגורם המוסמך למנוע התמודדות של מועמד בגין אי-עמידתו באחד מתנאי הכשירות אין אחיזה בלשון הוראות החוק, ומשכך אין מנוס מן המסקנה כי הגורם המוסמך בהקשר זה הוא מליאת הוועדה... ככל שמתעוררת שאלה בענייני כשירות יש להביאה להכרעת יו"ר הוועדה, אשר יקיים, בין כהכרעה מוקדמת ובין לאחר הגשת הרשימות, הליך מעין-שיפוטי בהתבסס על טענות בכתב, ישקול בדבר וינמק את החלטתו. החלטה זו תונח בפני הוועדה כחוות דעת משפטית, בצירוף כל החומרים הנלווים הרלוונטיים, ותנחה אותה לקראת הדיון באישור הרשימות. היות שהבחינה האם הרשימה "הוגשה כהלכה" היא שאלה משפטית במהותה, על הוועדה להעניק בהקשר זה משקל משמעותי ביותר לחוות הדעת המשפטית מטעם יו"ר הוועדה..."

(ג) "מועד השתכללות הפרישה הוא מועד החלטת ועדת הכנסת. החלטה זו נכנסת לתוקף באופן מיידי עם קבלת החלטת ועדת הכנסת, והגשת ערעור על ההחלטה מכוח סעיף 61(ג) לחוק הכנסת אין בו כדי לשנות זאת אלא אם כן החליט בית המשפט שמוסמך לדון בערעור על החלטת ועדת הכנסת, לעכב את ביצועה של ההחלטה."

(ד) "בענייננו לא התעוררה השאלה שאליה נדרש יו"ר ועדת הבחירות בה"ש 1/23. כוונתי לשאלה הנוגעת לסמכות שירות הנתונה לוועדת הבחירות לקבוע באופן אגבי ולצורך הגשת הרשימות בלבד, כי חבר כנסת פרש מסיעתו, ככל שוועדת הכנסת לא נדרשה לעניין. מבלי לקבוע מסמרות בדבר, אני סבורה כי ככל שסמכות כזו אכן קיימת יש לייחד אותה למקרים חריגים ביותר, שבהם אי-הכרה בפרישה עלולה לעקר מתוכן את הוראת הכשירות הקבועה בסעיף 6א לחוק היסוד, ובכללם מקרים שבהם סוכלה כל אפשרות לכנס את ועדת הכנסת אף שמדובר בפרישה מובהקת וברורה מבחינה עובדתית ומשפטית."

(ה) "בכל הנוגע למועד שבו יש להגיש ערעור על החלטת ועדת הכנסת כדי לעמוד בחובה להתפטר בסמוך לפרישה ככל שהערעור יידחה, מקובלת עליי עמדת יו"ר ועדת הבחירות כי על מנת להימנע מהסנקציה הקבועה בסעיף 6א לחוק, על חבר הכנסת שמגיש ערעור על החלטת ועדת הכנסת בדבר פרישתו להגיש את הערעור "סמוך" ככל הניתן להחלטת ועדת הכנסת ועליו להימנע בהקשר זה משימוש לרעה בהליכי הערעור.... השתהות בהגשת הערעור – גם אם זו לא תוביל לדחייתו בשל אי עמידה במועדים הקבועים בתקנות – עשויה להשפיע על בחינת ההתפטרות של חבר הכנסת לעניין הסנקציה שבסעיף 6א לחוק היסוד, ככל שהערעור יידחה. לעומת זאת, אני סבורה כי לצורך בחינת עיתוי ההתפטרות אין להביא בחשבון את פרק הזמן שמיום הגשת הערעור על החלטת ועדת הכנסת ועד להכרעה בערעור."

(ו) "לעניין עיתוי ההתפטרות לא ניתן להתעלם מכך שהמערער הוסיף להצביע באופן עקבי בכנסת בניגוד לעמדת סיעתו, לרבות בהצעות אי-אמון בממשלה ובהצעות חוק אחרות, גם לאחר שהוכרז כפורש ואף לאחר הגשת הערעור על החלטת ועדת הכנסת. כך, בשונה מחברי הכנסת שעמדו במוקד עניין העבודה, המערער ביקש לנצל את התקופה שלאחר פרישתו לצורך שימוש בכליו

(ב) לענין סעיף זה -

"פרישה מסיעה" - לרבות הצבעה במליאת הכנסת שלא בהתאם לעמדת הסיעה בענין הבעת אמון לממשלה או אי אמון בה; ואולם הצבעה כאמור לא תיחשב כפרישה אם חבר הכנסת לא קיבל כל תמורה בעד הצבעתו;

"תמורה" - במישרין או בעקיפין, בהבטחה או בהתחייבות לעתיד, ולרבות הבטחה מקום ברשימת מועמדים לכנסת, או מינוי חבר הכנסת עצמו או אדם אחר לתפקיד כלשהו.

מי לא יהיה מועמד (תיקונים מס' 21, 2 ו-33)	7.	אלה לא יהיו מועמדים לכנסת:
	(1)	נשיא המדינה;
	(2)	שני הרבנים הראשיים;

הפרלמנטריים נגד סיעתו... בהינתן פרק הזמן שחלף עד להגשת הערעור לבית המשפט המחוזי וכן לנוכח האופן שבו התנהל המערער למן ההכרזה בוועדת הכנסת על פרישתו, המערער אכן לא התפטר בסמוך לפרישתו. עם זאת, בשל הטעמים שעליהם אעמוד להלן, אני סבורה כי בענייננו מתקיימות נסיבות חריגות אשר הצדיקו הימנעות מהפעלת הסנקציה הקבועה בסעיף 6א לחוק-יסוד: הכנסת בנוגע למערער."

השופטת דפנה ברק-ארז: "הצהרותיו של שיקלי, לרבות חלק מן הטענות שהעלה כנגד החלטתה של ועדת הכנסת בעניינו, באשר לכך שלא הוא "פרש" מסיעתו אלא היא פרשה ממנו, וזאת על בסיס ניתוח אידאולוגי-מהותי של עמדות פוליטיות, מבטאות עמדה שאינה עולה בקנה אחד עם פרשנותו המשפטית של סעיף 6א לחוק היסוד. כאמור, לא זה המבחן שבו בחרה כנסת בעת שחוקקה את הסעיף האמור, ושומה על כולנו לכבדו ככתבו וכלשונו."

(4) בעתירה שעניינה פסילת מועמדות לכנסת ה-25 בשל הסכם שנעשה לפני היום ה-90 שלפני הבחירות ציין ביהמ"ש כי "לא מן הנמנע כי הפרת הוראות סעיף 57א עשויה להוות, במקרים מסוימים, אינדיקציה התומכת בקביעה כי חבר כנסת פרש מסיעתו" (בג"ץ 6600/22 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-25, עידית סילמן ואח', ניתן ביום 19.10.2022).²³ ר' סעיפים 59 עד 61 לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994.

- (3) שופט ;
- (4) דיין של בית דין דתי ;
- (5) מבקר המדינה ;
- (6) ראש המטה הכללי, צבא הגנה לישראל ;
- (7) רבנים וכהני דתות אחרות, כשהם משמשים
בכהונתם בשכר ;
- (8) עובדי מדינה בכירים וקציני צבא בדרגות או
בתפקידים שייקבעו בחוק²⁴ ;
- (9) שוטרים וסוהרים בדרגות או בתפקידים
שייקבעו בחוק ;
- (10) עובדי תאגידים שהוקמו בחוק, בדרגות או
בתפקידים שייקבעו בחוק ;
- זולת אם חדלו לכהן במשרה או בתפקיד כאמור
לפני המועד להגשת רשימות המועמדים לכנסת,
ואם נקבע בחוק מועד מוקדם מזה, לפני המועד
האמור.

מניעת
השתתפות
בבחירות²⁵
(תיקונים מס'
9, 35 ו-46)

7א. (א) רשימת מועמדים לא תשתתף בבחירות
לכנסת ולא יהיה אדם מועמד בבחירות
לכנסת, אם יש במטרותיה או במעשיה של
הרשימה או במעשיו של האדם, לרבות
בהתבטאויותיו, לפי הענין, במפורש או
במשתמע, אחד מאלה :

²⁴ ר' סעיף 56 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969.

²⁵ (1) לענין פסילה של רשימות ומועמדים ראו בין היתר -
ע"ב 1/65 ירדור נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת השישית (פסילה אף בהיעדר
הסמכה בחוק) ; א"ב 11280/02 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-16 נ' ח"כ טיבני,
ח"כ בשארה ואחי' (אישור התמודדות למרות החלטות פסלות של ועדת הבחירות) ;
ע"ב 561/09 בלי"ד ורע"ם-תע"ל נ' ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-18 (אישור

- (1) שלילת קיומה של מדינת ישראל
כמדינה יהודית ודמוקרטית;
- (2) הסתה לגזענות;
- (3) תמיכה במאבק מזוין, של מדינת
אויב או של ארגון טרור, נגד מדינת
ישראל.

26(1א) לעניין סעיף זה, יראו מועמד ששהה במדינת
אויב שלא כדין בשבע השנים שקדמו למועד
הגשת רשימת המועמדים כמי שיש במעשיו
משום תמיכה במאבק מזוין נגד מדינת
ישראל, כל עוד לא הוכיח אחרת.

התמודדות שתי מפלגות שנפסלו ע"י ועדת הבחירות; א"ב 9255/12 ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-19 נ' ח"כ חנין זועבי (אישור התמודדות למרות החלטת פסלות של ועדת הבחירות); א"ב 1095/15 (לא אושרה החלטת ועדת הבחירות למנוע מח"כ חנין זועבי להיות מועמדת בבחירות לכנסת ה-20); א"ב 1096/15 (לא אושרה החלטת ועדת הבחירות למנוע מברוך מרזל להיות מועמד בבחירות לכנסת ה-20); הבחירות לכנסת ה-21: א"ב 1806/19 (אישור התמודדות של עופר כסיף למרות החלטת פסלות של ועדת הבחירות); ע"ב 1866/19 (פסילת התמודדות של מיכאל בן ארי למרות אישור ועדת הבחירות ודחיית ערעור על אישור התמודדות של איתמר בן-גביר ע"י ועדת בחירות); ע"ב 1867/19 (דחיית ערעור על אישור התמודדות של חד"ש-תע"ל ע"י ועדת הבחירות); ע"ב 1876/19 (אישור התמודדות של רע"מ-תע"ל למרות החלטת פסלות של ועדת הבחירות); הבחירות לכנסת ה-22: ע"ב 5487/19 (פסילת התמודדות גופשטיין ומרזל, ואישור התמודדות בן גביר ורשימת עוצמה יהודית); ע"ב 5506/19 (אישור התמודדות הרשימה המשותפת); הבחירות לכנסת ה-23: א"ב 852/20 (לא אושרה החלטת ועדת הבחירות למנוע מח"כ היבא יזבק להיות מועמדת בבחירות לכנסת ה-23); ע"ב 922/20 (אישור התמודדות רשימת משפט צדק לרפורמה במערכת המשפט ולשחרור יגאל עמיר); הבחירות לכנסת ה-24: א"ב 1156/21 (לא אושרה החלטת ועדת הבחירות למנוע מאבתיסאם מראענה להיות מועמדת בבחירות לכנסת ה-24); הבחירות לכנסת ה-25: ע"ב 6668/22 (אישור התמודדות רשימת בל"ד למרות החלטת פסלות של ועדת הבחירות).

(2) ר' גם סעיפים 63 ו-64 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969, כפי שתוקנו (תיקון עקיף) בתיקון מס' 9.

26 (1) הוראות סעיף קטן (1א) שהתווסף בתיקון מס' 39 יחולו לגבי שהייה במדינת אויב שאירעה ביום התחילה ואילך - התיקון פורסם ביום 9.7.08.

(2) תקנה 5 לתקנות שבתוספת לפקודת הארכת תוקף של תקנות שעת חירום (יציאה לחוץ לארץ), התש"ט-1948 נקבע איסור יציאה וכניסה ללא היתר למדינה המפורטת

(ב) החלטת ועדת הבחירות המרכזית כי מועמד מנוע מלהשתתף בבחירות טעונה אישור בית המשפט העליון.

(ג) מועמד יצהיר הצהרה לענין סעיף זה.²⁷

(ד) פרטים לענין הדיון בועדת הבחירות המרכזית ובבית המשפט העליון ולענין הצהרה לפי סעיף קטן (ג), ייקבעו בחוק.²⁸

תקופת כהונת 8. **תקופת כהונתה של הכנסת תהיה ארבע שנים מיום הכנסת**²⁹.

מועד הבחירות לכנסת העשרים וארבע (תיקון מס' 48 - הוראת שעה) 8א.³⁰ [פקע].

בסעיף 2א לחוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט), התשי"ד-1954, והן: לבנון, סוריה, סעודיה, עיראק, תימן, איראן (למצרים וירדן ניתן היתר כללי).
סעיף 11 לחוק האזרחות, התשי"ב-1952, העוסק בביטול אזרחות, קובע כי יראו כ"הפרת אמונים למדינת ישראל" המאפשרת ביטול אזרחות - רכישת אזרחות או זכות לישיבת קבע במדינה או בשטח המנויים בתוספת, והם: איראן, אפגניסטן, לבנון, לוב, סודאן, סוריה, עיראק, פקיסטן, תימן, שטח רצועת עזה.
(3) תיקון מס' 39 שהוסיף את סעיף קטן (א1) התקבל ברוב של 52 ח"כים. ביהמ"ש העליון הפנה את תשומת הלב כי "נושא הרוב הנחוץ לקבלת התיקון אינו נקי מספק על פי מהותו, גם בלא שנעסוק בכך כאן ועתה" (בג"ץ 5887/08 ח"כ נפאע נ' הכנסת ואח', ניתן ביום 18.6.09).

²⁷ ר' סעיף 57(ט1) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969.
²⁸ ר' סעיף 63א ו-64 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969.
²⁹ ר' גם סעיף 36.

³⁰ בהוראת שעה לכנסת ה-23 נוסף סעיף 8א:
"מועד הבחירות לכנסת ה-24

(1) על אף האמור בסעיף 8, הבחירות לכנסת העשרים וארבע יהיו ביום ג' הראשון שלאחר תום שלוש שנים מיום כינון הממשלה השלושים וחמש (בסעיף זה - מועד הבחירות).

(2) הכנסת רשאית, בהחלטה שתתקבל ברוב חבריה, לקבוע, לא יאוחר מ-100 ימים לפני מועד הבחירות, כי בשל סמיכות מועד הבחירות ליום חג, מועד או זיכרון, יידחו הבחירות למועד שתקבע ואינו מאוחר מ-14 ימים ממועד הבחירות.

(3) אין בהוראות פסקה (1) כדי למנוע מהכנסת העשרים ושלוש להתפזר לפני גמר תקופת כהונתה בדרך של קבלת חוק לפי סעיף 34, ברוב חברי הכנסת; אין באמור כדי לגרוע מהוראות סעיף 143 לחוק-יסוד: הממשלה."

- מועד הבחירות 9. (תיקון מס' 1)**
הבחירות לכנסת יהיו ביום ג' השלישי לחודש חשוון של השנה שבה תמה כהונתה של הכנסת היוצאת, אולם אם היתה השנה שלפניה שנה מעוברת, יהיו הבחירות ביום ג' הראשון לאותו חודש.
- הארכת תקופת כהונה (תיקון מס' 15)**
9א. (א) הכנסת לא תאריך את תקופת כהונתה אלא בחוק שנתקבל ברוב של שמונים חברי הכנסת ואם נתקיימו נסיבות מיוחדות המונעות עריכת בחירות בעיתן; תקופת ההארכה לא תעלה על הזמן המתחייב מהנסיבות האמורות; בחוק כאמור ייקבע מועד הבחירות³¹.
- (ב) מבלי לגרוע מהוראות סעיף 34, רשאית הכנסת, בהחלטה ברוב חבריה, להקדים את מועד הבחירות שנקבע לפי סעיף קטן (א), ובלבד שהמועד החדש לא יהיה מוקדם מהמועד לקיום הבחירות לכנסת לפי סעיף 9.
- יום הבחירות - 10.** יום הבחירות יהיה יום שבתון, אך שירותי התחבורה ושאר שירותים ציבוריים יפעלו כסדרם.
- פירסום תוצאות הבחירות (תיקון מס' 20)**
11. תוצאות הבחירות יפורסמו ברשומות תוך שמונה ימים מיום הבחירות.

לפי תיקון מס' 48 (ה"ש) (תיקון עקיף בחוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 8 וה"ש)) - אין לשנות, במפורש או במשתמע, את הוראות סעיף 8 אלא ברוב של 70 ח"כים (בשלוש הקריאות). לפי סעיף 7 (ג) לחוק-יסוד: הממשלה הנ"ל, ביטול סעיף 8א, ובכלל זה שינוי הסדר בחוק-יסוד: הממשלה הנ"ל הקשור לביטול כאמור, טעון גם הוא רוב של 70 ח"כים (בשלוש הקריאות), ואפשר לחוקקו לא יאוחר משישה חודשים לפני מועד הבחירות לכנסת ה-24 לפי סעיף 8א(1).
³¹ ר' סעיף 45א לעניין נוקשות הסעיף.

12. **כינוס הכנסת**
(תיקון מס' 37)
הכנסת תתכנס לשיבתה הראשונה, לאחר פרסום תוצאות הבחירות, בתוך ארבעה עשר ימים מיום הבחירות לכנסת במועד שייקבע בחוק, אלא אם כן נקבע בחוק מועד סמוך אחר בשל יום מנוחה, חג, מועד, יום זיכרון או בשל סמיכות לאחד מהם, או בשל חול המועד.
13. **פתיחת הכנסת**
(תיקונים מס' 27 ו-37)
[בטל³²].
14. **ישיבת הפתיחה**
(תיקון מס' 23)
סדרי ישיבת הפתיחה ייקבעו בחוק, והם יבטאו את אופיה של מדינת ישראל ומורשתה.
15. **הצהרת אמונים של חבר הכנסת**
(תיקון מס' 23)
(א) חבר הכנסת יצהיר אמונים; ואלה דברי ההצהרה:
"אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולמלא באמונה את שליחותי בכנסת."
(ב) סדרי ההצהרה ייקבעו בחוק³³.
16. **אי הצהרה**
קרא יושב ראש הכנסת לחבר הכנסת להצהיר הצהרת אמונים והחבר לא עשה כן, לא יהנה החבר מזכויותיו של חבר הכנסת כל עוד לא הצהיר.

³² סעיף 13 קבע ערב ביטולו כי "הכנסת תיפתח על ידי נשיא המדינה, ובהעדרו - על ידי הוטיק שבחברי הכנסת הנוכחים; פתח נשיא המדינה, ימסור את הנהלת הישיבה לוטיק שבחברי הכנסת הנוכחים; בחוק-יסוד זה, "וטיק" - מי שתקופת כהונתו בכנסת היא הארוכה ביותר, ברציפות או שלא ברציפות, ומבין בעלי ותק שווה - המבוגר שבהם."
³³ ר' חוק הכנסת, התשנ"ד-1994.

- אי הצהרה בשל אזרחות כפולה (תיקון מס' 22)** 16א. היה חבר הכנסת בעל אזרחות נוספת שאינה ישראלית, ודיני המדינה שהוא אזרח שלה, מאפשרים את שחרורו מאזרחות זו, לא יצהיר אמונים אלא לאחר שעשה את כל הדרוש מצדו לשם שחרורו ממנה, והוא לא ייהנה מזכויותיו של חבר הכנסת כל עוד לא הצהיר.
- חסינות חברי הכנסת** 17. לחברי הכנסת תהיה חסינות; פרטים ייקבעו בחוק³⁴.
- חסינות בנייני הכנסת** 18. לבנייני הכנסת תהיה חסינות; פרטים ייקבעו בחוק³⁵.
- סדרי העבודה והתקנון**³⁶ 19. הכנסת תקבע סדרי עבודתה; במידה שסדרי העבודה לא נקבעו בחוק תקבעם הכנסת בתקנון; כל עוד לא נקבעו סדרי העבודה כאמור, תנהג הכנסת לפי הנוהג והנהל המקובלים בה.

³⁴ ר' חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951.

³⁵ ר' חוק משכן הכנסת, רחבתו ומשמר הכנסת, התשכ"ח-1968.

³⁶ (1) התערבות בג"ץ - כאשר הפגיעה הנטענת בהסדרים הפנים-פרלמנטריים היא קלה, ואין בה כדי להשפיע על יסודות המבנה של שיטתו הפרלמנטרית, כי אז גובר השיקול של עצמאותה וייחודה של הכנסת על פני השיקול של שלטון החוק, ומוצדק הוא שהרשות השופטת תמשוך ידה מדיון בענין שהוא פוליטי במהותו. לא כן כאשר הפגיעה הנטענת היא ניכרת, ויש בה פגיעה בערכים מהותיים של משטרנו החוקתי. במצב דברים זה גובר השיקול בדבר הצורך להבטיח את שלטון החוק, על פני כל שיקול אחר (בג"ץ 652/81 ח"כ שריד נ' יו"ר הכנסת סבידור).

(2) "המבנה החוקתי בכל הנוגע להוראות שלפיהן מתנהלים סדרי העבודה של הכנסת בנוי על רבדים בעלי תוקף משפטי, אשר כפופים זה לזה מבחינת סדר הקדימה שביניהם. בראש הסולם ניצבת החקיקה של הכנסת, היינו חוק-יסוד: הכנסת, או החקיקה הראשית הרגילה, ולאחריה חלות ההוראות בעניין סדרי העבודה של הכנסת, כפי שהן עולות מן האמור בסעיף 19 לחוק היסוד... הכנסת יכולה לנהוג לפי הנוהג והנהל המקובלים בה רק באותם נושאים אשר לא מצאו ביטוי מפורש בתקנון הכנסת..." (בג"ץ 1179/90 סיעת ר"צ נ' מ"מ יו"ר הכנסת).

- היושב ראש והסגנים (תיקונים מס' 24, 27, 34, 37 ו-43)**
20. (א) הכנסת תבחר מבין חבריה יושב ראש וסגנים ליושב ראש; עד לבחירת יושב ראש הכנסת, ימשיך לכהן בתפקידו יושב ראש הכנסת היוצאת אם שב ונבחר כחבר הכנסת, ואם לא שב ונבחר - יכהן הו"ת שבהכרעת הכנסת, שאינו ראש הממשלה, שר או סגן שר, כיושב ראש הכנסת בפועל; בסעיף זה, "ו"ת"ק" - מי שתקופת כהונתו בכנסת היא הארוכה ביותר, ברציפות או שלא ברציפות, ומבין בעלי ותק שווה - המבוגר שבהם.
- (ב) הכנסת רשאית, בתקנונה, לקבוע סייגים לבחירתו של חבר הכנסת לכהונת יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת.
- (ג) הכנסת רשאית, בהחלטה ברוב חבריה, להשעות מכהונתו את יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת או לקבוע סייגים לכהונתם; פרטים ייקבעו בחוק.
- (ד) הכנסת רשאית, בהחלטה ברוב חבריה או ברוב גדול יותר שייקבע בחוק, להעביר מכהונתו את יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת; פרטים ייקבעו בחוק.
- 20א. 37. (א) יצא יושב ראש הכנסת את גבולות המדינה, ימלא סגן ליושב ראש את מקומו עד שישוב היושב ראש.
- ממלא מקום של יושב ראש הכנסת ויושב ראש הכנסת בפועל (תיקונים מס' 4, 24 ו-27)**

³⁷ בג"ץ 2144/20 מיום 23.3.2020 (פס"ד חלקי) ומיום 25.3.2020 בעתירות נגד יו"ר הכנסת אדלשטיין שלא כלל בסדר היום של הכנסת בחירת יו"ר קבוע לכנסת ה-23, למרות בקשה של סיעות המונות יחד 61 ח"כים: א. הנשיאה חיות בפס"ד חלקי: "אנו סבורים כי בהיתן העובדה שמדובר ביו"ר בפועל המכהן מתוקף דין הרציפות וכן בהיתן העובדה כי מדובר בעניין הנוגע בו ישירות, שיקול הדעת הנתון לו בהקשר זה אינו רחב אלא מוגבל ותחום ביותר... הסירוב הנמשך לאפשר הצבעה במליאת הכנסת על בחירתו של יו"ר קבוע לכנסת,

(ב) הודיע יושב ראש הכנסת לוועדת הכנסת או שקבעה ועדת הכנסת כי מטעמי בריאות נבצר מיושב ראש הכנסת דרך ארעי למלא תפקידו, או הודיע יושב ראש הכנסת כי נבצר ממנו דרך ארעי למלא את תפקידו וועדת הכנסת אישרה את הודעתו, ימלא סגן ליושב ראש את מקומו עד שיודיע יושב ראש הכנסת לוועדת הכנסת או עד שתקבע ועדת הכנסת כי לא נבצר עוד ממנו למלא תפקידו.

(ג) נתפנתה מישרתו של יושב ראש הכנסת - מפני שהתפטר או נפטר או מפני שקבעה ועדת הכנסת כי מטעמי בריאות נבצר ממנו דרך קבע למלא תפקידו - יכהן סגן ליושב ראש כיושב ראש הכנסת בפועל עד שתבחר הכנסת יושב ראש חדש.

(1) (ג) הושעה יושב ראש הכנסת מכהונתו בהחלטה לפי סעיף 20(ג), יכהן סגן ליושב ראש הכנסת כיושב ראש הכנסת בפועל, עד לביטול ההשעיה או עד לבחירת יושב ראש חדש, לפי הענין.

חותר תחת יסודות התהליך הדמוקרטי. הוא פוגע במובהק במעמדה של הכנסת כרשות עצמאית וכן בתהליך המעבר השלטוני וככל שנוקפים הימים מאז השבעת הכנסת ה-23, מקבלים הדברים משנה תוקף. על כן, אין מנוס מן המסקנה כי בנסיבות שנוצרו מדובר באחד מאותם מקרים חריגים שבהם נדרשת התערבותו של בית משפט זה על מנת למנוע פגיעה בשיטת המשטר הפרלמנטרית שלנו. אשר על כן, אציע לחבריי כי נעשה צו מוחלט המורה שעל יו"ר הכנסת לכנס את מליאת הכנסת בהקדם האפשרי לצורך בחירת יו"ר קבוע לכנסת ה-23, ולא יאוחר מיום רביעי, 25.3.2020. ב. ביום 25.3.2020 יו"ר הכנסת הודיע במליאה כי הוא מתפטר מתפקידו ונעל את הישיבה בלי לשים את בחירת היו"ר על סדר היום. בכך הפר את הצו המוחלט.

ג. בפסה"ד שניתן באותו ערב כתבה הנשיאה חיות: "מעולם עד היום לא אירע בדברי ימי המדינה שגורם שלטוני סירב בריש גלי ובהתרסה לקיים צו שיפוטי... זהו מצב דברים שאין להשלים עמו ובמקום שבו מדובר בפגיעה חסרת תקדים בשלטון החוק, נדרשים סעדים חסרי תקדים." נפסק כי בהיעדר סגן ליו"ר הכנסת שימלא את מקום היו"ר לפי סעיף 20(ג), "תוקנה לוותיק חברי הכנסת סמכות תחומה ומגודרת" לכנס את הכנסת למחרת היום ולנהל את הישיבה שבה ייבחר יו"ר קבוע.

ד. ביום 26.3.2020 כינס ותיק חברי הכנסת עמיר פרץ את הכנסת, וחה"כ גנץ נבחר ליו"ר.

(2) הועבר יושב ראש הכנסת מכהונתו בהחלטה לפי סעיף 20(ד), יכהן סגן ליושב ראש הכנסת כיושב ראש הכנסת בפועל עד לבחירת יושב ראש חדש.

(ד) הסגן ליושב ראש שיכהן כממלא מקום של יושב ראש הכנסת או כיושב ראש הכנסת בפועל הוא הסגן שנבחר לכך על ידי ועדת הכנסת.

(ה) בכהונתו כממלא מקום של יושב ראש הכנסת או כיושב ראש הכנסת בפועל יכהן הסגן ליושב ראש בכל כהונה המיועדת ליושב ראש הכנסת על פי דין, ימלא כל תפקיד המוטל על יושב ראש הכנסת על פי דין וישתמש בכל סמכות הנתונה ליושב ראש הכנסת על פי דין.

(ו) הוראות סעיף זה יחולו, בשינויים המחוייבים, גם אם הנסיבות האמורות בסעיפים קטנים (א), (ב), (ג) או (ג1) לגבי יושב ראש הכנסת נתקיימו במי שמכהן כממלא מקום של יושב ראש הכנסת או כיושב ראש הכנסת בפועל.

ועדות³⁸ 21. (א) הכנסת תבחר מבין חבריה ועדות קבועות, והיא רשאית לבחור מבין חבריה גם ועדות לענינים מסויימים; תפקידי הועדות, סמכויותיהן וסדרי עבודתן, במידה שלא נקבעו בחוק, ייקבעו בתקנון.

(תיקונים מס' 14, 16, 13 ו-28)

³⁸ (א) ביקורת בג"ץ -

(1) "אין כל מקום לספק, שכל ועדה של הכנסת היא גוף הממלא תפקידים ציבוריים על פי דין, ולפיכך, על פי האמור בסעיף 7(ב2) לחוק בתי המשפט, מוסמך בית המשפט הגבוה לצדק לתת צווים נגד ועדת כנסת" (בג"ץ 306/81 ח"כ פלאטו שרון נ' ועדת הכנסת, פ"ד לה (4) 118, בעמ' 124).

(2) אין מקום להבחנה בין ביקורתו של בג"ץ על פעולות מעין שיפוטיות או מינהליות של ועדה מועדות הכנסת, בהיותה גוף ציבורי הממלא תפקידו, על פי דין, ובין פיקוח

(ב) בתקנון ניתן לקבוע הוראות בדבר סמכותן של הועדות לזמן נושא משרה או ממלא תפקיד בשירות המדינה, ברשות מקומית, במועצה דתית, בתאגיד שהוקם בחוק או בחברה ממשלתית, ולחייבו למסור מידע שבידו על פעילות הגוף שבו הוא מכהן, זולת אם יש בגילוי משום פגיעה בחוק, בחובה מקצועית או בחובות אמונים שהוא חב בה על פי דין, וכן שיובטחו לו הזכויות של עד בבית המשפט; הזימון ייעשה באמצעות השר הנוגע בדבר או בידיעתו, ובמי שאינו בשירות המדינה - באמצעות ראש הגוף שהמוזמן פועל בשירותו; ואולם רשאי השר הממונה או ראש הגוף שהמוזמן פועל בשירותו, להודיע לוועדה כי הוא עצמו יופיע במקום מי שזומן.

(ג) [בוטל].

פיקוח הכנסת
על חקיקת
משנה³⁹
(תיקונים מס'
30 ו-45)

21א. [בוטל - תיקון מס' 45].

משפטי על חקיקת משנה של ועדה אשר כזאת, כפי שפיקוח כזה קיים לגבי כל חקיקת משנה אחרת (בג"ץ 89/83 לוי נ' יו"ר ועדת הכספים).
(ב) מסירת מידע לוועדות -

בעתירה שבה נטען כי יש לפסול חקיקה בין היתר מהסיבה שלא נמסר מידע לוועדת הכספים נקבע כך: "העותרות הודיעו בעקבות הערותינו כי הן אינן עומדות על העתירה וטוב שכך. עם זאת ולמען הסדר הטוב נדגיש כי מקובלת עלינו העמדה העקרונית שהוצגה על ידי המשיבים 5-1 [הכנסת] ולפיה חלה על הממשלה ועל הפועלים מטעמה חובה חוקתית למסור לכנסת ולוועדותיה מידע שבידם, על פי דרישתן, במטרה לאפשר לחברי הכנסת לגבש עמדה בתהליך החקיקה בצורה מושכלת ויסודית, והכל על פי הוראות הדין." (בג"ץ 3877/17 ח"כ השכל ואח' נ' יו"ר הכנסת ואח', ניתן ביום 22.6.2017).

³⁹ נוסח סעיף 21א שתחילתו ביום כינון הממשלה לאחר הבחירות לכנסת ה-16 ושנמחק בתיקון מס' 45:

"(א) תקנות שהתקין שר והקובעות ענישה פלילית בשל הפרתן, לא ייכנסו לתוקף אלא אם כן אושרו, לפני פרסומן, על ידי ועדה מוועדות הכנסת שהנושא נמצא בתחום אחריותה; לא החליטה הוועדה בדבר אישור התקנות או דחייתן בתוך 45 ימים מן

ועדות חקירה⁴⁰ 22. הכנסת רשאית למנות ועדות חקירה, אם על ידי הסמכת אחת הוועדות הקבועות ואם על ידי בחירת ועדה מבין חבריה, כדי לחקור דברים שהכנסת קבעה; סמכויותיה ותפקידיה של ועדת חקירה ייקבעו על ידי הכנסת; בכל ועדת חקירה יהיו גם נציגים של סיעות שאינן משתתפות בממשלה, לפי יחסי הכוחות של הסיעות בכנסת⁴¹.

דינם של שר וסגן שר שאינם חברי הכנסת (תיקונים מס' 42 וה"ש ו-49) 23.42 שר או סגן שר שאינם חברי הכנסת, דינם לכל דבר הנוגע לכנסת כדין שר או סגן שר שהם חברי הכנסת, אולם לא תהא להם זכות הצבעה.

מנין (תיקון מס' 6) 24. הכנסת תדון ותחליט בכל מספר חברים אם אין בחוק הוראה אחרת לענין זה⁴³.

רוב 25. הכנסת תחליט ברוב דעות של המשתתפים בהצבעה, כשהנמנעים אינם באים במנין המשתתפים בהצבעה; סדרי ההצבעה ייקבעו בתקנון; והכל כשאין בחוק הוראה אחרת לענין זה.

היום שהתקנות נמסרו לה, יראו את התקנות כאילו אושרו. (ב) אין בהוראת סעיף זה כדי לגרוע מהוראות חוק-יסוד או חוק אחר שענינן תקנות."

⁴⁰ ר' סעיף 128 לתקנון הכנסת.
⁴¹ לפי סעיף 13(6) לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965, לא ישמש עילה למשפט פלילי או אזרחי, פירסום על ידי חבר ועדת חקירה כמשמעותה בסעיף 22 לחוק-יסוד: הכנסת "שנעשה תוך כדי דיון בפני הועדה, או בדיון וחשבון שלה, או פירסום על ידי אדם שענינו משמש נושא לחקירת הועדה, בא כוחו של אדם כזה או עד, שנעשה תוך כדי דיון כאמור."

⁴² נוסחו של סעיף 23, לענין סגן שר, נקבע תחילה כהוראת שעה לכנסת ה-20 (תיקון מס' 42 וה"ש); בתיקון מס' 49 נחקק כתיקון קבע.

⁴³ נשיא בית המשפט העליון, השופט מ' לנדוי, הביע דעתו כי הסעיף חל גם על ועדת הכנסת בהליכי השעייה ולכן לא חל סעיף 20 לחוק הפרשנות (הקובע כי פעולה שהוטלה על מספר בני אדם כשרה אם נעשתה בידי רובם) (בג"ץ 306/81 פלאטו שרון נ' ועדת הכנסת, פ"ד לה (4) 118, בעמ' 140).

- ישיבות** 26. ישיבות הכנסת יהיו במקום מושבה, אולם בנסיבות מיוחדות רשאי יושב ראש הכנסת, בהתייעצות עם הסגנים, לכנס את הכנסת במקום אחר; ישיבות הכנסת מתקיימות בימי חול.
- פומביות** 27. הכנסת תשב בפומבי.⁴⁴
(תיקון מס' 17)
- פרסום** 28. ההליכים בישיבת הכנסת והדברים שנאמרו בה - פרסום אינו מוגבל ואינו גורר אחריות פלילית או אזרחית.⁴⁵
(תיקון מס' 17)
29. [בוטל - תיקון מס' 17].
30. [בוטל - תיקון מס' 17].
- כנסים** 31. הוראות בדבר מועדי הכנסים של הכנסת ובדבר כינוס הכנסת שלא בתקופת הכנסים ייקבעו בחוק.
(תיקונים מס' 5 ו-29)
32. [בוטל - תיקון מס' 31].
33. [בוטל - תיקון מס' 29].
- התפזרות הכנסת** 34.⁴⁷ לא תחליט הכנסת להתפזר לפני גמר תקופת הכנסת,⁴⁶ אלא בדרך קבלת חוק לענין זה, ברוב חברי הכנסת.
(תיקון מס' 15)

⁴⁴ עד תיקון מס' 17 בשנת 1994 קבע סעיף 27 כך: "הכנסת תשב בפומבי אם לא הוחלט על סגירת הדלתות בתנאים ובדרך שנקבעו בתקנון". ביום 26.12.1960 קיימה הכנסת הרביעית ישיבה בדלתיים סגורות.

⁴⁵ לפי סעיף 13(1) לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965, לא ישמש עילה למשפט פלילי או אזרחי "פרסום לפי סעיף 28".

⁴⁶ חוקי התפזרות שהתקבלו: הכנסת ה-24 - ס"ח התשפ"ב, עמ' 898; הכנסת ה-22 - ס"ח התש"ף, עמ' 4 (ר' גם חוק הבחירות לכנסת העשרים ושלוש (הוראות מיוחדות), התש"ף-2019); הכנסת ה-21 - ס"ח התשע"ט, עמ' 334 (ר' הוראות מיוחדות לעניין מימון מפלגות); הכנסת ה-20 - ס"ח התשע"ט, עמ' 86; הכנסת ה-19 - ס"ח התשע"ה, עמ' 52; הכנסת ה-18 - ס"ח התשע"ג, עמ' 2; הכנסת ה-14 - ס"ח התשנ"ט, עמ' 53; הכנסת ה-13 - ס"ח התשנ"ו, עמ' 100; הכנסת ה-12 - ס"ח התשנ"ב, עמ' 66; הכנסת ה-10 - ס"ח התשמ"ד, עמ' 132; הכנסת ה-9 - ס"ח התשמ"א, עמ' 114; הכנסת ה-8 - ס"ח התשל"ז, עמ' 50; הכנסת ה-4 - ס"ח התשכ"א, עמ' 82.

⁴⁷ "האפשרות של הכנסת להחליט באופן אקטיבי על פיזור לפי סעיף 34 לחוק היסוד, באה בנוסף להוראות חוק אחרות הקובעות עילות פיזור "אוטומטי" של

35. **מועד הבחירות לאחר התפזרות הכנסת**
(תיקון מס' 30)
החוק על התפזרות הכנסת יכלול הוראה על מועד הבחירות לכנסת שלאחריה, שלא יהיה מאוחר מחמישה חודשים מיום קבלת החוק⁴⁸.
36. **תקופת כהונת הכנסת לאחר התפזרות**
החליטה הכנסת להתפזר, תהיה תקופת כהונתה של הכנסת שלאחריה עד לחודש חשון הקרוב שלאחר גמר ארבע שנים מיום הבחירה.
- 36א. (א) לא נתקבל חוק התקציב בתוך שלושה חודשים מיום תחילתה של שנת הכספים, יראו ביום שאחרי סיום התקופה האמורה (להלן - היום הקובע) כאילו החליטה הכנסת על התפזרותה לפני גמר תקופת כהונתה, וייערכו בחירות מוקדמות ביום ג' האחרון שלפני תום 90 הימים מהיום הקובע, אלא אם כן החליטה הכנסת ברוב חבריה, בתוך חמישה ימים מהיום הקובע, בשל סמיכות מועד הבחירות ליום חג, מועד או זיכרון, על קיום הבחירות במועד מאוחר יותר, אך לא יאוחר מ-100 ימים מהיום הקובע.
- התפזרות בשל אי קבלת חוק תקציב⁴⁹**
(תיקונים מס' 30, 40, 48)
(הוראת שעה) ו-50 (הוראת שעה⁵⁰)

הכנסת בהתקיים נסיבות מיוחדות" (בג"ץ 3747/19 אבירם ואח' נ' כנסת ישראל ואח' מיום 18.6.2019 בעניין ביטול חוק התפזרות הכנסת ה-21).

⁴⁸ תחילתה של הסיפה החל במילים "שלא יהיה מאוחר" ביום שתיכון הממשלה לאחר הבחירות לכנסת ה-16.

⁴⁹ תחילתו של סעיף 36א ביום שתיכון הממשלה ב-2014 תוקן ס"ק (ב) והחל מהכנסת ה-20 הוארכה התקופה מ-45 ימים ל-100 ימים.

⁵⁰ בכנסת ה-23, ביום 24.8.2020 (יום לפני "היום הקובע" לפי סעיף 36א(ב)) נחקק תיקון מס' 50 לחוק היסוד אשר האריך כהוראת שעה את התקופה להעברת תקציב שנת 2020 כך שהיום הקובע נדחה ל-23.12.2020. תיקון זה קבע גם תוספת כספית לתקציב ההמשכי לפי סעיף 33 לחוק-יסוד: משק המדינה. לקראת חלוף התקופה ומשלא הוגשה הצעת התקציב, הגישה ועדת הכנסת הצעת חוק להאריך את התקופה (תיקון מס' 51 – הוראת שעה) כך שהיום הקובע יהיה 1.1.2021, אולם הצעת זו נפלה בקריאה הראשונה וראו את הכנסת כאילו החליטה על התפזרותה לפי סעיף 36א ביום 23.12.2020 - היום הקובע ("פ' התשפ"א, עמ' 2618). הוגשה עתירה לביטול תיקון מס' 50 - חלק העתירה הנוגע לתיקון סעיף 36א בעניין הארכת המועד האחרון לאישור התקציב נדחה בהיותו תיאורטי, נוכח התפזרות הכנסת ה-23 (בג"ץ 5969/20 סתני שפיר ואח' נ' הכנסת ואח', ניתן ביום 23.5.2021). בכנסת ה-24 תוקנה התקופה להעברת התקציב בתיקון מס' 51 לחוק היסוד והועמדה על 145 ימים מכינון

על אף הוראות סעיף קטן (א), פתח נשיא המדינה בהליכים להרכבת ממשלה חדשה לפי סעיף 30 לחוק-יסוד: הממשלה, הביעה הכנסת אמון בממשלה חדשה לפי סעיף 28 לחוק-יסוד: הממשלה או התקבל חוק על התפזרות הכנסת, או התקיימו בחירות לכנסת, אחרי המועד להגשת הצעת התקציב

⁵¹(ב)

לפי סעיף 3 לחוק-יסוד: משק המדינה, ולפני תום שלושת החודשים שמיום תחילת שנת הכספים, יהיה היום הקובע כאמור בסעיף קטן (א), היום שאחרי תום שלושה חודשים מיום תחילת שנת הכספים או היום שאחרי תום 145 ימים מיום כינון הממשלה, לפי המאוחר; קבעה ועדת הכספים של הכנסת לפי סעיף 3(ב)(1) לחוק-יסוד: משק המדינה כי הצעת חוק התקציב תונח על שולחן הכנסת לפני היום ה-85 מיום כינון הממשלה, יהיה היום הקובע היום שאחרי תום 60 ימים מהיום שבו הניחה הממשלה את ההצעה; במניין התקופות של 145 ימים, 85 ימים ו-60 ימים כאמור, לא יובאו בחשבון מועדי ישראל וערביהם כפי שייקבע בחוק.

⁵²(ג) [פקע].

הממשלה, כהוראת קבע. עתירה נגד חוק זה נמשכה בעקבות הערות בית המשפט (בג"ץ 4819/21 התנועה למען איכות השלטון נ' רה"מ ואח', ניתן ביום 29.7.2021).

⁵¹ לעניין המועד להנחת הצעת חוק התקציב על שולחן הכנסת, לרבות בתקופה כאמור בסעיף 36א(ב), ראו סעיף 3(ב) לחוק-יסוד: משק המדינה.

⁵² הוראת שעה לכנסת ה-23 - לפי תיקון מס' 48 (ה"ש) נוסף סעיף קטן (ג) ונקבע כי אין לשנותו, במפורש או במשתמע, אלא ברוב של 70 ח"כים (בשלוש הקריאות): "ג) בממשלת חילופים -

(1) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), לא התקבל חוק התקציב לשנת 2022 עד מועד החילופים, יהיה היום הקובע שישא חודשים מיום תחילת שנת הכספים 2022; התפזרה הכנסת בשל אי-קבלת חוק התקציב ביום הקובע כאמור, יישאר בתפקידו ראש הממשלה המכהן במועד התפזרות הכנסת עד שתיכון ממשלה חדשה;

(2) בסעיף קטן זה, "ממשלת חילופים", "ראש הממשלה החלופי" ו"מועד החילופים" - כהגדרתם בסעיף 13א לחוק-יסוד: הממשלה."

רציפות הכנסת 37. הכנסת היוצאת תוסיף לכהן עד לכינוסה של הכנסת הנכנסת.

הארכת תקופת של חיקוקים 38. כל חיקוק שתקפו היה פוקע תוך שני החדשים האחרונים לתקופת כהונתה של הכנסת היוצאת, או תוך ארבעה חדשים לאחר שהכנסת החליטה להתפזר, או תוך שלושת החדשים הראשונים לתקופת כהונתה של הכנסת הנכנסת - יעמוד בתקפו עד תום שלושת החדשים האמורים.

שכר חברי הכנסת 39. חברי הכנסת יקבלו שכר כפי שנקבע בחוק⁵⁴.

כנסת	מועד התכנסות	תום תקופת ההארכה לפי סעיף 38	53
25	15/11/2022	15/02/2023	
24	06/04/2021	06/07/2021	
23	16/03/2020	16/06/2020	
22	03/10/2019	03/01/2020	
21	30/04/2019	30/07/2019	
20	31/03/2015	30/06/2015	
19	05/02/2013	05/05/2013	
18	24/02/2009	24/05/2009	
17	17/04/2006	17/07/2006	
16	17/02/2003	18/05/2003 - נדחה מיום שבת	
15	07/06/1999	07/09/1999	
14	17/06/1996	17/09/1996	
13	13/07/1992	13/10/1992	
12	21/11/1988	21/02/1989	
11	13/08/1984	13/11/1984	
10	20/07/1981	21/10/1981 - נדחה משמיני עצרת	
9	13/06/1977	15/09/1977 - נדחה מא' ו-ב' רה"ש	
8	21/01/1974	21/04/1974	
7	17/11/1969	17/02/1970	
6	22/11/1965	22/02/1966	
5	04/09/1961	04/12/1961	
4	30/11/1959	29/02/1960	

⁵⁴ ר' פרק ט' לחוק הכנסת.

40. **התפטרות של חבר כנסת**
 חבר הכנסת רשאי להתפטר מכהונתו; ההתפטרות תהיה בהגשה אישית של כתב התפטרות על ידי המתפטר ליושב ראש הכנסת, ואם נבצר ממנו להגישו אישית - על ידי משלוח בדרך שנקבעה בתקנון⁵⁵; כתב ההתפטרות יהיה חתום ביום ההגשה או המשלוח⁵⁶.
41. **תוצאות התפטרות (תיקון מס' 41)**
 חבר הכנסת שהגיש התפטרותו, חברותו בכנסת נפסקת כעבור ארבעים ושמונה שעות לאחר שכתב ההתפטרות הגיע לידי יושב ראש הכנסת, זולת אם חזר בו מהתפטרותו לפני כן; הסתיימה התקופה האמורה ביום מנוחה, יידחה סיומה ליום שלאחר מכן שאינו יום מנוחה, והכול כפי שייקבע בחוק.⁵⁷
42. **פקיעת כהונה או מועמדות (תיקון מס' 33)**
 חבר הכנסת או מועמד לכנסת שנבחר או נתמנה לאחד התפקידים שנושאים מנועים מהיותו מועמדים לכנסת, חברותו בכנסת או מועמדותו לכנסת, לפי הענין, נפסקת עם בחירתו או עם התמנותו לאחד התפקידים כאמור; לענין זה, "מועמד לכנסת" - מי ששמו כלול ברשימת מועמדים לכנסת, מיום הגשת רשימה עד יום תחילת כהונתו כחבר הכנסת.

⁵⁵ ר' סעיף 15 לתקנון הכנסת (בעבר סעיף 23).

⁵⁶ לעניין הסכם בדבר התפטרות חבר הכנסת על מנת שהבא אחריו ברשימה יכהן כחבר הכנסת (רוטציה) - ר' בג"ץ 501/80 זועבי נ' אבו רביעה. כן ר' בג"ץ 8921/07 מפלגת האיחוד הערבי נ' ח"כ עבאס זכור, השופטת חיות: "מתן צו האוכף על חבר כנסת מכהן לקיים הסכם רוטציה משיג אפוא את גבולן של הוראות סעיפים 40 ו-41 לחוק-יסוד: הכנסת ויש בו כדי לפגוע ברציונאל שבסודן".

⁵⁷ ר' סעיף 9א לחוק הכנסת.

ע"א 5813/96 דיאב נ' עיריית תמרה ואח', עסק בחזרה מהתפטרות של סגן ראש עיר בתוך 48 שעות, באמצעות פקס שהגיע למשרדו של ראש העיר ביום מנוחה: מועד 48 השעות שנקבע כ"תחום-ביניים" בין מעשה ההתפטרות לבין כניסת ההתפטרות לתוקף, נועד לאפשר למתפטר לשקול היטב-היטב בדעתו אם אמנם כלה ונחרצה מעמו להתפטר מכהונתו. משפתח החוק פתח של חרטה לתופש הכהונה, ראוי הוא דבר החוק שיזכה לפרשנות מיטיבה ומרחיבה. כאשר יש ספק בפירוש החוק, יש להחזיק בפירוש שייטיב עם המתפטר; הוראת סעיף 10(ג) לחוק הפרשנות המדברת בימים, הגיונה יחול גם על תקופת שעות.

הפסקת כהונה של חבר הכנסת⁵⁸ (תיקונים מס' 7, 18, 26, 32 ו-44)

42.א. (א) חבר הכנסת שהורשע בפסק דין סופי בעבירה פלילית, וקבע בית המשפט, ביוזמתו או לבקשת היועץ המשפטי לממשלה, שיש עם העבירה קלון, תיפסק חברותו בכנסת ביום שפסק הדין נעשה סופי, ואין נפקא מינה אם העבירה נעברה בזמן שהיה חבר אותה הכנסת, חבר כנסת קודמת או לפני שהיה לחבר הכנסת.

(ב) סעיף קטן (א) יחול גם על חבר הכנסת שפסק הדין בעניינו נעשה סופי לאחר שהחל לכהן כחבר הכנסת; בקשת היועץ המשפטי לפי סעיף קטן (א) יכול שתוגש כל עוד פסק הדין לא נעשה סופי; הבקשה תוגש לבית המשפט שנתן את גזר הדין, ואם הוגש ערעור, לבית המשפט שלערעור.

(ג)⁵⁹ (1) הכנסת רשאית, ברוב של 90 חברי הכנסת, להחליט להפסיק את חברותו של חבר הכנסת אם קבעה שהתקיים בו, לאחר היבחרה של אותה כנסת, האמור בסעיף 7א(א)(2) או (3) לגבי מועמד.

⁵⁸ (1) משקבע המחוקק את תנאי הכשירות לכהונה כחבר הכנסת, מקיפים תנאים אלה את מכלול התפקידים שהם ממהות הכהונה (בג"ץ 7367/97 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח').

(2) בתיקון מס' 32 שפורסם ביום 19 ביולי 2001 נמחקו המילים "וינידון לעונש מאסר בפועל" אחרי "בעבירה פלילית", ונקבע כי התיקון יחול על חבר הכנסת שהורשע ביום הפרסום או אחריו.

(3) בתיקון מס' 44 שונתה כותרת השוליים מ"חבר הכנסת שהורשע", והתווסף סעיף קטן (ג).

⁵⁹ (1) בקשה לפי סעיף קטן (ג)(2) לא תוגש אלא בעקבות מעשה שנעשה לאחר תחילתו של תיקון מס' 44 - פורסם ביום 27 ביולי 2016.

(2) ביום 14.3.2017 דנה ועדת הכנסת בבקשה להפסקת חברותו של ח"כ באסל גטאס לפי בקשה של 70 ח"כים; כעבור מספר ימים ובטרם התקיימה ההצבעה בוועדה התפטר ח"כ גטאס מהכנסת; ביום 30.1.2024 החליטה ועדת הכנסת להציע לכנסת להפסיק את חברותו בכנסת של ח"כ עופר כסיף בקשר לעילה הקבועה בסעיף 7א(א)(3); ביום 19.2.2024 התקיים הדיון במליאה ותוצאות ההצבעה היו 85 בעד 11 נגד - ההצעה לא התקבלה.

(2) החלטה כאמור בפסקה (1) תתקבל לפי הצעת ועדת הכנסת שהתקבלה ברוב של שלושה רבעים מחבריה, על בסיס בקשה של 70 חברי הכנסת, מתוכם 10 לפחות חברי כנסת בסייעות שאינן צדדים להסכמים המחייבים תמיכה בממשלה.

(3) מי שחברותו בכנסת הופסקה לפי פסקה (1), משרתו תתפנה כעבור 14 ימים מיום החלטת הכנסת, אולם בתקופה שמהחלטת הכנסת ועד יום הפסקת החברות הוא לא יהיה רשאי להשתתף בישיבות הכנסת או בישיבות ועדה של הכנסת אלא לשם הצבעה בלבד.

(4) על החלטת הכנסת להפסיק את חברותו רשאי חבר הכנסת לערער לבית המשפט העליון.

(3) הנשיאה חיות בבג"ץ 5744/16: "לחוק ההדחה נלווית באופן אינהרנטי פגיעה בזכות לבחור, בזכות להיבחר ובחופש הביטוי הפוליטי של נבחר ציבור... ואולם בהינתן העובדה כי המעמד הנורמטיבי של חוק ההדחה כתיקון לחוק-יסוד הוא מעמד חוקתי על-חוקי, עניין לנו בשינוי חוקתי. לפיכך, המסלול לבהינתן הקשיים שחוק ההדחה מעורר איננו המסלול ה"רגיל" והמוכר לפיו מופעלת ביקורת שיפוטית על חוקתיותו של חוק, וכפועל היוצא מכך חוק ההדחה אינו כפוף לתנאיה של פסקת ההגבלה... הפגיעה בזכויות הנגרמת כתוצאה מחוק ההדחה אינה מצדיקה את הפעלת הדוקטרינה בדבר תיקון חוקתי שאינו חוקתי, אפילו היינו מאמצים אותה... זאת בהינתן תכליתה של סמכות הפסקת הכהונה וכן בהינתן מנגנוני האיזון שנקבעו בחוק ההדחה לצורך הפעלתה... שיטת המשפט הישראלית מכירה ב"פרדוקס המדמורטי" ובצורך לאזן בין ההגנה על זכויות יסוד ובין ההגנה על עצם קיומה של המדינה... עם זאת, חשוב להעיר כי בהינתן התכלית המשותפת העומדת ביסוד חוק ההדחה מזה ובסעיף 7א לחוק היסוד מזה, מן הראוי כי אמות המידה שנקבעו בפסיקה לעניין הפעלת המנגנון הקבוע בסעיף 7א לחוק היסוד ינחו את הכנסת גם לצורך הפעלת המנגנון הקבוע בחוק ההדחה... על פי אמות המידה הני"ל, מן הראוי שהפעלת סמכות ההדחה תעשה באופן דווקני ומצומצם ולא תופעל אלא במקרי קיצון חריגים שבחריגים... כמו כן, מתחייב מאמות המידה שנקבעו בפסיקה לעניין הפעלת המנגנון שבסעיף 7א לחוק היסוד, כי הראיות לביסוס המעשה או המעשים המצדיקים לכאורה הפסקת כהונה תהיינה "ברורות, חד-משמעיות ומשכנעות"... ונדרשת "מסה קריטית" של ראיות כאלה על מנת להצדיק את הפסקת הכהונה."

(5) סעיף קטן זה לא יחול בתקופת בחירות, כפי שתיקבע בחוק.

(6) פרטים לעניין הגשת הבקשה, הדיון בה וההשגה על ההחלטה ייקבעו בחוק או בתקנון הכנסת.

השעיה (תיקונים מס' 7, 26 ו-38)
 42ב. (א)⁶⁰ חבר הכנסת שהורשע בעבירה פלילית וקבע בית המשפט, ביוזמתו או לבקשת היועץ המשפטי לממשלה, שיש עם העבירה קלון, יושעה מכהונתו בכנסת מיום קביעת בית המשפט ועד למועד שבו פסק הדין נעשה סופי.

(ב) חבר הכנסת שהורשע בעבירה פלילית ונידון למאסר, יושעה מכהונתו בכנסת למשך הזמן שהוא נושא את עונש המאסר.

(ב1) הוראות סעיף זה יחולו גם על חבר הכנסת שהורשע בעבירה כאמור בסעיפים קטנים (א) או (ב) לפני היותו חבר הכנסת.

⁶⁰ (1) עד תיקון מס' 38 קבע סעיף קטן (א) כך: "חבר הכנסת שהורשע בעבירה פלילית, רשאית ועדת הכנסת, על פי הצעת כל חבר הכנסת, להשעותו מכהונתו כחבר הכנסת למשך הזמן שפסק הדין אינו סופי." (הכנסת ה-16 דנה בהצעות להשעות את חה"כ עמרי שרון ואת חה"כ סאלח טריף; לגבי שניהם לא הסתיים הדיון לפני שהתפטרו מהכנסת).

(2) ההשעיה של חבר הכנסת אינה בבחינת עונש, אלא זהו אמצעי זמני, שמטרתו לשלול מאדם, שמעשיו מעידים עליו שהוא פסול מלכהן בכנסת, את הזכות לכהן כחבר בבית המחוקקים בתקופת הביניים שבין הרשעתו ועד שפסק הדין יהיה סופי. אם ברור מראש שכל תוצאה לפי סעיף 42א לא תוכל לצמוח מסופיותו של פסק הדין לגבי הכהונה בכנסת, ממילא אין מקום להפעלת האמצעי הזמני של השעיה לפי סעיף 42ב(א) (בג"ץ 306/81 פלאטו שרון נ' ועדת הכנסת).

(3) ביום 27.3.2001 החליטה ועדת הכנסת על השעיית חה"כ יצחק מרדכי.

(4) הסעיף בנוסח זה, ללא המילים "ונידון לעונש מאסר בפועל", יחול על חבר הכנסת שהורשע ביום 19.7.2001 או לאחריו.

הפסקת חברות בכנסת של שר או סגן שר (תיקונים מס' 49, 51 ו-52) 342. (א)

חבר הכנסת המכהן כשר או כסגן שר רשאי להפסיק את חברותו בכנסת לפי הוראות סעיף זה; הפסקת חברות כאמור תהיה בהודעה בכתב ליושב ראש הכנסת, בצירוף הסכמתו בכתב של יושב ראש סיעתו של חבר הכנסת, ויחולו עליה הוראות סעיף 40; הוראות סעיף זה לא יחולו על חבר הכנסת המכהן כראש הממשלה, ממלא מקומו, ראש הממשלה החלופי או ראש הממשלה בפועל.

(תיקון מס' 52) (1א)

על אף האמור בסעיף קטן (א), חבר הכנסת המכהן כשר או כסגן שר אינו רשאי להפסיק את חברותו בכנסת לפי סעיף זה בתקופה שמתחילת כהונתה של כנסת חדשה ועד לכינון ממשלה לפי סעיף 13 או 13א(ה) לחוק-יסוד: הממשלה, ומהיום ה-90 שלפני יום הבחירות לכנסת לפי סעיף 9 או מיום היווצרות עילה לקיום בחירות לפי סעיף 34 או 36א או לפי סעיף 11(ב) או 29(ו) לחוק-יסוד: הממשלה, לפי העניין.

(ב)

חבר הכנסת שמסר הודעה כאמור בסעיף קטן (א), חברותו בכנסת נפסקת כעבור 48 שעות לאחר שההודעה הגיעה לידי יושב ראש הכנסת, זולת אם חזר בו מהודעתו קודם לכן בהודעה בכתב ליושב ראש הכנסת; הסתיימה התקופה האמורה ביום מנוחה, יידחה סיומה ליום שלאחר מכן שאינו יום מנוחה, והכול כפי שייקבע בחוק.

(ג)

נפסקה חברותו בכנסת של שר או סגן שר לפי הוראות סעיף זה, תתחדש חברותו בכנסת שאליו נבחר בהתקיים אחד מאלה, והוא לא יידרש לשוב ולהצהיר אמונים לפי סעיף 15:

(1) הוא חדל לכהן כשר או כסגן שר;

(2) הוא היה לראש הממשלה או לראש הממשלה החלופי;

(3) הוא נקבע לכהן כראש הממשלה בפועל;

(4) הוא היה לממלא מקום ראש הממשלה.

(תיקונים מס' 51 ו-52)
(ד) (1) הוראות אלה יחולו לעניין מספר חברי הכנסת המרבי באותה סיעה שרשאים להפסיק את חברותם בכנסת לפי סעיף זה:

(א) מנתה הסיעה בין חבר כנסת אחד לשלושה חברי הכנסת - רשאים להפסיק את חברותם מחצית מחברי הסיעה; תוצאת חישוב כאמור שאינה מספר שלם תעוגל למספר השלם הגבוה הקרוב;

(1א) מנתה הסיעה בין ארבעה לשישה חברי הכנסת - רשאים להפסיק את חברותם שלושה חברי הכנסת;

(ב) מנתה הסיעה בין שבעה לתשעה חברי הכנסת - רשאים להפסיק את חברותם ארבעה חברי הכנסת;

(ג) מנתה הסיעה בין עשרה לשבעה עשר חברי הכנסת - רשאים להפסיק את חברותם חמישה חברי הכנסת;

(ד) מנתה הסיעה שמונה עשר חברי הכנסת לפחות - רשאים להפסיק את חברותם שליש מחברי הסיעה; תוצאת חישוב כאמור שאינה מספר שלם תעוגל למספר השלם הגבוה הקרוב.

(2) אין בשינוי מספר חברי סיעה, ובכלל זה בשל התפלגות או מיזוג עם סיעה אחרת, כדי להשפיע על הפסקת החברות בכנסת של חבר הכנסת שנעשתה לפני שינוי כאמור.

(ה) נפסקה חברותו בכנסת של חבר הכנסת לפי סעיף זה והתחדשה חברותו בכנסת משום שחדל לכהן כשר או שחדל לכהן כסגן שר שלא בנסיבות המנויות בסעיף 26(2) לחוק-יסוד: הממשלה, לא תיפסק שוב חברותו בכנסת לפי הוראות סעיף זה בתקופת כהונתה של אותה הכנסת.

(ו) (1) על אף האמור בסעיף קטן (ג), שר או סגן שר שהפסיק את חברותו בכנסת לפי סעיף זה וחבר הכנסת שהוא שר או סגן שר החברים באותה סיעה רשאים להודיע ליושב ראש הכנסת בהודעה משותפת בכתב, בצירוף הסכמתו בכתב של יושב ראש סיעתם, על חידוש חברותו בכנסת של השר או סגן השר שחברותו נפסקה ועל הפסקת חברותו של חבר הכנסת האחר באותו מועד (בחוק-יסוד זה - הודעת החלפה).

(2) על חידוש החברות והפסקת החברות בכנסת בהתאם להודעת החלפה יחולו הוראות סעיף קטן (ב), בשינויים המחויבים, אולם חזרה מהודעת ההחלפה תהיה רק בהודעה משותפת בכתב של מגישי הודעת ההחלפה ליושב ראש הכנסת.

(3) לא ימסור חבר הכנסת שחברותו בכנסת נתחדשה לפי פסקה (1) הודעת החלפה נוספת בתקופת כהונתה של אותה הכנסת.

(תיקון מס' 52) (ז) שר או סגן שר שהפסיק את חברותו בכנסת לפי סעיף זה והגיש כתב התפטרות לפי סעיף 22(א) או 26(1) לחוק-יסוד: הממשלה, או שנמסר לידי כתב העברה מכהונה לפי סעיף 22(ב), 26(3), 43(ב) או 43(ה) לחוק-יסוד: הממשלה, לפי העניין, רשאי להודיע ליושב ראש הכנסת בסמוך לאחר מועד ההגשה או המסירה כאמור כי לא תתחדש חברותו בכנסת, ויראו אותו כמי שהתפטר מהכנסת במועד הפסקת כהונתו בממשלה; על הודעה ליושב ראש הכנסת כאמור בסעיף קטן זה יחולו הוראות סעיף 40, בשינויים המחויבים.

נוסחו של סעיף 42 ("החוק הנורווגי") כפי שהיה בהוראת שעה לתקופת כהונתה של הכנסת ה-20 (תיקון מס' 42 והוראת שעה):

הפסקת חברות בכנסת של שר או סגן שר (א) חקר הכנסת המכהן כשר או כסגן שר ראשי להפסיק את חברותו בכנסת לפי הוראות סעיף זה; הפסקת חברות כאמור תהיה בהודעה בכתב ליושב ראש הכנסת, ויחולו עליה הוראות סעיף 40; הוראות סעיף זה לא יחולו על חקר הכנסת המכהן כראש הממשלה, ממלא מקומו, או ראש הממשלה בפועל.

(ב) חקר הכנסת שמסר הודעה כאמור בסעיף קטן (א), חברותו בכנסת נפסקת כעבור 48 שעות לאחר שההודעה הגיעה לידי יושב ראש הכנסת, לולאת אם חזר בו מהודעתו קודם לכן בהודעה בכתב ליושב ראש הכנסת; הסתיימה התקופה האמורה ביום מנוחה, יידחה סיומה ליום שלאחר מכן שאינו יום מנוחה, והכאף כפי שייקבע בחוק.

(ג) נפסקה חברותו בכנסת של שר או סגן שר לפי הוראות סעיף זה, תתחדש חברותו בכנסת אליה נבחר בהתקיימת אחד מאלה:

(1) הוא חדל לכהן כשר או כסגן שר;

(2) הוא היה לראש הממשלה;

(3) הוא נקבע לכהן כראש הממשלה בפועל;

(4) הוא היה לממלא מקום ראש הממשלה.

(ד) נפסקה חברותו בכנסת של חבר הכנסת וכף צוד לא נתחדשה לפי סעיף זה, לא תיפסק חברותו בכנסת, לפי הוראות סעיף זה, של חבר כנסת נוסף שנבחר באותה רשימת מועמדים.

(ה) (1) על אף האמור בסעיף קטן (ט), שר או סגן שר שהיה חבר הכנסת והפסיק את חברותו בכנסת לפי סעיף זה וחבר הכנסת שהוא שר או סגן שר, שנבחרו באותה רשימת מועמדים, רשאים להודיע ליושב ראש הכנסת בהודעה משותפת בכתב על חידוש חברותו בכנסת של השר או סגן השר שחברותו הופסקה ועל הפסקת כהונתו של חבר הכנסת האחר, באותו מועד (בחוק-יסוד זה - הודעת החלפה).

(2) על חידוש החברות והפסקת החברות בכנסת בהתאם להודעת החלפה יחולו הוראות סעיף קטן (ה), בשנינויים המחויבים, אולם חלצה מהודעת ההחלפה תהיה רק בהודעה משותפת בכתב ליושב ראש הכנסת של מנישי הודעת ההחלפה.

(3) לא ימסור חבר הכנסת שחברותו בכנסת נתחדשה לפי פסקה (1), הודעת החלפה נוספת בתקופת כהונתה של אותה הכנסת.

- חילופים של חברי כנסת (תיקונים מס' 42, 7 וה"ש 61(49-1)**
43. (א) נתפנתה משרתו של חבר הכנסת, יבוא במקומו - מתוך רשימת המועמדים שכללה את שמו - המועמד ששמו נקוב ראשון אחרי שמו של אחרון הנבחרים.
- (ב) מי שחברותו בכנסת הושעתה לפי סעיף 42, משרתו תתפנה לתקופת ההשעיה ויבוא במקומו המועמד כאמור בסעיף קטן (א)⁶²; חזר למלא את משרתו, יחדל לכהן האחרון שנהיה לחבר הכנסת מתוך רשימת המועמדים, ולא תיפגע בשל כך בלבד זכותו של האחרון לשוב ולהיות לאחר מכן חבר הכנסת מכוח הוראות סעיף זה.⁶³
- (ג) מי שחברותו בכנסת נפסקה לפי סעיף 42(א), תתפנה משרתו ויבוא במקומו המועמד כאמור בסעיף קטן (א); נתחדשה חברותו בכנסת לפי סעיף 42(ג), יחולו הוראות סעיף קטן (ב) סיפה.
- (ד) מי שחברותו בכנסת נפסקה בהתאם להודעת החלפה לפי סעיף 42(ו) (בסעיף זה - חבר הכנסת המוחלף), תתפנה משרתו ויבוא במקומו מי שהגיש עמו את הודעת ההחלפה כאמור באותו סעיף.
- (ה) נתחדשה חברותו בכנסת של חבר הכנסת המוחלף לפי סעיף 42(ג), יחולו הוראות סעיף קטן (ב) סיפה.
- (ו) נתחדשה חברותו בכנסת של חבר הכנסת המוחלף בהתאם להודעת החלפה נוספת לפי סעיף 42(ו), יחולו הוראות סעיף קטן (ד).

⁶¹ סעיפים קטנים (ג) עד (ו) נקבעו תחילה כהוראת שעה לתקופת כהונתה של הכנסת ה-20 (תיקון מס' 42 וה"ש); בתיקון מס' 49 נחקקו כתיקון קבע.

⁶² אפשר להשעות גם כשמדובר בח"כ שנבחר ברשימת יחיד ואין מי שבא במקומו לתקופת ההשעיה (בג"ץ 306/81 פלאטו שרון נ' ועדת הכנסת).

⁶³ בתקופת כהונתה של הכנסת ה-20 המילים "מכוח הוראות סעיף זה" באו במקום המילים "מכוח הוראת סעיף קטן (א)".

44. **יציבות החוק** על אף האמור בכל דין אחר, אין בכוחן של תקנות שעת חירום לשנות חוק זה, להפקיע זמנית את תקפו או לקבוע בו תנאים.
45. **נוקשות סעיפים** אין לשנות סעיף 44 או סעיף זה, אלא ברוב של שמונים חברי כנסת.
- 44א. **תחולת נוקשות⁶⁴ (תיקון מס' 15)** הוראת סעיף 45 תחול גם לענין שינוי סעיף 9א(א).
46. **מתי דרוש רוב מיוחד (תיקונים מס' 3, 11 ו-15)** הרוב הדרוש לפי חוק זה לשינוי הסעיפים 4, 9א, 34, 44 או 45 יהא דרוש להחלטות מליאת הכנסת בקריאה הראשונה, בקריאה השנייה ובקריאה השלישית⁶⁵; לענין סעיף זה "שינוי" - בין מפורש ובין משתמע⁶⁶.

⁶⁴ תחילתו של סעיף 44א ביום שייכנס לכהונתו ראש הממשלה שנבחר במועד הבחירות לכנסת ה-14. ר' סעיף 63(ב) לחוק-יסוד: הממשלה.

⁶⁵ (1) תחילתו של סעיף 46 בנוסחו המתוקן ביום תחילתו של חוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 3) בו נחקק סעיף זה לראשונה. (2) סעיף 3 לחוק-יסוד: הכנסת (תיקון מס' 11) קובע, למען הסר ספק, כי חוק לשינוי סעיף 4 לחוק-יסוד: הכנסת, שנתקבל לפני תחילתו של התיקון ושמליאת הכנסת החליטה לגביו בקריאה הראשונה, השנייה והשלישית ברוב של חברי הכנסת, יהיה תוקף מיום פרסומו, לכל דין ולכל דבר וענין, אף אם החלטת מליאת הכנסת בדיון המוקדם של אותו חוק היתה ברוב רגיל.

⁶⁶ בבג"ץ 231/73 ברגמן נ' שר האוצר ואח', נפסק כי "הדיון בהסתייגות הוא אמנם שלב משלבי החקיקה, אך הסתייגות שהכנסת מחליטה שלא לקבלה אינה מביאה לשום שינוי בחוק, והרוב המיוחד הדרוש, הריהו דרוש רק לגבי החלטה המביאה לשינוי בסעיף הנדון המשוריין". כמו כן, בבג"ץ 148/73 קניאל נ' שר המשפטים ואח', נפסק כי "שינוי" לפי סעיף זה אינו חייב להיעשות בדרך חקיקת חוק-יסוד או חוק מיוחד, אלא הוא יכול להיעשות גם בדרך חקיקה רגילה של הכנסת.

חוק-יסוד: מבקר המדינה⁶⁷

1.	מהות	ביקורת המדינה נתונה בידי מבקר המדינה.
2.	ביקורת המדינה	(א) מבקר המדינה יקיים ביקורת על המשק, הנכסים, הכספים, ההתחייבויות והמינהל של המדינה, של משרדי הממשלה, של כל מפעל, מוסד או תאגיד של המדינה, של הרשויות המקומיות ושל גופים או מוסדות אחרים שהועמדו על פי חוק לביקורתו של מבקר המדינה. (ב) מבקר המדינה יבחן את חוקיות הפעולות, טוהר המידות, הניהול התקין, היעילות והחסכון של הגופים המבוקרים, וכל ענין אחר שיראה בו צורך.
3.	חובה להמציא ידיעות	גוף העומד לביקורתו של מבקר המדינה ימציא למבקר ללא דיחוי, לפי דרישתו, ידיעות, מסמכים, הסברים, וכל חומר אחר שלדעת המבקר דרושים לו לצרכי הביקורת.
4.	תלונות הציבור	מבקר המדינה יברר תלונות מאת הציבור על גופים ואנשים כפי שייקבע בחוק או לפיו; בתפקידו זה יכהן מבקר המדינה בתואר "נציב תלונות הציבור".
5.	תפקידים נוספים	מבקר המדינה ימלא תפקידים נוספים כפי שייקבע בחוק.
6.	אחריות בפני הכנסת	במילוי תפקידיו יהיה מבקר המדינה אחראי בפני הכנסת בלבד ולא יהיה תלוי בממשלה.

⁶⁷ ס"ח התשמ"ח, עמ' 30 (פורסם ביום 24.2.1988); תיקון מס' 1 - ס"ח התשנ"ח, עמ' 196; תיקון מס' 2 - ס"ח התשס"ה, עמ' 714.

- בחירה ותקופת כהונה (תיקון מס' 1)** 7. (א) מבקר המדינה ייבחר בידי הכנסת בהצבעה חשאית; סדרי הבחירה ייקבעו בחוק.⁶⁸
- (ב) תקופת כהונתו של מבקר המדינה תהיה שבע שנים.
- (ג) מבקר המדינה יכהן תקופת כהונה אחת בלבד.
- כשירות⁶⁹ (תיקון מס' 1)** 8. כל אזרח ישראלי שהוא תושב ישראל כשיר להיות מועמד לכהונת מבקר המדינה; חוק יכול שיקבע תנאי כשירות נוספים.
- הצהרת אמונים** 9. מבקר המדינה הנבחר יצהיר ויחתום לפני הכנסת הצהרת אמונים זו:
- "אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה ולמלא באמונה את תפקידי כמבקר המדינה."
- תקציב** 10. תקציב משרד מבקר המדינה ייקבע לפי הצעת מבקר המדינה בידי ועדת הכספים של הכנסת, ויפורסם ביחד עם תקציב המדינה.
- משכורת וגמלאות** 11. משכורתו של מבקר המדינה ותשלומים אחרים שישולמו לו בתקופת כהונתו או לאחריה, או לשאיריו לאחר מותו, ייקבעו בחוק או בהחלטה של הכנסת או של ועדה מועדותיה שהכנסת הסמיכה לכך.
- קשר עם הכנסת והגשת דוחות** 12. (א) מבקר המדינה יקיים קשר עם הכנסת, כפי שייקבע בחוק.

⁶⁸ ביום 25.5.2005 נבחר מיכה לינדנשטראוס לכהונת מבקר המדינה (מועמד יחיד); ביום 14.5.2012 נבחר יוסף שפירא (שלושה מועמדים); ביום 3.6.2019 נבחר מתניהו אנגלמן (שני מועמדים).

⁶⁹ סעיף 11 לחוק המידע הפלילי ותקנת השבים, התשע"ט-2019, מסדיר מסירת מידע לרשויות ולבעלי תפקידים, ומתיר, כאמור בפרט (14) לתוספת הראשונה, מסירת מידע לפי דרישה: "יושב ראש הכנסת - לעניין בחירת נשיא המדינה, וועדת הכנסת - לעניין מינוי מבקר המדינה."

(ב) מבקר המדינה יגיש לכנסת דינים וחשבונות וחוות דעת בתחום תפקידיו ויפרסם אותם ברבים, והכל בדרך ובסייגים שייקבעו בחוק.

העברה
מכהונה
(תיקון מס' 2) 13. מבקר המדינה לא יועבר מכהונתו אלא באחד מאלה:

(1) מטעמי בריאות נבצר ממנו, דרך קבע, למלא את תפקידו - ביום שבו החליטה הכנסת על כך, בהחלטה שהתקבלה ברוב חבריה לפחות, לאחר הליך שייקבע בחוק;

(2) מחמת התנהגות שאינה הולמת את מעמדו כמבקר המדינה - ביום שבו החליטה הכנסת על כך, בהחלטה שהתקבלה ברוב שלוש רבעים מחבריה לפחות, לאחר הליך שייקבע בחוק.

ממלא מקום
המבקר 14. נבצר ממבקר המדינה למלא תפקידיו, ימונה ממלא מקום המבקר באופן ולתקופה כפי שייקבע בחוק.

חוק-יסוד: הממשלה⁷⁰

1.	הממהלה היא הרשות המבצעת של המדינה.	המהות
2.	מקום מושבה של הממשלה הוא ירושלים.	מקום המושב
3.	הממשלה מכהנת מכוח אמון הכנסת.	אמון הכנסת בממשלה
4.	הממשלה אחראית בפני הכנסת אחריות משותפת; שר אחראי בפני ראש הממשלה לתפקידים שעליהם ממונה השר.	אחריות
71.5	(א) ⁷² הממשלה מורכבת מראש הממשלה ומשרים אחרים, ובממשלת חילופים - גם מראש ממשלה חלופי.	הרכב הממשלה (תיקונים מס' 1, 3, 8 וה"ש, ו-11)

⁷⁰ ס"ח התשס"א, עמ' 158 (פורסם ביום 18.3.2001), ביטל את חוק-יסוד: הממשלה ("חוק הבחירה ישירה") - ס"ח התשנ"ב, עמ' 214, שביטל את חוק-יסוד: הממשלה - ס"ח התשכ"ח, עמ' 226. לנוסחי חוק-יסוד אלה ראו באתר האינטרנט של הכנסת. תיקון מס' 1 - ס"ח התשע"ד, עמ' 346 (חל מהבחירות לכנסת ה-20); תיקון מס' 2 - ס"ח התשע"ד, עמ' 554; תיקון מס' 3 וה"ש לכנסת ה-20 - ס"ח התשע"ה, עמ' 188; תיקון מס' 4 - ס"ח התשע"ה, עמ' 249 (תיקון עקיף במסגרת "החוק הנורווגי" - חלק מהסעיפים נקבעו כהוראת שעה לכנסת ה-20); תיקון מס' 5 - ס"ח התשע"ח, עמ' 112; תיקון מס' 6 - ס"ח התשע"ח, עמ' 636; תיקון מס' 7 - ס"ח התשע"ח, עמ' 900; תיקון מס' 8 וה"ש - ס"ח התש"ף, עמ' 34; תיקון מס' 9 (תיקון עקיף במסגרת "החוק הנורווגי") - ס"ח התש"ף, עמ' 72; תיקון מס' 10 - ס"ח התשפ"א, עמ' 382; תיקון מס' 11 - ס"ח התשפ"ג, עמ' 4 (תחילתו ביום קבלתו בכנסת, 27.12.2022); תיקון מס' 12 - ס"ח התשפ"ג, עמ' 72.

חוק יסוד זה נכנס לתוקפו במועד כינונה של הממשלה בכנסת ה-16, 27.2.2003.
⁷¹ לפי תיקון מס' 8 וה"ש - בכנסת ה-23 לא ניתן היה לשנות, במפורש או במשתמע, את ההוראות הנוגעות לממשלת חילופים בס"ק (א) ו-(ב) אלא ברוב של 70 ח"כים (בשלוש הקריאות).

⁷² בבג"ץ 3132/15 מפלגת יש עתיד נ' רה"מ ואח' (ניתן ביום 13.4.2016) נדחתה ברוב של 4 שופטים מתוך 5 עתירה שלפיה לרה"מ אין סמכות לכהן במקביל כשר, וברוב של 3 מתוך 5 ניתנה "התראת בטלות", והכול כלהלן:
הנשיאה נאור: "העתירה שלפנינו עסקה אך ורק בשאלה האם רה"מ מוסמך לכהן גם כשר הממונה על משרד. תשובתי על כך היא בחיוב. לא הכרעתי-לכאן או לכאן-

(ב) ראש הממשלה, ובממשלת חילופים - גם ראש הממשלה החלופי, יהיה מבין חברי הכנסת; שר אחר יכול שיהיה שלא מבין חברי הכנסת.

(ג)⁷³ שר יהיה ממונה על משרד, ואולם יכול שיהיה שר בלי תיק או שר נוסף במשרד כמפורט בסעיף 24א.

(ד) אחד השרים שהוא חבר הכנסת יכול שיהיה ממלא מקום ראש הממשלה.

(ה) שר יכול שיהיה סגן ראש הממשלה.

במה שאינו טעון הכרעה במקרה דנן: רוחב שיקול הדעת הנתון לרה"מ בכגון דא ומידת התערבותו של בית משפט זה."

המשנה לנשיאה רובינשטיין: "במכלול סבורני כי לעת הזאת יש ללכת בדרכה המשפטית של חברתי. עם זאת, ובלא נטיעת מסמרות, עלי להוסיף לכך בקול צלול את התראת הבטלות, בהקשר "אי הסבירות ההופכת חוסר סמכות"... כשלעצמי סבורני, כי מחובתנו לתקינות החוקית של הממשל, עלינו לומר, כי ככל שלא ישתנה המצב הקיים מהותית במשך - למשל - כשמונה חודשים נוספים והנושא יבוא לביקורת שיפוטית, כמובן יישמעו טענות בלב פתוח, אך הסוגיה תהא ראויה לבירור מלא, שלא היה בעתירה זו..."

השופט הנדל: "כאמור, במסגרת עתירה זו קבעתי כי לרה"מ עומדת סמכות עקרונית לכהן במקביל כשר בממשלתו. אולם, כפי שיובהר להלן, אין בכך כדי להכשיר באופן גורף כל כהונה מקבילה; מידתה והיקפה של הכהונה משפיעות על סבירותה - כאשר חריגה קיצונית ממתחם הסבירות אף עשויה לצבוע אותה בצבעים של חריגה מסמכות... לצד מספר המשרדים שבהם מבקש רה"מ להחזיק, ישנה, במישור הסבירות, משמעות רבה גם לאיכותם - למשל, היקף הפעילות הכרוך בהם, מרכזיותם במסגרת עבודת הממשלה ומידת השפעתם על זכויות יסוד... נוכח הקשיים הכרוכים בכהונה מקבילה - ובייחוד על רקע מגמת ריבוי הכובעים עתירי הסמכות, האחריות והעומס שנוטל לעצמו רה"מ - דומה כי הגיעה העת למתן "התראת בטלות" בדבר עתידה החוקי המעורפל של פרקטיקה זו."

⁷³ בתיקון מס' 1 נמחקו המילים "ואולם יכול שיהיה שר בלי תיק" החל מהבחירות לכנסת ה-20, והן נחקקו מחדש בתיקון מס' 3 לפני כינון הממשלה בכנסת ה-20. השופט הנדל בהערת אגב בעתירה נגד תיקון מס' 3 (בג"ץ 3234/15 מפלגת יש עתיד נ' יו"ר הכנסת): "דעתי היא כי ייתכן שמכוח הוראות הדין, ובוודאי מבחינת הדין הרצוי, יקבל כל שר בלי תיק עם מינויו הוראה בדבר התפקיד המוטל עליו והתחום בו הוא יעסוק. תוצאה זו מיטיבה עם השירות לציבור, יציבות השלטון ועיקרון המשילות. הגד זאת בצורה שונה: שר בלי תיק ומשרד - כן, שר בלי תפקיד ותחום עיסוק - לא."

**כשירותם של 75.6 (א) לא יתמנה לשר מי שאינו אזרח ישראלי ותושב ישראל.
(תיקון מס' 11)**

74 (1) ס"ק (ו) נחקק בתיקון מס' 1 שתחילתו מהבחירות לכנסת ה-20: "מספר חברי הממשלה, ובכלל זה ראש הממשלה, לא יעלה על 19, אלא אם כן הביעה הכנסת אמון בממשלה או החליטה לאשר צירוף שרים לממשלה, ברוב של שבעים חברי הכנסת לפחות." בתיקון מס' 3 וה"ש נקבע כי לא יחול על ממשלה שכוננה בכנסת ה-20. בתיקון מס' 8 וה"ש - בוטל.

עתירה שהוגשה נגד תיקון מס' 3 וה"ש - נדחתה (בג"ץ 3234/15 מפלגת יש עתיד נ' יו"ר הכנסת, ניתן ביום 9.7.2015). הנשיאה נאור לעניין חקיקת חוק-יסוד בהוראת שעה: "אכן, לא די בעובדה שחוק-יסוד נחקק כהוראת שעה, כשלעצמה, כדי לפסול אותו מעיקרו, אלא נדרשת בחינה מדוקדקת של נסיבות המקרה... איני סבורה כי המקרה שלפנינו נמנה עם אותם מקרים המצדיקים התערבות בחקיקת-יסוד. הוראת השעה בענייננו נוגעת לסוגיה שעיקר השלכותיה תקציביות-מינהליות - מספרם המירבי של שרים וסגני שרים בממשלה. אין מדובר בפגיעה בזכויות אדם. אף לא מדובר, לדעתי, בפגיעה בעקרון יסוד של משטרנו הדמוקרטי. בנוסף, בענייננו הוראת השעה נועדה למעשה לדחייה של כניסתו לתוקף של תיקון מס' 1, היינו להותרת המצב החוקתי הקיים בפועל על כנו לתקופת כהונתה של הכנסת ה-20. אין מדובר בקביעתו של הסדר חוקתי חדש לפרק זמן מוגבל. גם מסיבה זו פגיעתה של הוראת השעה דנן פחותה."

(2) "עקרון רציפות הממשלה מחייב לראות בממשלת המעבר כממשיכתה של הממשלה ה-34 שהוקמה בתקופת כהונת הכנסת ה-20, שכן אחרת אין בסיס חוקי להמשך כהונתה של הממשלה הנוכחית... הפועל היוצא מכך הוא שעל פי הוראת השעה לא חלה על הממשלה ה-34 במישור הסמכות, מגבלה ביחס למספר השרים שהיא יכולה למנות. עם זאת אין להלום התנהלות לפיה ממשלת מעבר, שאינה נהנית מאמון הכנסת, תנצל את הסמכות הנתונה לה מתוקף סעיף 30(ד) לחוק היסוד ותגדיל עד בלי די את מספרם של חברי הממשלה ללא אישור הכנסת." (בג"ץ 7510/19 אור-הכהן נ' רה"מ, ניתן ביום 9.1.2020).

75 פסקי דין בעניין גדר שיקול הדעת במינוי שר שהורשע בפלילים:

(1) בג"ץ 5853/07 אמונה תנועת האשה הדתית לאומית נ' ראש הממשלה ואח' (ניתן ביום 6.12.07) - דחייה ברוב דעות של עתירות בעניין מינוי חה"כ חיים רמון לשר. השופטת פרוקצ'יה: "התנאים הפוסלים אדם לכהונת שר, כאמור בסעיף 6(ג), הם "תנאי סף" אשר בהתקיימם נפסל אדם למינוי. מקום שההגבלות על המינוי אינן מתקיימות, אין פירוש הדבר כי לפנינו "הסדר שלילי", המכשיר כל מינוי באשר הוא, לענין הפעלת שיקול הדעת של הגורם הממנה."

(2) בג"ץ 3095/15 אמונה תנועת האשה הדתית לאומית נ' ראש הממשלה ואח' (ניתן ביום 13.8.2015) - דחיית עתירה בעניין מינוי חה"כ דרעי לשר הכלכלה ופיתוח הנגב והגליל. השופטת חיות: "אין די בכך שהמועמד לתפקיד עונה על תנאי הכשירות

(ב) לא יתמנה לשר מי שמכהן במשרה או בתפקיד המפורטים בסעיף 7 לחוק-יסוד: הכנסת, אלא אם כן חדל לכהן באותה משרה או באותו תפקיד עובר למינויו או במועד מוקדם יותר, כפי שייקבע בחוק.

(ג) (1) לא יתמנה לשר מי שהורשע בעבירה ונידון לעונש מאסר בפועל וביום מינויו טרם עברו שבע שנים מהיום שגמר לרצות את עונש המאסר בפועל, אלא אם כן קבע יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית כי אין עם העבירה שבה הורשע, בנסיבות הענין, משום קלון.

(2) יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לא יקבע כאמור בפסקה (1), אם קבע בית המשפט, לפי דין, כי יש עם העבירה שבה הורשע משום קלון.

(ד) לא יתמנה לשר מי שהוא בעל אזרחות שאינה ישראלית, אם דיני המדינה שהוא אזרח שלה מאפשרים את שחרורו מאזרחות זו, אלא לאחר שעשה את כל הדרוש מצדו לשם שחרורו ממנה.

הקבועים בחוק וכי על מנת שהחלטה על דבר מינויו של המועמד תהא סבירה, נדרש הגורם הממנה לבחון בנוסף לתנאי הכשירות מכלול של שיקולים רלוונטיים הנוגעים למינוי ולאזן ביניהם... מהו פרק הזמן אשר נדרש כי יחלוף בטרם ניתן יהיה למנות לכהונת שר אדם שהורשע בפלילים בעבירה שיש עמה קלון ובגינה אף ריצה עונש מאסר? שאלה זו מן הראוי כי תוכרע על-ידי הגורם הממנה בהתאם לנסיבותיו של כל מקרה ומקרה... אך אין ספק כי אחד הנתונים שעליו להביא בחשבון בהקשר זה הוא פרק הזמן בן שבע השנים שקבע המחוקק בסעיף 6(ג) לחוק יסוד: הממשלה כמגבלת כשירות בהקשר זה... ראוי להוסיף ולציין עוד כי בכל הנוגע לענייני הרכבת ממשלה מסור לראש הממשלה שיקול דעת רחב."

(3) בג"ץ 232/16 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' רה"מ ואח' (ניתן ביום 8.5.2016) - דחייה בדעת רוב של עתירה בעניין מינוי השר דרעי לשר הפנים. השופט גיוראן: "דין טענת העותרת, לפיה תפקידו של שר הפנים מחייב טוהר מידות "מיוחד", השולל כליל את האפשרות למנות אליו אדם אשר עבר עבירות שחיתות - להידחות. לשיטתי, ככלל, בהעדר זיקה ישירה וברורה בין העבירות שעבר אדם לבין התפקיד אליו הוא מיועד, אין מקום לקביעתם של תנאי כשירות וטוהר מידות שונים למשרדי ממשלה שונים."

(ה) חבר הכנסת שפרש מסיעתו ולא התפטר מכהונתו סמוך לפרישתו, לא יהיה לשר בתקופת כהונתה של אותה כנסת; הוראה זו לא תחול על התפלגות סיעה בתנאים שנקבעו בחוק; לענין סעיף קטן זה, "פרישה מסיעה" - כהגדרתה בסעיף 6א לחוק-יסוד: הכנסת.

(ו) לעניין סעיף זה -

"מאסר בפועל" - לרבות מאסר על-תנאי שהופעל;

"עבירה" - כל אחת מהעבירות שעליהן נידון לעונש של מאסר בפועל.

הטלת התפקיד להרכיב ממשלה 7. (א)76 משיש לכוון ממשלה חדשה יטיל נשיא המדינה, לאחר שהתייעץ עם נציגי הסיעות בכנסת, את התפקיד להרכיב ממשלה על אחד מחברי הכנסת שהסכים לכך; הנשיא יטיל את התפקיד כאמור בתוך שבעה ימים מיום פרסום תוצאות הבחירות או מיום היווצרות העילה לכינון ממשלה חדשה, ובמקרה של פטירת ראש הממשלה - בתוך 14 ימים מיום הפטירה.

(ב) נתקיימה ההתייעצות לפני שנתכנסה הכנסת החדשה, יתייעץ הנשיא עם נציגי רשימות המועמדים שתיוצגנה בכנסת החדשה.

(ג) סעיף זה לא יחול על כינון ממשלה בעקבות הבעת אי אמון לפי סעיף 28 או בעקבות הגשת בקשה לנשיא המדינה לפי סעיף 29(ב), ויחולו ההוראות המפורטות בסעיפים האמורים.

⁷⁶ "סעיף 7(א) אומנם אינו מגדיר מהם הקריטריונים לפיהם יחליט נשיא המדינה על מי להטיל את מלאכת הרכבת הממשלה, אך עצם החובה להתייעץ עם נציגי הסיעות מלמדת כי השיקול המרכזי האמור להנחות את הנשיא הוא סיכוייו של אותו חבר כנסת להרכיב ממשלה, לאור תוצאות הבחירות" (בג"ץ 2848/19 שחר בן-מאיר נ' בנימין נתניהו, ניתן ביום 23.4.2019).

- התקופה להרכבת ממשלה** 8. לחבר הכנסת שנשיא המדינה הטיל עליו את התפקיד להרכיב ממשלה לפי סעיף 7 נתונה למילוי תפקידו תקופה של 28 ימים; הנשיא רשאי להאריך תקופה זו בתקופות נוספות, ובלבד שלא יעלו יחד על 14 ימים.
- הטלת התפקיד מחדש** 77.9 (א) עברה התקופה לפי סעיף 8 וחבר הכנסת לא הודיע לנשיא המדינה שהרכיב ממשלה, או שהודיע לו לפני כן שאין בידו להרכיב ממשלה, או שהציג ממשלה והכנסת דחתה את הבקשה להביע בה אמון לפי סעיף 13(ד), יטיל הנשיא את התפקיד להרכיב ממשלה על חבר אחר של הכנסת שהודיע לנשיא שהוא מוכן לקבל את התפקיד, או יודיע ליושב ראש הכנסת שאינו רואה אפשרות להגיע להרכבת ממשלה, והכל בתוך שלושה ימים מיום שעברה התקופה או מיום הודעתו של חבר הכנסת שאין בידו להרכיב ממשלה, או מיום דחיית הבקשה להביע אמון בממשלה, לפי הענין.
- (ב) לפני שיטיל את התפקיד להרכיב ממשלה לפי סעיף זה, או לפני שיוודיע ליושב ראש הכנסת שאינו רואה אפשרות להגיע להרכבת ממשלה, רשאי הנשיא לחזור ולהתייעץ עם נציגי סיעות בכנסת.
- (ג) לחבר הכנסת שהתפקיד להרכיב ממשלה הוטל עליו לפי סעיף זה נתונה למילוי תפקידו תקופה של 28 ימים.

⁷⁷ בכנסת ה-22 הטיל נשיא המדינה, לפי סעיף 9, את התפקיד להרכיב ממשלה על חה"כ בנימין גנץ, אחרי שחה"כ בנימין נתניהו לא הצליח להרכיב ממשלה; בכנסת ה-24 הטיל נשיא המדינה את התפקיד להרכיב ממשלה על חה"כ יאיר לפיד, אחרי שחה"כ בנימין נתניהו לא הצליח להרכיב ממשלה.

**הטלת
התפקיד לפי
בקשת רוב
חברי הכנסת**

10. (א)⁷⁸ הודיע נשיא המדינה ליושב ראש הכנסת, לפי סעיף 9(א), שאינו רואה אפשרות להגיע להרכבת ממשלה, או שהטיל את התפקיד להרכיב ממשלה על חבר הכנסת לפי אותו סעיף וחבר הכנסת לא הודיע לנשיא בתוך 28 ימים שהרכיב ממשלה או שהודיע לו לפני כן שאין בידו להרכיב ממשלה או שהציג ממשלה והכנסת דחתה את הבקשה להביע בה אמון לפי סעיף 13(ד), רשאים רוב חברי הכנסת לבקש מנשיא המדינה, בכתב, להטיל את התפקיד על חבר הכנסת פלוני, שהסכים לכך בכתב, והכל בתוך 21 ימים מיום הודעת הנשיא, או מהיום שבו עברה התקופה לפי סעיף 9(ג), או מיום הודעתו של חבר הכנסת שאין בידו להרכיב ממשלה, או מיום דחיית הבקשה להביע אמון בממשלה, לפי הענין.

(ב)⁷⁹ הוגשה לנשיא בקשה כאמור בסעיף קטן (א), יטיל הנשיא, בתוך יומיים, את התפקיד להרכיב ממשלה על חבר הכנסת שצוין בבקשה.

⁷⁸ (1) לאחר הבחירות לכנסת ה-22, שני המועמדים שנשיא המדינה הטיל עליהם את תפקיד הרכבת הממשלה הודיעו כי אין באפשרותם לעשות כן (בנימין נתניהו ובנימין גנץ). עם סיום תקופת 21 הימים ובטרם הודעת נשיא המדינה לפי סעיף 11, קיבלה הכנסת את חוק התפזרות הכנסת ה-22 (12.12.2019).

לאחר הבחירות לכנסת ה-23, המועמד שנשיא המדינה הטיל עליו את תפקיד הרכבת הממשלה הודיע כי אין באפשרותו לעשות כן, גם לאחר הארכת התקופה לפי סעיף 8 (בנימין גנץ). משלא הטיל נשיא המדינה את התפקיד על חבר כנסת אחר - ביקשו רוב חברי הכנסת מנשיא המדינה להטיל את התפקיד על חבר הכנסת נתניהו (7.5.2020).

(2) "ההחלטה לבקש מנשיא המדינה להטיל את מלאכת הרכבת הממשלה על חבר כנסת פלוני היא החלטה הכרוכה בהפעלת שיקול דעת פוליטי רחב... התערבות חיצונית בהליך זה יש בה משום פגיעה מהותית בעקרון הכרעת הרוב העומד בבסיס שיטת המשטר שלנו... מן המהות הפוליטית המובהקת המאפיינת את החלטת רוב חברי הכנסת על פי סעיף 10(א) לחוק היסוד, נגזר גם היקפה המצומצם ביותר של הביקורת השיפוטית שניתן להפעיל לגבי החלטה כזו." (בג"ץ 2592/20 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועמ"ש לממשלה, ניתן ביום 6.5.2020) בעניין עתירות על הטלת מלאכת הרכבת הממשלה לפי סעיף 10 על ח"כ שהוגש נגדו כתב אישום.

⁷⁹ "לשון הסעיף מצביעה על כך שבשלב זה של תהליך הרכבת הממשלה על פי המסלול שבסעיף 10 - בשונה משני המסלולים האחרים להרכבת ממשלה הקבועים בסעיפים 7 ו-9 לחוק היסוד - הנשיא אינו מפעיל שיקול דעת מהותי ועליו להטיל את הרכבת

(ג) לחבר הכנסת שהתפקיד להרכיב ממשלה הוטל עליו לפי סעיף זה נתונה למילוי תפקידו תקופה של 14 ימים.

בחירות מוקדמות באין ממשלה 11. (א)⁸⁰ לא הוגשה בקשה כאמור בסעיף 10(א), או לא הרכיב חבר הכנסת ממשלה בתקופה הנתונה לו לפי סעיף 10(ג), או שהודיע לנשיא לפני כן שאין בידו להרכיב ממשלה, יודיע נשיא המדינה על כך ליושב ראש הכנסת.

(ב) הודיע הנשיא כאמור בסעיף קטן (א), או שחבר הכנסת שהוטל עליו התפקיד להרכיב ממשלה לפי סעיף 10(א) הציג ממשלה והכנסת דחתה את הבקשה להביע בה אמון לפי סעיף 13(ד), יראו את הכנסת כאילו החליטה על התפזרותה לפני תום תקופת כהונתה, והבחירות לכנסת יתקיימו ביום ג' האחרון שלפני תום 90 הימים מיום הודעת הנשיא, או מיום דחיית הבקשה להביע אמון בממשלה, לפי הענין.

הפסקת הליכים להרכבת ממשלה 12. נתקבל חוק על התפזרות הכנסת, ייפסקו ההליכים להרכבת ממשלה.

כינון הממשלה (תיקון מס' 11) 13. (א) הטיל נשיא המדינה על חבר הכנסת את התפקיד להרכיב ממשלה, יודיע על כך ליושב ראש הכנסת ויושב ראש הכנסת יודיע על כך לכנסת.

הממשלה על חבר הכנסת שצוין בבקשה. " (בג"ץ 2592/20 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועמ"ש לממשלה, ניתן ביום 6.5.2020).

⁸⁰ ביום 17.11.2008 הודיע נשיא המדינה לפי סעיף 11(א) כי לא הוגשה לו בקשה כאמור בסעיף 10(א) ("י"פ התשס"ט, עמ' 810).

⁸¹ ביום 29.5.2019, לאחר הבחירות לכנסת ה-21, הסתיימו התקופות לפי סעיף 8 לאחר שהנשיא הטיל על רה"מ נתניהו להרכיב ממשלה והוא לא הודיע כי הרכיב ממשלה, ובו ביום אושר חוק התפזרות הכנסת ה-21 והופסקו ההליכים להרכבת הממשלה, בלי שכוונה ממשלה בתקופת כהונת הכנסת ה-21. "סעיף 12... מורה לנו אפוא מפורשות כי כל ההליכים דלעיל המובילים להרכבת הממשלה (סעיפים 7–11) עומדים בתוקפם כל עוד לא נתקבל חוק המורה על פיזור הכנסת; ומשעה שנתקבל... פוקעים הליכים אלו וידו של החוק על העליונה. חוק לפיזור הכנסת הוא בבחינת קלף מנצח, מעין ג'וקר הטורף את יתר הקלפים, ותוצאתו אחת - פיזור הכנסת ובחירות חדשות (בג"ץ 3747/19 אבירם נ' כנסת ישראל, ניתן ביום 18.6.2019).

(ב) הרכיב חבר הכנסת ממשלה, יודיע על כך לנשיא המדינה וליושב ראש הכנסת, ויושב ראש הכנסת יודיע על כך לכנסת ויקבע ישיבה, לצורך כינון הממשלה, בתוך שבעה ימים מיום ההודעה לכנסת לפי סעיף קטן זה.

(ג) חבר הכנסת שהרכיב ממשלה יעמוד בראשה.

(ד) משהורכבה הממשלה, תתייצב לפני הכנסת, תודיע על קווי היסוד של מדיניותה, על הרכבה ועל חלוקת התפקידים או תחומי הפעילות בין השרים, ותבקש הבעת אמון; הממשלה תיכון משהביעה בה הכנסת אמון, ומאותה שעה ייכנסו השרים לכהונתם.

כינון ממשלה 13א. (א) בחוק יסוד זה -

חילופים

(תיקונים)

מס' 8 וה"ש

10-82

"מועד החילופים" - תאריך נקוב שבו יתבצעו החילופים בין ראש הממשלה לראש הממשלה החלופי ובין ראש הממשלה החלופי לראש הממשלה;⁸³

⁸² בכנסת ה-23 לא ניתן היה לשנות, במפורש או במשתמע, את סעיף 13א אלא ברוב של 70 ח"כים (בשלוש הקריאות).

⁸³ (1) בממשלה ה-35, מועד החילופים בין רה"מ בנימין נתניהו לרה"מ החלופי בנימין גנץ, שעליו נמסר עם כינון הממשלה, היה אמור להיות 17.11.2021 (י"פ התש"ף, עמ' 6938); החילופים לא בוצעו לאחר שהכנסת ה-23 התפזרה בשל אי-קבלת חוק תקציב, הבחירות לכנסת ה-24 נערכו ביום 23.3.2021 והממשלה ה-36 כוננה ביום 13.6.2021.

(2) בממשלה ה-36, מועד החילופים בין רה"מ נפתלי בנט לרה"מ החלופי יאיר לפיד, שעליו נמסר עם כינון הממשלה, היה 27.8.2023 (י"פ התשפ"א, עמ' 6924). ואולם, לפי סעיף 1א43, בשל קבלת חוק התפזרות הכנסת ה-24 ביום 30.6.2022, שבקריאה השלישית שלו הצביעו בעדו שני חברי כנסת מסיעתו של רה"מ במועד השבעת ממשלת החילופים, נערכו החילופים למחרת, ביום 1.7.2022 (י"פ התשפ"ב, עמ' 11664).

(3) רה"מ החלופי שכיהן כרה"מ בכנסת ה-24, נפתלי בנט, לא התמודד בבחירות לכנסת ה-25, וביום 8.11.2022, אחרי הבחירות לכנסת ובטרם הוקמה ממשלה חדשה, התפטר מתפקידו בממשלה.

"ממשלת חילופים" - ממשלה שבתקופת כהונתה יעמדו בראשה, לסירוגין, חבר הכנסת שהרכיב את הממשלה וחבר הכנסת נוסף;

"ראש הממשלה החלופי" - חבר הכנסת המיועד לכהן כראש הממשלה בממשלת חילופים וחבר הכנסת שביהן באותה ממשלת חילופים כראש הממשלה לפני החילופים.

(ב)⁸⁴ על אף האמור בסעיף 13(ג), הממשלה שתורכב יכול שתהיה ממשלת חילופים לפי הוראות חוק-יסוד זה.

(ג) בממשלת חילופים, כל שר וסגן שר יזוהה כבעל זיקה לראש הממשלה או לראש הממשלה החלופי.

(ד) (1) מספר השרים המזוהים כבעלי זיקה לראש הממשלה יהיה שווה למספר השרים המזוהים כבעלי זיקה לראש הממשלה החלופי; ואולם, לא היה מספר השרים שווה כאמור, תקבע הממשלה מנגנון הצבעה שלפיו כוח ההצבעה של כלל השרים בעלי הזיקה לראש הממשלה בממשלה יהיה שווה לכוח ההצבעה של כלל השרים בעלי הזיקה לראש הממשלה החלופי, או כללים לעניין אופן קבלת ההחלטות שיבטיחו יחס כאמור.

⁸⁴ בג"ץ דחה שתי עתירות לביטול הודעת חה"כ יאיר לפיד לנשיא המדינה כי "עלה בידו להרכיב ממשלה". בהודעתו ציין לפיד כי הממשלה תהא "ממשלת חילופים" שבראשה הוא יעמוד יחד עם חה"כ בנט, כאשר חה"כ בנט יכהן ראשון כראש ממשלה. השופט גרוסקופף: "הן לשונו והן תכליתו של חוק היסוד תומכים בגישה לפיה סדר הכהונה בין שני חברי הכנסת שיעמדו בראשה של ממשלת חילופים אינו מוכתב מראש על ידי השאלה על מי מהם הוטלה הרכבת הממשלה על ידי הנשיא: ניתן להקים ממשלת חילופים בה מרכיב הממשלה ישמש תחילה כראש הממשלה, ואחר כך כראש הממשלה החלופי; ניתן גם להקים ממשלת חילופים במסגרתה מרכיב הממשלה ישמש תחילה כראש הממשלה החלופי, ואחר כך כראש הממשלה. חוק היסוד אינו כופה מבחינת לשונו על חלופה זו או אחרת, ותכליתו המרשה אינה מצדיקה לקרוא לתוכו הגבלה שכזו." (בג"ץ 3897/21 פוקס ואח' נ' חה"כ לפיד ואח', ניתן ביום 7.6.2021).

(2) הוראות פסקה (1) יחולו גם על ועדות שרים, למעט על ועדות שרים שזהות חבריהן נקבעה בחוק, אם החוק האמור אינו מאפשר לממשלה למנות להן חברים נוספים.

(ה) בלי לגרוע מהוראות סעיף 13(ד), משהורכבה ממשלת חילופים, תתייצב לפני הכנסת, תודיע על הפרטים שלהלן, ותבקש הבעת אמון:

(1) זהות ראש הממשלה וזהות ראש הממשלה החלופי;

(2) מועד החילופים;

(3) זהות השרים בעלי הזיקה לראש הממשלה וזהות השרים בעלי הזיקה לראש הממשלה החלופי;

ממשלת החילופים תיכון משהביעה בה הכנסת אמון ומאותה שעה ייכנסו השרים לכהונתם.

(ו) משהביעה הכנסת אמון בממשלת חילופים או סמוך ככל האפשר לאחר מכן -

(1) יצהיר ראש הממשלה בפני הכנסת הצהרת אמונים זו לגבי תקופת כהונתו כראש הממשלה לפני מועד החילופים ולגבי תקופת כהונתו כראש ממשלה חלופי לאחר מועד החילופים:

"אני (השם) מתחייב כראש הממשלה וכראש הממשלה החלופי לעתיד לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, למלא באמונה את תפקידי כראש הממשלה וכראש הממשלה החלופי ולקיים את החלטות הכנסת";

(2) יצהיר ראש הממשלה החלופי בפני הכנסת הצהרת אמונים זו לגבי תקופת כהונתו כראש ממשלה חלופי לפני מועד החילופים ולגבי תקופת כהונתו כראש הממשלה לאחר מועד החילופים:

"אני (השם) מתחייב כראש הממשלה החלופי וכראש הממשלה לעתיד לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, למלא באמונה את תפקידי כראש הממשלה החלופי וכראש הממשלה ולקיים את החלטות הכנסת".

(ז) בלי לגרוע מהוראות סעיף 13(ד), הביעה הכנסת אמון בממשלת חילופים, בהגיע מועד החילופים ייערכו החילופים באופן זה:

(1) כהונת ראש הממשלה תיפסק וראש הממשלה החלופי יחל בכהונתו כראש הממשלה;

(2) במועד זה, ובד בבד, מי שכהונתו כראש ממשלה נפסקה יחל בכהונתו כראש הממשלה החלופי.

(ח) עריכת החילופים כאמור בסעיף קטן (ז), אינה טעונה הבעת אמון נוספת של הכנסת והצהרת אמונים נוספת של ראש הממשלה וראש הממשלה החלופי, ולא יראו את החילופים כהתפטרות הממשלה, כהתפטרות ראש הממשלה, כהתפטרות ראש הממשלה החלופי או ככינון ממשלה חדשה.

14. משהביעה הכנסת אמון בממשלה, או סמוך ככל האפשר לאחר מכן, יצהיר ראש הממשלה בפני הכנסת הצהרת אמונים זו:

**הצהרת
אמונים**

"אני (השם) מתחייב כראש הממשלה לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, למלא באמונה את תפקידי כראש הממשלה ולקיים את החלטות הכנסת";

וכל אחד מן השרים האחרים יצהיר הצהרת אמונים זו :

"אני (השם) מתחייב כחבר הממשלה לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, למלא באמונה את תפקידי כחבר הממשלה ולקיים את החלטות הכנסת".

צירוף שר (תיקון מס' 11) 15. הממשלה רשאית, על פי הצעת ראש הממשלה, לצרף שר נוסף לממשלה; החליטה הממשלה לצרף שר, תודיע על כך ועל תפקידו או על תחומי הפעילות שבאחריותו של השר הנוסף לכנסת; עם אישור ההודעה על ידי הכנסת ייכנס השר הנוסף לכהונתו וסמוך ככל האפשר לאישור יצהיר את הצהרת האמונים.

מילוי מקומו של ראש הממשלה (תיקון מס' 12) 16. (א) נעדר ראש הממשלה מן הארץ יזמן ממלא מקומו את ישיבות הממשלה וינהל אותן.
(ב) נבצר מראש הממשלה זמנית למלא את תפקידו, ימלא את מקומו ממלא מקום ראש הממשלה; חלפו 100 ימים רצופים שבהם כיהן ממלא מקום ראש הממשלה במקום ראש הממשלה במסגרת תפקידו, יראוהו כמי שנבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו.

(1) ⁸⁵ (ב) נבצרות ראש הממשלה למלא את תפקידו כאמור בסעיף קטן (ב) תהיה בשל אי-מסוגלות פיזית או נפשית בלבד, ותיקבע באחד משני אלה בלבד :

(א) (1) אם ראש הממשלה הודיע לממשלה וליושב ראש הכנסת כי נבצר ממנו זמנית למלא את תפקידו בשל אי-מסוגלות פיזית או נפשית וועדת הכנסת אישרה את הודעתו ברוב של שני שלישים מחבריה.

⁸⁵ בית המשפט העליון קבע בדעת רוב (6 מתוך 11 שופטים) כי תיקון מס' 12 שנחקק בכנסת ה-25 (מרץ 2023), והוסיף את סעיף קטן (ב) בעניין נבצרות ראש הממשלה, ייכנס לתוקף בתחילת כהונת הכנסת ה-26. זאת, בהיותו תיקון פרסונלי מובהק שמהווה שימוש לרעה של הכנסת בסמכותה המכוננת (בג"ץ 2412/23 התנועה לאיכות השלטון בישראל נ' הכנסת, ניתן ביום 3.1.2024).

(2) הודיע ראש הממשלה כאמור בפסקת משנה (1), רשאי הוא להודיע לממשלה וליושב ראש הכנסת על משך הנבצרות באותה הודעה או בהודעה נפרדת.

(3) יושב ראש הכנסת יודיע לכנסת על הודעות ראש הממשלה לפי פסקאות משנה (1) ו-(2).

(ב) (1) אם הממשלה החליטה, ברוב של שלושה רבעים מחבריה, כי נבצר מראש הממשלה זמנית למלא את תפקידו בשל אי-מסוגלות פיזית או נפשית; ראש הממשלה יכנס את הממשלה לעניין זה לבקשת שלוש חמישיות מחברי הממשלה בתוך שלושה ימים ממועד הגשת הבקשה או במועד מאוחר יותר אם התבקש בבקשה לעשות כן; לא כונסה ישיבת הממשלה במועד כאמור, יכנס מזכיר הממשלה את הממשלה באופן מידי וממלא מקום ראש הממשלה ינהל את הישיבה, וסעיף קטן (ג) יחול בשינויים המחויבים.

(2) החליטה הממשלה כי נבצר מראש הממשלה זמנית למלא את תפקידו כאמור בפסקה (1), תעמוד ההחלטה בתוקפה שלושה ימים ותובא לאישור ועדת הכנסת; ועדת הכנסת תאשר את החלטת הממשלה ברוב של שני שלישים מחבריה, ואם החלטת הממשלה ניתנה מטעמי בריאות, תהיה החלטת ועדת הכנסת גם על יסוד חוות דעת רפואית שניתנה על פי כללים שקבעה ועדת הכנסת; אישרה ועדת הכנסת את החלטת הממשלה, רשאית היא לקבוע שהנבצרות לא תימשך יותר משבעה ימים מיום החלטת הוועדה.

(3) לא הגיש ראש הממשלה חוות דעת רפואית בהתאם לכללים שקבעה ועדת הכנסת, יראו אותו כאילו הודיע על נבצרותו לפי פסקת משנה (א); הנבצרות לפי פסקה זו לא תימשך יותר משבעה ימים.

(4) הארכת הנבצרות מעבר לאמור בפסקאות (2) או (3) טעונה את החלטת הכנסת, על פי הצעת ועדת הכנסת, שהתקבלה ברוב של שמונים חברי הכנסת; הכנסת תהיה רשאית לקבוע שהנבצרות לא תימשך יותר מ-21 ימים בכל פעם, ובלבד שסך התקופות לא יעלה על האמור בסעיף קטן (ב).

(2) ועדת הכנסת רשאית לקבוע את סיום הנבצרות של ראש הממשלה שנקבעה לפי פסקה (1)(ב)(2) או (4) בהחלטה של רוב חברי הוועדה, ואם נקבעה הנבצרות מטעמי בריאות - על יסוד חוות דעת רפואית שניתנה לפי כללים שקבעה הוועדה; יושב ראש ועדת הכנסת יודיע לכנסת על החלטת הוועדה.

(3) הוראות סעיף 31 לחוק-יסוד: הכנסת או לפיו לא יחולו על המועדים הקבועים בסעיף קטן זה.

(ג) לא היה ממלא מקום לראש הממשלה או שנבצר מממלא מקום ראש הממשלה למלא את תפקידיו לפי סעיפים קטנים (א) ו-(ב), תקבע הממשלה שר אחר, שהוא חבר הכנסת, למלא תפקידים אלה.

(א) לא תיפתח חקירה פלילית נגד ראש הממשלה אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה.

(ב) לא תיפתח חקירה פלילית נגד מי שכהן כראש הממשלה, בשל חשד לביצוע עבירה שנעברה בעת כהונתו או בשנה לאחר שחדל לכהן, אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה.

חקירת ראש הממשלה בתקופת כהונתו ואחריה, הגשת כתב אישום והרשעה 17.

(ג) כתב אישום נגד ראש הממשלה יוגש בידי היועץ המשפטי לממשלה לבית המשפט המחוזי בירושלים, שיישב בהרכב של שלושה שופטים; הוראות בענין כתב אישום שהוגש בטרם החל ראש הממשלה לכהן בתפקידו ייקבעו בחוק.

(ד) בית המשפט שהרשיע את ראש הממשלה בעבירה, יקבע בפסק דינו אם יש באותה עבירה משום קלון.

- הפסקת כהונה של ראש הממשלה מחמת עבירה** 18. (א) הכנסת רשאית, בהחלטה ברוב חבריה, להעביר מכהונתו את ראש הממשלה שהורשע בעבירה ובית המשפט קבע בפסק דינו שיש עימה משום קלון; החליטה הכנסת כאמור, יראו את הממשלה כאילו התפטרה עם קבלת ההחלטה.
- (ב) בתוך 30 ימים מיום מתן פסק הדין כאמור בסעיף קטן (א), תחליט ועדת הכנסת של הכנסת בדבר המלצתה לענין העברת ראש הממשלה מכהונתו ותביא את המלצתה בפני מליאת הכנסת; לא הביאה ועדת הכנסת את המלצתה בתוך המועד האמור, יעלה יושב ראש הכנסת את הענין לדיון במליאת הכנסת.
- (ג) ועדת הכנסת והכנסת לא יחליטו בדבר העברת ראש הממשלה מכהונתו אלא לאחר שניתנה לו הזדמנות לטעון טענותיו לפניו.
- (ד) לא הועבר ראש הממשלה מכהונתו לפי סעיף זה ופסק הדין כאמור בסעיף קטן (א) נעשה סופי, תיפסק כהונתו של ראש הממשלה ויראו את הממשלה כאילו התפטרה ביום שבו פסק הדין נעשה סופי.
- (ה) הוראות סעיפים 42 ו-44 לחוק-יסוד: הכנסת לא יחולו על ראש הממשלה.
- התפטרות ראש הממשלה**⁸⁶ 19. ראש הממשלה רשאי, לאחר שהודיע לממשלה על כוונתו לעשות כן, להתפטר על ידי הגשת כתב התפטרות לנשיא המדינה; התפטרות ראש הממשלה - כהתפטרות הממשלה.
- ראש הממשלה שנפטר או שנבצר ממנו דרך קבע למלא את התפקיד** 20. (א) נפטר ראש הממשלה, רואים את הממשלה כאילו התפטרה ביום פטירתו.
- (ב) נבצר מראש הממשלה, דרך קבע, למלא את תפקידו, רואים את הממשלה כאילו התפטרה ביום ה-101 שבו מכהן ממלא מקום במקומו.

⁸⁶ ביום 21.9.2008 התפטר ראש הממשלה אהוד אולמרט (י"פ התשס"ט, עמ' 26).

- ראש הממשלה או ממלא מקומו שחדלו להיות חברי הכנסת** 21. (א) ראש הממשלה שחדל להיות חבר הכנסת, רואים אותו כאילו התפטר מכהונתו ביום שנפסקה חברותו בכנסת; התפטרות ראש הממשלה - כהתפטרות הממשלה.
- (ב) שר המכהן כממלא מקום ראש הממשלה, שחדל להיות חבר הכנסת, יחדל מלכהן בתפקידו כממלא מקום ראש הממשלה.
- הפסקת כהונתו של שר (תיקון מס' 2)** 22. (א) שר, למעט ראש הממשלה, רשאי, לאחר שהודיע לממשלה על כוונתו לעשות כן, להתפטר מן הממשלה על ידי הגשת כתב התפטרות לראש הממשלה; כהונתו בממשלה נפסקת כעבור 48 שעות לאחר שכתב ההתפטרות נמסר לראש הממשלה, זולת אם חזר בו השר מהתפטרותו קודם לכן; הסתיימה התקופה האמורה ביום מנוחה, יידחה סיומה ליום שלאחר מכן שאינו יום מנוחה, והכול כפי שייקבע בחוק.⁸⁷
- (ב)⁸⁸ ראש הממשלה רשאי, לאחר שהודיע לממשלה על כוונתו לעשות כן, להעביר שר מכהונתו; כהונתו של השר נפסקת כעבור 48 שעות לאחר שכתב ההעברה מכהונה נמסר לידי, זולת אם חזר בו ראש הממשלה קודם לכן; הסתיימה התקופה האמורה ביום מנוחה, יידחה סיומה ליום שלאחר מכן שאינו יום מנוחה, והכול כפי שייקבע בחוק.
- (ג) כהונתו של שר בממשלה נפסקת עם בחירתו או התמנותו לאחד התפקידים שנושאים מנועים מהיות מועמדים לכנסת.

⁸⁷ ר' סעיף 5ב לחוק הממשלה.

⁸⁸ השופטת וילנר בפס"ד שבו נדחו עתירות נגד העברה מכהונה של שר הביטחון גלנט בידי רה"מ נתניהו בזמן מלחמה: "נקודת המוצא לביקורת השיפוטית בכגון דא היא שיקול דעתו הרחב של ראש הממשלה, אשר במסגרתו רשאי הוא לשקול מגוון רב של שיקולים, לרבות שיקולים פוליטיים, כאשר יציבותה של הממשלה אף היא שיקול רלוונטי לעניין זה. כפועל יוצא מכך, מתחם הביקורת השיפוטית על החלטות מסוג זה - הוא מצומצם. לצד זאת, יש לזכור כי שיקול דעתו של ראש הממשלה אינו בלתי-מוגבל..." (בג"ץ 11205-11-24 משמר הדמוקרטיה הישראלית ואח' נ' רה"מ ואח' (ניתן ביום 7.11.2024)).

- הפסקת כהונת שר מחמת עבירה** 23. (א) כתב אישום נגד שר, למעט בעבירות שייקבעו בחוק, יוגש ויתברר בבית משפט מחוזי; הוראות בענין כתב אישום שהוגש בטרם החל השר לכהן בתפקידו ייקבעו בחוק.
- (ב) בית המשפט שהרשיע שר בעבירה, יקבע בפסק דינו אם יש באותה עבירה משום קלון; קבע בית המשפט כאמור, תיפסק כהונתו של השר ביום מתן פסק הדין.
- (ג) סעיף זה לא יחול על ראש הממשלה.
- מילוי מקומו של שר** 24. (א) נעדר שר, למעט ראש הממשלה, מן הארץ, רשאית הממשלה לקבוע כי שר אחר ימלא את מקומו; ממלא המקום ימלא את תפקידיו של השר, כולם או מקצתם, הכל כפי שתקבע הממשלה.
- (ב) חדל שר לכהן או שנבצר ממנו זמנית למלא את תפקידו, ימלא את התפקיד ראש הממשלה או שר אחר שתקבע הממשלה.
- (ג) תקופת מילוי המקום של שר שחדל לכהן כאמור בסעיף קטן (ב) לא תעלה על שלושה חודשים.
- 24א. במשרד שממונה עליו שר יכול שיתמנה שר נוסף, שיהיה אחראי, בכפוף לשר הממונה על המשרד, לתחומים מסוימים בתחומי הפעילות של המשרד.
- שר נוסף במשרד (תיקון מס' 11)**

סגני שרים (תיקונים) מס' 1, 4, 8 וה"ש ו-10⁸⁹ 25. (א)⁹⁰ שר הממונה על משרד רשאי, בהסכמת ראש הממשלה ובאישור הממשלה, למנות לאותו משרד, מבין חברי הכנסת, סגן שר אחד⁹¹ אולם ראש הממשלה רשאי למנות כאמור שני סגני שרים במשרד ראש הממשלה; סגן שר ייכנס לתפקידו משהודיעה הממשלה בכנסת על מינויו; לסגן שר שמונה על ידי ראש הממשלה ייקרא "סגן שר במשרד ראש הממשלה".

⁸⁹ (1) לעניין "סגן שר במעמד של שר" פסק ביהמ"ש העליון: "נראה כי המוסד של "כאילו", של סגן שר הממלא את פונקציות השר עד קצה גבול היכולת הפורמלית כשהשר המכהן הוא ראש הממשלה, להבדיל מסגן שר במתכונתו הבסיסית, הוא מוסד הקרב לתום דרכו. על המערכת הממשלתית ליתן דעתה כי פסק דין זה, אף אם לא הביא להתערבות שיפוטית נוכח הרקע שתואר, מהווה תמרור לעתיד... ראוי משרד ממשלתי כי מי שעומד בראשו בפועל, במהות, יהא בעל כל הכוחות והסמכויות, מהחל ועד כלה, למלא את תפקידו ולשרת את הציבור כך יהא לעתיד לבוא, ואנו יוצאים מהנחה כי כך יהא בממשלה הבאה למצער. יתכן כמובן תמיד מינויו של סגן שר - אך ב"ממדיו הטבעיים", לצד השר הפועל במשרד כשר. "השופט א' רובינשטיין בבג"ץ 3002/09 ההסתדרות הרפואית בישראל נ' רה"מ ואח' (ניתן ביום 9.6.09). (2) אין מחלוקת כיום שהמוסד הפוליטי ה"היסטורי" של "סגן שר במעמד שר", שלא היה לו עיגון בדין מעולם, אינו חוקי ואינו עומד בתנאי חוק יסוד: הממשלה, הן בעדשת מעמדו של שר והן בעדשת מעמדו של סגן שר. על כן אין קושי ליתן צו מוחלט, לפיו אין בנמצא יצור חוקי הקרוי סגן שר במעמד שר; ובכך אנו ממשיכים את אשר ננקט בפרשת ההסתדרות הרפואית (בג"ץ 3132/15 מפלגת יש עתיד נ' רה"מ, ניתן ביום 23.8.15).

⁹⁰ הנשיא גרוניס בבג"ץ 3997/14 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר החוץ, ח"כ צחי הנגבי ואח' (ניתן ביום 12.2.15) שעסק במינוי סגן שר לאחר שהורשע: "ההסדר העולה מחוקי-היסוד לגבי סגן שר שהורשע בפלילים הוא כדלקמן: כאשר מורשע סגן שר בפלילים נוקבע שיש בעבירה שבה הורשע משום קלון, מופסקת כהונתו (סעיף 27 לחוק-יסוד: הממשלה). בעקבות קביעת הקלון אף נפסקת חברותו בכנסת (סעיף 42א(א) לחוק-יסוד: הכנסת). מאחר שאותו אדם מורשע אינו משמש עוד חבר כנסת, אף אין הוא יכול לשמש באותה כנסת כסגן שר. אם לא הוטל על המורשע עונש מאסר בפועל לתקופה העולה על שלושה חודשים, רשאי הוא להיבחר לכנסת בבחירות הבאות, ואם נבחר לכנסת, לשוב לשמש סגן שר (סעיף 6 לחוק-יסוד: הכנסת)... ההלכות הראשונות שניתנו בסוגיה נתקבלו על רקע חוסר חקיקתי בחוקי-היסוד... אולם בענייננו לא קיים חלל חקיקתי. חוק-יסוד: הממשלה וחוק-יסוד: הכנסת כוללים הוראות המתייחסות במישרין למינוי ולהפסקת כהונה של שר, סגן שר וחבר כנסת שהורשעו בדין. לפיכך, ספק רב אם ניתן לראות במקרים שאינם נופלים לגדר ההסדר הקבוע בהוראות אלו כ"לקונה" בחוקי-היסוד."

⁹¹ כהוראת שעה לכנסת ה-23 (תיקון מס' 8 וה"ש), אחרי "סגן שר אחד" נוספו המילים "או שני סגני שרים".

(א1)⁹² סמוך ככל האפשר למינוי, יצהיר סגן השר בפני הכנסת הצהרת אמונים זו: "אני (השם) מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, למלא באמונה את תפקידי כסגן שר, ולקיים את החלטות הכנסת."

(ב) סגן שר יפעל בכנסת ובמשרד שנתמנה לו, בשם השר שמינה אותו ובמסגרת העניינים שמסר לו.

(ג) חבר הכנסת שפרש מסיעתו לא יתמנה לסגן שר בתקופת כהונתה של אותה כנסת; הוראה זו לא תחול על התפלגות סיעה בתנאים שנקבעו בחוק; לענין סעיף קטן זה, "פרישה מסיעה" - כהגדרתה בסעיף 6א לחוק-יסוד: הכנסת.

(ד)⁹³ [בטל].

26. כהונתו של סגן שר נפסקת בכל אחת מאלה:

**פקיעת
כהונתו של
סגן שר
(תיקונים
מס' 4 ו-9)**

(1) סגן השר התפטר בהגשת כתב התפטרות לשר שמינה אותו; כהונתו של סגן השר נפסקת כעבור 48 שעות לאחר שכתב ההתפטרות נמסר לשר שמינה אותו, זולת אם חזר בו סגן השר קודם לכן; הסתיימה התקופה האמורה ביום מנוחה, יידחה סיומה ליום שלאחר מכן שאינו יום מנוחה, והכול כפי שייקבע בחוק;

(2) השר שמינה אותו חדל להיות שר או להיות ממונה על אותו משרד;

⁹² הוראת מעבר לסעיף 25(א1) שהתווסף בתיקון מס' 4 שתחילתו ביום 6.8.2015: (א) מי שמונה כסגן שר לפני תחילתו של תיקון מס' 4 לא יצהיר אמונים כאמור בסעיף 25(א1); (ב) בתקופת כהונתה של הכנסת ה-20: על אף האמור בסעיף קטן (א), סגן שר שמונה לפני תחילתו של תיקון מס' 4 והפסיק את חברותו בכנסת לפי הוראות סעיף 4ג לחוק-יסוד: הכנסת, יצהיר אמונים סמוך ככל האפשר להפסקת כהונתו בכנסת.

⁹³ ס"ק (ד) נחקק בתיקון מס' 1 שתחילתו מהבחירות לכנסת ה-20: "מספר סגני השרים לא יעלה על ארבעה". בתיקון מס' 3 וה"ש נקבע כי לא יחול על ממשלה שכוונה בכנסת ה-20. בתיקון מס' 8 וה"ש - בוטל.

(3) ראש הממשלה, הממשלה או השר שמינה את סגן השר החליטו להפסיק את כהונתו; ואולם ראש הממשלה לא יעביר סגן שר מכהונתו אלא לאחר שהודיע על כוונתו לעשות כן לממשלה ולשר שמינה את סגן השר; כהונתו של סגן השר נפסקת כעבור 48 שעות לאחר שכתב ההעברה מהכהונה נמסר לידיו כאמור, זולת אם חזרו בהם ראש הממשלה, הממשלה או השר שמינה אותו, לפי העניין, קודם לכן; הסתיימה התקופה האמורה ביום מנוחה, יידחה סיומה ליום שלאחר מכן שאינו יום מנוחה, והכול כפי שייקבע בחוק;

(4) כוננה ממשלה חדשה;

(5) סגן השר חדל להיות חבר הכנסת, זולת אם הפסיק להיות חבר הכנסת לפי הוראות סעיף 42 לחוק-יסוד: הכנסת ותקופת כהונתה של אותה הכנסת טרם הסתיימה.⁹⁴

הפסקת כהונת סגן שר מחמת עבירה 27. בית המשפט שהרשיע סגן שר בעבירה יקבע בפסק דינו אם יש באותה עבירה משום קלון; קבע בית המשפט כאמור, תיפסק כהונתו של סגן השר ביום מתן פסק הדין.

הבעת אי-אמון בממשלה (תיקון מס' 1)⁹⁵ 28. (א) הכנסת רשאית להביע אי-אמון בממשלה.

⁹⁴ בתקופת כהונתה של הכנסת ה-20, נוספה הסיפה "זולת אם הפסיק להיות חבר הכנסת לפי הוראות סעיף 42 לחוק-יסוד: הכנסת" כהוראת שעה. בתיקון מס' 9 נוספה הסיפה כהוראת קבע.

⁹⁵ ר' סעיף 44 לתקנון הכנסת.

נוסח סעיף 28 עד הכנסת ה-20:

"(א) הכנסת רשאית להביע אי אמון בממשלה.

(ב) הבעת אי אמון בממשלה תיעשה בהחלטה של הכנסת, ברוב חבריה, לבקש מנשיא המדינה להטיל את הרכבת הממשלה על חבר הכנסת פלוני, שהסכים לכך בכתב.

(ב) הבעת אי-אמון בממשלה תיעשה בהחלטה של הכנסת, ברוב חבריה, להביע אמון בממשלה אחרת שהודיעה על קווי היסוד של מדיניותה, על הרכבה ועל חלוקת התפקידים בין השרים כאמור בסעיף 13(ד); הממשלה החדשה תיכון משהביעה בה הכנסת אמון, ומאותה שעה ייכנסו השרים לכהונתם.

(ג) פרטים לעניין הגשת הצעה להביע אי-אמון בממשלה והדיון בה ייקבעו בחוק או בתקנון הכנסת; הוגשה ההצעה בידי 61 חברי הכנסת, יתקיים הדיון בהקדם האפשרי, ולא יאוחר משבוע מיום הגשתה.

סמכות לפזר את הכנסת (תיקון מס' 1)⁹⁶ 29. (א) נוכח ראש הממשלה כי קיים בכנסת רוב המתנגד לממשלה, ושעקב כך נמנעת אפשרות לפעולה תקינה של הממשלה, רשאי הוא, בהסכמת נשיא המדינה, לפזר את הכנסת בצו שיפורסם ברשומות; הצו ייכנס לתוקפו 21 ימים אחרי יום פרסומו, אלא אם כן הוגשה בקשה לפי סעיף קטן (ב), ורואים את הממשלה כאילו התפטרה ביום פרסום הצו.

(ג) החליטה הכנסת כאמור, רואים את הממשלה כאילו התפטרה עם קבלת ההחלטה; הנשיא יטיל, בתוך יומיים מקבלת ההחלטה, את התפקיד להרכיב ממשלה על חבר הכנסת שצוין בהחלטה.

(ד) לחבר הכנסת שנשיא המדינה הטיל עליו את התפקיד להרכיב ממשלה לפי סעיף זה נתונה למילוי תפקידו תקופה של 28 ימים; הנשיא רשאי להאריך תקופה זו בתקופות נוספות, ובלבד שלא יעלו יחד על 14 ימים.

(ה) עברה התקופה לפי סעיף קטן (ד) וחבר הכנסת לא הודיע לנשיא המדינה שהרכיב ממשלה, או שהודיע לו לפני כן שאין בידו להרכיב ממשלה, יודיע נשיא המדינה על כך ליושב ראש הכנסת.

(ו) הודיע נשיא המדינה כאמור בסעיף קטן (ה) או שהציג חבר הכנסת ממשלה והכנסת דחתה את הבקשה להביע בה אמון לפי סעיף 13(ד), רואים את הכנסת כאילו החליטה על התפזרותה לפני תום כהונתה, והבחירות לכנסת יתקיימו ביום ג' האחרון שלפני תום 90 הימים מיום הודעת הנשיא, או מיום דחיית הבקשה להביע אמון בממשלה, לפי הענין.

⁹⁶ צו בדבר פיזור הכנסת ה-16 ע"י רה"מ אריאל שרון ביום 27.11.2005 - י"פ התשס"ו, עמ' 728; צו בדבר פיזור הכנסת ה-15 ע"י רה"מ אריאל שרון ביום 5.11.2002 - י"פ התשס"ג, עמ' 396 [הצו פורסם מכוח סעיף 22 לחוק-יסוד: הממשלה הקודם].

(ב) בתוך 21 ימים מיום פרסום הצו, רשאים רוב חברי הכנסת לבקש בכתב מנשיא המדינה להטיל על חבר כנסת פלוני, שהסכים לכך בכתב, ושאנו ראש הממשלה, להרכיב ממשלה.

(ג) הוגשה לנשיא המדינה בקשה כאמור בסעיף קטן (ב), יודיע על כך הנשיא ליושב ראש הכנסת; הנשיא יטיל, בתוך יומיים, את התפקיד להרכיב ממשלה על חבר הכנסת שצוין בבקשה.

(ד) לחבר הכנסת שנשיא המדינה הטיל עליו את התפקיד להרכיב ממשלה לפי סעיף זה נתונה למילוי תפקידו תקופה של 28 ימים; הנשיא רשאי להאריך תקופה זו בתקופות נוספות, ובלבד שלא יעלו יחד על 14 ימים.

(ה) לא הוגשה בקשה כאמור בסעיף קטן (ב), או עברה התקופה כאמור בסעיף קטן (ד), וחבר הכנסת לא הודיע לנשיא שהרכיב ממשלה או שהודיע לו לפני כן שאין בידו להרכיב ממשלה, יודיע נשיא המדינה על כך ליושב ראש הכנסת.

(ו) הודיע נשיא המדינה כאמור בסעיף קטן (ה) או שחבר הכנסת שהוטל עליו התפקיד להרכיב ממשלה לפי סעיף זה הציג ממשלה והכנסת דחתה את הבקשה להביע בה אמון לפי סעיף 13(ד), יראו את הכנסת כאילו החליטה על התפזרותה לפני תום תקופת כהונתה, והבחירות לכנסת יתקיימו ביום ג' האחרון שלפני תום 90 הימים מיום כניסת הצו לתוקף או מיום סיום התקופה להרכבת ממשלה או מיום ההודעה לנשיא או מיום דחיית הבקשה להביע אמון בממשלה, לפי הענין.

(ז) ראש הממשלה לא יהיה רשאי להשתמש בסמכותו לפי סעיף זה -

(1) מתחילת כהונתה של כנסת חדשה עד כינון הממשלה החדשה;

(2) [בטל].

(3) לאחר התפטרות ראש הממשלה, או מיום מתן פסק דין שבו נקבע כי עבר עבירה שיש עימה משום קלון עד יום החלטת הכנסת לפי סעיף 18(א).

(ח) שר הממלא את מקומו של ראש הממשלה לא יהיה רשאי להשתמש בסמכות הנתונה לראש הממשלה לפי סעיף זה.

רציפות
הממשלה
(תיקונים
מס' 1 ו-9)

30. (א) עם בחירת כנסת חדשה או התפטרות הממשלה כאמור בסעיפים 18, 19, 20 או 21 או עם הגשת בקשה לפי סעיף 29(ב), יפתח נשיא המדינה בחליכים להרכבת ממשלה חדשה כאמור בחוק-יסוד זה.

(ב) עם בחירת כנסת חדשה או התפטרות הממשלה כאמור בסעיפים 18, 19, 20, 21 או 29 תמשיך הממשלה היוצאת במילוי תפקידה עד שתיכון הממשלה החדשה.

(ג)⁹⁷ ראש הממשלה שהתפטר ימשיך במילוי תפקידו עד שתיכון הממשלה החדשה; נפטר ראש הממשלה, נבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו או הופסקה כהונתו מחמת עבירה, תקבע הממשלה שר אחר שהוא חבר הכנסת וחבר סיעתו של ראש הממשלה, לכהן כראש הממשלה בפועל עד שתיכון הממשלה החדשה.

⁹⁷ החל ביום 14.4.2006 ועד לכינון הממשלה החדשה כיהן אהוד אולמרט כראש הממשלה בפועל לפי קביעת הממשלה, לאחר חלוף תקופת מאה הימים שבהם נבצר מראש הממשלה אריאל שרון למלא את תפקידו (י"פ התשס"ו, עמ' 3104).

(ד)⁹⁸ ממשלה המכחנת לפי סעיף קטן (ב), רשאית למנות חבר הכנסת להיות שר בתפקידו של שר שחדל לכהן; מינויו של שר לפי סעיף קטן זה אינו טעון אישור הכנסת; בסעיף קטן זה, "חבר הכנסת" - לרבות שר או סגן שר שחברותו בכנסת נפסקה לפי סעיף 42 לחוק-יסוד: הכנסת.

30א.⁹⁹ על אף האמור בסעיפים 7 עד 11, 13 ו-29, שר או סגן שר שחברותו בכנסת נפסקה לפי סעיף 42 לחוק-יסוד: הכנסת, ניתן להטיל עליו את התפקיד להרכיב ממשלה, לבקש להטיל עליו את התפקיד להרכיב ממשלה או להציע אותו כמועמד להיות ראש הממשלה, בהתאם להוראות הסעיפים האמורים, אף שאינו חבר הכנסת, אולם עם היותו לראש הממשלה תתחדש חברותו בכנסת בהתאם להוראות סעיף 42(ג)(2) לחוק-יסוד: הכנסת.

**הטלת
התפקיד
להרכיב
ממשלה על
שר או סגן
שר שחברותו
בכנסת
נפסקה
(תיקון מס' 9)**

⁹⁸ ייש לפרש בצמצום את הסמכות המוקנית בסעיף זה לממשלת מעבר, כך שתבטיח את המשך העשייה השלטונית ותמנע פגיעה אפשרית באינטרס הציבורי. בשונה מממשלה הזוכה לאמון הכנסת אשר לה מוענק חופש פעולה ניכר בכל הנוגע למינוי שרים, על ממשלת מעבר להימנע מביצוע שינויים בהרכבה מקום שבו הדבר אינו דרוש לשם הבטחת תפקודה התקין. בהקשר זה יש להבחין בין מצבים שבהם מתעורר צורך - כדוגמת הצורך להחליף שר שהתפטר מהממשלה או שנפטר חלילה - ובין מצבים שאין בהם חשש להיווצרותו של "חלל שלטוני" - למשל, כאשר הממשלה שואפת לשנות את חלוקת התפקידים בין השרים המכהנים או לצרף שר חדש במקום שר המוסיף לכהן כחבר בממשלה בתפקיד שר אחר. זאת אלא אם כן נוצר מצב דברים מיוחד למשל, כאשר קיימת מניעת מן הדין המחייבת שר לעזוב את תפקידו במשרד מסוים, אך הוא אינו מנוע מלהמשיך ולכהן בממשלה בתפקידים אחרים. במצב כזה ניתן לומר שקיים צורך להחליפו, בהתאם לתכלית שאותה נועד להגשים סעיף 30(ד) לחוק היסוד, דהיינו - לשם הבטחת תפקודה התקין של הממשלה" (בג"ץ 7510/19 אור-הכהן נ' רה"מ, בעניין מינויו של נפתלי בנט כשר הביטחון בממשלת מעבר בעקבות התפטרותו של ראש הממשלה מתפקיד שר הביטחון, ניתן ביום 09.1.2020).

⁹⁹ סעיפים 30א ו-30ב נחקקו תחילה כהוראת שעה לתקופת כהונתה של הכנסת ה-20 (תיקון מס' 4 - ה"ש); בתיקון מס' 9 נחקקו מחדש כתיקון קבע, בשינויים קלים.

- ממלא מקום ראש הממשלה, ראש הממשלה בפועל או ראש הממשלה החלופי שהוא שר או סגן שר שחברותו בכנסת נפסקה (תיקון מס' 9) 30ב.
- על אף האמור בסעיפים 5(ד), 16(ג), 30(ג), ו-43א, ניתן לבחור, בהתאם להוראות הסעיפים האמורים, שר שחברותו בכנסת נפסקה לפי סעיף 42ג לחוק-יסוד: הכנסת לממלא מקום ראש הממשלה או לראש הממשלה בפועל, או שר או סגן שר שחברותו בכנסת נפסקה כאמור לראש הממשלה החלופי, אף שאינו חבר הכנסת, אולם עם בחירתו כאמור תתחדש חברותו בכנסת בהתאם להוראות סעיף 42ג(ג) לחוק היסוד האמור.
- תפקוד הממשלה (תיקון מס' 11) 31.
- (א) הממשלה רשאית, באישור הכנסת, לשנות את חלוקת התפקידים בין השרים, למעט תפקיד ראש הממשלה.
- (ב) הממשלה רשאית, באישור הכנסת, להעביר סמכות הנתונה על פי חוק לשר אחד, או חובה המוטלת עליו על פי חוק, כולה או מקצתה, לשר אחר.
- (ג) הממשלה רשאית, באישור הכנסת, לאחד משרדים, לחלקם, לבטלם ולהקים משרדים חדשים.
- (1ג) הממשלה רשאית, באישור הכנסת, להחליט כי שר ישמש כשר נוסף במשרד ולקבוע תחומים מסוימים מתחומי הפעילות של המשרד שאותו שר יהיה אחראי להם, בכפוף לשר הממונה על המשרד, בהתאם להוראות סעיף 24א.
- (2ג) הממשלה רשאית, במשרד שמכהן בו שר נוסף, להעביר תחומי פעילות בינו ובין השר הממונה.
- (ד) הממשלה רשאית להעביר שטחי פעולה ממשרד למשרד.
- (ה) הממשלה רשאית למנות ועדות שרים קבועות, זמניות או לעניינים מסוימים; מונתה ועדה, רשאית הממשלה לפעול באמצעותה.

(ו) הממשלה תקבע את סדרי ישיבותיה ועבודתה, דרכי דיוניה ואופן קבלת החלטותיה אם דרך קבע ואם לענין מסוים.

32. **הסמכויות השירות של הממשלה**
הממשלה מוסמכת לעשות בשם המדינה, בכפוף לכל דין, כל פעולה שעשייתה אינה מוטלת בדין על רשות אחרת.

33. **אצילת סמכויות (תיקון מס' 5)**
(א) סמכות הנתונה על פי דין לממשלה רשאית הממשלה לאצול לאחד השרים; סעיף זה לא יחול על סמכויות הממשלה לפי חוק-יסוד זה, למעט סמכויות לפי סעיף 32.

(ב) סמכות הנתונה לאחד השרים על פי חוק או שהועברה לו על פי סעיף 31(ב), למעט סמכות להתקין תקנות, רשאי השר לאצול, כולה, מקצתה או בסייגים, לעובד ציבור.

(ג) סמכות שהממשלה אצלה לשר, למעט סמכות להתקין תקנות, רשאי השר לאצלה, כולה, מקצתה או בסייגים, לעובד ציבור אם הסמיכה אותו הממשלה לכך.

(11)¹⁰⁰ כיהן ראש הממשלה כשר הממונה על משרד, רשאי הוא לאצול את סמכותו, בהתאם להוראות סעיפים קטנים (ב) או (ג), גם לסגן שר באותו משרד.

(ד) בסעיף זה, סמכות הנתונה לממשלה או לשר, לרבות חובה המוטלת עליהם.

(ה) הוראות סעיף זה יחולו אם אין כוונה אחרת משתמעת מן החוק המקנה את הסמכות או המטיל את החובה.

¹⁰⁰ תחילתו של סעיף קטן (11) שהתווסף בתיקון מס' 5 ביום קבלתו - 10.1.2018.

- נטילת סמכויות** 34. שר הממונה על ביצועו של חוק רשאי ליטול לעצמו כל סמכות, למעט סמכות בעלת אופי שיפוטי, הנתונה על פי אותו חוק לעובד המדינה, אם אין כוונה אחרת משתמעת מן החוק; השר רשאי לעשות כאמור לענין מסוים או לתקופה מסוימת.
- סודיות** 35. (א) הדיונים וההחלטות של הממשלה ושל ועדות השרים בענינים אלה הם סודיים וגילויים ופרסומם אסור:
- (1) ביטחון המדינה;
 - (2) יחסי חוץ של המדינה;
 - (3) סוג ענינים אחר שהממשלה ראתה את סודיותו כחיונית למדינה, והכריזה עליו בצו, לענין סעיף זה;
 - (4) ענין שהממשלה החליטה לשמרו בסוד, ובלבד שגילוי ופרסומו של ענין כאמור אינו אסור אלא על מי שידע על ההחלטה.
- (ב) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על דברים שהממשלה או ראש הממשלה, או מי שהממשלה או ראש הממשלה הסמיכוהו לכך, התירו את פרסומם, או על דברים שפרסומם נדרש על פי דין.¹⁰¹
- משכורת וגמלאות** 36. משכורתם של השרים וסגני השרים ותשלומים אחרים שישולמו להם בתקופת כהונתם או לאחריה, או לשאיניהם לאחר מותם, ייקבעו בחוק, או בהחלטה של הכנסת או של ועדה מועדוית שהכנסת הסמיכה לכך.
- תקנות** 37. (א) שר הממונה על ביצועו של חוק מוסמך להתקין תקנות לביצועו.

¹⁰¹ בתוקף סמכותה לפי סעיף 28(ב) לחוק-יסוד: הממשלה (הישן), החליטה הממשלה להסמיך את מזכיר הממשלה לענין התרת פרסומם של דברים אשר פרסומם וגילויים אסורים לפי סעיף 28 הנ"ל ("פ' התשכ"ט, עמ' 602).

- (ב) חוק יכול שיסמיך את ראש הממשלה או שר להתקין תקנות בענין שנקבע בהסמכה.
- (א) **הכרזת מצב** 38. **חירום**¹⁰² ראתה הכנסת שקיים במדינה מצב של חירום רשאית היא, ביוזמתה או על פי הצעת הממשלה, להכריז על מצב חירום.
- (ב) תקופת תוקפה של ההכרזה תהא כפי שנקבע בה, אך לא תעלה על שנה; הכנסת רשאית לחזור ולהכריז על מצב חירום כאמור.
- (ג) ראתה הממשלה שקיים במדינה מצב של חירום ושעקב דחיפות הענין יש להכריז על מצב חירום עוד לפני שניתן לכנס את הכנסת, רשאית היא להכריז על מצב חירום; תוקפה של ההכרזה יפקע כעבור שבעה ימים מיום נתינתה, אם לא אושרה או בוטלה קודם לכן על ידי הכנסת בהחלטה של רוב חבריה; לא התכנסה הכנסת, רשאית הממשלה לחזור ולהכריז על מצב חירום כאמור בסעיף קטן זה.
- (ד) הכרזות הכנסת או הממשלה על מצב חירום יפורסמו ברשומות; לא ניתן לפרסם הכרזה על מצב החירום ברשומות, תפורסם ההכרזה בדרך מתאימה אחרת, ובלבד שתפורסם ברשומות מיד כשניתן יהיה לעשות כן.
- (ה) הכנסת רשאית, בכל עת, לבטל הכרזה על מצב חירום; הודעה על הביטול תפורסם ברשומות.

¹⁰² ר' חלק ו' לתקנון הכנסת.

**התקנת
תקנות שעת
חירום¹⁰³**

104.39 (א) במצב חירום רשאית הממשלה להתקין תקנות שעת חירום כדי להגן על המדינה, ביטחון הציבור וקיום האספקה והשירותים החיוניים; תקנות שעת חירום יונחו על שולחן ועדת החוץ והביטחון של הכנסת סמוך ככל האפשר לאחר התקנתן.

(ב) ראה ראש הממשלה כי לא ניתן לכנס את הממשלה וכי קיים צורך דחוף וחיוני להתקין תקנות שעת חירום, רשאי הוא להתקין או להסמך שר להתקין.

(ג) תקנות שעת חירום כוחן יפה לשנות כל חוק, להפקיע זמנית את תוקפו או לקבוע בו תנאים, וכן להטיל או להגדיל מסים או תשלומי חובה אחרים, והכל זולת אם אין הוראה אחרת בחוק.

(ד) אין בכוחן של תקנות שעת חירום למנוע פניה לערכאות, לקבוע ענישה למפרע או להתיר פגיעה בכבוד האדם.

(ה) לא יותקנו תקנות שעת חירום ולא יופעלו מכוחן הסדרים, אמצעים וסמכויות, אלא במידה שמצב החירום מחייב זאת.

(ו) תוקפן של תקנות שעת חירום יפקע כעבור שלושה חודשים מיום התקנתן, זולת אם הוארך תוקפן בחוק, או שבוטלו על ידי הכנסת בחוק או בהחלטה של רוב חברי הכנסת.

¹⁰³ ר' חלק ו' לתקנון הכנסת.

¹⁰⁴ השופט עמית בעניין חקיקת החירום שנחקקה לצורך התמודדות עם התפשטות מגפת הקורונה: "אין צורך לשוב ולהדגיש כי צעד של התקנת תקנות שעת חירום הוא בבחינת מוצא אחרון, שאליו יש לפנות רק בהעדר אפשרות להגשים את המטרות הנדרשות באמצעות הליך של חקיקה ראשית. כך עולה מסעיף 39(ה)... ברם, מכך אין להסיק כי תקנות שעת חירום **שהותקנו כדין** פוקעות ברגע שבו יכולה הממשלה לפנות לכנסת לצורך קידום הליך של חקיקה ראשית והיא נמנעה מלעשות כן. אף ספק רב אם טענה זו מתיישבת עם לשונו של סעיף 39..." (בג"ץ 5314/20, ניתן ביום 10.1.2021 (ההדגשה במקור)).

(ז) תקנות שעת חירום ייכנסו לתוקף עם פרסומן ברשומות; לא ניתן לפרסמן ברשומות, הן יפורסמו בדרך מתאימה אחרת, ובלבד שיפורסמו ברשומות מיד כשניתן יהיה לעשות כן.

(ח) חדל מצב החירום להתקיים, יוסיפו תקנות שעת חירום להתקיים לתקופת תוקפן אך לא יותר מ- 60 ימים מסיום מצב החירום; תקנות שעת חירום שתוקפן הוארך בחוק, יוסיפו לעמוד בתוקפן.

40. (א) המדינה לא תפתח במלחמה ולא תנקוט פעולה צבאית משמעותית העולה להוביל, ברמת הסתברות קרובה לוודאי, למלחמה, אלא מכוח החלטת הממשלה.

(1א) על אף האמור בסעיף קטן (א) ובסעיף 33(א), הממשלה רשאית להחליט על אצילת סמכותה לפי סעיף קטן (א), דרך כלל או במקרה מסוים, לוועדת שרים שנקבעה בחוק; החליטה הממשלה על אצילת סמכותה לוועדת השרים, תפעיל ועדת השרים את סמכותה רק אם מצא ראש הממשלה כי הפעלת הסמכות בידי הוועדה, במקום הממשלה, נדרשת, בנסיבות העניין, בשל טעמים של ביטחון המדינה או יחסי החוץ שלה, לרבות טעמי סודיות הכרוכים בהם.

(2א) [בטל - תיקון מס' 7].

(ב) אין בסעיף זה כדי למנוע פעולות צבאיות אחרות הנדרשות למטרת הגנה על המדינה וביטחון הציבור.

**הכרזת
מלחמה או
נקיטת פעולה
צבאית
משמעותית
(תיקונים
מס' 6 ו-7)**

הודעה על החלטת הממשלה לפתוח במלחמה¹⁰⁵(ג) או לנקוט פעולה צבאית משמעותית לפי סעיף קטן (א) תימסר לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת בהקדם האפשרי ואם התקבלה ההחלטה בידי ועדת השרים כאמור בסעיף קטן (1א), תימסר הודעה על כך, בהקדם האפשרי, לממשלה ולוועדת משנה של ועדת החוץ והביטחון של הכנסת; ראש הממשלה ימסור את ההודעה בהקדם האפשרי גם במליאת הכנסת; הודעה על פעולות צבאיות אחרות כאמור בסעיף קטן (ב) תימסר לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת בהקדם האפשרי.

אי תחולה של תקנות שעת חירום 41. על אף האמור בכל דין, אין בכוחן של תקנות שעת חירום לשנות חוק-יסוד זה, להפקיע זמנית את תוקפו או לקבוע בו תנאים.

הממשלה וועדות הכנסת (תיקון מס' 4) 42. (א)¹⁰⁶ הממשלה תמסור לכנסת ולוועדותיה מידע על פירוש דרישתן ותסייע להן במילוי תפקידן; הוראות מיוחדות ייקבעו בחוק לחיסוי מידע כשהדבר נחוץ להגנה על ביטחון המדינה ויחסי החוץ או קשרי מסחר בינלאומיים שלה, או להגנה על זכות או חסיון שבדין.

(ב)¹⁰⁷ הכנסת רשאית, לפי דרישה של לפחות ארבעים מחברייה, לקיים דיון בהשתתפות ראש הממשלה בנושא שהוחלט עליו; דרישה כאמור יכול שתוגש לא יותר מאחת לחודש.

¹⁰⁵ ביום 12.10.2023 הודיע רה"מ נתניהו במליאת הכנסת כך: "בהתאם לסעיף 40(ג) לחוק-יסוד: הממשלה, אני מבקש להודיעכם שוועדת השרים לענייני ביטחון לאומי החליטה על נקיטת פעולות צבאיות משמעותיות מכוח הסמכות שניתנה לה בסעיפים 40(א) ו-40(1א) לחוק-יסוד: הממשלה, מיום 7 באוקטובר 2023 בשעה 06:00, בשל המלחמה שנכפתה על מדינת ישראל באמצעות מתקפת טרור רצחנית מרצועת עזה, ולאחר ששוכנעתי שהסמכות נדרשת בשל הטעמים של ביטחון המדינה, לרבות טעמי סודיות הכרוכים בהם."

¹⁰⁶ ר' סעיפים 123 ו-124 לתקנון הכנסת.

¹⁰⁷ ר' סעיף 45 לתקנון הכנסת.

(ג) הכנסת, וכל ועדה מועדותיה במסגרת מילוי תפקידיה, רשאיות לחייב שר להופיע בפניהן ורשאיות לחייב סגן שר, באמצעות השר שמינה אותו או בידיעתו, להופיע בפניהן.

(ד) ועדה מועדות הכנסת רשאית, במסגרת מילוי תפקידיה, באמצעות השר הנוגע בדבר או בידיעתו, לחייב עובד המדינה או כל מי שייקבע בחוק, להתייצב בפניה.

(ה) שר רשאי להשמיע את דברו לפני הכנסת וועדותיה.

(ו) פרטים לענין ביצוע סעיף זה יכול שייקבעו בחוק או בתקנון הכנסת.

שינוי מועד בחירות (תיקון מס' 1) 43. נקבע מועד בחירות לכנסת לפי סעיפים 11 ו-29, רשאית הכנסת, בהחלטה שתתקבל ברוב חבריה, בתוך חמישה ימים מיום היווצרות העילה לקיום הבחירות, לקבוע כי בשל סמיכות מועד הבחירות ליום חג, מועד או זיכרון, יידחו הבחירות למועד שתקבע ושאינו מאוחר מ-100 ימים ממועד היווצרות העילה.

חילופים בין ראש הממשלה (תיקון מס' 8 וה"ש¹⁰⁸) 43א. (א) חדל ראש הממשלה בממשלת חילופים לכהן בתפקידו בתקופה שעד מועד החילופים, יראו את הממשלה כאילו התפטרה, ויחולו לעניין כהונת הממשלה וראש הממשלה הוראות הרציפות בסעיף 30(ב); ואולם בכל אחד מהמקרים שלהלן, לא יראו את הממשלה כאילו התפטרה ויחולו יתר הוראות סעיף זה:

(1) כהונתו של ראש הממשלה נפסקה לפי סעיף 18(ד);

(2) ראש הממשלה בחר מיזמתו להתפטר מהממשלה, לפי סעיף 19;

¹⁰⁸ לפי תיקון מס' 8 וה"ש - בכנסת ה-23 לא ניתן היה לשנות, במפורש או במשתמע, את סעיפים 43א עד 43ח אלא ברוב של 70 ח"כים (בשלוש הקריאות).

- (3) ראש הממשלה נפטר, כאמור בסעיף 20(א);
- (4) נבצר מראש הממשלה, דרך קבע, למלא את תפקידו, מסיבות בריאותיות בלבד, וחלפו 100 ימים שבהם מכהן ממלא מקום במקומו, לפי סעיף 20(ב);
- (5) ראש הממשלה בחר מיוזמתו להתפטר מהכנסת, לפי סעיף 21(א).
- (ב) חדל ראש הממשלה בממשלת חילופים לכהן בתפקידו מאחת הסיבות המנויות בסעיף קטן (א) סיפה, בתקופה שעד מועד החילופים, יחולו הוראות סעיפים קטנים (ג) ו-(ד).
- (ג) ראש הממשלה החלופי יכהן במקומו כראש הממשלה לפרק הזמן שראש הממשלה החלופי אמור היה לכהן כראש ממשלה ממועד החילופים ועד תום תקופת כהונתה של הכנסת¹⁰⁹; הסתיימה תקופת כהונתו של ראש הממשלה החלופי כראש הממשלה כאמור, יחולו הוראות סעיף קטן (ד).
- (1) (ד) חדל ראש הממשלה לכהן בתפקידו לפי סעיף קטן (א)(4) ומצבו הבריאותי מאפשר את חזרתו לתפקיד - ישוב לכהן בתפקיד ראש הממשלה.

¹⁰⁹ כהוראת שעה לכנסת ה-23 (תיקון מס' 8 וה"ש), אחרי "כהונתה של הכנסת" נוספו המילים "לפי סעיף 8א לחוק-יסוד: הכנסת".

(2) חדל ראש הממשלה לכהן בתפקידו לפי סעיף קטן (א)(1), (2), (3) או (5), או שחדל לכהן בתפקידו לפי סעיף קטן (א)(4) ומצבו הבריאותי לא מאפשר את חזרתו לתפקיד - רשאית סיעתו לבחור חבר כנסת מאותה סיעה, והוא יבקש מהכנסת הבעת אמון לכהן במקומו של ראש הממשלה שכהונתו חדלה כאמור, והכול עד שבוע לפני סיום תקופת כהונתו של ראש הממשלה החלופי כראש הממשלה.

(3) משהביעה הכנסת אמון בחבר הכנסת האמור בפסקה (2) או סמוך ככל האפשר לאחר מכן, יצהיר חבר הכנסת בפני הכנסת הצהרת אמונים כאמור בסעיף 13א(ו) או 14, לפי העניין, ויחל לכהן כראש הממשלה עם סיום תקופת הכהונה של מי שחדל לכהן כראש הממשלה.

(4) לא בחרה הסיעה חבר כנסת מאותה סיעה במקומו של ראש הממשלה שחדל לכהן כאמור בפסקה (2) עד שבוע לפני סיום תקופת כהונתו של ראש הממשלה או שבחרה הסיעה חבר כנסת כאמור אך הכנסת לא הביעה בו אמון עד לאותו מועד - יראו את הממשלה כאילו התפטרה, ויחולו הוראות סעיף 30.

(ה) חדל ראש הממשלה בממשלת חילופים לכהן בתפקידו מכל סיבה שהיא לאחר מועד החילופים, יכהן ראש הממשלה החלופי בתפקיד במקומו.

(ו) (1) חדל ראש הממשלה החלופי בממשלת חילופים לכהן בתפקידו עד מועד החילופים, רשאית סיעתו לבחור חבר כנסת מאותה סיעה, והוא יבקש מהכנסת הבעת אמון לכהן במקומו של ראש הממשלה החלופי שכהונתו חדלה כאמור; משהביעה הכנסת אמון בחבר הכנסת האמור או סמוך ככל האפשר לאחר מכן, יצהיר אותו חבר הכנסת בפני הכנסת הצהרת אמונים כאמור בסעיף 13א(ו), ויראו אותו כראש הממשלה החלופי, לכל דבר ועניין.

(2) 110 בחרה סיעתו של ראש הממשלה החלופי בחבר כנסת מאותה סיעה לכהן במקום ראש הממשלה החלופי כאמור בפסקה (1), אך הכנסת לא הביעה בו אמון עד שבוע לפני סיום תקופת כהונתו של ראש הממשלה, יראו את הממשלה כאילו התפטרה ויחולו הוראות סעיף 30.

¹¹⁰ כהוראת שעה לכנסת ה-23 (תיקון מס' 8 וה"ש) נקבע בפסקה (2) כך: "בחרה סיעתו של ראש הממשלה החלופי בחבר כנסת מאותה סיעה לכהן במקום ראש הממשלה החלופי כאמור בפסקה (1), אך הכנסת לא הביעה בו אמון עד שבוע לפני סיום תקופת כהונתו של ראש הממשלה - (א) אם עשרה חברי הכנסת מהסיעות שהשרים שלהן היו בעלי זיקה לראש הממשלה החלופי במועד השבעת הממשלה לא הביעו בו אמון - ימשיך ראש הממשלה בכהונתו אף לאחר מועד החילופים; (ב) אם עשרה חברי הכנסת מהסיעות שהשרים שלהן היו בעלי זיקה לראש הממשלה במועד השבעת הממשלה לא הביעו בו אמון - יראו את הממשלה כאילו התפטרה ויחולו הוראות סעיף 30; (ג) התקיימו הנסיבות האמורות בפסקאות משנה (א) ו-(ב) יחד - יחולו הוראות פסקת משנה (א); (ד) לעניין פסקה זו, "אי-הבעת אמון" - לרבות אי-הצבעה או הצבעה שאינה הבעת אמון."

- חילופים בין ראש הממשלה לראש הממשלה החלופי בשל התפזרות הכנסת לפני גמר תקופת כהונתה (תיקון מס' 10)**
- 1.43. בלי לגרוע מהוראות סעיפים 13א ו-43א, חילופים בין ראש הממשלה וראש הממשלה החלופי ייערכו לפני מועד החילופים, בהתאם להוראות סעיף 13א(ז) ו-(ח), גם בכל אחד מהמועדים כמפורט להלן:
- (1) יום לאחר שהתקבל בכנסת בקריאה השלישית חוק על התפזרות הכנסת לפני גמר תקופת כהונתה, לפי סעיף 34 לחוק-יסוד: הכנסת, ובלבד שבקריאה השלישית הצביעו בעד החוק האמור שני חברי הכנסת לפחות שהיו מהסיעות ששריהן היו מזוהים כבעלי זיקה לראש הממשלה במועד השבעת ממשלת החילופים; לעניין זה, לא יובא במניין חברי הכנסת האמורים מי שהיה חבר הכנסת במועד השבעת ממשלת החילופים ולא הביע אמון בה;
- (2) ביום הקובע כמשמעותו בסעיף 36א לחוק-יסוד: הכנסת, אם לא התקבל חוק התקציב עד היום שקדם לו.
- ראש הממשלה החלופי בממשלת חילופים יהיה ממלא מקום ראש הממשלה לפי סעיף 5(ד), ולא ימונה לראש הממשלה ממלא מקום אחר.**
- 43ב. **ראש הממשלה החלופי - ממלא מקום ראש הממשלה (תיקון מס' 8 וה"ש)**
- 43ג. **העברה מכהונה של ראש הממשלה החלופי (תיקון מס' 8 וה"ש)**
- על אף האמור בסעיף 22(ב), ראש הממשלה בממשלת חילופים אינו רשאי להעביר את ראש הממשלה החלופי מכהונתו.
- 43ד. **שרים בממשלת חילופים (תיקונים מס' 8 וה"ש, 11-1)**
- (א) על אף האמור בסעיף 22(ב), ראש הממשלה בממשלת חילופים אינו רשאי להעביר מכהונתו שר בעל זיקה לראש הממשלה החלופי, בלא הסכמת ראש הממשלה החלופי.

(ב) ראש הממשלה החלופי בממשלת חילופים רשאי, לאחר שהודיע לממשלה על כוונתו לעשות כן, להעביר מכהונתו שר בעל זיקה אליו, ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 22(ב), בשינויים המחויבים.

(ג) ממלא מקום של שר בממשלת חילופים לפי סעיף 24(א), יהיה שר בעל זיקה זהה לזו של השר שאת מקומו הוא ממלא.

(ד) על אף האמור בסעיף 24(ב), חדל שר בממשלת חילופים לכהן או שנבצר ממנו זמנית למלא את תפקידו, ימלא את התפקיד ראש הממשלה, ראש הממשלה החלופי או שר אחר שתקבע הממשלה לפי הצעת ראש הממשלה או ראש הממשלה החלופי, והכול בהתאם לזיקת השר האמור.

(ה) הוראות סעיף 24(ב) לא יחולו על ראש ממשלה חלופי שחדל לכהן או נבצר ממנו זמנית למלא את תפקידו.

(ו) על אף האמור בסעיף 15, ממשלת חילופים רשאית לצרף שר נוסף לממשלה על פי הצעת ראש הממשלה או ראש הממשלה החלופי, והכול בכפוף להוראות סעיף 13א(ד); החליטה הממשלה לצרף שר כאמור תודיע על כך, על תפקידו או על תחומי הפעילות שבאחריותו של השר הנוסף ועל זיקתו לראש הממשלה או לראש הממשלה החלופי לכנסת; עם אישור ההודעה על ידי הכנסת ייכנס השר הנוסף לכהונתו וסמוך ככל האפשר לאישור יצהיר את הצהרת האמונים.

(ז)¹¹¹ [פקע].

¹¹¹ כהוראת שעה לכנסת ה-23 (תיקון מס' 8 וה"ש) נוסף סעיף קטן (ז) שבו נקבע: "על אף האמור בסעיף 5(ג), ממשלת חילופים רשאית להחליט, באישור הכנסת, כי במשרד שממונה עליו שר יתמנה שר נוסף, שיהיה אחראי, בכפוף לשר שממונה על המשרד,

**סגני שרים
בממשלת
חילופים
(תיקונים
מס' 8 וה"ש,
10-1)**

43ה. (א) על אף האמור בסעיף 25(א), שר בממשלת חילופים הממונה על משרד רשאי למנות לאותו משרד, מבין חברי הכנסת, סגן שר אחד¹¹² ובמשרד ראש הממשלה – שני סגני שרים, בהסכמת ראש הממשלה או ראש הממשלה החלופי, בהתאם לזיקת השר הממונה ובאישור ממשלת החילופים; בהודעת הממשלה לכנסת על מינויו של סגן השר, תודיע הממשלה על זיקתו של סגן השר לראש הממשלה או לראש הממשלה החלופי.

(ב) על אף האמור בסעיף 26(3) -

(1) ראש הממשלה רשאי להפסיק את כהונתו של סגן שר בעל זיקה אליו, בלבד, וראש הממשלה החלופי רשאי להפסיק את כהונתו של סגן שר בעל זיקה אליו, בלבד;

(2) שר אינו רשאי להפסיק את כהונתו של סגן שר שמינה, אם זיקתו של סגן השר שונה מזיקתו של השר.

**סמכות ראש
הממשלה
לפזר את
הכנסת
בממשלת
חילופים
(תיקון מס' 8
וה"ש)**

143. סמכות ראש הממשלה בממשלת חילופים לפזר את הכנסת בצו לפי סעיף 29(א) טעונה את הסכמת ראש הממשלה החלופי.

לתחומים מסוימים בתחומי פעילות המשרד, והכול בהתאם לתנאים שנקבעו בהחלטת הממשלה, ובהסכמת ראש הממשלה וראש הממשלה החלופי ובכפוף להוראות סעיף 13א(ד); החליטה הממשלה על מינוי שר כאמור, תודיע לכנסת על המינוי, על התחומים שנמסרו לאחריות השר הנוסף ועל זיקתו לראש הממשלה או לראש הממשלה החלופי; עם אישור ההודעה על ידי הכנסת ייכנס השר הנוסף לכהונתו וסמוך ככל האפשר לאישור יצהיר את הצהרת האמונים.¹¹² כהוראת שעה לכנסת ה-23 (תיקון מס' 8 וה"ש) אחרי "סגן שר אחד" נוספו המילים "או שני סגני שרים".

מעמדו של ראש הממשלה החלופי בממשלת חילופים	143.	(א)	דין ראש הממשלה החלופי בממשלת חילופים כדין ראש הממשלה לפי סעיפים 17, 18, 23(ג) ו-31(א).
(תיקון מס' 8 וה"ש)		(ב)	על אף האמור בסעיף קטן (א), חדל ראש הממשלה החלופי בממשלת חילופים לכהן בתפקידו לפי סעיף 18(ד) - לא יראו את הממשלה כאילו התפטרה.
התפזרות הכנסת - הוראת שעה (תיקון מס' 8 וה"ש)	143.113.		[פקע].
אי-אמון בממשלת חילופים (תיקון מס' 8 וה"ש)	143.114.		החליטה הכנסת להביע אי-אמון בממשלת חילופים ולהביע אמון בממשלה אחרת, לפי סעיף 28, לא יהיו ראש הממשלה וראש הממשלה החלופי בממשלת החילופים שבה הובע אי-האמון רשאים לעמוד בראשות הממשלה האחרת.

¹¹³ כהוראת שעה לכנסת ה-23 (תיקון מס' 8 וה"ש) נוסף סעיף 143 שבו נקבע: "נתקבל חוק על התפזרות הכנסת לפני גמר תקופת כהונתה לפי סעיף 34 לחוק-יסוד: הכנסת, והצביעו בעדו לפחות עשרה חברי הכנסת שהיו, במועד השבעת הממשלה, מהסיעות ששיריהן היו בעלי זיקה למי שמכהן במועד קבלת חוק התפזרות הכנסת כראש הממשלה בממשלת חילופים, תיפסק כהונתו של ראש הממשלה וראש הממשלה החלופי יכהן כראש הממשלה עד שתיכון ממשלה חדשה."

¹¹⁴ בג"ץ דחה טענות נגד סעיף 43 שנוחק במסגרת תיקון מס' 8 ובפרט נגד תחולתו המיידית. הנשיאה חיות: "סעיף 43 לחוק היסוד מטיל אומנם הגבלה על זהות הגורם שרשאי לעמוד בראשות הממשלה המוקמת מכוח אי-האמון בממשלה המכהנת. עם זאת, הדבר נעשה כחלק ממכלול של הוראות שנועדו להסדיר את מנגנון ממשלת החילופים ולהבטיח את יציבותה. התכלית שבבסיס סעיף 43 לחוק היסוד עולה בקנה אחד עם תכלית התיקונים שמכוחם הוטלו לאורך השנים מגבלות על יכולתה של הכנסת להביע אי-אמון בממשלה – שמירה על יציבותה של הממשלה ... בפועל המגבלה שהוטלה על כוחה של הכנסת בהוראת סעיף 43 לחוק היסוד, היא מצומצמת ביותר בהיקפה, שכן ביכולתה של הכנסת להביע אמון בממשלה אחרת, בראשות כל אחד מ-118 חברי הכנסת שאינם ראש הממשלה או ראש הממשלה החלופי... בניגוד לעמדת חברי המשנה לנשיאה (בדימוי), אני סבורה כי החלת תיקון מס' 8 בתקופת כהונתה של הכנסת ה-23 אינה מהווה שימוש לרעה בסמכות המכוננת." (בג"ץ 2905/20 התנועה למען איכות השלטון בישראל ואח' נ' הכנסת ואח', ניתן ביום 12.7.2021).

- יציבות החוק** 44. (א) אין לשנות חוק-יסוד זה אלא ברוב חברי הכנסת; הרוב הדרוש לפי סעיף קטן זה יהא דרוש להחלטות מליאת הכנסת בקריאה הראשונה, בקריאה השניה ובקריאה השלישית; לענין סעיף זה, "שינוי" - בין מפורש ובין משתמע.
- (ב) הוראות סעיף זה לא יחולו על סעיפים 45 ו-46.
45. **תיקון חוק-יסוד: הכנסת - מס' 30**
[שולב בחוק-יסוד: הכנסת].
46. **ביטול חוק-יסוד: הממשלה**
חוק-יסוד: הממשלה¹¹⁵ - בטל.
47. (א) הוראות חוק-יסוד זה יחולו על הבחירות ועל כינון הממשלה, החל בבחירות לכנסת השש עשרה.
- (ב) בכפוף להוראות סעיף קטן (א), תהא תחילתו של חוק-יסוד זה ביום שתיכון הממשלה כאמור בסעיף קטן (א).
- (ג) על אף הוראת סעיף קטן (ב), תחילתו של סעיף 44 ביום פרסומו של חוק-יסוד זה.

¹¹⁵ ס"ח התשנ"ב, עמ' 214; התשס"א, עמ' 48.

חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 8 והוראת שעה)¹¹⁶
הוראת שריון (לצניין ממשלת חילופים) - הוראת שעה לכנסת ה-23¹¹⁷

7. (א) אין לשנות את הוראות סעיפים 1(1) ו-2(2),
 2, 4 עד 6 וסעיף 7א אלא ברוב של שבעים
 חברי הכנסת; הרוב הדרוש לפי סעיף 7א
 דרוש להחלטות מליאת הכנסת בקריאה
 הראשונה, בקריאה השנייה ובקריאה
 השלישית; לצניין סעיף 7א, "שנינו" - בין
 מפורש ובין משתמע.

(ב) הוראות סעיף 7א יצמדו בתוקפן בתקופת
 כהונתה של הכנסת הצערים ושלום.

(ג) החליטה הכנסת הצערים ושלום לבטל את
 סעיף 8א לחוק-יסוד: הכנסת כנוסחו בחוק-
 יסוד 7א, ובכך לא לשנות הסדר הקבוצ
 בחוק יסוד 7א הקשור לביטול כאמור, יהא
 הרוב הדרוש לקבלת חוק יסוד הקבוצ
 הוראות אלה הרוב הקבוצ בסעיף קטן (א);
 הוראות כאמור יוכלו שיחוקקו לא יאוחר
 משישה חודשים לפני מוצד הבחירות לפי
 סעיף 8א(1) לחוק-יסוד: הכנסת.

¹¹⁶ ס"ח התש"ף, עמ' 40 (פורסם ביום 7.5.2020).
¹¹⁷ בעתירה בעניין תיקון מס' 8 עלו טענות בסוגיית הרוב המיוחס. בית המשפט לא
 פסק בעניין זה שכן הפך תיאורטי לאחר התפזרות הכנסת ה-23 (בג"ץ 2905/20
 התנועה למען איכות השלטון בישראל ואח' נ' הכנסת ואח', ניתן ביום 12.7.2021).

חוק-יסוד: מקרקעי ישראל¹¹⁸

1. **איסור העברת בעלות**
מקרקעי ישראל, והם המקרקעין בישראל של המדינה, של רשות הפיתוח או של הקרן הקיימת לישראל, הבעלות בהם לא תועבר, אם במכר ואם בדרך אחרת.
2. **היתר על פי חוק**
סעיף 1 לא יחול על סוגי מקרקעין וסוגי עסקאות שנקבעו לענין זה בחוק.
3. **הגדרה**
בחוק זה "מקרקעין" - קרקע, בתים, בנינים וכל דבר המחובר לקרקע חיבור קבע.

¹¹⁸ ס"ח התש"ך, עמ' 56 (פורסם ביום 29.7.1960).

חוק-יסוד: משאל עם¹¹⁹

1.	משאל עם	(א) החליטה הממשלה לאשרר הסכם או לחתום על הסכם, שלפיו המשפט, השיפוט והמינהל של מדינת ישראל לא יחולו עוד על שטח שהם חלים בו, לרבות הסכם הכולל התחייבות לעתיד והתחייבות המותנית בתנאים, יהא ההסכם, לאחר שאושר בכנסת ברוב חבריה, טעון אישור במשאל עם, אלא אם כן אושר ברוב של שמונים חברי הכנסת.
2.	הזכות להשתתף במשאל העם	(ב) החליטה הממשלה, שלא בדרך של הסכם, שהמשפט, השיפוט והמינהל של מדינת ישראל לא יחולו עוד על שטח שהם חלים בו, תהא ההחלטה, לאחר שאושרה בכנסת ברוב חבריה, טעונה אישור במשאל עם, אלא אם כן אושרה ברוב של שמונים חברי הכנסת.
3.	החלת הוראות	זכאי להשתתף במשאל העם מי שהיה זכאי להשתתף בבחירות לכנסת לו היו מתקיימות במועד עריכת משאל העם.
4.	יציבות	על עריכת משאל העם יחולו הוראות הדין בעניין הבחירות לכנסת, בשינויים המחויבים ובשינויים שנקבעו בחוק.
5.	נוקשות	אין בכוחן של תקנות שעת חירום לשנות חוק-יסוד זה, להפקיע זמנית את תוקפו או לקבוע בו תנאים.
5.	נוקשות	אין לשנות חוק-יסוד זה אלא בחוק-יסוד שהתקבל ברוב של חברי הכנסת.

¹¹⁹ ס"ח התשע"ד, עמ' 400 (פורסם ביום 19.3.2014).
 ר' חוק סדרי השלטון והמשפט (ביטול החלת המשפט, השיפוט והמינהל), התשנ"ט-1999.

חוק-יסוד: משק המדינה¹²⁰

- מסים, מילואות חובה ואגרות (תיקון מס' 1)**
- (א) מסים, מילואות חובה ותשלומי חובה אחרים לא יוטלו, ושיעוריהם לא יישנו, אלא בחוק או על פיו; הוא הדין לגבי אגרות¹²¹.
- (ב) מסים, מילואות חובה, תשלומי חובה אחרים ואגרות המשתלמים לאוצר המדינה, ושיעוריהם לא נקבעו בגוף החוק, ולא נקבעה בחוק הוראה שקביעתם בתקנות טעונה אישור הכנסת או ועדה מועדונית, קביעתם בתקנות טעונה אישור מראש או תוך התקופה הקבועה לכך בחוק - בהחלטת הכנסת או בהחלטת ועדה מועדונית שהכנסת הסמיכה לכך.
- נכסי מדינה**
2. עסקאות בנכסי המדינה, רכישת זכויות וקבלת התחייבויות בשם המדינה ייעשו בידי מי שהוסמך לכך בחוק או על פיו.

¹²⁰ ס"ח התשל"ה, עמ' 206 (פורסם ביום 31.7.1975); תיקון מס' 1 - ס"ח התשמ"ב, עמ' 170; תיקון מס' 2 - ס"ח התשמ"ג, עמ' 58; תיקון מס' 3 (עקיף) - ס"ח התשמ"ח, עמ' 32; תיקון מס' 4 - ס"ח התשנ"ב, עמ' 40; תיקון מס' 5 - ס"ח התשנ"ב, עמ' 224; תיקון מס' 6 - ס"ח התשס"ג, עמ' 498; תיקון מס' 7 (עקיף) - ס"ח התשי"ע, עמ' 551; תיקון מס' 8 - ס"ח התשע"ד, עמ' 346 (עקיף, יחול מהבחירות לכנסת ה-20); תיקון מס' 9 - ס"ח התשע"ז, עמ' 32; תיקון מס' 10 וה"ש לשנת 2020 (מ-7.4.2020 עד 31.12.2020) (או עד יום קבלת חוק התקציב לשנת 2020, אולם בשנה זו לא התקבל חוק תקציב) - ס"ח התש"ף, עמ' 16; תיקון לתיקון מס' 10 וה"ש - ס"ח התש"ף, עמ' 46; תיקון מס' 2 לתיקון מס' 10 וה"ש - ס"ח התש"ף, עמ' 230; תיקון מס' 3 לתיקון מס' 10 וה"ש - ס"ח התש"ף, עמ' 294; תיקון מס' 4 לתיקון מס' 10 וה"ש (תיקון עקיף) - ס"ח התש"ף, עמ' 420; תיקון מס' 5 לתיקון מס' 10 וה"ש - ס"ח התש"ף, עמ' 436; תיקון מס' 6 לתיקון מס' 10 וה"ש - ס"ח התשפ"א, עמ' 28; תיקון מס' 11 וה"ש לשנת 2021 - ס"ח התשפ"א, עמ' 252; תיקון מס' 12 (עקיף) - ס"ח התשפ"א, עמ' 368; תיקון מס' 13 - ס"ח התשפ"ג, 138; תיקון מס' 14 - ס"ח התשפ"ד, עמ' 278. ¹²¹ אין בחוק זה כדי לגרוע מתקפו של סעיף 2 לחוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), התש"ט-1949 (סעיף 2 לחוק משק המדינה (הוראות מעבר), התשל"ה-1975).

תקציב המדינה ייקבע בחוק.	(1) (א)	3. תקציב המדינה
התקציב יהיה לשנה אחת ויביא את הוצאות הממשלה הצפויות והמתוכננות. ¹²²	(2)	(תיקונים מס' 1, 2, 7, 8, 9, 12 ו-13)
(א) הממשלה תניח על שולחן הכנסת את הצעת חוק התקציב במועד שקבעה ועדת הכספים של הכנסת, אך לא יאוחר משישים ימים לפני תחילת שנת הכספים ולא מוקדם משישה חודשים לפני תחילת שנת הכספים.	(1) (ב)	
(ב) על אף האמור בפסקת משנה (א), התקיימו הנסיבות כאמור בסעיף 36א(ב) לחוק-יסוד: הכנסת ולא התקבל חוק תקציב לפני תחילת שנת	(1) (ב)	

¹²² הנשיאה נאור בבג"ץ 8749/13 חה"כ סתיו שפיר נ' שר האוצר (פורסם ביום 13.8.2017): "השאלה שבמוקד הסכסוך היא, מהו היקף סמכותם של המשיבים לבצע העברות תקציביות מכוח חוק יסודות התקציב. חוק התקציב השנתי משקף את הפעילות העתידית של הממשלה, ולכן עליו להתייחס לפי החוק להוצאות "צפויות ומתוכננות". כיוון שחוק יסודות התקציב כפוף מבחינה נורמטיבית לחוק היסוד, אין מחלוקת למעשה על כך שהוצאות "צפויות ומתוכננות" חייבות עיגון בחוק, ולא ניתן לממשן באמצעות המנגנון הקבוע בחוק יסודות התקציב. כן מוסכם על הצדדים כי השימוש בהעברות תקציביות אינו יכול להביא לפריצת המסגרת הכללית של התקציב. שורש המחלוקת מצוי בשאלה כיצד יש לפרש את התיבה הוצאות "צפויות ומתוכננות", המקרינה כאמור על היקף סמכותם של המשיבים לבצע העברות תקציביות... בכל הנוגע לקביעת תקציב המדינה ולשינויו, חוק היסוד וחוק יסודות התקציב מתווים מנגנוני פיקוח משלימים, המשקפים איזון שנוהג שנים ארוכות בין עיקרון הפיקוח פרלמנטרי לבין הצורך בגמישות תקציבית. משום כך, יש להיזהר מפני מתן מובן רחב מדי לתיבה "הוצאות צפויות ומתוכננות". הרחבת מונח זה יתר על המידה בדרך פרשנית תצר את סמכות המשיבים מכוח חוק יסודות התקציב ועלולה להפר את האיזון שנקבע בדין, בניגוד לתכליתו... פרשנות העותרת שלפיה אין לבצע העברות תקציביות המשקפות הוצאות שניתן היה לצפותן או לתכנן - אינה יכולה להתקבל."

הכספים, תניח הממשלה את הצעת חוק התקציב על שולחן הכנסת במועד שקבעה ועדת הכספים של הכנסת, אך לא יאוחר משישים ימים לפני היום הקובע כאמור באותו סעיף, ולעניין תקופה זו לא יובאו בחשבון מועדי ישראל וערביהם כמשמעותם באותו סעיף.

(2) התקיים האמור בפסקת משנה (1), ובנסיבות אלה בלבד, רשאית הממשלה להניח על שולחן הכנסת יחד עם הצעת חוק התקציב כאמור בפסקת משנה (1), הצעת חוק תקציב לשנת הכספים שלאחריה אף אם מועד ההנחה מוקדם משישה חודשים לפני תחילתה של אותה שנת כספים.

(2) הצעת חוק התקציב תהיה מפורטת.

(3) הצעת התקציב המפורטת של משרד הביטחון והצעת התקציב המפורטת של גופים ביטחוניים שייקבעו לעניין זה בחוק¹²³ לא יונחו על שולחן הכנסת אלא על שולחן ועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

(4) להצעת חוק התקציב יצורף אומדן המקורות למימונו.

¹²³ ר' סעיף 18(א) לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.

- 124(ג) במקרה הצורך רשאית הממשלה להגיש בתוך שנת הכספים הצעת חוק תקציב נוסף.
- (ד) נראה לממשלה כי חוק התקציב לא יתקבל לפני תחילת שנת הכספים, רשאית היא להגיש הצעת חוק תקציב ביניים.
- (ה) שר האוצר יגיש לכנסת מדי שנה דין וחשבון על ביצוע תקציב המדינה; פרטים ייקבעו בחוק.
- (א) 3א. הממשלה תכין לקראת כל שנת כספים תכנית תקציב רב-שנתית שתכלול את הצעת חוק התקציב לשנה הקרובה וכן תכנית תקציב לשתי השנים הבאות אחריה.
- (ב) הממשלה תניח על שולחן הכנסת את תכנית התקציב הרב-שנתית ביחד עם הצעת חוק התקציב.
- (ג) כל הצעת חוק תקציב שתגיש הממשלה לכנסת תתבסס על תכנית התקציב הרב-שנתית שהוכנה והונחה על שולחן הכנסת לפי סעיף זה בשנה הקודמת.
- 13א. (א) הניחה הממשלה על שולחן הכנסת הצעת חוק תקציב לשנת הכספים שלאחריה כאמור בסעיף 3(ב)(1)(ב)(2) (בסעיף זה - שנת התקציב), יחולו ההוראות האלה:
- מנגנון התכנסות התיקונים מס' 13 ו-14**

¹²⁴ הנשיאה נאור בבג"ץ 8749/13 חה"כ סתיו שפיר נ' שר האוצר (פורסם ביום 13.8.2017): "העברת תקציב נוסף במהלך השנה צריכה להיות שמורה רק למקרים חריגים שבהם נוצר צורך דחוף ובלתי צפוי בשינוי התקציב מיסודו, שינוי שמשמעותו יצירת מסגרת כלכלית חדשה לגמרי. מקרים אלה, למשל, הם מקרים שבהם יש צורך לפרוץ את המסגרות הפיסקליות של התקציב הקיים או לערוך שינוי קיצוני מבחינת היקפו וטיבו בסדרי העדיפויות הממשלתיים."

(1) בחוק התקציב לשנת התקציב ייקבע תקציב התאמות ששיעורו והוראות לעניין השימוש בו ייקבעו בחוק (בסעיף זה - תקציב התאמות); הממשלה תביא לאישור ועדת הכספים של הכנסת את הצעתה לשימוש בתקציב ההתאמות;

(2) הממשלה, לפי הצעת שר האוצר, תגיש לכנסת עד 1 בנובמבר בשנה שקדמה לשנת התקציב, ולא מוקדם מ-15 באוקטובר בשנה שקדמה לשנת התקציב, דוח לעניין קיום או אי-קיום הפרש הוצאות או הפרש גירעון הצפויים בשנת התקציב (בסעיף זה - דוח הפרשים); הוראות לעניין הגשת דוח הפרשים והפרטים שייכללו בו ייקבעו בחוק;

(3) שר האוצר ידווח לוועדת הכספים של הכנסת, לא יאוחר משישים ימים לפני הגשת דוח הפרשים, על המגמות הכלכליות והפיסקליות הצפויות בשנת התקציב;

(4) צפוי בשנת התקציב, על פי דוח ההפרשים, הפרש הוצאות או הפרש גירעון, ועל פי הדוח האמור אין בשימוש בתקציב ההתאמות כדי לכסות את מלוא ההפרש האמור, יגיש שר האוצר לאישור הממשלה, יחד עם דוח ההפרשים, תוכנית לשם כיסוי יתרת ההפרש (בסעיף זה - תוכנית מאזנת); הוראות לעניין הכנת תוכנית מאזנת ופרטיה ייקבעו בחוק; הממשלה תאשר ותגיש לכנסת ולוועדת הכספים של הכנסת את התוכנית המאזנת יחד עם אישור דוח ההפרשים;

(5) בוצעו הפעולות לפי התוכנית המאזנת עד 1 בדצמבר בשנה שקדמה לשנת התקציב, ולא נותר הפרש גירעון או הפרש הוצאות, תאשר זאת הממשלה בהחלטה שתיתן עד המועד האמור, ותניח את אישורה על שולחן הכנסת עד 1 בדצמבר בשנה שקדמה לשנת התקציב;

(6) לא בוצעו פעולות לפי התוכנית המאזנת, או בוצעו רק חלק מהן עד 1 בדצמבר בשנה שקדמה לשנת התקציב ונותר הפרש גירעון או הפרש הוצאות, יחולו ההוראות האלה, לפי העניין:

(א) נותר הפרש גירעון - יופחת סכום ההוצאה הממשלתית המותרת לפי חוק התקציב לשנת התקציב בסכום הפרש הגירעון שנותר; הממשלה, לפי הצעת שר האוצר, תביא לאישור ועדת הכספים של הכנסת תוכנית להפחתת ההוצאה הממשלתית המותרת לפי פסקה זו עד 1 בדצמבר בשנה שקדמה לשנת התקציב;

(ב) נותר הפרש הוצאות - הממשלה, לפי הצעת שר האוצר, תביא לאישור ועדת הכספים של הכנסת תוכנית להפחתת סעיפי ההוצאה בחוק התקציב לשנת התקציב לשם כיסוי הפרש ההוצאות שנותר, עד 1 בדצמבר בשנה שקדמה לשנת התקציב;

(ג) הוראות לעניין התוכנית שתוגש לפי פסקת משנה (א) או (ב) ואישור ועדת הכספים של הכנסת ייקבעו בחוק;

(7) ועדת הכספים של הכנסת רשאית להציע לשר האוצר שינויים בתוכנית להפחתת ההוצאה הממשלתית המותרת כאמור בפסקה (6)(א) או (ב), עד 15 בדצמבר בשנה שקדמה לשנת התקציב; הציעה הוועדה כאמור, תביא הממשלה לאישור הוועדה, לאחר ששקלה את הצעות הוועדה כאמור, תוכנית להפחתת ההוצאה הממשלתית המותרת עד 24 בדצמבר בשנה שקדמה לשנת התקציב;

(8) לא אישרה ועדת הכספים של הכנסת את התוכנית שהגישה הממשלה לפי פסקה (6)(א) או (ב) או לפי פסקה (7), יופחתו סכומי ההוצאה בסעיפי התקציב בחוק התקציב, באופן שווה, בגובה הפרש הגירעון או הפרש ההוצאות שנותר כאמור בפסקה (6), לפי העניין, לשם כיסוי ההפרש שנותר;

(9) ועדת הכספים של הכנסת רשאית להניח על שולחן הכנסת את מסקנותיה מדיוניה כאמור בפסקאות (1), (3), (4) ו-(6) עד (8); הוראות בעניין הדיון בעניין זה בכנסת ייקבעו בחוק.

(1א) (1) על אף האמור בסעיף קטן (א), התרחש אירוע חריג ובלתי צפוי שיש לו השלכה פיסקלית משמעותית, המשפיעה במישרין על הנתונים שבבסיס דוח ההפרשים כאמור בפסקה (2) שבסעיף קטן (א), ובשל סמיכות האירוע והשפעותיו על מועד הגשת דוח ההפרשים לא ניתן להגיש במועד הקבוע באותה פסקה דוח הפרשים הכולל נתונים מעודכנים כנדרש בחוק, רשאית הממשלה, לפי הצעת שר האוצר, באישור הכנסת לאחר שקיבלה את המלצתה של ועדת הכספים של הכנסת, לדחות את המועד הקבוע באותה פסקה, בתקופה אחת שלא תעלה על 50 ימים (בסעיף קטן זה - תקופת הדחייה).

(2) אישרה הכנסת את דחיית המועד כאמור בפסקה (1), יידחו בהתאמה יתר המועדים שנקבעו לפי סעיף קטן (א) (להלן - המועד הנדחה), ובלבד שהפחתה לפי פסקה (8) של אותו סעיף קטן תתבצע בתום תקופת הדחייה הנמנית החל מהמועד הקבוע בסעיף 7 לחוק ההתאמות הפיסקליות, התשפ"ג–2023; ואולם, אם החליטה הממשלה כי התוכנית המאזנת תכלול הצעת חוק תקציב נוסף לשנת התקציב, תונח הצעת חוק כאמור על שולחן הכנסת במועד שלא יפחת מ-30 ימים לפני תום תקופת הדחייה, ויחולו הוראות סעיף קטן (א) בשינויים אלה:

(א) דוח הפרשים לפי פסקה (2) יוגש במועד הנדחה ;

(ב) בפסקה (4), המילים "יחד עם דוח ההפרשים" ו"יחד עם אישור דוח ההפרשים" - לא ייקראו ;

(ג) פסקאות (5) עד (7) ו-(9) - לא ייקראו ;

(ד) במקום פסקה (8) יקראו :

"(8) לא בוצעו הפעולות לפי התוכנית המאזנת, כולן או חלקן, יופחתו במועד הנדחה סכומי ההוצאה בסעיפי התקציב בחוק התקציב, באופן שווה, בגובה הפרש הגירעון או הפרש ההוצאות, לפי העניין, לשם כיסוי ההפרש שנותר."

(3) הכנסת תפרסם ברשומות הודעה על המועדים המעודכנים שנדחו לפי סעיף קטן זה.¹²⁵

¹²⁵ ביום 20.12.2023 אישרה הכנסת את בקשת הממשלה לדחות את המועד להגשת דוח הפרשים לתקופה של 50 ימים, ובהתאמה נדחו יתר המועדים לפי סעיף 1א3(א) לחוק היסוד, כמפורט להלן ("פ' התשפ"ד, עמ' 2590):
(1) המועד להגשת דוח הפרשים לפי פסקה (2) והמועד להגשת תוכנית מאזנת לפי פסקה (4) - עד יום ט' בטבת התשפ"ד (21 בדצמבר 2023) ;

(ב) בסעיף זה -

"הפרש גירעון" - ההפרש שבין תחזית הגירעון לשנת התקציב לסכום הגירעון המותר לשנת התקציב, כפי שנקבע בחוק;

"הפרש הוצאות" - ההפרש שבין תחזית ההוצאה הממשלתית לשנת התקציב לסכום ההוצאה הממשלתית המאושרת לשנת התקציב, כפי שנקבע בחוק.

-
- (2) המועד לביצוע פעולות לפי התוכנית המאזנת והמועד להנחת החלטת הממשלה בדבר אישור ביצוע פעולות לפי התוכנית המאזנת על שולחן הכנסת לפי פסקה (5) - עד יום י' בשבט התשפ"ד (20 בינואר 2024);
- (3) אי-ביצוע פעולות לפי התוכנית המאזנת או ביצוע רק חלק מהן והמועד שבו תביא הממשלה לאישור ועדת הכספים של הכנסת תוכנית להפחתת ההוצאה הממשלתית המותרת או תוכנית להפחתת סעיפי ההוצאה בחוק התקציב לשנת התקציב לשם כיסוי הפרש ההוצאות שנוטר לפי פסקה (6)(א) או (ב), לפי העניין - עד יום י' בשבט התשפ"ד (20 בינואר 2024);
- (4) המועד שבו ועדת הכספים של הכנסת רשאית להציע שינויים בתוכנית להפחתת ההוצאה הממשלתית המותרת לפי פסקה (7) - עד יום כ"ד בשבט התשפ"ד (3 בפברואר 2024);
- (5) המועד שבו הממשלה תביא לאישור ועדת הכספים תוכנית להפחתת ההוצאה הממשלתית המותרת לפי פסקה (7) - עד יום ג' באדר א' התשפ"ד (12 בפברואר 2024);
- (6) המועד להפחתת סכומי ההוצאה בסעיפי התקציב בחוק התקציב לפי פסקה (8) ובהתאם להוראות סעיף 1א3(1א)(2) לחוק היסוד - עד יום י' באדר א' התשפ"ד (19 בפברואר 2024).
- על אף האמור, אם החליטה הממשלה כי התוכנית המאזנת תכלול הצעת חוק תקציב נוסף לשנת התקציב, תונח הצעת חוק כאמור על שולחן הכנסת עד יום י' בשבט התשפ"ד (20 בינואר 2024), ויחולו לעניין זה מועדים אלה:
- (1) המועד להגשת דוח הפרשים לפי פסקה (2) - עד יום ט' בטבת התשפ"ד (21 בדצמבר 2023);
- (2) לא בוצעו הפעולות לפי התוכנית המאזנת, כולן או חלקן, יופחתו סכומי ההוצאה בסעיפי התקציב בחוק התקציב לפי סעיף 1א3(1א)(2)(ד) לחוק היסוד - עד יום י' באדר א' התשפ"ד (19 בפברואר 2024).

לא נתקבל חוק התקציב לפני תחילתה של שנת הכספים, יחולו ההוראות שלהלן לגבי שנת התקציב ההמשכי :

אי קבלת חוק תקציב¹²⁶
(תיקונים מס' 5, 8, 10 וה"ש, 11 וה"ש)

(1) הממשלה תהיה רשאית להוציא את ההוצאות כמפורט להלן :

(א) כל חודש, סכום השווה לחלק השנים עשר מההוצאה הממשלתית המותרת לשנה הקודמת או מתקרת ההוצאה הממשלתית לשנה הקודמת, כשהן צמודות לשיעור הגידול באוכלוסייה, לפי הנמוך ;

(ב) הוצאה המותנית בהכנסה, בהתאם להוראות שייקבעו בחוק ;

¹²⁶ תחילתו של סעיף זה - ביום שייכנס לכהונתו ראש הממשלה שנבחר במועד הבחירות לכנסת ה-14. ר' סעיף 63(ב) לחוק-יסוד: הממשלה.
סעיף 49 לחוק יסודות התקציב שכותרתו "פרסום הוצאות הממשלה בתקופה שבה לא נתקבל חוק תקציב שנתי" קובע: לא נתקבל חוק תקציב שנתי לפני תחילתה של שנת הכספים, יפרסם החשב הכללי במשרד האוצר באתר האינטרנט של משרד האוצר, את הסכומים שהוציאה הממשלה בכל חודש בתקופה כאמור בסעיף 33 לחוק-יסוד: משק המדינה; בפרסום כאמור יפורטו הכספים שהוציאה הממשלה לקיום התחייבויות המדינה מכוח חוק, חוזים ואמנות, להפעלת שירותים חיוניים ולפעולות אחרות, וכן כל החלטה בעניינים כאמור שהתקבלה לפי הנחיות החשב הכללי."

¹²⁷ בתיקון מס' 50 לחוק-יסוד: הכנסת, שתיקן בין היתר את סעיף 33 לחוק-יסוד: משק המדינה, נקבע כי לתקציב ההמשכי יתווסף סכום של 11 מיליארד ₪. בעתירה לביטול התיקון ניתנה בדעת רוב, בהרכב מורחב, התראת בטלות. הנשיאה חיות סברה כי התיקון "מייצג מקרה קצה של שימוש לרעה בסמכות המכוננת", אך "בשים לב לכך ששנת הכספים 2020 הסתיימה זה מכבר ; כי...הרוב המוחלט של התוספת הכספית חולק ; כי הכנסת ה-23 התפזרה והכנסת ה-24 אך הושבעה...אני סבורה כי מבלי למעט מחומרת השימוש לרעה בסמכות המכוננת במקרה דנן, יש להסתפק ב"התראת בטלות", ולקבוע כי לא ניתן לתקן את חוק יסוד: משק המדינה כך שתוגדל תקרת התקציב ההמשכי לצורך מימון מטרות שאינן עולות בקנה אחד עם תכליתו של מנגנון זה וללא צידוק מספק, וכי ככל שכך ייעשה בעתיד - צפוי התיקון להתבטל על פי ההתראה הנוכחית." (בג"ץ 5969/20 סתיו שפיר ואח' נ' הכנסת ואח', ניתן ביום 23.5.2021).

(ג) הוצאה של מפעלים עסקיים
שפעלו בשנת הכספים הקודמת,
בהתאם להוראות שייקבעו בחוק;

(ד) החזר חובות קרן שאינו החזר
חובות כאמור למוסד לביטוח
לאומי;

(2) הממשלה תהיה רשאית להתחייב
בגבולות הסכומים כמפורט להלן,
ובלבד שלא יהיה בהתחייבויות
כאמור כדי להגדיל את ההוצאה
באותה שנה מעבר לסכום ההוצאה
בתקציב המשכי:

(א) סכום ההרשאה להתחייב,
בהתאם להוראות שייקבעו
בחק;

(ב) סכום ההוצאה בתקציב
המשכי, הסכום להוצאה
המותנית בהכנסה והסכום
להוצאה של מפעלים עסקיים,
כאמור בפסקאות משנה (א) עד
(ג) של פסקה (1), בהתאם
להוראות שייקבעו בחוק;

(ג) סכום עודף שנותר בסעיפי
התקציב בחוק התקציב
הקודם, בהתאם להוראות
שייקבעו בחוק;

(3) הממשלה תהיה רשאית למלא משרות
במספר שלא יעלה על מספר המשרות
הנקוב בחוק התקציב הקודם.

- (1א) [פקעו]¹²⁸.
(2א)
- (ב) **(תיקונים מס' 10 וה"ש ו-11 וה"ש)**
כספים לפי סעיף קטן (א)(1)(א) עד (ג) ייועדו קודם כל לקיום התחייבויות המדינה מכוח חוק, חוזים ואמנות; ביתרת הכספים כאמור תשתמש הממשלה רק להפעלת שירותים חיוניים ופעולות שנכללו בחוק התקציב הקודם לרבות כאלו שנכללו באמצעות שינויים תקציביים (בסעיף קטן זה - שירותים חיוניים ופעולות קודמות); התחייבויות הממשלה לפי סעיף קטן (א)(2) יהיו רק לשירותים חיוניים ופעולות קודמות.
- (ב1) **(תיקונים מס' 10 וה"ש ו-11 וה"ש)**
תכנית הכוללת את פירוט הוצאות הממשלה הצפויות והמתוכננות לפי סעיף זה תונח בידי משרד האוצר על שולחן הממשלה ותוגש לוועדת הכספים של הכנסת לא יאוחר מחודש מתחילתה של שנת תקציב המשכי; פירוט ההוצאות לעניין משרד הביטחון והגופים הביטחוניים יונח על שולחן הוועדה המשותפת של ועדת הכספים וועדת החוץ והביטחון של הכנסת, כמשמעותה בסעיף 18 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985; שר האוצר ידווח לוועדת הכספים של הכנסת, אחת לחודש, על הוצאות הממשלה לפי תכנית כאמור.
- (ג) אין לשנות סעיף זה אלא ברוב חברי הכנסת.
- (ד) בסעיף זה -
- "הוצאה ממשלתית" - ההוצאה הממשלתית, נטו, לרבות מתן אשראי, ולמעט החזר חובות קרן בלבד שאינו החזר חובות כאמור למוסד לביטוח לאומי;

¹²⁸ סעיפים קטנים (1א) ו-(2א) היו בתוקף מיום 7.4.2020 עד 31.12.2020 (או עד יום קבלת חוק התקציב לשנת 2020, אולם בשנה זו לא התקבל חוק תקציב). ר' נוסחם בהמשך.

"ההוצאה הממשלתית המותרת", לשנת כספים מסוימת - סכום ההוצאה הממשלתית המותרת לפי חוק התקציב לאותה שנה, ואם לא התקבל לגבי השנה האמורה חוק התקציב - סכום ההוצאה הממשלתית המותרת לפי חוק-יסוד זה;

"סכום ההוצאה בתקציב המשכ"י" - הסכום השנתי הכולל של ההוצאה הממשלתית כאמור בסעיף קטן (א)(1)(א);

"שיעור הגידול באוכלוסייה" - ממוצע שיעורי הגידול באוכלוסייה בישראל שפרסמה הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה בשלוש השנים שקדמו לשנה הקודמת לשנת התקציב ההמשכי;

"שנת תקציב המשכ"י" - שנת כספים שעד לתחילתה לא התקבל חוק התקציב לאותה שנה, ואם התקבל חוק התקציב במהלך אותה שנה - החלק משנת הכספים שמתחילתה ועד לקבלת חוק התקציב כאמור;

"תקרת ההוצאה הממשלתית", לשנת כספים מסוימת - סכום ההוצאה הממשלתית המרבי שניתן, לפי חוק, לקבוע לאותה שנה בחוק התקציב, בניכוי סכום ההוצאה הממשלתית באותה שנה שאינו מובא בחשבון כחלק מסכום ההוצאה הממשלתית המרבי שניתן לפי חוק לקבוע בחוק התקציב בשנה שלאחריה.

**חקיקה
הצריכה
תקציב¹²⁹
(תיקון מס' 6)**

ג3. (א)

הצעת חוק תקציבית לא תתקבל בכנסת אלא בקולותיהם של 50 חברי הכנסת לפחות; הרוב האמור דרוש בקריאה הראשונה, בקריאה השנייה ובקריאה השלישית; ואולם אם הפכה הצעת חוק להצעת חוק תקציבית לאחר הקריאה הראשונה, דרוש הרוב האמור בקריאה השנייה ובקריאה השלישית.

(ב)

הסתייגות תקציבית לא תתקבל בכנסת אלא בקולותיהם של 50 חברי הכנסת לפחות; התקבלה הסתייגות תקציבית להצעת חוק לא תתקבל הצעת החוק בכנסת בקריאה השלישית אלא בקולותיהם של 50 חברי הכנסת לפחות.

(ג)

קביעת העלות התקציבית, לענין סעיף זה, של הצעת חוק או הסתייגות, תהיה של ועדה מועדות הכנסת הדנה באותה הצעת חוק או הסתייגות (להלן - הועדה); הועדה תקבע את העלות התקציבית על פי הערכת שר האוצר או מי שהוא הסמיך לכך, אלא אם כן הוכח להנחת דעתה, על פי הערכה אחרת שהוגשה לה, כי העלות התקציבית שונה מהערכת שר האוצר; הערכות לפי סעיף זה יוגשו בצירוף נתונים ואמדנים.

(ד)

בסעיף זה -

"הצעת חוק תקציבית" - הצעת חוק שמתקיימים בה כל אלה:

(1) היא הוגשה שלא בידי הממשלה;

¹²⁹ (1) תיקון מס' 6, אשר הוסיף את סעיף ג3, חל גם על הצעת חוק שהונחה של שולחן הכנסת לפני תחילתו (ביום 1.6.2003), החל בשלב שבו נמצאת ההצעה בועדת הכנסת הדנה בה;

(2) בתיקון מס' 6 נקבע כי חוק-יסוד: משק המדינה (הצעות חוק והסתייגויות שבביצוען כרוכה עלות תקציבית) (הוראת שעה), התשס"ב-2002 - בטל.

(2) בביצועה כרוכה עלות תקציבית של 5 מיליון שקלים חדשים¹³⁰ או יותר, בשנת תקציב כלשהי;

(3) הממשלה לא נתנה את הסכמתה לעלות התקציבית;

"הסתייגות תקציבית" - הסתייגות להצעת חוק, שמתקיימים בה כל אלה:

(1) בביצועה כרוכה עלות תקציבית של 5 מיליון שקלים חדשים¹³¹ או יותר, בשנת תקציב כלשהי;

(2) הממשלה לא נתנה את הסכמתה לעלות התקציבית;

"עלות תקציבית" - הוצאה או התחייבות להוצאה מתקציב המדינה, או הפחתה של הכנסות המדינה אף אם ההוצאה או ההפחתה כאמור מלווה בהקטנה של הוצאה או התחייבות להוצאה מתקציב המדינה, או בהגדלה של הכנסות המדינה;

"הוצאה מתקציב המדינה", "הפחתה של הכנסות המדינה" - לרבות הוצאה מתקציבו של גוף מתוקצב או הפחתה של הכנסות גוף מתוקצב;

¹³⁰ נכון ליום 1.1.2025 הסכום הוא 7,028,639 ₪ - י"פ התשפ"ה, עמ' 2249; התשפ"ד, עמ' 2508; התשפ"ג, עמ' 2936; התשפ"ב, עמ' 2625; התשפ"א, עמ' 2619; התש"ף, עמ' 2996; התשע"ט, עמ' 6512; התשע"ח, עמ' 4704; התשע"ז, עמ' 2437; התשע"ו, עמ' 2945; התשע"ה, עמ' 2979; התשע"ד, עמ' 3128; התשע"ג, עמ' 214, עמ' 2504 (העדכון לא פורסם ברשומות עד לתיקון סעיף 93(ו) לתקנון הכנסת במאי 2012).

¹³¹ ראו הסכום המעודכן בהגדרה "הצעת חוק תקציבית".

"גוף מתוקצב" - כהגדרתו בסעיף 21 לחוק
יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.¹³²

(ה) הסכומים הנקובים בהגדרות "הצעת חוק תקציבית" ו"הסתייגות תקציבית" בסעיף קטן (ד) יתעדכנו ב - 1 לינואר של כל שנה לפי שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

(ו) הוראות סעיף זה לא יחולו על הצעת חוק שעניינה פיזור הכנסת ועריכת בחירות.

שטרי כסף ומטבעות 4. הדפסת שטרי כסף וטביעת מטבעות שישמשו הילך חוקי וכן הוצאתם יהיו על פי חוק.

ביקורת (תיקון מס' 3) 5. משק המדינה יעמוד לביקורת מבקר המדינה.

¹³² "תאגיד" - (1) תאגיד שהוקם בחוק או מכוח סמכותו של שר שניתנה בחוק, והוא מוסד של המדינה או שנתקיים בו אחד מאלה: (א) הממשלה משתתפת בתקציבו, במישרין או בעקיפין; (ב) חבריו או חברי הנהלתו, כולם או מקצתם, מתמנים בידי הממשלה או בידי שר; למעט בנק ישראל, רשות מקומית וחברה ממשלתית; (2) חברה מוגבלת בערבות, או הקדש, אשר שר או ראש רשות מקומית ממנה להם דירקטור או נאמן, לפי הענין ואשר שר האוצר קובע שהוראות פרק זה, כולן או מקצתן, יחולו עליהם; "גוף מתוקצב" - תאגיד, רשות מקומית, מועצה דתית, בנק ישראל, חברה ממשלתית וחברה עירונית; "חברה ממשלתית" - כמשמעותה בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975, לרבות חברת בת ממשלתית וחברה מעורבת כמשמעותן בחוק האמור; "חברה עירונית" - חברה שיותר ממחצית כוח ההצבעה או הזכות למנות יותר ממחצית מספר הדירקטורים שלה הם בידי רשות מקומית או בידי רשות מקומית יחד עם המדינה או עם חברה עירונית אחרת או חברת בת עירונית; "חברת בת עירונית" - חברה שיותר ממחצית כוח ההצבעה או הזכות למנות יותר ממחצית מספר הדירקטורים שלה הם בידי חברה עירונית, או בידי חברת בת עירונית או בידי חברת בת עירונית יחד עם חברת בת עירונית אחרת.

החלטה בדבר הסמכת ועדות לאשר תקנות לפי חוק-יסוד: משק המדינה¹³³

הכנסת החליטה בתוקף סמכותה לפי סעיף 1(ב) לחוק-יסוד: משק
המדינה -

1. (1) להסמיך את ועדת הכספים לאשר תקנות הקובעות שיעורי מסים, מילוות חובה, תשלומי חובה אחרים ואגרות המשתלמים לאוצר המדינה, למעט אגרות כמפורט בפסקה (2);

(2) להסמיך את ועדת החוקה, חוק ומשפט לאשר תקנות הקובעות שיעורי אגרות המשתלמות לאוצר המדינה, לפי כל דין, בשל הליכים בבתי משפט, בבתי דין ובלשכות ההוצאה לפועל;

והוא כשאין בחוק שלפיו מותקנות התקנות הוראה בדבר אישורן בכנסת או בועדה אחרת מועדותיה.

2. ההחלטה בדבר הסמכת ועדת הכספים לאשר תקנות¹³⁴ - בטלה.

3. תחילתה של החלטה זו ביום קבלתה בכנסת¹³⁵.

¹³³ י"פ התש"ם, עמ' 538.

¹³⁴ י"פ התשל"ו, עמ' 574.

¹³⁵ ההחלטה נתקבלה בכנסת ביום ז' בכסלו התש"ס (27 בנובמבר 1979).

**חוק-יסוד: משק המדינה (הצעות חוק
והסתייגויות שביצעו כרוכה עלות תקציבית)
(הוראת שעה), התשס"ב-2002¹³⁶**

חוקיקה 1. (א) בתקופה שמיום תחילתו של חוק-יסוד זה עד
הצריכה תום שנה מיום תחילתו -
תקציב -

הוראת שעה (1) הצעת חוק תקציבית לא תתקבל
בכנסת אלא בקולותיהם של 50 חברי
הכנסת לפחות; הרוב האמור דרוש
בקריאה הראשונה, בקריאה השנייה
ובקריאה השלישית; ואולם אם הפכה
הצעת חוק להצעת חוק תקציבית
לאחר הקריאה הראשונה, דרוש הרוב
האמור בקריאה השנייה ובקריאה
השלישית;

(2) הסתייגויות תקציביות לא תתקבל
בכנסת אלא בקולותיהם של 50 חברי
הכנסת לפחות; התקבלה הסתייגויות
תקציבית להצעת חוק לא תתקבל
הצעת החוק בכנסת בקריאה השלישית
אלא בקולותיהם של 50 חברי הכנסת
לפחות.

(ב) (1) הצרכת הצעות התקציביות, לצנין סעיף
זה, של הצעת חוק או הסתייגויות תהיה
על פי קביעת שר האוצר, ואולם אם
הוכח, להנחת דעתה של ועדה מועדות
הכנסת הדנה באותה הצעת חוק או
הסתייגויות (להלן - הוועדה), על פי
נתונים ואומדנים שהוגשו לה, כי
הצעות התקציביות שונה מלו שקבע שר
האוצר, תהיה הצרכת הצעות
התקציביות על פי קביעת הוועדה.

¹³⁶ ס"ח התשס"ב, עמ' 478 (פורסם ביום 17.7.2002).
חוק היסוד בוטל במסגרת תיקון מס' 6 לחוק-יסוד: משק המדינה - ס"ח התשס"ג,
עמ' 498, שפורסם ביום א' בסיון התשס"ג (1 ביוני 2003).

(2) קביעת שר האוצר, לפי הוראות בסקה
(1), תואם לוועדה -

(א) לצנין צללות תקציביות של הצעת
חוק - בעת הכנת הצעת החוק
לקריאה ראשונה, ואם הוספה
להצעת חוק, לאחר הקריאה
הראשונה, הוראה שביצועה
כרוכה צללות תקציביות - בעת
הכנת הצעת החוק לקריאה
השניה ולקריאה השלישית;

(ב) לצנין צללות תקציביות של
הסתייגות - בעת הכנת הצעת
החוק לקריאה השניה ולקריאה
השלישית.

(ד) בחוק-יסוד זה -

"הצעת חוק תקציבית" - הצעת חוק
שמתיימרת בה כל אלה:

(1) היא הוסיפה על פידי הממשלה;

(2) הביצועה כרוכה צללות תקציביות
שנקבעה לפי הוראות סעיף קטן (ב);

(3) הממשלה לא נתנה את הסכמתה
לצללות התקציביות;

"הסתייגות תקציבית" - הסתייגות להצעת
חוק, שמתקיימים בה כל אלה:

(1) הביצועה כרוכה צללות תקציביות
שנקבעה לפי הוראות סעיף קטן (ב);

(2) הממשלה לא נתנה את הסכמתה
לצללות התקציביות;

"צלות תקציבית" - הוצאה או התחייבות
להוצאה מתקציב המדינה, או הפחתה של
הכנסות המדינה;

"הוצאה מתקציב המדינה", "הפחתה של
הכנסות המדינה" - גרבות הוצאה מתקציבו
של אף מתוקצב והפחתה של הכנסות אף
מתוקצב, אף אם ההוצאה או ההפחתה כאמור
מלווה בהקטנה של הוצאה או התחייבות
להוצאה מתקציב המדינה, או בהגדלה של
הכנסות המדינה;

"אף מתוקצב" - כהגדרתו בסעיף 21 לחוק
יסודות התקציב, התשמ"ה-1985.¹³⁷

סייג לתחולה 2. הוראות חוק-יסוד זה לא יחולו על -

(1) הצעת חוק שצניינה פילור הכנסת וצריכת
בחירות;

(2) הצעת חוק תקציבית שביצועה כרוכה צלות
תקציבית שנתית שאינה צולה על 5 מיליון
שקלים חדשים בשנת תקציב.

תוקף 3. חוק-יסוד זה יצמוד בתקפו שנה מיום תחילתו.

¹³⁷ ס"ח התשמ"ה, עמ' 60.

חוק-יסוד: משק המדינה – הוראת שעה לפנת 2020 – סעיף 3ב

(ה'תש"פ¹³⁸ ותיקונים 1 עד 6 לה'תש"פ לשנת 2020)

אי קבלת חוק 3ב. (א1) (1) בסעיף קטן זה – תקציב

"הוצאה ממעלתית" – הוצאה ממעלתית, נטו, לרבות מתן אשראי, ולאצט החזר חובות קרן בלבד שאינו החזר חובות כאמור למוסד לביטוח לאומי;

"סכום ההוצאה המעלתית לפנת 2019" – סכום ההוצאה המעלתית, לפי הקבוצה בחוק התקציב לפנת 2019;

"סכום ההוצאה המעלתית המצמד לפנת 2019" – סכום ההוצאה המעלתית לפנת 2019, בתוספת המצמד למדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה;

"סכום יתרת ההוצאה לחודשים ינואר עד מרס" – סכום השווה ל-25 אחוזים מסכום ההוצאה המעלתית המצמד לפנת 2019, בניכוי ההוצאה המעלתית שהוצאה בסוף החודשים ינואר עד מרס של פנת 2020.

(2) על אף האמור בסעיף קטן (א), החודשים אפריל עד דצמבר של פנת 2020 או עד קבלתו של חוק התקציב לפנת 2020, לפי המוקדם, רשאית הממשלה להוציא את ההוצאות המפורטות להלן:

¹³⁸ סעיפים קטנים (א1) ו-(2א) היו בתוקף מיום 7.4.2020 עד 31.12.2020 (או עד יום קבלת חוק התקציב לשנת 2020, אולם בשנה זו לא התקבל חוק תקציב).

(א) (1) כ"ף חודש, סכום ליהוצאה
ממשלתית השווה לחלק
השנים אשר מסכום
ההוצאה הממשלתית
הצמוד לשנת 2019,
ובחודש אפריל - סכום
נוסף ליהוצאה ממשלתית
השווה לסכום יתרת
ההוצאה לחודשים ינואר
עד מרס בתוספת סכום
ההוצאות שהוצאו בחודש
מרס לשם התמודדות עם
המשבר שנוצר בשל
התפשטות נגיף הקורונה.

(2) כ"ף חודש מחודש
ספטמבר, סכום השווה
לחלק השנים אשר מ-11
מיליארד שקלים חדשים,
ובחודש ספטמבר - סכום
נוסף של 7.33 מיליארד
שקלים חדשים.

(3) שר האוצר יביא לאישור
הממשלה תכנית פצולה
מפורטת הכוללת בין
היתר פצולות ותמיכות
לשימוש בסכום ההוצאה
הממשלתית הצמוד לשנת
2019 ובסכום האמור
בפסקת משנה (2);
הממשלה תביא לאישור
וצדת הכספים של הכנסת
את התכנית האמורה לא
יאוחר מיום כ"ד באדר
התש"ף (13 בספטמבר
2020); כ"ף עוד לא אישרה
וצדת הכספים של הכנסת
את התכנית לא תהיה
הממשלה רשאית להוציא
את הסכומים כאמור
בפסקת משנה (2).

(4) שינוי בסכומים של מרכיבי התכנית כאמור בפסקת משנה (3), בשיעור הצלחה של 15 אחוזים מאחד ממרכיבי התכנית טעון אישור של ועדת הכספים של הכנסת;

(ב) כל חודש, לפי מ'מון ההוצאות הדרושות להתמודדות עם המשבר שנוצר בשל התפשטות נגיף הקורונה, ולמטרה זו בלבד, שיעור מסכום ההוצאה הממשלתית לשנת 2019 כמפורט להלן לצד אותו חודש:

(1) בחודש אפריל - 2.65%,
בניכוי סכום ההוצאות שהוצאו בחודש מרס לפי התמודדות עם המשבר שנוצר בשל התפשטות נגיף הקורונה;

(2) בחודש מאי - 1.88%;

(3) בחודש יוני - 2.94%;

(4) בחודש יולי - 1.36%;

(5) בחודש אוגוסט - 3.05%;

(6) בחודש ספטמבר - 2.68%;

(7) בחודש אוקטובר - 1.51%;

(8) בחודש נובמבר - 2.85%;

(9) בחודש דצמבר - 2.39%.

(ג) לשם החזר חובות קרן שא"נ
החזר חובות כאמור למוסד
לביטוח לאומי - סכום שלא
יצאה על 100 מיליארד שקלים
חדשים;

(ד) לשם החזר חובות למוסד
לביטוח לאומי בשל ההוצאות
הדרושות להתמודדות עם
המשבר שנוצר בשל התפשטות
נגיף הקורונה, ולמטרה זו בלבד
- סכום שלא יצאה על 7
מיליארד שקלים חדשים;

(ה) הוצאה מותנית בהכנסה
כמשמעותה בסעיף 5(א) ו- (ב)
לחוק יסודות התקציב,
התשמ"ה-1985, ובלבד שהסכום
המוצא לפצולה מסוימת
כהוצאה מותנית בהכנסה, בשנת
2020, לא יצאה על סכום
התקבול שיתקבל בשנת 2020
למימון אותה הוצאה;

(ו) הוצאה של מפעלים עסקיים
שפצלו בשנת 2019, ובלבד שלא
כל אחד מהמפעלים העסקיים
כאמור סכום ההוצאה לשנת
2020 לא יצאה על סכום
התקבול שיתקבל למצעה
אצל אותו מפעל עסקי בשנת
2020.

(ז) סכומים המפורטים בפסקאות משנה
(א) ו- (ב) של פסקה (2) שלא הוצאו
בחודש מסוים, יהיה ניתן להוציאם
בכל אחד מהחודשים הבאים אחריו,
עד יום ט"ז בטבת התשפ"א (31
בדצמבר 2020) או עד יום קבלת חוק
התקציב לשנת 2020, לפי המוקדם,
למטרות כמפורט להלן, לפי הצניין:

(א) לצניין סכומים המפורטים
בפסקת משנה (א) של הסקה
(2) - לשם מימון הוצאה
ממשלתית;

(ב) לצניין סכומים המפורטים
בפסקת משנה (ב) של הסקה
(2) - לשם מימון ההוצאות
הדרושות להתמודדות עם
המשבר שנוצר בשל התפשטות
נגיף הקורונה.

(2א) (1) שר האוצר יגיש לאישור הממשלה עד
יום ז' באייר התש"ף (1 במאי 2020),
תכנית מפורטת ביחס לשימושים
המתוכננים בסכומים המפורטים
בסעיף קטן (א1)(2)(ב) (בסעיף קטן
זה - התכנית המפורטת).

(2) הממשלה תניח צל שולחן הכנסת את
התכנית המפורטת שתכלול את
הסעיפים והסכומים שלהן:

(א) בריאות, רווחה, סדר ציבורי,
ביטחון פנים ומתן מענה
לצורכי משרדי הממשלה - 14
מיליארד שקלים חדשים;

(א1) היצרכות משרד החינוך לשנת
הלימודים התשפ"א - 1.75
מיליארד שקלים חדשים;

(ב) שיבוי המוסד לביטוח לאומי -
20.5 מיליארד שקלים חדשים;

(ט) מצנן וסיוצ לעסקים
 וליצמאט - 30.7 מיליארד
 שקלים חדשים, ובכלל זה 500
 מיליון שקלים חדשים כמצנן
 נוסף לעסקים שפרטיו ייקבעו
 בחוק או שהלוקתו תהיה טעונה
 אישור וצדד הכספים של
 הכנסת;

(ד) צידוד תעסוקה והכשרת הון
 אנושי, מימון הכשרות
 מקצועיות, סיוצ לעמותות
 וליארגוני חברה אזרחית וסיוצ
 לעסקים קטנים ובין-ניים - 0.9
 מיליארד שקלים חדשים;

(יד) צידוד התעסוקה באמצעות
 מצנן צבודה - 800 מיליון
 שקלים חדשים;

(ה) הנחות בארנונה - 2.6 מיליארד
 שקלים חדשים;

(ו) צלות תקציבית של פתרונות
 אשראי - 6.1 מיליארד שקלים
 חדשים;

(ז) תשתיות, טכנולוגיה צוית,
 דיגיטליזציה ותכנית יציאה
 מהמשבר - 3.1 מיליארד שקלים
 חדשים;

(ח) מטרות אחרות לרבות למצנן
 וסיוצ לשם הפטחת ביטחון
 תזונתי למשפחות מוחלשות -
 3.05 מיליארד שקלים חדשים,
 ובליד שהמצנן והסיוצ יינתנו
 על ידי משרד הפנים בהתאם
 לאמות מידה שוויוניות שיקבע
 שר הפנים; אמות המידה אינן
 טעונות פרסום ברשומות.

(א2) שר האוצר יגיש לאישור הממשלה, עד יום ט"ז באב התש"ף (6 באוגוסט 2020), עדכון לתכנית המפורטת ביחס לסכומים שהשתנו בה ממועד אישור גבי פסקה (1); הממשלה תגיש ללוועדת הכספים של הכנסת את העדכון לתכנית המפורטת כאמור.

(3) שניני בסכומים של מרכיבי התוכנית הנקובים בפסקה (2), בשיעור העולה על 10 אחוזים מאחד ממרכיבי התוכנית כאמור טעון אישור ועדת הכספים של הכנסת.

(4) אישרה הממשלה את התכנית המפורטת לרבות עדכונה בהתאם להוראות פסקה (א2), ידווח שר האוצר ללוועדת הכספים של הכנסת מדי חודש על אופן הוצאת הכספים ועל השימוש בפוצל של השימושים המתוכננים לפיה.

בסעיף קטן (ב), במקום "לפי סעיף קטן (א)" יבוא "לפי סעיפים קטנים (א) ו-(א1)(2)(א)".

**חוק-יסוד: משק המדינה – הוראת שעה לפנת 2021
(עד קבלת חוק התקציב השנתי ביום 4.11.2021) –
סעיף 33**

(ה"ש¹³⁹ ותיקונים 1 עד 11 לה"ש לשנת 2021)

אי קבלת חוק 33.¹⁴⁰ (א) לא נתקבל חוק התקציב לפני תחילתה של
שנת הכספים, יחולו ההוראות שלהלן לפני
שנת התקציב הממשלי:

(1) הממשלה תהיה רשאית להוציא את
ההוצאות כמפורט להלן:

(א) כל חודש, סכום השווה
לחלק השנתי אשר מההוצאה
הממשלית האותרת לשנה
הקודמת או מתקרת ההוצאה
הממשלית לשנה הקודמת,
כשהן צמודות לשיעור המידול
באוכלוסייה, לפי הנמוק;

(ב) הוצאה האותרת מהכנסה,
בהתאם להוראות שייקצו
בחוק;

¹³⁹ מובא נוסחו של כל סעיף 33. ההוראות המסומנות באפור היו בתוקף מיום 29.12.2020 עד יום 4.11.2021 (יום קבלת חוק התקציב לשנת 2021).
¹⁴⁰ בתיקון מס' 50 לחוק-יסוד: הכנסת, שתיקן בין היתר את סעיף 33 לחוק-יסוד: משק המדינה, נקבע כי לתקציב ההמשכי יתווסף סכום של 11 מיליארד ₪. בעתירה לביטול התיקון ניתנה בדעת רוב, בהרכב מורחב, התראת בטלות. הנשיאה חיות סברה כי התיקון "מייצג מקרה קצה של שימוש לרעה בסמכות המכוננת", אך "בשים לב לכך ששנת הכספים 2020 הסתיימה זה מכבר; כי...הרוב המוחלט של התוספת הכספית חולק; כי הכנסת ה-23 התפזרה והכנסת ה-24 אך הושבעה...אני סבורה כי מבלי למעט מחומרת השימוש לרעה בסמכות המכוננת במקרה דנן, יש להסתפק ב"התראת בטלות", ולקבוע כי לא ניתן לתקן את חוק יסוד: משק המדינה כך שתוגדל תקרת התקציב ההמשכי לצורך מימון מטרות שאינן עולות בקנה אחד עם תכליתו של מנגנון זה וללא צידוק מספק, וכי ככל שכל ייעשה בעתיד – צפוי התיקון להתבטל על פי ההתראה הנוכחית." (בג"ץ 5969/20 סתיו שפיר ואח' נ' הכנסת ואח', ניתן ביום 23.5.2021).

(ג) הוצאה של מפעלים צסק"מ
שפצלו בשנת הכספים
הקודמת, בהתאם להוראות
שיקבצו בחוק;

(ד) החזר חובות קרן שא"נ החזר
חובות כאמור לאוסד לביטוח
לאומי;

(ה)¹⁴¹ לשם מימון ההוצאות הדרושות
להתמודדות עם המשבר שנוצר
בשל התפשטות נגיף הקורונה,
ולמטרה זו בלבד -

(1) סכום שלא יעלה על 52.3
מיליארד שקלים חדשים,
שיוקצה לצניינים כמפורט
להלן וצד לסכומים
כמפורט לצד:

(א) בריאות, רווחה,
סדר ציבורי, ביטחון
הפנים, צלייה
וקליטה ואתן
מענה לצורכי
משרדי הממשלה -
7.2 מיליארד שקלים
חדשים;

(ב) היערכות משרד
החינוך לשנת
הלימודים התשפ"א
- 2.5 מיליארד
שקלים חדשים;

¹⁴¹ בתיקון מס' 11 וה"ש נוספה כהוראת שעה פסקת משנה (ה) מ-1.1.2021 עד 4.11.2021 (יום קבלת חוק התקציב לשנת 2021), וכן תיקונים נוספים המסומנים באפור בסעיף זה.

(ג) שיבוי המוסד
לפיטוח לאומי - 9.8
מיילארד שקלים
חדשים;

(ד) מצנן וסיוע
לצסקיט ולצמאמי
- 21.1 מיילארד
שקלים חדשים;

(ה) צידוד תצטוקה
והכשרת הון אנושי,
מימון הכשרות
מקצועיות, סיוע
לצמאותות ולארטאני
חברה אזרחית וסיוע
לצסקיט קטנים
ובינאניס - 1.2
מיילארד שקלים
חדשים;

(ו) צידוד התצטוקה
באמצעות מצנן
צבודה - 0.5
מיילארד שקלים
חדשים;

(ז) הנחות בארנונה -
2.2 מיילארד
שקלים חדשים;

(ח) צלות תקציבית על
בתרונות אשראי -
2.2 מיילארד
שקלים חדשים;

(ט) תשתיות, טכנולוגיה
ציפיות, דיגיטליזציה
ותכנית יציאה
מהמספר - 5
מיליארד שקלים
חדשים;

(י) מטרות אחרות -
0.6 מיליארד שקלים
חדשים;

(2) סכום היתרה מהסכום
שהוקצה בשנת 2020 לפי
מימון ההוצאות הדרושות
להתמודדות עם המשבר
שנוצר בשל התפשטות
נגיף הקורונה, שיוקצה
לאותם צניינים שלמעלה
הוקצה בשנת 2020;

(3) שינוי בסכומים המוקצים
לצניינים המנויים
בפסקת משנה (1) בשיעור
הצורה של 10 אחוזים
מאחד הסכומים כאמור,
ובכך לה סכומי היתרה
שנוספו לאותם סכומים
כאמור בפסקת משנה
(2), טעון אישור של
וצדת הכספים של
הכנסת.

(2) הממשלה תהיה רשאית להתחייב
באבולות הסכומים כמפורט להלן,
ובלבד שלא יהיה בהתחייבויות כאמור
כדי להעדיף את ההוצאה באותה שנה
מצבר לסכום ההוצאה בתקציב המשכי:

(א) סכום ההרשאה להתחייב,
בהתאם להוראות שייקבעו
בחוק;

(ב) סכום ההוצאה בתקציב המשכיל, הסכום להוצאה המותנית על ההכנסה והסכום להוצאה על מפעלים צסק"מ, כאמור בפסקאות משנה (א) עד (ד) ו-(ה) על פסקה (1), בהתאם להוראות שייקבצו בחוק, ובלבד שהתחייבות להוצאה כאמור בפסקת משנה (ה) על פסקה (1) תהיה לצניינים המפורטים בה ואל פ' הסכומים הנקובים לצד כל צניין כאמור;

(ד) סכום צדף נותר בסעיפי התקציב בחוק התקציב הקודם, בהתאם להוראות שייקבצו בחוק בליכוי הסכום האמור בפסקה (1)(ה)(2);

(3) הממשלה תהיה רשאית למלא משרות במספר שלא יעלה על מספר המשרות הנקוב בחוק התקציב הקודם.

(ב) כספים לפי סעיף קטן (א)(1)(א) עד (ד) ייוצדו קודם כל לקיום התחייבויות המדינה מכוח חוק, חוקים ואמנות; ביתר הכספים כאמור תשתמש הממשלה רק להפצלת שירותים חיוניים ופצולות שנכללו בחוק התקציב הקודם לרבות כאלו שנכללו באמצעות שיוניים תקציביים (בסעיף קטן זה - שירותים חיוניים ופצולות קודמות); התחייבויות הממשלה לפי סעיף קטן (א)(2) יהיו רק לשירותים חיוניים ופצולות קודמות.

(תיקונים
מס' 10 וה"ש
ו-11 וה"ש)

(תיקונים)
מס' 10 וה"ש
11-וה"ש)

(ב1) תכנית הכוללת את פירוט הוצאות הממשלה
הצפויות והמתוכננות לפי סעיף זה תונח בידי
משרד האוצר על שולחן הממשלה ותוגש
לנוצרת הכספים של הכנסת לא יאוחר מחודש
מתחילתה של שנת תקציב המשיכי פירוט
ההוצאות לצניין משרד הביטחון והגופים
הביטחוניים יונח על שולחן הנוצרה המשותפת
של וצדת הכספים ווצדת החוץ והביטחון של
הכנסת, כמשמעותה בסעיף 18 לחוק יסודות
התקציב, התשמ"ה-1985; שר האוצר ידווח
לנוצרת הכספים של הכנסת, אחת לחודש, על
הוצאות הממשלה לפי תכנית כאמור.

(ד) אין לשנות סעיף זה אלא ברוב חברי הכנסת.

(ד) בסעיף זה -

"הוצאה ממשלתית" - ההוצאה הממשלתית,
נטו, לרבות מתן אשראי, ולמצט החזר חובות
קרן בלבד שאינו החזר חובות כאמור למסד
לביטוח לאומי;

"ההוצאה הממשלתית המותרת", לשנת
כספים מסוימת - סכום ההוצאה הממשלתית
המותרת לפי חוק התקציב לאותה שנה, ואם
לא התקבל לפי השנה האמורה חוק התקציב
- סכום ההוצאה הממשלתית המותרת לפי
חוק-יסוד זה;

"סכום ההוצאה בתקציב המשיכי" - הסכום
השנתי הכולל של ההוצאה הממשלתית כאמור
בסעיף קטן (א)(1)(א) ו-(ה);

"שיצור הדידוף באוכלוסייה" - ממוצע שיצורי
הדידוף באוכלוסייה בישראל שפרסמה הלשכה
המרכזית לסטטיסטיקה בשלוש השנים שקדמו
לשנה הקודמת לשנת התקציב המשיכי;

"שנת תקצ"ב המשי" - שנת כספים עצד
 לתחילתה לא התקבל חוק התקצ"ב לאותה
 שנה, ואט התקבל חוק התקצ"ב מאתלך אותה
 שנה - החלף משנת הכספים שמתחילתה ועד
 לקבלת חוק התקצ"ב כאמור;

"תקרת ההוצאה הממשלתית", לשנת כספים
 מסוימת - סכום ההוצאה הממשלתית המרבי
 שניתן, לפי חוק, לקבוצ לאותה שנה בחוק
 התקצ"ב, בניכוי סכום ההוצאה הממשלתית
 באותה שנה שאינו מובא בחשבון כחלף מסכום
 ההוצאה הממשלתית המרבי שניתן לפי חוק
 לקבוצ בחוק התקצ"ב בשנה שלאחריה.

חוק-יסוד: נשיא המדינה¹⁴²

1. **מעמד** בראש המדינה עומד נשיא.
2. **מקום המושב** מקום מושבו של נשיא המדינה הוא ירושלים.
3. **בחירה ותקופת כהונה (תיקונים מס' 2 ו-5)**
 - (א) נשיא המדינה נבחר על ידי הכנסת לשבע שנים; תקופת כהונתו תיחשב לפי הלוח העברי.
 - (ב) נשיא המדינה יכהן תקופת כהונה אחת בלבד.
4. **כשירות¹⁴³ (תיקון מס' 5)** כל אזרח ישראלי שהוא תושב ישראל כשיר להיות מועמד לכהונת נשיא המדינה.
5. **מועד הבחירה (תיקון מס' 8)** בחירת נשיא המדינה תיערך לא מוקדם מתשעים יום ולא יאוחר משלושים יום לפני תום תקופת כהונתו של הנשיא המכהן; נתפנה מקומו של נשיא המדינה לפני תום תקופת כהונתו, תיערך הבחירה תוך ארבעים וחמישה ימים מהיום שנתפנה מקומו; יושב ראש הכנסת, בהתייעצות עם הסגנים, יקבע את יום הבחירה ויודיע עליו בכתב לכל חברי הכנסת לפחות שלושה שבועות מראש; חל מועד הבחירה שלא בזמן אחד הכנסים של הכנסת, יכנס יושב ראש הכנסת את הכנסת לשם בחירת נשיא המדינה.

¹⁴² ס"ח התשכ"ד, עמ' 118 (פורסם ביום 25.6.1964); תיקון מס' 1 - ס"ח התשכ"ט, עמ' 98; תיקון מס' 2 - ס"ח התשכ"ט, עמ' 226; תיקון מס' 3 - ס"ח התשנ"ו, עמ' 234; תיקון מס' 5 (צ"ל 4) - ס"ח התשנ"ט, עמ' 36; תיקון מס' 6 (צ"ל 5) - ס"ח התשס"ב, עמ' 2; תיקון מס' 6 - ס"ח התשס"ג, עמ' 524; תיקון מס' 7 - ס"ח התשס"ג, עמ' 524; תיקון מס' 8 - ס"ח התשע"ג, עמ' 87; תיקון מס' 9 - ס"ח התשע"ד, עמ' 32; תיקון מס' 10 - ס"ח התשע"ד, עמ' 554.

¹⁴³ סעיף 11 לחוק המידע הפלילי ותקנת השבים, התשע"ט-2019, מסדיר מסירת מידע לרשויות ולבעלי תפקידים, ומתיר, כאמור בפרט 14(1) לתוספת הראשונה, מסירת מידע לפי דרישה: "יושב ראש הכנסת - לעניין בחירת נשיא המדינה, וועדת הכנסת - לעניין מינוי מבקר המדינה."

- הצעת מועמדים (תיקון מס' 8)** .6 (א) (1) הצעת מועמד לנשיא המדינה תוגש בכתב ליושב ראש הכנסת, בצירוף הסכמת המועמד בכתב, ביום הארבעה-עשר שלפני יום הבחירה; חבר הכנסת לא ישתף עצמו בהצעה של יותר ממועמד אחד.
- (2) מי שעשרה חברי הכנסת לפחות הציעו את מועמדותו יהיה מועמד לנשיא המדינה, אלא אם כן פחת מספר המציעים מעשרה בשל מחיקת שם של חבר הכנסת כאמור בפסקה (3).
- (3) שיתף עצמו חבר הכנסת בהצעה של יותר ממועמד אחד, יימחק שמו של חבר הכנסת מרשימת המציעים של כל המועמדים שהציע; פחת מספר המציעים של מועמד מעשרה בשל מחיקת שם מרשימת המציעים, רשאי חבר הכנסת שלא שיתף עצמו באף הצעה לצרף את שמו לרשימת המציעים של אותו מועמד, לא יאוחר משמונה ימים לפני יום הבחירה.
- (ב) יושב ראש הכנסת יודיע לכל חברי הכנסת בכתב, לא יאוחר משבעה ימים לפני יום הבחירה, על כל מועמד שהוצע ועל שמות חברי הכנסת שהציעוהו, ויכריז על המועמדים בפתיחת ישיבת הבחירה.
- הצבעה** .7 בחירת נשיא המדינה תהיה בהצבעה חשאית בישיבת הכנסת שנועדה לענין זה בלבד.

- בחירה ברוב קולות (תיקונים מס' 9-7)** 8. (א) היו שני מועמדים או יותר, המועמד שקיבל קולותיהם של רוב חברי הכנסת - הוא הנבחר; לא קיבל מועמד רוב כזה, מצביעים שנית; בהצבעה השנייה יועמדו לבחירה רק שני המועמדים שקיבלו את קולותיהם של מספר חברי הכנסת הגדול ביותר בהצבעה הראשונה; המועמד שקיבל בהצבעה השנייה את רוב הקולות של חברי הכנסת המשתתפים בהצבעה ומצביעים בעד אחד המועמדים - הוא הנבחר; קיבלו שני מועמדים מספר קולות שווה, חוזרים על ההצבעה.
- (ב) היה מועמד אחד בלבד, תהיה ההצבעה בעדו או נגדו והוא יהיה הנבחר אם מספר הקולות שניתנו בעדו עלה על מספר הקולות שניתנו נגדו; היה מספר הקולות שניתנו בעדו שווה למספר הקולות שניתנו נגדו, מצביעים שנית.
- (ג) לא נבחר נשיא לפי סעיף קטן (ב), תיערך בחירה חוזרת בתוך שלושים ימים מיום ההצבעה לפי הוראות סעיפים 5 עד 7 וסעיף זה, ואולם הצעת המועמד לפי סעיף 6(א) תוגש לא יאוחר משבעה ימים לפני יום הבחירה.
- הצהרת אמונים** 9. הנשיא הנבחר יצהיר ויחתום בפני הכנסת הצהרת אמונים זו: "אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה ולמלא באמונה את תפקידי כנשיא המדינה".
- מתן ההצהרה ותחילת הכהונה (תיקון מס' 5)** 10. (א) הנשיא הנבחר יצהיר אמונים, בתום תקופת כהונתו של הנשיא הקודם או סמוך ככל האפשר לפני כן, ויתחיל לכהן בתום תקופת כהונתו של הנשיא הקודם.
- (ב) נתפנה מקומו של נשיא המדינה לפני תום תקופת כהונתו, יצהיר הנשיא הנבחר אמונים סמוך, ככל האפשר, לאחר בחירתו, ויתחיל לכהן מעת שהצהיר.

- תפקידים
וסמכויות
(תיקונים מס'
3 ו-6)**
11. (א) נשיא המדינה -
- (1) יחתום על כל חוק חוץ מחוקים הנוגעים לסמכויותיו;
 - (2) ימלא את התפקידים שיוחדו לו בחוק-יסוד: הממשלה;
 - (3) יקבל מן הממשלה דין וחשבון על ישיבותיה;
 - (4) יאמין את הנציגים הדיפלומטיים של המדינה, יקבל האמנות של נציגים דיפלומטיים שמדינות חוץ שיגרו לישראל, יסמך את הנציגים הקונסולריים של המדינה ויקיים מינויים של נציגים קונסולריים שמדינות חוץ שיגרו לישראל;
 - (5) יחתום על אמנות עם מדינות חוץ שאושרו על ידי הכנסת;
 - (6) ימלא כל תפקיד שיוחד לו בחוק בקשר למינוי שופטים ונושאי משרות אחרים ולהעברתם מכהונתם.
- (ב) לנשיא המדינה נתונה הסמכות לחון עבריינים ולהקל בעונשים על ידי הפחתתם או המרתם¹⁴⁴.
- (ג) נשיא המדינה ימלא כל תפקיד אחר ונתונה לו כל סמכות אחרת שיוחדו לו בחוק.

¹⁴⁴ ר' גס סעיף 25 לחוק המידע הפלילי ותקנת השבים, התשע"ט-2019, המסמך את נשיא המדינה לקצר או לבטל תקופת התיישנות על הרשעה וכו'.

- חתימת**
קיום¹⁴⁵
(תיקונים מס'
3 ו-6)
12. חתימתו של נשיא המדינה על מסמך רשמי טעונה חתימת קיום של ראש הממשלה או של שר אחר שהחליטה עליו הממשלה¹⁴⁶, זולת מסמך הקשור בכינון הממשלה או בפיזור הכנסת¹⁴⁷.
- חסינות**
במילוי תפקיד
13. (א)¹⁴⁸ לא יתן נשיא המדינה את הדין לפני כל בית משפט או בית דין בשל דבר הקשור בתפקידו או בסמכויותיו, ויהיה חסין בפני כל פעולה משפטית בשל דבר כזה.
- (ב) נשיא המדינה אינו חייב להגיד בעדות דבר שנודע לו במילוי תפקידו כנשיא המדינה.

¹⁴⁵ הנשיאה ביניש: "סמכות החנינה אכן נמסרה לנשיא המדינה והוא בעל הסמכות העיקרי. שר המשפטים ממלא תפקיד חשוב בהליך החנינה, אולם עליו להפעיל את שיקול דעתו בכפוף לכך שהסמכות הראשית נמסרה לנשיא. אמנם, שיקול הדעת של שר המשפטים אינו מוגבל לאימות החתימה או לזיכרון שהתשתית העובדתית הנחוצה להכרעת הנשיא שלמה, אך אין זה אומר שאין עליו כל מגבלה. האפשרות העומדת לשר המשפטים לסרב לצרף את חתימת הקיום צריכה להישמר למקרים חריגים ויוצאי דופן. בדרך כלל יהיה זה רק כאשר השר משוכנע כי החלטת הנשיא הושפעה משיקולים זרים או שהיא ניתנה בחוסר תום לב או שנפל בה פגם מהותי היורד לשורש ההחלטה... אין לזנוח את העיקרון לפיו אין סמכות שלטונית שאינה כפופה לבקרה, לרבות כאשר מדובר בסמכויות הנתונות לנשיא המדינה. עיקרון זה מחייב מתן שיקול דעת לשר המשפטים אם לצרף את חתימת הקיום להחלטת חנינה או הקלה בעונש של הנשיא, באופן שמאפשר בקרה פרלמנטרית ושיפוטית על הפעלת סמכות החנינה. בקרה זו, כפי שצוין לעיל, ראוי שתופעל במתינות ובהתחשב בטיבה של סמכות החנינה ובמעמדו הרם של נשיא המדינה, שהוא בעל הסמכות." (דגני" 219/09 שר המשפטים נ' ניר זוהר).

¹⁴⁶ החלטות הממשלה בדבר הסמכת שרים לחתום חתימת קיום (שר החוץ ושר המשפטים) - י"פ התש"ט, עמ' 248; לפי החלטת הממשלה מספר 4882 מיום 8.7.2012 (לא פורסמה), שר המשפטים הוא השר המוסמך לקיים בחתימתו מסמך רשמי החתום בידי הנשיא בעניין חנינה והקלה בעונש לפי סעיף 11(ב) לחוק היסוד, ובעניין סמכות הנשיא לפי סעיף 25 לחוק המידע הפלילי ותקנת השבים, התשע"ט-2019.

¹⁴⁷ המילים "בכינון הממשלה או" התווספו ביום הבחירות לכנסת ה-16.

¹⁴⁸ "אין לכלול את הנשיא ברשימת המשיבים לעתירה המופנית כלפי החלטתו; אך לצד זאת, [כי] אין מניעה לתקוף את מעשיו באופן עקיף. קרי, בעוד שהנשיא עצמו זוכה לחסינות, לא כך מעשיו, הנתונים לביקורת שיפוטית... שעל ההתערבות בשיקול דעתו של הנשיא במילוי תפקידו להיות מצומצמת מאד, על רקע מעמדו הייחודי והסמליות המיוחדת הגלומה במוסד הנשיאות והעומד בראשו" (בג"ץ 2848/19 שחר בן-מאיר נ' בנימין נתניהו, ניתן ביום 23.4.2019).

(ג) חסינותו של נשיא המדינה לפי סעיף זה תעמוד לו גם לאחר שחדל להיות נשיא המדינה.

חסינות בפני דין פלילי 14. נשיא המדינה לא יובא לדין פלילי; התקופה שבה נמנעת, מכוח סעיף זה, הבאתו של נשיא המדינה לדין בשל עבירה, לא תבוא במנין תקופת ההתיישנות של אותה עבירה.¹⁴⁹

עדות 15. נדרש נשיא המדינה למסור עדות, תיגבה העדות במקום ובמועד שייקבעו על דעת נשיא המדינה.

משכורת ותשלומים אחרים (תיקון מס' 1) 16. משכורתו של נשיא המדינה ותשלומים אחרים שישולמו לו בתקופת כהונתו, ייקבעו על ידי החלטת הכנסת, והיא רשאית להסמיך לכך את ועדת הכספים; החלטות לפי סעיף זה יפורסמו ברשומות.

ייחוד הכהונה 17. (א) לא יכהן נשיא המדינה במשרה ולא ימלא תפקיד, זולת משרתו ותפקידו כנשיא המדינה, אלא על דעת ועדת הכנסת.

(ב) נשיא המדינה פטור מכל שירות חובה.

יציאה לחו"ל 18. לא יצא נשיא את גבולות המדינה אלא על דעת הממשלה.

התפטרות (תיקון מס' 10) 19. נשיא המדינה רשאי להתפטר מכהונתו על ידי הגשת כתב התפטרות ליושב ראש הכנסת; כתב ההתפטרות אינו טעון חתימת קיום; מקומו של נשיא המדינה יתפנה לאחר שכתב ההתפטרות הגיע לידי יושב ראש הכנסת.

¹⁴⁹ בג"ץ 962/07 לירן נ' היועמ"ש והנשיא קצב - "החסינות הדיונית הנתונה לנשיא המדינה חלה על שלב הגשת כתב האישום והעמדה לדין ועל שלבי ההליך הפלילי שבעקבותיהם. היא אינה מתפרשת על פעולות הקודמות להגשת אישום והעמדה לדין שנועדו לבדוק חשדות ותלונות פליליים במסגרת חקירה פלילית, ובהן הליך שימוע שנועד לאפשר לנחקר להציג את גרסת הגנתו בטרם יוחלט אם יש מקום להגיש כתב אישום בעניינו. פרשנות זו של החסינות הדיונית הנתונה לנשיא הולמת את האיזון הראוי בין ערך השמירה על כבודו של מוסד הנשיאות לבין ערך שלטון החוק ושוויון כל אזרח בפני החוק."

העברת הנשיא 20. מכהונתו

(א) הכנסת רשאית, בהחלטה, להעביר את נשיא המדינה מכהונתו, אם קבעה כי אין הוא ראוי לכהונתו מחמת התנהגות שאינה הולמת את מעמדו כנשיא המדינה.

(ב) הכנסת לא תעביר את נשיא המדינה מכהונתו, אלא עקב קובלנה שהובאה לפני ועדת הכנסת על ידי עשרים, לפחות, מחברי הכנסת ולפי הצעת ועדת הכנסת שנתקבלה ברוב של שלושה רבעים מחברי הוועדה; החלטת הכנסת על העברת הנשיא מכהונתו טעונה אף היא רוב של שלושה רבעים מחבריה.

(ג) ועדת הכנסת לא תציע להעביר את נשיא המדינה מכהונתו, אלא לאחר שניתנה לו הזדמנות לסתור את הקובלנה לפי נוהל שקבעה הוועדה באישור הכנסת; והכנסת לא תחליט להעביר את נשיא המדינה מכהונתו אלא לאחר שניתנה לו הזדמנות להשמיע את דברו לפי נוהל שקבעה ועדת הכנסת באישור הכנסת.

(ד) נשיא המדינה רשאי להיות מיוצג בפני ועדת הכנסת ובפני הכנסת על ידי בא כוחו, ובלבד שחבר הכנסת לא ישמש בא כוח הנשיא; ועדת הכנסת והכנסת רשאיות להזמין את נשיא המדינה להיות נוכח בעת הדיונים לפי סעיף זה.

(ה) דיוני הכנסת לפי סעיף זה ייערכו בישיבה שנועדה לענין זה בלבד או בישיבות סמוכות זו לזו שנועדו כאמור; הדיון יתחיל לא יאוחר מעשרים יום אחרי החלטת ועדת הכנסת; על מועד תחילתו יודיע יושב ראש הכנסת לכל חברי הכנסת בכתב לפחות עשרה ימים מראש; חל תחילת הדיון שלא בזמן אחד הכנסים של הכנסת, יכנס יושב ראש הכנסת את הכנסת לשם קיום הדיון.

- התפנות המשרה מטעמי בריאות**
21. (א) הכנסת רשאית, בהחלטה שנתקבלה ברוב חבריה, לקבוע כי מטעמי בריאות נבצר מנשיא המדינה, דרך קבע, למלא תפקידו.
- (ב) הכנסת לא תקבל החלטה כאמור אלא לפי הצעת ועדת הכנסת שנתקבלה ברוב של שני שלישים מחבריה על יסוד חוות דעת רפואית שניתנה על פי כללים שקבעה הועדה.
- (ג) החליטה הכנסת כאמור, יתפנה מקומו של נשיא המדינה מיום ההחלטה.
22. (א) נשיא המדינה יפסיק זמנית למלא תפקידו ולהשתמש בסמכויותיו -
- (1) אם יצא את גבולות המדינה - משיצא עד ששב;
- (2)¹⁵⁰ אם הודיע לוועדת הכנסת כי נבצר ממנו, דרך ארעי, למלא תפקידו, וועדת הכנסת אישרה הודעתו ברוב קולות - מאישור ההודעה עד תום התקופה שקבעה הועדה בהחלטתה או עד שהודיע נשיא המדינה לוועדת הכנסת שלא נבצר עוד ממנו למלא תפקידו, הכל לפי המוקדם יותר;
- (3) אם החליטה ועדת הכנסת ברוב של שני שלישים מחבריה על יסוד חוות דעת רפואית שניתנה על פי כללים שקבעה הועדה, כי מטעמי בריאות נבצר מנשיא המדינה, דרך ארעי, למלא תפקידו - מקבלת ההחלטה עד תום התקופה שקבעה הועדה בהחלטתה או עד שהחליטה כי לא נבצר עוד מן הנשיא למלא תפקידו.

¹⁵⁰ הודעה על כהונת יושבת ראש הכנסת כממלאת מקום נשיא המדינה לפי סעיף 22(א)(2), ביום 13.9.06 והחל ביום 25.1.07, פורסמה ב"פ התשס"ז, עמ' 1570, עמ' 2624 ועמ' 3632.

(ב) ועדת הכנסת לא תקבע, לפי סעיף קטן (א)(2) או (3), תקופה העולה על שלושה חדשים; היא רשאית להאריכה, ברציפות, ללא יותר משלושה חדשים נוספים; הארכת התקופה למעלה מזה טעונה החלטת הכנסת שנתקבלה ברוב חברי הכנסת על פי הצעת ועדת הכנסת.

נשיא בפועל וממלא מקום נשיא 23. (א)¹⁵¹ נתפנה מקומו של נשיא המדינה וכל עוד נשיא המדינה החדש לא התחיל לכהן, יכהן יושב ראש הכנסת כנשיא המדינה בפועל.

(ב) בתקופה שנשיא המדינה הפסיק זמנית למלא תפקידו ולהשתמש בסמכויותיו יכהן יושב ראש הכנסת כממלא מקום נשיא המדינה.

(ג) בכהונתו כנשיא המדינה בפועל או כממלא מקום נשיא המדינה ימלא יושב ראש הכנסת את התפקידים המוטלים על נשיא המדינה בחוק וישתמש בסמכויות הנתונות לנשיא המדינה לפי החוק.

הודעות ברשומות 24. (א) על אלה יפרסם יושב ראש הכנסת הודעה ברשומות -

(1)¹⁵² על תחילת כהונתו של נשיא המדינה;

¹⁵¹ (א) הודעה על כהונת יושבת ראש הכנסת כנשיאת המדינה בפועל, החל ביום 1.7.2007 - י"פ התשס"ז, עמ' 3632. (ב) סעיף 6(ד) לתקנון הכנסת: בכהונתו כנשיא המדינה בפועל כאמור בסעיף 23(א) לחוק-יסוד: נשיא המדינה, לא ינהל יושב ראש הכנסת את ישיבות הכנסת, אלא אם כן החליטה ועדת הכנסת אחרת.

¹⁵² הודעה על תחילת כהונתו של נשיא המדינה יצחק הרצוג ביום 10.7.2021 (א' באב התשפ"א) - י"פ התשפ"א, עמ' 6756; הודעה על תחילת כהונתו של נשיא המדינה ראובן ריבלין ביום 28.7.2014 (א' באב התשע"ד) - י"פ התשע"ד, עמ' 7594; הודעה על תחילת כהונתו של נשיא המדינה שמעון פרס ביום 15.7.2007 - י"פ התשס"ז, עמ' 3916.

153(2) על התפנות מקומו של נשיא המדינה;

(3) על תחילתה של כהונת יושב ראש הכנסת כממלא מקום של נשיא המדינה, וסיום כהונה זו, לפי סעיף 22(א)(2) או (3).

(ב) על יציאת נשיא המדינה את גבולות המדינה ועל שובו יפרסם ראש הממשלה הודעה ברשומות.

25. **יציבות החוק** על אף האמור בכל דין אחר אין בכוחן של תקנות שעת חירום לשנות חוק זה, להפקיע זמנית את תקפו או לקבוע בו תנאים.

26. **ביטול** (א) בטלים -

(1) סעיפים 2(ג), 6 ו-7 לחוק המעבר, תש"ט-1949;

(2) חוק כהונת נשיא המדינה, תשי"ב-1951.

(ב) החוק לקביעת משכורתם של נשיא המדינה, חברי הממשלה והרבנים הראשיים לישראל, תשי"א-1950, לא יחול עוד על משכורתו של נשיא המדינה או על התשלומים המגיעים לו או לשאיריו.

27. **הוראות מעבר** נשיא המדינה שנבחר על ידי הכנסת ביום כ"ז באייר תשכ"ג (21 במאי 1963), רואים אותו כאילו נבחר לפי חוק זה וכמכהן לפיו.

¹⁵³ הודעה על התפנות מקומו של נשיא המדינה - י"פ התשס"ז, עמ' 3632.

החלטת הכנסת

בדבר נוהל לפי סעיף 20(ג) לחוק-יסוד: נשיא המדינה¹⁵⁴

1. הוגשה לוועדת הכנסת קובלנה כאמור בסעיף 20(ב) לחוק-יסוד: נשיא המדינה, תועבר הקובלנה ללא דיחוי לנשיא המדינה, יחד עם כל חומר שצורף לקובלנה; הקובלנה תהיה מנומקת.
2. יושב ראש ועדת הכנסת יקבע את המועד לשיבת הוועדה שבה תידון הקובלנה, בתיאום עם נשיא המדינה, בהקדם האפשרי ולא יאוחר משבועיים מיום שהקובלנה הועברה לנשיא.
3. ועדת הכנסת רשאית, מטעמים מיוחדים, לקבוע מועד מאוחר יותר מהמועד האמור בסעיף 2, אם ביקשו זאת נשיא המדינה או לפחות שליש מחברי הכנסת שהגישו את הקובלנה.
4. על הדיון בוועדת הכנסת והצבעת חברי הוועדה יחולו הוראות סעיף 101א(ג), (ה) ו-ו(ו) לתקנון הכנסת, בשינויים המחויבים.
5. ועדת הכנסת רשאית להזמין לדיון את היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו, בשים לב למהות ההתנהגות שלגביה נטען כי אינה הולמת את מעמדו של נשיא המדינה.
6. יושב ראש הכנסת יודיע לנשיא המדינה בכתב על מועד תחילת הדיון בכנסת לפחות עשרה ימים מראש.
7. זהו סדר הדיון בכנסת:
 - (1) הדיון בכנסת ייפתח על ידי יושב ראש ועדת הכנסת או חבר הוועדה שמונה על ידיו, אשר יביא בפני הכנסת את הצעת ועדת הכנסת;
 - (2) לאחר דברי יושב ראש הוועדה תינתן הזדמנות לנשיא המדינה להביא את דברו, ורשאי הוא לבקש כי במקומו ידבר בא כוח אחד מטעמו;

¹⁵⁴ מיום י"א בשבט התשס"ז - 30 בינואר 2007.

(3) לאחר דברי הנשיא או בא כוחו יתקיים דיון אישי ובסופו תצביע הכנסת על הצעת ועדת הכנסת להעביר את הנשיא מכהונתו.

8. דיוני הכנסת ייערכו בישיבה שנועדה לעניין זה בלבד, או בישיבות סמוכות זו לזו שנועדו כאמור, ויסתיימו בתוך שבוע; ועדת הכנסת תקבע את מסגרת הדיון וזמן הדיבור שינתן לכל דובר.

9. ההצבעה בוועדת הכנסת ובכנסת תהיה גלויה.

חוק-יסוד: הצבא¹⁵⁵

מהות	1.	צבא-הגנה-לישראל הוא צבאה של המדינה.
כפיפות למרות האזרחית	2.	(א) הצבא נתון למרות הממשלה. (ב) השר הממונה מטעם הממשלה על הצבא הוא שר הביטחון.
ראש המטה הכללי	3.	(א) הדרג הפיקודי העליון בצבא הוא ראש המטה הכללי. (ב) ראש המטה הכללי נתון למרות הממשלה וכפוף לשר הביטחון. (ג) ראש המטה הכללי יתמנה בידי הממשלה לפי המלצת שר הביטחון.
חובת שירות וגיוס	4.	החובה לשרת בצבא והגיוס לצבא יהיו כפי שנקבע בחוק או מכוחו.
הוראות ופקודות בצבא	5.	הסמכות להוציא הוראות ופקודות המחייבות בצבא תיקבע בחוק או מכוחו.
כוחות מזוינים אחרים	6.	אין להקים או לקיים כוח מזויין מחוץ לצבא-הגנה-לישראל אלא על פי חוק.

¹⁵⁵ ס"ח התשל"ו, עמ' 154 (פורסם ביום 9.4.1976); ת"ט - ס"ח התשל"ו, עמ' 241.

חוק-יסוד: השפיטה¹⁵⁶

פרק א': הוראות יסוד

סמכות שפיטה	1.	(א)	אלה בתי המשפט שסמכות שפיטה נתונה בידיהם:
		(1)	בית המשפט העליון;
		(2)	בית משפט מחוזי;
		(3)	בית משפט שלום;
		(4)	בית משפט אחר שנקבע בחוק כבית משפט;
			בחוק זה, "שופט" - שופט של בית משפט כאמור.
	(ב)		סמכות שפיטה נתונה גם בידי אלה:
		(1)	בית דין דתי;
		(2)	בית דין אחר;
		(3)	רשות אחרת,
			והכל כפי שנקבע בחוק.
	(ג)		לא יוקם בית משפט או בית דין למקרה מיוחד.
אי תלות	2.		בענייני שפיטה אין מרות על מי שבידו סמכות שפיטה, זולת מרותו של הדין.

¹⁵⁶ ס"ח התשמ"ד, עמ' 78 (פורסם ביום 8.3.1984); תיקון מס' 1 - ס"ח התשנ"ב, עמ' 72; תיקון מס' 2 - ס"ח התשס"ב, עמ' 598; תיקון מס' 3 - ס"ח התשפ"ג, עמ' 548; תיקון מס' 4 - ס"ח התשפ"ה, עמ' 434 (תחילתו ביום תחילת כהונתה של הכנסת ה-26).

- פומביות הדיון 3. בית משפט ידון בפומבי, זולת אם נקבע אחרת בחוק או אם בית המשפט הורה אחרת לפי חוק.

פרק ב': השופטים

- מינוי שופטים (תיקון מס' 4) 4. (א) שופט יתמנה בידי נשיא המדינה לפי בחירה של ועדה לבחירת שופטים.

157

- (ב) הוועדה תהיה של תשעה חברים, שהם נשיא בית המשפט העליון, שני שופטים אחרים של בית המשפט העליון שיבחר חבר שופטיו, שר המשפטים ושר אחר שתקבע הממשלה, שני חברי הכנסת שתבחר הכנסת ושני נציגים של לשכת עורכי הדין שתבחר המועצה הארצית של הלשכה; שר המשפטים יהיה יושב ראש הוועדה.

- (ב) (1) הוועדה תהיה של תשעה חברים, שהם -

(א) נשיא בית המשפט העליון ושני שופטים אחרים של בית המשפט העליון שיבחר חבר שופטיו;

(ב) שר המשפטים ושר אחר שתקבע הממשלה;

¹⁵⁷ תחילתו של תיקון מס' 4 ביום תחילת כהונתה של הכנסת ה-26. הנוסח כפי שיהיה מאותו מועד מובא באפור. ממועד תחילת תיקון מס' 4 ועד להקמת ועדה לבחירת שופטים לפי התיקון, תמשיך לכהן הוועדה לבחירת שופטים שהוקמה לפני תיקון מס' 4, ויחולו עליה הוראות חוק היסוד כנוסחו ערב תחילתו של תיקון מס' 4, ובלבד שהוועדה לא תבחר שופטים, והחלטות אחרות שלה בתקופה כאמור יתקבלו על דעת כל החברים המכהנים בוועדה.

(ג) שני חברי הכנסת שייבחרו בכנסת, אחד מסיעות הקואליציה שיבחרו חברי הכנסת מאותן סיעות ואחד מסיעות האופוזיציה שיבחרו חברי הכנסת מאותן סיעות, כפי שייקבע בחוק או בתקנון הכנסת;

(ד) שני נציגי ציבור שייבחרו בכנסת, באחד יבחרו חברי הכנסת מסיעות הקואליציה ובאחד – חברי הכנסת מסיעות האופוזיציה, כפי שייקבע בחוק או בתקנון הכנסת.

(2) שר המשפטים יהיה יושב ראש הוועדה.

(ג) הוועדה רשאית לפעול אף אם פחת מספר חבריה, כל עוד לא פחת משבעה, והמניין החוקי בשיבותיה הוא חמישה חברים.

(ד) החלטה של הוועדה תתקבל ברוב של חמישה חברים ובהם אחד מהמנויים בכל אחת מפסקאות (1) עד (3) שלהלן, המכהנים בוועדה:

(1) שופט;

(2) שר, חבר כנסת מקרב סיעות הקואליציה או נציג הציבור שבחרו חברי הכנסת מסיעות הקואליציה;

(3) חבר כנסת מקרב סיעות האופוזיציה או נציג הציבור שבחרו חברי הכנסת מסיעות האופוזיציה;

והכול כשאין בחוק יסוד זה הוראה אחרת לעניין זה או אם נקבע בחוק רוב גדול יותר.

(ה) על אף האמור בסעיף קטן (ד) רישה, בחירת הוועדה בשופט לבית המשפט העליון - תהיה ברוב של חמישה חברים ובהם אחד מהמנויים בסעיף קטן (ד)(2) ואחד מהמנויים בסעיף קטן (ד)(3).

(ו) מנו סיעות הקואליציה יותר מ-80 חברי הכנסת, יחולו על הוועדה הוראות סעיף זה בשינויים אלה:

(1) חברי הוועדה שהם שרים וחבר הכנסת מסיעות הקואליציה יהיו כל אחד מסיעה אחרת, והחלטת הוועדה חייבת להתקבל על דעת שניים מהם;

(2) על אף האמור בסעיף קטן (ב)(1)(ד), הכנסת תבחר את שני נציגי הציבור המנויים בו;

(3) על אף האמור בסעיפים קטנים (ד) ו-(ה), החלטת הוועדה אינה חייבת להתקבל על דעת חבר הכנסת המנוי בסעיף קטן (ד)(3).

(1) (א) 4.א. מינוי שופטים לבית המשפט העליון בהעדר רוב בוועדה (תיקון מס' 4)

על אף האמור בסעיף 4(ה), הסתיימה כהונתם של שני שופטים של בית המשפט העליון וחלפה שנה מיום שהסתיימה כהונתו של הראשון מהם או מיום תחילת כהונתה של כנסת חדשה, לפי המאוחר, ובחלוף אותה שנה הוועדה לבחירת שופטים התכנסה לשם בחירת שופטים במקומם ובהצבעה שנערכה בה לא נבחר שופט, רשאי שר המשפטים להחליט כי בחירת שני שופטים במקומם תהיה בהתאם להוראות סעיף זה.

(2) שר המשפטים רשאי להחליט כאמור בפסקה (1) פעם אחת בלבד בתקופת כהונתה של אותה הכנסת, והודעה על החלטתו תפורסם ברשומות.

(ב) החליט שר המשפטים כאמור בסעיף קטן (א) יחולו הוראות אלה :

(1) חברי הוועדה המנויים בסעיף 4(ד)(2) כאחד יציעו שלושה מועמדים ויתר חברי הוועדה יבחרו אחד מהם ;

(2) חברי הוועדה המנויים בסעיף 4(ד)(3) כאחד יציעו שלושה מועמדים ויתר חברי הוועדה יבחרו אחד מהם.

(ג) המועמדים שייבחרו כאמור בסעיף קטן (ב) ימונו יחד, לפי סעיף 4(א).

(ד) (1) הוצעו מועמדים כאמור בסעיף קטן (ב), וחלף חודש בלי שנבחר מהם מועמד, רשאים חברי הוועדה שהציעו את אותם מועמדים לבחור אחד מהם, והוא ימונה כאמור בסעיף קטן (ג) או כאמור בפסקה (2), לפי העניין.

(2) הוצעו מועמדים בידי חברי הוועדה המנויים רק בפסקה (1) או בפסקה (2) שבסעיף קטן (ב), וחלף חודש בלי שחברי הוועדה המנויים בפסקה האחרת הציעו מועמדים, המועמד שייבחר ימונה לבד, לפי סעיף 4(א).

בתקופה שתחילתה באחד המועדים שלהלן ועד שייבחרו לוועדה חברים במקום החברים המנויים בסעיף 4(ב)(1)(ב) עד (ד), לא תבחר הוועדה שופטים ; החלטות אחרות של הוועדה בתקופה כאמור יתקבלו על דעת כל החברים המכהנים בוועדה :

תקופה שאין לבחור בה שופטים (תיקון מס' 4)

(1) מהיום ה-90 שלפני יום הבחירות לכנסת לפי סעיף 9 לחוק-יסוד : הכנסת ;

(2) מיום היווצרות עילה לקיום בחירות לפי סעיף 34 או 36 לחוק-יסוד: הכנסת או לפי סעיף 11(ב) או 29(ו) לחוק-יסוד: הממשלה;		
(3) מיום התפטרות הממשלה לפי סעיפים 18, 19, 20, 21 או 29(א) לחוק-יסוד: הממשלה;		
(4) מיום ההחלטה של הכנסת להביע אי-אמון בממשלה לפי סעיף 28 לחוק-יסוד: הממשלה.		
לא יתמנה שופט אלא אזרח ישראל.	5.	אזרחות
מי שנתמנה שופט יצהיר הצהרת אמונים לפני נשיא המדינה; ואלה דברי ההצהרה: "אני מתחייב לשמור אמונים למדינת ישראל ולחוקיה, לשפוט משפט צדק, לא להטות משפט ולא להכיר פנים".	6.	הצהרת אמונים
כהונת שופט תתחיל מעת שהצהיר הצהרת אמונים ולא תסתיים אלא באחת מאלה:	7.	תקופת כהונה (תיקון מס' 2)
(1) בצאתו לקיצבה;		
(2) בהתפטרותו;		
(3) בהיבחרו או במינויו לאחד התפקידים שנושאייהם מנועים מלהיות מועמדים לכנסת;		
(4) על פי החלטה של הועדה לבחירת שופטים שהציע יושב ראש הועדה, נציב תלונות הציבור על שופטים, או נשיא בית המשפט העליון ושנתקבלה ברוב של שבעה חברים לפחות;		
(5) על פי החלטה של בית הדין המשמעתי.		
שופט שיצא לקיצבה יכול שיתמנה לתפקיד של שופט, לזמן, בדרך ובתנאים שנקבעו בחוק.	8.	שופט שפרש

- סייג לשינוי כהונה** 9. (א) לא יועבר שופט דרך קבע ממקום כהונתו לבית משפט במקום אחר אלא בהסכמת נשיא בית המשפט העליון או על פי החלטת בית הדין המשמעת.
- (ב) לא יתמנה שופט לכהונה בפועל בבית משפט של דרגה נמוכה יותר אלא בהסכמתו.
- משכורת וגמלאות** 10. (א) משכורתיהם של שופטים ותשלומים אחרים שישולמו להם, בתקופת כהונתם או לאחריה, או לשאיריהם לאחר מותם, ייקבעו בחוק או בהחלטה של הכנסת או של ועדה מועדותיה שהכנסת הסמיכה לכך.
- (ב) לא תתקבל החלטה המכוונת להפחית ממשכורתם של שופטים בלבד.
- ייחוד הכהונה** 11. שופט לא יעסוק בעיסוק נוסף ולא ימלא תפקיד ציבורי, אלא לפי חוק או בהסכמת נשיא בית המשפט העליון ושר המשפטים.
- שיפוט פלילי** 12. (א) לא תיפתח חקירה פלילית נגד שופט אלא בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה ולא יוגש כתב אישום נגד שופט אלא בידי היועץ המשפטי לממשלה.
- (ב) לא יידון אישום פלילי נגד שופט אלא לפני בית משפט מחוזי בהרכב של שלושה שופטים, זולת אם הסכים השופט שהאישום יידון בדרך הרגילה.
- (ג) הוראות סעיף זה לא יחולו על סוגי עבירות שנקבעו בחוק.
- שיפוט משמעתי** 13. (א) שופט נתון לשיפוט של בית דין משמעתי.
- (ב) בית הדין המשמעתי יהיה מורכב משופטים או שופטים שיצאו לקיצבה שימנה נשיא בית המשפט העליון.

(ג) הוראות בדבר העילות לדין המשמעותי, דרכי הקבילה, הרכב המותב, הסמכויות של בית הדין המשמעותי ואמצעי המשמעת שהוא רשאי להטיל ייקבעו בחוק; סדרי הדין יהיו לפי חוק.

השעיה (תיקון 14. מס' 1)
הוגשה על שופט קובלנה או נפתחה נגדו חקירה פלילית או הוגש נגדו כתב אישום, רשאי נשיא בית המשפט העליון להשעות את השופט לתקופה שיקבע.

פרק ג': בתי המשפט

בית המשפט העליון (תיקון 15. מס' 3)
(א) מקום מושבו של בית המשפט העליון הוא ירושלים.

(ב) בית המשפט העליון ידון בערעורים על פסקי דין ועל החלטות אחרות של בתי המשפט המחוזיים.

(ג) בית המשפט העליון ישב גם כבית משפט גבוה לצדק; בשבתו כאמור ידון בענינים אשר הוא רואה צורך לתת בהם סעד למען הצדק ואשר אינם בסמכותו של בית משפט או של בית דין אחר.

(ד) מבלי לפגוע בכלליות ההוראות שבסעיף קטן (ג), מוסמך בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק -

(1) לתת צווים על שחרור אנשים שנעצרו או נאסרו שלא כדין;

(2) לתת צווים לרשויות המדינה, לרשויות מקומיות, לפקידיהן ולגופים ולאנשים אחרים הממלאים תפקידים ציבוריים על פי דין, לעשות מעשה או להימנע מעשות מעשה במילוי תפקידהם כדין, ואם נבחרו או נתמנו שלא כדין - להימנע מלפעול;

(3) לתת צווים לבתי משפט, לבתי דין ולגופים ואנשים בעלי סמכויות שיפוטיות או מעין-שיפוטיות על פי דין - למעט בתי משפט שחוק זה דן בהם ולמעט בתי דין דתיים - לדון בענין פלוני או להימנע מלדון או מלהוסיף ולדון בענין פלוני, ולבטל דיון שנתקיים או החלטה שניתנה שלא כדין;

(4) לתת צווים לבתי דין דתיים לדון בענין פלוני לפי סמכותם או להימנע מלדון או מלהוסיף ולדון בענין פלוני שלא לפי סמכותם; ובלבד שלא ייזקק בית המשפט לבקשה לפי פסקה זו אם המבקש לא עורר את שאלת הסמכות בהזדמנות הראשונה שהיתה לו; ואם לא היתה לו הזדמנות סבירה לעורר שאלת הסמכות עד שניתנה החלטה על ידי בית הדין הדתי, רשאי בית המשפט לבטל דיון שנתקיים או החלטה שניתנה על ידי בית הדין הדתי ללא סמכות.

[158(1ד) בטל].

(ה) סמכויות אחרות של בית המשפט העליון ייקבעו בחוק.

בתי משפט אחרים 16. בתי משפט מחוזיים, בתי משפט שלום ובתי משפט אחרים - הקמתם, סמכויותיהם, מקום מושבם ואזורי שיפוטם, יהיו לפי חוק.

¹⁵⁸ בתיקון מס' 3 נוסף ס"ק (1ד) שזה נוסחו: "על אף האמור בחוק יסוד זה, מי שבידו סמכות שפיטה על פי דין, לרבות בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק, לא ידון בעניין סבירות ההחלטה של הממשלה, של ראש הממשלה או של שר אחר, ולא ייתן צו בעניין כאמור; בסעיף זה, "החלטה" - כל החלטה, לרבות בענייני מינויים או החלטה להימנע מהפעלת כל סמכות" (פורסם ביום 26.7.2023). הוראה זו בוטלה בבג"ץ 5658/23 התנועה לאיכות השלטון בישראל נ' הכנסת, מיום 1.1.2024.

- ערעור** 17. פסק דין של בית משפט בערכאה ראשונה ניתן לערעור בזכות, להוציא פסק דין של בית המשפט העליון.
- דיון נוסף** 18. ענין שפסק בית המשפט העליון בשלושה, ניתן לקיים בו דיון נוסף בבית המשפט העליון בחמישה או יותר, בעילות שנקבעו בחוק ובדרך שנקבעה לפי חוק.
- משפט חוזר** 19. בענין פלילי שנפסק בו סופית ניתן לקיים משפט חוזר בעילות שנקבעו בחוק ובדרך שנקבעה לפי חוק.
- הלכה פסוקה** 20. (א) הלכה שנפסקה בבית משפט תנחה בית משפט של דרגה נמוכה ממנו.
(ב) הלכה שנפסקה בבית המשפט העליון מחייבת כל בית משפט, זולת בית המשפט העליון.
- רשמים** 21. לבית משפט יכול שיהיה רשם, בין שופט ובין שאינו שופט.

פרק ד': הוראות שונות

- יציבות החוק** 22. אין בכוחן של תקנות שעת חירום לשנות חוק זה, להפקיע זמנית את תקפו או לקבוע בו תנאים.
- הוראות בחוק** 23. בענינים אלה יקבעו הוראות בחוק:
- (1) דרכי הבחירה של חברי הועדה לבחירת שופטים, ומשך כהונתם;
 - (2) כשירויות לכהונת שופטים לדרגותיהם;
 - (3) דרכי מינויים של נשיא בית המשפט העליון, המשנה לנשיא בית המשפט העליון, נשיא וסגן נשיא של בית משפט מחוזי ושל בית משפט שלום;
 - (4) התנאים וההליכים לסיום כהונתו של שופט;

(5) הדרכים למינוי שופט לכהונה בפועל בבית משפט אחר ולהעברת שופט, דרך ארעי או דרך קבע, ממקום כהונתו לבית משפט במקום אחר;

(6) הליכי השעייתו של שופט, והעיון מחדש בהשעיה;

(7) העניינים שבהם ידונו בתי המשפט לדרגותיהם בשופט אחד, בשלושה או ביותר;

(8) דרכי קביעת השופט או השופטים שידונו בענין פלוני.

24. בעניינים אלה ייקבעו הוראות לפי חוק:

**הוראות
לפי חוק**

(1) סדרי המינהל של בתי המשפט, קביעתם והאחריות לביצועם;

(2) סדרי העבודה של הועדה לבחירת שופטים;

(3) דרך התפטרותו של שופט;

(4) דרך מינויו של רשם של בית משפט וסמכויותיו;

(5) מספר השופטים שיכהנו בבתי המשפט לדרגותיהם ומקומותיהם.

חוק-יסוד: תקציב המדינה לשנים 2009 עד 2016 **(הוראות מיוחדות) (הוראת שעה)¹⁵⁹**

תקציב ד-1	1. (א)	צ' אף האמור בסעיפים 3(א)(2) ו-1(ב)(1)
שנתי לשנים		1-3 לחוק-יסוד: משק המדינה -
2009 ו-2010,		
לשנים 2011	(1)	תקציב המדינה לשנים 2009 ו-2010,
2012-1,		תקציב המדינה לשנים 2011 ו-2012,
לשנים 2013		תקציב המדינה לשנים 2013 ו-2014 וכן
2014-1		תקציב המדינה לשנים 2015 ו-2016 יהיה
ולשנים 2015		תקציב ד-1 שנתי שיביא את הוצאות
2016-1		הממשלה הצפויות והמתוכננות לכל
(תיקונים)		אחת מהשנים האמורות (בחוק-יסוד זה
נס' 1, 3		- התקציב הדו-שנתי); (התקציב הדו-
4-1)		שנתי "קצב בחוק אחד (בחוק-יסוד זה
		- חוק התקציב הדו-שנתי);

¹⁵⁹ ס"ח התשס"ט, עמ' 134 (פורסם ביום 7.4.2009); התשי"ע, עמ' 550, התשע"ג עמ' 52 ועמ' 70; התשע"ה, עמ' 194.

ביהמ"ש העליון דחה עתירה לביטול חוק היסוד (בג"ץ 4908/10 ח"כ רוני בר-און ומפלגת קדימה נ' הכנסת, ניתן ביום 7.4.2011). הנשיאה ביניש: "מכלול הנסיבות בעניין שלפנינו - ובכלל זה, זיהוי של חוק יסוד הוראת השעה כחוק יסוד לפי המבחן הצורני והמבחן המשולב; המאטריה אותה הוא מסדיר; וצירוף הנסיבות שהוביל להחלטה לכוון תקציב דו-שנתי לשנתיים - מוביל למסקנה כי הגם שרואים אנו קשיים משמעותיים בחקיקה או בשינוי זמני של חוקי יסוד, אין מקום לקביעה כי חוק יסוד הוראת השעה בטל מעיקרו. כפי שעולה מהדיונים בכנסת, הנסיבות הייחודיות שהובילו לרצון להתנסות בניהול תקציב דו-שנתי הן שעמדו ביסוד ההחלטה לערוך שינוי זמני של חוק יסוד: משק המדינה... אנו סבורים כי חוק יסוד הוראת השעה הוא חוק יסוד לכל דבר ועניין. בנסיבות המקרה שלפנינו, אין בשימוש בהוראת שעה כשלעצמה, כדי להצדיק קביעה כי חוק היסוד בטל מעיקרו או כי יש להורות על בטלותו. יחד עם זאת, מוטב יהיה אם בעתיד תימנע הכנסת מלעשות שימוש בהוראות שעה לתיקון הוראות חוקיות. מכל מקום, כל עוד לא נקבע המתווה לחקיקה, לתיקון ולשינוי של חוקי יסוד, יש להותיר הליך חקיקה מסוג זה למקרים חריגים, קיצוניים וייחודיים, וזאת משום מעמדם של חוקי היסוד... גם טענות לפיהן היה על החוק להתקבל ברוב של 61 חברי כנסת בשלוש הקריאות אינן מבוססות, שהרי סעיף 34 לחוק יסוד: הכנסת איננו משוריין. שינוי שלו, על כן, אינו מצריך רוב מיוחד. יש לדחות גם את הטענה כאילו חוק יסוד הוראת השעה משנה במפורש או במשתמע את סעיף 34 לחוק יסוד: הכנסת, ועל כן, על הכנסת היה להעבירו ברוב מיוחד... סעיף 34 אינו סעיף כללי המגדיר מתי מתפזרת הכנסת, כי אם סעיף העוסק באפשרות של הכנסת לקבל החלטה על פיזור - החלטה שיכולה להתקבל בחוק המתקבל ברוב חברי הכנסת. משכך, אין לראות במעבר לתקציב דו-שנתי שינוי במשתמע של סעיף 34 לחוק יסוד: הכנסת."

(2) הממשלה תניח צף שולחן הכנסת את הצעת חוק התקציב הדו-שנתי לשנים 2009 ו-2010 במועד שקבעה הכנסת או וצדה מוועדותיה שהכנסת הסמיכה לכך, אך לא יאוחר מיום כ"ד בסיוון התשס"ט (16 ביוני 2009);

(3) תכנית התקציב הרב-שנתית שתניח הממשלה צף שולחן הכנסת לכלי השנים 2009 ו-2010, תכלול את הצעת חוק התקציב הדו-שנתי וכן את תכנית התקציב לשנת 2011; הצעת חוק התקציב הדו-שנתי לשנים 2011 ו-2012 שתליש הממשלה לכנסת תתבסס, לצניין שנת 2011, צף התכנית הרב-שנתית האמורה;

(4) תכנית התקציב הרב-שנתית שתניח הממשלה צף שולחן הכנסת לכלי השנים 2011 ו-2012 תכלול את הצעת חוק התקציב הדו-שנתי וכן את תכנית התקציב לשנת 2013; בתוק תשעים ימים לפני תחילת שנת הכספים 2012, הממשלה תניח צף שולחן וצדת הכספים של הכנסת תכנית תקציב לשנת 2014; הצעת חוק התקציב הדו-שנתי לשנים 2013 ו-2014 שתליש הממשלה לכנסת תתבסס צף תכניות התקציב האמורות;

(4א) תכנית התקציב הרב-שנתית שתניח הממשלה צף שולחן הכנסת לכלי השנים 2013 ו-2014 תכלול את הצעת חוק התקציב הדו-שנתי וכן את תכנית התקציב לשנת 2015; בתוק תשעים ימים לפני תחילת שנת הכספים 2014, תניח הממשלה צף שולחן וצדת הכספים של הכנסת תכנית תקציב לשנת 2016; הצעות חוקי התקציב לשנים 2015 ו-2016 שתליש הממשלה לכנסת יתבססו צף תכניות התקציב האמורות, בהתאמה;

(4) תכנית התקציב הרב-שנתית שתניח הממשלה על שולחן הכנסת לפני השנים 2015 ו-2016 תכלול את הצעת חוק התקציב הדו-שנתי וכן את תכנית התקציב לשנים 2017 ו-2018; הצעת חוק התקציב לכל אחת מהשנים 2017 ו-2018, שתגיש הממשלה לכנסת, תתבסס על תכנית התקציב האמורה לכל אחת מאותן שנים;

(5) בחוק התקציב הדו-שנתי לשנים 2011 ו-2012 ייקבע סעיף תקציב התאמות לשנת 2012 (להלן - תקציב ההתאמות לשנת 2012); הממשלה תביא לאישור וצדת הכספים על הכנסת את הצעתה לשימוש בתקציב ההתאמות לשנת 2012 ולהקצאתו בשנה האמורה; פרטים לפני תקציב ההתאמות לשנת 2012, ההצעה לשימוש בו והקצאתו ייקבעו בחוק;

(א5) בחוק התקציב הדו-שנתי לשנים 2013 ו-2014 ייקבע סעיף תקציב התאמות לשנת 2014 (להלן - תקציב ההתאמות לשנת 2014); הממשלה תביא לאישור וצדת הכספים על הכנסת את הצעתה לשימוש בתקציב ההתאמות לשנת 2014 ולהקצאתו בשנה האמורה; פרטים לפני תקציב ההתאמות לשנת 2014, ההצעה לשימוש בו והקצאתו ייקבעו בחוק;

(6) בתוך 120 ימים מתחילת שנת הכספים 2012, יגיש שר האוצר לוועדה משותפת של וצדת הכספים ווצדת החוקה חוק ומשפט על הכנסת דוח המפרט את המלצתו לפני שאף קביעתו על תקציב המדינה כתקציב דו-שנתי; הוועדה המשותפת תקיים דיון בדוח כאמור ואם תמצא לנכון, יונחו המלצותיה בדבר תקציב דו-שנתי בפני הממשלה בדיוניה הצננין זה.

(ב) בשנת 2011 יראו, לצניין סציף זבנא) לחוק-יסוד: משק המדינה, את חלק התקציב הדו-שנתי המתייחס להוצאות הממשלה הצפויות והמתוכננות לשנת 2010, כתקציב השנתי הקודם; בשנת 2013 יראו, לצניין הסציף האמור, את חלק התקציב הדו-שנתי המתייחס להוצאות הממשלה הצפויות והמתוכננות לשנת 2012, כתקציב השנתי הקודם; בשנת 2015 יראו, לצניין הסציף האמור, את חלק התקציב הדו-שנתי המתייחס להוצאות הממשלה הצפויות והמתוכננות לשנת 2014, כתקציב השנתי הקודם ובשנת 2017 יראו, לצניין הסציף האמור, את חלק התקציב הדו-שנתי המתייחס להוצאות הממשלה הצפויות והמתוכננות לשנת 2016, כתקציב השנתי הקודם.

(ג) צל אף האמור בסציף זה, לצניין הסקה (2) בהגדרה "הוצאת חוק תקציבית" ופסקה (1) בהגדרה "הסתיונות תקציבית" שבסציף 3(ד) לחוק-יסוד: משק המדינה, יראו בכל אחת מהשנים 2009 עד 2016 כשנת תקציב נפרדת.

צל אף האמור בסציף 36 לחוק-יסוד: הכנסת, היום הקובע לזכי חוק התקציב הדו-שנתי לשנים 2009 ו-2010 יהיה 107 ימים מיום כינון הממשלה.

2. התפלגות הכנסת בשל אי-קבלת חוק התקציב הדו-שנתי לשנים 2009 ו-2010 (תיקונים מס' 1 ו-3)

צל אף כל דין, יראו בכל אחד מצמד השנים 2009 ו-2010, השנים 2011 ו-2012, השנים 2013 ו-2014 והשנים 2015 ו-2016 כשנת תקציב אחת, ובחוק התקציב הדו-שנתי של כל מצמד שנים כאמור כחוק תקציב שנתי של כל אחת מהשנים האמורות, בכפוף להוראות מיוחדות שייקבעו בחוק.

3. התאמות (תיקונים מס' 1, 3 ו-4)

4. המוצד להנחת הצעת חוק התקציב הדו-שנתי לשנים 2013 ו-2014
- (א) הממשלה תניח צד שולחן הכנסת את הצעת חוק התקציב הדו-שנתי לשנים 2013 ו-2014. המוצד שקבעה וצדת הכספים של הכנסת, אק לא יאחר מיום ג' בתמוז התשע"ג (11 ביוני 2013).
- (ב) צד אף האמור בסעיף 36א לחוק-יסוד: הכנסת, היום הקובע לאכי חוק התקציב הדו-שנתי לשנים 2013 ו-2014 יהיה יום כ"ד באב התשע"ג (31 ביולי 2013).
5. המוצד להנחת הצעת חוק התקציב הדו-שנתי לשנים 2015 ו-2016
- (א) הממשלה תניח צד שולחן הכנסת את הצעת חוק התקציב הדו-שנתי לשנים 2015 ו-2016. המוצד שקבעה וצדת הכספים של הכנסת, אק לא יאחר מיום ט"ז באבול התשע"ה (31 באוגוסט 2015).
- (ב) צד אף האמור בסעיף 36א לחוק-יסוד: הכנסת, היום הקובע לאכי חוק התקציב הדו-שנתי לשנים 2015 ו-2016 יהיה יום ז' בכסלו התשע"ו (19 בנובמבר 2015).
- והתפלגות הכנסת בשל אי-קבלת חוק התקציב האמור (תיקון מס' 2-3)
- והתפלגות הכנסת בשל אי-קבלת חוק התקציב האמור (תיקון מס' 4)

חוק-יסוד: תקציב המדינה לשנים 2017 ו-2018 **(הוראות מיוחדות) (הוראת שעה)¹⁶⁰**

תקציב דו-שנתי 1. (א) על אף האמור בסעיפים 3(א)(2) ו-3א לחוק-יסוד: ממשל המדינה -

(1) תקציב המדינה לשנים 2017 ו-2018 יהיה תקציב דו-שנתי שיביא את הוצאות הממשלה הצפויות והמתוכננות לכל אחת מהשנים האמורות (בחוק-יסוד זה - "התקציב הדו-שנתי"); התקציב הדו-שנתי ייקבע בחוק אחד (בחוק-יסוד זה - חוק התקציב הדו-שנתי);

(2) תכנית התקציב הרב-שנתית שתניח הממשלה על שולחן הכנסת לכלי השנים 2017 ו-2018 תכלול את הצעת חוק התקציב הדו-שנתי וכן את תכנית התקציב לשנת 2019; בתוך תשעים ימים לפני תחילת שנת 2018, הממשלה תניח על שולחן וצדת הכספים של הכנסת תכנית תקציב לשנת 2020; הצעות חוקי התקציב לשנים 2019 ו-2020, שתליש הממשלה לכנסת, יתבססו על תכניות התקציב האמורות;

¹⁶⁰ ס"ח התשע"ו, עמ' 1182 (פורסם ביום 11.8.2016).

לאחר חמש פעמים בהם נקבע תקציב דו-שנתי בהוראת שעה בחוק יסוד, קבע בית המשפט העליון בהרכב של שבעה שופטים פה אחד כי יש להוציא "התראת בטלות מובהקת" למקרה שבו יבקש המחוקק לתקן פעם נוספת את חוק היסוד בדרך של הוראת שעה באופן שמשמעותו חריגה ממתכונת של תקציב חד-שנתי. (בג"ץ 8260/16 המרכז האקדמי למשפט ולעסקים נ' הכנסת ואח', ניתן ביום 6.9.2017).

(3) בחוק התקציב הדו-שנתי "יקבצ סעיף תקציב התאמות לשנת 2018 (בחוק-יסוד זה - תקציב ההתאמות לשנת 2018); הממשלה תביא לאישור וצדת הכספים של הכנסת את הצעתה לשימוש בתקציב ההתאמות לשנת 2018 ולהקצאתו בשנה האמורה; פרטים לגבי תקציב ההתאמות לשנת 2018, ההצעה לשימוש בו והקצאתו ייקבצו בחוק.

(ב) בשנת 2019 יראו, לצניין סעיף 36(א) לחוק-יסוד: משק המדינה, את חלק התקציב הדו-שנתי המתייחס להוצאות הממשלה הצפויות והמתוכננות לשנת 2018, כתקציב השנתי הקודם.

התאמות 2. (א) לצניין כל דין, יראו בצמד השנים 2017 ו-2018 כשנת תקציב אחת, ובחוק התקציב הדו-שנתי כחוק תקציב שנתי של כל אחת מהשנים האמורות, בכפוף להוראות מיוחדות שייקבצו בחוק.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), לצניין פסקה (2) להדברה "הצעת חוק תקציבית" ופסקה (1) להדברה "הסת"אות תקציבית" שבסעיף 36(ד) לחוק-יסוד: משק המדינה, יראו בכל אחת מהשנים 2017 ו-2018 כשנת תקציב נפרדת.

3. (א) מסעיף זה -
התכנסות
לשנת 2018

"הפרש הוצאות" - ההפרש שבין תחזית ההוצאה הממשלתית לשנת 2018 לסכום ההוצאה הממשלתית המאושרת לשנת 2018, כפי שנקבצ בחוק;

"הפרש גירעון" - ההפרש שבין תחזית הגירעון לשנת 2018 לסכום הגירעון המותר לשנת 2018, כפי שנקבצ בחוק.

(ב) הממשלה, לפי הצעת שר האוצר, תזיש לכנסת עד יום י"ב בחשוון התשע"ח (1 בנובמבר 2017), דוח לצניין קיום או אי-קיום הפרש הוצאות או הפרש גירעון (בסעיף זה – דוח לצניין קיום הפרשים); וצדת הכספים של הכנסת תקיים דיון בדוח לא יאוחר מהמועד האמור; הוראות לצניין השתת הדוח ייקבעו בחוק.

(ג) בסוף השנת 2018, על פי הדוח לצניין קיום הפרשים, הפרש הוצאות או הפרש גירעון, ועל פי הדוח האמור אין בהשתתת תקציב ההתאמות לשנת 2018 כדי לכסות את מלוא ההפרש, תכין הממשלה, על פי הצעת שר האוצר ולאחר התיווצרות עם וצדת הכספים של הכנסת, תכנית לשם כיסוי יתרת ההפרש (בסעיף זה – תכנית מאגנת); הוראות לצניין השתתת תקציב ההתאמות לשנת 2018 ולצניין הכנת תכנית מאגנת, לשם כיסוי הפרש ההוצאות או הפרש הגירעון, ייקבעו בחוק.

(ד) בוצעו כל הפעולות לפי התכנית המאגנת עד יום כ"ז בכסלו התשע"ח (15 בדצמבר 2017), תאשר זאת הממשלה בהחלטה שתיתן עד המועד האמור, ותניח את אישורה על פולחן הכנסת עד יום י"ג בטבת התשע"ח (31 בדצמבר 2017); הוראות לצניין אישור הממשלה לפי סעיף קטן זה ייקבעו בחוק.

(ה) (1) בוצעו עד יום כ"ז בכסלו התשע"ח (15 בדצמבר 2017) רק חלק מהפעולות לפי התכנית המאגנת אך ההפרש נותר לאחר ביצוען אינו עולה על סכום שנקבע בחוק (להלן – תקרת ההתכנסות), תאשר זאת הממשלה בהחלטה שתיתן עד המועד האמור, ותניח את אישורה על פולחן הכנסת עד יום י"ג בטבת התשע"ח (31 בדצמבר 2017).

(2) הוראות לצניין תקרת ההתכנסות ואישור הממשלה לפי פסקה (1), וכן הוראות לצניין הפחתת סכום ההוצאה הממשלתית המאושרת לשנת 2018 וביצוע פעולות בידי שר האוצר לאחר ההפחתה כאמור, לפי כיסוי ההפרש שיותר כאמור בפסקה (1), ייקבצו בחוק.

(3) היה צל שר האוצר, בהתאם להוראות שנקבעו בחוק כאמור בפסקה (2), לפצול פעולות לפי כיסוי ההפרש שיותר כאמור בפסקה (1), תאשר הממשלה בהחלטה את ביצוע הפעולות צל ידיו ותניח את אישורה צל שולחן הכנסת, צד יום י"ג בטבת התשע"ח (31 בדצמבר 2017).

(1) לא הניחה הממשלה צל שולחן הכנסת את אישורה לפי סעיף קטן (ד) או (ה)(1), ואם נדרש אישור לפי סעיף קטן (ה)(3) – גם אישור כאמור, צד יום י"ג בטבת התשע"ח (31 בדצמבר 2017), יחולו הוראות אלה:

(1) חלק התקציב הדו-שנתי המתייחס להוצאות הממשלה הצפויות והמתוכננות לשנת 2018 לא יחול, ויחולו לצניין התקציב לשנת 2018 הוראות סעיף 3(א) לחוק-יסוד: משק המדינה;

(2) צל אי הוראות סעיף 3(ב)(1) לחוק-יסוד: משק המדינה, הממשלה תניח צל שולחן הכנסת את הצעת חוק התקציב לשנת 2018 צד יום ט"ו בשבט התשע"ח (31 בינואר 2018);

(3) לצניין סעיף 3(ב) לחוק-יסוד: משק המדינה, יראו את תכניות התקציב לשנים 2019 ו-2020 שהאסו לפי סעיף 1(א)(2) כתכנית התקציב הרג-שנתי שיש להדישה יחד עם הצעת חוק התקציב לשנת 2018;

(4) עד לקבלת חוק התקציב לשנת 2018 יחולו הוראות סעיף 36 לחוק-יסוד: משק המדינה, ויראו לעניין הסעיף האמור את חלק התקציב הדו-שנתי המתייחס להוצאות הממשלה הצפויות והמתוכננות לשנת 2017, בתקציב השנתי הקודם;

(5) עד אף האמור בסעיף 36א לחוק-יסוד: הכנסת, היום הקובע לעבי חוק התקציב לשנת 2018 יהיה יום י"ד בניסן התשע"ח (30 במרס 2018).

**חיקוקים
בענייני
הכנסת**

סימוכין : 2023-085582

חוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965¹⁷²

סעיף 13 - פרסומים מותרים (תיקונים מס' 1 ו-4):

לא ישמש עילה למשפט פלילי או אזרחי -

- (1) פרסום לפי סעיף 28 לחוק-יסוד: הכנסת, או פרסום המוגן לפי סעיף 1 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם, וחובותיהם, תשי"א-1951;
- (2) פרסום בישיבת הממשלה;
- (3) פרסום על ידי הממשלה, או חבר ממשלה בתוקף תפקידו, או פרסום על פי הוראת הממשלה או הוראת חבר ממשלה בתוקף תפקידו;
- (4) פרסום על ידי מבקר המדינה בתוקף תפקידו ...;
- (5) פרסום ע"י שופט, חבר של בית דין דתי, בורר, או אדם אחר בעל סמכות שיפוטית או מעין שיפוטית על פי דין, ...
- (6) פרסום על ידי חבר ועדת חקירה, כמשמעותה בסעיף 22 לחוק יסוד: הכנסת או בפקודת ועדות חקירה, שנעשה תוך כדי דיון בפני הועדה, או בדין וחשבון שלה, או פרסום על ידי אדם שענינו משמש נושא לחקירת הועדה, בא כוחו של אדם כזה או עד, שנעשה תוך כדי דיון כאמור;
- (7) דין וחשבון נכון והוגן על מה שנאמר או אירע כאמור בפסקאות (5) או (6) בישיבה פומבית, ובלבד שהפרסום לא נאסר לפי סעיף 21;
- (8) ...
- (9) ...
- (10) העתק או תמצית נכונה והוגנת ממרשם המתנהל על פי חיקוק או ממסמך אחר הפתוחים על פי חיקוק לעיון כל דורש;
- (11) פרסום נכון והוגן - מלא, חלקי או תמציתי - של מה שפורסם קודם לכן בנסיבות האמורות בפסקאות (1), (3), (4), (7), (8), (9) או (10), ופרסום חוזר כאמור של מה שפורסם בישיבת הממשלה והממשלה התירה לפרסמו.

¹⁷² ס"ח התשכ"ה, עמ' 464.

חוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959¹⁷³

סעיף 2א - איסור שימוש בנכסי הציבור :

איסור שימוש בנכסי הציבור (תיקונים מס' 1, 12, 26 ו-32)

2א. לא ייעשה שימוש, בקשר עם תעמולת בחירות, בכספים או בנכסים מוחשיים או בלתי מוחשיים של גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1), (2), (3), (4) ו-(9) של סעיף 9 לחוק מבקר המדינה, תשי"ח-1958 [נוסח משולב], או של תאגיד שהממשלה או רשות מקומית משתתפת בהנהלתו או בהונו, ולא ייעשה שימוש כאמור במקרקעין או במטלטלין המוחזקים למעשה על ידי גוף או תאגיד כזה, למעט שימוש כמפורט להלן :

(1) שימוש, בתמורה או שלא בתמורה, באולמות ובמקומות פומביים פתוחים העומדים כרגיל לשימוש כאמור ;

(2) שימוש בנכסים שהועמדו על ידי המדינה לרשותו של שר, סגן שר או חבר הכנסת, או שהועמדו על ידי הרשות המקומית לרשותו של ראש הרשות ; אין בהוראות פסקה זו כדי לגרוע מהגבלות על שימוש בנכסים כאמור שהוטלו לפי כל דין או כללי אתיקה.

¹⁷³ ס"ח התשי"ט, עמ' 138.

חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969¹⁷⁴

סעיף 17 - ועדת הבחירות המרכזית:

ועדת הבחירות 17. (ו)
המרכזית -
יושב ראש
וסגנים

ליושב ראש הועדה המרכזית יהיו סגנים שייבחרו על ידי הועדה המרכזית מבין חבריה; מספר הסגנים יהיה ארבעה, אולם ועדת הכנסת רשאית להגדיל מספר זה עד לשמונה¹⁷⁵; ארבעה מהסגנים יהיו מארבע הסיעות הגדולות שבכנסת, ואם הוגדל מספר הסגנים כאמור, תקבע ועדת הכנסת מאיזו סיעה יהיו הסגנים הנוספים.

סעיף 23 - הודעה על הרכב הועדה המרכזית והועדות האזוריות:

הודעה על
הרכב הועדה
המרכזית
והועדות
האזוריות

23. (א)¹⁷⁶ הודעה על הרכבה של הועדה המרכזית תינתן בכנסת על ידי יושב ראש הכנסת תוך 14 יום מיום הקמת הועדה המרכזית ותפורסם מטעם הכנסת ברשומות תוך 10 ימים מן היום שניתנה בכנסת.

¹⁷⁴ ס"ח התשכ"ט, עמ' 103; תיקון מס' 22 - ס"ח התשנ"א, עמ' 90; תיקון מס' 31 - ס"ח התשנ"ו, עמ' 118; תיקון מס' 41 - ס"ח התשס"א, עמ' 98; תיקון מס' 50 - ס"ח התשס"ד, עמ' 309; תיקון מס' 59 - ס"ח התשע"א, עמ' 922; תיקון מס' 62 - ס"ח התשע"ד, עמ' 347 (תחילה מהבחירות לכנסת ה-20); תיקון מס' 70 - ס"ח התשע"ח, עמ' 426; תיקון מס' 71 - ס"ח התשע"ח, עמ' 714.

¹⁷⁵ ביום 28.7.2015 החליטה ועדת הכנסת להגדיל את מספר הסגנים ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-21 כך שיתווספו 3 סגנים מהסיעות הבאות: כולנו, הבית היהודי, ש"ס. ביום 31.12.2018, בעקבות התפלגות סיעת הבית היהודי, החליטה ועדת הכנסת לתקן את ההחלטה הנ"ל ולקבוע כי לסיעה לא יהיה יותר סגן ליו"ר ועדת הבחירות, כך שמספר הסגנים יהיה 6.

¹⁷⁶ ב-11.6.2019 ניתנה בכנסת הודעה על הרכב ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-22 (י"פ התשע"ט, עמ' 11988); ב-9.12.2019 ניתנה הודעה על הרכב הוועדה לכנסת ה-23 (י"פ התש"ף, עמ' 2032); ב-25.5.2020 ניתנה הודעה על הרכב הוועדה לכנסת ה-24 (י"פ התש"ף, עמ' 6252); ב-1.6.2021 ניתנה הודעה על הרכב הוועדה לכנסת ה-25 (י"פ התשפ"א, עמ' 6588).

(ב) חל שינוי בהרכב הוועדה המרכזית, יפרסם יושב ראש הוועדה המרכזית הודעה על כך ברשומות תוך 10 ימים מיום שקיבל את ההודעה על השינוי וככל האפשר לפני יום הבחירות ואולם הודעה על שינוי יושב ראש הוועדה המרכזית תפורסם מטעם הכנסת.

(ג) הודעה על הרכבן של הוועדות האזוריות תפורסם על ידי הוועדה המרכזית במקום ובצורה שנקבעו בתקנות.

סעיף 25 - קביעת סיעות הכנסת:

קביעת סיעות 25. (א) לענין הקמת הוועדה המרכזית יראו רשימות מועמדים שמתוכה נבחרו חברים לכנסת - כסיעה, ומספר חברי הסיעה כמספר המועמדים שנבחרו; בא כוחה של רשימת המועמדים וממלא מקומו יהיו בא כוחה של הסיעה וממלא מקומו.

(תיקון מס' 71) (1א) קמה סיעה בכנסת עקב התפלגות או מיזוג של סיעות כאמור בסעיף 60 לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, תודיע הסיעה בכתב לוועדת הכנסת, במועד ההתפלגות או המיזוג, מיהם בא כוחה וממלא מקומו, והודעה על כך תפורסם ברשומות מטעם הכנסת ותימסר ליושב ראש הוועדה המרכזית.

(ב) כל סיעה רשאית בכל עת, על ידי הודעה בכתב ליושב ראש הכנסת, להחליף באי כוחה וממלאי מקומם; ההודעה תימסר בידי בא כוח הסיעה או ממלא מקומו, אלא אם כן הודיעו רוב חברי הסיעה אחרת; הודעה על באי כוח הסיעות וממלאי מקומם ועל כל שינוי בהם, תפורסם ברשומות מטעם הכנסת ותימסר ליושב ראש הוועדה המרכזית.

(1ב) עד [בוטל - ראה חוק הכנסת (תיקון מס' 18), התשס"ד-2004] (ס"ק אלה חוקו בתיקון מס' 22, תוקנו בתיקונים מס' 31 ו-41 ובוטלו בתיקון מס' 50).

(ג) השתנה הרכבה הסייעתי של הכנסת, או שמה של סיעה או מספר חבריה, ואישרה ועדת הכנסת את השינוי, ישתנה בהתאם לכך ההרכב הסייעתי של כל ועדות הבחירות, או שם הסיעה; ואולם -

(1) אם השינוי בהרכב הסייעתי היה צירוף של שתי סיעות או יותר של הכנסת ושינוי זה נעשה לאחר היום ה-49 שלפני יום הבחירות, ישתנה ההרכב הסייעתי של ועדות הקלפי שבהן נותרו נציגים של פחות משלוש סיעות כתוצאה מהשינוי האמור; יושב ראש הוועדה המרכזית, בהתייעצות עם סגניו, יקבע מחדש את ההרכב הסייעתי של ועדות הקלפי;

(2) אם השינוי בהרכב הסייעתי היה התפלגות ושינוי זה נעשה לאחר מינוי חברי הוועדות האזוריות, לא יביא השינוי לידי שינוי בהרכב הסייעתי של הוועדה המרכזית, הוועדות האזוריות וועדות הקלפי; לסיעה שנותרה ללא ייצוג בעקבות השינוי יהיה בוועדה המרכזית ובוועדות האזוריות חבר אחד בדעה מיעצת.

(ד) לענין רשימות המועמדים יובא בחשבון כל שינוי בהרכבה הסייעתי של הכנסת שחל ואושר כאמור עד יומיים לפני תום המועד להגשת רשימות אלה.

(ה) [בוטל - תיקון מס' 59].

סעיף 56 - הוראות בענין עובדי מדינה, חיילים, שוטרים וסוהרים:

הוראות בענין עובדי מדינה, חיילים, שוטרים וסוהרים¹⁷⁷ 56. (א) בסעיף זה, "עובד המדינה" - לרבות עובד תאגיד שהוקם בחוק.

(1א) אלה לא יהיו מועמדים לכנסת:

(1) עובד המדינה שדרגתו היא אחת מארבע הדרגות העליונות בכל סולם דירוג;

(2) עובד המדינה בדרגה נמוכה מהדרגה השלישית שמתחת לדרגה העליונה בכל דירוג, אם לתפקידו נקבע מתח דרגות הכולל את הדרגה השלישית האמורה;

(3) קציני צבא בכל דרגה שהיא בשירות קבע של צבא-הגנה לישראל;

(4) שוטר במשטרת ישראל וסוהר בשירות בתי הסוהר;

זולת אם חדלו להיות עובדי המדינה, קציני צבא, שוטרים או סוהרים, כאמור, לפני היום הקובע; בסעיף קטן זה, "היום הקובע" -

¹⁷⁷ ס"ח התשכ"ט, עמ' 103, 196; התשל"ג, עמ' 152; התשמ"א, עמ' 169; התשנ"ב, עמ' 194; התשנ"ו, עמ' 118; התשנ"ט, עמ' 75; התשס"א, עמ' 448; התשס"ו, עמ' 95; התשס"ז, עמ' 142.

(1)¹⁷⁸ לענין ראש שירות הביטחון הכללי, ראש המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים, קצין צבא בדרגת אלוף ומעלה, קצין משטרה בדרגת ניצב ומעלה, ונציב בתי הסוהר - שלוש שנים לפני יום הבחירות שלאחר יום השחרור משירות; לענין בחירות שיתקיימו לאחר הבחירות האמורות יהיו המנויים בפסקה זו רשאים להיות מועמדים לכנסת אף אם טרם חלפו שלוש שנים כאמור;

(2) לענין עובדי המדינה, קציני צבא, שוטרים או סוהרים שאינם מנויים בפסקה (1) - 100 ימים לפני יום הבחירות; לענין בחירות מוקדמות שביום שבו נקבע המועד לעריכתן לפי כל דין נותרו פחות מ-110 ימים עד לעריכתן, יהיה היום הקובע - 10 ימים מיום קביעת המועד האמור.

(ב) עובד המדינה - פרט למורה - חייל בשירות סדיר לפי חוק שירות ביטחון וכן חייל בשירות קבע של צבא-הגנה לישראל שסעיף קטן (1א) אינו חל עליהם, ששמו נכלל באחת מרשימות המועמדים, יופסק שירותו מיום הגשת רשימת המועמדים ועד יום הבחירות, ואם נהיה לחבר הכנסת - כל זמן היותו חבר הכנסת.

(ד) מועמד ששמו נכלל ברשימת מועמדים שאושרה, לא ישרת שירות מילואים לפי חוק שירות המילואים מיום אישור הרשימה ועד יום הבחירות.

¹⁷⁸ ההוראה בדבר שלוש שנים נקבעה בתיקון מס' 56. לפני כן קבע הסעיף "ששה חודשים לפני יום הבחירות". הסעיף בנוסח זה יחול על נושא תפקיד שהפסיק את שירותו ביום פרסום תיקון מס' 56 ואילך (החוק פורסם ביום 22.3.2007). תחילתו של הסעיף בנוסח זה ביום שבו תחל הגשת רשימות המועמדים לכנסת השמונה-עשרה לפי סעיף 57(ט) לחוק הבחירות לכנסת.

סעיף 56 - הגבלת הזכות להיבחר בשל הרשעה בעבירת טרור או ביטחון חמורה:

הגבלת הזכות להיבחר בשל הרשעה בעבירת טרור או ביטחון חמורה (תיקון מס' 70)	56. עבירת טרור או ביטחון חמורה לעניין הגבלת הזכות להיבחר לפי סעיף 6(א) לחוק-יסוד: הכנסת היא אחת מאלה:
	(1) עבירת טרור חמורה כהגדרתה בחוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016;
	(2) עבירה לפי סימן ב' או ד' לפרק ז' בחוק העונשין, התשל"ז-1977, שעונשה עשר שנות מאסר או יותר.

סעיף 57א - איסור הסכמים בדבר רשימות מועמדים:

איסור הסכמים בדבר רשימות מועמדים (תיקון מס' 22)	57א ¹⁷⁹ . לא ייעשה הסכם ולא תינתן התחייבות הבאים להבטיח מקום ברשימת מועמדים לכנסת לחבר כנסת מסוים או לקבוצת אנשים, אלא לאחר היום ה-90 שלפני יום הבחירות לכנסת.

¹⁷⁹ (1) הנשיאה חיות: "בהינתן ההיסטוריה החקיקתית של תיקון 12 והתכלית האובייקטיבית שאותה נועד תיקון זה להגשים, אני סבורה כי יש לדחות את עמדת המערער לפיה סעיף 57א לחוק הבחירות נועד לחול על מצב דברים שבו סיעה שלמה מחליטה לחדול מלהתקיים ולהתמזג לקראת מערכת הבחירות הבאה אל תוך סיעה אחרת. החלטה כזו נטועה כולה בשדה הפוליטי ואותה, כפי שצוין לעיל, לא ראה המחוקק להגביל במסגרת תיקון 12 [לחוק-יסוד: הכנסת], אשר נועד לטפל בתופעת הכלנתריזם של חבר כנסת יחיד או קבוצת חברי כנסת." (ע"א 4799/19 ח"כ קלנר נ' הליכוד ואח', ניתן ביום 28.7.2019).

(2) יו"ר ועדת הבחירות לכנסת ה-23 התבקש ע"י יועמ"ש הכנסת להכריע בשאלה "האם התמודדות בבחירות לכנסת חדשה, במסגרת רשימת מועמדים שמגישה מפלגה שאינה המפלגה אותה מייצג חבר הכנסת בכנסת היוצאת, מהווה - כשלעצמה - פרישה מסיעה". השופט הנדל קבע כי "המסגרת הדיונית הנוכחית אינה מתאימה להכרעה בשאלה שהעלה המבקש. כאמור, סמכותה של ועדת הבחירות לדון בסוגיית פרישתו של חבר כנסת היא אגבית, ונלווית לסמכותה לאשר רשימות שהוגשו כהלכה. דרך המלך, שאותה קבע המחוקק, היא דיון בטענות בדבר פרישה מסיעה בוועדת הכנסת. זוהי המסגרת הדיונית המרכזית, וזהו הגורם המתאים ביותר לדון בסוגיות שהן, מטיבן וטבען, שלובות בחיי הכנסת ובאורחותיה. הגם שסוגיית הפרישה מסיעה היא בעלת נפקות לעת בחירות, שורשה מצוי בפעולת הכנסת ובחובתם של חברי

סעיף 81 - אחוז החסימה:

חלוקת המנדטים (תיקונים מס' 51 ו-62)	81.	(א) ¹⁸⁰
בחלוקת המנדטים ישתתפו רק רשימות מועמדים שקיבלו, כל אחת, קולות כשרים במספר שאינו פחות מ-3.25% (שלושה אחוזים ורבע) מסך כל הקולות הכשרים.		

הכנסת כלפי בוחריהם. לפיכך ראוי כי גם הכללים העקרוניים ייקבעו בידי רשויות הכנסת... אין זה רצוי כי גורם של סמכות אגבית בלבד, הקשורה באופן ממוקד לתקופת הבחירות, יקבע במנותק ממקרה קונקרטי כללים עקרוניים בדיון המהותי העוסק בתפקידם, במעמדם ובהנהלותם של חברי הכנסת." (ה"ש 1/23, ניתן ביום 31.12.2019).

(3) העותרת פנתה לוועדת הבחירות המרכזית בבקשה לפסול את מועמדותה של עידית סילמן לכנסת ה-25 בטענה כי נכללה ברשימת הליכוד בעקבות הסכם שנעשה טרם היום ה-90 שלפני הבחירות. יו"ר ועדת הבחירות דחה את הבקשה (פ"מ 1/25, ניתן ביום 28.9.2022), ועל החלטתו הוגשה העתירה. העותרת טענה כי אף שסעיף 57 אינו קובע סנקציה חוקתית מפורשת השוללת את הזכות להיבחר כתוצאה מהפרת האיסור הכלול בסעיף, ניתן לקרוא עילת פסילה כזו אל תוך החוק. ביהמ"ש דחה טענה זו וקבע כי הפרת סעיף 57 אינה מקימה כשלעצמה עילה למניעת התמודדותו של מועמד בבחירות: "זאת, נוכח העובדה שאין בסעיף 57 עיגון לשוני כלשהו לפרשנות המוצעת על ידי העותרת; נוכח מעמדה הרם של הזכות לבחור ולהיבחר; ובהינתן הריסון המתחייב בקביעת הגבלות על זכות זו... אימוץ הפרשנות המוצעת על ידי העותרת יוליך לתוצאה מרחיקת-לכת ולפיה הפרת האיסור הקבוע בסעיף 57 תמנע למעשה לחלוטין ובאופן גורף התמודדות בבחירות. זאת, בעוד אשר בהתקיים התרחיש הקבוע בסעיף 6 לחוק-יסוד: הכנסת - שבו מעוגנת הסנקציה באופן מפורש – ניתן בידי המועמד "פתח מילוט" בדמות התפטרות מהכנסת בסמוך לאחר פרישתו." ביהמ"ש הוסיף כי "האיסור הקבוע בסעיף 57 אינו נטול משמעות. ראשית, עשויות להתלוות להפרת האיסור הקבוע בסעיף השלכות במישור החוקי, ובכללן כאלה הנוגעות לחוזים בלתי-חוקיים... שנית, לא מן הנמנע כי הפרת הוראות סעיף 57 עשויה להוות, במקרים מסוימים, אינדיקציה התומכת בקביעה כי חבר כנסת פרש מסיעתו... שלישית, אך לא בסדר החשיבות, הפרת האיסור שבסעיף 57 אף עשויה לגרור השלכות במישור הפלילי נוכח הוראת סעיף 126(6) לחוק הבחירות לכנסת" (בג"ץ 6600/22 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-25, ניתן ביום 19.10.2022).

¹⁸⁰ בבג"ץ 3166/14 גוטמן נ' מ"י והכנסת ביהמ"ש העליון דחה עתירות שעניינן העלאת אחוז החסימה מ-2% ל-3.25% בתיקון שהתקבל בשנת 2014: הנשיא (בדמ') גרוניס: "לו דובר באחוז חסימה אחר, גבוה יותר, ייתכן שהיה מקום להטיל ספק בניטראליות של אחוז החסימה בבחינת השאלה האם נפגע שוויון הסיכויים בין הרשימות המתמודדות בבחירות... מטבע הדברים, ככל שאחוז החסימה גבוה יותר, כך גדל הסיכון לפגיעה בייצוג המיעוטים בכנסת, עד כדי הצדקת התערבותו של בית המשפט אף לפני מערכת הבחירות הראשונה שתיערך תחת אחוז החסימה החדש... לעת הזו לא הוכח כי העלאת אחוז החסימה לשיעור של 3.25%

סעיף 83 - קביעת חברי הכנסת:

קביעת חברי הכנסת 83. רשימת מועמדים שזכתה במנדטים, יהיו האנשים ששמותיהם נקובים בראש הרשימה, בזה אחר זה, חברי הכנסת.

סעיף 88 - חסינות פרלמנטרית:

חסינות פרלמנטרית 88. (א) מתום יום הבחירות ייהנו הנבחרים מחסינות פרלמנטרית; נבחר הנמצא במעצר או במאסר, ישוחרר מיד אחרי פרסום תוצאות הבחירות, אולם אם היה במעצר או במאסר בשל פשע, ישוחרר - אם לא שוחרר לפני כן על ידי השלטונות המוסמכים - כעבור ארבעה-עשר יום לאחר פתיחת הכנסת, זולת אם החליטה בינתיים הכנסת ליטול את חסינותו.

(ב) מועמד שהיה לחבר הכנסת אחרי יום הבחירות ייהנה מחסינות פרלמנטרית מן היום שהיה לחבר הכנסת; אם היה אותו יום במעצר או במאסר, ישוחרר מיד, אולם אם היה במעצר או במאסר בשל פשע, ישוחרר - אם לא שוחרר לפני כן על ידי השלטונות המוסמכים - כעבור ארבעה-עשר יום לאחר היום שהיה לחבר הכנסת, זולת אם החליטה בינתיים הכנסת ליטול את חסינותו.

פוגעת בעיקרון מעקרונותיו של סעיף 4 לחוק-יסוד: הכנסת. נוכח מסקנתי זו, אין צורך לדון בשאלה האם די בכך שתיקון מס' 62 מקיים את דרישת הרוב המיוחס שבסעיף 4 לחוק-יסוד: הכנסת, או שמא יש להוסיף ולהעמידו אף במבחניה של פיסקת הגבלה שיפוטית. שאלה זו היא שאלה מורכבת בפני עצמה, ואותיר את ההכרעה בה לעת מצוא."

הנשיאה נאור: "כל העלאה של אחוז החסימה מעבר לאחוז החסימה הטבעי (0.83%) יש בה, מעצם הגדרתה, כדי לפגוע במידה זו או אחרת בעיקרון לפיו לכל קול יש משקל שווה. נראה כי גם עקרון השוויון נפגע בכל העלאה של אחוז החסימה. דעתי, כדעת אחדים מחברי, היא שגם כאשר העלאת אחוז החסימה נעשית ברוב מיוחס, עדיין על ההוראה לעמוד במבחני פיסקת ההגבלה השיפוטית... המסקנה לדעתי היא כי אין מקום להתערבותנו בקביעת המחוקק. מדובר בהעלאת אחוז החסימה בצורה לכאורה לא דרסטית מ-2% ל-3.25% במטרה לשפר את המשילות. מטרה זו ראויה היא והתכיפות בה מתנהלות בחירות בארץ - תוכיח. על פני הדברים מדובר בצעד מידתי."

חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984¹⁸¹

מספר
השופטים 25. בבית המשפט העליון יהיו שופטים במספר שקבעה
הכנסת בהחלטה.

¹⁸¹ ס"ח התשמ"ד, עמ' 198.
ביום 24.12.2003 קבעה הכנסת כי מספר השופטים בבית המשפט העליון החל ביום
1.1.2004 יהיה 15 (י"פ התשס"ד, עמ' 1514).
ר' סעיף 67 לתקנון הכנסת לעניין נוהל קביעת מספר השופטים.

פקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971¹⁸²

הוראות בעניין התכתבות חברי הכנסת עם אסירים:

סמכות בודק 47ג. (א) מהטעמים המנויים להלן ועל אף האמור
למניעת מסירה או קבלת של דבר
דואר
(תיקון מס' 17)
בכל דין, בודק רשאי שלא להעביר או שלא למסור מכתב או דבר דואר או חלקים מהם, שנשלחו על ידי אסיר או אל אסיר, אם מצא כי מסירתם או העברתם עלולים לפגוע באחד מאלה:

- (1) בטחון המדינה;
- (2) בטחון הציבור;
- (3) בטחון או משמעת בבית הסוהר;
- (4) הליכי חקירה או משפט.

התכתבות עם חבר 47ד. (א) על אף הוראות סעיפים 47א(ד), 47ב(ד) ו-47ג(א) ועל אף האמור בכל דין -
הכנסת¹⁸³
(תיקונים מס' 17,
22 ו-49)

- (1) (א) מכתב שנשלח מאסיר אל חבר הכנסת, לא ייפתח, אלא אם כן יש לבודק יסוד סביר לחשש שמסירתו או העברתו לחבר הכנסת עלולים לפגוע באחד הענינים המנויים בסעיף 47ג(א)(1) עד (4) (להלן - לפגוע בביטחון או בהליכי חקירה או משפט);

¹⁸² דיני מדינת ישראל, נוסח חדש 21, עמ' 459; תיקון מס' 17 - ס"ח התשנ"ח, עמ' 198; תיקון מס' 22 - ס"ח התשס"א, עמ' 426; תיקון מס' 44 - ס"ח התשע"ב, עמ' 473; תיקון מס' 49 - ס"ח התשע"ה, עמ' 251; תיקון מס' 55 - ס"ח התשפ"ב, עמ' 6 (ה"ש); תיקון מס' 60 - התשפ"ג, עמ' 22.

¹⁸³ ר' גם סעיף 2(ב) לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם.

(ב) היה לבדוק חשש כאמור, יפתח הבדק את המכתב רק בנוכחות שלושה מחברי ועדת המשנה לשירותי המודיעין והביטחון של ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, שאותם ימנה יושב ראש ועדת המשנה (להלן - הועדה); לאחר פתיחת המכתב וקריאתו, יצביע הבדק לפני הועדה על חלקי המכתב שיש בהם, לדעתו, כדי לפגוע בביטחון או בהליכי חקירה או משפט אם יש חלקים כאלה;

(ג) מצאה הועדה, לאחר ששמעה את הסברי הבדק, כי מסירתו או העברתו של המכתב עלולים לפגוע בביטחון או בהליכי חקירה או משפט, תקבע הועדה, בהחלטה מנומקת, אם למנוע את מסירתו של המכתב, כולו או חלקו;

(ד) הודעה על החלטת הועדה תימסר על ידי יושב ראש הכנסת לחבר הכנסת, אלא אם כן החליטה הועדה, בהחלטה מנומקת, שלא לעשות כן, מטעמים של פגיעה בביטחון או בהליכי חקירה או משפט;

(ה) לא נמסר מכתב לחבר הכנסת לפי פסקת משנה (ג), יורה הבדק על גניזת המכתב כאמור בסעיף 47ג(ב);

(2) דבר דואר שנשלח מחבר הכנסת לאסיר לא ייפתח, אלא אם כן יש לבדוק יסוד סביר לחשש שמסירתו או העברתו עלולים לפגוע בביטחון המדינה; הוראות פסקה (1)(ב) עד (ה) יחולו על דבר דואר שנפתח לפי הוראות פסקה זו.

(ב) הוראות סעיף קטן (א) יחולו גם על מכתב שנשלח מאסיר אל שר או סגן שר ועל דבר דואר שנשלח משר או מסגן שר לאסיר.

הוראות בעניין ביקור בבתי סוהר:

מבקרים רשמיים 72. ליושב ראש הוועדה לביטחון לאומי¹⁸⁴ של הכנסת, ליושב ראש ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, לשופט של בית המשפט העליון וליועץ המשפטי לממשלה יהיו סמכויות של מבקר רשמי לגבי כל בית סוהר בישראל; לשופט של בית משפט מחוזי ולשופט של בית משפט שלום יהיו סמכויות של מבקר רשמי לגבי כל בית סוהר שבאזור שיפוטו; מבקר רשמי לפי סעיף זה יישא תעודה מתאימה.

מכוח כהונתם (תיקונים מס' 3, 44, 55 ו-60)

סמכויות מבקר רשמי (תיקונים מס' 3 ו-44) 72א. (א) מבקר רשמי רשאי בכל עת להיכנס לבית סוהר שהוסמך לבקר בו ולבדוק את התנאים שבו, את דרכי הטיפול באסירים, את ניהולו התקין של בית הסוהר והתאמתם של כל אלה להוראות הדין ולהוראות אחרות.

(ב) לשם ביצוע תפקידיו רשאי מבקר רשמי להיכנס לכל מקום בבית סוהר ולשוחח עם כל אסיר.

(ג) בכל בית סוהר תהיה רשימה של שמות המבקרים הרשמיים שמונו לפי סעיף 71 ורשימה של תפקידי מבקרים רשמיים מכוח כהונתם לפי סעיף 72; הנציב יעדכן את הרשימה מעת לעת.

¹⁸⁴ בתקופת כהונתה של הכנסת ה-24, במקום "הפנים והגנת הסביבה" נכתב "ביטחון הפנים" (סעיף 8 לחוק לעניין ועדות הכנסת (תיקוני חקיקה והוראת שעה), התשפ"ב-2021); בתיקון מס' 60 נקבע האמור כהוראת קבע.

חוק האזנת סתר, התשל"ט-1979¹⁸⁵

(סעיפים 6, 7א, 12, 13)

- האזנת סתר**
למניעת עבירות
(תיקונים מס'
1 ו-2)
6. (א) נשיא בית משפט מחוזי, או סגן הנשיא שהסמיכו הנשיא לענין זה רשאי, לפי בקשת קצין משטרה מוסמך, להתיר בצו האזנת סתר אם שוכנע, לאחר ששקל את מידת הפגיעה בפרטיות, שהדבר דרוש לגילוי, לחקירה או למניעה של עבירות מסוג פשע, או לגילוי או לתפיסה של עבריינים שעברו עבירות כאמור, או לחקירה לצרכי חילוט רכוש הקשור בעבירה שהיא פשע.
- (ב) הבקשה תהיה על פי טופס שייקבע והיא תידון במעמד צד אחד בלבד, ומטעם המבקש יתייצב קצין בדרגת סגן ניצב ומעלה.
- (ג) סירב השופט להעניק היתר כמבוקש, רשאי היועץ המשפטי לממשלה או נציגו לערער על ההחלטה לפני נשיא בית המשפט העליון או שופט של בית המשפט העליון שנשיאו מינהו לכך.
- (ד) בהיתר לפי סעיף זה יתוארו זהות האדם אשר האזנה לשיחותיו הותרה או זהות הקו או המיתקן המשמשים או המיועדים לשמש לקליטה, להעברה או לשידור של בזק, ואשר האזנה אליהם הותרה, ומקום השיחות או סוגן, הכל אם הם ידועים מראש; כן יפורטו דרכי ההאזנה שהותרו.
- (ה) בהיתר תפורש תקופת תקפו; התקופה לא תעלה על שלושה חדשים מיום נתינת ההיתר; ההיתר ניתן לחידוש מפעם לפעם.

¹⁸⁵ ס"ח התשל"ט, עמ' 118; תיקון מס' 1 - התשנ"ה, עמ' 180; תיקון מס' 2 - התשס"ה, עמ' 261; תיקון מס' 5 - התשע"ה, עמ' 251.

(ו) המפקח הכללי של המשטרה יגיש, מדי חודש, דין וחשבון ליועץ המשפטי לממשלה על ההיתרים שניתנו לפי פרק זה, סעיף 9א(א)(2) וסעיף 2 לחוק חסינות חברי הכנסת, ועל תנאיהם.

(ז) שר המשטרה ימסור, מדי שנה, דין וחשבון לוועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, שיכלול את מספר הבקשות שהוגשו ואת מספר ההיתרים שניתנו לפי פרק זה, בציון מספר האנשים, וכמות קווי הבזק ומתקני הבזק, אשר האזנה אליהם הותרה.

שכיחות חסויות
שנקלטו בדרך
אגב
(תיקונים מס'
2 ו-5) 7א. 186 (א)

נקלטה במסגרת האזנת סתר כדין לפי סעיפים 6, 7 או 9א(א)(2), שיחה עם חבר הכנסת, שר או סגן שר, תופסק, מיד עם היוודע למאזין שמדובר בחבר הכנסת, בשר או בסגן שר, הקשבה לה, ולא ייערך תמליל שלה; חומר ההקלטה יועבר לעיונו של השופט שנתן את ההיתר.

(ב) השופט שנתן את ההיתר, ובהעדרו שופט מוסמך אחר כאמור בסעיף 6(א), רשאי להאזין להקלטה או להורות על עריכת תמליל ולעייין בו.

¹⁸⁶ במסגרת הליך פלילי נגד חברת כנסת לשעבר ואנשים נוספים, היא ביקשת לפסול קבילות תוצרי האזנות סתר לשיחות בינה ובין מי ששימש עוזרה במפלגה. נטען כי בקשת ההאזנה לקו הטלפון של נאשם נוסף "הוגשה בחוסר תום לב - מתוך מטרה להאזין לשיחות הנאשם עם המבקשת, ובכך לעקוף את האיסור הקבוע בחוק חסינות חברי כנסת, להאזין לשיחות המבקשת - באופן העולה כדי תחבולה." ביהמ"ש בחן טענה זו ודחה אותה. טענה נוספת הייתה כי שיחות בין חברת כנסת ובין עוזרה - בשל יחסי הקרבה ביניהם - אינן יכולות להיחשב כשיחות שהתנהלו "בדרך אגב", ולכן אינן נופלות בגדר החריג הקבוע בסעיף 7א לחוק האזנת סתר. ביהמ"ש דחה גם טענה זו וקבע כי "בסעיף 7א נקבע מנגנון איזון, המגדיר ומתחם את המקרים בהם ראוי להתיר האזנת סתר לנבחרי ציבור, וקובע פרוצדורה קפדנית לסינון המקרים המתאימים. מחד גיסא, הוראת החיקוק מגינה על סוד שיחם של חברי הכנסת, ומונעת אפשרות האזנה שרירותית ובלתי מבוקרת לנבחרי ציבור, שעלולה לטרפד את עבודת שליחי הציבור. מאידך גיסא, החסינות אינה מוחלטת, והיא מאפשרת חקירה וגילוי עבירות שיכול ובוצעו על ידי חברי כנסת." (תפ (ת"א) 16512-08-17 פאינה קירשנבאום נ' מדינת ישראל, ההחלטה ניתנה ביום 7.6.2018).

(ג) מצא השופט, כי חומר ההקלטה כולל חומר הדרוש למטרות שלשמן ניתן להתיר האזנת סתר לפי סעיף 6(א), וכי הצורך בגילוי החומר לשם כך עולה על החשש לפגיעה ביכולתו של חבר הכנסת, של השר או של סגן השר למלא את תפקידו, יורה על העברתו של חומר זה בלבד למבקש, בדרך שתקבע; השופט יורה על אופן הטיפול ביתרת חומר ההקלטה.

12. **מניעת הליכים נגד היתר כדין (תיקון מס' 2)**
לא יהיה לאדם זכות או סעד בבית משפט נגד מי שנתן היתר כדין לפי חוק זה או לפי סעיף 2א לחוק חסינות חברי הכנסת, או נגד מי שפעל על פיו או השתמש כדין בידיעה שהושגה על פיו.

13. **ראיות (תיקונים מס' 1 ו-2)**
(א) דברים שנקלטו בדרך של האזנת סתר בניגוד להוראות חוק זה או להוראת סעיף 2א לחוק חסינות חברי הכנסת, לא יהיו קבילים כראיה בבית משפט, אלא באחד משני אלה:

(1) בהליך פלילי בשל עבירה לפי חוק זה;

(2) בהליך פלילי בשל פשע חמור, אם בית משפט הורה על קבילותה לאחר ששוכנע, מטעמים מיוחדים שיפרט, כי בנסיבות הענין הצורך להגיע לחקר האמת עדיף על הצורך להגן על הפרטיות; האזנת סתר שנעשתה שלא כדין בידי מי שרשאי לקבל היתר להאזנת סתר, לא תהיה קבילה כראיה לפי פסקה זו, אלא אם כן נעשתה בטעות בתום לב, תוך שימוש מדומה בהרשאה חוקית.

(1א) בקשה לקבילות ראיה לפי סעיף קטן (א) תהיה באישור היועץ המשפטי לממשלה, פרקליט המדינה או הפרקליט הצבאי הראשי בענין שבתחום סמכותו, והדיון בה יהיה, בשינויים המחוייבים, לפי סעיף 46 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971.

חוק הגבלת פרסומים (גופים ציבוריים), התשנ"ו-1996¹⁸⁷

הגדרות

1. בחוק זה -

"בן משפחה" - בן זוג, הורה, צאצא, אח או אחות;

"בעל תפקיד ציבורי" - שר, סגן שר, חבר הכנסת, מי שממלא תפקיד בגוף ציבורי, לרבות מי שנבחר לכהונה בגוף ציבורי לפי דין;

"גוף ציבורי" - משרד ממשלתי ומוסד ממוסדות המדינה, לרבות רשות מקומית, חברה ממשלתית, תאגיד שהוקם או גוף ציבורי הממלא תפקיד על-פי דין, וכן גוף נתמך כמשמעותו בסעיף 32 לחוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985;

"עיתון" - לרבות, פרסום חד פעמי או עיתון, שתפוצתו ארצית או מקומית;

"פרסום" - פרסום מודעה בעיתון בתמורה שניתנה במישרין או בעקיפין.

2. איסור פרסום

(א) גוף ציבורי לא יממן פרסום בעיתון של מודעת ברכה או מודעת אבל המתייחסת לבעל תפקיד ציבורי או לבן משפחתו, ולא ישתתף במימון הפרסום כאמור, במישרין או בעקיפין.

(ב) לענין סעיף זה פרסום על ידי גוף ציבורי, לרבות פרסום של מנהל של אותו גוף או של עובד בו, או פרסום שמצוין בו שמו של הגוף הציבורי, של המנהל, או של עובד בו, המתייחסים לבעל התפקיד הציבורי או לבן משפחתו.

¹⁸⁷ ס"ח התשנ"ו, עמ' 108; ת"ט - התשנ"ט, עמ' 41; התשע"ה, עמ' 252.

3. **פרסום מודעת אבל**
 על אף הוראות סעיף 2, נפטר עובד או נבחר בגוף ציבורי או עובד או נבחר שכיהנו בעבר בגוף ציבורי, לרבות בני משפחתם, רשאי המנהל של אותו גוף ציבורי או מי מטעמו, לפרסם מודעת אבל בשם הנהלת הגוף הציבורי.
4. **חיוב אישי**
 פרסום שנעשה בניגוד להוראות חוק זה ימומן אישית בידי מי שאישר את הפרסום כאמור, ויראו את מי ששמו או תוארו מופיעים בפרסום, כמי שאחראי לפרסום, זולת אם הוכיח שהפרסום נעשה שלא בידיעתו או שנקט אמצעים סבירים למניעתו; אין בסעיף זה כדי לפגוע בסמכות המסורה לבית המשפט על פי הוראות סעיף 77 לחוק העונשין, התשל"ז-1977.
5. **עונשין**
 המפר הוראות חוק זה - דינו קנס 10,000 שקלים חדשים.
6. **ביצוע ותקנות**
 שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

חוק ההתגוננות האזרחית, התשי"א-1951¹⁸⁸

- הכרזה על מצב ג.9. (א) (1)**
מיוחד בעורף
(תיקון
התשנ"ח)
- שוכנעה הממשלה כי קיימת סבירות גבוהה שתתרחש התקפה על האוכלוסיה האזרחית, רשאית היא להכריז, במדינה כולה או בשטח מסוים, על מצב מיוחד בעורף.
- (2) הכריזה הממשלה כאמור, תודיע על כך מיד לוועדת החוץ והבטחון של הכנסת והוועדה תהא רשאית לזמן את ראש הממשלה, שר הבטחון או הרמטכ"ל, להופיע בפניה בתוך 48 שעות מההכרזה, לצורך אישורה; מי שזומן לפי פסקה זו, יופיע בפני הוועדה, במועד שקבעה.
- (3) לא פעלה ועדת החוץ והבטחון כאמור בפסקה (2), יפקע תוקפה של ההכרזה על מצב מיוחד בעורף, בתום חמישה ימים מהינתנה; הממשלה, באישור מראש של ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, רשאית להאריך את תקופת תוקפה של ההכרזה.
- (4) זימנה הוועדה אחד או יותר מהמנויים בפסקה (2) ולא הופיע אף אחד מהמוזמנים, או החליטה הוועדה שלא לאשר את ההכרזה, יפקע תוקפה בתום 48 שעות משעת הינתנה.
- (5) דנה הוועדה באישור ההכרזה כאמור בפסקה (2), רשאית היא לאשר את ההכרזה, כפי שתקבע.

¹⁸⁸ ס"ח התשי"א, עמ' 78; התשנ"ח, עמ' 42.

- (6) אישרה הוועדה את ההכרזה או את הארכת תוקפה וקבעה את תקופתה, רשאית הממשלה לחזור ולבקש את אישור הוועדה להארכת תוקף ההכרזה.
- (1) (ב) שוכנע שר הבטחון כי קיימות נסיבות המצדיקות הכרזה על מצב מיוחד בעורף, והממשלה טרם הכריזה על כך, רשאי הוא להכריז על מצב מיוחד בעורף; הכריז שר הבטחון כאמור, יודיע על כך מיד לממשלה ולוועדת החוץ והבטחון של הכנסת.
- (2) תוקפה של ההכרזה לפי סעיף קטן זה יפקע בתום 48 שעות משעה שניתנה, זולת אם בוטלה לפני כן בידי הממשלה או בידי שר הבטחון.
- (3) הממשלה רשאית להאריך את תוקפה של ההכרזה; עשתה הממשלה כן, יחולו על ההארכה הוראות סעיף קטן (א) החלות על הכרזת הממשלה, על מצב מיוחד בעורף, בשינויים אלה:
- (א) המניין של 48 שעות לעניין סעיף קטן (א)(2) ו-(4), יחל בשעת ההכרזה על ידי הממשלה;
- (ב) המניין של 5 ימים לעניין סעיף קטן (א)(3), יחל ביום ההכרזה על ידי שר הבטחון.
- (ג) לעניין 48 השעות בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), לא יובאו שבתות ומועדים במנין השעות.

(ד) (1) הממשלה או שר הבטחון רשאים, כל אחד בתחומי סמכותו, לשנות את ההכרזה על מצב מיוחד בעורף, וכן רשאית הממשלה לשנות את הכרזת שר הבטחון.

(2) (א) שינתה הממשלה את הכרזתה, יחולו הוראות סעיף קטן (א).

(ב) שינה שר הבטחון את הכרזתו, יחולו הוראות סעיף קטן (ב)(1) ו-(2), ואולם המניין של 48 השעות לעניין סעיף קטן (ב)(2), יחל בשעת מתן ההכרזה הראשונה על ידו.

(ג) שינתה הממשלה את הכרזתו של שר הבטחון, יראו את השינוי בהכרזה כהארכת תוקפה, ויחולו הוראות סעיף קטן (ב)(3).

(ה) (1) שר הבטחון רשאי לבטל את הכרזתו על מצב מיוחד בעורף, כל עוד לא שונתה או לא הוארכה על ידי הממשלה.

(2) הממשלה רשאית לבטל את הכרזתו של שר הבטחון, על מצב מיוחד בעורף.

(3) הממשלה רשאית, בכל עת, לבטל את הכרזתה על מצב מיוחד בעורף, גם אם הכרזה זו אושרה על-ידי ועדת החוץ והבטחון של הכנסת.

(ו) (1) הכרזה על מצב מיוחד בעורף, שינויה, הארכתה, אישורה או ביטולה, יפורסמו עם הינתן, על-ידי שר הבטחון או הממשלה, ברדיו ובטלוויזיה, וכן בהקדם האפשרי, ברשומות, בעיתונות ובכל דרך שימצאו לנכון.

(2) החלטה על פקיעת תוקפה של ההכרזה, לפי סעיף קטן (א)(4), תפורסם על ידי ועדת החוץ והבטחון של הכנסת, בדרך שנקבעה בפסקה (1).

**חוק ועדות הכנסת (ועדת העבודה והרווחה),
התשל"ז-1977¹⁸⁹**

כל סמכות ותפקיד הנתונים לפי חיקוק לוועדת העבודה של הכנסת או לוועדת השירותים הציבוריים הכנסת, יהיו נתונים לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת, אולם הכנסת רשאית, בהחלטה על פי הצעת ועדת הכנסת, לקבוע כי סמכות או תפקיד כאמור יהיו נתונים לוועדה אחרת של הכנסת.	1. ועדת העבודה והרווחה
תחילתו של חוק זה ביום י"ג בתמוז התשל"ז (28 ביוני 1977).	2. תחילה

¹⁸⁹ ס"ח התשל"ז, עמ' 310.

חוק חובת גילוי לגבי מי שנתמך על ידי ישות מדינית זרה, התשע"א-2011¹⁹⁰

הגדרות (תיקון מס' 1) 1. "דוח כספי" - דוח כספי שעל עמותה או חברה לתועלת הציבור להגיש לפי סעיף 36 לחוק העמותות או סעיף 345 כד לחוק החברות, לפי העניין;

...

"ישות מדינית זרה" ו"תרומה" - כהגדרתן בסעיף 36א(א) לחוק העמותות;

"מועד הדיווח" - המועד להגשת הדוח הכספי לשנת הכספים האחרונה שלגביה נדרש להגיש דוח כספי לפי סעיף 36(ד) לחוק העמותות, או במועד מוקדם יותר שבו הגיש הנתמך לרשם הודעה בדבר עיקר מימונו לשנת הדיווח, שלא יקדם מיום 1 בינואר בשנת הגשת הדוח;

"נבחר ציבור" - שר, סגן שר או חבר הכנסת;

"נתמך" - עמותה או חברה לתועלת הציבור המקבלת תרומה מישות מדינית זרה;

...

נתמך שעיקר מימונו מתרומות של ישות מדינית זרה (תיקון מס' 1) 5. ¹⁹¹ (א) נתמך שעיקר מקורות המימון שלו, בשנת הכספים האחרונה שלגביה נדרש להגיש דוח כספי, היה מתרומות שהתקבלו מישויות מדיניות זרות (בסעיף זה - נתמך שעיקר מימונו מתרומות מישויות מדיניות זרות), יציין עובדה זו בדוח בטופס מקוון שיקבע שר המשפטים שיוגש במועד הדיווח.

¹⁹⁰ ס"ח התשע"א, עמ' 362; תיקון מס' 1 - ס"ח התשע"ו, עמ' 1054.
¹⁹¹ סעיף 5א התווסף בתיקון מס' 1; תחילתו של התיקון ביום 1.1.2017, והוא יחול על תרומות שהתקבלו ממועד זה ואילך.

(ב) נתמך שעיקר מימונו מתרומות מישויות מדיניות זרות יציין את היותו נתמך כאמור, החל ממועד הדיווח לשנת הכספים האחרונה שלגביה נדרש להגיש דוח כספי לפי סעיף 36(ד) לחוק העמותות ועד למועד הדיווח שלגבי שנת הכספים שלאחר מכן, באופן בולט לעין, בכל אחד מאלה:

(1) פרסום שיש בו כדי לקדם את מטרותיו, המיועד והזמין לציבור, הנעשה על ידו בשלטי חוצות, וכן פרסום כאמור הנעשה על ידו בטלוויזיה, בעיתון, בעמוד בית שהוא מפעיל באתר אינטרנט או במסע פרסום שלו באינטרנט; בסעיף זה - ...

(2) פנייה שלו לעובד הציבור או לנבחר ציבור במכתב, לרבות באמצעות דואר אלקטרוני, בעניינים הקשורים למילוי תפקידים;

(3) דין וחשבון שהוא עורך ומפיץ לעיון הציבור.

(ג) ...

(ד) נציג מטעמו של נתמך שעיקר מימונו מתרומות מישויות מדיניות זרות המשתתף באופן פעיל בישיבה של ועדה של הכנסת, יביא לידיעת יושב ראש הוועדה את עובדת היותו נציג של נתמך כאמור לפני הדיון, ואם לא היה באפשרותו לעשות כן - במהלכו; נשאל הנציג על ידי חבר הכנסת במהלך הישיבה האם הוא נציג של נתמך כאמור, ישיב לשאלה.

חוק חופש המידע, התשנ"ח-1998¹⁹²

1. חופש מידע לכל אזרח ישראלי או תושב הזכות לקבל מידע מרשות ציבורית בהתאם להוראות חוק זה.	2. הגדרות בחוק זה - "ועדה משותפת" - ועדה משותפת של ועדת החוקה חוק ומשפט וועדת החוץ והביטחון של הכנסת; "מידע" - כל מידע המצוי ברשות ציבורית, והוא כתוב, מוקלט, מוסרט, מצולם או ממוחשב; "ממונה" - מי שמונה לפי סעיף 3; "קבלת מידע" - לרבות עיון, צפייה, האזנה, העתקה, צילום, קבלת פלט מחשב או קבלת מידע בכל דרך אחרת בהתאם לסוג המידע וצורת החזקתו; "רשות ציבורית" - (1) ... (2) ... (3) הכנסת; (4) ...
3. ממונה ראש רשות ציבורית ימנה, מקרב עובדי הרשות, ממונה על העמדת מידע לרשות הציבור, על טיפול בבקשות לקבלת מידע ועל יישום הוראות חוק זה.	

¹⁹² ס"ח התשנ"ח, עמ' 226.

רשות ציבורית לא תמסור מידע שהוא אחד מאלה :	(א)	9.	מידע שאין למסרו או שאין חובה למסרו
(1) מידע אשר בגילוי יש חשש לפגיעה בביטחון המדינה, ביחסי החוץ שלה, בביטחון הציבור או בשלומו של אדם ;			
(2) מידע בנושאים ששר הביטחון, מטעמים של שמירה על ביטחון המדינה, קבע אותם בצו, באישור הועדה המשותפת ;			
(3) מידע שגילוי מהווה פגיעה בפרטיות, כמשמעותה בחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 (להלן - חוק הגנת הפרטיות), אלא אם כן הגילוי מותר על פי דין ;			
(4) מידע אשר אין לגלותו על פי כל דין.			
הוראות חוק זה לא יחולו על הגופים שלהלן, ועל מידע שנוצר, שנאסף או שמוחזק בידיהם -	(א)	14.	סייגים לתחולת החוק
(1) עד ... (4)			
(5) יחידות במשרד ראש הממשלה ובמשרד הביטחון שעיקר פעילותן ביטחון המדינה או יחסי חוץ, שראש הממשלה או שר הביטחון, באישור הועדה המשותפת, קבע אותן בצו ;			
(6) ...			
ישיבות הועדה המשותפת יהיו חסויות, אם לא החליטה החלטה אחרת לענין זה.	(א)	15.	דיוני הועדה המשותפת
הועדה המשותפת רשאית לקבוע כי צו אשר אושר על ידה לפי סעיפים 9 או 14, לא יפורסם ברשומות, כולו או חלקו.	(ב)		

חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם,

התשי"א-1951¹⁹³

חבר הכנסת לא ישא באחריות פלילית או אזרחית, ויהיה חסין בפני כל פעולה משפטית, בשל הצבעה, או בשל הבעת דעה בעל פה או בכתב, או בשל מעשה שעשה -	1. (א) חסינות במילוי התפקיד¹⁹⁴ (תיקון מס' 29)

¹⁹³ ס"ח התשי"א, עמ' 228; תיקון מס' 1 - ס"ח התשכ"ט, עמ' 130; תיקון מס' 2 - ס"ח התשמ"ג, עמ' 2; תיקון מס' 3 - ס"ח התשמ"ג, עמ' 152; תיקון מס' 4 - ס"ח התשמ"ו, עמ' 36; תיקון מס' 5 - ס"ח התשמ"ח, עמ' 140; תיקון מס' 6 - ס"ח התשמ"ט, עמ' 4; תיקון מס' 7 - ס"ח התש"ן, עמ' 22; תיקון מס' 8 - ס"ח התשנ"א, עמ' 121; תיקון מס' 9 - ס"ח התשנ"א, עמ' 122; תיקון מס' 10 - ס"ח התשנ"א, עמ' 162; תיקון מס' 11 (בטעות נרשם מס' 16) - ס"ח התשנ"ד, עמ' 87; תיקון מס' 12 - ס"ח התשנ"ה, עמ' 126; תיקון מס' 13 - ס"ח התשנ"ה, עמ' 312; תיקון מס' 14 - ס"ח התשנ"ה, עמ' 350; תיקון מס' 15 - ס"ח התשנ"ה, עמ' 350; תיקון מס' 16 - ס"ח התשנ"ה, עמ' 446; תיקון מס' 17 - ס"ח התשנ"ו, עמ' 4; (תיקון לתיקון מס' 15 - ס"ח התשנ"ז, עמ' 12); תיקון מס' 18 - ס"ח התשנ"ז, עמ' 60; תיקון מס' 19 - ס"ח התשנ"ז, עמ' 164; תיקון מס' 20 - ס"ח התשנ"ח, עמ' 115; תיקון מס' 21 - ס"ח התשנ"ח, עמ' 136; תיקון מס' 22 (בטעות נרשם מס' 21) - ס"ח התשנ"ח, עמ' 182; תיקון מס' 23 (בטעות נרשם מס' 22) - ס"ח התשנ"ח, עמ' 198; תיקון מס' 24 - ס"ח התשס"א, עמ' 48; תיקון מס' 25 - ס"ח התשס"א, עמ' 88; תיקון מס' 26 - ס"ח התשס"א, עמ' 170; תיקון מס' 27 - ס"ח התשס"א, עמ' 428; תיקון מס' 28 - ס"ח התשס"ב, עמ' 416, ת"ט - ס"ח התשס"ג, עמ' 120; תיקון מס' 29 - ס"ח התשס"ב, עמ' 504; תיקון מס' 30 - ס"ח התשס"ג, עמ' 540; תיקון מס' 31 - ס"ח התשס"ד, עמ' 398; תיקון מס' 32 - ס"ח התשס"ה, עמ' 260; תיקון מס' 33 - ס"ח התשס"ה, עמ' 706; תיקון מס' 34 - ס"ח התשס"ה, עמ' 731; תיקון מס' 35 - ס"ח התשס"ה, עמ' 30; תיקון מס' 36 (עקיף) - ס"ח התשס"ה, עמ' 514; תיקון מס' 37 - ס"ח התש"ע, עמ' 435; תיקון מס' 38 - ס"ח התשע"ד, עמ' 286; תיקון מס' 39 - ס"ח התשע"ד, עמ' 656; תיקון מס' 40 - ס"ח התשע"ה, עמ' 250; תיקון מס' 41 - ס"ח התשע"ו, עמ' 290; תיקון מס' 42 (עקיף) - ס"ח התשע"ו, עמ' 294; תיקון מס' 43 - ס"ח התשע"ו, עמ' 346; תיקון מס' 44 - ס"ח התשע"ט, עמ' 232; תיקון מס' 45 (עקיף) - ס"ח התש"ף, עמ' 75.

¹⁹⁴ (א) "המבחן אשר התקבל בסופו של יום לבחינת היקפה של החסינות העניינית הוא "מבחן הסיכון הטבעי" או "מבחן הסיכון המקצועי", במסגרתו תחול החסינות על כל מעשה שהוא בגדר סיכון מקצועי של חבר-הכנסת בעת מילוי תפקידו. מבחן זה נגזר כאמור מתכלית החסינות העניינית; לאפשר לחברי-הכנסת למלא את תפקידם הפרלמנטרי - המורכב מטבעו אך ממעשים חוקיים - וזאת מבלי לחשוש שבמקרה בו מעשים אלה יחצו את גבול המותר, הם יסתכנו בתביעה אזרחית או בכתב אישום פלילי. מכאן ניתן ללמוד, כי על הטוען לתחולת חסינות עניינית על מעשים לא חוקיים שעשה, להראות, כי המעשים הללו נגזרו ממעשים אחרים, חוקיים ולגיטימיים, אשר

בכנסת או מחוצה לה - אם היו ההצבעה, הבעת הדעה או המעשה במילוי תפקידו, או למען מילוי תפקידו, כחבר הכנסת¹⁹⁵.

היוו חלק ממילוי תפקידו הפרלמנטרי. בהיעדרו של בסיס לגיטימי מעין זה, לא תוכר הפעילות הלא חוקית ככזו החוסה תחת החסינות העניינית. החסינות לא נועדה לאפשר לחברי-הכנסת לבצע עבירות - אף לא ממניעים פוליטיים, חברתיים או ערכיים - אלא לאפשר להם לבצע את תפקידם... חבר-הכנסת אמנם נבחר על בסיס תפיסת עולמו, אותה הוא מתחייב לקדם בפני בוחריו, ואולם, על האמצעים לקידום אותה תפיסת עולם להיות תמיד אמצעים חוקיים. חבר-הכנסת לא נבחר כדי לעבור על החוק בשם תפיסת עולמו, אלא כדי לפעול בחקיקה ובשאר התחומים בהתאם לתפיסת עולמו...."

(המשנה לנשיאה רובינשטיין בע"פ 6833/14 נפאע נ' מ"י, ניתן ביום 31.8.2015)
(ב) "החסינות לא ניתנה לחברי הכנסת לרווחתם האישית... החסינות העניינית ניתנה לחברי הכנסת על מנת להבטיח אינטרסים ציבוריים חיוניים. ראשית, חסינות זו חיונית על מנת להבטיח את זכותם של האזרחים כולם לייצוג פוליטי מלא ואפקטיבי... הגנה זו חיונית היא בעיקר לאזרחים חברי קבוצות המיעוט באוכלוסייה. במובן זה, החסינות העניינית אף מקדמת את השוויון האזרחי... שנית, החסינות העניינית חיונית היא על מנת להבטיח שוק חופשי של רעיונות ודעות... שלישית... החסינות העניינית חיונית היא על מנת להבטיח את אופיו הדמוקרטי של השלטון... מנגד, אין להתעלם מהתכליות (הכלליות) האחרות של חוק החסינות. ככל חוק אחר, הוא נועד להגשים את שלטון החוק - לרבות שלטון החוק בחברי הגוף המחקק - ואת השוויון בפני החוק... נקודת האיוון הראויה בין תכליות אלה היא נקודת האיוון המשתקפת במבחן "מתחם הסיכון הטבעי..."

(הנשיא ברק בבג"ץ 11225/03 בשארה נ' היועמ"ש לממשלה, ניתן ביום 1.2.2006).
(ג) "אמת, החסינות העניינית מגינה על חבר הכנסת מפני נקיטת פעולות משפטיות כלפיו. עם זאת, פעולה משפטית שכזו אינה כוללת פעולות שהכנסת נוקטת כלפי עצמה, כאשר מדובר בעניינים פנימיים לכנסת... העובדה שפעולה פלוגית או התנהגות מסוימת נעשית במסגרת החסינות העניינית אינה שוללת, מניה וביה, מעורבות פנימית של הכנסת בעניין כלפי אותו חבר כנסת, בין אם מדובר בפעולה של ועדת האתיקה, או כל פעולה פנימית אחרת."

(בג"ץ 12002/04 ח"כ עיסאם מחיל נ' הכנסת, ניתן ביום 13.9.05).
(ד) "בחירתו של חבר כנסת לתפקיד שר אינה שוללת, מניה וביה, את מעמדו כחבר כנסת... אין בכך שהנתבע כיהן גם כשר במועד הראיון, כדי לשנות מן המסקנה כי הדברים נשאו התביעה נאמרו במסגרת ולמען תפקידו כחבר כנסת."

(תא-י-ם) 18427/08 יואב הס נ' ח"כ אביגדור ליברמן, ניתן ביום 7.5.09).
¹⁹⁵ לפי סעיף 13(1) לחוק איסור לשון הרע, התשכ"ה-1965, לא ישמש עילה למשפט פלילי או אזרחי "פרסום המוגן לפי סעיף 1 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951". ר' סעיף 149 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, בדבר טענת חסינות כטענה מקדמית.

(א)¹⁹⁶ למען הסר ספק, מעשה לרבות התבטאות, שאינם אקראיים, של חבר הכנסת שיש בהם אחד מאלה, אין רואים אותם, לענין סעיף זה, כהבעת דעה או כמעשה הנעשים במילוי תפקידו או למען מילוי תפקידו כחבר הכנסת:

(1) שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינתו של העם היהודי;

(2) שלילת אופיה הדמוקרטי של המדינה;

(3) הסתה לגזענות בשל צבע או השתייכות לגזע או למוצא לאומי - אתני;

(4) תמיכה במאבק מזוין של מדינת אויב או במעשי טרור נגד מדינת ישראל או נגד יהודים או ערבים בשל היותם יהודים או ערבים, בארץ או בחוץ לארץ.

(ב) חבר הכנסת אינו חייב להגיד בעדות דבר שנודע לו עקב מילוי תפקידו כחבר הכנסת.

(ג) חסינותו של חבר הכנסת לפי סעיף זה תעמוד לו גם לאחר שחדל להיות חבר הכנסת.

¹⁹⁶ (1) תיקון מס' 29 שהוסיף סעיף קטן זה הוא תיקון מבהיר (דקלרטיבי), ומשקף את המצב המשפטי ששרר גם קודם לו.

(2) ההבחנה בין תמיכה סתם בארגון טרור, באמצעות אמירת דברי שבח, לבין תמיכה במאבק מזוין של ארגון טרור, אינה הבחנה סמנטית בלבד... הבחנה זו משקפת את ניסיונו של המחוקק לאזן בין הרצון להגן על יסודות קיומה של המדינה לבין הרצון להגן על חירויות היסוד הפוליטיות כגון הזכות לבחור ולהיבחר (ככל שמדובר בסעיף 7א לחוק היסוד) וחופש הביטוי הפרלמנטרי (ככל שמדובר בתיקון 29).
(הנשיא ברק בבג"ץ 11225/03 ח"כ בשארה נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח').

- חסינות בפני 2. (א) חבר הכנסת יהיה חסיין -
 חיפוש
 (תיקונים
 מס' 23, 28
 37-1)
- (1) בפני חיפוש בדירתו ;
- (2) בפני חיפוש בגופו או בחפציו, חוץ מן
 החיפוש במקום שנועד לבדיקה
 מטעם שלטונות המכס.

(ב) 197 חבר הכנסת יהיה חסיין בפני חיפוש בניירותיו,
 פתיחתם והחרמתם ; אולם -

- (1) לשם קיום הפיקוח לפי כל חוק על
 מטבע או על מטבע-חוץ, מותר לפתוח
 ניירותיו של חבר הכנסת בנוכחותו,
 אך לא לקרוא בהם אלא אם היה
 הנייר שטר-כסף, שיק, המחאה או
 נייר-ערך ; ניירות של חבר הכנסת
 כוללים דברי דואר הנשלחים אליו,
 ודברי דואר הנשלחים ממנו לפי
 סידור מיוחד שנקבע על ידי ועדת
 הכנסת¹⁹⁸ ;

¹⁹⁷ נוסח סעיף 2(ב) כפי שמופיע לעיל הוא הנוסח שפורסם ברשומות. נראה כי בנוסח זה, כפי שתוקן בתיקון מס' 23, נפלה טעות, והאמור בסיפה של פסקה (1), החל במילים "ניירות של חבר הכנסת", צריך להופיע ברישה של סעיף קטן (ב), כך שההגדרה של ניירות תחול על כל רכיבי סעיף קטן (ב).

¹⁹⁸ דברי דואר יוצאים של חברי הכנסת המיועדים לחיילים בצה"ל והמיועדים לאסירים בבתי הסוהר, על מנת ובכדי שהצנזורה לא תפתח אותם, חייב חבר הכנסת למסור אותם אישית לארכיון הכנסת ולהטביע עליהם חותמת לאמור : "מכתב זה נשלח בידי חבר הכנסת ועל אחריותו. ארכיון הכנסת". דברי דואר אלה יישלחו באמצעות ארכיון הכנסת (החלטת ועדת הכנסת מיום ט"ו באב התש"ס - 28 ביולי 1980).

(2) דבר דואר ששלח חבר הכנסת למי שמוחזק במאסר או במעצר או מכתב שנשלח לחבר הכנסת ממי שמוחזק במאסר או במעצר ינהגו בהם בכפוף להוראות סעיף 47ד לפקודת בתי הסוהר [נוסח חדש], התשל"ב-1971; לענין פסקה זו, "דבר דואר" - מכתב, גלויה, דבר דפוס או כל מסמך אחר ששלח חבר הכנסת למי שמוחזק במאסר או במעצר באמצעות שירותי הדואר.

(ג) (1) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), רשאי שופט של בית המשפט העליון להתיר, בצו, חיפוש אצל חבר הכנסת, אם שוכנע שיש יסוד לחשד שחבר הכנסת חשוד בעבירה לפי סימנים ב' או ד' בפרק ז' לחוק העונשין, התשל"ז-1977¹⁹⁹, שעונשה עשר שנות מאסר או יותר, והחיפוש הכרחי למניעתה או לחקירתה של עבירה כאמור.

(2) חיפוש ותפיסה לפי סעיף קטן זה ייעשו לפי הוראות כל דין, וככל האפשר, תוך פגיעה מצומצמת בפעילותו של חבר הכנסת.

(3) בקשה לצו חיפוש כאמור בפסקה (1) תוגש בכתב על ידי ראש רשות ביטחון או קצין משטרה מוסמך כמשמעותם בסעיף 2א, ובאישור היועץ המשפטי לממשלה.

(4) הבקשה תידון במעמד צד אחד בלבד, ויחולו הוראות סעיף 2א(ד) לענין התייצבות מטעם המבקש; הדיון בבקשה יתקיים בדלתיים סגורות.

¹⁹⁹ סימן ב' - בגידה; סימן ד' - ריגול.

(5) לבקשה יצורפו העתקים מבקשות קודמות הנוגעות לאותו חבר כנסת באותו תיק חקירה, אם הוגשו, וכן החלטות בית המשפט בבקשות אלה.

(6) היועץ המשפטי לממשלה יודיע ליושב ראש הכנסת על מתן צו חיפוש לפי סעיף קטן זה.

(7) ניירות ומסמכים, וכן חומר מחשב, מחשב ופלט כהגדרתם בחוק המחשבים, התשנ"ה-1995, שנתפסו לפי סעיף קטן זה, יוכנסו לחבילה מיד עם תפיסתם; החבילה תיסגר ותימסר בלא דיחוי לשופט שנתן את צו החיפוש, ובהיעדרו - לשופט אחר של בית המשפט העליון; לעניין זה, "חבילה" - מעטפה או כלי קיבול אחר.

(8) (א) שופט כאמור בפסקה (7) יבחן את החומר שנתפס; מצא השופט כי חומר שנתפס נוגע לעבירה שבשלה ניתן צו החיפוש או עשוי להביא למניעתה של עבירה כאמור, יורה על העברתו של חומר זה בלבד למבקש הצו; לעניין כל חומר אחר - יורה השופט על השבתו לחבר הכנסת שאצלו נערך החיפוש.

(ב) לא יורה שופט על העברת חומר למבקש הצו כאמור בפסקת משנה (א), אלא לאחר שנתן לחבר הכנסת הזדמנות לטעון את טענותיו בעניין; דיון לפי פסקה זו יתקיים בדלתיים סגורות.

(9) אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לפגוע בהוראות סעיף 6 לחוק משכן הכנסת, רחבתו ומשמר הכנסת, התשכ"ח-1968.

חבר הכנסת יהיה חסין בפני האזנת סתר.	(א)	2.א. חסינות בפני האזנת סתר (תיקונים מס' 32 ו-44)
על אף האמור בסעיף קטן (א), רשאי שופט של בית המשפט העליון להתיר בצו האזנת סתר, אם שוכנע שיש יסוד לחשד שחבר הכנסת חשוד בעבירה ונתקיימו התנאים שבאחד מאלה:	(ב)	
(1) נתבקש לכך בכתב מאת ראש רשות ביטחון, כשהעבירה היא מסוג פשע שיש בה סכנה לפגיעה בביטחון המדינה, והאזנת הסתר הכרחית מטעמי ביטחון המדינה;	(2)	
נתבקש לכך בכתב מאת קצין משטרה מוסמך, כשהעבירה היא עבירה לפי סעיפים 300 עד 301 לחוק העונשין, התשל"ז-1977,²⁰⁰ עבירה שיש בה סכנה לפגיעה בביטחון המדינה או עבירה של עסקת סמים כהגדרתה בפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973, או קשר לעבור אחת העבירות האמורות, והאזנת הסתר הכרחית למניעתה או לחקירתה של העבירה.	(ג)	
בקשה להיתר להאזנת סתר לפי סעיף קטן (ב) תוגש באישור היועץ המשפטי לממשלה.		

²⁰⁰ החל מיום 10.7.2019 (יום כניסתו לתוקף של תיקון מס' 44), במקום "עבירת רצח, הריגה" יבוא "עבירה לפי סעיפים 300 עד 301 לחוק העונשין, התשל"ז-1977" (הרפורמה בעבירות המתה).

(ד) הבקשה תידון במעמד צד אחד בלבד, ומטעם המבקש יתייצב קצין בדרגת ניצב משנה ומעלה או ראש מחלקה בשירות הביטחון הכללי ומעלה שיקבע ראש השירות, לפי הענין.

(ה) בהיתר יתוארו שמו ופרטי זהותו של חבר הכנסת אשר האזנה לשיחותיו הותרה, וכן זהות הקו או המתקן המשמשים או המיועדים לשמש לקליטה, להעברה או לשידור של בזק, ואשר האזנה אליהם הותרה, ומקום השיחות או סוגן, הכל אם הם ידועים מראש; כן יפורטו דרכי ההאזנה שהותרו.

(ו) בהיתר תפורש תקופת תוקפו; התקופה לא תעלה על שלושה חדשים מיום נתינת ההיתר; ההיתר ניתן לחידוש מפעם לפעם, לפי בקשה שהוגשה באישור היועץ המשפטי לממשלה.

(ז) התיר שופט האזנת סתר, רשאי הוא להתיר גם כניסה למקום לצורך התקנת אמצעים הנדרשים להאזנה, פירוקם או סילוקם; פרטי המקום שאליו הותרה הכניסה יפורטו בהיתר; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לפגוע בהוראות סעיף 6 לחוק משכן הכנסת, רחבתו ומשמר הכנסת, התשכ"ח-1968.

(ח) ניתן היתר להאזנת סתר לפי סעיף קטן (ב)(2), תהיה ההאזנה על דרך של הקלטה בלבד, אלא אם כן הורה השופט, מטעמים מיוחדים שיירשמו, על דרך אחרת, שתפורט בצו; חומר שהקלטה יועבר לעיונו של השופט שנתן את ההיתר, באופן שייקבע לענין זה לפי סעיף 9א(ג) לחוק האזנת סתר, התשל"ט-1979 (בחוק זה - חוק האזנת סתר).

(ט) השופט שנתן את ההיתר לפי סעיף קטן (ב)(2), ובהעדרו שופט אחר של בית המשפט העליון, רשאי להאזין להקלטה או להורות על עריכת תמליל ולעייין בו במעמד מבקש ההיתר.

- (י) מצא השופט כי חומר הקלטה שההאזנה אליו הותרה בסעיף קטן (ב)(2) כולל חומר הנוגע לעבירה שבשלה ניתן ההיתר, לעבירה אחרת מסוג פשע, או חומר העשוי להביא למניעתה של עבירה כאמור, יורה על העברתו של חומר זה בלבד למבקש ההיתר, בדרך שתיקבע לענין זה לפי סעיף 9א(ה) לחוק האזנת סתר; מצא השופט כי חומר ההקלטה אינו כולל חומר חקירה כאמור - יורה על הגבלת הגישה לחומר.
- (יא) לכל מונח בסעיף זה תהא המשמעות שיש לו בחוק האזנת סתר.
- (יב) תקנות לפי סעיף זה יותקנו כאמור בסעיף 15 לחוק האזנת סתר, ואולם הן יותקנו באישור ועדת הכנסת במקום באישור ועדות הכנסת המנויות בו.
- (א) **חסינות בפני מעצר (תיקון מס' 14)** 3. חבר הכנסת לא ייעצר אלא אם נתפש בשעה שעשה מעשה פשע שיש עמו שימוש בכוח או הפרעת השלום או בגידה.
- (ב) הרשות העוצרת חבר הכנסת לפי סעיף קטן (א) תודיע על כך מיד ליושב ראש הכנסת.
- (ג) חבר הכנסת שנעצר לפי סעיף קטן (א) לא יוחזק במעצר יותר מעשרה ימים, אלא אם ניטלה ממנו החסינות מפני מעצר לגבי אותו פשע לפני תום עשרת הימים.
- (א) **חסינות בפני דין פלילי (תיקונים מס' 13, 33 ו-43)** 4. 201. כתב אישום נגד חבר הכנסת, בעבירה שסעיף 1 אינו חל עליה, שנעברה בזמן היותו חבר הכנסת או לפני שהיה לחבר הכנסת, יוגש באישור היועץ המשפטי לממשלה.

²⁰¹ (1) ר' גם סעיף 88 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969.
 (2) ר' סעיף 149 לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982, בדבר טענת חסינות כטענה מקדמית.

(2) אישר היועץ המשפטי לממשלה הגשת כתב אישום נגד חבר הכנסת ימסור עותק ממנו, בטרם הגשתו לבית המשפט, לחבר הכנסת, ליושב ראש הכנסת וליושב ראש ועדת הכנסת.

(3) חבר הכנסת רשאי, בתוך 30 ימים מיום שהומצא לו כתב האישום, לבקש שהכנסת תקבע כי תהיה לו חסינות בפני דין פלילי לגבי האשמה שבכתב האישום, בשל אחת או יותר מהעילות הבאות:

(א) העבירה שבה הוא מואשם נעברה במילוי תפקידו או למען מילוי תפקידו כחבר הכנסת וחלות הוראות סעיף 1;

(ב) כתב האישום הוגש שלא בתום לב או תוך הפליה;

(ג) התקיימו כל אלה: הכנסת או מי שמוסמך בה לכך קיימו הליכים או נקטו אמצעים לפי הדינים והכללים הנהוגים בכנסת נגד חבר הכנסת בשל המעשה המהווה עבירה לפי כתב האישום, העבירה בוצעה במשכן הכנסת במסגרת פעילות הכנסת או ועדה מוועדותיה, ואי ניהול הליך פלילי, בהתחשב בחומרת העבירה, מהותה או נסיבותיה לא יפגע פגיעה ניכרת באינטרס הציבורי;

(ד) ייגרם נזק של ממש בשל ניהול ההליך הפלילי, לתפקוד הכנסת או ועדה מוועדותיה או לייצוג ציבור הבוחרים, ואי ניהול הליך כאמור, בהתחשב בחומרת העבירה, מהותה או נסיבותיה, לא יפגע פגיעה ניכרת באינטרס הציבורי.

(1א) הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על העבירות הבאות ודינו של חבר הכנסת לענין עבירות אלה כדין כל אדם:

- (1) עבירת תעבורה כהגדרתה בסעיף 1 לפקודת התעבורה;
- (2) עבירה שנקבעה כעבירת קנס לפי כל חיקוק;
- (3) עבירה מנהלית שדינה קנס מינהלי קצוב.

(ב)²⁰² לא ביקש חבר הכנסת כאמור בסעיף קטן (א)(3) וחלפה התקופה כאמור בו, או שחזר בו מן הבקשה בהודעה בכתב ליושב ראש הכנסת וליושב ראש ועדת הכנסת או שהודיע להם בכתב לפני חלוף התקופה האמורה שאין בכוונתו לבקש חסינות או שהכנסת דחתה את בקשתו לפי סעיף 13(א) או שוועדת הכנסת החליטה כאמור בסעיף 13(ג), רשאי היועץ המשפטי לממשלה להגיש את כתב האישום לבית המשפט, ודינו של חבר הכנסת, לכל הכרוך באותה אשמה, כדין כל אדם.

²⁰² אין בשלילת אפשרות העבודה התקינה בכנסת כדי לדחות ביצוע גזר-דין מאסר שהוטל על חבר הכנסת (המ' 118/79 רכטמן נ' מדינת ישראל).

(ג) קבעה הכנסת כי תהיה לחבר הכנסת חסינות כאמור בסעיף זה, לא יאשר היועץ המשפטי לממשלה בתקופת כהונתה של אותה הכנסת הגשת כתב אישום נגד חבר הכנסת בשל אותה אשמה אלא אם כן חל שינוי בנסיבות.

(ד) סעיף זה לא יחול בענין כתב אישום שהוגש בטרם היה אדם לחבר הכנסת.

לא תוגש קובלנה פלילית נגד חבר הכנסת בשל עבירה שנועברה בזמן היותו חבר הכנסת או לפני שהיה לחבר הכנסת.²⁰³

חסינות בפני קובלנה פלילית (תיקון מס' 43)

הפסקת הליכים משפטיים²⁰⁴

5. [בוטל - תיקון מס' 33].

א.4. [בוטל].

ב.5. [בוטל].

התקופה שבה נמנעה, מכוח חוק זה, הבאתו של חבר הכנסת לדין על עבירה מסויימת - לא תבוא במניין תקופת ההתיישנות לגבי אותה עבירה.

התיישנות של עבירות²⁰⁵

²⁰³ סעיף 4א לא יחול על קובלנה פלילית נגד חבר הכנסת שהוגשה לבית המשפט ערב תחילתו של תיקון מס' 43 וביום התחילה היתה תלויה ועומדת בבית המשפט. התיקון פורסם ביום 20.1.2016.

²⁰⁴ מדובר רק בעבירות שחבר הכנסת נהנה מחסינות לגביהן ולא לעבירות הכלולות בסעיף 4(א1) (בג"ץ 5798/98 ח"כ רפיק חאג' יחיא נ' מדינת ישראל).

²⁰⁵ במניין ההתיישנות לא תבוא התקופה שתחילתה בהגשתו של כתב האישום ליו"ר הכנסת וסופה ביום שבו שוב אין עומדת לחבר הכנסת חסינותו (הדיונית) (בג"ץ 3966/98 אמיתי ואח' נ' ועדת הכנסת ואח').

שירות חובה 7. (א) חבר הכנסת פטור מחובת שירות סדיר לפי חוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986, ומכל חובת-שירות לפי חוק אחר, אם לא החליטה הכנסת החלטה אחרת בימי-מלחמה.

(ב) אין חבר הכנסת פטור מחובת שירות-מילואים לפי חוק שירות המילואים, התשס"ח-2008; אולם הסידורים בדבר המועד למילוי חובה זו ייקבעו על ידי ועדת הכנסת, בהתייעצות עם שר הביטחון או עם בא כוחו²⁰⁶.

מועד למתן עדות 8.207 נדרש חבר הכנסת למסור עדות לפני בית משפט, ייקבע המועד לגביית עדותו בהסכמת יושב ראש הכנסת.

²⁰⁶ ועדת הכנסת אישרה את ההסדר שסוכם עם שר הביטחון, בהתאם לסעיף 7(ב) לחוק, בענין שירות מילואים של חברי הכנסת כדלקמן (החלטת הוועדה מיום 14.1.1975):

1. בכפיפות לאמור בסעיפים 2 ו-3 להלן, ימשיך חבר הכנסת להיות נמנה עם יחידת המילואים אליה היה שייך ערב היבחרו לכנסת והוא ייקרא לשירות לפי סדרי יחידתו.
2. ועדת הכנסת תוכל להחליט בכל עת, לפי בקשת חבר הכנסת הנוגע בדבר, או ביוזמתה, כי בגלל סיבות הכרוכות בכהונתו, נבצר מחבר כנסת פלוני בדרך כלל לצאת למילואים; וכשהחליטה כאמור, יודע יו"ר הוועדה על כך ללשכת ראש מטכ"ל/אכ"א אשר תורה להציב את חבר הכנסת מיד לר"מ 80 למשך כל תקופת כהונתו, ביטול ההצבה לר"מ 80 והחזרת חבר הכנסת ליחידת מילואים פעילה ייעשה רק לפי פניית יו"ר ועדת הכנסת.
3. לא החליטה ועדת הכנסת כאמור בסעיף 2 דלעיל, לגבי חבר כנסת פלוני, ואותו חבר כנסת נקרא לשירות מילואים פעיל על ידי יחידתו אך סובר כי לא יוכל לשרת באותו מועד בגלל סיבות הכרוכות בכהונתו, יודיע על כך ליו"ר ועדת הכנסת בצירוף בקשה לדחיית השירות; יו"ר הוועדה יעביר את ההודעה ואת בקשת הדחייה ללשכת ראש מטכ"ל/אכ"א, אשר תורה את היחידה לדחות את שירותו של חבר הכנסת בהתאם לבקשתו.

הערה: יושב ראש ועדת הכנסת יפעל בסמכות ועדת הכנסת בכל האמור לעיל, אלא אם ימצא לנכון להביא את הענין לוועדה.

²⁰⁷ יו"ר הכנסת פנה לביהמ"ש המחוזי שבו התנהל משפטו של רה"מ בבקשה לתאם את מועדי עדותו של רה"מ לפי סעיף 8. ביהמ"ש דחה את הבקשה בקובעו: "ראשית, עדותו של רה"מ ניתנת כעדות נאשם ולא כעדות עד, ולפיכך, ההפניה לסעיף 8 לחוק איננה רלוונטית. שנית, בהתאם לסעיף 4(ב) לחוק - משהוסרה חסינות חבר כנסת

**חופש
התנועה
בתחום
המדינה**

208.9 (א)

שום הוראה האוסרת או המגבילה את הגישה לכל מקום במדינה, שאינו רשות היחיד, לא תחול על חבר הכנסת, אלא אם היה האיסור או ההגבלה מטעמים של בטחון המדינה או של סוד צבאי²⁰⁹.

"דינו של חבר הכנסת, לכל הכרוך באותה אשמה, כדין כל אדם". לפיכך, סעיף 8 אינו חל בעניינו של הנאשם. שלישית, בהתאם לסעיף 128(2) לחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], תשמ"ב-1982, חובתו של הנאשם להתייצב לכל הדיונים בעניינו, ללא קשר למתן עדות. בהיות הנאשם בבית המשפט, זכותו לבחור אם להעיד או לא להעיד, על כל ההשלכות שיש להחלטה כזו..." (ת"פ (י-ם) 67104-01-20 מ"י נ' נתניהו (ניתן ביום 08.12.2024)).

²⁰⁸ בחוק לתיקון ולקיום תוקפן של תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש - הגבלת פעילות), התש"ף-2020 (ס"ח התש"ף, עמ' 128), עוגנו סייגים לתחולה על חברי הכנסת ובמשכן הכנסת (שהיו בתוקף עד 10.8.2020); בסעיף 45(ב) לחוק סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה), התש"ף-2020, נקבע כי "אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מהוראות סעיף 9 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951". החוק היה בתוקף עד 15.2.2024.

²⁰⁹ ביקור אסירים ביטחוניים

(1) השופט סולברג: "הגדרה מפורשת למונח 'רשות הרבים', מצויה בסעיף 1 לחוק שמירת הנקיון, התשמ"ד-1984: 'רשות הרבים' - כל מקום שהציבור רשאי להשתמש בו או לעבור בו או שהציבור משתמש בו עובר בו למעשה". לכאורה, 'רק' בשמירת הנקיון עסקינן, אך השכל הישר מורה כי ניכרים דברי טעם ואמת בהגדרה זו, גם מעבר לחוק שמירת הנקיון. בתי הסוהר לסוגיהם, אינם חוסים תחת הגדרה זו... רשות הרבים היא מקום שהציבור מהלך בו בחופשיות... משחופש התנועה בבתי הסוהר תחום ומוגבל כל כך, לא נוכל לסווגם כ'רשות הרבים'... בתי הסוהר 'רשות היחיד' המה, חסינותם של חברי הכנסת איננה משתרעת עליהם. כניסת חברי הכנסת למתקני הכליאה, מותנית אפוא באישור שב"ס ובפיקוחו" (בג"ץ 4252/17 ח"כ גיבארין נ' הכנסת ושב"ס, ניתן ביום 14.7.2020). בקשה לקיום דיון נוסף בנושא – נדחתה. הנשיאה חיות: "המחלוקת נתגלעה בין שופטי המותב הן ביחס להנמקה הן ביחס לתוצאה האופרטיבית של פסק הדין והיא חייבה את הפעלתו של מנגנון ההכרעה הקבוע בסעיף 80(ב) לחוק בתי המשפט... קריאת פסק דינו של השופט סולברג מעלה שהחלטתו שלא להתערב במתווה המוצע התבססה, בין השאר, על הבנתו את ההלכה שנפסקה בעניין גלאון ועל יישומה במקרה הנדון. השופט קרא סבר כי עניין גלאון כלל אינו רלוונטי לעניינו, ואילו השופט אלרון סבר שבשלב זה אין צורך להכריע בשאלת חוקיות המתווה, משזה טרם עוגן בפקודת הנציבות, ולפיכך לא הביע כל דעה באשר להלכת גלאון ואופן יישומה. בנסיבות אלה לא ניתן לומר כי התגבשה בפסק הדין הלכה הסותרת הלכה קודמת של בית משפט זה. מכל מקום, דעתו של השופט סולברג בהקשר זה הינה דעת יחיד וככזו היא אינה עולה כדי 'הלכה' לצורכי דיון נוסף" (דג"ץ 6679/20 גיבארין נ' הכנסת, ניתן ביום 26.5.2021). (2) "ברור הן מלשונן של הסעיף והן מתכליתו, כי הוא אינו חל מחוץ לשטח בו חל דין המדינה. ממילא הוא אינו חל בשטחי הרשות הפלשתיאנית, בהם דובר בעתירה

(ב) חבר הכנסת זכאי לנסיעה חינם בתחומי המדינה ברכבת ובאוטובוסים שבשירות ציבורי להסעת נוסעים.

תעודת חבר הכנסת (תיקון מס' 3) 9א. תעודת חבר הכנסת תשמש תעודה מזהה לענין כל דין; פרטי התעודה וצורתה ייקבעו בידי ועדת הכנסת.

יציאה לחוץ-לארץ (תיקון מס' 35) 10. (א) שום הוראה המתנה את היציאה מן המדינה בקבלת היתר או רשיון לא תחול על חבר הכנסת אלא בימי מלחמה²¹⁰.

שבפנינו... מעמדם של העותרים כחברי הכנסת אינו מקנה להם זכות מוקנית להיכנס לשטח שהוכרז כ"סגור", אלא מהווה הוא אך שיקול במסגרת הפעלת שיקול דעתו של המפקד, שעה שהוא דן בבקשה להתיר כניסה לשטח הסגור. " (בג"ץ 9293/01 ח"כ מוחמד ברכה ואח' נ' שר הביטחון ואח').

(3) לעניין הגבלת כניסה להר הבית - בג"ץ 2821/17 ח"כ גליק נ' רה"מ (מיום 8.11.2017).

²¹⁰ (1) "זכותם של העותרים לצאת מן הארץ... אינה כוללת את זכותם להיכנס לשטחי הרשות הפלשתינאית. הכניסה לשטח צבאי סגור איננה יציאה מן הארץ ואיננה כלולה בזכות החוקתית לצאת מן הארץ. הוא הדין לענין חופש התנועה של העותרים. " (בג"ץ 9293/01 ח"כ מוחמד ברכה ואח' נ' שר הביטחון ואח').

(2) "לטענת המערער הוראה זו גוברת על תקנה 5 לפקודת הארכת תוקף של תקנות שעת חירום (יציאה לחוץ לארץ), התש"ט-1948, לפיה "על אף האמור בכל דין לא יצא אדם לאחת הארצות המפורטות בסעיף 2א לחוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט), תשי"ד-1954, אלא בהיתר משר הפנים או מראש הממשלה, [...]". לכן, לדידו של המערער, חרף העובדה שאין חולק כי נכנס ללא היתר לסוריה... החסינות המוקנית לו מכוח סעיף 10א) מחריגה אותו מתחולת האיסור. אף טענה זו של המערער אין מקום להלום. כפי שציין בית המשפט המחוזי, בשנת 2002 תוקן החוק לתיקון פקודת הארכת תוקף של תקנות שעת חירום (יציאה לחוץ לארץ) (מס' 7), התשס"ב-2002, כך שהאיסור המעוגן בו לעניין יציאה למדינות אויב יחול גם על חברי-הכנסת (תקנה 5); נזכיר כי המונח "תקנה" עלול להטעות כאן, שכן אין עסקינן בחקיקת משנה אלא בהוראת חוק. בנוסף, נוכח מקרים שונים בעבר שבהם נסעו חברי-כנסת למדינות המוגדות כמדינות אויב, פרסמה ועדת האתיקה של הכנסת ביום 21.6.2005 הבהרה, לפיה חל איסור על יציאה של חברי-כנסת לאחת מן המדינות המנויות בסעיף 2א לחוק למניעת הסתננות, וכי החסינות העניינית המוקנית לחברי-הכנסת אינה פוטרת מתחולתו של איסור זה...; נשוב ונזכיר כי המערער יצא לסוריה כחמש שנים לאחר תיקון החוק, וכשנתיים לאחר פרסומה של אותה הבהרה. בנוסף ולמעלה מן הצורך נציין, כי נוכח מעמדו של המערער כחבר-כנסת, ונוכח העובדה שתיקון החוק ביקש להתמודד, בין היתר, עם נסיעותיהם של חברי סיעתו שלו, קשה מאוד להלום כי

(ב) חבר הכנסת היוצא את המדינה זכאי לקבל דרכון דיפלומטי.

השתתפות בהוצאות משפטיות (תיקון מס' 30) 10א. (א) חבר הכנסת או מי שהיה חבר הכנסת (בסעיף זה - חבר הכנסת), זכאי להשתתפות בהוצאות משפטיות בשל הליך משפטי בקשר למעשה שעשה במסגרת מילוי תפקידו כחבר הכנסת, הכל בהתאם לכללים שתקבע ועדת הכנסת (בסעיף זה - הכללים); הכללים יפורסמו ברשומות.

(ב) החלטה בדבר השתתפות בהוצאות משפטיות של חבר הכנסת על פי הכללים, תתקבל על ידי ועדה ציבורית, על יסוד בקשה בכתב של חבר הכנסת.

המערער לא היה מודע לקיומו של האיסור, או כי סבר באמת ובתמים שמעשה זה חוסה תחת סעיף 10א (א) לחוק החסינות... בנוסף, המערער טוען, כי פרשנות המדינה לתקנה 5, לפיה היא גוברת על סעיף 10א (א) לחוק חסינות חברי הכנסת, שגויה - הואיל והיא מאיינת בפועל את סעיף 10א (א) לחוק החסינות... טענה זו אין לקבל. ראשית, תחולתו של סעיף 10א (א) לחוק החסינות רחבה מתחולתה של תקנה 5. כך, בעוד שסעיף 10א (א) עוסק בכל מדינה המצריכה היתר, תקנה 5 מפנה אך לרשימה מוגדרת של מדינות המנויות בסעיף 2א לחוק למניעת הסתננות. קרי, סעיף 10א (א) מעניק כיום חסינות לחבר-כנסת אשר נכנס ללא אישור למדינה, אשר אינה מנויה בסעיף 2א, ומצריכה היתר. בנוסף, תוקפה של תקנה 5 תלוי בקיומו של "מצב חירום". לכן, ביום בו יבוטל מצב החירום ישוב ויעניק סעיף 10א (א) חסינות לחברי-כנסת אשר ייכנסו בלא היתר, אף לאותן מדינות המנויות בסעיף 2א לחוק למניעת הסתננות. לפיכך, אין בעצם אי ביטולו של סעיף 10א (א) כדי ללמד כי כוונת המחוקק היתה הפוכה מזו אשר נכתבה מפורשות בדברי ההסבר בהצעת החוק, ומזו הנלמדת מפרשנות החקיקה עצמה; לא זו בלבד שמדובר בנורמה מאוחרת, אלא בכזאת הנפתחת בצמד המלים "על אף האמור בכל דין". והדבר מדבר בעד עצמו. אין צורך להכביר, והדעת נותנת, כי המחוקק לא ביקש לערוך שינויים בחוק חסינות חברי-הכנסת ולהפחית הימנה, אלא לפתור בעיה שנתעוררה פעם אחר פעם ויצרה קושי, והמערער התריס במעשיו במובהק נגד הפתרון שנמצא..."

(המשנה לנשיאה רובינשטיין בע"פ 6833/14 נפאע נ' מ"י, ניתן ביום 31.8.2015).
(3) "לא מצאתי במסקנה הפרשנית אליה הגיע בית המשפט קושי מהותי. חרף חשיבותה של חסינות חברי הכנסת, לא ניתן להתעלם מלשונה המפורשת של תקנה 5 ומההיסטוריה החקיקתית. אף איני סבורה כי הדרך הפרשנית בה צעד בית המשפט סותרת הלכות קודמות. בעניין פנחסי ציין המשנה לנשיא א' ברק כי חוק השולל תחולתם של דיני החסינות צריך לקבוע זאת במפורש (בעמוד 692). אולם, בניגוד לטענת המבקש, לא נקבע שם כי קביעה מפורשת כזו יכולה להיעשות רק במסגרת חוק החסינות." (הנשיאה נאור דחתה את הבקשה לקיים דיון נוסף - ד"פ 6455/15 נפאע נ' מ"י, ניתן ביום 21.10.2015).

(ג) הועדה הציבורית תהיה בת שלושה חברים שימנה יושב ראש הכנסת, ואלה הם :

(1) שופט בדימוס של בית המשפט העליון או בית המשפט המחוזי, והוא יהיה היושב ראש ;

(2) אדם שכהן בתפקיד בכיר בכנסת ;

(3) אדם בעל מעמד ציבורי וכישורים הולמים, שאינו קשור לאחת הסיעות בכנסת.

(ד) הועדה הציבורית תקבע את סדרי עבודתה ונוהלי דיוניה, ככל שלא נקבעו בכללים.

(ה) הכללים יחולו על חבר הכנסת גם לגבי הליך משפטי שהחל לפני תחילתו של חוק זה, ובלבד שההליך לא הסתיים לפני תחילת כהונתה של הכנסת החמש עשרה.

11.	(א)	[בוטל - תיקון מס' 42].	שירותי תקשורת ועיתונים (תיקונים מס' 1, 10, 25 ו-42)
	(1א)	[בוטל - תיקון מס' 42].	
	(ב)	[בוטל - תיקון מס' 25].	
	(ג)	[בוטל - תיקון מס' 25].	
	(ד)	[בוטל - תיקון מס' 42].	

12. **פירסומי
הממשלה
(תיקון
מס' 25)**
חבר הכנסת זכאי לקבל חינם את רשומות, פסקי דין של בית המשפט העליון, פרסומים של ההוצאה לאור של משרד הביטחון הנושאים אופי של פרסום רשמי, וכן פרסומים רשמיים אחרים של הממשלה²¹¹.

²¹¹ זכות חבר הכנסת לפרסומי הממשלה על פי סעיף 12 לחוק החסינות, וכן זכות חבר הכנסת לשעבר לפי תקנה 30 להחלטות ועדת הכנסת בענין גימלאות לחברי הכנסת ולשאייריהם, משמעותה הזכות לפרסומים בעת הופעתם וכן, במידה והדבר ניתן מבחינת המלאי, פרסומים אשר פורסמו קודם לכן (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ז בסיוון התשל"ב - 30.5.72).

כלי יריה (תיקון מס' 8)
12א. קצין הכנסת רשאי לתת תעודת הרשאה לחבר הכנסת לשאת כלי יריה של הכנסת; לא יתן קצין הכנסת תעודת הרשאה לפי סעיף זה אלא לאחר שחבר הכנסת עבר, להנחת דעתו של קצין הכנסת, הכשרה מתאימה בשימוש בכלי היריה שהוא מבקש לשאת, והפעיל אותו במטווח.

אבטחה אישית לחבר הכנסת (תיקון מס' 31)
12ב. (א) בסעיף זה -
"חבר הכנסת" - למעט שר וסגן שר, ולמעט חבר הכנסת שהממשלה קבעה שיאובטח על ידי שירות הביטחון הכללי בהתאם לסעיף 7(ב)(2) לחוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב-2002;

"האזור" - כהגדרתו בחוק להארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (יהודה והשומרון וחבל עזה - שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשל"ח-1977;

"אמצעי מיגון" - התקנים, מכשירים או חפצים אחרים, המיועדים לשמש להגנה על בטחונו האישי של חבר הכנסת או להגנה על כלי רכב שבו הוא משתמש, על הלשכה הפרלמנטרית שלו מחוץ למשכן הכנסת או על הדירה שבה הוא מתגורר דרך קבע, מסוגים שקבעה ועדת הכנסת;

"חוק משכן הכנסת" - חוק משכן הכנסת ורחבתו, התשכ"ח-1968;

"נציג השב"כ" - עובד שירות הביטחון הכללי שמיינה ראש שירות הביטחון הכללי לענין זה;

"פעולות אבטחה" - פעולות הנעשות על ידי אדם, והדרושות לשם שמירה על בטחונו האישי של חבר הכנסת;

"פעולות אבטחה מאושרות" - פעולות אבטחה שניתנה לגביהן הודעה מאת הקצין המוסמך לפי סעיף קטן (ג);

"קצין מוסמך" - קצין משטרה בדרגת סגן
ניצב ומעלה שמינה המפקח הכללי של
המשטרה לענין זה ;

"גורם מאשר" - קצין הכנסת, בהתייעצות עם
קצין מוסמך ועם נציג השב"כ ;

"איש משמר מאבטח" - איש משמר הכנסת
שמתקיימים בו כל אלה :

(1) הוא עבר הכשרה מקצועית מתאימה
בתחום האבטחה ובתחום הסמכויות
המסורות לו על פי סעיף זה, כפי
שקבע הגורם המאשר ;

(2) אין מניעה, לדעת הגורם המאשר,
לאשר את כשירותו מטעמים של
שלום הציבור, לרבות עברו הפלילי ;

"איש משמר הכנסת", "משכן הכנסת
ורחבתו", "מתחם נוסף" - כהגדרתם בחוק
משכן הכנסת.

(ב) לצורך שמירה על ביטחונם של חברי הכנסת
ובכפוף לתקציב שנקבע לכך -

(1) קצין הכנסת רשאי להטיל על איש
משמר מאבטח לבצע פעולות אבטחה
מאושרות בישראל או באזור, במקום
שבו מצוי חבר הכנסת ;

(2) קצין הכנסת רשאי להורות על
אספקת אמצעי מיגון לחבר הכנסת
הזכאי לפעולות אבטחה מאושרות ;

(3) קצין הכנסת רשאי לתת תעודת
הרשאה לעובד הכנסת לשאת כלי
יריה של הכנסת ובלבד שהעובד
הסכים לכך ; לא תינתן תעודת
הרשאה כאמור, אלא אם כן
התקיימו לגבי העובד כל אלה :

- (א) הוא עבר, להנחת דעתו של קצין הכנסת, הכשרה מתאימה בשימוש בכלי היריה האמור והפעיל אותו במטווח;
- (ב) רופא הכנסת אישר כי הוא כשיר מבחינה רפואית לשאת כלי יריה;
- (ג) נתמלאו לגביו ההוראות האמורות בסעיף 11ב לחוק כלי היריה, התש"ט-1949, בשינויים המחויבים;
- (4) אין באמור בפסקה (1) כדי למנוע מקצין הכנסת לבצע את פעולות האבטחה המאושרות כאמור בה, באמצעות מאבטחים או שומרים שיאושרו על ידי הקצין המוסמך בדרך האמורה בחוק הסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998 (להלן - חוק הסדרת הביטחון); למאבטחים או לשומרים כאמור יהיו אותן הסמכויות הנתונות למאבטח או לשומר על פי חוק הסדרת הביטחון, בשינויים המחויבים ובשינוי זה: בכל מקום, במקום "ממונה ביטחון" יקראו "קצין הכנסת".

(ג) (1) לא יבוצעו פעולות אבטחה מאושרות כאמור בסעיף קטן (ב), אלא לאחר שקצין מוסמך הודיע בכתב לקצין הכנסת כי עקב איומים המתייחסים לחבר הכנסת הנוגע בדבר יש צורך באבטחתו; בהודעה כאמור תפורט מהות פעולות האבטחה או אמצעי המיגון, לפי הענין; לצורך מתן ההודעה בהקשר לביצוע פעולות אבטחה באזור, יעמיד צבא הגנה לישראל לרשות הקצין המוסמך כל מידע שברשותו, הנוגע לענין, וזאת על פי נהלים שייקבעו בין הצבא לבין משטרת ישראל.

(2) הוראות פסקה (1) לא יחולו על פעולות אבטחה במשכן הכנסת, ברחבתו ובמתחם נוסף.

(ד) קצין הכנסת רשאי לבקש דיון חוזר במהותן של פעולות האבטחה שפורטו בהודעה לפי סעיף קטן (ג)(1) בפני ראש אגף המבצעים במשטרת ישראל או סגנו.

(ה) לשם ביצוע פעולות אבטחה כאמור בסעיף קטן (ב)(1), יהיו לאיש משמר מאבטח, בנוסף לסמכויות הנתונות לו לפי חוק משכן הכנסת, סמכויות לדרוש מאדם למסור לו את שמו ומענו ולהציג לפניו תעודת זהות או תעודה רשמית אחרת המעידה על זהותו, וכן הסמכויות לפי חיקוקים אלה:

(1) סעיפים 2 ו-3 לחוק סמכויות חיפוש בשעת חירום (הוראת שעה), התשכ"ט-1969;

(2) סעיפים 23(ב), 67 ו-68 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996;

(3) סעיפים 22(א) ו-25(4) לפקודת סדר הדין הפלילי (מעצר וחיפוש) [נוסח חדש], התשכ"ט-1969.

(ו) איש משמר מאבטח לא יעשה שימוש בסמכויות הנתונות לו לפי סעיף זה אלא אם כן בידו תעודה חתומה בידי קצין הכנסת המאשרת את מינויו והוא יציגה על פי דרישה; תוקפה של תעודת המינוי יהיה לתקופה שלא תעלה על שנה מיום הינתנה וכל עוד מקבל התעודה משמש בתפקידו.

(ז) סופקו לחבר הכנסת אמצעי מיגון והוא חדל לכהן בכנסת, או קבע הקצין המוסמך בהודעה בכתב שהצורך באמצעי מיגון אינו קיים עוד, יחזיר חבר הכנסת, על פי דרישת יושב ראש הכנסת, את אמצעי המיגון שסופקו לו, כולם או חלקם, ובלבד שהם בגדר מחוברים הניתנים להפרדה כמשמעותם בחוק המקרקעין, התשכ"ט-1969.

(ח) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מאחריותם על פי כל דין של משטרת ישראל, צבא הגנה לישראל ושירות הביטחון הכללי.

(ט) יושב ראש הכנסת, באישור ועדת הכנסת, רשאי להתקין תקנות לביצוע סעיף זה, וכן רשאי הוא, בהסכמת המפקח הכללי של משטרת ישראל, לקבוע את הנהלים הדרושים לענין תיאום שיתוף פעולה והעברת מידע בין קצין הכנסת לבין משטרת ישראל, עדכון הודעות הקצין המוסמך לפי סעיף קטן (ג), דרכי בקרה על אופן ביצוע פעולות האבטחה, הפקת לקחים ודרכי יישומם, וכל ענין אחר שיש להסדירו לפי סעיף זה.

קביעת חסינות ונטילת חסינות²¹² (תיקונים מס' 12, 14, 17 ו-33) 13. (א) הכנסת רשאית, בהחלטה, לקבוע שלחבר הכנסת תהיה חסינות בפני דין פלילי לגבי האשמה שבכתב האישום כאמור בסעיף 4(א) וכי לא יועמד לדין בשל אותה אשמה בעת היותו חבר הכנסת, וכן ליטול ממנו חסינות אחרת או זכות²¹³ הנתונות לו לפי חוק זה, חוץ מחסינות או זכות הנתונות לו לפי סעיף 1;

²¹² (1) ביום 17.2.2020 קבעה הכנסת ה-22 שלחבר הכנסת חיים כץ תהיה חסינות בפני דין פלילי, בשל העילות הראשונה והשלישית המפורטות בסעיף 4(א)(3) לחוק. עתירות לביטול ההחלטה נדונו אחרי תחילת כהונתה של הכנסת ה-23, ובית המשפט העליון קבע כי בהתאם לסעיף 4(ג) לחוק אין להחלטה עוד תוקף משנבחרה כנסת חדשה. השופט הנדל: "העתירות מעלות שאלות חשובות וכבדות משקל על אודות גבולות החסינות ופרשנות העילות שמקנה החוק. בין היתר הן מעוררות שאלות באשר לאופן יישומו של מבחן הסיכון הטבעי על עבירה של מרמה והפרת אמונים שבוצעה לכאורה במסגרת הליכי חקיקה. ואולם, לאחר שקילת טענות הצדדים וקיום דיון בעתירות, הגענו לכלל מסקנה כי אין מקום להידרש לשאלות אלו בשלב זה, משום היותן תיאורטיות ומוקדמות" (בג"ץ 1273/20 משמר הדמוקרטיה הישראלית ואח' נ' הכנסת ואח', ניתן ביום 9.9.2020).

(2) האם צריכה כנסת חדשה לשוב ולהסיר חסינותו של ח"כ אשר הוסרה בכנסת קודמת, כדי שניתן יהיה להמשיך בהליכים הפליליים נגדו. נפסק: משהוסר המחסום של החסינות הדיונית, הוא הוסר אחת ולתמיד (בג"ץ 507/81 ח"כ אבו חצירה נ' היועץ המשפטי לממשלה).

(3) הכנסת רשאית ליטול את חסינותו של חבר הכנסת בגין אשמה מסוימת, מקום שבעבר סירבה ליטול את החסינות בגין אותה אשמה, אם היא סבורה כי שיקול דעתו של היועץ המשפטי בענין זה הוא כדן, וראוי הוא על כן ליטול את החסינות; שיקול הדעת אינו מותנה בדרישה שחל בינתיים שינוי נסיבות מהותי, אך העובדה שבעבר החליטה הכנסת שלא ליטול את החסינות, היא נתון רלבנטי שיש להתחשב בו (בג"ץ 5368/96 ח"כ רפאל פנחסי נ' היועץ המשפטי לממשלה ואח').

²¹³ נטילת זכויות וחסינויות אחרות:

- (1) ביום 25.12.1984 נטילת זכות לחופש תנועה מח"כ מאיר כהנא (י"פ התשמ"ה, עמ' 1550);
- (2) ביום 15.10.1985 נטילת חסינות בפני חיפוש, מעצר וזכות לחופש תנועה מח"כ מוחמד מיעארי (י"פ התשמ"ו, עמ' 708);
- (3) ביום 25.2.1987 נטילת זכות למשלוח מכתבים פטורים מתשלום מח"כ מאיר כהנא (י"פ התשמ"ז, עמ' 1654);
- (4) ביום 6.1.1993 נטילת הזכות לחופש תנועה ל-3 חודשים מח"כ האשם מחאמיד.
- (5) ביום 25.6.02 נטילת הזכות לחופש תנועה מח"כ אחמד טיבי, עד תום תקופת כהונתה של הכנסת ה-15; עתירה בעניין נמחקה בהסכמת הצדדים (בג"ץ 7341/02);
- (6) ביום 13.7.10 נטילת הזכויות האלה מח"כ חנין זועבי: הזכות שלפיה "שום הוראה המתנה את היציאה מן המדינה בקבלת היתר או רישיון לא תחול על

אך הכנסת לא תחליט החלטה כזאת אלא לפי הצעת ועדת הכנסת עקב בקשה שהובאה לפני הועדה²¹⁴.

- חבר הכנסת אלא בימי מלחמה" - לפי סעיף 10(א) לחוק; הזכות לקבל דרכון דיפלומטי - לפי סעיף 10(ב) לחוק; הזכות להשתתפות בהוצאות משפטיות לפי סעיף 10א לחוק, אם ההוצאות קשורות להליך משפטי בקשר ליציאה מן הארץ או כניסה למדינה או שטח זר, או להפרה של הוראות פרק ז' לחוק העונשין, התשל"ז-1977 ("י"פ התשע"א, עמ' 394); עתירה בעניין נמחקה ביום 13.2.13 לאחר כינוס הכנסת ה-19, שכן הסוגיה הפכה תיאורטית (בג"ץ 6345/10 ח"כ כבל ואח' נ' יו"ר הכנסת ואח');
 (7) ביום 21.12.2016 החליטה ועדת הכנסת להציע לכנסת ליטול מח"כ באסל גטאס את חסינותו בפני חיפוש ואת חסינותו בפני מעצר, והכול בקשר לחקירה שנפתחה נגדו ביום 18.12.2016 בחשד כי העביר טלפונים, ציוד נלווה ומסמכים לאסירים ביטחוניים; למחרת הודיע ח"כ גטאס בכתב כי הוא מסכים לנטילת החסינות ובו ביום מסר יו"ר הכנסת הודעה על כך לכנסת ("י"פ התשע"ז, עמ' 1448).
 (1) ²¹⁴ שיקול דעתה של ועדת הכנסת מוגבל לבדיקת שיקוליו של היועץ המשפטי לממשלה, ואין להוסיף עליהם שיקולים נוספים שענינם "מדיניות התביעה" של הכנסת כלפי חברה (בג"ץ 11298/03 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' ועדת הכנסת, ח"כ גורולובסקי ואח' - ניתן לפני תיקון מס' 33).
 (2) העותר טען נגד חוקיותה של הצעת ועדת הכנסת ליטול ממנו את הזכות לחופש תנועה לפי סעיף 9 לחוק חסינות חברי הכנסת ולבטל את חסינותו בפני חיפוש ומעצר לפי סעיפים 2 ו-3 לחוק. נפסק: אין להקיף בתוך הביקורת השיפוטית הלכה למעשה שלבי-ביניים בלתי בשלים שאין לאירועם תוצאה הפוגעת בזכות או בחסינות - ושאינם סוף פסוק מכיוון שהם טעונים עדיין ממילא הכרעה על ידי אורגן של הכנסת (בג"ץ 325/85 ח"כ מיעארי נ' יו"ר הכנסת ואח').
 (3) החסינות מוענקת לחברי הכנסת כדי להבטיח מטרות מסוימות והסמכות ליטול את החסינות נתונה לכנסת לשם השגתן של מטרות מסוימות. הענשת חבר הכנסת בעצם נטילת החסינות אינה אחת ממטרות אלה. לשם נטילת החסינות יש להראות כי נתקיימו נסיבות עובדתיות היוצרות סיכון עתידי שהחסינות לא נועדה להגן מפניו, באופן שבנטילת החסינות ניתן להקטין או למנוע סיכון זה, וכי הכנסת סבורה כי הצורך בנטילת החסינות לשם הקטנת הסיכון או מניעתו שקול כנגד הנזק לתפקודו של בית הנבחרים כתוצאה מנטילת החסינות. לשם כך:
 א. יש להראות שמתקיימת תשתית עובדתית ממנה לניתן להסיק קיומו של סיכון עתידי.
 ב. יש להראות כי מתוך התשתית העובדתית עולה סיכון עתידי (לכאורה, די במבחן של "אפשרות סבירה").
 ג. יש להראות כי הסיכון העתידי שנוצר הוא סיכון שהחסינות לא נועדה להגן מפניו, כגון סיכוי לבצע בעתיד עבירה.
 ד. יש להוכיח כי בנטילת החסינות ניתן להקטין או למנוע את הסיכון העתידי. לשם כך יש לבסס קשר סיבתי בין הסיכון העתידי לבין החסינות אותה מבקשים ליטול.
 (בג"ץ 620/85 ח"כ מיעארי נ' יו"ר הכנסת ואח').

(ב) הרשות להגיש בקשה בדבר נטילת חסינות מחבר הכנסת שנקבעה בסעיפים 2 או 3 היא בידי היועץ המשפטי לממשלת ישראל; הרשות להגיש בקשה בדבר נטילת זכות הנתונה לחבר הכנסת לפי חוק זה, היא בידי הממשלה ובידי כל חבר הכנסת.

(ג) בקשה לפי סעיף זה או לפי סעיף 4(א)(3), תוגש בכתב ובצירוף נימוקים ליושב ראש הכנסת, שיעבירה לועדת הכנסת לדיון בהקדם האפשרי.

(ג1) החליטה ועדת הכנסת שלא להציע לקבוע כי תהיה לחבר הכנסת חסינות בפני דין פלילי כאמור בסעיף 4(א) או לדחות בקשה ליטול ממנו חסינות או זכות, תהא החלטתה סופית.

(ד) ועדת הכנסת לא תציע, והכנסת לא תחליט, ליטול מחבר הכנסת חסינות או זכות או לקבוע שתהיה לו חסינות בפני דין פלילי, אלא לאחר שניתנה לאותו חבר הכנסת וליועץ המשפטי לממשלה הזדמנות להשמיע את דברם.²¹⁵

(ה) הכנסת לא תדון ולא תחליט על נטילת חסינות או זכות או על קביעת חסינות בפני דין פלילי, אלא אם כן הודיעו לכל חברי הכנסת²¹⁶, לפחות עשרים וארבע שעות מראש, על קיום הדיון וההצבעה.

²¹⁵ "חוקה על הועדה שתשקול אם הזדמנות הניתנת לחבר הכנסת תוך כדי משפט אחר התופס את דעתו ולבו וזמנו וכן דעתם, ליבם וזמנם של פרקליטיו, אמנם יכולה להיחשב הזדמנות נאותה ומספקת וסבירה כפי שהחוק מחייבה" (בג"ץ 96/81 אבו חצירא נ' ועדת הכנסת).

²¹⁶ (1) הנחת הודעה על שולחן הכנסת, בימים בהם הכנסת מתכנסת, הינה דרך חוקית למסירת הודעה לחבר הכנסת.

(2) יש להציג בפני הכנסת את כתב האישום ולתת לחברי הכנסת הזדמנות נאותה לעיין בפרוטוקולים של ועדת הכנסת וכן של מליאת הכנסת, באופן שח"כ שלא היה נוכח בכל מהלך הדיונים, תהא לו הזדמנות לעיין בדברי חבריו (בג"ץ 1843/93 פנחסי נ' הכנסת ואח').

(ו) החלטת הכנסת על נטילת חסינות או זכות או על קביעת חסינות בפני דין פלילי תיעשה בהצבעה גלויה.

(ז) (1) הוגשה בקשה לנטילת חסינות או זכות מחבר הכנסת, והודיע חבר הכנסת בכתב, כל עוד לא הסתיים הדיון בועדת הכנסת, ליושב ראש הכנסת וליושב ראש ועדת הכנסת, שהוא מסכים לנטילת החסינות או הזכות, כמבוקש, רשאית ועדת הכנסת, בהחלטה, ליטול מחבר הכנסת את החסינות או הזכות; לענין זה, תהיינה לועדת הכנסת הסמכויות המוקנות לכנסת בסעיף קטן (א); יושב ראש ועדת הכנסת יודיע על החלטה לפי סעיף קטן זה לכנסת ונטילת החסינות או הזכות תיכנס לתוקף במועד מסירת ההודעה לכנסת.

(2) הציעה ועדת הכנסת לכנסת ליטול מחבר הכנסת חסינות או זכות, והודיע חבר הכנסת בכתב ליושב ראש הכנסת וליושב ראש ועדת הכנסת שהוא מסכים לנטילת החסינות או הזכות, יודיע יושב ראש הכנסת על כך לכנסת ונטילת החסינות או הזכות תיכנס לתוקף עם מתן ההודעה לכנסת; החל הדיון בנטילת החסינות או הזכות - ייפסק הדיון עם מתן ההודעה.

איסור עיסוק 13א. (א)
 נוסף²¹⁷
 (תיקונים מס'
 5, 6, 7, 15,
 16, 15(2),
 20 ו-34)

חבר הכנסת לא יעסוק בכל עסק או בכל
 עיסוק נוסף, למעט עיסוק בהתנדבות וללא
 תמורה; לענין זה -

"יעסוק" - בין בעצמו ובין בשיתוף עם אחר,
 לרבות עובד או שלוח;

"עיסוק נוסף" -

(1) עיסוק נוסף על העיסוק כחבר
 הכנסת, לרבות עיסוק חד-פעמי,
 ייצוג של אדם אחר, מתן ייעוץ או
 קיום פעילות שדלנית למענו;

(2) כהונה כראש רשות מקומית או
 כיושב ראש של רשות, תאגיד או
 מוסד ממלכתיים;

"תמורה" - תמורה כספית או תמורה
 חומרית אחרת;

"תמורה חומרית" - לרבות העמדת משרד
 ושירותי משרד לרשות חבר הכנסת לצרכיו
 הפרטיים, ולרבות העמדת רכב לרשות חבר
 הכנסת הן לצרכיו הפרטיים והן לצורך
 העיסוק בהתנדבות וללא תמורה.

(ב) חבר הכנסת לא יעסוק בכל עסק או בכל
 עיסוק נוסף, לרבות עיסוק המותר לפי סעיף
 קטן (ג), אף שלא בתמורה, אם יש בעיסוק
 אחד מאלה:

(1) פגיעה בכבוד הכנסת, במעמדו כחבר
 הכנסת או בחובותיו כחבר הכנסת;

(2) חשש של ניצול לרעה או השגת כל
 יתרון או העדפה אישיים בשל היותו
 חבר הכנסת;

²¹⁷ תחילתו של סעיף זה ביום 1.10.1996.

(3) אפשרות של ניגוד ענינים בין העיסוק
הנוסף לבין תפקידו כחבר הכנסת ;

(4) ייצוג משפטי של בעל דין בהליך
משפטי שבו אחד מבעלי הדין הוא
המדינה.

(ג) לא יראו כעיסוק בעסק או כעיסוק נוסף -

(1) החזקה בלבד של מניות בתאגיד ;

(2) קבלת הכנסות מנכס של חבר הכנסת
או של משפחתו ;

(3) חברות בקיבוץ ; לענין זה, "קיבוץ" -
לרבות מושב שיתופי וכל אגודה
שיתופית להתיישבות שהכנסותיה
אינן מחולקות בעיקרן לחבריה ;

(4) קבלת הכנסה מיצירה ספרותית,
דרמטית, מוסיקלית או אמנותית.

(ד) לא יראו כעיסוק נוסף פעילות במסגרת
הסיעה או המפלגה, ובלבד שחבר הכנסת
אינו מקבל שכר עבור פעילות זו ; ואולם,
רשאי חבר הכנסת לקבל מהסיעה או
מהמפלגה לצורך פעילותו זו משרד, שירותי
משרד, רכב ונהג²¹⁸.

(ה) סעיף זה לא יחול בתקופה של ששת החודשים
הראשונים לכהונתו של חבר הכנסת, ובלבד
שערב אותה תקופה לא כיהן כחבר הכנסת.

²¹⁸ חבר הכנסת אינו רשאי לקבל ממפלגתו השתתפות בדמי שכירות של דירה
המשמשת למגורים (החלטת ועדת האתיקה מיום 28.1.1997).

איסור לכהן כנבחר
ציבור²¹⁹
(תיקונים)
מס' 15, 20
(34-ו)

13א1. (א) חבר הכנסת לא יכהן כנבחר בגוף ציבורי, אף שלא בתמורה; המכהן כנבחר בגוף ציבורי, חברותו באותו גוף תפקע ביום היותו לחבר הכנסת.

(1א) [בוטל – תיקון מס' 34]²²⁰.

(ב) בסעיף זה, "גוף ציבורי" - גוף מהגופים המנויים בתוספת.

הצהרת הון
(תיקון)
מס' 18

13ב. חבר הכנסת או מי שחדל מהיות חבר הכנסת, יגיש הצהרת הון כפי שנקבע בכללי האתיקה לחברי הכנסת.

13ג. [בוטל - תיקון מס' 7].

ועדת אתיקה
13ד. (א)²²¹
(תיקונים)
מס' 5, 7, 11,
15, 18, 21,
22, 26, 28,
32, 38 ו-41

חבר הכנסת שעשה אחת מאלה יהיה נתון לשיפוטה של ועדת האתיקה של חברי הכנסת:

²¹⁹ תחילתו של סעיף זה ביום תחילת כהונתה של הכנסת ה-14 (17.6.1994). הוראת סעיף זה תחול על נבחרים בגוף ציבורי שכיחנו כחברי הכנסת ה-13 והמכהנים בכנסת ה-14, ביום תחילתה של הכנסת ה-14 או בתום מועד הכהונה באותו גוף ציבורי, שאליה נבחרו, לפי המועד המאוחר יותר, ובלבד שנבחרו לכהונה האמורה לפני יום תחילתו של חוק זה וכהונתם זו היא בהתנדבות וללא תמורה; הוראה זו תחול על חבר מועצה מקומית או אזורית באזור יהודה והשומרון המכהן בכנסת ה-14, ביום תחילת כהונתה של הכנסת ה-15 או בתום כהונתו במועצה, לפי המועד המוקדם יותר (תקנון המועצות המקומיות (תיקון מס' 105) (יהודה והשומרון), התשנ"ח-1997; תקנות המועצות האזוריות (תיקון מס' 67) (יהודה והשומרון), התשנ"ח-1997).

חבר הכנסת שהוראה זו חלה עליו, רשאי להשתמש ברכב של הגוף הציבורי שאליו נבחר ושב הוא מכהן ללא תמורה. (סעיף 6(ב) לתיקון מס' 15 וסעיף 1 לתיקון מס' 2 לתיקון מס' 15 - ס"ח התשנ"ז, עמ' 12).

²²⁰ סעיף קטן (1א) שאפשר לח"כ לכהן גם כיו"ר ארגון עובדים בוטל מיום תחילת כהונתה של הכנסת ה-17 (17.4.2006).

²²¹ (1) "החסינות העניינית לא נועדה להגן על חבר כנסת מפני ביקורת פנימית שמפעילה ועדת האתיקה... חוק החסינות - לפי תכליתו - אינו מונע מן הכנסת מלפעול במישור הפנימי-האתי, בהתאם לכללי האתיקה שנקבעו. מסקנה זו נתמכת

- (1) עבר על הוראות סעיפים 13א או 1א13 או לא קיים הוראה לפיהם;

גם בהבדלים המהותיים שבין הסדרים אלה: לקביעה כי פעולה מסוימת של חבר כנסת אינה חוסה תחת החסינות העניינית או להסרת חסינות יש השלכות גם כלפי גופים שמחוץ לכנסת. בשונה מכך, הליכי האתיקה הינם הליכים פנימיים... תחולתה של החסינות העניינית ותכליותיה עשויות לשמש שיקול במסגרת החלטותיה של ועדת האתיקה, אך הן אינן שוללות את סמכותה" (בג"ץ 6706/14 ח"כ חנין זועבי נ' ועדת האתיקה, ניתן ביום 10.2.2015).

(2) "מקובל עלי כי החלטת ועדת האתיקה במובנה היוריספרודנטלי הרגיל הנה "פעולה משפטית" במובן זה שהיא משנה את מערך זכויותיו של חבר הכנסת... יחד עם זאת, אינני סבור כי מדובר בפעולה משפטית הנכללת בגדרו של סעיף 1(א)... הביטוי "פעולה משפטית" אינו מתייחס, לפעולה של הכנסת עצמה נגד מי מחבריה (דבריי בפרשת מיעארי, בעמ' 271), ומכאן מסקנתי שוועדת האתיקה מוסמכת לפעול גם כלפי התבטאויות ומעשים הנכללים בגדר החסינות העניינית...

סעיף 13, המענין את סמכויות ועדת האתיקה, לא בא לפגוע בחסינות המהותית... אדרבא, סעיף זה, הקובע מערכת של שיפוט פנימי, שיפוט משמעת-אתי, נועד להשלים ולהגשים את התכליות המונחות ביסוד חוק החסינות. פעולה במישור האתי אינה מהווה עקיפה של ההגנה שמקבל חבר הכנסת בחוק החסינות". (בג"ץ 12002/04 ח"כ עיסאם מחיול נ' הכנסת, ניתן ביום 13.9.05).

(3) "ועדת האתיקה, כאשר היא דנה בקובלות כנגד חברי-כנסת, ממלאת תפקיד מעין-שיפוטי... חרף הריסון השיפוטי שנוקט בית משפט זה בהתערבות בהחלטות הכנסת, עשוי בית המשפט להתערב בהחלטה מעין-שיפוטית של הכנסת או וועדותיה, כאשר החלטה נתקבלה מתוך הפרת החוק או הפרת עקרונות הצדק הטבעי... מרחב שיקול הדעת העומד לרשות ועדת האתיקה בהפעלת סמכותה המעין-שיפוטית ובפרשנותה את המונח "הצדק סביר" הוא רחב. מדובר בעניין פנימי לוועדת האתיקה של הכנסת "המכריעה על-פי הסטנדרטים המחייבים את חברי הכנסת בהתנהגותם, שהכנסת, ולא בית המשפט, היא זו האמונה על קביעתם"... אכן, ההשפעה העיקרית של ההחלטה היא כלפי הכנסת פנימה, ובכגון דא, גובר עקרון עצמאות הרשות המחוקקת" (בג"ץ 7993/07 פורום משפטי למען ארץ ישראל נ' ועדת האתיקה של הכנסת, ניתן ביום 30.4.2009).

(4) "מישור ההתערבות השיפוטית בהחלטת ועדת האתיקה של הכנסת הוא צר במיוחד... הביקורת השיפוטית "הרגילה" החלה על ועדת האתיקה מכוח היותה גוף מעין-שיפוטי, מצטמצמת לאור עיסוקה בעניינים פנימיים של הכנסת הנוגעים למשמעת ואתיקה של חבריה" (בג"ץ 6280/07 פורום משפטי למען ארץ ישראל וח"כ אלדד נ' שמעון פרס וועדת האתיקה של הכנסת, ניתן ביום 14.12.2009).

(5) "הלכה פסוקה היא כי תחום התערבותו של בית משפט זה בהחלטות ועדת האתיקה הוא, ככלל, מצומצם ביותר". (בג"ץ 8492/17 רגבים נ' יו"ר הכנסת, ניתן ביום 18.1.2018).

(א1) לא הגיש הצהרת הון, או הגישה באיחור, בניגוד להוראות סעיף 13ב ולכללי האתיקה לחברי הכנסת;

(2)²²² נעדר משיבות הכנסת, ללא הצדק סביר -

(א) תקופה רצופה של חדשיים או יותר, ולענין זה לא יובאו ימי הפגרה בחשבון; או

(ב) שליש או יותר מכלל ימי הישיבות שקיימה הכנסת בכנס פלוני, ואולם -

(1) אם הוא סגן שר - שתי חמישיות או יותר מכלל ימי הישיבות כאמור;

(2) אם הוא שר - מחצית או יותר מכלל ימי הישיבות כאמור;

(3) הפר כלל מכללי האתיקה.

²²² (1) השופטת נאור: "מרחב שיקול הדעת העומד לרשות ועדת האתיקה בהפעלת סמכותה המעין-שיפוטית ובפרשנותה את המונח "הצדק סביר" הוא רחב. מדובר בעניין פנימי לוועדת האתיקה של הכנסת "המכריעה על-פי הסטנדרטים המחייבים את חברי הכנסת בהתנהגותם, שהכנסת, ולא בית המשפט, היא זו האמונה על קביעתם" (פרשת מחיול, פסקה 21). אכן, ההשפעה העיקרית של ההחלטה היא כלפי הכנסת פנימה, ובכגון דא, גובר עקרון עצמאות הרשות המחוקקת. " (בג"ץ 7993/07 פורום משפטי למען ארץ ישראל נ' ועדת האתיקה של הכנסת בעניין החלטה הנוגעת להיעדרויות ח"כ רמון בשל המשפט הפלילי שהתנהל נגדו, ניתן ביום 30.4.2009).

(2) החלטת ועדת האתיקה מס' 33/20 מיום 13.6.2017: שרים וסגני שרים שאינם חברי כנסת יהיו נתונים לשיפוט של ועדת האתיקה אם נעדרו שלושה רבעים או יותר מימי ישיבות מליאת הכנסת בכנס מסוים.

(ב) (1) ועדת האתיקה תהיה של ארבעה חברי הכנסת שימנה יושב ראש הכנסת, למשך תקופת כהונתה של אותה כנסת, בהתחשב, בין השאר, בהרכב הסיעתי של הכנסת, שניים מהם חברים בסיעות הקואליציה ושניים מהם חברים בסיעות האופוזיציה; יושב ראש הכנסת יקבע את היושב ראש של ועדת האתיקה, מבין חבריה.

(א1) על אף האמור בפסקה (1), חל שינוי בהשתייכות של חבר ועדת האתיקה לסיעה מסיעות הקואליציה או מסיעות האופוזיציה כך שאין עוד שוויון במספר חברי הוועדה כאמור באותה פסקה, ישנה יושב ראש הכנסת את הרכב הוועדה כך ששניים מהחברים יהיו מסיעות הקואליציה ושניים - מסיעות האופוזיציה.

(ב1) יושב ראש הכנסת רשאי למנות ממלאי מקום מסיעות הקואליציה או מסיעות האופוזיציה, לפי העניין, לחברי ועדת האתיקה, לתקופה או לנושא מסוים.

(2) סייגים למינוי חבר הכנסת כחבר בועדת האתיקה והוראות בדבר השעייתו מחברותו בועדה או העברתו מכהונה בה, ייקבעו בתקנון הכנסת.

(3) בסעיף קטן זה -

"סיעות הקואליציה" - הסיעות בכנסת שהן צדדים להסכמים המחייבים תמיכה בממשלה;

"סיעות האופוזיציה" - הסיעות
בכנסת שאינן צדדים להסכמים
המחייבים תמיכה בממשלה.

(ג) ועדת האתיקה -

(1) תקבע לעצמה את דרכי עבודתה ואת
נהלי דיוניה ;

(2) לא תהא כפופה לדיני הראיות ותפעל
בדרך הנראית לה מועילה ביותר
לבירור הקובלנות שיובאו לפניה ;

(3) רשאית, מיזמתה או לשאלת חבר
הכנסת, לכתוב חוות דעת בעניני
אתיקה.

(ד)²²³ קבעה ועדת האתיקה, ברוב קולות של כל
חבריה, כי חבר הכנסת עבר על הוראות סעיף
קטן (א), רשאית היא להטיל עליו אחת
מאלה :

²²³ בג"ץ 6706/14 ח"כ חנין זועבי נ' ועדת האתיקה (ניתן ביום 10.2.2015) :
(1) אכן, לחופש הביטוי הפוליטי חשיבות מיוחדת לגבי חבר הכנסת, שכן באמצעותו
מבטא חבר הכנסת את עמדותיו של ציבור בוחריו. בפרט נכונים הדברים כאשר
מדובר בחבר כנסת המייצג קבוצת מיעוט... בשל חופש הביטוי יש לצמצם ככל
האפשר את הביקורת האתית על התבטאויות של חברי כנסת. ואכן, ועדת האתיקה
הנחתה את עצמה - ובצדק עשתה כן - להימנע ככל הניתן מהגבלת חופש הביטוי
הפוליטי של חברי הכנסת.
(2) אמון הציבור בכנסת עשוי להיפגע גם מהתבטאויות של חבר כנסת מחוץ למשכן
הכנסת, אשר אינן קשורות בהכרח להתנהגות בלתי הולמת בתוך משכן הכנסת או
ליחסים הפנימיים בין חבריה... חבר הכנסת נושא עמו את כללי האתיקה בכל אשר
ילך... תחולתם אינה מוגבלת ליחסיו עם חברי כנסת אחרים או להתנהלות פנים-
פרלמנטארי. ייתכן, כי תחולתם של כללי האתיקה על התבטאות מחוץ למשכן
הכנסת מצומצמת יותר.
(3) לוועדת האתיקה מסור שיקול דעת רחב, והדברים נכונים גם לקביעת העונש.
אולם, אין לפרש את סמכותה הרחבה של הוועדה כהיתר להטלת עונש שרירותי.
בבואה של ועדת האתיקה להטיל עונש בגין הפרת כללי האתיקה, עליה להביא
בחשבון מגוון שיקולים. באופן כללי, על העונש המוטל להיות מידתי ביחס לחומרת
העבירה האתית שעבר חבר הכנסת... כפועל יוצא מכך, על הוועדה להביא בחשבון את

- (1) הערה ;
- (2) אזהרה ;
- (3) נזיפה ;
- (א3) נזיפה חמורה ;
- (ב3) שלילת זכותו לקבל רשות דיבור במליאה או בועדות הכנסת, כולן או חלקן, לתקופה שלא תעלה על עשרה ימי ישיבות של הכנסת ;
- (ג3) הגבלות על פעילות כחבר הכנסת, לרבות איסור הגשת הצעות חוק, הצעות לסדר היום, שאילתות וכיוצא באלה, ולמעט הגבלות בדבר הזכות להצביע, הכל כפי שתקבע הועדה ולתקופה שתקבע ובלבד שהתקופה כאמור לא תעלה על התקופה שנותרה עד לסופו של אותו כנס של הכנסת ;
- (4) הרחקה משיבות מליאת הכנסת או ועדות הכנסת לתקופה שלא תעלה על ששה חדשים ובלבד שחבר הכנסת יהיה רשאי להיכנס לישיבה לצורך הצבעה בלבד ;

חומרת העבירה ואת נסיבות ביצועה. באשר להתבטאויות של חברי כנסת, יש להתחשב, בין היתר, בתוכן ההתבטאויות, בנושאה ובעיתויה. אין דין ביטוי שיש בו כדי השמצה או ביזוי של יחידים וציבורים, כדן ביטוי מקומם וחריג אחר ; ואין דין ביטוי שיש בו משום עידוד לטרור או לאלימות, כדן ביטוי קיצוני אחר... לצד זאת, על ועדת האתיקה להביא במכלול שיקוליה גם את נסיבותיו של חבר הכנסת הקונקרטי הנשפט בפניה, ובכללן את השאלה אם הביע חרטה על מעשיו ואת עברו המשמעותי הכולל... כן עליה לקחת בחשבון את רף הענישה במקרים דומים...לדידי, אין לייחס לעצם הגשת קובלנות כנגד חבר כנסת משקל... לפי הדין, כל אדם רשאי להגיש קובלנות כנגד חבר כנסת... קובלנות רבות לא מתקבלות, וחלקן נדחה על הסף. מתן משקל לקובלנות שהוגשו - אף שלא נמצא כי יש בהן ממש - עלול להוביל לשימוש לרעה בכלי זה ולפגיעה בלתי מוצדקת בחברי כנסת.

(5) שלילת שכר ותשלומים אחרים עבור תקופת ההיעדרות כאמור בסעיף קטן (א)(2) או שלילת שכר ותשלומים אחרים לתקופה שלא תעלה על שנה אחת בשל כל הפרה של הוראה אחרת של סעיף 13א; לענין זה, "תשלומים אחרים" - תשלומים על פי פרק ט' לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, ותשלומים מכוח חוק גמלאות לנושאי משרה ברשויות השלטון, התשכ"ט-1969.

(6)²²⁴ שלילת שכר בעד תקופה או חלק מתקופה, שלא תעלה על שבועיים, שבה הורחק חבר הכנסת לפי פסקה (4), אם מצאה, מנימוקים שיירשמו, שהתקיימו נסיבות מיוחדות של הפרה חמורה של כללי האתיקה מצד חבר הכנסת; ואולם, ועדת האתיקה לא תורה על שלילת שכר לפי פסקה זו לראשונה מחבר הכנסת אלא בהחלטה פה אחד של כל חבריה;

(7) שלילת שכר בסכום שאינו עולה על 5,000 שקלים חדשים אם הטילה על חבר הכנסת עיצום מהעיצומים המפורטים בסעיף קטן זה בשל הפרת כלל מכללי האתיקה וקבעה כי -

(א) בהפרת הכלל כאמור גרם חבר הכנסת לנזק לרכוש הכנסת במשכן הכנסת בכוונה לגרום לנזק כאמור, או צפה כאפשרות סבירה את קרות הנזק;

²²⁴ החלטה של ועדת האתיקה לפי פסקאות (6) או (7) תחול רק על הפרה של כלל מכללי האתיקה שהתרחשה מיום תחילתו של תיקון מס' 41 ואילך - התיקון פורסם ביום 9.12.2015.

(ב) שווי הנזק, כולו או חלקו,
ינוכה משכרו של חבר הכנסת
בדרך שתקבע.

(1ד) [בוטל - תיקון מס' 41].

(ה) [בוטל].

(ה1) הפעילה ועדת האתיקה את סמכותה לפי
הוראות סעיף קטן (ד) כלפי חבר הכנסת,
והמשיך חבר הכנסת לעבור על הוראות סעיף
קטן (א), רשאית הועדה לשוב ולדון בענינו
ולהפעיל את סמכותה לפי סעיף זה, ובלבד
שמסרה לו הודעה על כך, מראש.

(ו) בנוסף לאמור בסעיף קטן (ד)(1) עד (א3), או
במקומו, רשאית ועדת האתיקה לפרסם את
החלטתה, כולה או חלקה, בדרך שתורה,
בציון שמו של חבר הכנסת או בלא ציון שמו;
החליטה הועדה כאמור בסעיף קטן (ד)(ב3)
עד (5) - תפרסם את החלטתה בציון שמו של
חבר הכנסת.

(ז) הוראות סעיף זה יחולו גם על מי שחדל
להיות חבר הכנסת, ואולם לענין סעיף קטן
(א)(א1) יהיה נתון לשיפוטה של ועדת
האתיקה מי שחדל מהיות חבר הכנסת אם
טרם חלפה שנה מהמועד שבו חייב היה
להגיש את הצהרת ההון.

ועדת הכנסת רשאית להתקין כללי אתיקה
לחברי הכנסת; כללי האתיקה שהתקינה
ועדת הכנסת לפני תחילתו של חוק חסינות
חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תיקון
מס' 5), התשמ"ח-1988, ייראו כאילו הותקנו
מכוח סעיף זה, ככל שאינם סותרים את
האמור בסעיפים 13א עד 13ד.

(א) כללי אתיקה 13ה. (תיקונים)
מס' 5, 18,
26 ו-32

(ב) בכללי האתיקה רשאית ועדת הכנסת לקבוע, בין השאר, כי לוועדת האתיקה של חברי הכנסת תהא הסמכות לדון את מי שחדל מהיות חבר הכנסת, אם הפר כלל מכללי האתיקה לחברי הכנסת, ובלבד שהקובלנה הוגשה נגדו בעת שהיה חבר הכנסת, והועדה סבורה כי יש בבירור הקובלנה ענין לציבור.

(א) 14. ²²⁵ **איסורים (תיקונים מס' 19 ו-39)**
חבר הכנסת, שר וסגן שר, אסור לו להשתמש בתואר תפקידו בכל פעולה הכרוכה בעסקו או במקצועו.

(ב) [בוטל - תיקון מס' 39].

(ג) מי שהיה ראש הממשלה או שר, אסור לו, שלוש שנים לאחר תום כהונתו כראש הממשלה או כשר, להיות חבר בהנהלת חברה או איגוד אחר שקיבלו בזמן כהונתו זכיון מהמדינה.

(ד) מי שהיה סגן שר, אסור לו, שלוש שנים לאחר תום כהונתו כסגן שר, להיות חבר בהנהלת חברה או איגוד אחר שקיבלו בזמן כהונתו זכיון מהמדינה באמצעות המשרד שבו הוא כיהן כסגן שר.

(ה) העובר על הוראה מהוראות סעיף זה, דינו - מאסר עד שתי שנים או קנס עד שלושת אלפים לירות או שני העונשים כאחד.

(א) 14. **איסור הנאה מהקצבה הייחודית (תיקון מס' 9)**
חבר הכנסת לא ישמש בתפקיד ניהולי²²⁶, בין בשכר ובין שלא בשכר, במוסד, בחברה, בעמותה או בכל גוף אחר המקבל, בין במישרין ובין בעקיפין, הקצבה ייחודית.

²²⁵ ר' גם האיסורים בחוק החברות הממשלתיות, חוק בנק ישראל וחוק מבקר המדינה. כמו כן ר' כללי האתיקה לחברי הכנסת.
²²⁶ רואים כל חבר של ועדת עמותה כמי שמשמש בתפקיד ניהולי בה (החלטת ועדת האתיקה מיום 1.7.1991).

(ב) חבר הכנסת לא יקבל כסף, שווה כסף, שירות או טובת הנאה מידי גוף המקבל, במישרין או בעקיפין, הקצבה ייחודית, למעט שירות או טובת הנאה הניתנים לכלל.

(ג) הוראות סעיף זה יחולו גם על בן משפחתו של חבר הכנסת או של שר שאינו חבר הכנסת; לענין זה, "בן משפחה" - בן זוג, אח או בן.

(ד) העובר על הוראות סעיף זה, דינו - קנס; הורשע אדם לפי סעיף זה, רשאי בית המשפט לחייבו לשלם לאוצר המדינה כל סכום שקיבל או את שווים של השירות או טובת ההנאה.

(ה) לענין סעיף זה -

"הקצבה ייחודית" - הקצבה לגוף שאינו מוסד ממוסדות המדינה, הנקוב בשמו בחוק התקציב, והמהווה למעלה מרבע מתקציבו של אותו גוף.

(ו) הוראות סעיף זה באות להוסיף על הוראות כל דין ולא לגרוע מהן.

דין שר או סגן 15. ²²⁷ לענין חוק זה, דין שר או סגן שר שאינו חבר הכנסת, **שר שאינו חבר הכנסת (תיקונים)** **מס' 24, 40** **ו-45**

²²⁷ בתקופת כהונתה של הכנסת ה-20, בכל מקום, במקום "חבר הממשלה" באו המילים "שר או סגן שר". בתיקון מס' 45 נחקק מחדש התיקון כתיקון קבע.
²²⁸ השופט מיכלס בפס"ד בעניין חיפוש אצל שרת התחבורה שאינה ח"כית: "במאמר מוסגר אציין שדווקא הרחבת חוק החסינות והחלתו על שר שאינו חבר כנסת, המשמש כזרוע ביצועית ולא כזרוע מחוקקת, מדגישה ביתר שאת את תחולתו הרחבה עד מאוד של החוק. זאת, בהינתן שככל שהדבר נוגע לשר, לא מתקיימות לגביו התכליות שעמדו בבסיסו של חוק החסינות ביחס לחברי הכנסת, ובהן מתן חופש פעולה וחופש תנועה מרביים לחבר הכנסת במטרה לאפשר לו לבצע את תפקידו

ביצוע 16. יושב ראש הכנסת ממונה על ביצוע חוק זה.

(תיקון מס' 15) **תוספת**
(סעיף 1א13)

1. רשות מקומית²²⁹.
2. מועצה דתית.
3. ההסתדרות הכללית החדשה.
4. הסתדרות העובדים הלאומית.
5. ההסתדרות הציונית העולמית.

באופן חופשי ללא כל חשש מתגובה כלשהי של הרשות המבצעת. נימוק זה, החל רק ביחס לשר שאינו חבר כנסת, מצטרף לשלל נימוקים המצדיקים פרשנות מצמצמת ביחס לפרשנות חוק החסינות, ובראשם עיקרון השוויון בפני החוק, כל זאת במטרה למנוע מחבר כנסת לנצל לרעה את חסינותו העניינית. " (ע"ח (מרכז) 62702-06-24 מירי רגב נ' מ"י, מיום 28.7.2024).

²²⁹ ההוראה הוחלה אף על מי שמכהן כחבר במועצה מקומית או אזורית באזור יו"ש - תקנון המועצות המקומיות (תיקון מס' 105) (יהודה והשומרון), התשנ"ח-1997; תקנון המועצות האזוריות (תיקון מס' 67) (יהודה והשומרון), התשנ"ח-1997.

כללי חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (השתתפות בהוצאות משפטיות), התשס"ג-2003²³⁰

בתוקף סמכותה לפי סעיף 10א לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951, קובעת ועדת הכנסת כללים אלה:

הגדרות 1. בכללים אלה - "חבר הכנסת" - לרבות מי שהיה חבר הכנסת; "חוק החסינות" - חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951; "חוק ועדות חקירה" - חוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968.	זכאות להשתתפות בהוצאות משפטיות
2. חבר הכנסת זכאי לקבל מן הכנסת השתתפות בהוצאות משפטיות על פי החלטת ועדה ציבורית שהוקמה מכוח סעיף 10א לחוק החסינות.	הועדה הציבורית²³¹
3. (א) יושב ראש הכנסת יפרסם ברשומות הודעה על מינוי הועדה הציבורית, הרכבה וכל שינוי בה.	

²³⁰ ק"ת התשס"ג, עמ' 941; תיקון מס' 1 - ק"ת התשס"ד, עמ' 558, תיקון מס' 2 - ק"ת התשס"ה, עמ' 889; תיקון מס' 3 - ק"ת התשפ"ה, עמ' 2.

²³¹ ביום 17.9.2003 התפרסמה ברשומות הודעה על מינוי ועדה ציבורית שחבריה הם: השופט (בדימוס) שאול אלוני - יו"ר, השופט (בדימוס) יצחק אליאסוף, עו"ד ארנה לין (י"פ התשס"ג, עמ' 4114); ביום 17.4.2007 - השופטת (בדימוס) דליה דורנר - יו"ר, רו"ח דניאל דורון, עו"ד נגה ענתבי (י"פ התשס"ז, עמ' 2298); ביום 13.4.2011 - המשנה לנשיא ביהמ"ש העליון (בדימוס) אליהו מצא - יו"ר, השופט (בדימוס) יצחק אליאסוף, עו"ד טנה שפניץ (י"פ התשע"א, עמ' 3766); ביום 29.7.2014 - המשנה לנשיא ביהמ"ש העליון (בדימוס) אליהו מצא - יו"ר, עו"ד יהודית (גודל) וסרמן, עו"ד טנה שפניץ (י"פ התשע"ד, עמ' 7142); ביום 1.10.2017 - שופטת בית המשפט העליון (בדימוס) אילה פרוקציה - יו"ר, עו"ד יהודית (גודל) וסרמן, עו"ד יהושע שופמן (י"פ התשע"ח, עמ' 202); ביום 2.12.2020 - שופט בית המשפט המחוזי (בדימוס) ישעיהו שנלר - יו"ר, לאה ורון, פרופ' יובל אלבשן (י"פ התשפ"א, עמ' 1806); ביום 11.4.2022 - שופטת בית המשפט המחוזי (בדימוס) אורית אפעל גבאי - יו"ר, עו"ד סיגל קוגוט, פרופ' מרים גור אריה (י"פ התשפ"ב, עמ' 7104).

- (ב) מינוי חבר לוועדה הציבורית יהיה לתקופה של שלוש שנים מיום פרסום המינוי ברשומות, וניתן לשוב ולמנותו לתקופה נוספת אחת שלא תעלה על שלוש שנים.
- (ג) יושב ראש הכנסת יקבע הוראות בדבר תשלום גמול לחברי הוועדה הציבורית²³².
- (א) חבר הכנסת יהיה זכאי להשתתפות בהוצאות משפטיות בגין הליך משפטי שיסודו במעשה שעשה במסגרת מילוי תפקידו. **הליכים מזכים 4. (תיקון מס' 2)**
- (ב) הליך משפטי, לענין כללים אלה, הוא כל אחד מאלה:
- (1) חקירה פלילית; הליכי מעצר ושחרור בערובה לפי חוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996; התייצבות לפני שופט חוקר כמשמעותו בחוק חקירת סיבות מוות, התשי"ח-1958; אישום פלילי בבית משפט; שימוע שקדם לכל אחד מהליכים אלה; ערעור על החלטה או פסק דין בהליך פלילי (להלן, כל אחד מאלה - הליך פלילי);
- (2) התייצבות לפני ועדת חקירה לפי סעיף 15 לחוק ועדות חקירה, למתן עדות, או לחקירה או להבאת ראיות; ואולם הוועדה הציבורית רשאית לאשר השתתפות בהוצאות משפטיות גם למי שהתייצב כאמור לפי הזמנת הוועדה שלא לפי סעיף 15 האמור;

²³² הוראות חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם (תשלום גמול לחברי הוועדה הציבורית), התשס"ד-2003 (ק"ת התשס"ד, עמ' 11) קובעות כי ישולם גמול כמשולם לחברי הוועדה הציבורית לפי הוראות מימון מפלגות (תשלום גמול לחברי הוועדה הציבורית), התשנ"ה-1995.

(3) הליך משפטי בענין מינהלי, לרבות הליך בבית המשפט הגבוה לצדק, או הליך בענין אזרחי, שבהם חבר הכנסת הוא משיב או נתבע, ובלבד שהכנסת או המדינה אינן מיוצגות באותו הליך, או שבנסיבות המקרה חבר הכנסת נזקק, על פי החלטת הועדה הציבורית, לייצוג משפטי נפרד; ואולם, בהליך של ערעור בענין מינהלי או בענין אזרחי, יהיה חבר הכנסת זכאי להשתתפות בהוצאות משפטיות רק אם הועדה הציבורית החליטה, מראש או בדיעבד, כי בנסיבות המקרה מן הראוי להעניק לו השתתפות כאמור;

(4) בקשה לנטילת חסינות או זכות של חבר הכנסת או לקביעת חסינות בפני דין פלילי על פי חוק החסינות, או עתירה לבית המשפט שהגיש חבר הכנסת נגד החלטת הכנסת ליטול ממנו חסינות או זכות או לדחות את בקשתו שהכנסת תקבע כי תהיה לו חסינות בפני דין פלילי או נגד החלטת ועדת הכנסת שלא להציע לקבוע כי תהיה לו חסינות בפני דין פלילי;

(5) הליך נגד חבר הכנסת בועדת האתיקה של חברי הכנסת על פי סעיף 13ד לחוק החסינות.

על אף האמור בסעיף 4 -

סייגים לזכאות (תיקון מס' 2)

(1) חבר הכנסת לא יהיה זכאי להשתתפות בהוצאות משפטיות בגין הליך פלילי שבו הורשע בפסק דין סופי; ואולם הורשע חבר הכנסת בפסק דין סופי בהליך פלילי בגין עבירה של רשלנות או עבירה של אחריות קפידה, תחליט הועדה הציבורית, על פי נסיבות המקרה, אם לזכות אותו בהשתתפות כאמור;

(2) חבר הכנסת לא יהיה זכאי להשתתפות בהוצאות משפטיות בגין הליך פלילי לפי תקנות התעבורה, התשכ"א-1961; ואולם אם חבר הכנסת זוכה בדינו, רשאית הועדה הציבורית לאשר השתתפות בהוצאות משפטיות, אם מצאה כי בנסיבות המקרה מן הראוי לעשות כן;

(3) בהליך פלילי בגין עבירה שיש עמה קלון, לא יהיה חבר הכנסת זכאי לקבל השתתפות בהוצאות משפטיות מראש, אלא אם כן הועדה הציבורית החליטה כי בנסיבות המקרה, ובין השאר מתוך התחשבות באפשרות של פגיעה באמון הציבור, מן הראוי להעניק השתתפות כאמור;

(4) (א) חבר הכנסת שהורשע בדין לא יהיה זכאי להשתתפות בהוצאות משפטיות בהליך של ערעור, אלא אם כן הועדה הציבורית החליטה, מראש או בדיעבד, כי בנסיבות המקרה, ובין השאר מתוך התחשבות באפשרות של פגיעה באמון הציבור, מן הראוי להעניק השתתפות כאמור;

(ב) חבר הכנסת שזוּקָה בדין והמדינה ערערה על זיכוי, זכאי להשתתפות בהוצאות משפטיות;

(5) (א) בהליך של נטילת חסינות או קביעת חסינות, לא יהיה חבר הכנסת זכאי להשתתפות בהוצאות משפטיות; ואולם אם נקבע כי תהיה לחבר הכנסת חסינות בפני דין פלילי או אם חזר בו היועץ המשפטי לממשלה מהחלטתו להגיש כתב אישום נגד חבר הכנסת, או אם בקשת היועץ המשפטי לממשלה ליטול חסינות אחרת מחבר הכנסת נדחתה על ידי ועדת הכנסת או על ידי הכנסת או אם היועץ המשפטי לממשלה חזר בו מן הבקשה לנטילת

חסינות אחרת, רשאית הועדה הציבורית לאשר השתתפות בהוצאות משפטיות אם מצאה כי בנסיבות המקרה מן הראוי לעשות כן ;

(ב) בהליך של נטילת זכות, לא יהיה חבר הכנסת זכאי להשתתפות בהוצאות משפטיות ; ואולם אם המבקש חוזר בו מן הבקשה לנטילת הזכות, או אם הבקשה נדחתה על ידי ועדת הכנסת או על ידי הכנסת, רשאית הועדה הציבורית לאשר השתתפות בהוצאות משפטיות, אם מצאה כי הסוגיות המשפטיות שנתעוררו בהליך הצדיקו העסקת עורך דין, ובהתחשב בשאר נסיבות המקרה ;

(ג) בהליך של עתירה לבית המשפט נגד החלטת הכנסת או ועדת הכנסת כאמור בסעיף 4(ב)4, שבו העתירה נתקבלה, רשאית הועדה הציבורית לאשר השתתפות בהוצאות משפטיות אם מצאה כי בנסיבות המקרה מן הראוי לעשות כן ;

(6) בהליך לפני ועדת האתיקה של חברי הכנסת, לא יהיה חבר הכנסת זכאי להשתתפות בהוצאות משפטיות ; ואולם אם ההליך מתייחס להפרה של הוראות סעיפים 13א או 13א1 לחוק החסינות, וועדת האתיקה החליטה כי חבר הכנסת לא הפר את ההוראה כמיוחס לו, רשאית הועדה הציבורית לאשר השתתפות בהוצאות משפטיות אם מצאה כי הסוגיות המשפטיות שנדונו לפני ועדת האתיקה הצדיקו העסקת עורך דין, ובהתחשב בשאר נסיבות המקרה ;

(7) חבר הכנסת לא יהיה זכאי להשתתפות בהוצאות משפטיות בהליך מסוים אם החליט לאסוף או הסכים לקבל תרומות לצורך ייצוג משפטי באותו הליך; הוראה זו לא תחול אם התרומות נאספו לפני פרסומם של כללים אלה.

הסכום שישולם על ידי הכנסת (תיקונים מס' 1 ו-3) 6. (א) חבר הכנסת הזכאי להשתתפות בהוצאות משפטיות יקבל מן הכנסת, בגין שכר הטרחה ששילם או ישלם לעורך הדין המייצג אותו, סכום כסף לפי התעריף הנוהג לצורך הגנה משפטית על עובדי המדינה, שרים וסגני שרים (להלן - התעריף הנוהג).

(ב) הועדה הציבורית רשאית לאשר, מראש או בדיעבד, השתתפות בהוצאות משפטיות בסכום הגבוה עד 50% מן הסכום שנקבע בתעריף הנוהג, אם ההוצאות המשפטיות היו או צפוי שיהיו בסכום גבוה יותר ואם, לדעתה, הסכום שהוצא או יוצא נחוץ וסביר בהתחשב בנסיבות המקרה.

(ג) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), במקרים חריגים, בהם לדעת הועדה הציבורית המקרה מורכב במיוחד ונסיבות המקרה מצדיקות השתתפות בהוצאות משפטיות בסכום גבוה יותר, רשאית הועדה הציבורית לאשר השתתפות כאמור בסכום גבוה יותר, ובלבד שהיקף שכר הטרחה ופרטיו אושרו מראש על ידי הועדה כסבירים בנסיבות המקרה; האישור מראש לא יידרש כאשר ההליך המשפטי הסתיים לפני פרסומם של כללים אלה.

(11) על אף האמור בסעיף קטן (ג), הוועדה הציבורית רשאית לאשר השתתפות בהוצאות משפטיות בסכום הגבוה מהאמור בסעיף קטן (ב) (להלן - סיוע מיוחד), גם אם היקף שכר הטרחה ופרטיו לא אושרו מראש כאמור בסעיף קטן (ג), במקרים חריגים ובנסיבות מיוחדות שינומקו, ובין השאר אם תוך כדי

ניהול ההליך המשפטי התגלו עובדות או נסיבות המצדיקות סיוע מיוחד או אם תוצאות ההליך המשפטי מצדיקות סיוע מיוחד.

(ד) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) עד (ג), רשאית הועדה הציבורית לקבוע כי חבר הכנסת הזכאי להשתתפות בהוצאות משפטיות יקבל מן הכנסת סכום השתתפות נמוך יותר, בהתחשב בנסיבות המקרה ובתוצאות ההליך.

(ה) חבר הכנסת יקבל מן הכנסת את הסכום שאושר על ידי הועדה הציבורית לאחר שהציג בפני הכנסת את הסכם שכר הטרחה שערך עם עורך הדין שייצג אותו וכן חשבונית, כהגדרתה בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975, על סכומים ששילם, אם שילם, לעורך הדין.

השבת סכום ששולם 7. (א) קיבל חבר הכנסת השתתפות בהוצאות משפטיות בגין הליך פלילי שבו הורשע בפסק דין סופי, יהיה עליו להשיב לכנסת את הסכום שקיבל, אלא אם כן הורשע בעבירה של רשלנות או של אחריות קפידה והועדה הציבורית החליטה לפטור אותו מן החובה להחזיר את הסכום, כולו או מקצתו.

(ב) בהליך מנהלי או אזרחי, לרבות ערעור בענין כאמור, רשאית הועדה הציבורית להחליט, לפי תוצאות ההליך ובהתחשב בשאר נסיבות המקרה, כי חבר הכנסת ישיב לכנסת את הסכום שקיבל בגין השתתפות בהוצאות משפטיות, כולו או מקצתו.

(ג) בהליך לפני ועדת חקירה ממלכתית לפי חוק ועדות חקירה, רשאית הועדה הציבורית להחליט, לפי מסקנות ועדת החקירה ובהתחשב בשאר נסיבות המקרה, ובכלל זה בכל סכום שנפסק על ידי ועדת החקירה, כי חבר הכנסת ישיב לכנסת את הסכום שקיבל בגין השתתפות בהוצאות משפטיות, כולו או מקצתו.

(ד) החליטה הועדה הציבורית לאשר השתתפות בהוצאות משפטיות לחבר הכנסת בסכום מסוים, או לשלם לו מקדמה בסכום מסוים, רשאית היא לשקול מחדש את החלטתה עם סיום ההליך ולהחליט, בהתחשב בנסיבות המקרה ובתוצאות ההליך, כי חבר הכנסת ישיב לכנסת סכום שקיבל, כולו או מקצתו.

(ה) סכום כסף שחבר הכנסת חייב בהשבתו לכנסת בגין השתתפות בהוצאות משפטיות, יחשב כחוב של חבר הכנסת לכנסת (להלן - החוב).

(ו) חבר הכנסת ישיב את החוב לכנסת בדרך של ניכוי מן השכר או מן הגמלה המשולמים לו על ידי הכנסת, או בדרך אחרת, כפי שתקבע הועדה הציבורית.

חבר הכנסת שקיבל השתתפות בהוצאות משפטיות יודיע לוועדה הציבורית על פסק דין או החלטה סופית שניתנו בענינו בסמוך לאחר שניתנו, ויעביר לוועדה העתק מהם.

8. **הודעה בדבר סיום הליך משפטי**

(א) חבר הכנסת המבקש לקבל השתתפות בהוצאות משפטיות לפני תחילת ההליך או במהלכו, יגיש על כך בקשה בכתב אל הועדה הציבורית; הבקשה תתאר את נסיבות המקרה, תהיה מלווה בהעתק של המסמכים הנוגעים למקרה, ותציין אם חבר הכנסת מבקש לקבל מקדמה על חשבון השתתפות בהוצאות משפטיות.

9. **נוהל עבודת הועדה הציבורית**

(ב) חבר הכנסת המבקש לקבל השתתפות בהוצאות משפטיות לאחר סיום ההליך יגיש על כך בקשה בכתב אל הועדה הציבורית, ויצרף אליה העתק של מסמכים הנוגעים למקרה, ובכלל זה של ההחלטה או פסק הדין שניתנו באותו הליך.

(ג) חבר הכנסת יצרף לבקשה המופנית אל הועדה הציבורית כתב התחייבות, בנוסח שייקבע על ידי הועדה הציבורית, חתום על ידו, להשיב לכנסת כל סכום ששולם לו, אם הועדה הציבורית תחליט על כך, בהתאם לכללים.

(ד) הועדה הציבורית רשאית לדרוש מחבר הכנסת שביקש השתתפות בהוצאות משפטיות כי ימציא לה פרטים ומסמכים נוספים, כפי שתראה לנכון.

(ה) הועדה הציבורית תנמק את החלטתה.

(ו) הועדה הציבורית רשאית לבקש חוות דעת מהיועץ המשפטי לכנסת.

(ז) הועדה הציבורית תעביר את החלטתה אל חבר הכנסת שהגיש את הבקשה ואל יושב ראש הכנסת.

10. **דיווח על עבודת הועדה הציבורית**
הועדה הציבורית תגיש ליושב ראש הכנסת כל שנה, לא יאוחר מיום 15 בפברואר, דין וחשבון על עבודתה בשנה הקודמת, לרבות סכומי ההשתתפות בהוצאות משפטיות שאושרו.

11. **תחולת הכללים**
כללים אלה יחולו על חבר הכנסת גם לגבי הליכים שהחלו לפני תחילת הכללים, ובלבד שההליכים לא הסתיימו לפני תחילת כהונתה של הכנסת החמש עשרה.

12. **תיקון הכללים**
הועדה הציבורית רשאית להציע לוועדת הכנסת לתקן את הכללים.

רוני בר-און
יושב ראש ועדת הכנסת

ב' באב התשס"א
(31 ביולי 2003)

נוהל כניסת חברי כנסת לשטחי הרשות הפלסטינית באזור יהודה ושומרון ובאזור חבל עזה

החלטת ועדת הכנסת מיום ה' בחשוון התשס"ה - 20 באוקטובר 2004²³³

1. חבר הכנסת המבקש להיכנס לשטחי הרשות הפלסטינית באזור יהודה ושומרון ובאזור חבל עזה (להלן: "שטחי הרש"פ"), אשר הוכרזו על-ידי מפקד כוחות צה"ל באזור כשטחים סגורים לכניסת ישראלים, יפנה לקצין הכנסת ויגיש תכנית ביקור בשטחי הרש"פ. התכנית תכלול את מועד הנסיעה, מסלולה, והגורמים איתם עתיד להיפגש חבר הכנסת. בקשת חבר הכנסת תוגש מוקדם ככל האפשר.
2. קצין הכנסת יפנה ללשכת שר הביטחון ויתאם ביטחונית את הביקור, תוך דגש על סידורי האבטחה.
3. לשכת שר הביטחון תודיע לקצין הכנסת את עמדת אלוף הפיקוד הרלוונטי.
4. אישר אלוף הפיקוד את הבקשה, יוכל חבר הכנסת להיכנס לשטחי הרש"פ.
5. לא אישר אלוף הפיקוד את הבקשה, וקצין הכנסת קיבל את עמדת אלוף הפיקוד, לא יוכל חבר הכנסת להיכנס לשטחי הרש"פ.
6. לא אישר אלוף הפיקוד את הבקשה, וקצין הכנסת לא קיבל את עמדת אלוף הפיקוד, רשאי חבר הכנסת לפנות בעניין ליושב ראש הכנסת לעיון חוזר בבקשה.
7. יושב ראש הכנסת, אם ימצא לנכון, יבוא בדברים עם שר הביטחון בנושא, על מנת שאלוף הפיקוד ישוב וישקול את עמדתו בנושא.
8. הטיפול בכל הפניות ייעשה על ידי כל הגורמים הרלוונטיים תוך פרק הזמן הקצר ביותר, באופן שיאפשר את הביקור.

²³³ ביום 24.7.08 הניחה יו"ר הכנסת על שולחן הכנסת מכתב רענון בדבר הנוהל, ובו ביקשה מחברי הכנסת "לפעול לפי הנוהל של ועדת הכנסת ולפנות מבעוד מועד לקצין הכנסת בכל מקרה של בקשה להיכנס לשטח A, כדי שיוכל לתדרך כנדרש ולפנות לגורמי הצבא בבקשה להיתר כניסה".

נוהל כניסת חברי הכנסת לשטחים המפונים במסגרת יישום תוכנית ההתנתקות

החלטת ועדת הכנסת מיום ח' בסיון התשס"ה - 15 ביוני 2005

1. למען הסר ספק מובהר, כי יש לאפשר כניסה חופשית של חברי הכנסת לשטחים המפונים במסגרת יישום תוכנית ההתנתקות (להלן - השטחים המפונים), אלא אם כן מתקיים חשש ממשי לסיכון חיי חבר הכנסת או לסיכון חיי אנשי כוחות הביטחון.
2. זיהוי חבר הכנסת במקום ייעשה באמצעות הצגת תעודת חבר כנסת. חבר הכנסת יוכל להביא עימו עד שלושה מלווים, בכפוף להצגת אישור כניסה קבוע למשכן הכנסת.
3. יודגש, כי יש לאפשר כניסה של חברי הכנסת ומלוויהם לשטחים המפונים גם אם כניסתם לא תואמה מראש. לצורך כך, בכל מחסום בכניסה לשטח המפונה יוצב קצין, שתפקידו, בין היתר, יהיה תיאום וטיפול בעניינים הקשורים בכניסת חברי הכנסת לשטח (להלן - הקצין).
4. במידה שסבר הקצין במקום כי קיים חשש ממשי לסיכון חיי חבר הכנסת או לסיכון חיי אנשי כוחות הביטחון כתוצאה מכניסת חבר הכנסת לשטח המפונה וכניסת חבר הכנסת נמנעת, יעדכן על כך הקצין באופן מיידי את המפקד הצבאי בשטח (מח"ט / מפא"ו"ג), אשר יעדכן על כך באופן מיידי את אלוף הפיקוד. אלוף הפיקוד הינו הגורם היחיד המוסמך להחליט על מניעת כניסת חבר הכנסת לשטח המפונה.
5. במקרה שבו החליט אלוף הפיקוד למנוע כניסת חבר הכנסת לשטח מפונה, ימסור הקצין במקום לחבר הכנסת הסבר בדבר הטעמים להחלטה וככל הניתן מידע בדבר המועד שבו תתאפשר כניסה לשטח המפונה.
6. הטיפול בבקשת חבר הכנסת להיכנס לשטח המפונה ייעשה על ידי כל הגורמים בפרק הזמן הקצר ביותר, על מנת למנוע מחבר הכנסת עיכובים מיותרים. הקצין יעדכן את חבר הכנסת בדבר השלב שבו מצוי הטיפול בבקשה.
7. מומלץ כי כניסת חבר הכנסת תתואם מראש באמצעות פניה מטעמו ללשכת שר הביטחון. הטיפול בפניה כאמור ייעשה בפרק הזמן הקצר ביותר, בהתאם לנהלים הקבועים בפקודות. מובהר למען הסר ספק, כי בכל מקרה, אין חובה לתאם את הכניסה מראש, והכניסה תימנע רק במקרים המפורטים בסעיף 1.

נסיעות חברי הכנסת לארצות אויב²³⁴

ביום ט"ו באייר התשס"ה - 24 במאי 2005, אגב דיון בקובלנה שהוגשה לוועדת האתיקה, התעוררה סוגיית נסיעתם של חברי הכנסת לארצות מסויימות, בניגוד להוראות הדין.

על מנת למנוע מכשול כתוצאה מחוסר בהירות, החליטה ועדת האתיקה לשוב ולהפנות את תשומת לב חברי הכנסת לכך, שעל יציאה מהארץ לאחת מהמדינות המנויות בסעיף 2א לחוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט), התשי"ד-1954, הידועות בכינוי "מדינות אויב", חל איסור, והחסינות המהותית של חברי הכנסת אינה פוטרת מאיסור זה ואינה חלה עליהם. וזו לשון הוראות הדין המתייחסות לענין זה:

חוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט), התשי"ד-1954:
 "יציאה 2א. היוצא, ביוזעין ושלא כדין, מישראל ללבנון, לסוריה, שלא כדין למצרים, לעבר-הירדן, לסעודיה, לעיראק, לתימן²³⁵ או לכל חלק מארץ-ישראל שמחוץ לישראל, דינו - מאסר ארבע שנים או קנס חמשת אלפים לירות."

התוספת לפקודת הארכת תוקף של תקנות שעת-חירום (יציאה לחוץ לארץ), התשי"ט-1948:

"היתר 5. על אף האמור בכל דין, לא יצא אדם לאחת הארצות המפורטות בסעיף 2א לחוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט), התשי"ד-1954, אלא בהיתר משר הפנים²³⁶ או מראש הממשלה, ולא ייכנס אזרח ישראלי או תושב ישראלי בכל דרך שהיא לאחת מארצות אלה אלא בהיתר כאמור."

כעולה מלשון סעיף 5 לתוספת האמורה, הוראה זו חלה "על אף האמור בכל דין"; מכאן, שהיא גוברת גם על הוראת סעיף 1 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951, הקובעת את חסינות חברי הכנסת במילוי תפקידם (הידועה גם כחסינות העניינית או החסינות המהותית).

כנראה שלא מיותר לציין, כי חבר הכנסת הפועל בניגוד להוראות הדין האמור מבצע לא רק עבירה פלילית, אלא, על פני הדברים, גם עבירה אתית.

²³⁴ החלטת ועדת האתיקה מיום 21.6.2005.

לענין זה ר' גם ע"פ 6833/14 נפאע נ' מ"י, ניתן ביום 31.8.2015.

²³⁵ החוק למניעת הסתננות תוקן בשנת 2007; סעיף 2א שבו כולל כיום גם את איראן כמדינה שהיציאה אליה היא עבירה פלילית (ס"ח התשס"ז, עמ' 463).

²³⁶ היתר יציאה לירדן פורסם ב"פ 4260, התשנ"ה (13.11.1994), עמ' 597. כמו כן הואצלה למנהל מינהל האוכלוסין במשרד הפנים סמכות להחליט על מי לא יחול היתר זה.

חוק יסודות המשפט, התש"ס-1980²³⁷

- מקורות משפט משלימים (תיקון מס' 1) 1. ראה בית המשפט שאלה משפטית הטעונה הכרעה, ולא מצא לה תשובה בדבר חקיקה, בהלכה פסוקה או בדרך של היקש, יכריע בה לאור עקרונות החירות, הצדק, היושר והשלום של המשפט העברי ומורשת ישראל.
- ביטול סימן 46 2. (א) סימן 46 לדבר המלך במועצתו לארץ-ישראל, לדבר המלך במועצתו ושמירת דינים (ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לפגוע במשפט שנקלט בארץ לפני תחילת חוק זה.

²³⁷ ס"ח התש"ס, עמ' 163; תיקון מס' 1 - ס"ח התשע"ח, עמ' 638.

²³⁸ חוקי אי"י, כרך ג', עמ' 2738.

חוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985²³⁹

תקציב הביטחון

- הסכום המוקצב בחוק תקציב שנתי בסעיף תקציב "משרד הבטחון" לרבות המפעלים העסקיים שבו וכן הסכום המוקצב בחוק תקציב שנתי לגופים הביטחוניים, ייקרא להלן תקציב הבטחון; את חלוקת תקציב הבטחון לסעיפים, לתחומי פעולה ולתכניות תקבע, לפי הצעת הממשלה, ועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת החוץ והבטחון של הכנסת²⁴⁰ שוועדת הכנסת תקבע את יושב הראש שלה מקרב כל חבריה; בסעיף זה, "הגופים הביטחוניים" - יחידות הסמך של משרד ראש הממשלה שעיקר פעילותן בתחום ביטחון המדינה ותושביה.
- (א) 18. **תקציב בטחון** (תיקונים: התשע"ג, התשע"ז מס' 51, התשפ"ב מס' 54)

²³⁹ ס"ח התשמ"ה, עמ' 60; סעיף 39א וההגדרות המתייחסות אליו - ס"ח התשמ"ח, עמ' 58; תיקונים - ס"ח התש"ן, עמ' 129; התשנ"ג, עמ' 157; התשע"ב, עמ' 91, עמ' 454; התשע"ה, עמ' 197; התשע"ו, עמ' 259; התשע"ז, עמ' 32; התשפ"ב, עמ' 4. ** הנשיאה נאור בבג"ץ 8749/13 חה"כ סתיו שפיר נ' שר האוצר (פורסם ביום 13.8.2017) בעניין העברות תקציביות לפי חוק זה: "ועדת הכספים אינה אמורה להיות "חותמת גומי" המאשרת את החלטות שר האוצר ללא הפעלת שיקול דעת עצמאי... היא חלק מאמצעי הפיקוח של הכנסת על הממשלה, המהווים יחד את מערך האיזונים והבלמים בין הרשויות. במסגרת הפעלת שיקול דעתה של הוועדה, עליה לבחון את היקפה של ההעברה המבוקשת ואת טיבה. בכלל זה, ומבלי למצות, אני סבורה כי על הוועדה לתת דעתה להעברות תקציביות שצריכות "להדליק נורה אדומה" כגון העברות תקציביות המוגשות זמן קצר לאחר אישור חוק התקציב השנתי, בקשות להעברות תקציביות החוזרות על עצמן לשם אותה מטרה ובהיקף זהה מדי שנה בשנה ובקשות המוגשות ללא הסברים נאותים. מעל לכל, הדיון בוועדת הכספים צריך להיות אפקטיבי, ולשם כך על הוועדה לקבל את מלוא המידע הדרוש מבעוד מועד ולגבש כלים מתאימים שיסייעו בידה בנושא... לבסוף, הקביעה כי סמכות קיימת אינה גורעת מחובתם של שר האוצר וועדת הכספים להפעילה בסבירות, מידתיות, בהגינות ובתום לב. ויודגש, כי עליהם לעשות שימוש סביר בכלי ההעברות התקציביות, וזאת לא רק מהטעם של הפרדת רשויות ושמירה על כספי ציבור, אלא גם מתוך העיקרון - שעליו אין חולק בעתירה שלפנינו - כי ביצוע חוק התקציב בהתאם לתכנון משפר את הוודאות ובכך משפיע לטובה על המשק כולו...".

²⁴⁰ כהוראת שעה עד סוף הכנסת העשרים, אחרי "ועדה משותפת של ועדת הכספים וועדת החוץ והבטחון של הכנסת" נוספו המילים "ושוועדת הכנסת תקבע את יושב הראש שלה מבין כל חבריה" (חוק לעניין הרכב ועדות בכנסת (הוראות מיוחדות

הוראות הנוגעות לחקיקה הצריכה תקציב

הגדרות (תיקון: התשמ"ח) 32. בפרק זה -
 "הפחתה של הכנסות המדינה" - הגדלה של הטבות המסים או הקטנה במישרין של הכנסות המדינה בדרך אחרת;

"דרך מימון" - אחת מאלה:

(1) הקטנה של סכום ההוצאה בסעיף פלוני אחד או יותר בחוק התקציב השנתי; הקטנה כאמור שלא נקבעה בחוק תיעשה, על פי בקשת השר הנוגע בדבר, בהודעה של שר האוצר לועדה, ובלבד שלא יופחת בדרך זו מתקציב ההוצאה סכום העולה על 2,000,000 שקלים חדשים אלא באישורה המוקדם של הועדה;

(2) הטלת מס, אגרה או תשלום חובה אחר, או הגדלת שיעורם, או הגדלת הכנסות המדינה בדרך אחרת ממקור שאינו מילווה.

חקיקה הצריכה תקציב (תיקון: התשמ"ח) 39א. הצעת חוק המוגשת לכנסת שבביצועה כרוכה הוצאה או התחייבות להוצאה מתקציב המדינה, או שבביצועה כרוכה הפחתה של הכנסות המדינה, תצוין, בנוסח החוק המוצע או בדברי ההסבר לו, דרך המימון להוצאה או להפחתה.

תכנית תקציב תלת-שנתית (תיקון מס' 49 - התשע"ו) 40א. (א) הממשלה תכין תכנית תקציב תלת-שנתית, על פי הצעת שר האוצר, שתונח על שולחן הכנסת בכל שנה יחד עם הצעת חוק התקציב השנתי, ותכלול לגבי כל אחת מהשנים הנכללות בתכנית, בין השאר, את כל אלה:

...

לכנסת העשרים), התשע"ז-2017). קודם לכן בכנסת העשרים התווספו מילים אלה בתיקון מס' 47 לתקופה של שנתיים מיום 15.7.2015. בכנסת ה-19 נקבעה בתיקון מס' 43 הוראת שעה מיום 13.6.2013 עד 31.12.2014, ולפיה הועדה תהיה "משותפת של ועדת החוץ והבטחון וועדת הכספים של הכנסת".

(ד) הממשלה לא תגיש לכנסת הצעת חוק ולא תתמוך בקריאה הראשונה, בקריאה השנייה ובקריאה השלישית בהצעת חוק שבביצועה כרוכה הפחתה של הכנסות המדינה באחת או יותר מהשנים הנכללות בתכנית התקציב התלת-שנתית, שתגרום לחריגה ממגבלת הגירעון המותר באותה שנה או להגדלת החריגה כאמור אלא אם כן תינקט פעולה מאזנת כך שלא תיגרם חריגה או הגדלה כאמור, לפי העניין.

(ו) הממשלה לא תגיש לכנסת הצעת חוק ולא תתמוך בקריאה הראשונה, בקריאה השנייה ובקריאה השלישית בהצעת חוק שבביצועה כרוכה הגדלה של ההוצאה הממשלתית באחת או יותר מהשנים הנכללות בתכנית התקציב התלת-שנתית, שתגרום לחריגה מסכום ההוצאה הממשלתית המותרת באותה שנה או להגדלת החריגה כאמור אלא אם כן תינקט פעולה מאזנת כך שלא תיגרם חריגה או הגדלה כאמור, לפי העניין.

(ז) הוראות סעיפים קטנים (ד) ו-(ו) לא יחולו על הצעת חוק שבביצועה כרוכה עלות תקציבית שאינה עולה על הסכום הנקוב בהגדרה "הצעת חוק תקציבית" לפי סעיף 3ג(ד) ו-(ה) לחוק-יסוד: משק המדינה.

(י) בסעיף זה -

"פעולה מאזנת" -

(2) לעניין סעיפים קטנים (ג) ו-(ד) - אחת מאלה:

(א) הקטנה של סכום ההוצאה הממשלתית באחת או יותר מהשנים הנכללות בתכנית התקציב התלת-שנתית;

(ב) הטלת מס, אגרה או תשלום
חובה אחר, או הגדלת
שיעורם, או הגדלת הכנסות
המדינה בדרך אחרת ממקור
שאינו מילווה;

(3) לעניין סעיפים קטנים (ה), (ו) ו-(ח) -
הקטנה של סכום ההוצאה
הממשלתית באחת או יותר מהשנים
הנכללות בתכנית התקציב התלת-
שנתית, בדרך של תיקון או ביטול של
תקנות, הוראות מינהל או
התחייבויות אחרות של הממשלה;

הוראות הנוגעות לתקציב הכנסת

שינויים
(תיקונים:
התש"מ"ח,
התשנ"ג,
התש"ף -
ה"ש)

11. (ב)²⁴¹ לגבי סעיף תקציב "הכנסת" רשאית ועדה
משותפת של חמישה חברי ועדת הכנסת
וחמישה חברי ועדת הכספים של הכנסת
ואשר בראשה יושב ראש ועדת הכנסת²⁴², לפי
הצעת יושב ראש הכנסת -

²⁴¹ חוק תקציב המדינה לשנים 2017 ו-2018 (הוראות מיוחדות) (הוראת שעה),
התשע"ו-2016 (ס"ח התשע"ו, עמ' 1184), סעיף 4(2):
"א) על פי הצעת השר הנוגע בדבר או ממונה אחר על סעיף תקציב, חוץ מסעיף תקציב
"הכנסת", רשאי שר האוצר, בכפוף להוראות חוק הפחתת הגירעון והגבלת ההוצאה
ובאישור ועדת הכספים של הכנסת, להעביר הוצאה, הוצאה מותנית בהכנסה
והרשאה להתחייב, המתייחסת לאחת מהשנים 2017 ו-2018, לאותו סעיף תקציב
המתייחס לשנה האחרת, או לסעיף אחר בהתאם להוראות סעיף 11(ד) לחוק יסודות
התקציב, ואולם אין להעביר כמה משרות משנה אחת לשנה אחרת;
(ב) לגבי סעיף תקציב "הכנסת" רשאית הוועדה המשותפת האמורה בסעיף 11(ב)
לחוק יסודות התקציב, לפי הצעת יושב ראש הכנסת, להעביר הוצאה, הוצאה מותנית
בהכנסה והרשאה להתחייב המתייחסת לאחת מהשנים 2017 ו-2018, לסעיף תקציב
"הכנסת" המתייחס לשנה האחרת, ואולם אין להעביר כמה משרות משנה אחת
לשנה אחרת;"

²⁴² בשל סמיכות מערכות הבחירות לכנסות ה-21 וה-22, לא הוקמו ועדות קבועות
בכנסת בשנת 2019. לכן נקבע בהוראת שעה כי בתקופת כהונתה של הכנסת ה-22,
וכל עוד לא נבחרו חברי ועדת הכנסת וחברי ועדת הכספים של הכנסת, יקראו את
הסעיף כך שבמקום "חמישה חברי ועדת הכנסת וחמישה חברי ועדת הכספים של
הכנסת ואשר בראשה יושב ראש ועדת הכנסת" יבוא "חמישה חברי הוועדה המסדרת
וחמישה חברי הוועדה הזמנית לענייני כספים ואשר בראשה יושב ראש הוועדה
המסדרת" (ס"ח התש"ף, עמ' 2).

(1) להעביר כל סכום או מספר משרות מתכנית אחת לתכנית אחרת או לתכנית חדשה שתיווסף;

(2) להגדיל את הסכום של הוצאה מותנית בהכנסה בכל תכנית.

שימוש בעודפי 13. (ב) נותר סכום עודף בסעיף תקציב "הכנסת" שבחוק התקציב השנתי לשנת כספים פלונית, רשאית הועדה האמורה בסעיף 11(ב), לפי הצעת יושב ראש הכנסת, להתיר את השימוש באותו סכום בשנת הכספים שלאחריה לתכנית שבתוך אותו סעיף תקציב.

(1ב) נותר עודף בסכום הנקוב כהרשאה להתחייב בסעיף תקציב "הכנסת" שבחוק התקציב השנתי לשנת כספים פלונית, רשאית הועדה האמורה בסעיף 11(ב), לפי הצעת יושב ראש הכנסת, להתיר את השימוש בו בשנת הכספים שלאחריה לתכנית שבה נכלל.

הוראת יושב 37. (א) הורה יושב ראש הכנסת לעובד המדינה לבצע פעולה כלשהי או נתן הסכמתו לביצועה, יחולו הוראות אלה:

(1) עובד המדינה יוודא אם ההוצאה וההתחייבות הכרוכים באותה פעולה מתקצבים בחוק התקציב השנתי; מצא כי אינם מתקצבים - יודיע על כך ליושב ראש הכנסת ולחשב האחראי על סעיף התקציב;

(2) יושב ראש הכנסת המעוניין בביצוע פעולה שהודע לו לגביה כאמור בפסקה (1) יעכב את ביצועה ויביא את העניין להחלטת הועדה תוך 30 ימים.

²⁴³ נוסח כותרת השוליים וסעיף קטן (א) מובאים בשינויים שנקבעו בסעיף קטן (ו) לגבי הכנסת.

- דין וחשבון (תיקון מס' 41)** 49. (א) תוך ששה חדשים לאחר תום שנת כספים פלונית יגיש שר האוצר לכנסת דו"חות -
- (1) על התקבולים שנתקבלו ;
 - (2) על ההוצאות שהוצאו, לרבות הוצאה מותנית בהכנסה ;
 - (3) על מספר המשרות שמולאו ;
 - (4) על התחייבויות שניתנו לפי סעיף 17 ;
 - (5) על העברות שנעשו לפי סעיף 11(א)(6) ו-1(ג)(3).
- (ב) הדו"חות ייערכו בצורה שתאפשר השוואת סכומי ההוצאה שהוצאו ומספרי השרות שמולאו לעומת הסכומים ומספרי המשרות שבסעיפי התקציב, תחומי הפעולה והתכניות שבחוק התקציב השנתי לאותה שנת כספים.
- (ג) סמוך לאחר תום כל רבעון יגיש שר האוצר לוועדה אומדן של ביצוע הגרעון ומימונו לתום הרבעון, המבוסס על נתוני קופה.
- (ד) לעניין סעיף תקציב "הכנסת", יושב ראש הכנסת או עובד הכנסת שהוא מינה לשם כך יגיש לוועדה המשותפת לפי סעיף 11(ב), דוחות כאמור בסעיף קטן (ב), במועד האמור בסעיף קטן (א) -
- (1) על ההוצאות שהוצאו, לרבות הוצאה מותנית בהכנסה ;
 - (2) על מספר המשרות שמולאו ;
 - (3) על העברות שנעשו לפי סעיף 11(ב) ;
 - (4) על שימוש בעודפי תקציב לפי סעיף 13(ב) ו-1(ב).
50. (ג) יושב ראש הכנסת רשאי להתקין תקנות בדבר פירוט נוסף של תוכניות בסעיף תקציב "הכנסת".
- תקנות**

חוק הכנסת, התשנ"ד-1994²⁴⁴

פרק א': פתיחת הכנסת

ישיבת הפתיחה של הכנסת (תיקונים מס' 1, 11, 19, 22 ו-42)

1.245 (א) (1) הכנסת תתכנס לשיבתה הראשונה ביום הארבעה עשר שלאחר יום הבחירות לכנסת, בשעה ארבע אחרי הצהרים, ואם היה יום זה אחד מהימים המנויים בפסקה (2) - ביום שלאחר מכן שאינו אחד מאותם ימים.

²⁴⁴ ס"ח התשנ"ד, עמ' 140; תיקון מס' 1 - ס"ח התשנ"ו, עמ' 234; תיקון מס' 2 - ס"ח התשנ"ו, עמ' 372; תיקון מס' 3 - ס"ח התשנ"ח, עמ' 112; תיקון מס' 4 - ס"ח התשנ"ח, עמ' 181; תיקון מס' 5 - ס"ח התשנ"ט, עמ' 74; תיקון מס' 6 - ס"ח התש"ס, עמ' 130; תיקון מס' 7 - ס"ח התש"ס, עמ' 156; תיקון מס' 8 - ס"ח התש"ס, עמ' 238; תיקון מס' 9 - ס"ח התש"ס, עמ' 261; תיקון מס' 10 - ס"ח התשס"א, עמ' 50; תיקון מס' 11 - ס"ח התשס"א, עמ' 78; תיקון מס' 12 - ס"ח התשס"א, עמ' 114; תיקון מס' 13 - ס"ח התשס"א, עמ' 170; תיקון מס' 14 - ס"ח התשס"א, עמ' 199; תיקון מס' 15 - ס"ח התשס"א, עמ' 426; תיקון מס' 16 - ס"ח התשס"ב, עמ' 6; תיקון מס' 17 - ס"ח התשס"ב, עמ' 502; תיקון מס' 18 - ס"ח התשס"ד, עמ' 308; תיקון מס' 19 - ס"ח התשס"ה, עמ' 6; תיקון מס' 20 (עקיף) - ס"ח התשס"ה, עמ' 707; תיקון מס' 21 - ס"ח התשס"ה, עמ' 948; תיקון מס' 22 - ס"ח התשס"ו, עמ' 393; תיקון מס' 23 - ס"ח התשס"ח, עמ' 205; תיקון מס' 24 - ס"ח התשס"ח, עמ' 220; תיקון מס' 25 - ס"ח התשס"ח, עמ' 470; תיקון מס' 26 - ס"ח התשס"ט, עמ' 316; תיקון מס' 27 - ס"ח התש"ע, עמ' 567; תיקון מס' 28 - ס"ח התש"ע, עמ' 609; תיקון מס' 29 - ס"ח התשע"א, עמ' 94; תיקון מס' 30 - ס"ח התשע"א, עמ' 360; תיקון מס' 31 - ס"ח התשע"ב, עמ' 22; תיקון מס' 32 - ס"ח התשע"ב, עמ' 116; תיקון מס' 33 (עקיף) - ס"ח התשע"ג, עמ' 40; תיקון מס' 34 - ס"ח התשע"ג, עמ' 106; תיקון מס' 35 (עקיף) - ס"ח התשע"ד, עמ' 347; תיקון מס' 36 - ס"ח התשע"ד, עמ' 554; תיקון מס' 37 - ס"ח התשע"ה, עמ' 251 (הוראת שעה - עקיף לצד "החוק הנורווגי"); תיקון מס' 38 - ס"ח התשע"ו, עמ' 294; תיקון מס' 39 - ס"ח התשע"ו, עמ' 294; תיקון מס' 40 - ס"ח התשע"ו, עמ' 309; תיקון מס' 41 - ס"ח התשע"ו, עמ' 335; תיקון מס' 42 - ס"ח התשע"ו, עמ' 338; תיקון מס' 43 - ס"ח התשע"ו, עמ' 1087; תיקון מס' 44 - ס"ח התשע"ח, עמ' 22; תיקון מס' 45 - ס"ח התשע"ח, עמ' 693; תיקון מס' 46 - ס"ח התשע"ח, עמ' 714; תיקון מס' 47 - ס"ח התש"ף, עמ' 74 ("החוק הנורווגי"); תיקון מס' 48 - ס"ח התשפ"א, עמ' 14; תיקון מס' 49 - ס"ח התשפ"א, עמ' 370; תיקון מס' 50 (עקיף) - ס"ח התשפ"ב, עמ' 4; תיקון מס' 51 - ס"ח התשפ"ג, עמ' 2; תיקון מס' 52 - ס"ח התשפ"ד, עמ' 1054; תיקון מס' 53 (עקיף) - ס"ח התשפ"ה, עמ' 440 (תחילתו ביום תחילתו של חוק-יסוד: השפיטה (תיקון מס' 4) - יום תחילת כהונתה של הכנסת ה-26).

²⁴⁵ הכנסת ה-21 התכנסה לשיבתה הראשונה 20 ימים לאחר יום הבחירות, משום שהיום ה-14 חל בחוה"מ פסח והימים הבאים היו ימי שישי ושבת (ר' סעיף 21), וכן פסחא (ר' סעיף 31); הכנסת ה-22 התכנסה לשיבתה הראשונה, 16 ימים לאחר יום הבחירות, יום לאחר צום גדליה.

(2) אלה הימים שבהם לא תתכנס הכנסת לשיבתה הראשונה: יום שישי, יום שבת, מועד ממועדי ישראל המפורטים בסעיף 18א(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948 וערביהם, חול המועד, יום הזיכרון לשואה ולגבורה וערב, יום הזיכרון לחללי מערכות ישראל וערב, יום העצמאות, ותשעה באב וערב.

(3) יושב ראש הכנסת רשאי, בשל יום מנוחה, חג, מועד או יום זיכרון, שאינם מנויים בפסקה (2), ולפי פניה של מי שנבחר לכנסת הנכנסת -

(א) לדחות את ישיבתה הראשונה של הכנסת ליום שלאחר היום שנקבע לפי פסקה (1), שאינו אחד מהימים המנויים בפסקה (2);

(ב) לשנות את שעת כינוס הכנסת האמורה בפסקה (1).

(1א) הכנסת תיפתח על ידי נשיא המדינה, והוא ימסור את הנהלת הישיבה ליושב ראש הכנסת או ליושב ראש הכנסת בפועל כאמור בסעיף 20(א) לחוק-יסוד: הכנסת; בהעדרו של נשיא המדינה, תיפתח הכנסת על ידי יושב ראש הכנסת או יושב ראש הכנסת בפועל כאמור.

(2א) משפתח יושב ראש הכנסת או יושב ראש הכנסת בפועל את ישיבתה הראשונה של הכנסת או משקיבל לידיו את הנהלתה, יצהיר את הצהרת האמונים של חברי הכנסת.

(ב) משהצהיר יושב ראש הכנסת או יושב ראש הכנסת בפועל את הצהרת האמונים, ייקראו בפני המליאה מזמור קכ"ב בתהלים וקטעים מתוך ההכרזה על הקמת מדינת ישראל, המופיעים בתוספת.

(ג) יושב ראש הכנסת או יושב ראש הכנסת בפועל ישוב ויקרא את הצהרת האמונים באזני חברי הכנסת וכל אחד מחברי הכנסת יקום, בזה אחר זה, ויצהיר:

"מתחייב אני"²⁴⁶.

(ד) ישיבת הפתיחה תינעל בשירת המנון המדינה "התקווה" בנוסח המובא בתוספת לחוק הדגל, הסמל והמנון המדינה, התש"ט-1949.

2. **הצהרה לאחר ישיבת הפתיחה (תיקון מס' 1)**
חבר הכנסת שלא נכח בישיבת הפתיחה, או שהיה לחבר הכנסת לאחר מכן, יצהיר את הצהרת האמונים בישיבה הראשונה שבה הוא נוכח; יושב ראש הישיבה יקרא באוזניו את נוסח ההצהרה, וחבר כנסת יקום ויצהיר:

"מתחייב אני".

פרק ב': ועדות

2א. (א) **הועדה המסדרת (תיקונים מס' 9, 16 ו-27)**
הכנסת תבחר, מוקדם ככל האפשר לאחר היבחרה, ועדה מסדרת; בראש הועדה המסדרת יעמוד חבר הכנסת מהסיעה של חבר הכנסת שעליו הטיל נשיא המדינה את התפקיד להרכיב ממשלה.

(ב) הייצוג בועדה המסדרת יהיה לפי גודלן היחסי של הסיעות, ובלבד שלכל סיעה בת 4 חברים או יותר יהיה נציג בועדה המסדרת; סיעה שאין לה נציג בועדה המסדרת רשאית להודיע לוועדה כי אחד מחבריה ישמש כמשקיף מטעמה בועדה; למשקיף כאמור לא תהיה זכות הצבעה בועדה.

(ג)²⁴⁷ הועדה המסדרת תביא לאישור הכנסת הצעה בדבר הרכב הועדות הקבועות.

²⁴⁶ דרישת יושב ראש הכנסת ביום 8.6.1987 להצהיר כלשון החוק ללא תוספות וללא סטיה, תקפה ונתמכת בפסק דין בבג"ץ 400/87 כהנא נ' שלמה הלל, יושב ראש הכנסת. ר' גם סעיף 17 לתקנון הכנסת (בעבר סעיף 472א).
²⁴⁷ בכנסות ה-21 וה-22 לא הוקמו הוועדות הקבועות, אך נבחרו ועדות אלה: בכנסת ה-21 - ועדת חינוך, ובכנסת ה-22 - ועדת הכנסת.

(ד) לועדה המסדרת יהיו, עד לבחירתה של ועדת הכנסת, סמכויות ועדת הכנסת הנוגעות לסדרי הבית ולדיוני הכנסת וכן סמכותה לפי סעיף 10.

(ה) עד לבחירת ועדות הכנסת רשאית הועדה המסדרת לבחור ועדות זמניות לענייני כספים ולענייני חוץ וביטחון, ובלבד שמספר חברי ועדות אלה לא יעלה על מספר החברים בוועדת הכספים ובוועדת החוץ והביטחון לפי הוראות סעיף 3(ב); יושב ראש הועדה המסדרת ימסור על כך הודעה לכנסת.

מספר החברים בוועדת הכנסת (א)	249.3	מספר החברים בוועדת הכנסת (תיקונים מס' 2 ו-50)
מספר החברים בוועדת החוץ והביטחון, בוועדת החוקה חוק ומשפט וכן בוועדת הכספים של הכנסת, לא יעלה על שבעה-עשר.	(ב)	

²⁴⁸ לענין מספר החברים בוועדות בתקופת כהונתן של הכנסות ה-15, ה-16 וה-17 ר' הוראות שעה בהמשך. בתקופת כהונתה של הכנסת ה-20 נקבע בהוראת שעה כי מספר החברים בוועדת החוץ והביטחון לא יעלה על 21.

²⁴⁹ בג"ץ דחה עתירה שהגישו מספר חברי הכנסת בעניין ייצוג האופוזיציה בוועדות. הנשיאה חיות: "הכנסת טוענת כי למעט ועדת הכנסת - שבעניינה קיימת הוראה ייחודית בסעיף 3(ג) לחוק הכנסת - הוראת סעיף 102 לתקנון נוקטת בלשון רחבה המתייחסת לצורך בייצוג יחסי הולם של הסיעות בכלל הוועדות, ואין מדובר בחובת ייצוג פרטנית החלה ביחס לכל ועדה וועדה. עוד נטען כי מלאכת הקמת הוועדות היא מורכבת וכרוכה באיזון של מגוון שיקולים פוליטיים ומפלגתיים וכי השוואת הרכב הוועדות הנוכחי להרכבן בכנסות קודמות מלמדת שהחלטת הכנסת במקרה דנן איננה מהווה "מקרה קצה" של סטייה מעקרון הייצוג היחסי המצדיק התערבות שיפוטית בהחלטות פנים-פרלמנטריות... העותרים סבורים מנגד כי סעיף 102(א) לתקנון מחייב שהרכבה של כל ועדה ישקף את הרכב סיעות הכנסת ואת יחסי הכוחות בין הקואליציה לאופוזיציה, ולא די בכך שסך חברי הוועדות כמכלול משקפים יחסי כוחות אלה. בנסיבות העניין, אני סבורה כי ההכרעה ... אינה נדרשת. כלל הוא הנקוט עמנו שביט משפט זה נמנע מהתערבות בהחלטות הכנסת בעניינים פנים-פרלמנטריים, למעט במקרים חריגים שבהם יש בהחלטה משום "פגיעה עמוקה במירקם החיים הפרלמנטריים" או "ביסודות המבנה של משטרנו החוקתי"... דברים אלה נכונים אף ביתר שאת בעניינו, משני טעמים עיקריים שעניינם זהות מקבל ההחלטה ומהות ההחלטה... במאמר מוסגר אציין כי אף אם נאמץ את עמדת העותרים לפיה יש להבטיח ייצוג יחסי בכל ועדה וועדה, אין בנמצא הוראת דין מפורשת לפיה גודלן של הסיעות צריך להשתקף באופן מדויק, והדבר גם אינו אפשרי מתמטית בשים לב למספר הסיעות בכנסת ומספר החברים המקסימאלי בכל ועדה." (בג"ץ 5258/21 ח"כ ביטן ואח' נ' הכנסת ואח', ניתן ביום 25.10.2021).

(ג) מספר החברים בוועדת הכנסת ייקבע בידי הכנסת ובלבד שהרכב הוועדה יהיה, ככל שניתן, לפי יחסי הכוחות של הסיעות בכנסת.

(ד) על אף האמור בסעיף קטן (ב), ועדת הכנסת רשאית לקבוע, ברוב של שלושה רבעים מחבריה, כי בתקופת כהונתה של הכנסת שבה מתקבלת ההחלטה מספר החברים בוועדת החוץ והביטחון לא יעלה על תשעה-עשר ומספר החברים בוועדת הכספים לא יעלה על עשרים.

4. [התיקון שולב בחוק-יסוד: הכנסת].

דיווח ראש המטה הכללי (תיקון מס' 21) 4. ראש המטה הכללי ידווח לוועדת החוץ והביטחון של הכנסת מעת לעת ולא פחות מאחת לחודשיים, על פעילות צבא הגנה לישראל, וכן יימסרו לוועדה דיווחים מיוחדים לפי בקשתה; סברה הוועדה ברוב חבריה כי מדובר בענין בעל דחיפות מיוחדת, ידווח עליו ראש המטה הכללי לוועדה או לוועדת משנה שלה, לפי קביעת הוועדה, בהקדם ככל האפשר, ולא יאוחר מ-48 שעות מעת שביקשה את הדיווח.

דיון בוועדת משנה²⁵⁰ (תיקונים מס' 3, 9 ו-28) 5. (א) בסעיף זה - "אישור" - לרבות הסכמה, החלטה, התייעצות ופעולה אחרת כיוצא באלה;

²⁵⁰ (א) הוראה בעניין דומה קבועה בסעיף 38(ו) לחוק להגנה על עדים, התשס"ט-2008: (1) יושב ראש ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת (בסעיף קטן זה - הוועדה), לאחר התייעצות עם יושב ראש הכנסת, רשאי לקבוע כי תקנות, צווים או כללים הטעונים את אישור הוועדה לפי חוק זה, יאושרו על ידי ועדת משנה של הוועדה ששיבותיה חסויות, אם שוכנע כי טעמים של מניעת פגיעה בפעילות הרשות, הגנה על שלומם של אדם או מניעת פגיעה בתכנית הגנה מחייבים כי האישור, או הדיון בקשר אליו, יישמרו בסוד; (2) הוועדה תבחר את חברי ועדת המשנה; מספרים של חברי ועדת המשנה לא יעלה על חמישה; (3) דין אישור שניתן על ידי ועדת המשנה לפי סעיף קטן זה, כדין אישור שניתן על ידי הוועדה.

(ב) סעיף 111 לחוק נתוני אשראי, התשע"ו-2016: "בנק ישראל לא יכלול במאגר נתוני אשראי מסוימים ולא ימסור מהמאגר נתוני אשראי מסוימים, לבקשת ראש גוף ביטחון או מי שהוסמך על ידו לשם כך, מטעמים של ביטחון המדינה או יחסי החוץ שלה ובהתאם לנוהל שיקבעו לעניין זה בנק ישראל והגופים הביטחוניים, באישור ועדת משנה של ועדת הכלכלה של הכנסת, שתוקם בהתאם להוראות סעיף 5 לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, והוראות הסעיף האמור יחולו על דיוניה..".

"ועדה" - ועדה מועדות הכנסת לרבות ועדה משותפת.

(ב) נדרש, על פי כל דין, אישור של ועדה מועדות הכנסת, רשאי יושב ראש הוועדה, בהתייעצות עם יושב ראש הכנסת, לקבוע כי האישור יינתן על ידי ועדת משנה של אותה ועדה, אם שוכנע כי טעמים של חשש לפגיעה בביטחון המדינה או ביחסי החוץ שלה מחייבים כי האישור, או הדיון בקשר אליו, יישמרו בסוד.

(ג) הוועדה תבחר את חברי ועדת המשנה; מספרם של חברי ועדת המשנה לא יעלה על חמישה.

(ד) דין אישור שניתן על ידי ועדת המשנה לפי סעיף זה, כדין אישור שניתן על ידי הוועדה.

(ה) (1) ישיבותיה של ועדת המשנה לפי סעיף זה תהיינה חסויות.

(2) פרסומם של הדברים שנאמרו או שנמסרו בישיבותיה של ועדת המשנה אסור, אלא אם כן החליטה ועדת המשנה אחרת.

(ו) (1) בלי לגרוע מהוראות סעיפים קטנים (ב) עד (ה), נדרש, על פי כל דין, אישור של ועדת הכספים של הכנסת, רשאי יושב ראש הוועדה, בהתייעצות עם יושב ראש הכנסת, לקבוע כי האישור יינתן על ידי ועדת משנה של ועדת הכספים, אם שוכנע כי טעמים מיוחדים של חשש לפגיעה של ממש בעניין כלכלי משמעותי של המדינה מחייבים כי האישור, או הדיון בקשר אליו, יישמרו בסוד, ויחולו הוראות סעיף קטן (ד).

(2) ועדת הכספים של הכנסת תבחר את חברי ועדת המשנה כאמור בפסקה (1) עם תחילת כהונתה של כל כנסת²⁵¹; מספרם של חברי ועדת המשנה יהיה חמישה לפחות, וחלקם יהיו חברים בסיעות האופוזיציה, כהגדרתן בסעיף 11(ג).

(3) ישיבותיה של ועדת המשנה לפי סעיף קטן זה תהיינה חסויות לתקופה שתקבע ועדת המשנה, הקצרה ביותר המתחייבת מאופי העניין, ובתקופה זו יחולו הוראות סעיף קטן (ה)(2).

פרק ג': בחירת נציגים

6. (א) בסעיף זה -
בחירת נציגים²⁵² (תיקונים מס' 4, 5, 33 ו-53)
 "הליכים פליליים" - כהגדרתם בסעיף 7(א);
 "ועדה" -

(1) הוועדה לבחירת דיינים שלפי סעיף 6 לחוק הדיינים, התשט"ו-1955;

(2) ועדת המינויים שלפי סעיף 4 לחוק הקאדים, התשכ"א-1961;

(3) ועדת המינויים שלפי סעיף 11 לחוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים, התשכ"ג-1962;

(4) הוועדה לבחירת שופטים שלפי סעיף 4 לחוק-יסוד: השפיטה.

²⁵¹ הוראה מיוחדת לכנסת ה-18: ועדת הכספים תבחר ועדת משנה לפי סעיף 5(ו) סמוך לאחר תחילתו של חוק זה (תחילתו ביום 26.7.10).
²⁵² הוראות סעיף זה לא יחולו על חבר הכנסת שחסינותו ניטלה לפני יום 31.3.1998.

(ב) הכנסת רשאית, בתקנונה, לקבוע סייגים לבחירת חבר מטעמה בועדה²⁵³, דרכי השעיה של חבר בועדה שמתנהלים נגדו הליכים פליליים, עד לסיומם, וכן דרכי העברה של חבר בועדה מכהונתו בה, אם הורשע בדין, בעקבות הליכים פליליים.

(ג) העבירה הכנסת מכהונתו חבר בועדה, תבחר חבר אחר במקומו; השעתה הכנסת מכהונתו חבר בועדה, תבחר חבר אחר במקומו למשך תקופת ההשעיה.²⁵⁴

פרק ד': השעיה והעברה מכהונה של יושב ראש הכנסת או סגן מסגניו

7. (א) (1) הכנסת רשאית, בהחלטה ברוב חבריה, להשעות מכהונתו את יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת, לתקופה שתקבע, או לקבוע סייגים לכהונתו, אם מסר היועץ המשפטי לממשלה עותק של כתב אישום נגדו כאמור בסעיף 4(א) לחוק חסינות חברי הכנסת זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951 או אם מתקיימים נגדו הליכים פליליים, וזאת בין אם קבעה הכנסת כי תהיה לו חסינות בפני דין פלילי כאמור בסעיפים 4 ו-13 לחוק האמור ובין אם לאו; הוראות סעיף קטן זה באות להוסיף על הוראות סעיף 42 לחוק-יסוד: הכנסת.

השעיה וסייגים לכהונה של יושב ראש הכנסת או של סגן מסגניו - מחמת עבירה²⁵⁵ (תיקונים מס' 20 ו-30)

²⁵³ מיום תחילת כהונתה של הכנסת ה-26, במקום "חבר אחד מטעמה" יבוא "חברי הוועדה הנבחרים בכנסת" (תיקון מס' 53).

²⁵⁴ מיום תחילת כהונתה של הכנסת ה-26, בכל מקום, במקום "תבחר" יבוא "ייבחר" (תיקון מס' 53).

²⁵⁵ (1) תחילתו של סעיף זה, למעט סעיף קטן (א)(2), ביום תחילת כהונתה של הכנסת ה-15 (7.6.1999), ותחילתו של סעיף קטן (א)(2) ביום 7.2.1999. (2) סעיף זה לא יחול על חבר הכנסת שחסינותו ניטלה לפני יום 7.2.1999.

(2) לענין סעיף זה, "הליכים פליליים" - החל בהגשת כתב אישום, למעט בעבירות האלה:

(א) עבירת תעבורה כהגדרתה בסעיף 1 לפקודת התעבורה, למעט עבירה לפי סעיף 64א לפקודה;

(ב) עבירה שנקבעה כעבירת קנס לפי כל חיקוק, שתובע לא הגיש בשלה כתב אישום;

(ג) עבירה שנקבעה כעבירה מנהלית לפי כל חיקוק, שתובע לא הגיש בשלה כתב אישום.

(ב) [בוטל - תיקון מס' 30].

(ג) הכנסת לא תשעה מכהונתו את יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת ולא תקבע סייגים לכהונתו, אלא לפי הצעת ועדת הכנסת שהתקבלה ברוב חבריה.

(ד) ועדת הכנסת לא תציע להשעות מכהונתו את יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת, או לקבוע סייגים לכהונתו, והכנסת לא תחליט לעשות כן, אלא לאחר שניתנה לו הזדמנות להשמיע את דברו.

(ה) ההצבעה בוועדת הכנסת ובכנסת תהיה גלויה.

(ו) הליכי הדיון בוועדת הכנסת ובכנסת ייקבעו בתקנון הכנסת.

- העברה 8. (א) הכנסת רשאית, בהחלטה ברוב של שלושה מכהונה של יושב ראש הכנסת או של סגן מסגניו - שלא מחמת עבירה²⁵⁶ (תיקונים מס' 30-5)
- (ב) הכנסת לא תעביר מכהונתו את יושב ראש הכנסת או סגן ליושב ראש הכנסת, אלא עקב קובלנה, שהובאה לפני ועדת הכנסת על ידי 61 מחברי הכנסת לפחות ולפי הצעת ועדת הכנסת שהתקבלה ברוב של שלושה רבעים מחברי הוועדה.
- (ג) לא תוגש קובלנה כאמור בסעיף קטן (ב), אלא אם כן קבעה ועדת האתיקה של חברי הכנסת, כי יושב ראש הכנסת או אותו סגן ליושב ראש הכנסת, נהג באופן שאינו הולם את מעמדו.
- (ד) הוראות סעיף 7(ד) עד (ו) יחולו בהתאם.
- (ה) [בוטל - תיקון מס' 30].

פרק ד'1: הפסקת חברות של חבר הכנסת שהתקיים בו האמור בסעיף 7א(א)(2) או (3) לחוק-יסוד: הכנסת

- הפסקת חברות של חבר הכנסת שהתקיים בו האמור בסעיף 7א(א)(2) או (3) לחוק-יסוד: הכנסת 8א. (א) בקשה לפי סעיף 42א(ג) לחוק-יסוד: הכנסת, תוגש ליושב ראש הכנסת בכתב, בצירוף נימוקים והחומר שעליו היא מתבססת, והוא יעבירנה לוועדת הכנסת לדיון.
- (ב) החליטה ועדת הכנסת שלא להציע להפסיק את חברותו של חבר הכנסת, תהא החלטתה סופית.

²⁵⁶ (1) תחילתו של סעיף זה ביום תחילת כהונתה של הכנסת ה-15 (7.6.1999).
 (2) סעיף זה לא יחול על חבר הכנסת שחסינותו ניטלה לפני יום 7.2.1999.

(ג) ועדת הכנסת לא תציע והכנסת לא תחליט להפסיק את חברותו של חבר הכנסת, אלא לאחר שניתנה לאותו חבר הכנסת, ליועץ המשפטי לכנסת וליועץ המשפטי לממשלה הזדמנות להשמיע את דברם; חבר הכנסת רשאי להיות מיוצג בוועדה על ידי עורך דין.

(ד) ועדת הכנסת לא תדון בהפסקת חברות של חבר הכנסת ולא תחליט על כך, אלא אם כן הודיעו לחבר הכנסת ולחברי הוועדה על קיום הדיון וההצבעה לפחות עשרה ימים מראש; הכנסת לא תדון כאמור אלא אם כן הודיע יושב ראש הכנסת לחברי הכנסת על קיום הדיון וההצבעה לפחות עשרה ימים מראש.

(ה) הדיון בוועדת הכנסת יתקיים בתוך שלושה שבועות מהיום שהבקשה הגיעה לידיה, במועד שיקבע יושב ראש הוועדה; הדיון בכנסת יתקיים בתוך שלושה שבועות מיום החלטת ועדת הכנסת, במועד שיקבע יושב ראש הכנסת.

(ו) על סדרי הדיון בוועדת הכנסת יחולו הוראות תקנון הכנסת בעניין קביעת חסינות או נטילת זכות מחבר הכנסת.

(ז) ערעור לבית המשפט העליון כאמור בסעיף 42א(ג)(4) לחוק-יסוד: הכנסת, יוגש בתוך יומיים מיום החלטת הכנסת, ויחולו הוראות סעיף 64(ב1) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969.

(ח) לעניין סעיף 42א(ג)(5) לחוק-יסוד: הכנסת, תקופת הבחירות תסתיים ביום כינוס הכנסת כאמור בסעיף 12 לחוק היסוד ותחל באחד מאלה, לפי העניין:

(1) היום ה-180 שלפני יום הבחירות לכנסת לפי סעיף 9 לחוק-יסוד: הכנסת;

(2) בבחירות המתקיימות על פי חוק התפזרות הכנסת, כאמור בסעיף 34 לחוק-יסוד: הכנסת - היום שבו התקבל החוק בכנסת;

(3) בבחירות מוקדמות המתקיימות לפי הוראות סעיפים 11(ב) או 29(ו) לחוק-יסוד: הממשלה, או לפי הוראות סעיף 36א לחוק-יסוד: הכנסת - היום שבו נוצרה העילה לקיום הבחירות המוקדמות.

פרק ה': הוראות שונות

כינוס הכנסת²⁵⁷ (תיקונים מס' 6, 12, 15, 16 ו-45)

9. (א) (1) הכנסת תקיים שני כנסים לשנה; הכנס האחד ייפתח בתוך ארבעה שבועות לאחר חג הסוכות, הכנס השני ייפתח בתוך ארבעה שבועות לאחר יום העצמאות; משכם של שני הכנסים יחד יהיה שמונה חודשים לפחות; לא כונסה הכנסת בתוך ארבעת השבועות כאמור, תתכנס ביום ב' של השבוע החמישי שלאחר חג הסוכות או יום העצמאות, לפי הענין, בשעה ארבע אחר הצהריים.

²⁵⁷ (1) הממשלה ביקשה לכנס את הכנסת כדי למסור הודעה על אישור הסכם אוסלו ב' ולקיים דיון בהודעה זו. חבר הכנסת ביקש כי בג"ץ יורה על דחיית הדיון, כדי לאפשר לימוד ראוי של המפות. בית המשפט העליון פסק כי "קביעת מועדים לדיוני הכנסת הוא ענין הנתון לסמכותו של יושב ראש הכנסת. זהו ענין מובהק של "ניהול פנימי" של ענייני הכנסת. בעניינים אלה - להבדיל, למשל, מהחלטות כעין שיפוטיות של הכנסת - נמנע בית משפט זה מהפעלת סמכותו, אלא אם כן החלטת יושב ראש הכנסת - אם יוכח כי היא אינה כדין - תהווה פגיעה ניכרת במרקם החיים הפרלמנטריים ופגיעה מהותית ביסודות המבנה של משטרנו החוקתי" (בג"ץ 6124/95 ח"כ רחבעם זאבי נ' יושב ראש הכנסת).

(2) מועדי הפגרה בשנת 1949 ודרך כינוס הכנסת בפגרה נקבעו בחוק פגרת הכנסת, התש"ט-1949.

**(תיקון
מס' 45)**

(2) בשנה שמתקיימות בה בחירות לכנסת ובשנה שחל בה היום הקובע כהגדרתו בחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973, יכול שמשפרם, מועד פתיחתם או משכם של הכנסים יהיה שונה מהקבוע בפסקה (1).

(ב)²⁵⁸ יושב ראש הכנסת יכנס את הכנסת, שלא בתקופת הכנסים של הכנסת, כאמור בסעיף 31 לחוק-יסוד: הכנסת, על פי דרישה של עשרים וחמישה חברי הכנסת או על פי דרישת הממשלה.

²⁵⁸ (1) בכנסת ה-11 ובכנסת ה-12 נקבעו הוראות שעה לעניין כינוס הכנסת בפגרה על פי דרישת 20 חברי הכנסת (חוק כינוס הכנסת (הוראת שעה), התשמ"ה-1985, וחוק כינוס הכנסת (הוראת שעה), התשמ"ט-1989, בהתאמה).

(2) עתירה לחייב את יו"ר הכנסת לשים על סדר היום בפגרת בחירות הצעת חוק לבקשת חברי כנסת - נדחתה (בג"ץ 706/19 סגן יו"ר הכנסת, ח"כ פריג' נ' יו"ר הכנסת ואח'): "נראה על כן כי האפשרות שניתנה ל-25 חברי כנסת בסעיף 9(ב) לחוק הכנסת, לדרוש את כינוס מליאת הכנסת בתקופת פגרה נועדה, מבחינת התכלית האובייקטיבית, לאזן בין הפעילות המצומצמת של מליאת הכנסת בתקופת פגרה מן הטעמים המפורטים לעיל, ובין הצורך להותיר בידי חברי הכנסת במהלך תקופה זו כלי פיקוח אפקטיבי על פעילות הממשלה במקרים המצדיקים זאת. הפרשנות לפיה 25 חברי כנסת רשאים לדרוש את כינוס הכנסת בפגרה לשם העלאת נושאים דחופים ובעלי חשיבות ציבורית לדיון כהצעות לסדר היום בלבד, מגשימה תכלית זו ועל פיה יש לפרש גם את הוראת סעיף 21(א) לתקנון הכנסת הקובעת את סדרי העבודה בהקשר זה."

(3) בסעיף 47 לחוק סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה), התש"ף-2020, נקבע כי הגבלות לפי סעיף 9 לחוק הכנסת או לפי תקנון הכנסת על כינוס הכנסת בתקופת פגרת הכנסת ועל קיום ישיבת ועדה של הכנסת בתקופת פגרת הכנסת, לא יחולו לעניין כינוס הכנסת לדיון בהכרזה או בביטול הכרזה ובתקנות לפי אותו חוק או על דיון בוועדה בעניינים אלה. החוק היה בתוקף עד 15.2.2024.

מועד הפסקת כהונה של חבר הכנסת (תיקונים מס' 36, 37 - הוראת שעה ו-47) 9א. הסתיימה התקופה המנויה בסעיפים 41 או 42ג(ב) או (ו)²⁵⁹ לחוק-יסוד: הכנסת ביום מנוחה, יידחה סיומה ליום שלאחר מכן שאינו יום מנוחה בשעה 10:00; לעניין זה, "יום מנוחה" - שבת או מועד ממועדי ישראל המפורטים בסעיף 18א(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948.

נשיאות הכנסת²⁶⁰ (תיקונים מס' 27, 25, 7 ו-44) 10. יושב ראש הכנסת והסגנים ליושב ראש יהיו את נשיאות הכנסת; מספר הסגנים ליושב ראש הכנסת לא יעלה על תשעה, ואולם רשאית ועדת הכנסת, ברוב של שלושה רבעים מחבריה, לקבוע כי בתקופת כהונתה של הכנסת שבה מתקבלת ההחלטה לא תחול מגבלה זו.

פרסום ברשומות (תיקונים מס' 13, 37 ו-47) 10א. על פעולות אלה, לפי הסעיפים המפורטים להלן בחוק-יסוד: הכנסת או בחוק זה, תפורסם הודעה ברשומות מטעם הכנסת:

(1) לא התקבל חוק התקציב במועד הקבוע בסעיף 36א לחוק היסוד;

(2) הפסקה וחידוש של חברות של חבר הכנסת לפי סעיף 42ג לחוק היסוד;²⁶¹

²⁵⁹ בתקופת כהונתה של הכנסת ה-20, במקום "בסעיף 41" באו המילים "בסעיפים 41 או 42ג(ב)". בתיקון מס' 47 נחקקו המילים מחדש כתיקון קבע.

²⁶⁰ (א) תחילתו של סעיף 10 בדבר הגבלת מספר הסגנים ביום תחילת כהונתה של הכנסת ה-16 (17.2.2003) (במקור נקבעה מגבלה של שבעה סגנים).

(ב) בכנסת ה-17, ה-18 וה-19 שונה מספר הסגנים בחקיקה מיוחדת (ר' בהמשך).
(ג) תיקון מס' 27 שתחילתו ביום תחילת כהונתה של הכנסת ה-19 (5.2.2013), הוסיף הוראה בדבר סמכות ועדת הכנסת ברוב של $\frac{3}{4}$ מחבריה לקבוע כי בתקופת כהונתה של אותה כנסת לא יעלה מספר הסגנים על תשעה. הוראה זו הוחלפה בתיקון מס' 44.

(ד) ביום 9.6.2015 (הכנסת ה-20 לפני תיקון מס' 44) החליטה ועדת הכנסת ברוב של $\frac{3}{4}$ מחבריה כי בכנסת ה-20 לא יעלה מספר הסגנים על תשעה.

²⁶¹ פסקה (2) נוספה בתיקון מס' 37 חלה בתקופת כהונתה של הכנסת ה-20; בתיקון מס' 47 נחקקה מחדש כתיקון קבע.

(3) חילופים של חברי הכנסת לפי סעיף 43 לחוק היסוד ;

(4) ההשתייכות הסיעתית של חבר הכנסת שהחל לכהן אחרי התפלגות סיעה לפי סעיף 62א לחוק זה.

מועדים שלא יובאו בחשבון לעניין התקופות לקבלת חוק תקציב (תיקון מס' 49) 10. ב. אלה המועדים שלא יובאו בחשבון במניין התקופות לפי סעיף 36א(ב) לחוק-יסוד: הכנסת: מועד ממועדי ישראל המפורטים בסעיף 18א(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948, וערביהם.

פרק ו': ראש האופוזיציה²⁶²

קביעת ראש האופוזיציה (תיקונים מס' 8, 34 ו-45) 11. (א) ראש האופוזיציה יהיה חבר הכנסת מהסיעה הגדולה ביותר מסיעות האופוזיציה, ומבין סיעות שוות בגודלן זו שזכתה במספר הקולות הרב ביותר בבחירות, שעליו הודיעה אותה סיעה ליושב ראש הכנסת, אלא אם כן הודיעו ליושב ראש הכנסת בכתב, בכל עת, יותר ממחצית חברי הכנסת מסיעות האופוזיציה, על חבר כנסת אחר מביניהם.

²⁶² ראשי האופוזיציה שביהנו מאז נחקק פרק ו' בשנת 2000 ומועד תחילת כהונתם: בכנסת ה-15: אריאל שרון (31.7.00), יוסי שריד (21.3.01), בנימין בן אליעזר (4.11.02); בכנסת ה-16: עמרם מצנע (12.3.03), דליה איציק (13.5.03), שמעון פרס (25.6.03), יוסף לפיד (10.1.05), עמיר פרץ (23.11.05), בנימין נתניהו (16.1.06); בכנסת ה-17: בנימין נתניהו (15.5.06); בכנסת ה-18: ציפי לבני (6.04.09), שאול מופז (2.4.12), שלי יחימוביץ' (9.5.12), שאול מופז (23.7.12); בכנסת ה-19: שלי יחימוביץ' (9.4.13), יצחק הרצוג (25.11.13); בכנסת ה-20: יצחק הרצוג (1.6.15), ציפי לבני (1.8.18) - בשל הפגרה נמסרה הודעה לח"כים על ידי מזכירת הכנסת, שלי יחימוביץ' (1.1.19) - נמסרה הודעה במליאה; בכנסות ה-21 וה-22 לא מונה ראש אופוזיציה לאחר שהכנסת התפזרה בלי שכוננה ממשלה; בכנסת ה-23: יאיר לפיד (27.5.20); בכנסת ה-24: בנימין נתניהו (28.6.2021) - י"פ התשפ"א, עמ' 7384; בכנסת ה-25: יאיר לפיד (2.1.2023) - י"פ התשפ"ג, עמ' 3048.

(ב) יושב ראש הכנסת יודיע בכנסת על קביעתו של ראש האופוזיציה בתוך 14 ימים לאחר תחילת כהונתם של ראש הממשלה והשרים לפי סעיף 14 לחוק-יסוד: הממשלה, ואם נקבע ראש אופוזיציה אחר במקומו - סמוך לאחר הקביעה; נקבע ראש האופוזיציה בפגרת הכנסת - תימסר ההודעה לחברי הכנסת על ידי מזכיר הכנסת; ראש האופוזיציה ייכנס לכהונתו עם מסירת ההודעה.

(ג) בחוק זה, "סיעות האופוזיציה" - הסיעות בכנסת שאינן צדדים להסכמים המחייבים תמיכה בממשלה, ושהודיעו על כך ליושב ראש הכנסת.

12. (א) ראש האופוזיציה יחדל לכהן בתפקידו באחת מאלה:

(1) הוא נפטר או התפטר מכהונתו;

(2) הוא חדל להיות חבר הכנסת או הושעה מחברותו בכנסת;

(3) נקבע ראש אופוזיציה אחר במקומו לפי סעיף 11;

(4) הוא חדל לכהן בסיעה מסיעות האופוזיציה.

(ב) הוראות סעיפים 7 ו-8 יחולו, בשינויים המחויבים, על ראש האופוזיציה; הושעה ראש האופוזיציה מכהונתו, ייקבע ראש אופוזיציה זמני, לפי סעיף 11.

13. ראש הממשלה יזמין לפי הצורך, ולא פחות מאשר פעם בחודש, את ראש האופוזיציה ויעדכן אותו בענייני המדינה.

דיווח ראש הממשלה לראש האופוזיציה (תיקון מס' 8)

14. **מעמד ראש האופוזיציה בכנסת (תיקון מס' 8)**
ראש האופוזיציה רשאי לנאום במליאת הכנסת מיד אחרי ראש הממשלה; הוראות נוספות בענין מעמדו ותפקידיו של ראש האופוזיציה בכנסת ייקבעו בתקנון הכנסת.
15. **מעמד ראש האופוזיציה בטקסים ממלכתיים (תיקון מס' 8)**
לראש האופוזיציה ייוחד מקום בטקסים ממלכתיים שבהם משתתף ראש הממשלה, בהתאם לכללים שייקבעו על ידי הממשלה.
16. **שכר ותנאי עבודה²⁶³ (תיקונים מס' 8 ו-18)**
(א) ועדת הכנסת תקבע את שכרו של ראש האופוזיציה בהתאם לפרק ט', ובלבד שלא יפחת שכרו של ראש האופוזיציה משכרו של שר; כן תקבע ועדת הכנסת הוראות בדבר תנאי עבודתו של ראש האופוזיציה, ובדבר הצוות המקצועי והמינהלי שיעמוד לרשותו.
- (ב) בסעיף זה, "שכר" - משכורת חודשית, תוספות, הענקות ותשלומים אחרים.

פרק ז': היועץ המשפטי לכנסת

17. **היועץ המשפטי לכנסת ותפקידיו (תיקונים מס' 10, 23 ו-45)**
(א) לכנסת יהיה יועץ משפטי²⁶⁴.
- (ב) היועץ המשפטי לכנסת -
- (1) ייעץ ליושב ראש הכנסת, לנושאי התפקידים בה ולמוסדות הכנסת בכל עניני חוק ומשפט, הנוגעים לסמכויותיהם ולתפקידיהם;
- (2) ייעץ לכנסת ולועדותיה בכל ענין הנוגע להליכי החקיקה ויפעל להבטחת תקינותם;

²⁶³ ר' פרק ז' להחלטת שכר חברי הכנסת (הענקות ותשלומים), התשס"א-2001.
²⁶⁴ הודעה על מינוי יועץ משפטי לכנסת - י"פ התשס"א, עמ' 2316 (אנה שניידר); התשס"ו, עמ' 342 (נורית אלשטיין); התש"ע, עמ' 2540 (איל ינון); התשע"ה, עמ' 2678 (הודעה על הארכת כהונה - איל ינון); התשפ"א, עמ' 2618 (שגית אפיק).

(3) ייעץ לחברי הכנסת בכל ענין הנוגע לכנסת והנובע מחברותם בה ;

(4) ייצג את הכנסת בערכאות, ואולם רשאי הוא, בהסכמת היועץ המשפטי לממשלה, לבקש כי הכנסת תיוצג על ידי פרקליטות המדינה, או לייפות את כוחו של עורך דין אחר לייצג את הכנסת ;

(5) ימלא כל תפקיד אחר המוטל עליו לפי כל דין.

(ג) ראה היועץ המשפטי לכנסת, כי הליך שלפני בית משפט כרוך בשאלה משפטית הנוגעת לכנסת או משפיע עליה, רשאי הוא להתייצב באותו הליך ולהשמיע את דברו. **(תיקון מס' 45)**

(ג) ראה בית משפט בהליך שלפניו, כי נדרש לברר את שאלת תוקפו של חוק, יזמין את הכנסת להתייצב בהליך, והיא תהיה רשאית להשמיע את טענותיה להוכחת תוקפו. **(תיקון מס' 23)** ²⁶⁵

²⁶⁵ השופט זילברטל בבג"ץ 4550/13 בהט נ' שרת הבריות (ניתן ביום 6.10.2013) :
 "אי צירוף הכנסת כמשיבה - ... בעבר העמדה שנהגה בפסיקתו של בית משפט זה היתה כי הכנסת אינה צד להליך שבגדרו מתבררת שאלת חוקתיותו של חוק ולכן אין לצרפה כצד להליכים שבהם נדונה חוקתיותו של חוק שחוקק על-ידה... בעקבות האמור הוגשה הצעת חוק הכנסת (תיקון מס' 25) ... בה נאמר כי עמדת בית המשפט העליון בעניין התייצבותה של הכנסת במקרים בהם נדונה חוקתיותו של חוק מעוררת קושי... אמנם, לפי לשון החוק נראה כי זימון הכנסת להליך מוטל לפתחו של בית המשפט, אך אינו סבור כי יש לקרוא את הדברים באופן שעל בית המשפט לבדו מוטלת החובה להזמין את הכנסת להתייצב בהליך בו נדונה חוקתיותו של חוק, במיוחד כשמדובר בתקיפה ישירה, כבעניינו. סבורני, כי יש לקרוא את סעיף החוק ודברי ההסבר להצעת החוק, כפי שהובאו לעיל, כך שאם בעל דין תוקף חוקתיותו של חוק באופן ישיר מן הראוי שיצרף מלכתחילה את הכנסת כמשיבה לעתירתו (או, למצער, יצרף לעתירה בקשה לבית המשפט להפעיל סמכותו להזמין את הכנסת על יסוד הוראת החוק הנ"ל), שהרי ברור כי יהיה צורך לעשות כן. לצד זאת, ייתכנו מקרים בהם שאלת חוקתיותו של חוק תתעורר אגב אורחא בדיון שבמוקדו אינה ניצבת שאלת החוקתיות. או אז מתפקידו של בית המשפט לזמן את הכנסת להתייצב בהליך. אך מקום בו העתירה תוקפות ישירות חוקתיות של חוק סבורני כי מן הראוי כי העותר יידרש מלכתחילה לצירוף הכנסת כמשיבה לעתירה."

- (ד) היועץ המשפטי לכנסת הוא עובד הכנסת וישמש כראש הלשכה המשפטית של הכנסת.
- מינוי היועץ המשפטי לכנסת (תיקון מס' 10) 18. (א) היועץ המשפטי לכנסת יתמנה על ידי יושב ראש הכנסת, באישור ועדת הכנסת, מבין המועמדים שעליהם המליצה הועדה הציבורית שמונתה לפי הוראות סעיף 20, בהתאם להליכים שנקבעו בחוק זה.
- (ב) על מינויו של היועץ המשפטי לכנסת יחולו הוראות חוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959, בכפוף להוראות חוק זה.
- כשירות (תיקון מס' 10) 19. כשיר לכהן כיועץ משפטי לכנסת אזרח ישראלי ותושב ישראל הכשיר לכהן כשופט בית המשפט העליון, ובלבד שבחמש השנים הקודמות להצגת מועמדותו, לא היה פעיל בחיים הפוליטיים ולא היה חבר במפלגה כלשהי; לענין סעיף זה, מי שלא שילם דמי חבר למפלגה ולא השתתף בפעילות במוסדותיה, לא יראוהו כחבר מפלגה.
- הועדה הציבורית (תיקון מס' 10) 20. (א) יושב ראש הכנסת ימנה ועדה ציבורית, אשר תבדוק את כשירותם ואת התאמתם של מועמדים למשרת היועץ המשפטי לכנסת ותמליץ לפניו על שניים עד ארבעה מהם, תוך ציון מספר חברי הועדה שתמכו במועמדותו של כל אחד מהם, ורשאית היא לצרף את הערותיה לגביהם; שמות המועמדים שעליהם המליצה הועדה יפורסמו ברשומות.
- (ב) הועדה הציבורית תהיה בת שבעה חברים, וזה הרכבה:
- (1) שופט של בית המשפט העליון בדימוס שימנה נשיא בית המשפט העליון והוא יהיה היושב ראש;

(2) שלושה חברי הכנסת, והם: יושב ראש ועדת הכנסת, יושב ראש ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת ויושב ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת;

(3) נציב שירות המדינה או נציגו;

(4) ראש לשכת עורכי הדין או נציגו;

(5) חבר הסגל האקדמי של מוסד להשכלה גבוהה המומחה בתחומי המשפט הציבורי, שייבחר בידי הדיקנים של הפקולטות למשפטים ובעלי תפקידים מקבילים להם, במוסדות להשכלה גבוהה המקיימים לימודי משפטים; לענין זה, "מוסד להשכלה גבוהה" - מוסד שהוכר או שקיבל היתר לפי חוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958.

21. **סדרי עבודת הוועדה הציבורית (תיקון מס' 10)**
הוועדה הציבורית תקבע את הדרכים להגשת מועמדות לתפקיד היועץ המשפטי לכנסת וכן את סדרי עבודתה ואת נוהלי בדיקת המועמדים, ובלבד שהחלטתה להמליץ בפני יושב ראש הכנסת על מועמד למשרת היועץ המשפטי לכנסת תתקבל ברוב של לפחות ארבעה מחבריה.

22. **מועד הבחירה (תיקון מס' 10)**
(א) מינוי יועץ משפטי לכנסת ייעשה, ככל האפשר, לא מוקדם מתשעים ימים ולא יאוחר משלושים ימים לפני תום תקופת כהונתו של היועץ המכהן; נתפנה מקומו של היועץ המשפטי לכנסת לפני תום תקופת כהונתו, ייעשה המינוי בתוך ארבעים וחמישה ימים מהיום שבו נתפנה מקומו.

(ב) הודעה על מינויו של יועץ משפטי לכנסת תפורסם ברשומות.

23. **משך כהונה (תיקון מס' 10)**
 תקופת כהונתו של היועץ המשפטי לכנסת תהיה חמש שנים מיום מינויו, ורשאי יושב ראש הכנסת, באישור ועדת הכנסת, למנותו לתקופות כהונה נוספות.

24. **הגבלת פעילות (תיקון מס' 10)**
 במהלך תקופת כהונתו ובשנה שלאחריה, לא יהיה היועץ המשפטי לכנסת פעיל בחיים הפוליטיים ולא יהיה חבר במפלגה כלשהי.

25. **שכר וגמלאות (תיקונים מס' 10 ו-45)**
 (א) שכרו של היועץ המשפטי לכנסת ייקבע על ידי יושב ראש הכנסת, באישור ועדת הכנסת.

(ב)²⁶⁶ על אף האמור בחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התש"ל-1970, לעניין חישוב קצבתו של היועץ המשפטי לכנסת שבשנה שקדמה למינויו חל עליו הסדר פנסיה תקציבית לפי חוק גמלאות, יחולו לגבי תקופת כהונתו בתפקיד האמור ההוראות החלות על נושא משרה שיפוטית לפי חוק גמלאות לנושאי משרה ברשויות השלטון, התשכ"ט-1969, בהתאם לשכר שנקבע לפי סעיף קטן (א); בסעיף קטן זה, "חוק גמלאות" - אחד מאלה: חוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התש"ל-1970, חוק שירות הקבע בצבא הגנה לישראל (גמלאות) [נוסח משולב], התשמ"ה-1985, או חוק גמלאות לנושאי משרה ברשויות השלטון, התשכ"ט-1969.

(ג) יראו יועץ משפטי לכנסת שפקעה כהונתו בתום תקופת כהונתו לפי סעיף (1)26, או בהתפטרותו לפי סעיף (2)26 ובלבד שהשלים תקופת כהונה מלאה אחת לפחות, כמי שפוטר לפי סעיף (4)15 לחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התש"ל-1970.

²⁶⁶ בתיקון מס' 45 התווספו סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) ונקבע בהוראת המעבר כי הם יחולו על מי שמכהן כיועץ המשפטי לכנסת ביום תחילתו של תיקון 45, החל מיום תחילת כהונתו בתפקיד.

- תום הכהונה (תיקון מס' 10)** 26. כהונת היועץ המשפטי לכנסת פוקעת -
- (1) בתום תקופתה ;
 - (2) בפטירתו או בהתפטרותו ;
 - (3) בהעברתו מכהונתו ;
 - (4) בהגיעו לגיל 65.
- העברה מכהונה (תיקון מס' 10)** 27. (א) (1) יושב ראש הכנסת רשאי, בהסכמת ועדת הכנסת, להעביר את היועץ המשפטי לכנסת מכהונתו, בהתקיים אחד מאלה :
- (א) הורשע בפסק דין סופי בעבירה פלילית, למעט בעבירה המנויה בסעיף 7(א)(2) ;
 - (ב) עשה מעשה שאינו הולם את מעמדו ;
 - (ג) נבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו.
- (2) יושב ראש הכנסת לא יעביר את היועץ המשפטי לכנסת מכהונתו, אלא לאחר שניתנה לו הזדמנות להשמיע את טענותיו בפני יושב ראש הכנסת ובפני ועדת הכנסת.
- (ב) (1) הכנסת רשאית, בהחלטה ברוב חבריה, להעביר את היועץ המשפטי לכנסת מכהונתו, ואולם הכנסת לא תעבירו מכהונתו אלא לפי הצעה של ועדת הכנסת שהתקבלה ברוב חבריה.

(2) ועדת הכנסת לא תציע להעביר את היועץ המשפטי לכנסת מכהונתו, אלא לאחר שנתנה לו הזדמנות להשמיע את טענותיו בפניה.

- השעיה (תיקון מס' 10)** 28. (א) יושב ראש הכנסת רשאי להשעות את היועץ המשפטי לכנסת, אם מתקיימים נגדו הליכים פליליים כהגדרתם בסעיף 7(א)(2) או מתקיימת נגדו חקירה שיש בה כדי להביא לקיום הליכים כאמור, לתקופה שבה הם מתקיימים; היו ההליכים או החקירה כאמור, בעבירה אשר מפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה אין היועץ המשפטי לכנסת ראוי לשמש עוד בתפקידו, ישעה יושב ראש הכנסת את היועץ המשפטי לכנסת לתקופה האמורה.
- (ב) יושב ראש הכנסת לא ישעה את היועץ המשפטי לכנסת, אלא לאחר שנתן לו הזדמנות להשמיע את טענותיו בפניו.
- המשנה ליועץ המשפטי לכנסת (תיקון מס' 10)** 29. (א) יושב ראש הכנסת ימנה, על פי הצעת היועץ המשפטי לכנסת, משנה ליועץ המשפטי לכנסת, מבין עובדי הלשכה המשפטית.
- (ב) על המשנה ליועץ המשפטי לכנסת להיות בעל כשירות לכהן כיועץ המשפטי לכנסת.
- (ג) נתפנה מקומו של היועץ המשפטי לכנסת וכל עוד היועץ המשפטי החדש לא החל לכהן, או נעדר היועץ המשפטי לכנסת מהארץ, הושעה או נבצר ממנו זמנית למלא את תפקידו, ימלא המשנה לו את התפקידים המוטלים על היועץ המשפטי לכנסת, וישתמש בסמכויות הנתונות לו לפי כל דין.

פרק ט': שכר חברי הכנסת²⁶⁷

49. **מטרת הפרק
(תיקון מס'
17)**
פרק זה בא להקים ועדה ציבורית ולהפקיד בידיה סמכויות לקביעת שכר ותשלומים אחרים לחברי הכנסת בלבד, בהתחשב במאפיינים המיוחדים של תפקידיהם.
50. **הגדרות
(תיקונים מס'
17 ו-31)**
בפרק זה -
"הועדה הציבורית" - הועדה שמונתה לפי הוראות סעיף 52;
"חבר הכנסת" - לרבות מי שחברותו בכנסת הושעתה לפי סעיף 42ב לחוק-יסוד: הכנסת;
"שכר" - שכר יסוד חודשי, לרבות תוספת יוקר ופיצוי התייקרות;
"תשלומים אחרים" - הענקות, טובות הנאה, שירותים ותשלומים אחרים, כמפורט בסעיף 55(א)(2), המשולמים או הניתנים לחבר הכנסת בתקופת כהונתו.
51. **שכר
ותשלומים
אחרים
(תיקונים מס'
17 ו-40)**
(א) לחבר הכנסת ישולמו שכר ותשלומים אחרים בהתאם להוראות פרק זה; חובה על חבר הכנסת לקבל את שכרו, אולם חבר הכנסת רשאי לוותר בשנה מסוימת על קבלת חלק השכר הנובע מעדכון השכר באותה שנה.
- (ב) הודיע חבר הכנסת לחשב הכנסת על ויתור כאמור בסעיף קטן (א), לא ישולם לו חלק השכר כאמור בעד אותה שנה ממועד תשלום השכר שלאחר מסירת ההודעה, והויתור יחול לכל דבר ועניין.

²⁶⁷ תחילתו של פרק ט' ביום תחילת כהונתה של הכנסת ה-16 (17.2.2003) - ס"ח התשס"ב, עמ' 504.

(ג) חבר הכנסת שהודיע כאמור בסעיף קטן (ב) לא יהיה רשאי לשנות את הודעתו באותה שנה.

הועדה
הציבורית
(תיקונים
מס' 17 ו-48)

52. (א) הכנסת, לפי הצעת ועדת הכנסת, תמנה ועדה ציבורית שתפקידה להמליץ בדבר שכר ותשלומים אחרים לחברי הכנסת²⁶⁸, ותמנה את יושב ראש הוועדה הציבורית מקרב חברי הוועדה.

(ב) בועדה הציבורית יכהנו שלושה נציגי ציבור, שלפחות אחד מהם, בעת מינויו, הוא חבר הסגל האקדמי של מוסד להשכלה גבוהה שהוכר או שקיבל היתר לפי חוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958.

(ג) לא ימונה לוועדה הציבורית ולא יכהן בה -

(1) מי שהחלטות הועדה הציבורית ישפיעו על שכרו, על תשלומים אחרים המשולמים לו או על גמלתו;

(2) מי שהוא חבר בהנהלה הפעילה של מפלגה.

(ד) [בוטל – תיקון מס' 48].

(ה) יושב ראש הכנסת יפרסם ברשומות הודעה על מינוי הועדה הציבורית, הרכבה, ועל כל שינוי בו.

²⁶⁸ ביום 28.7.2003 מינתה הכנסת ועדה ציבורית שהרכבה: פרופ' ראובן גרונאו - יו"ר, עו"ד יוסף גילאור, רו"ח דניאל דורון (י"פ התשס"ג, עמ' 3810); ביום 22.7.2008 האריכה הכנסת את כהונתה של הוועדה לחמש שנים נוספות, החל מיום סיום כהונתה (י"פ התשס"ח, עמ' 4466); ביום 8.1.2014 מינתה הכנסת ועדה ציבורית שהרכבה: פרופ' חיים לוי - יו"ר, עו"ד חגי סיטון, פרופ' איוון פרידמן (י"פ התשע"ד, עמ' 3438), שכהונתה הסתיימה בתום חמש שנים (ביום 7.1.2019); בשנת 2020, משלא הוקמה ועדה, נקבעה בחוק הקפאת שכר כהוראת שעה לשנת 2021; ביום 6.12.2021 מינתה הכנסת ועדה ציבורית שהרכבה: פרופ' יובל אלבשן, עו"ד - יו"ר, רו"ח יורם עדן, רו"ח קרן בר-חוה (י"פ התשפ"ב, עמ' 1991).

(ו) תקופת כהונתה של הועדה הציבורית תהיה חמש שנים מיום מינויה.

(ז) חבר בועדה הציבורית שכיהן בה שתי תקופות כהונה מלאות ברציפות, לא ימונה לתקופת כהונה רצופה נוספת.

(ח) חדל חבר הועדה הציבורית לכהן, נבצר ממנו דרך קבע למלא את תפקידו או הורשע בפסק דין סופי בעבירה פלילית, למעט בעבירה המנויה בסעיף 7(א)(2), תמנה הכנסת, לפי הוראות סעיף זה, חבר אחר ליתרת תקופת כהונתה של הועדה.

גמול
(תיקון מס'
17)

53. ועדת הכנסת תקבע הוראות בדבר תשלום גמול לחברי הועדה הציבורית וכן ליועצים ולעובדים מינהליים שיועסקו על ידי הועדה הציבורית באישור ועדת הכנסת, שאינם מקבלים שכר מאוצר המדינה או מקופה ציבורית כמשמעותה בסעיף 35 לחוק שירות המדינה (גמלאות) [נוסח משולב], התש"ל-1970.

סדרי עבודת
הועדה
הציבורית
(תיקון מס'
17)

54. הועדה הציבורית, באישור ועדת הכנסת, תקבע את סדרי עבודתה ונוהלי דיוניה, ככל שלא נקבעו בפרק זה, והם יפורסמו ברשומות.

המלצות
הועדה
הציבורית
(תיקונים מס'
17, 38 ו-39)

55. (א) (1) הועדה הציבורית תגיש לוועדת הכנסת את המלצותיה בדבר שכר ותשלומים אחרים לחברי הכנסת, ורשאית היא להמליץ על דרכי הצמדתם ועדכוןם; ההמלצות יונחו על שולחן הכנסת.

(2) במסגרת סמכותה לפי פסקה (1), רשאית הועדה הציבורית להמליץ כי ישולמו לחברי הכנסת תשלומים אחרים, כמפורט להלן, בהתחשב בתפקידם, במקום מגוריהם, או בכל גורם אחר שתקבע הועדה הציבורית:

- (א) מימון הוצאות הקשורות לפעילות הפרלמנטרית, לרבות באמצעות כוח אדם, שירותי תקשורת, כיסוי הוצאות נסיעה, החזקת רכב, כלכלה, לינה והוצאות מיוחדות הכרוכות במילוי תפקידם, בהתאם לאופי התפקיד;
- (ב) תשלומים לקרן השתלמות ולקופת גמל.
- (ב) המלצות הועדה הציבורית שהונחו על שולחן הכנסת יובאו לדיון בפני ועדת הכנסת בתוך 30 ימים מיום הנחתן; ימי פגרת הכנסת לא יבואו במנין התקופה האמורה.
- (ג) (1) אימצה ועדת הכנסת את המלצות הועדה הציבורית, יקבלו ההמלצות מעמד של החלטה.
- (2) דחתה ועדת הכנסת את המלצות הועדה הציבורית, יוחזרו ההמלצות לוועדה הציבורית לדיון מחדש ולמתן המלצות נוספות לוועדת הכנסת.
- (ד) (1) על המלצותיה הנוספות של הועדה הציבורית יחולו הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), ורשאית ועדת הכנסת, לאחר שדנה בהמלצות הנוספות, להחליט כאמור בסעיף קטן (ג) או לקבל כל החלטה אחרת לענין שכר ותשלומים אחרים שישולמו לחברי הכנסת.

(2) ועדת הכנסת רשאית להחליט כאמור בסעיף קטן (ג)(2) לגבי כל אחת מההמלצות הנוספות של הוועדה הציבורית, ורשאית היא לשוב ולהחזירן לוועדה הציבורית לשם קבלת המלצות נוספות, ככל שתמצא לנכון.

(1ד) התבקשה הוועדה הציבורית על ידי ועדת הכנסת להגיש המלצה לפי פרק זה, תגיש את המלצתה כאמור בסעיף קטן (א)(1) בתוך 25 ימי עבודה ממועד הבקשה, והמלצה נוספת כאמור בסעיף קטן (ג)(2) - בתוך 15 ימי עבודה מיום שהוחזרו ההמלצות; לא הגישה הוועדה הציבורית המלצה במועד מהמועדים האמורים, רשאית ועדת הכנסת לקבוע שהבקשה תקבל מעמד של החלטה.

(ה) המלצות וקביעות שקיבלו מעמד של החלטה לפי סעיף זה יפורסמו ברשומות.

56. סייג לתחולה (תיקונים מס' 17, 37 - הוראת שעה, 38 ו-47)

הוראות פרק זה לא יחולו על ראש הממשלה, שר או סגן שר, ואולם רשאית ועדת הכנסת להחליט לפי הוראות פרק זה על תשלומים אחרים שישולמו לנושאי המשרה האמורים לכיסוי הוצאותיהם המיוחדות הכרוכות במילוי תפקידם כחברי הכנסת או תפקידם הציבורי; החלטות לעניין תשלומים לשר או לסגן שר שהוא חבר הכנסת שנקבעו לפי פרק זה יחולו גם על שר או סגן שר שחברותו בכנסת נפסקה לפי הוראות סעיף 42 לחוק-יסוד: הכנסת.²⁶⁹

²⁶⁹ סעיף קטן (1ד) התווסף בתיקון מס' 39 שפורסם ביום 15.12.2015.

²⁷⁰ בתקופת כהונתה של הכנסת ה-20, בסוף הסעיף נוספו המילים: "הוראות לעניין תשלומים לשר או לסגן שר שנקבעו לפי פרק זה יחולו גם על שר או סגן שר שחברותו בכנסת נפסקה לפי הוראות סעיף 42 לחוק-יסוד: הכנסת." בתיקון מס' 47, המילים נחקקו מחדש בשינוי קל כתיקון קבע.

57. **ביטול חוק שכר חברי הכנסת (תיקון מס' 17)**
 חוק שכר חברי הכנסת, התש"ט-1949 - בטל.
58. **שמירת תוקף (תיקון מס' 17)**
 החלטה לענין שכר ותשלומים אחרים לחברי הכנסת שהתקבלה לפי חוק שכר חברי הכנסת, התש"ט-1949, תעמוד בתוקפה ככל שאינה סותרת החלטה שנכנסה לתוקף לפי הוראות פרק זה או כל עוד לא שונתה בהחלטה כאמור.

פרק י': סיעות

59. **התפלגות (תיקונים מס' 18, 26, 32, 35, 46 ו-51)**
 271
 יסוד: הכנסת, אם נתקיים אחד מהתנאים הבאים:
- (1)²⁷² ההתפלגות היא של קבוצה של שני חברי הכנסת לפחות, שהם שליש ממספר חברי הסיעה לפחות;
- (2) ההתפלגות היא של סיעה שהיא צירוף של מפלגות, וההתפלגות היא על פי ההשתייכות לאותן מפלגות, והיא הגישה ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית בעת הגשת רשימת המועמדים שלה, נוסח של הסכם בדבר צירוף של מפלגות כאמור;

²⁷¹ (1) מפרבואר 1996 (ס"ח התשנ"ו, עמ' 118) ועד דצמבר 2000 (ס"ח התשס"א, עמ' 98), קבע סעיף 25(ב1) לחוק הבחירות לכנסת אפשרות נוספת להתפלגות, והיא: ההתפלגות היא של יותר מחבר כנסת אחד, ובלבד שנעשתה בתוך 90 הימים שלפני יום הבחירות".

(2) ממרץ 2004 (תיקון מס' 18) ועד מרץ 2014 (תיקון מס' 35) קבעה פסקה (3) כך: "ההתפלגות היא של חבר כנסת אחד, החבר בסיעה שמספר חבריה אינו עולה על שלושה, וההתפלגות נעשית בעת שהסיעה מתמזגת עם סיעה אחרת."

(3) מאוגוסט 2009 (תיקון מס' 26) ועד מרץ 2014 (תיקון מס' 35) כללה פסקה (1) אפשרות נוספת להתפלגות, והיא: "קבוצה של שבעה חברי הכנסת לפחות".

²⁷² עתירה נגד תיקון מס' 49 אשר הוסיף את האפשרות של ארבעה ח"כים להתפלג - נמחקה (בג"ץ 5087/21 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' הכנסת, ניתן ביום 8.12.2021). התיקון בוטל במסגרת תיקון מס' 51.

(3) ההתפלגות נעשית בעת שהסיעה מתמזגת עם סיעה אחרת, ובלבד שחברי כל סיעה המתנגדים למיזוג עושים כן כסיעה אחת, אך רשאי כל חבר כנסת המתנגד למיזוג להצטרף לסיעה אחרת.

אישור ועדת הכנסת (תיקונים מס' 18 ו-35) 60. (א) נמסרה לוועדת הכנסת הודעה בכתב מטעם סיעה או חלק ממנה על התפלגות כאמור בסעיף 159(1) או (2), או על מיזוג של סיעות במסגרת סיעתית חדשה, תאשר ועדת הכנסת את השינוי.

(ב) נמסרה לוועדת הכנסת הודעה בכתב מטעם סיעות על מיזוגן במסגרת סיעתית חדשה, והוגשה לוועדה, לפני שאישרה את המיזוג כאמור בסעיף קטן (א), הודעה בכתב מטעם חברי הסיעות המבקשים להתפלג לפי סעיף 159(3), תאשר ועדת הכנסת את ההתפלגות ביחד עם המיזוג.

פרישה מסיעה 61. (א) פרש חבר הכנסת מסיעתו שלא במסגרת התפלגות, תקבע ועדת הכנסת בישיבה שבסמוך לאחר הפרישה ולאחר שנתנה לחבר הכנסת הזדמנות להשמיע טענותיו, את דבר פרישתו, וכן את השינוי במספר חברי אותה סיעה.

²⁷³ (1) ביום 15.3.2017 (הכנסת ה-20) קבעה ועדת הכנסת כי חברת הכנסת אורלי לוי-אבקסיס פרשה מסיעתה - י"פ התשע"ז, עמ' 6200.
 (2) ביום 1.2.2006 קבעה ועדת הכנסת כי חבר הכנסת נודלמן פרש מסיעתו. הערעור לבית המשפט המחוזי נדחה בהסכמת הצדדים ביום 6.2.2006 (ע"ש 5010/06), ובו ביום התפטר חבר הכנסת מכהונתו.
 (3) בבג"ץ 1759/06 מפלגת העבודה נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית, שמעון פרס, דליה איציק, חיים רמון ואח' (ניתן ביום 14.8.06), לא הכריע ביהמ"ש בשאלה האם קביעת ועדת הכנסת לפי סעיף 61 היא דקלרטיבית (כעמדת היועץ המשפטי לממשלה) או קונסטיטוטיובית (כעמדת היועצת המשפטית לכנסת), שכן קבע כי המשיבים התפטרו מכהונתם בסמוך לפרישה.
 (4) יו"ר ועדת הבחירות לכנסת ה-23 התבקש ע"י יועמ"ש הכנסת להכריע בשאלה למי הסמכות להכריע בשאלת פרישה מסיעה והאם ועדת הבחירות המרכזית עשויה להחליט בעניין בלי שקדמה לכך החלטה של ועדת הכנסת. השופט הנדל: "לשון החוק

(ב) לא תקבע ועדת הכנסת כי חבר הכנסת פרש מסיעתו אלא לאחר שבדקה את העובדות הנוגעות לפרישתו ומצאה כי נתקיימו המבחנים שנקבעו בסעיף 6א לחוק-יסוד: הכנסת.

(ג)²⁷⁴ על החלטת ועדת הכנסת על פי סעיף זה, רשאים חבר הכנסת שדבר פרישתו נדון בוועדה או סיעתו להגיש ערעור לבית המשפט העליון; הערעור יוגש בתוך 14 ימים מיום ההחלטה, ופסק הדין יינתן בהקדם האפשרי ולא יאוחר משלושים ימים מיום הגשת הערעור.

(ד) חבר הכנסת שועדת הכנסת הודיעה על פרישתו, לא יצורף לסיעה כלשהי בתקופת כהונתה של אותה הכנסת.

ותכליתו מלמדים כי יש לוועדת הבחירות המרכזית סמכות שלא לאשר חלק מרשימת מועמדים, מן הטעם שאחד המועמדים הוא חבר כנסת שפרש מסיעה. כך במקרה שבו ועדת הכנסת לא נדרשה לסוגיה זו. ואולם, סמכות זו אגבית היא. זאת ועוד, לנוכח הסמכות ואופייה, ועדת הבחירות תקבע - באופן אגבי - כי חבר כנסת פרש לעניין הגשת רשימות המועמדים רק במקרים שאינם גבוליים מבחינה עובדתית או משפטית. בנוסף לכך, על סיעות הכנסת למצות תחילה, במידת האפשר, את האפיק של פניה לוועדת הכנסת. מימושו של אפיק זה הוא דרך המלך, והוא מיותר את הצורך בהכרעה של ועדת הבחירות המרכזית." (ה"ש 1/23, ניתן ביום 31.12.2019).

²⁷⁴ ע"ב 6615/22 שיקלי והליכוד נ' יו"ר ועדת הבחירות ואח' (ניתן ביום 9.10.2022 ו-3.11.2022):

(1) "ככלל, סדרי הדין שיש להחיל כברירת מחדל על ערעור לפי סעיף 61(ג) לחוק הכנסת, הם אלה הקבועים בתקנות סדר הדין האזרחי, הקובעות כי המועד האחרון להגשת ערעור הינו 60 ימים ממועד המצאת ההחלטה... ניהול הערעור על החלטת ועדת הכנסת בכל הנוגע לפרישת חבר כנסת כהליך אזרחי, מעורר קשיים לא מבוטלים בהינתן העובדה שמדובר בהחלטה שהתקבלה על ידי ועדה מוועדות הכנסת בהליך מעין-שיפוטי, אשר במהותה היא החלטה בעלת מאפיינים ציבוריים-מנהליים... משכך, טוב יעשה המחוקק אם יתאים את הערכאה ואת סדרי הדין לדיון בערעור כאמור, לאופיו ולמהותו של ההליך – ויפה שעת אחת קודם."

(2) "החלטת ועדת הכנסת מכוח סעיף 61 לחוק הכנסת עניינה בהכרזה על חבר כנסת כפורש, והיא אינה מוסמכת לקבוע קביעות בנוגע לעיתוי התפטרותו של חבר הכנסת הפורש, לעניין סעיף 6א לחוק היסוד. מכאן, שסמכותו של בית המשפט המחוזי בירושלים, הדין בערעור על החלטת ועדת הכנסת, תחומה אף היא לסוגיית הכרזתו של חבר הכנסת כפורש."

מספר חברי הסיעה (תיקון מס' 18) 62. (א) סיעה שהתפלגה או התמזגה, רואים את מספר חברי הסיעות החדשות על פי ההרכב הסיעתי החדש, לאחר שאושר על ידי ועדת הכנסת.

(ב) סיעה שחבר הכנסת פרש ממנה, שלא במסגרת התפלגות, רואים את מספר חבריה כאילו לא פרש ממנה.

קביעת ההשתייכות הסיעתית של חבר הכנסת שהחל לכהן אחרי התפלגות סיעה (תיקון מס' 47) 62א. (א) החל חבר הכנסת לכהן בכנסת לאחר שהסיעה שבה היו חברים חברי רשימת המועמדים שכללה את שמו התפלגה לפי הוראות סעיף 159(1) או (3) - אף אם התפלגה קודם לכן או לאחר מכן גם לפי הוראות סעיף 159(2) - יודיע חבר הכנסת ליושב ראש הכנסת הודעה אחת בלבד, בכתב, בתוך 24 שעות מעת היותו לחבר הכנסת, בדבר הסיעה שאליה הוא מבקש להשתייך, ובלבד שבין חבריה יש מי שנמנה עם רשימת המועמדים האמורה; לא הודיע כאמור, יראו את חבר הכנסת כמשתייך לסיעה שבה רוב החברים שנמנו עם רשימת המועמדים שכללה את שמו, ואם היו כמה סיעות שבהן מספר שווה של חברים שנמנו עם רשימת המועמדים, יראו אותו כמשתייך לסיעה שעמה נמנה חבר הכנסת שעמד בראש רשימת המועמדים, ואם חדל לכהן או להימנות עם אותה סיעה - הבא אחריו באותה רשימת מועמדים.

(ב) החל חבר הכנסת לכהן בכנסת לאחר שהסיעה שבה היו חברים חברי רשימת המועמדים שכללה את שמו התפלגה לפי הוראות סעיף 159(2), יראו אותו כמשתייך לסיעה המייצגת את המפלגה שהשתייכותו אליה צוינה ברשימת המועמדים המשותפת כאמור בסעיף 57(ב) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969, אולם הוא רשאי להודיע ליושב ראש הכנסת, בכתב, בתוך 24 שעות מעת היותו לחבר הכנסת, כי הוא מבקש להשתייך לסיעה אחרת שחבריה נמנו עם רשימת המועמדים שכללה את שמו,

ובלבד שהן הסיעה שאליה היה אמור להשתייך והן הסיעה שאליה הוא מבקש להשתייך מסרו ליושב ראש הכנסת, בכתב, את הסכמתן לבקשתו בפרק הזמן האמור.

(ג) הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב) יחולו גם על מי שחברותו בכנסת נתחדשה לפי הוראות סעיף 42ג(ג) לחוק-יסוד: הכנסת, ועל מי שחזר למלא את משרתו לאחר שהשעייתו לפי הוראות סעיף 42ב לחוק-יסוד: הכנסת הסתיימה, ובתקופה שבה הופסקה או הושעתה חברותו בכנסת, התפלגה סיעתו.

(ד) לעניין מועד מסירת הודעה, על אף האמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), הודעה בדבר השתייכותו הסיעתית של מי שאמור לבוא, לפי סעיף 43 לחוק-יסוד: הכנסת, במקומו של חבר הכנסת המכהן כשר או כסגן שר והודיע על הפסקת חברותו בכנסת לפי סעיף 42ג(א) לחוק-היסוד, תימסר בתוך 24 שעות מהמועד שבו חבר הכנסת המכהן כשר או כסגן שר הודיע על הפסקת חברותו בכנסת כאמור.

בסיעה שבה חלוקים חבריה בשאלה מי מייצג את הסיעה, רואים את חברי הכנסת המהווים רוב של חברי הסיעה כמייצגים את הסיעה; ואולם אם נחלקו חברי הסיעה לחלקים שווים, רואים אותו חלק של הסיעה שעמו נמנה חבר הכנסת שעמד בראש רשימת המועמדים לכנסת, כמייצג את הסיעה בכנסת, ואם חדל לכהן כחבר הכנסת - הבא אחריו באותה רשימת המועמדים.

63. **ייצוג הסיעה**
(תיקון
מס' 18)

פרק י"א: מרכז המחקר והמידע של הכנסת

- מסירת מידע** 64. (א) **(תיקון מס' 24)**
- מרכז המחקר והמידע של הכנסת רשאי לדרוש מגוף מבוקר המנוי בסעיף 9(1) עד (6) לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב], מידע, מסמכים ודוחות (בסעיף זה - מידע) שבתחום סמכותו של אותו גוף ושדרושים לכנסת, לוועדות הכנסת, לחברי הכנסת או למוסדות הכנסת, למילוי תפקידם; גוף כאמור ימסור למרכז המחקר והמידע את המידע המלא ללא דיחוי.
- (ב) גוף כאמור בסעיף קטן (א) אינו חייב למסור למרכז המחקר והמידע של הכנסת מידע כמפורט להלן, אולם אם ניתן להעביר חלק מהמידע או אם ניתן להעבירו בתנאים, יועבר המידע בחלקו או בתנאים:
- (1) מידע שמסירתו עלולה לסכן את ביטחון המדינה או את יחסי החוץ שלה;
 - (2) מידע שהכנתו מצריכה הקצאת משאבים בלתי סבירה מצד גוף כאמור;
 - (3) מידע מאת גוף כאמור בעל סמכות שפיטה, תביעה או חקירה על פי דין, בעניין תוכנו של הליך משפטי תלוי ועומד;
 - (4) מידע בדבר התייעצויות פנימיות, וכן טיוטות מידע.
- (ג) החלטת גוף כאמור בסעיף קטן (א) שלא ניתן למסור למרכז המחקר והמידע של הכנסת מידע כמפורט בסעיף קטן (ב), או שמידע יימסר בחלקו או בתנאים, תימסר בידי השר הממונה על הגוף, ואם הגוף אינו כפוף לשר - בידי ראש הגוף, בכתב ובצירוף נימוקים.

(ד) לא יימסר מידע לפי סעיף זה אם מסירתו אסורה לפי כל דין.

(ה) אין בהוראות סעיף זה כדי לפגוע בחובת מסירת מידע לכנסת ולוועדותיה לפי חוק-יסוד: הכנסת ולפי חוק-יסוד: הממשלה.

פרק י"ב: שדלנים²⁷⁵

**הגדרות
(תיקון
מס' 25)**

65. בפרק זה -

"הוועדה" - ועדה שחבריה הם יושב ראש הכנסת, והוא יהיה היושב ראש, ושני סגנים ליושב ראש, אחד מסייעות הקואליציה ואחד מסייעות האופוזיציה, שתבחר נשיאות הכנסת; חל שינוי בהשתייכות סיעתו של חבר הוועדה לאותן סיעות, תבחר נשיאות הכנסת חבר אחר לוועדה כך שיישמר הרכב כאמור;

"טובת הנאה" - לרבות כסף, שווה כסף, נכס, מוצר או שירות;

"שדלן" - מי שדרך עיסוק או בתמורה למען לקוח, נוקט פעולות לשכנוע חבר הכנסת בקשר להצעות חוק ולחקיקת משנה בכנסת או בוועדותיה, להחלטות הכנסת ווועדותיה ולמינוי או לבחירה של אדם לתפקיד על ידי הכנסת או על ידי גוף שנציג הכנסת חבר בו, ולמעט אלה:

(1) מי שבמסגרת עבודתו נוקט פעולות כאמור למען מעבידו;

²⁷⁵ (1) תחילתו של תיקון מס' 25 שהוסיף את פרק י"ב שלושה חודשים מיום פרסומו (פורסם ביום 10.4.2008). מי שפעל כשדלן בכנסת לפני תחילתו של פרק י"ב רשאי להמשיך לפעול כאמור במשך חודש מיום התחילה, ויחולו עליו הוראות הדין הקיימים ערב יום התחילה (סעיף 29 לחוק משכן הכנסת והתקנות שלפיו), במשך אותה תקופה או עד לקבלת היתר לפי פרק י"ב, לפי המוקדם.
(2) תחילתו של תיקון מס' 41 ביום 1.2.2015.

(2) מי שממלא תפקיד על פי חוק בשירות המדינה, ברשות מקומית או בתאגיד שהוקם בחוק, אף אם אינו עובד, ונוקט פעולות כאמור במסגרת תפקידו ובקשר לסמכויות ולתפקידים של הגוף שעבורו הוא פועל;

(3) מי שמייצג נושא משרה או ממלא תפקיד בהליך מעין שיפוטי בפני הכנסת או ועדה מוועדותיה.

(א) לא יפעל שדלן בכנסת אלא בהיתר מאת הוועדה; האמור יחול גם על ישיבת ועדה של הכנסת המתקיימת מחוץ למשכן הכנסת. 66. **היתר לשדלן (תיקונים מס' 25 ו-41)**

(ב) המבקש לפעול כשדלן בכנסת יגיש לוועדה בקשה שבה ייכללו כל אלה:

(1) פרטיו האישיים, ואם המבקש פועל במסגרת תאגיד - סוג התאגיד, שמו ומספרו;

(2) שמות הלקוחות שהוא מבקש לייצג בכנסת, באופן קבוע או חד-פעמי, ותחום עיסוקם, וכן שמו ותחומי עיסוקו של כל גוף שנתן לו תשלום או טובת הנאה בקשר לעניין שלמענו השדלן מבקש לפעול בכנסת;

(3) אם המבקש חבר בגוף בוחר של מפלגה - את שם המפלגה; בפרק זה, "גוף בוחר" - גוף הבוחר מועמדים לכנסת או לכהונת ראש הממשלה או שר בממשלה, ושמשפר בעלי זכות ההצבעה שבו אינו עולה על חמשת אלפים;

(4) הצהרת המבקש כי הוא מתחייב לפעול לפי הוראות פרק זה.

(ג) חל שינוי בפרטים האמורים בסעיף קטן (ב), ימסור על כך השדלן או המבקש לפעול כשדלן בכנסת הודעה בכתב לוועדה מיד לאחר השינוי.

(ד) על אף האמור בסעיף קטן (א), הגיש אדם בקשה לפעול כשדלן בכנסת, וטרם נענתה בקשתו, רשאי יושב ראש הכנסת לתת לו היתר זמני לפעול כשדלן בכנסת, עד להחלטת הוועדה, ויחולו הוראות פרק זה בשינויים המחויבים.

(ה) יושב ראש הכנסת יורה על איסור או הגבלה של כניסה לשטחים מסוימים במשכן הכנסת לשדלנים שניתן להם היתר כניסה לפי חוק משכן הכנסת, רחבתו ומשמר הכנסת, התשכ"ח-1968.

לא יינתן היתר לאדם לפעול כשדלן בכנסת ולא יפעל אדם כשדלן בכנסת בהתקיים אחד מאלה:

(1) הוא כיהן כחבר הכנסת, כשר או כסגן שר בשנה שקדמה למועד מתן ההיתר;

(2) הוא עובד של הכנסת, של חבר הכנסת או חבר בצוות הפרלמנטרי כהגדרתו בחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973.

(3) הוא היה עובד של חבר הכנסת בששת החודשים שקדמו למועד מתן ההיתר; הוראה זו תחול על מי שהיה עובד של חבר כנסת אחד או יותר במשך שנה רצופה לפחות בסמוך לפני התקופה האמורה.

סייג למתן
היתר
(תיקונים מס'
25, 37 ו-41)

276

²⁷⁶ פסקה (3) לא תחול על מי שערב תחילתו של תיקון מס' 41 שבו היא התווספה היה לו היתר לפעול כשדלן בכנסת - תחילת התיקון ביום 1.2.2016.

הזדהות (תיקונים מס' 25 ו-41) 68. (א) בעת שהותו במשכן הכנסת, יענוד שדלן, במקום גלוי על בגדיו, תג זיהוי ייחודי לשדלן שיקבל מן הכנסת, הנושא את שמו, ואם הוא פועל במסגרת תאגיד - גם את שם התאגיד.

(ב) בכל פנייה, בכתב או בעל פה, בקשר לפעולותיו כשדלן, יציין השדלן בפני חבר הכנסת, אדם המנוי בסעיף 67(2), וכן ועדה של הכנסת, כי הוא פועל כשדלן בכנסת בהיתר ומיהו הלקוח שעבורו הוא פועל וכן מה האינטרס הישיר שהוא מבקש לקדם.

(ג) שדלן הנוכח בישיבת ועדה של הכנסת, במשכן הכנסת או מחוצה לו, יבקש לרשום בפרוטוקול הישיבה את שמו, את עובדת היותו שדלן, את שם התאגיד שהוא פועל במסגרתו ואת הלקוח שעבורו הוא פועל באותה ישיבה, וכן לקוחות קבועים נוספים שלו או של התאגיד כאמור שנושא הישיבה נוגע אליהם באופן ישיר.

איסורים (תיקונים מס' 25 ו-41) 69. (א) לא יעשה שדלן אחד מאלה :

(1) יציע או יעניק לחבר הכנסת טובת הנאה במסגרת מאמציו לקדם את ענייניהם של לקוחותיו ;

(2) יטעה את חבר הכנסת ביחס לעובדה מהותית כלשהי בקשר לפעילות הפרלמנטרית של חבר הכנסת ;

(3) ינקוט פעולות לשכנוע חבר הכנסת באמצעים פסולים, לרבות לחץ, איום, פיתוי או הבטחה לטובת הנאה ;

(4) יביא את חבר הכנסת להתחייב כלפי השדלן או לקוחותיו כי יצביע או יפעל בדרך מסוימת ;

(5) יפעל כאמור בפסקאות (1) עד (4) כלפי אדם המנוי בסעיף 67(2).

(6) יפגע, בפעילותו כשדלן, פגיעה ממשית בכבוד הכנסת או חבריה ;

(7) יפנה, בכתב או בעל פה²⁷⁷, בקשר לפעילותו כשדלן, לעובד מרכז המחקר והמידע של הכנסת.

(ב) הפר שדלן הוראה מההוראות לפי פרק זה או ננקטו כלפיו הליכי חקירה פלילית או העמדה לדין בקשר לפעילותו כשדלן, רשאית הוועדה לשלול את ההיתר שניתן לו לפי פרק זה, לרבות שלילה על-תנאי, או לאסור את כניסתו למשכן הכנסת, לרבות איסור על-תנאי, והכל לתקופה שתקבע, ואם פעל השדלן במסגרת תאגיד - רשאית הוועדה לפעול כאמור כלפי שדלנים ואנשים נוספים הפועלים במסגרת אותו תאגיד.

(ג) פעל אדם כשדלן בכנסת ללא היתר לפי פרק זה, רשאית הוועדה להחליט שלא ליתן לו היתר כאמור או לאסור את כניסתו למשכן הכנסת, והכל לתקופה שתקבע, ואם פעל במסגרת תאגיד - רשאית הוועדה לפעול כאמור כלפי אנשים נוספים הפועלים במסגרת אותו תאגיד.

(ד) הוועדה לא תפעיל את סמכויותיה לפי סעיפים קטנים (ב) או (ג) אלא לאחר שנתנה לשדלן או למי שפעל כשדלן ללא היתר הזדמנות לטעון את טענותיו.

70. הכנסת תפרסם באתר האינטרנט שלה -

**פרסום באתר
האינטרנט של
הכנסת (תיקון
מס' 25)**

(1) את שמות השדלנים שקיבלו היתר לפעול בכנסת לפי פרק זה, ובכלל זה בעלי היתר זמני כאמור בסעיף 66(ד) ;

(2) את פרטי הלקוחות כאמור בסעיף 66(ב) ;

²⁷⁷ בספר החוקים נכתב בטעות "בכתב או בכל פה".

(3) לעניין שדלן כאמור בפסקה (1) הפועל במסגרת תאגיד - גם את פרטי התאגיד ;

(4) לעניין שדלן כאמור בפסקה (1) שהוא חבר בגוף בוחר - גם את שם המפלגה כאמור בסעיף 66(ב)(3).

ביצוע ותקנות 71. יושב ראש הכנסת ממונה על ביצוע פרק זה והוא רשאי, באישור ועדת הכנסת, להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו וכן להורות בנוגע לפעילותם של שדלנים במשכן הכנסת.

- פרק י"ב
(תיקון מס' 25)

התוספת

(סעיף 1(ב))

בארץ ישראל קם העם היהודי, בה עוצבה דמותו הרוחנית, הדתית והמדינית, בה חי חיי קוממיות ממלכתית, בה יצר נכסי תרבות לאומיים וכלל-אנושיים והוריש לעולם כולו את ספר הספרים הנצחי.

מדינת ישראל תהא פתוחה לעליה יהודית ולקיבוץ גלויות ; תשקוד על פיתוח הארץ לטובת כל תושביה ; תהא מושתתת על יסודות החירות, הצדק והשלום לאור חזונם של נביאי ישראל ; תקיים שוויון זכויות חברתי ומדיני גמור לכל אזרחיה בלי הבדל דת, גזע ומין ; תבטיח חופש דת, מצפון, לשון, חינוך ותרבות ; תשמור על המקומות הקדושים של כל הדתות.

אנו מושיטים יד שלום ושכנות טובה לכל המדינות השכנות ולעמיהן, וקוראים להם לשיתוף פעולה ועזרה הדדית, עם העם העברי העצמאי בארצו.

חוק לצניין וצדות הכנסת (תיקוני חקיקה והוראת שעה), התשפ"ב-2021²⁷⁸

פרק ז': הוראת שעה לצניין העברת סמכויות בין וצדות בתקופת כהונתה של הכנסת הצערים וארבע

העברת סמכויות 4. כל סמכות ותפקיד נתונים לפי חיקוק לווצדת הצבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת יהיו נתונים לווצדת הצבודה והרווחה של הכנסת, למצט סמכות או תפקיד נתונים לה לפי החיקוקים המפורטים להלן, שיהיו נתונים לווצדת הבריאות של הכנסת:

[החיקוקים מפורטים במקור]

חוק לצניין הרכב וצדות הכנסת (הוראות מיוחדות לכנסת הצערים), התשע"ז-2017²⁷⁹

1. **וצדת החוץ והביטחון**
בתקופת כהונתה של הכנסת הצערים יקראו את סעיף 3(ב) לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, כך שהמילים "בווצדת החוץ והביטחון" - "מחקר, וסופו יבוא" "ומספר החברים בווצדת החוץ והביטחון לא יצלה על 21".
2. **הווצרה המשותפת לתקציב הביטחון**
בתקופה שמיים כ' בתמוז התשע"ז (14 ביולי 2017) וצד סיום כהונתה של הכנסת הצערים, יקראו את חוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985, כך שסעיף 18(א), אחרי "ווצדת החוץ והביטחון של הכנסת" יבוא "ווצדת הכנסת תקבע את יושב הראש שלה מקרב כל חברה".

²⁷⁸ ס"ח התשפ"ב, עמ' 4; בתיקון תקנון הכנסת הוקמו שלוש ועדות קבועות בהוראת שעה לתקופת כהונתה של הכנסת ה-24. לוועדות אלה הועברו סמכויות ותפקידים מסוימים מוועדות אחרות, ובחוק זה נמנו החיקוקים שהסמכויות והתפקידים לפיהם הועברו (מוועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת לוועדת ביטחון הפנים או לוועדת מיזמי תשתית לאומיים מיוחדים ושירותי דת יהודיים, לפי העניין, ומוועדת העבודה והרווחה ובריאות, ששמה שונה לוועדת העבודה והרווחה, לוועדת הבריאות). לעניין ועדת הבריאות נקבעה גם ההוראה שלעיל.

²⁷⁹ ס"ח התשע"ז, עמ' 1046.

חוק הכנסת (מספר הסכנים ליושם ראש הכנסת בתקופת כהונתה של הכנסת התשע-עשרה), התשס"ד-2013²⁸⁰

1. **הוראה מיוחדת לתקופת כהונתה של הכנסת התשע-עשרה**
 על אף הוראות סעיף 10 לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, בתקופת כהונתה של הכנסת התשע-עשרה מספר הסכנים ליושם ראש הכנסת לא יצלה על עשרה.

חוק הכנסת (מספר הסכנים ליושם ראש הכנסת בתקופת כהונתה של הכנסת השמונה עשרה), התשס"ט-2009²⁸¹

1. **הוראה מיוחדת לתקופת כהונתה של הכנסת השמונה עשרה**
 על אף הוראות סעיף 10 לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, בתקופת כהונתה של הכנסת השמונה עשרה מספר הסכנים ליושם ראש הכנסת לא יצלה על תשעה.
2. **תחילה**
 תחילתו של חוק זה ביום קבלתו בכנסת.

חוק הכנסת (מספר הסכנים ליושם ראש הכנסת בתקופת כהונתה של הכנסת השבע עשרה), התשס"ח-2008²⁸²

1. **הוראה מיוחדת לתקופת כהונתה של הכנסת השבע עשרה**
 על אף הוראות סעיף 10 לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, מיום תחילתו של חוק זה וצד תום תקופת כהונתה של הכנסת השבע-עשרה, מספר הסכנים ליושם ראש הכנסת לא יצלה על שמונה.

²⁸⁰ סייח התשע"ד, עמ' 2.

²⁸¹ סייח התשס"ט, עמ' 136.

²⁸² סייח התשס"ח, עמ' 668.

**חוק הכנסת (מספר חברי וצדת הכספים בתקופת כהונתה
של הכנסת השפצ צשרה), התשס"ו-2006²⁸³**

הוראה מיוחדת 1. צל אץ הוראות סציו 3 לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994,
בתקופת כהונתה של הכנסת השפצ צשרה מספר החברים
כהונתה של הכנסת השפצ צשרה
פוצדת הכספים של הכנסת לא יצלח צל תשצה צשר.

**חוק הכנסת (מספר חברי וצדת הכספים בתקופת כהונתה
של הכנסת השש צשרה), התשס"ד-2004²⁸⁴**

הוראה מיוחדת 1. צל אץ הוראות סציו 3 לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994,
בתקופת כהונתה של הכנסת השש צשרה מספר החברים
כהונתה של הכנסת השש צשרה
פוצדת הכספים של הכנסת לא יצלח צל תשצה צשר.

**חוק הכנסת (מספר חברי וצדות בתקופת כהונתה של
הכנסת החמש צשרה), התשס"א-2000²⁸⁵**

הוראה מיוחדת 1. צל אץ הוראות סציו 3 לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994,
בתקופת כהונתה של הכנסת החמש צשרה מספר החברים
כהונתה של הכנסת החמש צשרה
פוצדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת לא יצלח צל
תשצה צשר ומספר החברים פוצדת החוץ והביטחון של הכנסת
לא יצלח צל שמונה צשר.

²⁸³ סיוח התשס"ו, עמ' 304.

²⁸⁴ סיוח התשס"ד, עמ' 336.

²⁸⁵ סיוח התשס"א, עמ' 28.

**הוראות הכנסת (תשלום גמול לחברי הועדה הציבורית),
התשס"ג-2003²⁸⁶**

בתוקף סמכותה לפי סעיף 53 לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994²⁸⁷ (להלן - החוק), קבעה ועדת הכנסת ביום כ"ח בתמוז התשס"ג (28 ביולי 2003), כי לחברי הועדה הציבורית שתפקידה להמליץ בדבר שכר ותשלומים אחרים לחברי הכנסת, לפי פרק ט' לחוק, ישולם גמול כמשולם לפי הוראות מימון מפלגות (תשלום גמול לחברי הועדה הציבורית), התשנ"ה-1995²⁸⁸, לחברי הועדה הציבורית הנדונה בהן.

רוני בר-און
יושב ראש ועדת הכנסת

ב' באב התשס"ג
(31 ביולי 2003)

²⁸⁶ ק"ת התשס"ג, עמ' 945.

²⁸⁷ ס"ח התשנ"ד, עמ' 140; התשס"ב, עמ' 502.

²⁸⁸ ק"ת התשנ"ה, עמ' 270; התש"ס, עמ' 443.

חוק לציון מידע בדבר השפעת חקיקה על זכויות הילד, התשס"ב-2002²⁸⁹

1.	הגדרות	בחוק זה - "ילד" - אדם שטרם מלאו לו 18 שנים; "האמנה" - אמנת האומות המאוחדות בדבר זכויות הילד, אשר אושרה על ידי עצרת האומות המאוחדות ביום כ"ב בחשוון התש"ן (20 בנובמבר 1989).
2.	מטרה	מטרת חוק זה לחייב את חברי הכנסת ואת הממשלה לבחון, במהלך הכנת הצעת חוק לקריאה ראשונה, את השפעתה של הצעת החוק, על זכויותיהם של ילדים, ברוח עקרונות האמנה.
3.	ציון מידע בדברי הסבר	בדברי ההסבר של הצעת חוק לקריאה ראשונה, שעל פניה נראה שכרוכה בה, במישרין או בעקיפין, השפעה על זכויותיהם של ילדים, יצינו אלה, לפי הענין: (1) קיומה של פגיעה או קיומו של שיפור הנוגעים לזכויותיהם של ילדים והיקפם, לרבות לענין תנאי חייהם והשירותים המוקנים להם; (2) הנתונים והמידע ששימשו לקביעת האמור בפסקה (1), אם ישנם.
4.	ביצוע ותקנות	(א) שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה לענין הצעות חוק מטעם הממשלה, והוא רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות לביצועו. (ב) יושב ראש הכנסת ממונה על ביצוע חוק זה לענין הצעות חוק מטעם חברי הכנסת והוא רשאי, באישור ועדת הכנסת, להתקין תקנות לביצועו.
5.	תחילה	תחילתו של חוק זה בתום 6 חודשים מיום פרסומו²⁹⁰.

²⁸⁹ ס"ח התשס"ב, עמ' 486; ת"ט - ס"ח התשס"ב, עמ' 599.
לענין חוק זה - ר' בג"ץ 4595/03, המועצה הלאומית לשלום הילד נ' ממשלת ישראל, ניתן ביום 26.5.2003.
²⁹⁰ החוק התפרסם ביום 24.7.2002.

חוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב]²⁹¹

פרק ראשון: המבקר

בחירת המבקר 1. (א) מבקר המדינה (להלן - המבקר) ייבחר בידי הכנסת בהצבעה חשאית בישיבת הכנסת שנועדה לענין זה בלבד. (תיקונים מס' 34, 47-ו)

(ב) היו שני מועמדים או יותר, המועמד שבעד בחירתו הצביע רוב חברי הכנסת - הוא הנבחר; לא הצביע רוב כאמור בעד מועמד אחד - מצביעים שנית; בהצבעה השנייה יועמדו לבחירה רק שני המועמדים שקיבלו את קולותיהם של מספר חברי הכנסת הגדול

²⁹¹ ס"ח התשי"ח, עמ' 92; תיקון מס' 1 - ס"ח התשכ"ב, עמ' 6; תיקון מס' 2 - ס"ח התשכ"ב, עמ' 42; תיקון מס' 3 - ס"ח התשכ"ד, עמ' 42; תיקון מס' 4 - ס"ח התשכ"ט, עמ' 98; תיקון מס' 5 - ס"ח התשל"א, עמ' 112; תיקון מס' 6 - ס"ח התשל"ב, עמ' 134; תיקון מס' 7 - ס"ח התשל"ד, עמ' 38; תיקון מס' 8 - ס"ח התשל"ה, עמ' 58; תיקון מס' 9 - ס"ח התשל"ח, עמ' 53; תיקון מס' 10 - ס"ח התשי"ס, עמ' 76; תיקון מס' 11 - ס"ח התשמ"א, עמ' 280; תיקון מס' 12 - ס"ח התשמ"ד, עמ' 37; תיקון מס' 13 - ס"ח התשמ"ד, עמ' 129; הוראות מעבר (תיקון מס' 14) - ס"ח התשמ"ח, עמ' 31; תיקון מס' 15 - ס"ח התשי"ן, עמ' 114; תיקון מס' 16 - ס"ח התשנ"א, עמ' 18; תיקון מס' 17 - ס"ח התשנ"ב, עמ' 135; תיקון מס' 18 - ס"ח התשנ"ג, עמ' 100; תיקון מס' 19 - ס"ח התשנ"ד, עמ' 38; תיקון מס' 20 - ס"ח התשנ"ד, עמ' 144; תיקון מס' 21 - ס"ח התשנ"ד, עמ' 144; תיקון מס' 22 - ס"ח התשנ"ד, עמ' 260; תיקון מס' 23 - ס"ח התשנ"ה, עמ' 142; תיקון מס' 24 - ס"ח התשנ"ה, עמ' 138; תיקון מס' 25 - ס"ח התשנ"ה, עמ' 170; תיקון מס' 26 - ס"ח התשנ"ה, עמ' 371; תיקון מס' 27 - ס"ח התשנ"ה, עמ' 375; תיקון מס' 27 (צ"ל 28) - ס"ח התשנ"ה, עמ' 448; תיקון מס' 29 - ס"ח התשנ"ו, עמ' 134; תיקון מס' 30 - ס"ח התשנ"ו, עמ' 134; תיקון מס' 31 - ס"ח התשנ"ז, עמ' 64; תיקון מס' 32 - ס"ח התשנ"ח, עמ' 352; תיקון מס' 33 - ס"ח התשס"א, עמ' 174; תיקון מס' 34 - ס"ח התשס"ג, עמ' 524; תיקון מס' 35 - ס"ח התשס"ה, עמ' 126; תיקון מס' 36 - ס"ח התשס"ה, עמ' 212; תיקון מס' 37 - ס"ח התשס"ה, עמ' 720; תיקון מס' 38 - ס"ח התשס"ז, עמ' 374; תיקון מס' 39 - ס"ח התשס"ח, עמ' 66; תיקון מס' 40 - ס"ח התשס"ח, עמ' 182; תיקון מס' 41 - ס"ח התשס"ח, עמ' 205; תיקון מס' 42 (עקיף) - ס"ח התשס"ח, עמ' 514; תיקון מס' 43 - ס"ח התשס"ח, עמ' 820; תיקון מס' 44 - ס"ח התשע"א, עמ' 300; תיקון מס' 45 - ס"ח התשע"ב, עמ' 476; תיקון מס' 46 - ס"ח התשע"ג, עמ' 86; תיקון מס' 47 - ס"ח התשע"ד, עמ' 32; תיקון מס' 48 - ס"ח התשע"ה, עמ' 36; תיקון מס' 49 - ס"ח התשע"ז, עמ' 598.

ביותר בהצבעה הראשונה; המועמד שבעד בחירתו הצביעו בהצבעה השנייה רוב חברי הכנסת המשתתפים בהצבעה ומצביעים בעד אחד המועמדים - הוא הנבחר; קיבלו שני מועמדים מספר קולות שווה חוזרים על ההצבעה.

(ג) היה מועמד אחד בלבד, תהיה ההצבעה בעדו או נגדו והוא יהיה הנבחר אם מספר הקולות שניתנו בעדו עלה על מספר הקולות שניתנו נגדו; היה מספר הקולות שניתנו בעדו שווה למספר הקולות שניתנו נגדו, מצביעים שנית.

(ד) לא נבחר המבקר לפי סעיף קטן (ג), תיערך בחירה חוזרת בתוך שלושים ימים מיום ההצבעה לפי הוראות סעיף זה וסעיפים 2(ב) ו-1(ג) ו-3, ואולם הצעת המועמד לפי סעיף 3(א) תוגש לא יאוחר משבעה ימים לפני יום הבחירה.

(א) בחירת המבקר תיערך לא מוקדם מתשעים ימים ולא יאוחר משלושים ימים לפני תום תקופת כהונתו של המבקר המכהן; נתפנה מקומו של המבקר לפני תום תקופת כהונתו, תיערך הבחירה תוך ארבעים וחמישה ימים מהיום שבו נתפנה מקומו.

מועד הבחירה 2.
(תיקונים מס'
5, 14 ו-46)

(ב) יושב ראש הכנסת, בהתייעצות עם סגניו, יקבע את יום הבחירה ויודיע עליו בכתב לכל חברי הכנסת לפחות שלושה שבועות לפני יום הבחירה.

(ג) חל מועד הבחירה שלא בזמן אחד הכנסים של הכנסת, יכנס יושב ראש הכנסת את הכנסת לשם הבחירה.

**הצעת
מועמדים
(תיקונים מס'
14 ו-46)**

3. (א) (1) הצעת מועמד למבקר המדינה תוגש בכתב ליושב ראש הכנסת, בצירוף הסכמת המועמד בכתב, ביום הארבעה-עשר שלפני יום הבחירה; חבר הכנסת לא ישתף עצמו בהצעה של יותר ממועמד אחד.

(2) מי שעשרה חברי הכנסת לפחות הציעו את מועמדותו יהיה מועמד למבקר המדינה, אלא אם כן פחת מספר המציעים מעשרה בשל מחיקת שם של חבר הכנסת כאמור בפסקה (3).

(3) שיתף עצמו חבר הכנסת בהצעה של יותר ממועמד אחד, יימחק שמו של חבר הכנסת מרשימת המציעים של כל המועמדים שהציע; פחת מספר המציעים של מועמד מעשרה בשל מחיקת שם מרשימת המציעים, רשאי חבר הכנסת שלא שיתף עצמו באף הצעה לצרף את שמו לרשימת המציעים של אותו מועמד, לא יאוחר משמונה ימים לפני יום הבחירה.

(ב) יושב ראש הכנסת יודיע לכל חברי הכנסת, בכתב, לא יאוחר משבעה ימים לפני יום הבחירה, על כל מועמד שהוצע ועל שמות חברי הכנסת שהציעוהו, ויכריז על המועמדים בפתיחת ישיבת הבחירה.

4. **נאום המבקר
בכנסת (תיקון
מס' 21)** במעמד הצהרת האמונים לפי סעיף 9 לחוק-יסוד: מבקר המדינה, רשאי המבקר, בתיאום עם יושב ראש הכנסת, לשאת דברים לפני הכנסת.

א4. [בוטל - תיקון מס' 14].

5. [בוטל - תיקון מס' 14].

- הועדה
(תיקונים מס'
7 ו-18)**
6. (א) המבקר יפעל מתוך קשר עם הועדה לעניני בקורת המדינה של הכנסת (בחוק זה - הועדה) וימסור לה דין וחשבון על פעולותיו בכל עת שייראה לו או שיידרש על ידי הועדה.
- (ב) מי שכיהן כשר, כסגן שר או כמנהל כללי או משנה למנהל כללי של משרד ממשלתי הממשלה לא יהיה יושב ראש הועדה תוך שנתיים מיום סיום כהונתו כאמור.
- (ג) חבר הועדה שכיהן באחת המשרות המפורטות בסעיף קטן (ב) או בתוספת לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959, לא ישתתף בדיוני הועדה הנוגעים לתחום אחריותו בתקופה שבה כיהן כאמור.
- איסור
התעסקות
(תיקון מס'
23)**
7. (א) תוך תקופת כהונתו לא יהיה המבקר פעיל בחיים הפוליטיים ולא יהיה רשאי -
- (1) להיות חבר בכנסת או במועצה של רשות מקומית או מועמד לחברות כזו ;
- (2) להיות חבר בהנהלה של חבר בני אדם המנהל עסקים לשם השגת רווחים ;
- (3) לשמש בכל משרה אחרת או לעסוק, במישרין או בעקיפין, בעסק או במקצוע ;
- (4) להשתתף, במישרין או בעקיפין, במפעל, במוסד, בקרן או בגוף אחר, שהם בעלי זכיון מאת הממשלה או נתמכים על ידיה או שהממשלה משתתפת בהנהלתם או שהועמדו לפיקוחה של הממשלה או לבקרתו של המבקר, וכן ליהנות, במישרין או בעקיפין, מהכנסותיהם ;

(5) לקנות נכסי המדינה, בין מקרקעין ובין מטלטלין, לחכרם, לקבלם במתנה, להשתמש בהם או להחזיק בהם בכל דרך אחרת, לקבל מהממשלה קיבלות או זכויות או הענקה אחרת, נוספת על שכרו, פרט לקרקע או להלוואה לשם התיישבות או לצרכי שיכון.

(ב) מי שהיה מבקר אסור לו, שלוש שנים מתום כהונתו, להיות חבר בהנהלה של חבר בני אדם המנהל עסקים לשם השגת רווחים ושהוא גוף מבוקר לפי סעיף 9(3), (5), (6), (7), (8) ו-9).

8. תום הכהונה (תיקון מס' 14)

כהונת המבקר פוקעת -

(1) בתום תקופתה ;

(2) בהתפטרותו או בפטירתו ;

(3) בהעברתו מכהונתו.

8א. העברת המבקר מכהונתו מחמת התנהגות שאינה הולמת לועדת הכנסת בידי עשרים, לפחות, מחברי הכנסת, ולפי הצעת אותה ועדה.

(ב) ועדת הכנסת לא תציע להעביר את המבקר מכהונתו מחמת התנהגות שאינה הולמת את מעמדו, אלא לאחר שניתנה לו הזדמנות להשמיע את דברו.

העברת המבקר מכהונתו מחמת התנהגות שאינה הולמת את מעמדו (תיקונים מס' 14 ו-37)

(ג) דיוני הכנסת לפי סעיף זה ייערכו בישיבה שנועדה לענין זה בלבד או בישיבות סמוכות זו לזו שנועדו כאמור; הדיון יתחיל לא יאוחר מעשרים ימים אחרי החלטת ועדת הכנסת; על מועד תחילתו יודיע יושב ראש הכנסת לכל חברי הכנסת בכתב לפחות עשרה ימים מראש; חלה תחילת הדיון שלא בזמן אחד הכנסים של הכנסת, יכנס יושב ראש הכנסת את הכנסת לשם קיום הדיון.

העברה
מכהונה
מטעמי
בראות
(תיקון
מס' 37)

8ב. הכנסת לא תקבל החלטה על העברת מבקר המדינה מכהונתו מטעמי בריאות אלא לפי הצעת ועדת הכנסת שהתקבלה ברוב של שני שלישים מחבריה על יסוד חוות דעת רפואית שניתנה על פי כללים שהחליטה הועדה.

סמכות
להשלמת דין
וחשבון וחוות
דעת²⁹²
(תיקון
מס' 45)

8ג. מסר המבקר למבוקרים טיוטה של דין וחשבון או של חוות דעת והסתיימה כהונתו כאמור בסעיף 7(18), שלושה חודשים או יותר לאחר מסירת הטיוטה, יהיה מוסמך לסיים את הכנת הדין וחשבון או חוות הדעת ולהגישם בתוך שלושה חודשים מיום סיום כהונתו.

²⁹² בג"ץ 5113/12 שלומי פרידמן נ' הכנסת ואח' (ניתן ביום 7.8.12): נדחתה עתירה לביטול תיקון מס' 45 שהוסיף את סעיף 8 לחוק, בשל היותו סותר את סעיף 7(ב) לחוק יסוד: מבקר המדינה. השופטת ארבל: "ניתן להעניק לחוק פרשנות סבירה, המתיישרת עם לשונו ותכליתו, באופן שהתיקון לא יעמוד בסתירה חזיתית לחוק היסוד, ושלא יתפרש כהארכת תקופת כהונתו של המבקר היוצא כך שיכהנו שני מבקרים בו זמנית... הפרשנות המתחייבת היא פרשנות מצמצמת אשר עיקרה הוא כי כל הסמכויות לגבי ביקורת המדינה נתונות בידי המבקר המכהן, הנכנס, בעוד המבקר היוצא סיים את כהונתו, ואין לו סמכות אלא זו הניתנת ומאושרת לו על ידי המבקר הנכנס. המבקר היוצא, אם כן, תלוי לצורך השלמת הדו"ח בהתאם לתיקון, במבקר הנכנס. חשוב להדגיש כי גם להנחת הדו"ח שהשלמותו נתבקשה על שולחן הכנסת תידרש הסכמת המבקר המכהן שבידיו נתונה הסמכות. יתרה מכך, תכלית החקיקה היא השלמת הדו"ח שהחל המבקר היוצא והגשתו לכנסת, הא ותו לא, וזאת בעיקר משיקולי יעילות וחיסכון בזמן ובמשאבים. לשם כך, עיקר עבודתו של המבקר היוצא בתקופת הזמן שהותיר לו התיקון, תהיה השלמת כתיבת הדו"ח אשר את הטיוטה בעניינו מסר שלושה חודשים לפחות טרם סיום כהונתו. הפעלת סמכויות עזר, כגון חקירה נוספת או השלמת הבדיקה, תיעשה באופן חריג ביותר, כל עוד הדבר הכרחי לצורך השלמת הדו"ח, וכמובן על דעת ובהסכמת המבקר המכהן. באופן כללי ניתן לומר כי התיקון נועד למקרים חריגים ביותר והשימוש בו יעשה בזהירות ובמשורה."

פרק שני: תחומי הבקורת

גוף מבוקר (תיקונים מס' 31 ו-33)⁹.
ואלה הגופים (בחוק זה - גוף מבוקר), אשר יועמדו לבקרתו של המבקר:

- (1) כל משרד ממשלתי;
- (2) כל מפעל או מוסד של המדינה;
- (3) כל אדם או גוף המחזיק, שלא לפי חוזה, ברכוש המדינה או המנהל אותו או המפקח עליו מטעם המדינה;
- (4) כל רשות מקומית;
- (5) כל חברה ממשלתית, כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975 (להלן - חוק החברות הממשלתיות) וכן כל מפעל, מוסד, קרן או גוף אחר, שהממשלה משתתפת בהנהלתם;
- (6)²⁹³ כל אדם, מפעל, מוסד, קרן או גוף אחר, שיועמדו לבקורת על פי חוק, על פי החלטת הכנסת או על פי הסכם ביניהם ובין הממשלה;
- (7) כל חברה בת ממשלתית, כהגדרתה בחוק החברות הממשלתיות, וכן כל מפעל, מוסד, קרן או גוף אחר, שאחד הגופים המנויים בפסקאות (2), (4), (5) ו-(6) משתתפים בהנהלתם, אולם הבקורת על גוף כזה לא תופעל, אלא אם הועדה או המבקר החליטו על כך ובמידה שהחליטו;

²⁹³ דוגמה לשימוש בסעיף זה: ביום 27.6.11 החליטה הכנסת, לפי המלצה של הוועדה לענייני ביקורת המדינה, כי תאגיד המים והביוב יועמדו לביקורת. ביום 2.11.15 דחתה הכנסת את הצעת הוועדה לענייני ביקורת המדינה כי הגופים המוכרים באמצעותם מופעל השירות לאומי-אזרחי יועמדו לביקורת.

(8) כל מפעל, מוסד, קרן או גוף אחר הנתמכים, במישרין או בעקיפין, על ידי הממשלה או על ידי אחד הגופים המנויים בפסקאות (2), (4), (5) ו-(6) בדרך הקצבה, ערבות וכיוצא באלה; אולם הבקורת על גוף כזה לא תופעל, אלא אם הועדה או המבקר החליטו על כך ובמידה שהחליטו;

(9) כל ארגון עובדים כולל, וכל מפעל, מוסד, קרן או גוף אחר שארגון עובדים כאמור משתתף בהנהלתם, ובלבד שהביקורת לא תופעל על פעילותם כאיגוד מקצועי; ואולם הביקורת על גוף כאמור לא תופעל אלא אם כן החליט על כך המבקר ובמידה שהחליט ובכפוף לאמנות בינלאומיות שמדינת ישראל צד להן; החליט המבקר להפעיל את הביקורת כאמור, יהיו למבקר כל הסמכויות שהוקנו לו לגבי גוף מבוקר אף לגבי פעילותו של ארגון עובדים כולל, מפעל, מוסד, קרן או גוף כאמור, כאיגוד מקצועי, ובלבד שהמבקר סבור כי הדבר דרוש לצורכי הביקורת על פעילות אחרת שלהם;

לענין פסקה זו -

"פעילות כאיגוד מקצועי" - ייצוג עובדים לשם קידום, מימוש או הגנת זכויותיהם כעובדים;

"ארגון עובדים כולל" - ארגון עובדים ארצי, הפועל כאיגוד מקצועי ביותר מענף עבודה אחד;

(10) גוף שחדל, לאחר יום ב' באדר א' התשנ"ז (9 בפברואר 1997), להיות כלול ברשימת הגופים המנויים בפסקאות (1) עד (9), לגבי התקופה שבה נכלל ברשימת הגופים כאמור, כל עוד לא חלפו שלוש שנים מהיום שחדל להיכלל בה; לגבי גוף לפי פסקה זו יהיו למבקר, לפי הענין, כל הסמכויות שהוענקו לו לגבי גוף מבוקר.

היקף הבקורת 10. (א) במסגרת תפקידיו יבדוק המבקר במידת הצורך - (תיקונים מס' 8 ו-23)

(1) (א) אם כל הוצאה הוצאה בתחום ההקצבה החוקית ולמטרה שנועדה לה;

(ב) אם ההכנסות נתקבלו לפי החוק ומותרות לפי החוק;

(ג) אם יש לכל הוצאה או הכנסה מסמך מספיק;

(ד) אם כל פעולה שבתחום בקרתו נעשתה בהתאם לחוק ובידי המוסמך לעשותה;

(ה) אם הנהלת החשבונות, עריכת המאזנים, בקורת הקופה והמלאי ושיטת ניהול המסמכים הן יעילות;

(ו) אם אופן החזקת הכספים ושמירת הרכוש מניח את הדעת;

(ז) אם מצב הקופות ומלאי הרכוש מתאים לחשבונות;

(2) אם הגופים המבוקרים לפי סעיף 9(1), (2), (4) ו- (5) נהגו בחסכון וביעילות ובטוהר המידות; בדיקה זו תקיף גם גופים המבוקרים לפי סעיף 9(6), אם אין בחוק, בהחלטה, או בהסכם האמורים באותה פסקה קביעה אחרת, ואת הגופים המבוקרים לפי סעיף 9(7), (8), ו- (9), אם הבקורת הופעלה לגביהם ובמידה שהופעלה;

(3) כל ענין אחר שיראה צורך בו.

(ב) לפי הצעת הממשלה או המבקר רשאית הוועדה לקבוע מפעם לפעם לגבי גוף מבוקר או לגבי סעיף בתקציבו, דרכי בקורת מיוחדות או מוגבלות.

פרק שלישי: סדרי הבקורת

11. (א) גוף מבוקר חייב להמציא במועד שיקבע המבקר, אולם לא יאוחר מארבעה חדשים לאחר תום שנת הכספים שלו, דין וחשבון על הכנסותיו והוצאותיו באותה שנה.

גוף מבוקר יגיש דוח, מאזן, תסקיר וידיעות (תיקון מס' 23)

(ב) המבקר רשאי לדרוש מגוף מבוקר במועד שיקבע -

(1) מאזן זכויותיו והתחייבויותיו של הגוף המבוקר למועד תום השנה ;

(2) תסקיר המפרט ומתאר תיאור עניני את הפעולות המשקיות והמינהליות, שהגוף ביצע באותה שנה.

(ג) לדין וחשבון ולמאזן יצורף כל מסמך, שהמבקר ידרוש לשם אימות.

(ד) המבקר רשאי לדרוש את הדין וחשבון ואת המאזן מכל מפעל, מוסד, קרן או גוף אחר, שהם גופים מבוקרים לפי סעיף 9(7), (8) או 9(9), גם אם לא הופעלה עליהם הבקורת לגבי השנה שאליה מתייחס הדין וחשבון או המאזן.

(ה) [בוטל - תיקון מס' 14].

12. **שר האוצר
יגיש דין
וחשבון כולל
ומאזן של
המדינה**
- שר האוצר חייב להמציא במועד שיקבע המבקר, אולם לא יאוחר ממששה חדשים לאחר תום שנת הכספים של המדינה, דין וחשבון כולל על ההכנסות וההוצאות של המדינה באותה שנה, בצירוף כל מסמך שידרוש המבקר לאימות הדין וחשבון; כן חייב שר האוצר להמציא במועד שיקבע המבקר, אולם לא יאוחר מתשעה חדשים לאחר תום שנת הכספים של המדינה, מאזן זכויותיה והתחייבויותיה של המדינה למועד תום שנת הכספים בצירוף כל מסמך שידרוש המבקר לאימות המאזן.
13. **הבקורת על
האיגודים
(תיקון מס' 8)**
- נוסף על ההוראות שבחוק זה או בכל חוק אחר יחולו הוראות סעיף זה על הגופים המבוקרים לפי סעיף 9 (5), 7 ו-8 (בסעיף זה - האיגודים):
- (1) המבקר רשאי, לאחר התייעצות עם שר האוצר, לקבוע קווים מנחים לאיגודים בדבר מערכת החשבוניות ובדבר עריכת המאזן על ידי האיגודים;
 - (2) המבקר רשאי לקבוע לגבי רואה החשבון, העוסק בראיית חשבוניותיו של איגוד, קווים מנחים בדבר ההיקף והאופן של בדיקותיו ושל הדין וחשבון שלו בקשר לאותו איגוד ובדבר הנסיבות שבהן ידווח רואה החשבון למבקר במישרין;
 - (3) המבקר רשאי לדרוש מכל איגוד שיערוך תכנית פעולות שנתית, מבוססת על המצב הפיננסי-המשקי במשך השנה השוטפת, וכוללת תחזית לפעולות הפיננסיות והמשקיות של האיגוד להבא, ושימציא אותה תכנית למבקר במועד שיקבע המבקר; כן רשאי המבקר לקבוע קווים מנחים לעריכת התכנית השנתית הנדרשת.

דרכי הטיפול בתוצאות הבקורת (תיקונים מס' 26, 27, 28, 30, 33, 39 ו-43) 14. (א) העלתה הבקורת ליקויים שלא הוסברו או פגיעות בחוק, בעקרונות החסכון והיעילות או בטוהר המידות, ימסור המבקר לגוף המבוקר את ממצאי הבקורת ואת דרישותיו לתיקון הליקויים, ואם ראה צורך בכך יביא את הענין לידיעת השר הנוגע בדבר ולידיעת ראש הממשלה.

(ב)²⁹⁴ (1) העלתה הבקורת ליקויים או פגיעות הנראים למבקר ראויים לדיון הועדה קודם המצאת הדין וחשבון על פי סעיפים 15 ו-20 - בשל זיקתם לבעיה עקרונית, או לשם שמירה על טוהר המידות או מסיבה אחרת - ימציא המבקר לוועדה דין וחשבון נפרד אשר יונח על שולחן הכנסת ויפורסם; ואם עשה כן - רשאית הועדה, מיזמתה היא או על פי הצעת המבקר, להחליט על מינוי ועדת חקירה; החליטה הועדה כאמור, ימנה נשיא בית המשפט העליון ועדת חקירה שתחקור בענין; על ועדת החקירה יחולו הוראות חוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968, בשינויים המחוייבים.

(2) על אף האמור בפסקה (1), המציא המבקר לוועדה דין וחשבון נפרד כאמור באותה פסקה, בימי פגרת הכנסת, יפורסם הדין וחשבון האמור במועד שיקבע המבקר, מוקדם ככל האפשר, ויונח על שולחן הכנסת לא יאוחר מתום השבוע הראשון של הכנסת הקרוב של הכנסת.

²⁹⁴ ביום 7.1.85 החליטה הוועדה לענייני ביקורת המדינה להקים ועדת חקירה בהתאם לסעיף 14(ב), בנושא ויסות מניות הבנקים (ועדת בייסקי); ביום 7.1.08 החליטה להקים ועדת חקירה בנושא הסיוע לניצולי השואה (ועדת דורנר); ביום 30.7.08 וביום 7.1.09 החליטה להקים ועדת חקירה בנושא הטיפול במפוני גוש קטיף וצפון השומרון (ועדת מצא) (לעניין ועדה זו ר' בג"ץ 10618/08 פורז נ' הוועדה לענייני ביקורת המדינה).

(1ב) הוועדה רשאית, בנסיבות מיוחדות ובהסכמת המבקר, להחליט על מינוי ועדת חקירה גם בנושא הכלול בדין וחשבון על פי סעיפים 15 ו-20 ויחולו עליה הוראות סעיף קטן (ב), סיפה; ואולם לא תחליט הוועדה כאמור, אלא ברוב של שני שלישים מחבריה, לפחות, בישיבה שנועדה לענין זה בלבד; הזימון לישיבה הראשונה יהיה בהודעה של לפחות עשרה ימים מראש.

(ג) העלתה הבקורת חשש למעשה פלילי, יביא המבקר את הענין לידיעת היועץ המשפטי לממשלה; ורשאי הוא לעשות כן אם העלתה הביקורת חשש שנעברה עבירה משמעתית על פי כל דין; היועץ המשפטי לממשלה יודיע למבקר ולוועדה, תוך ששה חודשים מיום שהועבר אליו הענין, על דרך טיפולו בנושא.

פרק רביעי: דוחות וחוות דעת של המבקר

לא יאוחר מיום 15 בפברואר בכל שנה ימציא המבקר לראש הממשלה וליושב ראש הוועדה לענייני ביקורת המדינה של הכנסת לעיון דין וחשבון על תוצאות הביקורת של הגופים המבוקרים לפי סעיף 19(1) ו-2), שנערכה במהלך שנת הכספים שחלפה; המבקר רשאי להמציא את הדין וחשבון בחלקים, ובלבד שעד למועד האמור יומצא הדין וחשבון במלואו.

דוח המבקר על 15. (א)
משרדי
הממשלה
ומוסדות
המדינה
(תיקונים מס'
17, 20, 33
ו-40)

(ב) בדין וחשבון לפי סעיף קטן (א) יסכם המבקר את פעולותיו בשטח הבקורת, וכן -

(1) יפרט כל פגיעה בטוהר המידות;

²⁹⁵ ביום 27.7.08 החליטה הוועדה לענייני ביקורת המדינה בהתאם לסעיף 14(ב) להקים ועדת חקירה בנושא משבר המים (ועדת בייק).

(2) יפרט כל ליקוי ופגיעה בחוק או בעקרונות החסכון והיעילות הראויים לדעת המבקר להיכלל בדין וחשבון;

(3) יביא את המלצותיו לתיקון הליקויים ולמניעתם.

(4) יציין שיפור או פעולות בולטות לטובה, הראויים לדעת המבקר להיכלל בדין וחשבון.

הערות ראש הממשלה והנחה על שולח הכנסת²⁹⁶ (תיקונים מס' 25, 33, 39 ו-43)

16. (א) (1) ראש הממשלה ימסור למבקר, בתוך עשרה שבועות מהיום שבו קיבל לידיו את הדין וחשבון, במלואו או חלק ממנו, את כל אלה:

(א) הערותיו לדין וחשבון, לגבי כל ליקוי או פגיעה שפורטו בו;

(ב) תגובות הגופים המבוקרים לדין וחשבון, כפי שהועברו אליו כאמור בסעיף קטן (א1);

(ג) דיווח על תיקון ליקויים ופגיעות שפורטו בדינים וחשבונות קודמים, לרבות פרטים כאמור בסעיף 21ב(א) ו- (ב) וכן דיווח על החלטות שקיבלה הממשלה בעקבות הדינים והחשבונות וביצוע החלטות אלה.

²⁹⁶ הוראות הסעיף בנוסחו זה, יחולו לגבי דין וחשבון או חוות דעת שהוגשו לאחר יום תחילתו של תיקון מס' 33 (התיקון פורסם ביום 19.3.2001).

(2) בתום התקופה כאמור בפסקה (1), יונחו הדין וחשבון, וכן התגובות וההערות על שולחן הכנסת ואולם היה המועד האמור בימי פגרת הכנסת, יונח הדוח על שולחן הכנסת לא יאוחר מתום השבוע הראשון של הכנס הקרוב של הכנסת.

(1א) גוף מבוקר שעניינו נדון בדין וחשבון יעביר את תגובתו לראש הממשלה לגבי כל ליקוי או פגיעה שפורטו בדין וחשבון הנוגעים לו, בתוך מועד שיקבע ראש הממשלה.

(ב) המבקר, ביוזמתו או לפי הצעת הוועדה, רשאי לקבוע, בהתייעצות עם הוועדה, כי בשנה מסוימת תהא התקופה הנקובה בסעיף קטן (א) קצרה בלא יותר מארבעה עשר ימים או ארוכה באותה מידה; החלטה כאמור תתקבל ותימסר לוועדה ולראש הממשלה לא יאוחר מהיום שבו מוגש הדין וחשבון, במלואו או חלק ממנו, כאמור בסעיף 15(א).

שמירה על ביטחון המדינה ויחסי החוץ שלה (תיקונים מס' 3, 5, 9, 25, 33, 35 ו-41) 17. (א) 297 ועדת משנה של הוועדה (להלן - ועדת המשנה) רשאית להחליט, בהתייעצות עם המבקר, כי דין וחשבון או חוות דעת של המבקר, או חלקים מהם, לא יונחו על שולחן הכנסת ולא יפורסמו, אם הדבר נראה לה דרוש לשם שמירה על ביטחון המדינה או כדי למנוע פגיעה ביחסי חוץ או בקשרי מסחר בין-לאומיים שלה; הוראות סעיף 5 לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, יחולו לגבי ועדת המשנה.

²⁹⁷ השופט דנציגר: "במסגרת האיוון הנדרש לפי סעיף 17(א) בין עקרון הפומביות החוקתי מחד, לבין שיקולי חוץ וביטחון מאידך, על הוועדה ככלל ליתן את הבכורה לעקרון הפומביות. אולם, במקרים חריגים בהם פרסום ממצאי ביקורת המדינה יביאו ברמת הסתברות של "ודאות קרובה" לפגיעה ממשית בביטחון המדינה, ביחסי החוץ שלה או ביחסי מסחר בין-לאומיים, תהא ידם של אלו על העליונה." (בג"ץ 3989/11 תנועת נאמני הר הבית בארץ ישראל נ' ועדת הכנסת לביקורת המדינה, ניתן

(1א) העתק של דין וחשבון או חוות דעת של המבקר או חלקים מהם, שלגביהם קיבלה ועדת המשנה החלטה כאמור בסעיף קטן (א), יומצא על ידי המבקר לעיונו של יושב ראש ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, והוא יהיה רשאי, בהסכמת יושב ראש הוועדה, להביאם לידיעת ועדת משנה של ועדת החוץ והביטחון של הכנסת שהענין הנדון בהם מצוי בתחום סמכותה; אין בהוראה זו כדי לגרוע מסמכויותיה של הוועדה לפי חוק זה.

(ב) [בוטל - תיקון מס' 33].

(ג) בשים לב לצורך לשמור על ביטחון המדינה, רשאי המבקר, לאחר שהממשלה הביאה לפניו נימוקים סבירים להנחת דעתו, להחליט כי דין וחשבון או חוות דעת של המבקר או חלקים מהם, לא יונחו על שולחן הכנסת ולא יפורסמו; דין וחשבון, חוות דעת של המבקר או חלקים מהם, שלגביהם קיבל המבקר החלטה לפי סעיף זה, יומצאו ליושב ראש הוועדה ויובאו לידיעת יושב ראש ועדת החוץ והביטחון של הכנסת.

(ד) הערות ראש הממשלה ותגובות הגופים המבוקרים לגבי דין וחשבון של המבקר או חלקים ממנו, שלגביהם הוחלט כאמור בסעיפים קטנים (א) או (ג), לא יונחו על שולחן הכנסת ולא יפורסמו.

ביום 27.12.2012). העתירה עסקה בחוות דעת של המבקר בנושא הפיקוח על העבודות בהר הבית, וביהמ"ש העליון קבע כי החלטת הוועדה שלא לפרסם את חוות הדעת, למעט תמציתה, היא סבירה ומידתית בנסיבות העניין, שכן גילוי חוות הדעת מקים חשש ברמה של ודאות קרובה לפגיעה ממשית ביחסי החוץ של המדינה וביבטחונה.

- סדרי הדין**
בועדה ובכנסת
(תיקונים מס'
8, 12, 22, 33,
35 ו-41)
18. (א) הונח הדין וחשבון על שולחן הכנסת, או פורסמו דין וחשבון או חוות דעת, תדון בהם הועדה ותגיש לכנסת את סיכומיה והצעותיה לאישור, והיא רשאית להגישם פרקים פרקים.
- (1א) דין וחשבון, חוות דעת של המבקר או חלקים מהם שלגביהם קיבלה ועדת המשנה החלטה כאמור בסעיף 17(א) יידונו על ידי ועדת המשנה.
- (2א) דין וחשבון, חוות דעת של המבקר או חלקים מהם, שלגביהם קיבל המבקר החלטה כאמור בסעיף 17(ג), יידונו על ידי ועדה משותפת של יושב ראש הוועדה ויושב ראש ועדת החוץ והביטחון של הכנסת, ואשר בראשה יושב ראש הוועדה (בסעיף זה - הוועדה המשותפת); בדיון כאמור, יהיו לוועדה המשותפת הסמכויות הנתונות לוועדה על פי כל דין; ישיבותיה של הוועדה המשותפת יהיו חסויות.
- (ב) לא הגישה הועדה את סיכומיה והצעותיה לדין וחשבון שהוגש לפי הוראות סעיף 15(א), תדון הכנסת בדין וחשבון עם הנחת הדין וחשבון שלאחריו, על שולחן הכנסת.
- (ג) סיכומיה והצעותיה של הועדה לגבי אותם חלקים מן הדין וחשבון שלא הונחו על שולחן הכנסת כאמור בסעיף 17(א) וכן סיכומים והצעות של הוועדה המשותפת, לא יונחו גם הם על שולחן הכנסת ויראום כאילו אישרה אותם הכנסת; סיכומים והצעות כאמור בסעיף קטן זה יומצאו לראש הממשלה.

**התייצבות
לפני הועדה
(תיקונים מס'
16 ו-33)**

18א. (א) לצורך הכנת סיכומיה והצעותיה של הועדה לפי סעיף 18, רשאי יושב ראש הועדה להזמין כל אדם שנשא משרה או מילא תפקיד בגוף מבוקר בתקופה שהדין וחשבון של המבקר דן בה, להתייצב לפני הועדה כדי להגיב על האמור בדין וחשבון לגבי עניינים שאותו אדם היה קשור אליהם; כן רשאי הוא להזמין אדם הנושא משרה או ממלא תפקיד כאמור אותה שעה, או שנשא משרה או מילא תפקיד כאמור לפני כן, כדי להגיב על האמור בדין וחשבון; יושב ראש הועדה חייב להזמין אדם כאמור אם באה דרישה לכך מאת הועדה או מאת שלושה מחבריה לפחות; בסעיף קטן זה, "נשא משרה או מילא תפקיד", בגוף מבוקר - לרבות בהפעלת סמכות לגביו על פי חוק, או בהיותו חבר הנהלה או עובד בו.

(ב) מי שהוזמן לפי סעיף קטן (א) ולא התייצב, רשאית הועדה, ברוב חבריה, לדרוש ממנו להתייצב לפניו כאמור; הדרישה תהיה בכתב חתום ביד יושב ראש הועדה, ויצורף לה העתק מהדין וחשבון של המבקר או מהחלק שאליו מכוונת הדרישה; הדרישה תומצא לפחות עשרה ימים לפני המועד שנקבע להתייצבות.

(ג) מי שהוזמן או נדרש להתייצב לפני הועדה יגיש לה, לפחות יומיים לפני המועד שנקבע להתייצבותו, תמצית בכתב מתגובתו, בצירוף העתקים של המסמכים שבדעתו להגיש לוועדה.

(ד) מי שקיבל דרישה להתייצב כאמור בסעיף קטן (ב) ולא עשה כן, ולא הראה טעם צודק לכך, דינו - קנס.

(ה) לא יידרש להתייצב לפי סעיף זה -

(1) נשיא המדינה או יושב ראש הכנסת;

(2) בענין של שפיטה - נושא משרה
שיפוטית.

19. **דין וחשבון של המבקר על מאזן המדינה (תיקונים מס' 9 ו-17)**
את הדין וחשבון על מאזן זכויותיה והתחייבויותיה של המדינה ימציא המבקר לשר האוצר לעיון לא יאוחר מסוף חודש מרס שלאחר המצאת המאזן על ידי שר האוצר לפי סעיף 12, ויניח אותו על שולחן הכנסת בעת ובעונה אחת עם הדין וחשבון לפי סעיף 15.

20. **דוח המבקר על גופים מבוקרים אחרים (תיקונים מס' 8, 13, 23, 33, 39 ו-43)**
(א) עם סיום הבקורת של הגופים המבוקרים לפי סעיף 9(3), (4), (5), (7), (8), ו-9(ב) (בסעיף זה - גופים מבוקרים אחרים), יכין המבקר דין וחשבון על תוצאות בקרתו; בדין וחשבון כאמור יכלול המבקר סיכום, פירוט והמלצות כאמור בסעיף 15(ב).

(ב) המבקר ימציא כל דין וחשבון על בקורת הגופים המבוקרים לפי סעיף 9(4) לראש הרשות המקומית המבוקרת בצירוף העתקים בשביל כל חברי הרשות המקומית; העתק מכל דין וחשבון כזה ימציא המבקר לועדה, לראש הממשלה ולשר הפנים.

(ג) את הדין וחשבון על בקורת הגופים המבוקרים לפי סעיף 9(3), (5), (7), (8), ו-9(ב) ימציא המבקר לועדה; העתק מכל דין וחשבון כזה ימציא המבקר לראש הממשלה, לשר הנוגע לענין ולגוף המבוקר, ואולם העתק מדין וחשבון כזה על גוף המבוקר לפי סעיף 9(9) ימציא המבקר לגוף המבוקר בלבד.

(ד) ראש הגוף המבוקר כהגדרתו בסעיף 21א, בגופים מבוקרים אחרים, ימסור למבקר, בתוך עשרה שבועות מהיום שבו קיבל לידיו את הדין וחשבון, במלואו או חלק ממנו, את הערותיו לדין וחשבון לגבי כל ליקוי או פגיעה שפורטו בו.

(ה) הוראות סעיף 16(ב) יחולו, בשינויים המחויבים, לעניין המועדים להגשת ההערות לפי סעיף זה.

(ו) בתום התקופה כאמור בסעיף קטן (ד), יונחו הדין וחשבון, וכן ההערות על שולחן הכנסת ויחולו לעניין זה הוראות סעיף 16(א)(2) סיפה.

(ז)²⁹⁸ ראש הממשלה יקבע, באישור הוועדה, הוראות לעניין הכנת ההערות לפי סעיף זה, לרבות לעניין מתכונת כתיבתן, אופן ריכוזן ועריכתן.

חוות דעת²⁹⁹ 21. (א) המבקר חייב בהכנת חוות דעת בכל ענין שבתחום תפקידיו, אם יתבקש לכך מאת הכנסת, מאת הוועדה או מאת הממשלה; חוות דעת כאמור תונח על שולחן הכנסת ותפורסם במועד שיקבע המבקר.

²⁹⁸ תקנות ראשונות לפי סעיף 20(ז) יובאו לאישור הוועדה לענייני ביקורת המדינה בתוך 6 חודשים מיום פרסומו של תיקון מס' 39 - פורסם ביום 4.12.2007.
²⁹⁹ דוגמאות למקרים בהם ביקשה הוועדה חוות דעת לפי סעיף 21: ביום 30.1.2007 - הגנה על חושפי מעשי שחיתות (חו"ד פורסמה 18.12.2007); ביום 22.10.2007 - סוגיית חפירת העתיקות בהר הבית (חו"ד פורסמה 17.5.2011); ביום 21.11.2007 - יישום החלטות הממשלה באשר לעליית בני הפלשמורה (חו"ד פורסמה 23.9.2008); ביום 8.4.2008 - מצב קבר רשב"י במירון וההיערכות לל"ג בעומר (חו"ד פורסמה 7.12.2008); ביום 28.7.2008 - בטיחות התעופה האזרחית (חו"ד פורסמה 13.9.2010); ביום 12.10.2009 - מניעת אבדנות אסירים ועצורים (חו"ד פורסמה 17.5.2011); ביום 26.10.2009 - העברת כספים לחברות שהיו בבעלות שר הביטחון אהוד ברק (חו"ד פורסמה 17.5.2011); ביום 16.11.2009 - קביעת מחיר המים (חו"ד פורסמה 30.12.2009); ביום 26.10.2010 - מצב העיר לוד; ביום 3.1.2011 - קבלת ההחלטות בעניין משק הגז וההשלכות הכלכליות בנושא; ביום 20.6.2011 - הוועדה המשותפת למשרדי החקלאות והאוצר לפיקוח על מחירים (חו"ד פורסמה 12.9.2012); ביום 10.10.2011 (+20.2.2012) - הכשלים הניהוליים שהביאו לקריסתה של חברת אגרוסקו; ביום 27.2.2012 - הטיפול בקטינים חסרי מעמד אזרחי בישראל, מעצר ילדים זרים ותנאי החזקתם; ביום 18.6.2012 - חשש להליכים לא תקינים במינוי משנה ליועץ המשפטי לממשלה; ביום 18.7.12 - מאגר מידע על פליטים יהודים מארצות ערב ומאיראן (חו"ד פורסמה 5.2.2014); ביום 2.10.2013 - שימוש המשטרה בטייזר (חו"ד פורסמה 9.2.2014).

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), הכין המבקר חוות דעת כאמור באותו סעיף קטן, בימי פגרת הכנסת, תפורסם חוות הדעת האמורה במועד שיקבע המבקר, מוקדם ככל האפשר, ותונח על שולחן הכנסת לא יאוחר מתום השבוע הראשון של הכנס הקרוב של הכנסת.

בסעיף זה, "ראש הגוף המבוקר" - כל אחד מאלה:

(1) בגוף מבוקר לפי סעיף 9(1) או (2) - השר האחראי על אותו גוף;

(2) בגוף מבוקר לפי סעיף 9(4) - ראש הרשות המקומית;

(3) בגוף מבוקר אחר - הדירקטוריון או גוף מקביל לו בגוף המבוקר.

(ב) בכל גוף מבוקר ימנה ראש הגוף המבוקר צוות לתיקון ליקויים, שבראשו יעמוד המנהל הכללי באותו גוף ובאין מנהל כללי - בעל התפקיד המקביל לו באותו גוף (להלן - הצוות).

(ג) העלתה הביקורת ליקויים בפעולתו של גוף מבוקר, ידון הצוות בדרכים לתיקון הליקויים בתוך שישים ימים מהמועד הקובע כהגדרתו בסעיף 28(א)(1), יקבל החלטות בדבר תיקונם, וידווח על דיוניו ועל החלטותיו לראש הגוף המבוקר בתוך 15 ימים מיום קבלת ההחלטות.

(ד) הצוות רשאי, באישור ראש הגוף המבוקר, לדחות את תיקונו של ליקוי מסוים.

דיון בתיקון
הליקויים³⁰⁰
(תיקונים מס'
33 ו-39)

³⁰⁰ הוראות סעיף 21א יחולו על דין וחשבון או חוות דעת שהוגשו לאחר יום תחילתו של תיקון מס' 33 (התיקון פורסם ביום 19.3.2001).

- דיווח על תיקון הליקויים³⁰¹ (תיקונים מס' 33 ו-39)**
- (א) ראש הגוף המבוקר כאמור בסעיף 21א(א) ידווח למבקר על ההחלטות שהתקבלו לפי סעיף 21א(ג) ו-(ד), בתוך שלושים ימים מיום שדווחו לו, ואם הגוף מבוקר לפי סעיף 9(1) או (2) - ידווח ראש הגוף המבוקר כאמור גם לראש הממשלה; ראש הגוף המבוקר ידווח, בין השאר, על הדרכים לתיקון הליקויים והמועד לתיקונם, וכן על הליקויים שהוחלט לדחות את תיקונם והנימוקים לכך.
- (ב) ראש הממשלה ידווח למבקר, בתוך שמונה חודשים ממועד המצאת דין וחשבון לידיו, שנקבע בו כי נמצאו ליקויים בפעולתו של גוף המבוקר לפי סעיף 9(1) או (2), על תוצאות טיפולו בליקויים אלה.
- (ג) המבקר רשאי, בכל עת, לדרוש דיווחים נוספים, על אלה המנויים בסעיף זה.
- (ד) המבקר רשאי, באישור הוועדה, לקבוע מתכונת לדיווח על תיקון ליקויים, לרבות הפרטים שייכללו בו.
- 21ג. לא קיים עובד גוף מבוקר את שהוטל עליו מכוח סעיף 21א או 21ב, בלא הצדק סביר, יהווה הדבר עבירת משמעת לפי הדין המשמעתי החל באותו גוף מבוקר.
- אי-ביצוע פעולות לתיקון ליקויים (תיקון מס' 44)**

³⁰¹ הוראות סעיף 21ב יחולו על דין וחשבון או חוות דעת שהוגשו לאחר יום תחילתו של תיקון מס' 33 (התיקון פורסם ביום 19.3.2001).

פרק חמישי: משרד מבקר המדינה³⁰²

עובדי משרד המבקר (תיקון מס' 29) 22. (א) עובדי משרד המבקר דינם כדין שאר עובדי המדינה, אולם בקבלת הוראות ולגבי פיטורים יהיו נתונים למרותו של המבקר בלבד.

(ב) (1) על עובדי המשרד העוסקים בביקורת יחולו האיסורים החלים על המבקר לפי סעיף 7(א), ואולם רשאי המבקר לפי בקשת עובד כאמור, להתיר לו לעשות דבר מהדברים המנויים בסעיף 7(א)(2), (3) ו- (4) (להלן - הפעילות), אם לדעתו אין בפעילות כדי לפגוע בביקורת או ליצור ניגוד ענינים; אין בהיתר כאמור כדי לפטור את העובד מעמידה בדרישות כל דין או נוהג, המסדירים את הפעילות.

(2) עובד כאמור בפסקה (1) שפרש מעבודתו, לא יועסק בגוף מבוקר במשך שנתיים מיום שפרש, אלא באישור המבקר.

(ג) המבקר רשאי להסתייע בביצוע תפקידיו באנשים שאינם עובדי משרדו במידה שיראה צורך בכך.

ממונה ביטחון 22א. (א) המבקר ימנה ממונה ביטחון, שיהיה אחראי על ארגון פעולות אבטחה כמשמעותן בחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998 (בסעיף זה - החוק), במשרד המבקר, ועל הפיקוח על פעולות אלה. **ממונה ביטחון 22א. (א) המבקר ימנה ממונה ביטחון, שיהיה אחראי על ארגון פעולות אבטחה כמשמעותן בחוק להסדרת הביטחון בגופים ציבוריים, התשנ"ח-1998 (בסעיף זה - החוק), במשרד המבקר, ועל הפיקוח על פעולות אלה.**

³⁰² סעיף 28 לחוק נציבות תלונות הציבור על מייצגי המדינה בערכאות, התשע"ו-2016 (ס"ח התשע"ו, עמ' 1162), שכותרתו "ביקורת מערכתית על ידי מבקר המדינה": "(א) מבקר המדינה יקים, במשרד מבקר המדינה, צוות שיבצע ביקורת על מערך מייצגי המדינה בערכאות, בהתאם לסמכויות מבקר המדינה לפי כל דין. (ב) אין בהוראות סעיף קטן (א) כדי לגרוע מסמכויותיו של מבקר המדינה לפי כל דין."

(ב) לא יתמנה אדם כממונה ביטחון לפי סעיף קטן (א) אלא אם כן התמלאו בו התנאים הקבועים בסעיף 4(ב) לחוק, והוא עמד בתנאי ההכשרה הקבועים בסעיף 5 לחוק.

(ג) לממונה ביטחון יהיו הסמכויות האמורות בסעיף 3 לחוק והוראות סעיף 13 לחוק יחולו על מי שממונה ביטחון הטיל עליו לשמש כמאבטח במשרד המבקר.

(ד) הוראות סעיף 14 לחוק יחולו על ממונה ביטחון ומאבטח במשרד המבקר, ואולם תעודת המינוי תוצא בידי המבקר או מי שהוא הסמך לכך.

(ה) המבקר יקבע נוהלי בקרה ופיקוח על הפעלת סמכויות בידי ממונה ביטחון ומאבטח שמונו על פי סעיף זה.

23. עובדי משרד המבקר וכל אדם אחר שבעזרתו מבצע המבקר את תפקידיו חייבים לשמור בסוד כל ידיעה שהגיעה אליהם לרגל עבודתם ולהתחייב על כך בכתב עם התחלת העבודה.

**חובת
הסודיות**

24. תקציב משרד המבקר ייקבע על ידי ועדת הכספים של הכנסת, על פי הצעת המבקר, ויפורסם ביחד עם תקציב המדינה; ועדת הכספים רשאית, על פי הצעת המבקר, לאשר שינויים בתקציב משרדו.

**תקציב
המשרד
(תיקון
מס' 7)**

25. אחרי תום שנת הכספים יגיש המבקר את הדין וחשבון הכספי של משרדו לאישור הועדה.

**דוח כספי
לועדה**

פרק שישי: הוראות שונות

26. **סמכויות של ועדת חקירה (תיקון מס' 5)**
המבקר וכן מי שנתמנה על ידיו לכך באישור הוועדה יהיו להם כל הסמכויות האמורות בסעיפים 8 עד 11 ו-27(ב) ו-(ד) לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968, בשינויים המחוייבים.
27. **פירסום (תיקונים מס' 5 ו-33)**
[בוטל - תיקון מס' 33].
28. **עונשין (תיקונים מס' 39 ו-43)**
(א) ואלה דינם מאסר שנה אחת או קנס כאמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977:
- (1)³⁰³ המפרסם דוח שעל המבקר להגיש בהתאם להוראות סעיפים 15 או 20, או בהתאם להוראות כל חוק אחר או חוות דעת שהכין המבקר לפי הוראות סעיף 21, או המפרסם חלק מדוח או חוות דעת כאמור, או מתוכם, לפני המועד הקובע; בפסקה זו, "המועד הקובע" -
- (א) לענין דוח שיש להגישו בהתאם להוראות סעיף 15 או 20 - מועד ההנחה על שולחן הכנסת כאמור בסעיף 16 או 20, לפי העניין;

³⁰³ מתוך חוות דעת היועץ המשפטי לכנסת מיום 9.5.2016 בעקבות בקשת חברי כנסת לקיים דיון בטיטות דוח מבקר המדינה בנושא "צוק איתן": "עמדתי היא כי קיום דיון במליאת הכנסת או באחת מוועדותיה בטיטות דוח של מבקר המדינה, בין בפגרה ובין שלא בפגרה, אינה אפשרית. דיון פורמלי בכנסת בטיטות שהודלפה בניגוד לחוק כמוהו כשיתוף פעולה של הכנסת עם מעשה חמור זה. זאת ועוד, דיון בטיטות שכלל אינה מונחת בפני חברי הכנסת יש בו אף כדי לפגוע בזכותם של המבוקרים לקיום הליך הוגן וראוי בפני מבקר המדינה, ואף בזכותם להשיב כראוי לדיון בכנסת."

(ב) לעניין חוות דעת שיש להכינה לפי הוראות סעיף 21 - המועד להנחתה על שולחן הכנסת או לפרסומה שקבע המבקר לפי סעיף 21(ב), לפי המוקדם ;

(1ב) לעניין דוח נפרד לפי סעיף 14(ב) - מועד ההנחה על שולחן הכנסת או מועד הפרסום לפי סעיף 14(ב)(2), לפי המוקדם ;

(ג) לענין דוח שיש להגישו בהתאם להוראות כל דין אחר - המועד להגשת הדוח, ואם נקבע מועד לפרסומו - המועד לפרסומו ;

(2) המפרסם דוח או חוות דעת או חלק מהם או מתכנן בניגוד להוראות סעיף 17 ;

(3) המפרסם ללא נטילת רשות מטעם המבקר ממצאי בקורת של המבקר.

(ב) אין בהוראות סעיף זה כדי לפטור אדם מאחריות פלילית על פי כל דין אחר.

29. **ממלא מקום המבקר (תיקון מס' 14)**
נבצר מהמבקר, דרך ארעי, למלא תפקידיו, תמנה הועדה ממלא מקום למבקר לתקופה שלא תעלה על שלושה חדשים ; הועדה רשאית להאריך את המינוי לתקופות נוספות, ובלבד שסך כל תקופות כהונתו של ממלא מקום המבקר לא יעלה על ששה חדשים ; נבצר מהמבקר למלא תפקידיו במשך תקופה של ששה חדשים רצופים, יראו אותו כאילו התפטר.

30. **חומר שאינו ראיה (תיקון מס' 5)**
(א) דוחות, חוות דעת או כל מסמך אחר שהוציא או הכין המבקר במילוי תפקידיו לא יישמשו ראיה בכל הליך משפטי או משמעתי.

(ב) הודעה שנתקבלה אגב מילוי תפקידיו של המבקר לא תשמש ראיה בהליך משפטי או משמעותי, חוץ ממשפט פלילי בשל מסירת עדות בשבועה או בהן צדק, שהושגה מכוח הסמכויות האמורות בסעיף 26.

פרק שביעי: בירור תלונות הציבור

31. [בוטל - תיקון מס' 14].
32. **היחידה לבירור תלונות (תיקונים מס' 5, 7, 8 ו-33)**
(א) נציב תלונות הציבור ימלא את תפקידו באמצעות יחידה מיוחדת במשרד מבקר המדינה, שתיקרא "נציבות תלונות הציבור"; מנהל הנציבות יתמנה על ידי הועדה לפי הצעת נציב תלונות הציבור ויהיה אחראי לפניו במישרין; על מינוי מנהל הנציבות לא תחול חובת המכרז לפי סעיף 19 לחוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959.
- (ב) משנתפנתה משרתו של מנהל הנציבות, או משנבצר ממנו למלא תפקידו מסיבה כלשהי, רשאי נציב תלונות הציבור להטיל את מילוי התפקיד על אדם אחר לתקופה שלא תעלה על שלושה חדשים.
33. **תלונה של מי (תיקון מס' 5)**
כל אדם רשאי להגיש תלונה אל נציב תלונות הציבור.
34. **דרך הגשת התלונה (תיקון מס' 5)**
תלונה שהוגשה בכתב ותלונה שהוגשה בעל פה ונרשמה מפי המתלונן תיחתם בידי המתלונן ויצויינו בה שם המתלונן ומענו.
35. **תלונה של אסיר (תיקון מס' 5)**
תלונה של אסיר כמשמעותו בפקודת בתי הסוהר, 1946, תוגש במעטפה סגורה, ונציב בתי הסוהר, או מי שהוא הסמיך לכך, יעבירנה - בלי שיפתחנה - אל נציב תלונות הציבור.
36. **תלונה על מי (תיקונים מס' 5 ו-7)**
תלונה ניתנת להגשה על אחד מאלה:
(1) גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1) עד (6) לסעיף 9;

(2) אחד הגופים האמורים בפסקאות (7) ו-(8) לסעיף 9, במידה שהועדה או נציב תלונות הציבור החליטו שפרק זה יחול לגביו והודעה על כך נתפרסמה ברשומות;

(3) עובד, נושא משרה או ממלא תפקיד בגוף כאמור בפסקאות (1) ו(2) לסעיף זה.

נושא לתלונה יכול שיהיה -

37. תלונה על מה
(תיקונים מס'
5 ו-38)

(1) מעשה הפוגע במישרין במתלונן עצמו, או המונע ממנו במישרין טובת הנאה, או מעשה הפוגע במישרין באדם אחר או המונע ממנו במישרין טובת הנאה והמתלונן קיבל, להנחת דעתו של נציב תלונות הציבור, את הסכמתו של אותו אדם להגיש תלונה בענינו, או

(2) כשהמתלונן הוא חבר הכנסת - אף מעשה הפוגע במישרין בזולת או המונע ממנו במישרין טובת הנאה,

והמעשה הוא בניגוד לחוק או ללא סמכות חוקית או בניגוד למינהל תקין, או שיש בו משום נוקשות יתירה או אי-צדק בולט; לענין זה "מעשה" - לרבות מחדל ופיגור בעשיה.

בתלונות אלה לא יהיה בירור:

38. תלונות שאין
לברר אותן
(תיקונים מס'
5, 10, 27 (צ"ל
28, 33, 38
ו-42)

(1) תלונות על נשיא המדינה;

(2) תלונות על הכנסת, על ועדה מועדות הכנסת או על חבר הכנסת בשל מעשה שעשה במילוי תפקידו כחבר הכנסת או למען מילוי תפקידו זה;

(3) תלונה על הממשלה, על ועדת שרים או על שר בפעולתו כחבר הממשלה, למעט פעולתו כממונה על משרד או על תחום פעולה;

(3א) תלונה על נגיד בנק ישראל, למעט על פעולתו כממונה על הבנק;

- (4) תלונה על פעולה שיפוטית או מעין שיפוטית ;
- (5) תלונה בענין התלוי ועומד בבית משפט או בבית דין או שבית משפט או בית דין הכריע בו לגופו ;
- (6) תלונה של המשרת בשירות סדיר לפי חוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986, או המשרת שירות מילואים לפי חוק שירות המילואים, התשס"ח-2008, הנוגעת לסדרי השירות, לתנאי השירות או למשמעת ;
- (7) תלונה של שוטר או של סוהר הנוגעת לסדרי השירות ולתנאי השירות או למשמעת במשטרת ישראל או בשירות בתי הסוהר ;
- (8) תלונה של עובד המדינה, או של עובד בגוף כאמור בסעיף 36, בענין הנוגע לשירותו כעובד, אולם יהיה בירור על מעשה החורג מהוראת חוק, תקנות, תקנון שירות המדינה, הסכם קיבוצי, או מהסדרים כלליים שנקבעו מטעם נציב שירות המדינה, ולגבי גוף כאמור בסעיף 36 - מהסדרים כלליים דומים ;
- (9) תלונה של אדם בענינם של המנויים בפסקאות (6), (7) ו-(8), הנוגעת לאמור באותן פסקאות, לפי הענין.

ואלה תלונות שלא יהיה בהן בירור, אלא אם מצא נציב תלונות הציבור שיש סיבה מיוחדת המצדיקה את בירורן :

- (1) תלונה בענין שניתנה בו החלטה שעליה אפשר, או היה אפשר, להגיש על פי דין השגה, ערר או ערעור, והוא אינו מסוג הענינים שסעיף 38(5) דן בהם ;
- (2) תלונה שהוגשה לאחר שעברה שנה מיום המעשה שעליו נסבה התלונה או מהיום שהמעשה נודע למתלונן, לפי המאוחר יותר.

תלונות
שבירורן
מצריך סיבה
מיוחדת (תיקון
מס' 5)

39.

- פתיחת הבירור 40. (א)**
(תיקונים מס' 5 ו-33)
 משהוגשה תלונה, יפתח נציב תלונות הציבור בבירורה, זולת אם ראה שאינה ממלאה אחרי סעיף 34, או שאינה בגדר סעיפים 36 או 37, או שאין לברר אותה מאחת הסיבות המנויות בסעיפים 38 ו-39, או שהיא קנטרנית או טרדנית, או אם סבר שהוא אינו הגוף המתאים לבירור הענין.
- (ב)**
 במקרים האמורים בסעיף קטן (א) יודיע נציב תלונות הציבור למתלונן בכתב, שלא יברר את התלונה, ויציין את הנימוקים לכך.
- דרכי הבירור 41. (א)**
(תיקונים מס' 5 ו-38)
 נציב תלונות הציבור רשאי לברר את התלונה בכל דרך שיראה, ואינו קשור להוראות שבסדר דין או בדיני ראיות.
- (ב)**
 נציב תלונות הציבור יביא את התלונה לידיעת מי שהתלונה עליו, ואם היה עובד כאמור בסעיף 36(3) - גם לידיעת הממונה עליו (להלן - הממונה), ויתן להם הזדמנות נאותה להשיב עליה; נציב תלונות הציבור רשאי לדרוש ממי שהתלונה עליו להשיב על התלונה תוך התקופה שיקבע בדרישתו.
- (ג)**
 נציב תלונות הציבור רשאי לשמוע את המתלונן, את מי שהמתלונן פנה בענינו כאמור בסעיף 37(1), את מי שהתלונה עליו וכל אדם אחר אם ראה תועלת בדבר.
- (ד)**
 לצורך הבירור רשאי נציב תלונות הציבור לדרוש מכל אדם או גוף לתת לו, תוך תקופה שיקבע בדרישה ובאופן שיקבע, כל ידיעה ומסמך העשויים, לדעת נציב תלונות הציבור, לעזור בבירור התלונה; מי שנדרש למסור ידיעה או מסמך כאמור יהיה חייב למלא אחר הדרישה; אין באמור בסעיף קטן זה כדי לגרוע מהוראות סעיפים 5ב עד 5ו לפקודת העדות.

- הפסקת
הבירור
(תיקון
מס' 5)** 42. נציב תלונות הציבור רשאי להפסיק את בירור התלונה, אם נוכח שנתקיימה אחת העילות המצדיקות שלא לפתוח בבירורה, או שענין התלונה בא על תיקונו או שהמתלונן ביטל את תלונתו; במקרה זה יודיע בכתב למתלונן, למי שהתלונה עליו ולממונה, שהפסיק את הבירור, ויציין את הנימוקים לכך.
- תוצאות
הבירור
(תיקונים
מס' 5, 8 ו-33)** 43. (א) מצא נציב תלונות הציבור שהתלונה היתה מוצדקת, יודיע על כך למתלונן, למי שהתלונה עליו, ואם ראה לעשות כן - גם לממונה, ויציין את נימוקיו; נציב תלונות הציבור רשאי לפרש בתשובתו את תמצית ממצאיו ורשאי הוא להצביע בפני מי שהתלונה עליו ובפני הממונה על הצורך בתיקון ליקוי שהעלה הבירור ועל הדרך והמועד לתיקונו.
- (ב) מי שהתלונה עליו או הממונה יודיע לנציב תלונות הציבור, תוך המועד האמור בסעיף קטן (א), על הצעדים שנקטו; לא עשה כן, או שההודעה אינה מניחה את דעתו של נציב תלונות הציבור, רשאי הוא להביא את הענין לידיעת השר הנוגע בדבר או הועדה.
- (ג) מצא נציב תלונות הציבור שהתלונה לא היתה מוצדקת, יודיע על כך למתלונן, למי שהתלונה עליו, ואם ראה לעשות כן - גם לממונה, ויציין את נימוקיו; ורשאי הוא לפרש בתשובתו את תמצית ממצאיו.
- (ד) העלה בירור התלונה חשש שנעברה עבירה פלילית, יביא נציב תלונות הציבור את הענין לידיעת היועץ המשפטי לממשלה; ורשאי הוא לעשות כן אם העלה בירור התלונה חשש שנעברה עבירה משמעתית על פי כל דין; היועץ המשפטי לממשלה יודיע לנציב ולועדה, בתוך שישה חודשים מיום שהועבר אליו הענין, על דרך טיפולו בנושא.

- סייגים להודעה (תיקון מס' 5)**
44. (א) הודעה של נציב תלונות הציבור לפי סעיף 43(א) או (ג) לא תכלול ולא תגלה חומר או ידיעה אשר לדעת ראש הממשלה או שר הביטחון הם ענין לביטחון המדינה, או אשר לדעת ראש הממשלה או שר החוץ הם ענין ליחסי החוץ או לקשרי המסחר הבין-לאומיים של המדינה.
- (ב) ראה נציב תלונות הציבור כי הודעתו עלולה לכלול או לגלות חומר או ידיעה כאמור בסעיף קטן (א) ולא הביעו השרים את דעתם כאמור שם, יבקש נציב תלונות הציבור את דעת ראש הממשלה, שר הביטחון או שר החוץ, לפי הענין, לפני שיתן את הודעתו.
- (ג) נציב תלונות הציבור יהיה פטור מלציין את ממצאיו או נימוקיו -
- (1) כשהתלונה היתה בענין מינוי למשרה פלונית או הטלת תפקיד פלוני ;
- (2) כשהחומר או הראיה עלולים לדעתו לפגוע שלא כדין בזכותו של אדם זולת המתלונן ;
- (3) כשיש לדעתו בגילוי החומר או הראיה משום גילוי סוד מקצועי או ידיעה סודית כמשמעותם לפי כל דין.
- זכויות וסעדים (תיקון מס' 5)**
45. (א) החלטותיו וממצאיו של נציב תלונות הציבור בענין תלונה -
- (1) אין בהם כדי להעניק למתלונן או לאדם אחר זכות או סעד בבית משפט או בבית דין שלא היה להם לפני כן ;
- (2) אין בהם כדי למנוע מהמתלונן או מאדם אחר להשתמש בזכות או לבקש סעד שהוא זכאי להם, אולם אם נקבע לכך מועד בחיקוק, לא יוארך המועד על ידי הגשת התלונה או בירורה.

(ב) שום בית משפט לא ייזקק לבקשת סעד נגד החלטותיו וממצאיו של נציב תלונות הציבור בענין תלונה.

45א. על אף האמור בסעיף 38(8) -

תלונה של עובד הציבור שחשף מעשי שחיתות, הפרות חיקוק או פגיעה במינהל תקין (תיקונים מס' 11, 15 ו-48)

(1) תלונה של עובד כאמור בסעיף 36(3), למעט שוטר, סוהר וחייל (להלן בפרק זה - העובד), על מעשה כאמור בסעיף 37 שעשה מי שממונה עליו בתגובה על כך שהוא הודיע בתום לב ועל פי נהלים תקינים על מעשי שחיתות, הפרה חמורה של חיקוק או פגיעה חמורה במינהל תקין שבוצעו בגוף שבו הוא עובד או על כך שסייע לאחר להודיע כאמור - תבורר לפי הוראות פרק זה, בכפוף לסעיפים 445 עד 445;

(2) תלונה של עובד, שהוא מבקר פנימי בגוף כאמור בסעיף 36(1) או (2), למעט שוטר, סוהר וחייל, על העברתו מתפקידו או על מעשה החורג מהוראות חוק, תקנות, תקנון שירות המדינה הסכם קיבוצי, או מהסדרים כלליים שנקבעו מטעם נציב שירות המדינה, או מהסדרים כלליים דומים, הפוגע במישרין במתלונן עצמו או המונע ממנו במישרין טובת הנאה, שעשה מי שממונה עליו בתגובה על פעולותיו במילוי תפקידו כמבקר פנימי - תבורר לפי הוראות פרק זה, בכפוף לסעיפים 445 עד 445.

45א1. (א) על אף האמור בסעיפים 36 ו-38(8), עובד

תלונה של עובד משרד מבקר המדינה שחשף מעשי שחיתות, הפרות חיקוק או פגיעה במינהל תקין (תיקון מס' 49)

משרד מבקר המדינה רשאי להגיש תלונה על מעשה כאמור בסעיף 37 שעשה מי שממונה עליו בתגובה על כך שהוא הודיע בתום לב ועל פי נהלים תקינים על מעשי שחיתות, הפרה חמורה של חיקוק או פגיעה חמורה במינהל תקין שבוצעו במשרד המבקר, או על כך שסייע לאחר להודיע כאמור.

(ב) תלונה כאמור בסעיף קטן (א) תוגש באמצעות יושב ראש הכנסת; הוגשה תלונה כאמור יעבירה יושב ראש הכנסת לבירור בידי שופט בדימוס של בית המשפט העליון או של בית המשפט המחוזי, שימנה יושב ראש הכנסת, לאחר התייעצות עם נשיא בית המשפט העליון, ויחולו על בירורה הוראות פרק זה, בכפוף לסעיפים 45ב עד 45ה, בשינויים המחויבים.

(ג) שופט בדימוס שמונה כאמור בסעיף קטן (ב) יהיו נתונות לו הסמכויות המסורות לנציב תלונות הציבור לעניין תלונות כאמור לפי פרק זה, והוא יהיה רשאי, אם ראה צורך בכך, להסתייע בביצוע תפקידיו באנשים מתאימים, שאינם עובדים, נושאי משרה או ממלאי תפקיד בגוף מבוקר או במשרד מבקר המדינה.

(ד) שופט בדימוס שמונה כאמור בסעיף קטן (ב) ואדם המסייע לו כאמור בסעיף קטן (ג) זכאים לקבל שכר והחזר הוצאות מאוצר המדינה, והכל כפי שיקבע מנהל בתי המשפט.

45ב. מצא נציב תלונות הציבור שיש סיבה המצדיקה זאת, רשאי הוא לברר תלונה כאמור בסעיף 45א(1), אף אם העובד הודיע על מעשים כאמור באותו סעיף שלא על פי נהלים תקינים.

**תלונה
שבירורה
מצריך סיבה
מיוחדת
(תיקונים מס'
11, 15 ו-48)**

45ג. (א) נציב תלונות הציבור רשאי ליתן כל צו שימצא לנכון ולצודק, לרבות צו זמני, כדי להגן על זכויות העובד, בשים לב לתיפקודו הראוי של הגוף שבו הוא עובד.

**סעדים
(תיקונים
מס' 11
ו-19)**

(ב) היתה התלונה על כך שהעובד פוטר, רשאי נציב תלונות הציבור לצוות על ביטול הפיטורים או על מתן פיצויים מיוחדים לעובד, בכסף או בזכויות.

- (ג) נציב תלונות הציבור רשאי לצוות על העברת העובד למשרה אחרת בשירות מעבידו.
- (ד) צו לפי סעיף זה מחייב את מי שממונה על העובד ואת העובד עצמו, והמפר אותו עובר עבירת משמעת ואולם אין באחריותם של אלה, בשל עבירת משמעת, כדי לגרוע מאחריותם הפלילית בשל הפרת אותו צו.
- עיון מחדש (תיקונים מס' 11 ו-15) 45.ד. היועץ המשפטי לממשלה רשאי לבקש שהנציב יענין מחדש בהחלטה שניתנה לפי סעיף 45ג; היתה התלונה של עובד המדינה, רשאי לבקש כך גם נציב שירות המדינה; היתה התלונה של מי שאינו עובד המדינה, רשאי לבקש כך גם העומד בראש הגוף המבוקר.
- הגשת תלונה כאמור בסעיפים 45א או 45ב שלא בתום לב או מתוך קנטרנות, היא עבירת משמעת. 45.ה.
- פרסום הוראות (תיקון מס' 33) 45.ו. גוף כאמור בסעיף 36(1) או 2), למעט משטרת ישראל, שירות בתי הסוהר וצבא ההגנה לישראל, יפרסם במקום העבודה, במקום בולט, את עיקרי הוראות סעיפים 45א עד 45ה, בנוסח שיקבע נציב תלונות הציבור.
- דין וחשבון (תיקונים מס' 5, 7, 11, 33 ו-43) 46.א) נציב תלונות הציבור יכין בראשית כל שנה, דין וחשבון על פעולותיו בשנה שקדמה לה, שיכיל סקירה כללית ותיאור הטיפול במבחר של תלונות; דין וחשבון כאמור יונח על שולחן הכנסת.
- נציב תלונות הציבור רשאי להגיש לכנסת דין וחשבון מיוחד קודם להגשת הדין וחשבון השנתי; דין וחשבון כאמור יונח על שולחן הכנסת. (ב)

- (ג) הונח דין וחשבון על שולחן הכנסת, תדון בו הועדה ותגיש לכנסת את סיכומיה והצעותיה לאישור, ויחולו, לענין זה, הוראות סעיף 18א, בשינויים המחויבים.
- (ד) דין וחשבון לפי סעיף זה לא יפורסם לפני הנחתו על שולחן הכנסת.
- (ה) הוראות סעיף 44 יחולו בשינויים המחויבים גם על דין וחשבון לפי סעיף זה.
47. (א) סעיפים 22, 23, 26, 28 ו-30 יחולו בשינויים המחויבים, גם לענין פרק זה.
- (ב) אין בהוראות פרק זה כדי לגרוע מסמכותו של מבקר המדינה להיעזר בפעולותיו האחרות בחומר שהגיע לידיו בקשר לתלונות, בין שבירר ובין שלא בירר אותן.
48. הוראת כל דין שלפיה ימונה, בגוף מבוקר, אדם שתפקידו לברר תלונות על אותו הגוף אין בה כדי לגרוע מסמכויותיו וממעמדו של נציב תלונות הציבור על פי חוק זה.
- תחולת
הוראות
(תיקונים
מס' 5 ו-8)**
- עדיפות
סמכויות
ומעמד (תיקון
מס' 24)**

סדרי הדיון בסיכומיה והצעותיה של הועדה לענייני בקורת המדינה בענין הדוחות השנתיים של מבקר המדינה ונציב תלונות הציבור

(החלטת ועדת הכנסת מיום י"ח באדר התשל"ד - 12 במרס 1974)

- (1) הועדה לענייני בקורת המדינה תניח על שולחן הכנסת הודעה על תחילת דיוניה בדו"ח מבקר המדינה והודעה על תחילת דיוניה בדו"ח נציב תלונות הציבור, ועל הפרקים שבדעתה לדון בהם.
- (2) חבר הכנסת שאינו חבר הועדה רשאי להציע לוועדה הצעותיו לפרקים שבדו"ח מבקר המדינה ובדו"ח נציב תלונות הציבור שהועדה דנה בהם.
- הועדה רשאית להזמין לדיון ללא זכות הצבעה ולקבוע את מידת השתתפותו בדיון, וכן להחליט אם החבר - במקרה שהצעותיו לא נתקבלו בוועדה - רשאי להניחן על שולחן הכנסת.
- (3) במליאת הכנסת יתקיים דיון על סיכומיה והצעותיה של הועדה לדו"ח מבקר המדינה, ודיון כללי על סיכומיה והצעותיה של הועדה לדו"ח נציב תלונות הציבור, ובסיכומו של הדיון יועמדו להצבעה הצעות הרוב והצעות המיעוט בוועדה לסכום הדיונים בכל אחד מהדוחות והצעות חברי הכנסת שאינם חברי הועדה לענייני בקורת המדינה שהונחו על שולחן הכנסת.
- (4) החלטות ועדת הכנסת מיום 17.2.53, 20.3.73 ו-10.4.73 בטלות.

חוק מוזאון הכנסת, התש"ע-2010³⁰⁴

פרק א': מטרה ופרשנות

1. **מטרת החוק**
מטרתו של חוק זה לשחזר ולשמר, לפי הוראות חוק זה, את הבניין שבו שכנה הכנסת לראשונה בירושלים, בהיותו בעל חשיבות לאומית והיסטורית בתולדות העם והמדינה, ולהקים בו למען הציבור, מוזאון לתולדות הכנסת ולפועלה, שימלא גם תפקידים אחרים לפי חוק זה.
2. **הגדרות**
בחוק זה -
 "הוועדה למוזאון הכנסת" - ועדה שחבריה הם שלושה חברים של ועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת, שאחד מהם יעמוד בראשה, שלושה חברים של ועדת הכנסת ושלושה חברים של ועדת הפנים והגנת הסביבה של הכנסת;
 "חוק יסודות התקציב" - חוק יסודות התקציב, התשמ"ה-1985;
 "חוק המועצה להשכלה גבוהה" - חוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958;
 "המועצה המייעצת" - המועצה שהוקמה לפי סעיף 6;
 "מועצת המוזאונים" - כמשמעותה בחוק המוזאונים, התשמ"ג-1983;
 "מעטפת המשכן הקודם" - הקירות החיצוניים של המשכן הקודם, לרבות הפתחים בהם;
 "מקרקעי המשכן הקודם" - המקרקעין שבהם נמצא המשכן הקודם והידועים גם כחלקות 35 ו-36 בגוש שומה 30043 בירושלים;

³⁰⁴ ס"ח התשי"ע, עמ' 572.

"המשכן הקודם" - הבניין שבו שכנה הכנסת לראשונה בירושלים ברחוב המלך ג'ורג' 24 ;

"פקודת הקרקעות" - פקודת הקרקעות (רכישה לצרכי ציבור), 1943 ;

"שטח המוזאון" - השטח במשכן הקודם שנקבע לפעילות מוזאון הכנסת לפי הוראות סעיף 4.

פרק ב': מוזאון הכנסת - מטרותיו והפעלתו

מטרות מוזאון הכנסת 3. מטרותיו של מוזאון הכנסת הן :

(1) לשחזר ולשמר את מעטפת המשכן הקודם ואת שטח המוזאון, לרבות אולם המליאה, לפי הוראות חוק זה ;

(2) לשמש מוזאון שבו יוצגו, באמצעים מוזאליים הולמים, תולדות הכנסת ופועלה ;

(3) לקיים כל פעילות אחרת בהתאם למטרת חוק זה, שיושב ראש הכנסת יחליט עליה, לאחר התייעצות עם המועצה המייעצת.

קביעת שטח המוזאון 4. (א) יושב ראש הכנסת, לאחר התייעצות עם שר האוצר ועם המועצה המייעצת, יקבע, בהתאם למטרת חוק זה ולמטרות מוזאון הכנסת, את השטח שייוחד לפעילות מוזאון הכנסת במקרקעי המשכן הקודם ; קביעה כאמור תפורסם ברשומות.³⁰⁵

(ב) שטח מקרקעי המשכן הקודם שאינו משמש כשטח המוזאון ישמש לצורך ציבורי כהגדרתו בפקודת הקרקעות, ובלבד ששימוש כאמור לא יפגע באופיו של מוזאון הכנסת או בפעילותו.

³⁰⁵ יושב ראש הכנסת קבע ביום 7.1.14 כי כל שטח מקרקעי המשכן הקודם ייוחד לפעילות מוזאון הכנסת - י"פ התשע"ד, עמ' 3498.

5. **הפעלת מוזאון הכנסת ומנהל המוזאון**
- (א) מוזאון הכנסת יופעל מטעם הכנסת וינוהל בידי מנהל מוזאון הכנסת (להלן - מנהל המוזאון).
- (ב) כשיר לכהן כמנהל המוזאון אזרח ישראלי ותושב ישראל שהוא בעל תואר אקדמי בתחום מתחומי מטרותיו של מוזאון הכנסת ובעל ניסיון מקצועי וניהולי של חמש שנים לפחות בתחום מהתחומים הקשורים למטרת חוק זה.
- (ג) מועצת המוזאונים רשאית להמליץ ליושב ראש הכנסת ולמנהל המוזאון כל המלצה הנראית לה בעניין הקמתו והפעלתו של המוזאון כאמור בסעיף 3(2).

פרק ג': המועצה המייעצת

6. **המועצה המייעצת³⁰⁶**
- (א) למוזאון הכנסת תהיה מועצה מייעצת בת 13 חברים, שימנה יושב ראש הכנסת, ואלה חבריה:
- (1) שני נציגי ציבור בעלי רקע וניסיון בתחומים מתחומי מטרותיו של מוזאון הכנסת, שלפחות אחד מהם הוא נציג גוף העוסק בשימור אתרים;
- (2) שלושה חברי הכנסת לשעבר;
- (3) נציג ציבור בעל מעמד בשדה החינוך;

³⁰⁶ מינוי חברי המועצה המייעצת - י"פ התשע"א, עמ' 1738 ועמ' 4752; התשע"ד, עמ' 4824; התשע"ה, עמ' 4892 (הארכת מינוי יו"ר וחברים) ועמ' 5988 (הארכת מינוי חבר); י"פ התשפ"ב, עמ' 4939; התשפ"ד, עמ' 6430 (מינוי חברה).

- (4) שני בעלי מעמד בשדה ההשכלה הגבוהה, בתחומים מתחומי מטרותיו של מוזאון הכנסת, לפי המלצת המועצה להשכלה גבוהה כמשמעותה בחוק המועצה להשכלה גבוהה;
- (5) הגנז או נציגו; לעניין זה, "הגנז" - כהגדרתו בחוק הארכיונים, התשט"ו-1955 (בסעיף זה - חוק הארכיונים);
- (6) נציג מועצת המוזאונים, בעל מומחיות ומעמד בתחום מתחומי מטרותיו של מוזאון הכנסת, לפי המלצת מועצת המוזאונים;
- (7) חבר מועצת הארכיונים העליונה, כמשמעותה בחוק הארכיונים, בעל מומחיות ומעמד בתחום מתחומי מטרותיו של מוזאון הכנסת, לפי המלצת המועצה האמורה;
- (8) נציג שר האוצר;
- (9) נציג עיריית ירושלים, לפי המלצת ראש עיריית ירושלים.
- (ב) לא ימונה כחבר המועצה המייעצת מי שהורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה הוא אינו ראוי לשמש כחבר המועצה או מי שתלוי ועומד נגדו כתב אישום בעבירה כאמור.
- (ג) יושב ראש הכנסת ימנה את יושב ראש המועצה המייעצת מבין חבריה המנויים בפסקאות (1) או (2) שבסעיף קטן (א).
- (ד) הודעה בדבר מינוי חברי המועצה המייעצת תפורסם ברשומות.

- (ה) לדיוני המועצה המייעצת יוזמנו :
- (1) מזכיר הכנסת ;
 - (2) המנהל הכללי של הכנסת או עובד בכיר בכנסת מטעמו ;
 - (3) מנהל המוזאון.
7. (א) תפקידי המועצה המייעצת -
- תפקידי המועצה המייעצת**
- (1) לייעץ ליושב ראש הכנסת בעניינים אלה :
 - (א) מדיניותו הכללית, ניהולו והפעלתו של מוזאון הכנסת ;
 - (ב) תקציב מוזאון הכנסת והתוויית תכנית העבודה השנתית שלו ;
 - (ג) שחזור המשכן הקודם, שימורו והכשרתו כאמור בסעיף 15 ;
 - (2) לעקוב אחר יישום מדיניות מוזאון הכנסת ואחר ניהולו והפעלתו בידי מנהל המוזאון ולדווח ליושב ראש הכנסת בעניינים אלה.
 - (ב) המועצה המייעצת תהיה רשאית לקבל ממנהל המוזאון מידע ודיווחים על פעילות מוזאון הכנסת, ככל הדרוש לה למילוי תפקידיה לפי חוק זה.
8. (א) המועצה המייעצת תתכנס לפחות פעם בשנה וכן לפי דרישה בכתב של ארבעה מחבריה.
- סדרי העבודה של המועצה המייעצת**

- (ב) יושב ראש המועצה המייעצת ינהל את ישיבותיה; הוא יזמן את ישיבות המועצה ויקבע את מועדן, מקומן וסדר יומן.
- (ג) המועצה המייעצת תקבע את סדרי עבודתה ככל שלא נקבעו לפי חוק זה.
- (א) 9. **גמול והחזר הוצאות**
 חבר המועצה המייעצת שאינו עובד המדינה, עובד גוף מתוקצב או נציג של גוף שאותו הוא מייצג במועצה, זכאי לקבל גמול בעבור השתתפות בישיבות המועצה לפי הוראות סעיף קטן (ג), ובלבד שאינו זכאי לקבל, ממקור אחר, תמורה בעבור ההשתתפות.
- (ב) חבר המועצה המייעצת שאינו זכאי לגמול לפי סעיף קטן (א) זכאי לקבל החזר הוצאות שהוציא לצורך השתתפות בישיבות המועצה לפי הוראות סעיף קטן (ג), ובלבד שאינו זכאי לקבל, ממקור אחר, החזר הוצאות.
- (ג)³⁰⁷ יושב ראש הכנסת יקבע כללים ותנאים שלפיהם ישולמו גמול או החזר הוצאות לחבר המועצה המייעצת בהתאם להוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב) ואת שיעוריהם.
- (ד) בסעיף זה, "עובד המדינה", "עובד גוף מתוקצב" - כהגדרתם בסעיף 32 לחוק יסודות התקציב.
10. **תקופת כהונה של חבר המועצה המייעצת**
 חבר המועצה המייעצת יתמנה לתקופה של ארבע שנים, וניתן לשוב ולמנותו לתקופות כהונה נוספות; ואולם, לא יכהן חבר המועצה המייעצת, למעט החברים המנויים בפסקאות (5) ו-(8) שבסעיף 6(א), יותר משלוש תקופות כהונה רצופות.

³⁰⁷ כללי מוזאון הכנסת (תשלום גמול לחברי המועצה המייעצת למוזאון הכנסת) (הוראת שעה), התשע"א-2011 - ק"ת התשע"א, עמ' 1348; התשע"ה, עמ' 1238 (עמדו בתוקף עד יום 1.12.18).

- פקיעת כהונה והשעיה של חבר המועצה המייעצת** 11. (א) חבר המועצה המייעצת יחדל לכהן לפני תום תקופת כהונתו באחת מאלה:
- (1) התפטר במסירת כתב התפטרות ליושב ראש הכנסת;
 - (2) הורשע בעבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה הוא אינו ראוי לשמש כחבר המועצה המייעצת;
 - (3) חדל להיות עובד המדינה או עובד או חבר הגוף שהוא מייצג במועצה המייעצת;
 - (4) נתקיימה בו אחת הנסיבות הפוסלות אדם מהיות חבר המועצה המייעצת.
- (ב) הוגש כתב אישום נגד חבר המועצה המייעצת בשל עבירה שמפאת מהותה, חומרתה או נסיבותיה הוא אינו ראוי לשמש כחבר המועצה המייעצת, רשאי יושב ראש הכנסת להשעותו מכהונתו עד לסיום ההליך בעניינו ולמנות לו ממלא מקום למשך תקופת ההשעיה, לפי הוראות סעיף 6(א).
- העברה מכהונה של חבר המועצה המייעצת** 12. יושב ראש הכנסת רשאי, לאחר התייעצות עם יושב ראש המועצה המייעצת, להעביר את חבר המועצה המייעצת מכהונתו לפני תום תקופת כהונתו בשל אחת מאלה:
- (1) נבצר ממנו, דרך קבע, למלא את תפקידו;
 - (2) הוא נעדר משלוש ישיבות רצופות של המועצה המייעצת או מארבע מישיבותיה בתוך שנה אחת.
- תוקף פעולות** 13. קיום המועצה המייעצת, סמכויותיה ותוקף החלטותיה לא ייפגעו מחמת שנתפנה מקומו של חבר בה או מחמת ליקוי במינויו או בהמשך כהונתו, ובלבד שרוב חברי המועצה המייעצת מכהנים כדין.

14. **ניגוד עניינים** (א) לא יתמנה ולא יכהן כחבר המועצה המייעצת מי שעלול להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו כאמור לבין עניין אישי שלו או לבין תפקיד אחר שלו.

(ב) חבר המועצה המייעצת יימנע מהשתתפות בדיון ומהצבעה בישיבות, אם הנושא הנדון עלול לגרום לו להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של ניגוד עניינים בין תפקידו לבין עניין אישי שלו או לבין תפקיד אחר שלו; חבר המועצה המייעצת לא יטפל במסגרת תפקידו בנושא שעלול לגרום לו להימצא במצב כאמור גם מחוץ לישיבות.

(ג) התברר לחבר המועצה המייעצת כי נושא הנדון בישיבה או המטופל על ידיו עלול לגרום לו להימצא במצב של ניגוד עניינים כאמור בסעיפים קטנים (א) או (ב), יודיע על כך ליושב ראש המועצה המייעצת, ויימנע מהשתתפות בישיבות באותו נושא או מטיפול בו.

(ד) לעניין סעיף זה, אחת היא אם מילוי התפקיד האחר הוא בתמורה או שלא בתמורה.

(ה) בסעיף זה -

"עניין אישי" - לרבות עניין אישי של קרובו או עניין של גוף שחבר המועצה המייעצת או קרובו מנהלים או עובדים אחראים בו, או עניין של גוף שיש לכל אחד מהם חלק בהון המניות שלו, בזכות לקבל רווחים, בזכות למנות מנהל או בזכות הצבעה;

"קרוב" - בן זוג, הורה, בן, בת ובני זוגם, אח או אחות וילדיהם, גיס, גיסה, דוד, דודה, חותן, חותנת, חם, חמות, חתן, כלה, נכד או נכדה, או אדם אחר הסמוך על שולחנו של חבר המועצה המייעצת.

פרק ד': שחזור, שימור והכשרה של המשכן הקודם

שחזור, שימור 15. (א) (1) מעטפת המשכן הקודם ושטח המוזאון, לרבות אולם המליאה, ישוחזרו וישומרו, ככל הניתן, באופן המשקף נאמנה את מצבם בעת שהכנסת שכנה במקרקעי המשכן הקודם; שטח המוזאון יוכשר באופן שיאפשר את הפעלתו לפי הוראות חוק זה.

(2) הפעולות האמורות בפסקה (1) ייעשו בהתחשב במטרת חוק זה ובשיקולים מוזאליים, אדריכליים ותפעוליים, ובהתאם למפרט לשחזור, לשימור ולהכשרה שאישר יושב ראש הכנסת, לאחר התייעצות עם המועצה המייעצת.

(ב) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות לפי חוק התכנון והבניה, התשכ"ה-1965.

פרק ה': קניין המדינה במקרקעי המשכן הקודם

מקרקעי המשכן הקודם 16. (א) מקרקעי המשכן הקודם, בהיותם בעלי חשיבות לאומית והיסטורית בתולדות העם והמדינה, יועמדו לקניין המדינה ביום פרסומו של חוק זה כשהם נקיים מכל שעבוד או זכות אחרת ויירשמו מכוח חוק זה על שם המדינה בפנקסי המקרקעין;

שטח המוזאון יוקצה לשימוש הכנסת וייוחד להפעלת מוזאון הכנסת בידיה לפי חוק זה; החשב הכללי במשרד האוצר יפעל להגשת הבקשות לצורך רישום בפנקסי המקרקעין ולהקצאת שטח המוזאון כאמור.

(ב) משהועמדו מקרקעי המשכן הקודם לקניין המדינה כאמור בסעיף קטן (א) -

- (1) לא יהיה תוקף לכל עסקה של הקניית בעלות בהם או עסקה אחרת הטעונה רישום (בסעיף זה - עסקה) ולכל התחייבות לעסקה;
- (2) לא יינתן צו אכיפה בשל התחייבות לעסקה;
- (3) לא תירשם עסקה או הערה ביחס להתחייבות לעסקה.
- (ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), יושב ראש הכנסת, לאחר התייעצות עם המועצה המייעצת, רשאי לאשר מראש עסקה או התחייבות לעסקה לגבי שטח המוזאון, ושר האוצר רשאי לאשר מראש עסקה או התחייבות לעסקה לגבי מקרקעי המשכן הקודם שאינם שטח המוזאון, והכל בלבד שהעסקה אינה עסקה של הקניית בעלות.
- (ד) הערה בדבר ההגבלות כאמור בסעיפים קטנים (ב) ו-(ג) תירשם בפנקסי המקרקעין; החשב הכללי במשרד האוצר יפעל להגשת הבקשות לרישום הערה כאמור.
17. (א) בסעיף זה -
- "הודעה" - הודעה שתימסר בדרך ובתנאים שבהם ניתנת הודעה לפי סעיף 7 לפקודת הקרקעות;
- "ועדת ההשגות" ו"שמאי מכריע" - כהגדרתם בפקודת הקרקעות;
- "חוקי רכישה" - פקודת הקרקעות וחוק לתיקון דיני הרכישה לצרכי ציבור, התשכ"ד-1964.

**מסירת
החזקה,
פינוי
ופיצויים**

(ב) שר האוצר יורה, בהודעה, כי מי שמחזיק במקרקעי המשכן הקודם (בסעיף זה - המחזיק) ימסור את ההחזקה במקרקעי המשכן הקודם ויפנה אותם מכל אדם או חפץ.

(ג) נמסרה הודעה, ימסור המחזיק את ההחזקה במקרקעי המשכן הקודם ויפנה אותם מכל אדם או חפץ עד למועד הקבוע בהודעה.

(ד) חלף המועד למסירת ההחזקה כאמור בהודעה וההחזקה לא נמסרה, רשאי הגורם ששר האוצר הסמיך לכך בהודעה לתפוס את מקרקעי המשכן הקודם ולהחזיק בהם וכן לפנותם מכל אדם או חפץ, בלא צו של בית משפט.

(ה) הוראות חוקי הרכישה לעניין פיצוי בעל זכויות או טובת הנאה במקרקעין, יחולו על פיצוי בעל הזכויות במקרקעי המשכן הקודם (בסעיף זה - בעל הזכויות) בשל העמדתם לקניין המדינה, בכפוף להוראות חוק זה, בשינויים המחויבים ובשינוי זה: בכל מקום בחוקי הרכישה שבו מדובר במועד פרסום הודעה לפי סעיף 5 לפקודת הקרקעות, ייקרא כאילו מדובר במועד פרסומו של חוק זה.

(ו) (1) בכפוף להוראות פסקה (4), הוראות סעיפים קטנים (ג) עד (ה) לא יחולו אם בעל הזכויות הודיע בכתב לשר האוצר, כי חלף קבלת פיצויים לפי סעיף קטן (ה), בכוונתו להגיש תביעה לפיצויים או הליך משפטי לפי דין אחר (בסעיף זה - הליך משפטי אחר), ובלבד שהודיע כאמור בתוך 30 ימים מיום פרסומו של חוק זה; אין בהודעה לפי סעיף קטן זה כדי ליצור עילת תביעה אם אינה קיימת לפי דין.

(2) הוראות סעיף קטן (ז) יחולו גם על הליך משפטי אחר שהוגש בידי בעל הזכויות; הליך כאמור יוגש לא יאוחר משנה מיום פרסומו של חוק זה.

(3) הודיע בעל הזכויות לפי פסקה (1) שבכוונתו להגיש הליך משפטי אחר, ישולם לו, בתוך ארבעה חודשים, הסכום שהיה מתקבל ממכירת מקרקעי המשכן הקודם אילו נמכרו בשוק על ידי בעל הזכויות מרצונו הטוב ביום פרסומו של חוק זה, בלי להביא בחשבון כל השבחה או עבודות שנעשו או נבנו או ייעשו או ייבנו על מקרקעי המשכן הקודם, ובכפוף להוראות חוקי הרכישה לעניין פיצוי בעל זכויות או טובת הנאה במקרקעין, בשינויים המחויבים, לפי שומת השמאי הממשלתי הראשי או מי מטעמו (בסעיף קטן זה - השומה).

(4) שר האוצר יודיע לבעל הזכויות על השומה ועל המועד לתשלום סכום השומה; עם תשלום הסכום כאמור, ימסור המחזיק את ההחזקה במקרקעי המשכן הקודם ויפנה אותם מכל אדם או חפץ, ויחולו הוראות סעיף קטן (ד), בשינויים המחויבים.

(5) חלקו בעל הזכויות או שר האוצר על השומה, ייושב הסכסוך בעניין סכום הפיצויים כאמור בפסקה (3) בדרך הקבועה בסעיף 9א לפקודת הקרקעות, בשינויים המחויבים.

(ז) סכסוך על גובה הפיצויים המגיעים בעד זכות במקרקעי המשכן הקודם, הגשת תביעה לפיצויים או פנייה לוועדת ההשגות או לשמאי מכריע, לרבות לפי סעיף קטן (ו), לא ישמשו עילה לעיכוב הכניסה לקרקע או לתפיסת ההחזקה בה לפי סעיף זה.

פרק ו': הוראות שונות

18. **עיקול, שעבוד וזכות עיכון**
מוצג שבבעלות הכנסת המוצג במוזאון הכנסת או המשמש לפעילותו לא יהיה ניתן לעיקול או לשעבוד ולא יהא נושא לזכות עיכון.
19. **תקציב**
בסעיף תקציב הכנסת בחוק התקציב השנתי תיקבע תכנית נפרדת לשחזור, לשימור ולהכשרה של מוזאון הכנסת לפי חוק זה, ולסכום הפיצויים לפי פרק ה'; בסעיף זה, "סעיף תקציב" ו"תכנית" - כהגדרתם בחוק תקציב שנתי כמשמעותו בחוק יסודות התקציב.
20. **ביצוע ותקנות**
יושב ראש הכנסת ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי, לאחר התייעצות עם המועצה המייעצת ובאישור הוועדה למוזאון הכנסת, להתקין תקנות לביצועו, לרבות בדבר דמי כניסה ואגרות בעד שירותים שנותן מוזאון הכנסת והצמדת האגרות למדד המחירים לצרכן, כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה; בתקנות כאמור יכול שייקבעו שיעורים שונים של דמי כניסה ואגרות כאמור, וכן פטורים לסוגים של מבקרים או מקבלי שירותים.
21. **תחילה ומינוי מועצה מייעצת ראשונה**
(א) תחילתו של חוק זה, למעט סעיף 6 ופרק ה', ארבעה חודשים מיום פרסומו.
(ב) המועצה המייעצת הראשונה תמונה לפי הוראות סעיף 6, בתוך שלושה חודשים מיום פרסומו של חוק זה.

22. הוראת מעבר
לעניין
תשלומים
לרשות
מקומית

על אף האמור בכל דין, מקרקעי המשכן הקודם יהיו פטורים מכל אגרה, ארנונה, היטל או תשלום חובה אחר, המשתלמים לרשות מקומית, בנוגע לתקופה שבה המשכן הקודם יהיה ריק מכל אדם וחפץ, ובנוגע לתקופה שבה מתבצעים השחזור, השימור וההכשרה לפי חוק זה, וכל עוד לא החלה הפעלתו של מוזאון הכנסת.

חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973³⁰⁸

הגדרות	1. בחוק זה -
(תיקונים מס' 17, 16, 12, 5, 25, 24, 23, 21, 35, 33, 32, 26, 43 ו-37)	"מפלגה" - כמשמעותה בחוק המפלגות, התשנ"ב-1992;
	"סיעה" - כל אחד מאלה:

(1) מפלגה שהיתה מיוצגת על ידי סיעה בכנסת היוצאת, הגישה בבחירות לכנסת רשימת מועמדים והיא מיוצגת בכנסת על ידי חבר כנסת אחד לפחות;

³⁰⁸ ס"ח התשל"ג, עמ' 52; תיקון מס' 1 - ס"ח התשל"ה, עמ' 84; תיקון מס' 2 - ס"ח התש"ס, עמ' 183; תיקון מס' 3 - ס"ח התשמ"א, עמ' 282; תיקון מס' 4 - ס"ח התשמ"א, עמ' 292; תיקון מס' 5 - ס"ח התשמ"ב, עמ' 84; תיקונים מס' 6 ו-7 - ס"ח התשמ"ט, עמ' 166; תיקון מס' 8 - ס"ח התשמ"ט, עמ' 6; תיקון מס' 9 - ס"ח התשמ"ט, עמ' 73; תיקון מס' 10 - ס"ח התש"ן, עמ' 104; תיקון מס' 11 - ס"ח התשנ"א, עמ' 92; תיקון מס' 12 - ס"ח התשנ"ב, עמ' 193; תיקון מס' 13 - ס"ח התשנ"ג, עמ' 156; תיקון מס' 14 - ס"ח התשנ"ד, עמ' 62; תיקון מס' 15 - ס"ח התשנ"ד, עמ' 77; תיקון מס' 16 - ס"ח התשנ"ד, עמ' 114; תיקון מס' 16 (תיקון) - ס"ח התשנ"ה, עמ' 435; תיקון מס' 17 - ס"ח התשנ"ו, עמ' 121; תיקון מס' 18 - ס"ח התשנ"ו, עמ' 311; תיקון מס' 19 - ס"ח התשנ"ט, עמ' 98; תיקון מס' 20 - ס"ח התש"ס, עמ' 207; תיקון מס' 21 (בטעות נרשם כתיקון מס' 22) - ס"ח התשס"א, עמ' 101; תיקון מס' 22 - ס"ח התשס"א, עמ' 156; תיקון מס' 23 - ס"ח התשס"ב, עמ' 5; ת"ט - ס"ח התשס"ב, עמ' 144; תיקון מס' 24 והוראת שעה - ס"ח התשס"ג, עמ' 23; תיקון מס' 25 - ס"ח התשס"ד, עמ' 309; תיקון מס' 26 - ס"ח התשס"ד, עמ' 422; תיקון מס' 27 - ס"ח התשס"ה, עמ' 266; תיקון מס' 28 - ס"ח התשס"ה, עמ' 719; תיקון מס' 29 (עקיף) - ס"ח התשס"ח, עמ' 593; תיקון מס' 30 (עקיף) - ס"ח התשס"ט, עמ' 316; תיקון מס' 31 - ס"ח התשע"ב, עמ' 189; תיקון מס' 32 (עקיף) - ס"ח התשע"ד, עמ' 347; תיקון מס' 33 והוראת שעה - ס"ח התשע"ה, עמ' 52; תיקון מס' 34 (עקיף) - ס"ח התשע"ז, עמ' 453; תיקון מס' 35 - ס"ח התשע"ז, עמ' 520; תיקון מס' 36 - ס"ח התשע"ח, עמ' 710; תיקון מס' 37 (עקיף) - ס"ח התשע"ט, עמ' 221 (דחיית תחילה - התש"ף, עמ' 14); תיקון מס' 38 (ה"ש - עקיף) [לא מוספר במקור] - ס"ח התשע"ט, עמ' 334 (חוק התפזרות הכנסת ה-21); תיקון מס' 39 (ה"ש - עקיף) - ס"ח התש"ף, עמ' 9 (חוק הבחירות לכנסת ה-23 (הוראות מיוחדות)); תיקון מס' 40, ס"ח התש"ף, עמ' 11; תיקון מס' 41 (ה"ש - עקיף) - ס"ח התש"ף, עמ' 41 (חוק ממשלת חילופים (תיקון חקיקה והוראת שעה), התש"ף-2020); תיקון מס' 42 (עקיף) - ס"ח התשפ"ב, עמ' 899 (חוק התפזרות הכנסת ה-25 ומימון מפלגות); תיקון מס' 43 (עקיף) - ס"ח התשפ"ד, עמ' 158 (ק"ת התשפ"ד, עמ' 3754). לעניין הוראות מיוחדות לבחירות לכנסת ה-21, ה-22, ה-23, ה-24 וה-25 (ס"ח התשפ"א, עמ' 202) - ר' בסוף החוק.

(2) מפלגה שועדת הכנסת הכירה בנציגה או בנציגיה בכנסת כסיעה;

(3) צירוף של שתי מפלגות או יותר המקיימות בכנסת סיעה אחת;

"סיעה חדשה" - מפלגה שלא היתה מיוצגת על ידי סיעה בכנסת היוצאת, הגישה בבחירות לכנסת רשימת מועמדים והיא מיוצגת בכנסת על ידי חבר כנסת אחד לפחות;

"גוף הקשור לסיעה" - חבר בני אדם, בין מואגד ובין שאינו מואגד, המשתתף בתעמולת הבחירות או בפעילות מפלגתית שוטפת, שלדעת מבקר המדינה יש לראותו כזרוע של הסיעה בהתחשב בכל האיפיונים הבאים או מקצתם: מטרותיו של חבר בני אדם, פעולותיו, זהות בעליו, מנהליו וחבריו, ייעוד רווחיו והמקורות לכיסוי הפסדיו; אך למעט הסתדרות עובדים ואגודה שיתופית להתיישבות לענין פעולות אשר לדעת מבקר המדינה הן עשו שלא בחזקת זרוע של סיעה;

"הוצאות" - הוצאות של סיעה לארגון פעולותיה, לתעמולה ולהסברה ולקיום הקשר הארגוני והרעיוני עם הציבור, לרבות התחייבויות בשל הוצאות כאלה;

"הוצאות בחירות"³⁰⁹ - ההוצאות המיוחדות של סיעה או של רשימת מועמדים, שהוצאו בתקופת הבחירות או למען הבחירות במערכת הבחירות לכנסת;

"הוצאות שוטפות" - הוצאות של סיעה, למעט הוצאות הבחירות;

³⁰⁹ "מתכלית חוק המימון ... עולה שהכספים הניתנים מכוחו - אינם אמורים להגיע לכיסם של מועמדים או מקורביהם, אלא נועדו לשרת את התמודדות הסיעות בבחירות... סיעה אינה רשאית לשלם שכר למועמדים מתוכה, במסגרת פעילות שגרתית של מסע הבחירות, ומטלות שמוטלות, דרך קבע, על מועמד המבקש להיבחר" (מב"כ 3/21 חד"ש נ' יו"ר הכנסת, ניתן ביום 8.4.2019).

"מימון ההוצאות השוטפות שסיעה מקבלת בחודש" - המימון המגיע לסיעה לפי סעיפים 3(ג) ו-12, לרבות לפי הסכם כאמור בסעיף 12(ד);

"צוות פרלמנטרי" - עובדים של מפלגה או של סיעה המועסקים דרך קבע במשרדי הסיעה בכנסת ועיקר עיסוקם בפעילות הפרלמנטרית של הסיעה בכנסת;

"היום הקובע" - כל אחד מאלה, לפי הענין -

(1) היום ה-101 לפני יום הבחירות לכנסת לפי סעיף 9 לחוק-יסוד: הכנסת;

(2) בבחירות המתקיימות על פי חוק התפזרות הכנסת, כאמור בסעיף 34 לחוק-יסוד: הכנסת - היום השלישי אחרי תחילת אותו חוק;

(3) בבחירות מוקדמות המתקיימות לפי הוראות סעיפים 11(ב) או 29(ו) לחוק-יסוד: הממשלה או לפי הוראות סעיף 36א לחוק-יסוד: הכנסת - היום השלישי אחרי היום שבו נוצרה העילה לקיום הבחירות המוקדמות;

"תקופת הבחירות" - התקופה שמן היום הקובע עד יום הבחירות;

"יחידת מימון" - סכום שקבעה הועדה הציבורית כיחידת מימון לענין חוק זה, והודעה על קביעתו פורסמה ברשומות;

"הועדה הציבורית" - הועדה שהוקמה לפי סעיף 1א;

"חוק הבחירות" - חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969;

"חוק הכנסת" - חוק הכנסת, התשנ"ד-1994;

"חוק פסיקת ריבית והצמדה" - חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961;

"רשימת מועמדים" - מפלגה שאינה מיוצגת בכנסת
והגישה בבחירות לכנסת רשימת מועמדים ;

"רשימת מועמדים משותפת" - כהגדרתה בסעיף 57
לחוק הבחירות ;

"הסכם מימון שוטף" - הסכם בין מפלגות שהגישו
רשימת מועמדים משותפת לעניין המימון החודשי
כאמור בסעיף 12(ד), שהוגש ליושב ראש ועדת
הבחירות המרכזית בעת הגשת רשימת המועמדים
המשותפת ;

"הסכם הוצאות בחירות" - הסכם בין מפלגות
שהגישו רשימת מועמדים משותפת לעניין מימון
הבחירות כאמור בסעיף 13(בד) ;

"תאגיד בנקאי" - כמשמעותו בחוק הבנקאות
(רישוי), התשמ"א-1981.

"גוף פעיל בבחירות"³¹⁰ - אדם או חבר בני אדם
אשר נרשם כאמור בסעיף 10ג(א) לשם ביצוע
פעילות בבחירות;³¹¹

³¹⁰ ההגדרות "גוף פעיל בבחירות", "מאגר מידע" ו"פעילות בבחירות" - תחילתן שישה חודשים מיום פרסומו של תיקון מס' 35 (פורסם ביום 28.3.2017).
³¹¹ (1) בעתירה נגד החלטת יו"ר ועדת הבחירות כי העותרת היא גוף פעיל בבחירות נקבעו עקרונות בשאלה מהי פעילות בבחירות. השופט סולברג: "בין אם רשימת מועמדים מסוימת פירושה רשימה אחת, בין אם פירושה מספר רשימות, מקובלת עלי קביעתו של יו"ר ועדת הבחירות, כי את הפעילות העומדת לבחינה יש לבחון מבעד למשקפיו של 'הבוחר הסביר'. בחינה זו, אשר נעשית בהתאם למכלול נסיבות העניין, היא אמת המידה שעל-פיה יש להבחין בין פעילות שמהותה תמיכה או התנגדות עקרונית לרעיונות כלליים, החוצים רשימות ומפלגות, לבין תמיכה או התנגדות מפורשת או משתמעת, לרשימת מועמדים מסוימת (אחת או יותר). ישומו של מבחן זה אינו בהכרח פשוט...כפי שציין יו"ר ועדת הבחירות, על אף שהמבקשת מנסה לשוות לפעילותה במישור זה נופך עקרוני, שאיננו מזוהה עם גורם מסוים או רשימת מועמדים מסוימת, זהו אינו מצב הדברים... מנקודת מבטו של 'הבוחר הסביר', באקלים הפוליטי הנוכחי, מכונים הדברים כלפי רשימת מועמדים מסוימת..." (בג"ץ 5527/19 דרכנו-יוצאים לפעולה (חל"צ) נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית ואח', ניתן ביום 3.9.2019).

(2) "המחוקק הועיד את הגדרת 'גוף פעיל בבחירות' לגופים המבצעים פעילות של פנייה מכוונת ובלתי אמצעית לבוחרים פוטנציאליים, או לפרסום של תעמולת בחירות באמצעות רכישת מודעות פרסום בעיתונות, בשלטי חוצות או במרחב

"מאגר מידע" - מאגר כאמור בפסקה (1) להגדרה "פעילות בחירות";

"פעילות בחירות" - אחת או יותר מהפעילויות המנויות להלן שבוצעה שלא בידי מפלגה או גוף הקשור לסיעה:

"ריבית שקלית" - כהגדרתה בחוק פסיקת ריבית והצמדה.

(1) יצירת מאגר מידע ובו פרטים מזהים של בוחרים בבחירות לכנסת לצד מידע בדבר כוונות ההצבעה שלהם בבחירות, לשם ביצוע הפעילויות האמורות בפסקאות (2) עד (4) שלהלן, ושלא לשם מכירתו למפלגה;

(2) הסעת בוחרים ביום הבחירות לכנסת, שלא לפי חוק ושלא בתמורה מלאה, לשם הבטחת הצבעתם בשל כוונות ההצבעה שלהם בבחירות;

(3) פנייה ישירה בתקופת הבחירות לבוחרים בעלי עמדות פוליטיות מסוימות שמטרתה להשפיע עליהם להצביע בעד רשימת מועמדים מסוימת או להימנע מלהצביע בעד רשימת מועמדים מסוימת³¹²;

האינטרנטי. המחוקק לא התכוון להחיל את המגבלות הנלוות להגדרת "גוף פעיל בבחירות" על גוף תקשורת שהוא גוף מסחרי עם כוונות רווח, גוף המשדר שלל תכנים לציבור בלתי מסוים ובאופן קבוע שלא בהכרח קשור למערכת בחירות לכנסת. המחוקק החריג במודע מגדרי החוק מאמרי דעה וכתבות עיתונאיות באמצעי תקשורת והחיל אותן על מודעות בתשלום בלבד. אכן, המחוקק ביקש לקדם ערכים של שקיפות ופיקוח על מימון מפלגות באמצעות גופים חוץ-מפלגתיים, אך תחם את הפגיעה הפוטנציאלית בחופש הביטוי הפוליטי וביכר עיקרון זה על פני הטלת מגבלות על אמצעי תקשורת באופן העלול להביא לסגירתו" (מב"כ 1/25 יש עתיד - בראשות יאיר לפיד נ' ערוץ יהודי ישראלי בע"מ (ערוץ עכשיו 14), ניתן ביום 13.10.2022).

³¹² "הביטוי 'רשימת מועמדים מסוימת' זכה לשתי פרשנויות. לגישתו המרחיבה של המשנה לנשיאה... הביטוי עשוי לכלול גם גוש רשימות, ואילו לעמדת היועצת המשפטית לממשלה, יש ליתן פירוש מצמצם למונח זה, כך שהכוונה לפעילות בעד או נגד רשימת מועמדים מסוימת, להבדיל מפעילות המכוונת כלפי מספר רשימות

(4) תעמולה באמצעות מודעות פרסום, שמטרתה להשפיע על בוחרים להצביע בעד רשימת מועמדים מסוימת או להימנע מלהצביע בעד רשימת מועמדים מסוימת.

ועדה ציבורית 1א. (א) לצורך חוק זה תוקם ועדה ציבורית של שלושה, ובראשה שופט שמינה נשיא בית המשפט העליון; את חבריה האחרים ימנה יושב ראש הכנסת; אחד מחברי הוועדה יהיה בעת מינויו חבר בסגל האקדמי של מוסד להשכלה גבוהה שהוכר לפי חוק המועצה להשכלה גבוהה, התשי"ח-1958.

(ב) תקופת כהונתה של הוועדה הציבורית תהיה ארבע שנים מיום מינויה; הודעה על מינוי הוועדה ועל הרכבה תפורסם ברשומות מטעם הכנסת.

(ג) חבר הוועדה הציבורית שיהיו בה שתי תקופות כהונה מלאות ברציפות לא ימונה לתקופת כהונה נוספת ברציפות.

(ד) חדל חבר הוועדה לכהן או נבצר ממנו דרך קבע למלא תפקידו, ימונה אחר במקומו כאמור בסעיף קטן (א) ליתרה של תקופת כהונתה של הוועדה.

(ה) יושב ראש הכנסת יקבע הוראות בדבר תשלום גמול לחברי הוועדה הציבורית שישולם מאוצר המדינה.

מועמדים... יש לבכר את עמדתה של היועצת המשפטית לממשלה בסוגיה זו... עמדה זו נתמכת הן בלשון החוק הפשוטה והן בתכלית הסובייקטיבית של המחוקק, כפי שעולה מהפרוטוקולים של הדיונים בהצעת החוק... גישה פרשנית מצמצמת מתיישבת גם עם התכלית האובייקטיבית של החוק, שהיא מניעת מימון חיצוני בדרכי עקיפין לרשימה ספציפית. ולבסוף, פרשנות זו מתיישבת גם עם חשיבותו של חופש הביטוי הפוליטי. " (מב"כ 4/25, 5/25, 6/25 עתירות של "הליכוד" למתן צו לפי סעיף 10ג(ז), ניתן ביום 28.10.2022).

תפקידי הועדה הציבורית 314(א)1. הועדה הציבורית תקבע את שיעור יחידת המימון כאמור בסעיף 3.

(תיקונים מס')

16, 21 ו-23) 313

(ב) תחילתה של קביעת יחידת המימון תהיה באחד המועדים הבאים, כפי שתחליט הועדה הציבורית: 1 בינואר, 1 באפריל, 1 ביולי או 1 באוקטובר.

313 תפקידים נוספים של הוועדה לפי חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג-1993 (תוקן בחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז-2016):

סעיף 4: "המדד היסודי" - המדד שפורסם לאחרונה לפני יום ג' בטבת התשע"ז (1 בינואר 2017), ואם החליטה הוועדה הציבורית כאמור בסעיף 4 להגדיל את הסכום של יחידת החישוב לפי הסעיף האמור - המדד שפורסם לאחרונה לפני יום קבלת ההחלטה.

סעיף 4א: "הוועדה הציבורית האמורה בסעיף 1 לחוק מימון מפלגות, תשל"ג-1973 (להלן - הוועדה הציבורית), רשאית להגדיל את הסכום של יחידת החישוב; בלי לגרוע מכלליות הסמכות הנתונה לה כאמור, לקראת מועד עריכתן של בחירות כלליות כאמור בסעיף 4 לחוק הבחירות ולא יאוחר משנה לפני אותו מועד, תבחן הוועדה הציבורית ותחליט אם להגדיל את הסכום של יחידת החישוב ובכמה; החליטה הוועדה הציבורית להגדיל את סכום יחידת החישוב לפי סעיף זה, תפרסם הודעה ברשומות על סכום יחידת החישוב המוגדל."; הבחירות לרשויות המקומיות שנועדו להתקיים באוקטובר 2023 נדחו בשל המצב הביטחוני למועד חדש, לפי **חוק לדחיית הבחירות הכלליות לרשויות המקומיות, התשפ"ד-2023**. סעיף 12 לחוק קבע הוראות הנוגעות למימון הבחירות לרשויות המקומיות ובין היתר תיקן את **סעיף 4א** כך שנקבע בו כי "לקראת מועד עריכתן של בחירות כלליות לפי המועד החדש... ולא יאוחר מ-45 ימים לפני אותו מועד, תבחן הוועדה הציבורית אם להגדיל את הסכום של יחידת החישוב ובכמה; הוועדה תחליט בעניין זה לא יאוחר מיום י"ז בטבת התשפ"ד (29 בדצמבר 2023); תוקפה של החלטה כאמור יהיה לעניין הבחירות במועד החדש בלבד". הבחירות נדחו ליום 27.2.2024, ולעניין הבחירות במועד זה הגדילה הוועדה הציבורית את סכום יחידת החישוב מ-63 ₪ ל-74 ₪ ("פ' התשפ"ד 11979, עמ' 2591).

סעיף 31: "שכר עבודה בבחירות" - הכנסה... ששילמה סיעת אם, סיעה, רשימה או רשות ממונה על ביצוע הבחירות (להלן - המשלם) לאדם (להלן - המקבל), כתמורה בעד עבודה בשל הבחירות שנעשתה בתקופת הבחירות... ובלבד שהסכום הכולל בעד עבודה ובעד הסעה והוצאות כאמור לא יעלה על סכום שקבעה הוועדה הציבורית."

314 בג"ץ דחה עתירה לביטול הסעיפים הנוגעים למימון בחוק התפוזות הכנסת העשרים וארבע ומימון מפלגות, התשפ"ב-2022, לאחר שהעותרת חזרה בה מהעתירה. לצד זאת ציין ביהמ"ש כך: "רשמנו לפנינו את הערותיה של יו"ר הוועדה הציבורית לעניין מימון מפלגות, השופטת (בדימוי) א' פרוקציה, שהבהירה כי במסגרת הליכי חקיקה שנוגעים למימון מפלגות, יש להקפיד על שיתופה של הוועדה ובתוך כך להותיר בידה זמן ואמצעים לבחון לעומק את הסוגיות הנוגעות לעניין,

(ג) הוועדה הציבורית לא תפחית סכום או יחידת מימון שקבעה אלא בהחלטה שהתקבלה פה אחד.

(ד) לא תיקבע יחידת מימון בתוקף למפרע.

(ה) [בוטל].

הצמדה 1.ג. (א) בסעיף זה, "מדד" - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה. (תיקונים מס' 19 ו-35)

(ב) יחידת המימון תתעדכן ב-1 בינואר של כל שנה בהתאם לשיעור עליית המדד ולענין זה יחולו הוראות אלה:

(1) [בוטל - תיקון מס' 35].

(2) הסכומים שהשתנו יעוגלו למאה שקלים חדשים הקרובים;

ולגבש עמדה מושכלת על בסיס נתונים מוסמכים ומבוררים. עקרונות אלה מתחייבים בהליך חקיקה תקין, שעליו יש להקפיד גם בהינתן אילוצי זמן עליהם עמדה הכנסת. יו"ר הוועדה ציינה כי חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973, מסמיק את הוועדה לקבוע את שיעור יחידת המימון שעל פיה נקבע המימון לו זכאית הסיעה, בלא שנדרש לעגן החלטה זו בחקיקה ראשית; ובכך ניתן ביטוי למדיניות ראויה כאשר מדובר בהקצאת כספי ציבור בהיקפים משמעותיים לגורמי הכנסת עצמם. יו"ר הוועדה ציינה כי לעמדתה, יש מקום שהוועדה תביע עמדה גם בהליכי החקיקה שעניינם הנושאים הנלווים לשיעור יחידת המימון, כגון ההלוואות שניתנות לסיעות, נוכח ההשפעה המשמעותית של עניינים אלה על היקף המימון הממלכתי שניתן למפלגות. הליך חקיקה שכזה ימנע פגיעה באמון הציבור בכנסת ובנציגיה, ויוביל לניהול מבוקר של תקציבי המפלגות, תוך התחשבות במימוש ערך הביטוי הפוליטי במרחב הציבורי. בבג"ץ 429/20 שדה נ' כנסת ישראל (4.2.2020) רשם בית משפט זה לפניו את הודעת יו"ר הכנסת, כי ינחה את ועדות הכנסת באשר לצורך להזמין את הוועדה הציבורית לדיוני חקיקה בנושא מימון מפלגות, וציין כי חזקה על האחרונות כי יקפידו לפעול בעתיד על פי הנחייה זו (שם, פסקה 13). הנחתנו היא, בהמשך להערות האחרונות האמורות, כי הדברים ישקלו גם לגבי חקיקה שעניינה בנושאים הנלווים לשיעור יחידת המימון. (בג"ץ 5374/22 מיום 29.9.2022).

(3) הועדה תפרסם ברשומות הודעה על הסכומים שהשתנו לפי קביעתה כאמור בסעיף 11ב; הודעה על הסכומים שהתעדכנו לפי סעיף זה תפורסם ברשומות מטעם הכנסת.

(ג) הסכומים הנקובים בסעיפים 3א, 8, 8ג, 9א ו-10ג יוצמדו למדד ויעוגלו כאמור בסעיף קטן (ב); הסכומים המעודכנים יפורסמו ברשומות מטעם הכנסת.

2. **הזכות למימון (תיקונים מס' 16, 18, 26 33 ו-39)**
(א) כל סיעה זכאית, לפי הוראות חוק זה -
(1) למימון הוצאות הבחירות בתקופת הבחירות;

(2)³¹⁵ למימון הוצאותיה השוטפות בכל חודש החל בחודש שאחרי פרסום תוצאות הבחירות לכנסת ועד החודש שבו פורסמו תוצאות הבחירות לכנסת הבאה;

(3)³¹⁶ למימון התשלומים לצוות הפרלמנטרי.

³¹⁵ "פרשנותו התכליתית של הסדר מימון המפלגות על פי החוק מובילה למסקנה כי סיעה חדשה שהתפלגה מסיעת-האם זכאית למימון ציבורי של הוצאות שוטפות גם בתקופת הביניים בטרם הוקמה מפלגה, וזאת בכפוף לאישור ההתפלגות בידי ועדת הכנסת; ובלבד שכספי המימון ישולמו בפועל לסיעה רק לאחר הקמתה של המפלגה." (בג"ץ 10451/08 סיעת קדימה נ' יו"ר הכנסת, ניתן ביום 23.2.2011).

³¹⁶ תחילתו של תיקון מס' 26 ב-1 לחודש שלאחר פרסומו (החוק פורסם ביום 24.6.2004), והוא חל על מימון תשלומים לצוות הפרלמנטרי לפי סעיף 3א החל ביום התחילה ואילך.

(1א) סיעה או רשימת מועמדים שקיבלה בבחירות מספר קולות כשרים העולה על 1%, אך אינה משתתפת בחלוקת המנדטים לפי סעיף 81(א) לחוק הבחירות, זכאית לקבל הוצאות בחירות בשיעור של יחידת מימון אחת³¹⁷ ובלבד שנתקיימו התנאים שבסעיף 6(א), בשינויים המחויבים; 85% מהסכום ישולמו מיד לאחר פרסום תוצאות הבחירות, ו-15% מהסכום - מיד לאחר שמבקר המדינה הגיש ליושב ראש הכנסת דין וחשבון חיובי לפי סעיף 10(ב), ומקדמה ששולמה לרשימת המועמדים לפי סעיף 4 תנוכה מתשלומים אלו בדרך האמורה בסעיף 4(ג) או (1ג), לפי העניין; לענין זה, "קולות כשרים" - כמשמעותם בחוק הבחירות.

(ב) כספי המימון ישולמו מאוצר המדינה באמצעות יושב ראש הכנסת, לחשבון בנקאי של כל סיעה, כאמור בסעיף 6(א)(3).

מימון בחירות
חוזרות (תיקונים
מס' 16, 21 ו-23)
2.א.
[בוטל].

³¹⁷ לעניין הבחירות לכנסת ה-23, במקום "יחידת מימון אחת" יבוא "1.31 יחידות מימון".

חישוב המימון³¹⁸ (תיקונים מס' 16, 33, 35, 36, 39 ו-40)

(א) ³¹⁹ (1) המימון של הוצאות הבחירות של סיעה חדשה, יהיה לפי יחידת מימון אחת לכל מנדט שבו זכתה בבחירות לכנסת, בתוספת סכום השווה ליחידת מימון אחת.³²⁰

(2) המימון של הוצאות הבחירות של סיעה שנוצרה בכנסת היוצאת עקב החלטה של ועדת הכנסת על שינוי בהרכב הסיעתי של הכנסת ולא עקב בחירתה לכנסת היוצאת של המפלגה שאותה סיעה מייצגת, יהיה יחידת מימון אחת לכל מנדט שבו זכתה הסיעה בבחירות לכנסת הנכנסת, בתוספת סכום השווה ליחידת מימון אחת.

(ב) המימון של הוצאות הבחירות של סיעה יהיה לפי מספר יחידות המימון שנתקבל ממספר המנדטים שבהם זכתה הסיעה בכנסת היוצאת בתוספת מספר המנדטים שבהם זכתה הסיעה בכנסת הנכנסת מחולק בשתיים, בתוספת סכום השווה ליחידת מימון אחת.³²¹

³¹⁸ בג"ץ 5493/99 סיעת האיחוד הלאומי נ' יו"ר הכנסת :
(1) חישוב מימון הבחירות של סיעה המורכבת ממספר מפלגות, ייעשה על פי מעמדה של כל אחת מהמפלגות כ"סיעה" או כ"סיעה חדשה".

(2) הסעיף קובע תוספת אחידה של יחידת מימון אחת לכל סיעה בכנסת הנכנסת, ללא התחשבות במספר חבריה ובמרכיביה.

³¹⁹ לעניין הבחירות לכנסת ה-23, במקום יחידת מימון אחת החישוב הוא לפי 1.31 יחידות מימון, והתוספת היא לפי 1.81 יחידות מימון ; לעניין הבחירות לכנסת ה-25, במקום יחידת מימון אחת החישוב הוא לפי 1.4 יחידות מימון, וסכום יחידת המימון לעניין סעיפים קטנים (א), (ב), (ב1) ו-(ב2) הוא 1.6 מיליון ₪. ר' נוסחים מלאים בסוף החוק.

³²⁰ יש לראות סיעה שהוקמה בכנסת היוצאת כתוצאה מהתפלגות כסיעה חדשה (בג"ץ סיעת האיחוד הלאומי הנ"ל).

³²¹ (א) חישוב הממוצע על פי סעיף קטן זה, יחול על סיעות שזכו במנדטים בכנסת היוצאת, ולא יחול על סיעות שקמו בכנסת היוצאת כתוצאה מהתפלגות (בג"ץ סיעת האיחוד הלאומי הנ"ל).

(1ב) המימון של הוצאות הבחירות של מפלגות שהגישו רשימת מועמדים משותפת יחושב לכל מפלגה בנפרד על פי הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), בין שחשבו הוצאות מנוהל בנפרד ובין במשותף, לפי הוראות סעיף 13ב(א) או (ב); ואולם, תוספת הסכום השווה ליחידת מימון אחת כאמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) תשולם פעם אחת לכל המפלגות כאמור, והיא תחולק ביניהן לפי שיעור חלקן בפועל בסך הכולל של מימון הוצאות הבחירות הניתן להן לפי סעיפים קטנים (א), (ב) או (2ב).

(2ב) על אף האמור בסעיפים קטנים (א) עד (1ב), נערך הסכם מימון שוטף, יראו, לעניין המימון של הוצאות הבחירות, את מספר המנדטים שבהם זכתה כל אחת מהמפלגות שהן צד להסכם כאילו הוא המספר לפי שיעור המימון החודשי בהתאם להסכם במועד התשלום הראשון של מימון ההוצאות השוטפות לפי סעיף 2(א)(2), והמספר לא יעוגל, והכול אלא אם כן נקבע בהסכם האמור כי הוצאות סעיף קטן זה לא יחולו.

(ג) המימון החדשי של ההוצאות השוטפות לסיעה יהיה בסכום של 6% מיחידת מימון אחת לכל מנדט שבו זכתה הסיעה בבחירות לכנסת, בתוספת סכום של 6% מיחידת מימון אחת.

(ב) בג"ץ 8686/06 סיעת העבודה-מימד נ' הכנסת, ניתן ביום 28.5.08 - "כדי לקבוע מהו "מספר המנדטים שבהם זכתה הסיעה" עלינו לבחון מי המפלגה אותה היא מייצגת ובהתאמה לקבוע את המנדטים שיש לשייך לסיעה זו. באופן דומה נפעל מקום בו הסיעה הינה "סיעה מורכבת" המייצגת מספר מפלגות."

מימון
תשלומים
לצוות
הפרלמנטרי
(תיקונים מס'
32, 33, 35 ו-36)

הסכום השנתי הכולל המיועד למימון התשלומים לצוות הפרלמנטרי כאמור בסעיף 2(א)(3) לא יעלה על 6 מיליון שקלים חדשים³²³, שישולמו מתקציב הכנסת; יושב ראש הכנסת יקבע כללים לחלוקת הסכום בין סיעות המונות שני חברי הכנסת לפחות, בהתחשב, בין היתר, בגודלן.

(ב) [בוטל - תיקון מס' 35].

תשלום הוצאות
הבחירות
(תיקונים מס'
3, 16, 18, 32,
33, 36, 38 ו-39)
(40-)

4.324 (א)325 (1) סיעה שמסרה ליושב ראש הכנסת אישור של יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית שהגישה רשימת מועמדים לכנסת הבאה, תשולם לה מיד מקדמה על חשבון המימון של הוצאות הבחירות שלה; המקדמה

³²² תחילתו של תיקון מס' 26 ב-1 לחודש שלאחר פרסומו (החוק פורסם ביום 24.6.2004), והוא חל על מימון תשלומים לצוות הפרלמנטרי החל ביום התחילה ואילך.

³²³ הסכום המעודכן ליום 1.1.2025 - 8,583,300 ₪ ("י"פ התשפ"ה, עמ' 2249); 1.1.2024 - התשפ"ד, עמ' 2508); 1.1.2023 - 8,030,500 ₪ ("י"פ התשפ"ג, עמ' 2936); 1.1.2022 - 7,627,900 ₪ ("י"פ התשפ"ב, עמ' 2625); בשנת 2020 הסכום לא עודכן בשל ירידת המדד; 1.1.2020 - "י"פ התש"ף, עמ' 2295 - 7,449,000 ₪; 1.1.2019 - "י"פ התשע"ט, עמ' 6512 - 7,426,500 ₪; 1.1.2018 - התשע"ח, עמ' 4704 - 7,338,700 ₪; 3/2017 - 7,301,900 ₪ - "י"פ התשע"ז, עמ' 5553 - 7,294,500 ₪ - "י"פ התשע"ו, עמ' 4334 - 7,338,900 ₪ - "י"פ התשע"ה, עמ' 3907 - 7,376,500 ₪; 2013 - 7,275,000 ₪; 2012 - 7,170,500 ₪; 2011 - 7,018,200 ₪; 2010 - 6,836,200 ₪; 2009 - 6,587,600 ₪; 2008 - 6,380,000 ₪; 2007 - 6,174,000 ₪; 2006 - 6,180,000 ₪. (עד 2015 לא פורסם ברשומות ועודכן כאן לפי חישוב חשב הכנסת).

³²⁴ בתיקון מס' 33 נקבעה הוראת שעה שלפיה לעניין מקדמת מימון לכנסת ה-20, בכל מקום בסעיף 4, במקום "70%" יקראו "85%". לעניין הבחירות לכנסת ה-25 סכום יחידת המימון לעניין סעיף 4 הוא 1.6 מיליון ₪.

³²⁵ מפלגה שקיבלה מקדמה על חשבון מימון הוצאות הבחירות לפי סעיף 4(א), ולא זכתה בבחירות במספר קולות כשרים העולה על 1%, תידרש להשיב את המקדמה שקיבלה. זאת לאור עקרון השוויון בדיני הבחירות והזהירות הרבה שבה יש לנהוג בהוצאת כספי ציבור. "לכאורה, אין הצדקה לכך שרשימה שקיבלה מימון מפלגות, אך זכתה בפחות מאחוז מכלל הקולות הכשרים, תוכל לעשות שימוש בכספים אלה ככל העולה על דעתה. איננו סבורים אף שיש חשש, שמא פרשנות ראויה זו של החוק תרתיע מעבר למידה מועמדים פוטנציאליים מהשתתפות בבחירות; ומכל מקום, אין כל הצדקה להעדפת רשימות שהיו מיוצגות בסיעות בכנסת היוצאת לעניין זה על פני

תהיה 70% מיחידת מימון אחת³²⁶ לכל חבר הכנסת שנמנה עם הסיעה ביום הקובע; לעניין זה יחולו הוראות סעיף 62 לחוק הכנסת, ואולם חבר הכנסת שוועדת הכנסת קבעה כי פרש מהסיעה לאחר היום הקובע לא יימנה.

(2) לעניין סעיף זה, יראו מפלגות שהגישו רשימת מועמדים משותפת כסיעה אחת, בין שחשבוון הבחירות מנוהל בנפרד ובין במשותף, לפי הוראות סעיף 13ב(א) או (ב).

(3) ניהלו מפלגות שהגישו רשימת מועמדים משותפת את חשבוון הבחירות בנפרד כאמור בסעיף 13ב(א), תחולק ביניהן המקדמה לפי מספר חברי הכנסת שנמנים עם כל אחת מהן ביום הקובע כאמור בפסקה (1).

(4) על אף האמור בפסקאות (1) ו-(3), נערך הסכם מימון שוטף, יראו את מספר חברי הכנסת שנמנים עם כל אחת מהמפלגות שהן צד להסכם ביום הקובע כאילו הוא המספר לפי שיעור המימון החודשי בהתאם להסכם ביום הקובע, והמספר לא יעוגל, והכול אלא אם כן נקבע בהסכם האמור כי הוראות פסקה זו לא יחולו.

רשימות חדשות, שאף נדרשו להפקיד מראש ערבות בנקאית ומבחינה זו ניצבת בפניהן מלכתחילה משוכה גבוהה יותר. " (ע"א 227/12 מפלגת חץ נ' הכנסת, ניתן ביום 31.7.2012).

³²⁶ לעניין הבחירות לכנסת ה-23, במקום "70% מיחידת מימון אחת" יבוא "70% מ-1.31 יחידות מימון".

(1א) על אף האמור בסעיף קטן (א), סיעה המונה פחות מעשרה חברי כנסת, רשאית לבקש מקדמה על חשבון המימון של הוצאות הבחירות שלה בשיעור של 70% מעשר יחידות מימון³²⁷, ובלבד שהפקידה בידי יושב ראש הכנסת כתב ערבות בנקאית עצמאית, להנחת דעתו, על ההפרש שבין סכום המקדמה המגיע לה לפי סעיף קטן זה לבין סכום המקדמה המגיע לה לפי סעיף קטן (א); תוקפו של כתב הערבות הבנקאית יהיה לפחות עד תום ששה חדשים אחרי הבחירות; בכתב הערבות תיכלל התחייבות הבנק לשלם לאוצר המדינה את סכום הערבות, כולו או מקצתו, על פי דרישת יושב ראש הכנסת.

(2א) רשימת מועמדים רשאית לבקש מקדמה על חשבון מימון הוצאות הבחירות שלה³²⁸ בשיעור 70% מעשר יחידות מימון, ובלבד שמסרה ליושב ראש הכנסת אישור של יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית על הגשת רשימת מועמדים לכנסת הבאה, הפקידה כתב ערבות בנקאית כאמור בסעיף קטן (1א) וכן קיימה את התנאים המפורטים בסעיף 6(א).

(ב) זכתה סיעה או סיעה חדשה בבחירות לכנסת הנכנסת במנדט אחד לפחות, ישולם לה הסכום המגיע לה לפי סעיף 3 מיד לאחר פרסום תוצאות הבחירות.

³²⁷ לעניין הבחירות לכנסת ה-23, במקום "מעשר יחידות מימון" יבוא "מ-13.1 יחידות מימון".

³²⁸ לעניין רשימות מועמדים שיוגשו לקראת הבחירות לכנסת ה-22, במקום "70%" יבוא "100%"; לעניין רשימות מועמדים שיוגשו לקראת הבחירות לכנסת ה-23, במקום "70% מעשר יחידות מימון" יבוא "מ-13.1 100% יחידות מימון"; לעניין רשימות מועמדים שיוגשו לקראת הבחירות לכנסת ה-25, במקום "70% מעשר יחידות מימון" יבוא "עשר יחידות מימון".

(ג) מקדמה שסיעה או סיעה חדשה קיבלה לפי סעיף קטן (א) תנוכה מן התשלומים לפי סעיף קטן (ב); היתה המקדמה גדולה מן הסכום המגיע לסיעה למימון הוצאות הבחירות, תנוכה היתרה מן הסכום הראשון או מן הסכומים הראשונים המגיעים לה למימון הוצאותיה השוטפות.

(1ג) היתה המקדמה ששולמה לפי סעיפים קטנים (א1) ו-(א2) גדולה מן הסכום המגיע לסיעה או לרשימת מועמדים לפי סעיף קטן (ב), יורה יושב ראש הכנסת על מימוש הערבות הבנקאית, כולה או חלקה, עד להפרש שבין סכום המקדמה ששולמה לבין הסכום המגיע כאמור.

(2ג) שולמה למפלגה מקדמה על חשבון מימון הוצאות הבחירות בסכום גדול מהסכום המגיע לה למימון הוצאות הבחירות, ולא ניתן לנכותו או לממש לגביו ערבות בנקאית, לפי סעיף קטן (ג) או (1ג), תחזירו המפלגה ללא דיחוי, ואם לא עשתה כן - ינוכה החוב מכל סכום המגיע לה מאוצר המדינה לפי חוק זה או לפי דין אחר; יושב ראש הכנסת יודיע לשר האוצר, לשר המשפטים ולשר הפנים על חוב כאמור שלא הוחזר.

(3ג) לעניין מפלגה שהגישה רשימת מועמדים משותפת ושולמה לה מקדמה כאמור בסעיף קטן (2ג), ולא ניתן לנכות את החוב בדרך האמורה באותו סעיף קטן, ינוכה החוב מתשלומי ההוצאות השוטפות של יתר המפלגות שהגישו איתה את רשימת המועמדים המשותפת לפי שיעור חלקן בפועל בסך הכולל של מימון ההוצאות השוטפות.

(ד) סיעה חדשה תהיה זכאית להחזר הוצאות מימון של הוצאות בחירות שנשאה בהן.

(ה) לענין סעיף זה, "הוצאות מימון" - הוצאות מימון ששולמו למוסד כספי בקשר לאשראי שניתן לסיעה לצרכי הוצאות בחירות שנשאה בהן הסיעה החל מ-15 ימים אחרי היום הקובע, ובלבד שלא יוחזרו הוצאות מימון לגבי אשראי שעלה על סכום מימון הוצאות בחירות שהסיעה זכאית לו לפי סעיף 3 ושטרם שולם לה על פי סעיפים קטנים (א) או (ב).

סייג למימון (תיקונים מס' 9 ו-16) 4.א. לא יינתן מימון מיוחד לצורך הוצאות לבחירות חוזרות הנערכות באזור קלפי מסויימת, כאמור בסעיף 86(ד)(1) לחוק הבחירות.

תשלום ההוצאות השוטפות (תיקון מס' 16) 5. התשלומים למימון ההוצאות השוטפות של הסיעות ישולמו להן במועדים שתקבע הועדה הציבורית³²⁹.

מינוי רואה חשבון (תיקון מס' 16) 5.א. (א) סיעה או רשימת מועמדים תמנה לה רואה חשבון לביקורת חשבונותיה ולמתן חוות דעת לפי סעיף 10(ד1).

(ב) רואה החשבון, שהודעה על מינויו נמסרה לפי סעיף 6(א)(4) ונתן הסכמתו לשמש בתפקיד (להלן - רואה החשבון), ימשיך לכהן כל עוד לא מונה אחר במקומו.

(ג) התפטר רואה החשבון או נבצר ממנו למלא את תפקידו, תמנה הסיעה או רשימת המועמדים, תוך שלושים ימים מהיום שנודע לה על כך, רואה חשבון אחר במקומו.

(ד) מבקר המדינה רשאי לקבוע קווים מנחים לרואי החשבון שנתמנו לענין חוק זה בדבר דרכים ונהלים לבדיקת החשבונות של הסיעות ושל רשימות המועמדים.

³²⁹ התשלומים ישולמו עד ה-5 בכל חודש (ר' החלטת מימון מפלגות (יחידות מימון ומועדי תשלום), התשמ"א-1981, ק"ת התשמ"א, עמ' 167).

**תנאים
לתשלום
(תיקונים מס'
16, 18 ו-33)**

6. (א)

תנאי קודם לתשלום הסכומים למימון הוצאות הבחירות ולמימון ההוצאות השוטפות הוא, שהחל מהיום הקובע, ובסיעה חדשה-מהיום שבו הוכרה כסיעה -

(1) הודיעה הסיעה ליושב ראש הכנסת את שמותיהם של לא פחות משניים ולא יותר משמונה נציגים שיהיו מוסמכים לפעול בשם הסיעה לענין חוק זה (להלן - הנציגים); להודעה תצורף הסכמת הנציגים; אחד לפחות מן הנציגים יהיה חבר הכנסת ועל אחד מהם לפחות יצהירו הסיעה והוא עצמו שהוא בקי במשק הכספים של הסיעה;

(2) הגישה הסיעה ליושב ראש הכנסת הצהרה חתומה בידי נציגיה, שהסיעה עשתה את כל הדרוש כדי להבטיח ניהול נאות של חשבון הכנסותיה והוצאותיה בהתאם להנחיות מבקר המדינה לענין זה³³⁰;

(3) הודיעה הסיעה ליושב ראש הכנסת את מספר חשבונה או חשבונותיה בבנק או בבנקים;

(4) הודיעה הסיעה או רשימת המועמדים ליושב ראש הכנסת את שם רואה החשבון שלה ומענו ופרטים נוספים לגביו שקבע יושב ראש הכנסת, וצירפה כתב הסכמה של רואה החשבון לשמש בתפקידו.

³³⁰ ר' הנחיות מבקר המדינה לפי חוק מימון מפלגות בדבר ניהול ענייניה הכספיים של סיעה, התשס"ט-2009 (ק"ת התשס"ט, עמ' 402).

- (ב) סיעה רשאית בכל עת להחליף נציגיה או להוסיף עליהם, ובלבד שהודיעה על כך ליושב ראש הכנסת ושהנציגים יתאימו לדרישות האמורות בסעיף קטן (א)(1); היא גם רשאית להודיע ליושב ראש הכנסת על החלפת חשבונותיה הבנקאיים או על הוספת חשבונות כאלה ובלבד שהציגה בפניו מסמך מאת הבנק שלפיו אין בחשבון שהיא מבקשת להחליף יתרת חובה.
- (א) **מורשה חתימה** 6א. **(תיקון מס' 16)**
יהיה תוקף להתחייבות ממונית של סיעה או של רשימת מועמדים רק אם ניתנה בידי מי שקבעה הסיעה ופרסמה את שמותיהם לפי הנחיות מבקר המדינה.
- (ב) אין באמור בסעיף קטן (א) כדי לגרוע מסמכות מבקר המדינה לראות בהתחייבות ממונית שניתנה בניגוד לסעיף קטן (א), הוצאות או קבלת תרומות לפי חוק זה.
- (א) **הגבלת הוצאות** 7. **(תיקונים מס' 16, 21, 23, 24 (הוראת שעה), 33, 36 ו-39)**
[בוטל - תיקון מס' 33].
- (ב) בכפוף להוראות סעיף קטן (ג), לא תוציא סיעה או סיעה חדשה הוצאות בחירות בסכום העולה על שבעים יחידות מימון.
- (ג)³³¹ (1) סיעה שביום הקובע מנתה לא יותר מחמישה חברי הכנסת, לא תוציא הוצאות בחירות בסכום העולה על עשר יחידות מימון.

³³¹ לעניין הבחירות לכנסת ה-23 נקבעה תקרת הוצאה שונה. ר' נוסח מלא בסוף החוק.

(2) סיעה שביום הקובע מנתה יותר מחמישה חברי הכנסת אך פחות מאחד עשר, לא תוציא הוצאות בחירות בסכום העולה על פי שניים מיחידת מימון אחת לכל חבר הכנסת שבאותה סיעה³³².

(3) סיעה שביום הקובע מנתה אחד עשר חברי הכנסת או יותר, לא תוציא הוצאות בחירות בסכום העולה על פי שניים מיחידת מימון אחת לכל אחד מעשרת חברי הכנסת הראשונים, ופי אחד וחצי מיחידת מימון אחת לכל אחד מחברי הכנסת הנותרים³³³.

(4) רשימת מועמדים לא תוציא הוצאות בחירות בסכום העולה על עשר יחידות מימון או על הסכום לפי פסקאות (2) או (3), בהתאם למספר המנדטים שבהם זכתה, לפי הגבוה.

(ד) לא תוציא סיעה במשך שנה הוצאות שוטפות בסכום העולה ביותר משלוש חמישיות על הסכום המגיע לה למימון הוצאותיה השוטפות לרבות לפי הסכם מימון שוטף, או בסכום העולה ביותר משלוש חמישיות על הסכום המגיע כאמור לסיעה בעלת חמישה חברי כנסת, לפי הגדול יותר.

(ה) [בוטל].

(ו) [בוטל].

לא תקבל מפלגה שאינה מיוצגת בכנסת, ובכלל זה רשימת מועמדים הלוואה אלא מתאגיד בנקאי.

סייג להלוואות 7א.
למפלגה
(תיקונים)
מס' 16 ו-33

³³² הוראת שעה התשס"ג: בבחירות לכנסת ה-16, במקום "לכל חבר הכנסת שבאותה סיעה" יבוא "לכל אחד מחמשת חברי הכנסת הראשונים ופי אחד וחצי מיחידת מימון אחת לכל אחד מחברי הכנסת הנותרים".

³³³ הוראת שעה התשס"ג: בבחירות לכנסת ה-16, במקום "ופי אחד וחצי" יבוא "וחצי".

- חשבון הבנק של סיעה וסייג להלוואות (תיקון מס' 33)** 37. (א)
- לא יסרב תאגיד בנקאי סירוב בלתי סביר לפתוח חשבון עובר ושב במטבע ישראלי למפלגה או לסיעה ולנהל חשבון כאמור כל עוד עומדת המפלגה או הסיעה בתנאי ההסכם בינה ובין התאגיד הבנקאי בקשר לניהול החשבון, ואולם אין חובה לתת שירות שיש בו משום מתן אשראי להן.
- (ב) לא תקבל סיעה הלוואה מגורם כלשהו, למעט -
- (1) הלוואה מאוצר המדינה לפי סעיף 7ג;
- (2) הלוואה מתאגיד בנקאי בתנאים מקובלים לשם רכישת זכות במקרקעין בלבד.
- (ג) לעניין סעיף קטן (ב) לא יראו יתרת חובה בחשבון עובר ושב שבו מתקבל מימון ההוצאות השוטפות כהלוואה, ובלבד שיתרת החובה לחשבון זה אינה עולה על מחצית הסכום שהסיעה אמורה לקבל למימון הוצאותיה השוטפות בחודש.
- (ד) מפלגה או סיעה רשאית לקבל ערבות בנקאית או אחרת בהתאם להנחיות שקבע מבקר המדינה, לרבות לעניין גובה הערבות.
- הלוואה לסיעה (תיקונים מס' 39, 38, 33 ו-43)** 37. 335. (א)
- סיעה זכאית לקבל מאוצר המדינה, באמצעות יושב ראש הכנסת, הלוואות בתנאים כאמור בסעיף זה, לפי העניין.

³³⁴ לעניין הבחירות לכנסות ה-22, ה-23, ה-24 וה-25 נקבעו הוראות שעה לגבי סעיף 7ג. ר' בסוף החוק.

³³⁵ הוראת מעבר בתיקון מס' 33 : יושב ראש הכנסת לא יאשר מתן הלוואה לפי סעיף 7ג לסיעה שטרם פרעה הלוואה שנטלה מתאגיד בנקאי לפי סעיף 7א כנוסחו ערב תחילתו של תיקון מס' 33, אלא לאחר שהציגה בפניו, להנחת דעתו, תכנית בדבר פירעון ההלוואה.

(ב) (1) לאחר פרסום תוצאות הבחירות ועד תום שלוש שנים מיום כינוס הכנסת או עד היום הקובע, לפי המוקדם, רשאית סיעה לקבל הלוואה בסכום שלא יעלה על מחצית מימון ההוצאות השוטפות שהיא מקבלת בחודש לכל חודש שמיום מתן ההלוואה ועד תום שלוש שנים מיום כינוס הכנסת.

(2) קרן ההלוואה לפי פסקה (1) תוחזר בתשלומים שווים באמצעות ניכוי ממימון ההוצאות השוטפות שהסיעה מקבלת בחודש, מהחודש שלאחר קבלת ההלוואה ועד תום שלוש שנים מיום כינוס הכנסת; אין באמור כדי למנוע פירעון מוקדם של ההלוואה.

(3) התבקשה הלוואה כאמור בפסקה (1) בסמוך לפני יום הבחירות לכנסת, ובכלל זה לאחר אישור הצעת חוק התפזרות הכנסת בקריאה הראשונה, לא תינתן ההלוואה אלא אם כן יושב ראש הכנסת שוכנע כי הדבר מוצדק בנסיבות העניין, על פי המלצת הוועדה הציבורית; החליט יושב ראש הכנסת כאמור, תחול החלטתו על כל הסיעות.

(ג) הסתיימה כהונתה של הכנסת לפני פירעון הלוואה כאמור בסעיף קטן (ב) והגישה הסיעה רשימת מועמדים לכנסת הבאה, תנוכה יתרת ההלוואה מהמקדמה שהיא זכאית לה לפי סעיף 4; לא הגישה הסיעה רשימת מועמדים לכנסת הבאה, תנוכה יתרת ההלוואה ממימון ההוצאות השוטפות שהסיעה מקבלת בחודש.

- (ד) (1) מתחילת השנה הרביעית לכהונתה של הכנסת ועד היום הקובע רשאית סיעה לקבל הלוואה בסכום שלא יעלה על פי שלושה ממימון ההוצאות השוטפות שהיא מקבלת בחודש, ובלבד שבאותה העת אין הלוואה שקיבלה וטרם נפרעה.
- (2) קרן הלוואה לפי פסקה (1) תוחזר בתשלומים שווים באמצעות ניכוי ממימון ההוצאות השוטפות שהסיעה מקבלת בחודש, מהחודש שלאחר קבלת ההלוואה ועד לחודש האחרון שבו משתלמות הוצאות אלו עבור הכנסת שבה התקבלה ההלוואה; אין באמור כדי למנוע פירעון מוקדם של ההלוואה.
- (3) הסתיימה כהונתה של הכנסת לפני גמר תקופת כהונתה לפי סעיף 9 לחוק-יסוד: הכנסת, תחושב מחדש התקופה להחזר ההלוואה בהתאם.
- (ה) בקשה להלוואה תוגש בידי הסיעה ליושב ראש הכנסת, ויפורטו בה סכום ההלוואה המבוקש ותקופת החזר.
- (ו) יושב ראש הכנסת לא יאשר מתן הלוואה לפי סעיף זה לסיעה חדשה שטרם פרעה הלוואה שנטלה מתאגיד בנקאי לפי סעיף 7א אלא לאחר שהציגה בפניו, להנחת דעתו, תכנית בדבר פירעון ההלוואה.
- (ז) על החזר ההלוואה לפי סעיף זה תתווסף ריבית שקלית, ויחולו הוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה לעניין ריבית זו, בשינויים המחויבים.

(ח) חוב שנותר לסיעה או למפלגה בשל הלוואה לפי סעיף זה ולא ניתן לנכותו לפי הוראות סעיף זה, תחזירו הסיעה בלא דיחוי, ואם לא עשתה כן - ינוכה החוב מכל סכום המגיע לסיעה או למפלגה מאוצר המדינה לפי חוק זה או לפי דין אחר; אין בהוראות סעיף קטן זה כדי לגרוע מזכות לתביעה להשבת החוב לפי כל דין; יושב ראש הכנסת יודיע לשר האוצר, לשר המשפטים ולשר הפנים על חוב כאמור שלא הוחזר.

(ט) ועדת הכנסת לא תאשר שינויים בהרכב הסיעתי של הכנסת או ייצוג של מפלגה חדשה בכנסת אלא לאחר שנוכחה שלא יהיה בהחלטתה כדי למנוע פירעון הלוואה לפי סעיף זה.

לא תקבל סיעה מפלגה או רשימת מועמדים, במישרין או בעקיפין, כל תרומה מתאגיד בין בארץ ובין בחוץ לארץ; לענין הוראה זו, "תאגיד" - לרבות שותפות רשומה.	(א)	8. הגבלת הכנסות³³⁶ (תיקונים מס' 16, 14, 10, 5, 20, 23, 33, 35 ו-36)
לא תקבל סיעה, מפלגה או רשימת מועמדים, במישרין או בעקיפין, כל תרומה בסכום או בסכומים העולים על 1,100 ³³⁷ שקלים חדשים לשנה מאת אדם ובני ביתו הסמוכים על שולחנו.	(ב)	

³³⁶ ר' סעיף 25(א)(3)(ב) לחוק המפלגות, לפיו כספים שהתקבלו ממועמד בבחירות פנימיות למפלגה לא ייראו כתרומה.

³³⁷ הסכום מעודכן ל-1.1.2025 – י"פ התשפ"ה, עמ' 2249.

נכון לחודש ינואר 2018, 2019, 2020, 2021 ו-2022 – 1,000 ₪ - י"פ התשע"ח, עמ' 4704; התשע"ט, עמ' 6512; התש"ף, עמ' 2995 (בשנת 2020 הסכום לא עודכן בשל ירידת המדד); התשפ"ב, עמ' 2625; התשפ"ג, עמ' 2936; התשפ"ד, עמ' 2508.

נכון לחודש מרץ 2006, 2007, 2008, 2009, 2010, 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 ו-2017 – התשס"ו, עמ' 2256; התשס"ח, עמ' 2356; התשע"ה, עמ' 3907; התשע"ו, עמ' 4334; התשע"ז, עמ' 5553.

נכון לחודש מרץ 2004 – 900 ₪ - י"פ התשס"ד, עמ' 2418.

(ג) לענין שנה שמתקיימות בה בחירות לכנסת או בחירות לכלל הרשויות המקומיות יבוא סכום [צ"ל "של"י] 2,700³³⁸ שקלים חדשים במקום הסכום האמור בסעיף קטן (ב).

(ג1) לא תקבל מפלגה שאינה מיוצגת בכנסת תרומה כאמור בסעיפים קטנים (ב) או (ג), בסכום העולה על פי חמישה מהסכומים הנקובים באותם סעיפים קטנים.

(ג2) על אף האמור בסעיפים קטנים (ג) ו-(ג1), מפלגה או סיעה שהגישה רשימת מועמדים ולא זכתה במנדטים רשאית לקבל תרומה כאמור בסעיף קטן (א), ב-12 החודשים שלאחר יום הבחירות, בסכום שאינו עולה על פי עשרה מהסכומים הנקובים בסעיף קטן (ג), והכול לשם כיסוי חובותיה בשל הבחירות.

(ד) (בוטל - תיקון מס' 35).

(ד1) לא תקבל סיעה או מפלגה במישרין או בעקיפין תרומות אלא מבוחר כמשמעותו בחוק הבחירות.

(ד2) לא תקבל סיעה או מפלגה במישרין או בעקיפין תרומות שניתנו בעילום שם; לענין זה, תרומה שניתנה ממי שזהותו ומענו לא נבדקו ולא אומתו בידי הסיעה או המפלגה או מטעמן - כמותה כתרומה שניתנה בעילום שם.

³³⁸ נכון לחודש ינואר 2025 - י"פ התשפ"ה, עמ' 2249.
 נכון לחודש ינואר 2024 - 2,600 ₪ - י"פ התשפ"ד, עמ' 2508; נכון לחודש ינואר 2023 - 2,500 ₪ - י"פ התשפ"ג, עמ' 2936; נכון לחודש ינואר 2022 - 2,400 ₪ - י"פ התשפ"ב, עמ' 2625; נכון לחודש ינואר 2018, 2019, 2020 ו-2021 - י"פ התשע"ח, עמ' 4704; התשע"ט, עמ' 6512; התש"ף, עמ' 2995 (בשנת 2020 הסכום לא עודכן בשל ירידת המדד) - 2,300 ₪.
 לחודש מרץ 2011, 2012, 2013, 2014, 2015, 2016 ו-2017 - י"פ התשע"א, עמ' 3226; התשע"ה, עמ' 3907; התשע"ו, עמ' 4334; התשע"ז, עמ' 5553 (ב-2010 - 2,200 ₪ - י"פ התש"ע, עמ' 2615.
 ב-2009 - 2,100 ₪, ב-2008 - 2,000 ₪, ב-2006 ו-2007 - 1,900 ₪.

(3ד) לא תקבל סיעה או מפלגה, במישרין או בעקיפין, תרומה בשטרי כסף או במעות.

(ה) (1) מצא מבקר המדינה כי סיעה או מפלגה קיבלה תרומה בניגוד לאמור בסעיף זה, תעביר הסיעה או המפלגה לאוצר המדינה, במועד שיקבע מבקר המדינה, סכום ששוויו פי שניים מסכום התרומה; אולם רשאי מבקר המדינה לקבוע כי על הסיעה להעביר לאוצר המדינה סכום קטן יותר, אם נראה לו שמן הראוי לנהוג כן בהתחשב בנסיבות המקרה.

(2) לא היתה יתרת זכות בחשבונותיה הבנקאיים של הסיעה לצורך העברת הסכום לאוצר המדינה, יודיע מבקר המדינה על כך ליושב ראש הכנסת ויושב ראש הכנסת ישלול מהסיעה את הסכום המגיע ממנה כאמור ויחזירו לאוצר המדינה.

(ו) סיעה או מפלגה תפרסם את שמות התורמים וסכומי התרומות, כפי שיורה מבקר המדינה.

(ז) (1) קיבלה סיעה או מפלגה תרומה בניגוד להוראות סעיף זה או בסכום העולה על הסכום המרבי המותר על פיו, תחזיר לתורם, מיד כשנודע לה על כך, את התרומה או את חלקה שהוא מעל למותר, ואם לא ניתן לעשות כן, תעביר את הסכום שעליה להחזיר לאוצר המדינה באמצעות חשב הכנסת; פעלה סיעה או מפלגה לפי הוראות סעיף קטן זה, לא יראו את התרומה כתרומה שהתקבלה בניגוד להוראות חוק זה.

תרומה מקיבוץ 8א.
או מאגודה
חקלאית
(תיקונים
מס' 5 ו-33)

תרומות לסיעה או למפלגה מקיבוץ או מאגודה חקלאית הבאות במקום תרומות אישיות של חבריהם, ולדעת מבקר המדינה הן בסכום סביר לפי נסיבות הענין, לא ייחשבו כתרומות מתאגיד לענין סעיף 8; לענין זה -

"קיבוץ" - לרבות מושב שיתופי וכל אגודה שיתופית להתיישבות שהכנסותיה אינן מחולקות בעיקרן לחבריה;

"אגודה חקלאית" - אגודה שיתופית חקלאית אחרת שחבריה אישית הסמיכה לתרום לסיעה.

מפעלי תרבות 8ב.
וחינוך -
תרומות
והוצאות
(תיקונים
מס' 16 ו-33)

(א) תרומה למפעל תרבות או חינוך של סיעה או של מפלגה או של גוף הקשור לסיעה (להלן - מפעל תרבות), המשמשת למטרת חינוך או תרבות לפי נסיבות הענין, לא תיחשב כתרומה לענין סעיף 8, בכפוף לאמור בסעיף קטן (ג).

(ב) קבע מבקר המדינה כי הוצאה של מפעל תרבות שימשה למימון תעמולת בחירות או לפעילות מפלגתית, תיחשב ההוצאה כהוצאה של הסיעה או של המפלגה.

(ג) קבע מבקר המדינה כאמור בסעיף קטן (ב), ולאחר מכן חזר וקבע כי מפעל התרבות חזר והוציא הוצאה כאמור, יראו את ההוצאה כאילו התקבלה מתרומה, ורשאי מבקר המדינה לקבוע כי התרומה היא תרומה אסורה לפי סעיף 8 והוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על מפעל התרבות.

(ד) קבע מבקר המדינה כאמור בסעיף קטן (ג), לא ייאשם בעבירה מקבל התרומה לפי סעיף זה אלא לאחר שמבקר המדינה הודיע למפעל התרבות כי לא חל עליו סעיף קטן (א).

ג8. **תרומה במקרה של ויתור על מימון (תיקונים מס' 16, 31 ו-35)**
 מסרו רשימת מועמדים או סיעה, לא יאוחר מיום הצגת רשימות המועמדים לפי חוק הבחירות או מהיום הקובע, לפי המאוחר, הודעה בכתב ליושב ראש הכנסת שאין ברצון לקבל מימון הוצאות בחירות לפי חוק זה, יראו לגביהן כאילו בסעיף 8(ג) נאמר 146,900 שקלים חדשים³³⁹, והן לא תהיינה זכאיות למימון הוצאות בחירות באותה מערכת בחירות לכנסת.

ד8. **מפלגה חדשה המגישה רשימת מועמדים (תיקון מס' 17)**
 (א) מפלגה שאינה מיוצגת על ידי סיעה בכנסת היוצאת והגישה רשימת מועמדים, תהיה רשאית, בתוך 14 ימים מיום הגשת הרשימה, לקבל תרומה מחבר בני אדם, בין מואגד ובין שאינו מואגד, שהיה קיים לפני רישום המפלגה ואשר מרבית חבריו הם בין מייסדי המפלגה, ובלבד -

(1) שהמקור לתרומה הוא בכספים שנתקבלו על ידי אותו חבר בני אדם, בגבולות הקבועים בסעיף 8 לגבי סיעה;

(2) שאותו חבר בני אדם ניהל מערכת חשבונות מיום היווסדו או במשך שנה לפני הגשת רשימת המועמדים, לפי המועד המאוחר.

(ב) מערכת החשבונות כאמור בסעיף קטן (א) תימסר למבקר המדינה יחד עם חשבונות הסיעה או רשימת המועמדים לפי סעיף 10(א).

(ג) למבקר המדינה יהיו נתונות כלפי חבר בני אדם כאמור אותן סמכויות הנתונות לו כלפי סיעה לפי סעיפים 9(ב) ו-9(ג).

³³⁹ סכום זה מעודכן ליום 1.1.2025 - י"פ התשפ"ה, עמ' 2249; התשפ"ד, עמ' 2508; התשפ"ג, עמ' 2936; התשפ"ב, עמ' 2625 (בשנת 2020 בשל ירידת המדד, הסכום לא עודכן) התשפ"א, עמ' 2995; התשע"ט, עמ' 6512; התשע"ח, עמ' 4704; התשע"ז, עמ' 5553; התשע"ו, עמ' 4334; התשע"ה, עמ' 3907; התשע"ד, עמ' 4590; התשע"ג, עמ' 3832; התשע"ב, עמ' 3952.

תחולת ההגבלות בעניין תרומות, הוצאות והלוואות (תיקונים מס' 20, 23 ו-33) 8.ה. מבלי לפגוע בכלליות האמור בסעיפים 7 עד 78, אחת היא אם התרומות או ההלוואות ניתנו לסיעה, למפלגה, לרשימת המועמדים, למועמד לכנסת, או לכל אדם אחר הפועל למענם ובזיקה אליהם, או שההוצאות הוצאו בידי סיעה, מפלגה, רשימת מועמדים, מועמד או אדם כאמור.

13 מניעה של מבקר המדינה³⁴⁰ (הוראת שעה) 18.ה. (א) הובאו בפני מבקר המדינה ראיות ברורות ומשכנעות לכך שסיעה או רשימת מועמדים, בתקופה שמיום פרסומה של חוק זה ועד יום הפחירות, מפירה הפרה של ממש את הוראות חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973 (להלן - חוק מימון מפלגות), הוראות חוק זה או הנחיות מבקר המדינה, בצנן קבלת תרומות, רשאי הוא, ב30, ליתן הוראות לסיעה, לרשימת המועמדים או לאדם אחר, לשם מניעת המשך הפרה; 13 לפי סעיף קטן זה יינתן לאחר שניתנה לסיעה, לרשימת המועמדים או לאדם אחר כאמור, הודעות להצלות טענותיהם בפניו, בכתב או בצלפה.

(ב) מבקר המדינה רשאי לקבוע את דרכי הפניה אליו לפי סעיף זה, את המסמכים והראיות שיצורפו לפניה ואת סדרי הדיון בה.

(ג) אין באמור בסעיף זה כדי לארוע מסמכויות מבקר המדינה לפי הוראות חוק מימון מפלגות, הוראות חוק זה, והנחיות מבקר המדינה והוא לא יהיה כבול בהסצלתן לצווים שנתן או לאמצאים שקבע לצנן סעיף זה.

ניהול חשבונות (תיקונים מס' 16, 21, 23, 29, 31, 33 ו-37) 9. (א) החל ביום החמישה עשר אחרי היום הקובע וכל עוד מגיע לסיעה מימון להוצאותיה -

(1) תנהל הסיעה מערכת חשבונות לפי הנחיות מבקר המדינה³⁴¹ ותרושום בהם את הכנסותיה והוצאותיה לפי אותן הנחיות;

³⁴⁰ סעיף זה היה בתוקף בבחירות לכנסת ה-16 בלבד.

³⁴¹ ק"ת התשל"ח, עמ' 592; התשנ"ה, עמ' 1914; התשנ"ט, עמ' 387; התשס"א, עמ' 226.

(2) תחזיק הסיעה את הכספים המיועדים להוצאותיה בחשבונות הבנקאיים האמורים בסעיף 6(א)(3).

(ב) מערכת החשבונות והחשבונות הבנקאיים האמורים יעמדו לביקורת מבקר המדינה, ולענין זה יהיו למבקר המדינה כל הסמכויות שהוענקו לו לגבי גוף מבוקר בחוק-יסוד או בחוק או לפיו.

(1ב) הוראות סעיף 28כג(ד) לחוק המפלגות, התשנ"ב-1992, יחולו על תרומה באמצעי תשלום כהגדרתו בחוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019, שניתנה לפי חוק זה, בשינויים המחויבים.

(ג) מבקר המדינה רשאי בכל עת לדרוש מנציגיה של סיעה הצהרה, חתומה בידיהם, בדבר שלמותם או נכונותם של הרישומים במערכת החשבונות או בדבר אופיה או מהותה של הכנסה או הוצאה מסויימת; הצהרה כאמור יכול שתימסר לפי ידיעתם של המצהירים או לפי מיטב ידיעתם, והמבקר רשאי, לפי שיקול דעתו, לקבל הצהרה כזו כראיה.

(ד) לפי דרישה של לפחות שישית מחברי סיעה, תעמיד הסיעה לעיונם את מערכת החשבונות כאמור בסעיף קטן (א).

(ה) [בוטל - תיקון מס' 31³⁴²].

(ו) [בוטל].

(ז)³⁴³ החל מהיום הקובע הוראות סעיף זה יחולו גם על מפלגה, בשינויים המחויבים.

³⁴² יו"ר הכנסת קבע בשנת 1995, לפי סעיף 9(ה), הסדרים בדבר עיון הציבור במאזנים השנתיים ובדוחות ההכנסות וההוצאות השנתיים של הסיעות, בספריית הכנסת - י"פ התשנ"ה, עמ' 4284.

³⁴³ הוראת מעבר בתיקון מס' 33 : על אף האמור בסעיף 9(ז), הוראות סעיף 9 יחולו לראשונה על מפלגה, לאחר 14 ימים מיום תחילתו של תיקון מס' 33 (8.12.2014).

עונשין 9א. (א) מי שעושה אחד מאלה, דינו - מאסר שנה :

(תיקונים מס'
16, 24 ו-35)

(1) נותן ביודעין התחייבות ממונית שלא לפי הרשאה שניתנה ופורסמה לפי סעיף 6א ;

(2) לא ממלא ביודעין אחר דרישה לפי סעיף 10ב ;

(3) נותן ביודעין תרומה בניגוד להוראות חוק זה ;

(4) מקבל ביודעין בשם סיעה או בשם רשימת מועמדים תרומה בניגוד להוראות חוק זה.

(5)³⁴⁴ מבצע פעילות בחירות בשווי כולל של 587,800 שקלים חדשים³⁴⁵ בלי שנרשם כגוף פעיל בבחירות, בניגוד להוראות סעיף 10ג(א), או בלי שהתאגד, בניגוד להוראות סעיף 10ג(א)(1), או לא מסר למבקר המדינה דוח על מערכת החשבונות שניהל, בניגוד להוראות סעיף 10ג(י), במטרה לרמות.

(ב) המוסר ביודעין הצהרה לפי סעיף 9(ג) הכוזבת בפרט מהותי, דינו - מאסר שלוש שנים.

³⁴⁴ תחילתה של פסקה (5) ששה חודשים מיום פרסומו של תיקון מס' 35 (פורסם ביום 28.3.2017).

³⁴⁵ הסכום מעודכן ליום 1.1.2025 - י"פ התשפ"ה, עמ' 2249 ; התשפ"ד, עמ' 2508 ; התשפ"ג, עמ' 2936 ; התשפ"ב, עמ' 2625 (בשנת 2020 הסכום לא עודכן בשל ירידת המדד ; י"פ התש"ף, עמ' 2995 ; התשע"ט, עמ' 6512 ; התשע"ח, עמ' 4704).

(ג) מי שנתן הוראה להוציא הוצאה או מי שאישר להוציא הוצאה והוא רשאי לעשות כן מטעם הסיעה או רשימת המועמדים, בידעו שההוצאה תביא לחריגה מהוראות סעיף 7 וההוראה בוצעה, דינו - מאסר שנה או הקנס האמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, ובלבד שהסיעה או רשימת המועמדים חרגה מההוצאות המותרות לפי סעיף 7.

דוחות מבקר המדינה (תיקונים מס' 1, 2, 5, 7, 8, 16, 17, 21, 23, 24, 27, 31, 33, 35 ו-42)

10. (א) בתוך 24 שבועות מהיום שבו פורסמו תוצאות הבחירות ימסרו נציגיה של הסיעה או רשימת המועמדים למבקר המדינה את חשבונותיה לתקופת הבחירות; לא עשו כן, והודיע מבקר המדינה ליושב ראש הכנסת כי לדעתו לא היה הצדק סביר למחדלם, יורה יושב ראש הכנסת שלא ישולם לאותה סיעה או רשימת המועמדים כל תשלום לפי חוק זה עד אשר יודיע מבקר המדינה כי הוגשו לו חשבונות וכי לכאורה ניהלה הסיעה או רשימת המועמדים מערכת חשבונות לפי הנחיותיו; הודיע מבקר המדינה כי הוגשו לו חשבונות לאחר שיושב ראש הכנסת הורה כאמור, ישולם לסיעה או לרשימת המועמדים התשלום שלא שולם לה לפי סעיף קטן זה, בניכוי סכום כפי שימליץ מבקר המדינה שלא יעלה על 15% מהתשלום המגיע לה.

(ב) בתוך 24 שבועות לאחר שקיבל את החשבונות האמורים בסעיף קטן (א), ימסור מבקר המדינה ליושב ראש הכנסת דין וחשבון על תוצאות ביקורת החשבונות ויצוין בו -

(1) אם הסיעה או רשימת המועמדים ניהלה מערכת חשבונות לפי הנחיותיו;

(2) אם הוצאות הסיעה או רשימת המועמדים והכנסותיה בתקופת הבחירות היו בגבולות האמורים בסעיף 7 ובסעיף 8.

(ג) לא יאוחר מיום 1 במאי שלאחר תום כל שנת כספים ימסרו נציגיה של הסיעה או רשימת המועמדים למבקר המדינה את חשבונותיה לאותה שנה; לא עשו כן, והודיע מבקר המדינה ליושב ראש הכנסת כי לדעתו לא היה הצדק סביר למחדלם, יורה יושב ראש הכנסת שלא ישולם לאותה סיעה כל תשלום לפי חוק זה עד אשר יודיע מבקר המדינה כי הוגשו לו חשבונות וכי לכאורה ניהלה הסיעה מערכת חשבונות לפי הנחיותיו; הודיע מבקר המדינה כי הוגשו לו חשבונות לאחר שיושב ראש הכנסת הורה כאמור, ישולם לסיעה או לרשימת המועמדים התשלום שלא שולם לה לפי סעיף קטן זה, בניכוי סכום כפי שימליץ מבקר המדינה שלא יעלה על 15% מהתשלום המגיע לה.

(1ג) לענין סעיף זה -

(1) יראו שנה שבה מתקיימות הבחירות לכנסת כמסתיימת בתום החודש שבו פורסמו תוצאות הבחירות, והחשבונות לפי סעיף קטן (ג) יימסרו ביחד עם החשבונות לפי סעיף קטן (א);

(2) יראו שנה שלאחר הבחירות כמתחילה בתחילת החודש אחרי פרסום תוצאות הבחירות וכמסתיימת בתום שנת הכספים הבאה.

(ד) לא יאוחר מיום 1 באוקטובר בכל שנה ימסור מבקר המדינה ליושב ראש הכנסת דין וחשבון על תוצאות ביקורת החשבונות האמורים בסעיף קטן (ג); ואולם, הוגשו החשבונות האמורים במועד האמור בסעיף קטן (ג)(1), ימסור מבקר המדינה דין וחשבון במועד האמור בסעיף קטן (ב); בדין וחשבון לפי סעיף קטן זה יצוין -

(1) אם הסיעה או רשימת המועמדים ניהלה מערכת חשבונות לפי הנחיותיו;

(2) אם הוצאות הסיעה או רשימת המועמדים והכנסותיה באותה שנה היו בגבולות האמורים בסעיף 7 ובסעיף 8.

(1ד) לחשבונות הנמסרים לפי סעיף זה תצורף חוות דעת של רואה החשבון של הסיעה או של רשימת המועמדים בדבר תקינותם ושלימותם ובדבר ניהול מערכת חשבונות בהתאם להנחיות מבקר המדינה.

(ה) (1) לא היה הדין וחשבון לפי סעיף קטן (ב) חיובי - ישלול יושב ראש הכנסת מהסיעה, בתשלומים שווים במשך שישה חודשים, מתוך מימון ההוצאות השוטפות שהסיעה מקבלת בחודש, סכום השווה ל-15% מסכום מימון הבחירות ששולם לה לפי סעיף 3; לא היה הדין וחשבון לפי סעיף קטן (ד) חיובי - ישלול יושב ראש הכנסת מן הסיעה או רשימת המועמדים במשך שישה חודשים מחצית ממימון ההוצאות השוטפות שהסיעה מקבלת בחודש.

(2) על אף האמור בפסקה (1), אם הדין וחשבון לפי סעיף קטן (ב) או (ד) לא היה חיובי בשל חריגה מהסכומים שנקבעו על פי סעיף 7(א) או (ב), ישלול יושב ראש הכנסת שליש מסכום החריגה, ובלבד שסכום השלילה לא יעלה על 20% מהסכום אשר הסיעה או רשימת המועמדים זכאית לו לפי סעיף 2(א)(1) או מהסכום השנתי אשר הסיעה או רשימת המועמדים זכאית לו לפי סעיף 2(א)(2), לפי הענין; השלילה תיעשה מתוך התשלומים הקרובים למימון הוצאותיה השוטפות של הסיעה או רשימת המועמדים, לפי הענין אך לא תעלה מדי חודש על מחצית מימון ההוצאות השוטפות שהסיעה מקבלת בחודש.

(3) על אף האמור בפסקה (1), אם ניהלה הסיעה או רשימת המועמדים מערכת חשבוניות לפי הנחיות מבקר המדינה אך ללא הקפדה מלאה עליהן, ישלול יושב ראש הכנסת מהתשלומים הקרובים למימון הוצאותיה השוטפות של הסיעה או רשימת המועמדים, לפי הענין, סכומים קטנים מאלה הנקובים בפסקה (1), כפי שימליץ מבקר המדינה בהתחשב באופי החריגה ובמידתה, והוא הדין בסיעה או ברשימת המועמדים שחרגה מהסכומים שנקבעו בסעיף 7 או שקיבלה תרומה בניגוד להוראות סעיף 8 ומצא מבקר המדינה נסיבות שבגללן מן הראוי לנהוג לגביה כאמור בפסקה זו; השלילה לא תעלה מדי חודש על מחצית מימון ההוצאות השוטפות שהסיעה מקבלת בחודש.

(5) שלילת סכומים לפי סעיף קטן זה תקדם לכל ניכוי לפי חוק זה או לפי חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג-1993.

(6) מבקר המדינה רשאי להחליט, לפי בקשה של סיעה או רשימת מועמדים, כי החזר סכומים שנשללו ממנה לפי סעיף קטן זה ייפרס לתקופה שיקבע שתהיה ממושכת מהקבוע בסעיף זה, אך לא יותר מתום כהונתה של אותה הכנסת.

(7) הסתיימה כהונתה של הכנסת לפני שהסכום שנשלל לפי סעיף קטן זה נוכה במלואו, תנוכה יתרת הסכום מהמקדמה שהסיעה זכאית לה לפי סעיף 4.

(8) יושב ראש הכנסת יעביר לאוצר המדינה סכומים ששלל לפי סעיף זה.

(ו) ועדת הכספים של הכנסת רשאית, בהסכמת מבקר המדינה, להאריך כל מועד מהמועדים האמורים בסעיף זה ובסעיף 10ג(י) ו-(יב); החלטת הועדה תפורסם ברשומות.

לענין סעיף 7, הוצאות של גוף הקשור לסיעה ייחשבו כהוצאות הסיעה.	(א)	10א. 346	גוף הקשור לסיעה (תיקונים מס' 16 ו-17)
לענין סעיף 8 -	(ב)		

(1) תרומה שקיבל גוף הקשור לסיעה, יראו כאילו קיבלה אותה הסיעה;

³⁴⁶ ועדת הכספים של הכנסת קבעה כי תחילתו של סעיף 10א לחוק תהיה ביום 9.5.1984 - ק"ת התשנ"ד, עמ' 1653.

(2) תרומה שקיבלה סיעה מגוף הקשור לסיעה לא תיחשב כתרומה מתאגיד.

(ג) האמור בסעיף 9 בנוגע לסיעה חל גם לגבי גוף הקשור לסיעה; בעת מסירת החשבונות של סיעה לפי סעיף 10 יימסרו גם חשבונותיו של כל גוף כאמור.

סמכויות עזר
לרואה החשבון
(תיקון
מס' 16)
110. רואה החשבון של הסיעה או של רשימת המועמדים רשאי לדרוש, בכל עת, מנציגיה שימציאו לו ידיעות, מסמכים, הסברים וכל חומר אחר הדרושים לו לצורכי ביקורת החשבונות.

גוף פעיל
בבחירות
(תיקון מס'
347(35)
110. (א) לא יבצע אדם או חבר בני אדם, בין שהוא מאוגד ובין שאינו מאוגד, פעילות בחירות בשווי כולל, בכסף או בשווה כסף, העולה על 117,600 שקלים חדשים³⁴⁸, ולא יגייס תרומות למטרה זו בשווי כולל כאמור, אלא לאחר שנרשם אצל מבקר המדינה, כפי שיקבע המבקר, כגוף פעיל בבחירות שמטרתו ביצוע פעילות בחירות.

(ב) מבקר המדינה לא ירשום גוף לפי סעיף קטן (א) אלא בהתקיים כל אלה:

(1) אם הוא תאגיד - הוא עמותה או חברה לתועלת הציבור;

(2) הוא מסר למבקר המדינה פרטי אתר אינטרנט לפרסום מידע שעליו לפרסם על פי סעיף זה;

³⁴⁷ תחילתו של סעיף 10 ששה חודשים מיום פרסומו של תיקון מס' 35 (פורסם ביום 28.3.2017).

³⁴⁸ הסכום מעודכן ליום 1.1.2025 - י"פ התשפ"ה, עמ' 2249; התשפ"ד, עמ' 2508; התשפ"ג, עמ' 2936; התשפ"ב, עמ' 2625 (בשנת 2020 הסכום לא עודכן בשל ירידת המדד; י"פ התש"ף, עמ' 2995; התשע"ט, עמ' 6512; התשע"ח, עמ' 4704 (הסכום המקורי - 100,000 ש"ח).

(3) הוא הסמיך אדם או שני בני אדם לפעול בשמו כגוף פעיל בבחירות בכל הנוגע לקשריו עם רשויות המדינה ופרסם באתר האינטרנט שלו את שמם, בצירוף כתב הסכמתם לשמש בתפקיד זה (בסעיף זה - הגורם המוסמך).

(ג) לא יבצע אדם או חבר בני אדם פעילות בחירות בשווי כולל, בכסף או בשווה כסף, העולה על פי ארבעה מהסכום האמור בסעיף קטן (א) ולא יגייס תרומות למטרה זו בשווי כולל כאמור אלא לאחר שנרשם אצל מבקר המדינה כאמור בסעיף קטן (א) והתקיימו כל אלה:

(1) הוא נרשם כעמותה או כחברה לתועלת הציבור שמטרתה ביצוע פעילות בחירות, או הגיש בקשה להירשם כאמור והשלים את כל הנדרש ממנו לשם הרישום;

(2) הוא מינה רואה חשבון לשם ביקורת החשבונות ועריכת דוח בדבר הכנסותיו והוצאותיו כגוף פעיל בבחירות, ופרסם באתר האינטרנט שלו את שם רואה החשבון, בצירוף כתב הסכמתו לשמש בתפקיד זה.

(ד) לעניין חישוב הסכומים האמורים בסעיפים קטנים (א) ו-(ג), יראו כאילו פעילות הבחירות או גיוס התרומות בוצעו בידי גוף אחד אף אם בוצעו בידי כמה גופים, אם לדעת מבקר המדינה, או יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית בקשר לעתירה לפי סעיף קטן (ז), לפי העניין, יש לראות גופים אלה כזרועות של גוף אחד, בהתחשב בכל האפיונים המפורטים להלן או מקצתם: מטרותיהם של הגופים, פעולותיהם, זהות בעליהם, מנהליהם וחבריהם, ייעוד רווחיהם והמקורות לכיסוי הפסדיהם.

(ה) (1) מועמד לכנסת או בעל תפקיד במוסדות מפלגה לא יהיה בעל תפקיד בכיר בגוף פעיל בבחירות ולא ישמש כגורם המוסמך מטעמו, ואם היה למועמד לכנסת או לבעל תפקיד במוסדות מפלגה כאמור - יחדל לשמש בתפקידו בגוף פעיל בבחירות או מטעמו.

(2) הגורם המוסמך ימשיך לכהן כל עוד לא מונה אחר במקומו; התפטר הגורם המוסמך בהודעה לגוף פעיל בבחירות ולמבקר המדינה, חדל לשמש בתפקידו לפי פסקה (1) או נבצר ממנו למלא את תפקידו, והיה היחיד המשמש גורם מוסמך, ימנה גוף פעיל בבחירות, בתוך שלושה ימים מיום שנודע לו על כך, גורם מוסמך אחר במקומו, ויפרסם באתר האינטרנט שלו את שמו, בצירוף כתב הסכמתו לשמש בתפקיד זה.

(ו) (1) לא יקבל גוף פעיל בבחירות, שביצע פעילות בחירות בשווי כולל העולה על הסכום האמור בסעיף קטן (א), או גייס תרומות למטרה זו בשווי כולל כאמור, במישרין או בעקיפין, בתקופה שבין בחירות לכנסת לבין הבחירות שאחריהן, כל תרומה בסכום או בסכומים העולים על כפל הסכום האמור בפסקה (2) מאת אדם ובני ביתו הסמוכים על שולחנו.

(2) על אף האמור בפסקה (1), ביצע גוף פעיל בבחירות פעילות בחירות בשווי האמור בסעיף קטן (ג) או גייס תרומות למטרה זו בשווי האמור, לא יקבל החל באותו מועד תרומה כאמור בפסקה (1) בסכום או בסכומים העולים על 17,700 שקלים חדשים³⁴⁹.

(3) לא יקבל גוף פעיל בבחירות, במישרין או בעקיפין, תרומה בניגוד להוראות סעיף 8(א), (ד), (1), (2) ו-(ד3).

(4) על אף האמור בפסקה (3), גוף פעיל בבחירות רשאי לקבל תרומה מתורם בחוץ לארץ בניגוד להוראות סעיף 8(ד1), ובלבד שהוא בגיר; ואולם, קיבל גוף פעיל בבחירות תרומה כאמור, לא יעלה סך התרומות שהוא יקבל, בארץ או בחוץ לארץ, בתקופה שבין בחירות לכנסת לבין הבחירות שאחריהן, על 705,400 שקלים חדשים³⁵⁰, ולא יעלה סך התרומות שהוא יקבל מתורמים בחוץ לארץ לפי פסקה זו על שליש מהסכום הכולל של התרומות שקיבל באותה תקופה.

³⁴⁹ הסכום מעודכן ליום 1.1.2025 - י"פ התשפ"ה, עמ' 2249; התשפ"ד, עמ' 2508; התשפ"ג, עמ' 2936; התשפ"ב, עמ' 2625 (בשנת 2020 הסכום לא עודכן בשל ירידת המדד; י"פ התש"ף, עמ' 2995; התשע"ט, עמ' 6512; התשע"ח, עמ' 4704 (הסכום המקורי - 15,000 ₪).

³⁵⁰ הסכום מעודכן ליום 1.1.2025 - י"פ התשפ"ה, עמ' 2249; התשפ"ד, עמ' 2508; התשפ"ג, עמ' 2936; התשפ"ב, עמ' 2625 (בשנת 2020 הסכום לא עודכן בשל ירידת המדד; י"פ התש"ף, עמ' 2995; התשע"ט, עמ' 6512; התשע"ח, עמ' 4704 (הסכום המקורי - 600,000 ₪).

(5) קיבל גוף פעיל בבחירות תרומה בניגוד להוראות סעיף קטן זה או בסכום העולה על הסכום המרבי המותר על פיו, יחזיר הגוף לתורם, מיד כשנודע לו על כך, את התרומה או את חלקה שהוא מעל למותר, ואם לא ניתן לעשות כן, יעביר את הסכום שעליו להחזיר לאוצר המדינה באמצעות חשב הכנסת; פעל הגוף לפי הוראות פסקה זו, לא יראו את התרומה כתרומה שהתקבלה בניגוד להוראות חוק זה.

(ז) גוף פעיל בבחירות יפרסם באתר האינטרנט שלו או באתר אינטרנט שיקבע מבקר המדינה, ולפי הנחיות מבקר המדינה, כל תרומה שקיבל מתורם וכל תרומה שהחזיר לתורם או העביר לאוצר המדינה בתוך 14 ימים מיום שקיבל את התרומה או מיום שהחזירה או העבירה; ואולם, בתקופת הבחירות יפרסם גוף פעיל בבחירות מידע כאמור בתוך שבעה ימים.

(ח) גוף פעיל בבחירות ינהל מערכת חשבונות לפי הנחיות מבקר המדינה וירשום את הכנסותיו והוצאותיו לפי אותן הנחיות.

(ט) (1) רואה החשבון של גוף פעיל בבחירות שמונה לפי סעיף קטן (ג)(2) רשאי לדרוש ממנו בכל עת שימציא לו ידיעות, מסמכים, הסברים וכל חומר אחר הדרושים לו לצורך מילוי תפקידיו לפי סעיף זה, והגוף הפעיל בבחירות ימציא את הנדרש ללא דיחוי.

(2) רואה החשבון האמור בפסקה (1) ימשיך לכהן כל עוד לא מונה אחר במקומו; התפטר רואה החשבון או נבצר ממנו למלא את תפקידו, ימנה גוף פעיל בבחירות, בתוך עשרה ימים מיום שנודע לו על כך, רואה חשבון אחר במקומו, ויפרסם באתר האינטרנט שלו את שם רואה החשבון, בצירוף כתב הסכמתו לשמש בתפקיד זה.

(י) גוף פעיל בבחירות ימסור למבקר המדינה, בתוך התקופה האמורה בסעיף 10(א) או (ו), דוח על מערכת החשבונות שניהל בתקופה שבה פעל כגוף כאמור ועד למועד מסירת הדוח; גוף פעיל בבחירות שביצע פעילות בחירות בשווי האמור בסעיף קטן (ג) יצרף לדוח הנמסר לפי סעיף קטן זה חוות דעת של רואה החשבון שמינה לפי סעיף קטן (ג)(2) בדבר תקינותם ושלמותם של החשבונות ובדבר ניהול מערכת חשבונות בהתאם להנחיות מבקר המדינה.

(יא) גוף פעיל בבחירות יודיע למבקר המדינה, בתוך התקופה האמורה בסעיף קטן (י), על מאגר מידע שיצר.

(יב) בתוך התקופה האמורה בסעיף 10(ב) או (ו) ימסור מבקר המדינה ליושב ראש הכנסת דוח על תוצאות ביקורת מערכת החשבונות של גוף פעיל בבחירות, ויציין בו אם הגוף ניהל מערכת חשבונות לפי הנחיותיו, אם התרומות שקיבל היו בגבולות שנקבעו בסעיף קטן (ו) ואם הגיש הודעות ודוחות כנדרש בסעיף זה.

(יג) מבקר המדינה רשאי לדרוש מגוף פעיל בבחירות ומכל אדם מידע ומסמכים הדרושים לו להכנת דוח ולבירור זיקה בין גוף פעיל בבחירות לבין גוף או אדם אחר, וכל גוף או אדם כאמור ימסרו מידע ומסמכים אלו ללא דיחוי.

(יד) הודעות שיש למסור למבקר המדינה לפי סעיף זה יינתנו בדרך שיקבע המבקר, ורשאי הוא, בכל עת, לקבוע שלהודעה יצורף תצהיר בהתאם לסעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, המאמת את נכונות האמור בהן ואת שלמותן.

(טו) מצא מבקר המדינה כי גוף פעיל בבחירות עשה אחד מאלה, יעביר הגוף לאוצר המדינה, בתוך שלושים ימים מיום שהודיע לו על כך מבקר המדינה, סכום כמפורט להלן, לפי העניין, ורשאי מבקר המדינה להפחית את הסכום אם סבר כי קיימים טעמים המצדיקים זאת:

(1) ביצע פעילות בחירות בלי שנרשם כגוף פעיל בבחירות, בניגוד להוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), או בלי שהתאגד, בניגוד להוראות סעיף קטן (ג)(1) - סכום שגובהו פי חמישה מסכום התרומה המרבי המותר לפי סעיף קטן (ו)(2);

(2) קיבל תרומה בניגוד להוראות סעיף קטן (ו) או לא פרסם תרומה במועד שנקבע בסעיף קטן (ז) - סכום שגובהו פי שניים מסכום התרומה;

³⁵¹ בתיקון מס' 35 שבו התווסף סעיף 10ג, תוקן חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995, ובהגדרה "חוב" בסעיף 1 התווספה הפסקה הבאה: "(15) סכום שיש להעבירו לאוצר המדינה לפי סעיף 10ג(טו) לחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973".

(3) לא מסר למבקר המדינה דוח על מערכת החשבונות שניהל כאמור בסעיף קטן (י) - סכום שגובהו פי חמישה מסכום התרומה המרבי המותר לפי סעיף קטן (ו)(2);

(4) איחר במסירת דוח למבקר המדינה על מערכת החשבונות שניהל כאמור בסעיף קטן (י), לא מסר למבקר מידע ומסמכים שדרש המבקר כאמור בסעיף קטן (יג) או לא מילא אחר ההוראות הנוגעות לניהול מערכת החשבונות כפי שנקבעו בסעיף זה או בהנחיות מבקר המדינה - סכום שגובהו פי שלושה מסכום התרומה המרבי המותר לפי סעיף קטן (ו)(2);

(5) לא הודיע למבקר המדינה על מאגר מידע שיצר כאמור בסעיף קטן (יא) - סכום שגובהו פי חמישה מסכום התרומה המרבי המותר לפי סעיף קטן (ו)(2);

(6) איחר להודיע על מאגר מידע שיצר כאמור בסעיף קטן (יא) - סכום שגובהו פי שניים מסכום התרומה המרבי המותר לפי סעיף קטן (ו)(2);

(7) לא מינה גורם מוסמך או רואה חשבון במקום מי שחדלו לכהן כאמור בסעיפים קטנים (ה)(2) ו-(ט)(2) - סכום שגובהו פי שלושה מסכום התרומה המרבי המותר לפי סעיף קטן (ו)(2).

(טז) על אף האמור בסעיף 3(א) לחוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995, סכום שיש להעבירו לאוצר המדינה לפי סעיף קטן (טו), ישלמו גוף פעיל בבחירות למרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות עד תום המועד הקבוע באותו סעיף קטן, אף אם טרם הגיע מועד פירעונו; ואולם, המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות לא יפעל בהליכי גבייה לפי החוק האמור אלא בחלוף המועד לתשלום החוב.

(יז)³⁵² יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ראשי, לבקשת מפלגה המיוצגת בכנסת או מפלגה שהגישה רשימת מועמדים בבחירות לכנסת הבאה, ולאחר שנתן לנוגע בדבר הזדמנות להביא טענותיו בפניו, ליתן צו המונע הפרת הוראה מהוראות סעיף זה או מהנחיות שנתן מבקר המדינה לפיו; על דיון בעתירה לצו ועל צו לפי סעיף קטן זה יחולו הוראות סעיפים 17ב ו-17ה(ב) לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959, וסדרי הדין שנקבעו לפי סעיף 17ה(א) לחוק האמור, והכל בשינויים המחויבים.

(יח) (1) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מחובה החלה על סיעה או מפלגה או מאיסור לפי כל דין.

³⁵² יו"ר ועדת הבחירות לכנסת ה-25 העיר לעניין סמכותו לפי סעיף 10ג(יז) כד: "אכן, לשון הסעיף אינה נוקטת את המילה "להכריז" על גוף כגוף פעיל בבחירות. ואולם, דומה כי מדובר בוויכוח סמנטי. ברי כי לו יימצא שגוף פלוני עונה על הגדרת "גוף פעיל בבחירות" מבלי שנרשם אצל מבקר המדינה ככזה, מוסמך יושב ראש ועדת הבחירות לתת צו המונע את המשך הפרת הוראות החוק, קרי מתן צו המורה לאותו גוף להפסיק את הפעילות שתיקבע כפעילות בחירות או להירשם אצל מבקר המדינה כדרישת החוק." (מב"כ 1/25 יש עתיד נ' ערוץ עכשיו 14, ניתן ביום 13.10.2022).

(2) אין בהוראות סעיף זה כדי לפגוע בסמכות של מבקר המדינה לפי כל דין, לרבות הסמכות לקבוע כי גוף הוא גוף קשור לסיעה אף אם הוא גוף פעיל בבחירות והסמכות לקבוע כי יש בפעילות של גוף פעיל בבחירות משום תרומה אסורה לסיעה או למפלגה.

חוות דעת 11. (א) סיעה רשאית בכל עת לבקש מיושב ראש ועדת הבחירות המרכזית חוות דעת, אם הוצאה מסויימת או סוג מסויים של הוצאות מהווים הוצאות בחירות; יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית יתן את חוות הדעת לאחר התייעצות בסגניו, זולת אם ראה את הדבר כדחוף.

(ב) חוות הדעת תינתן תוך שבעה ימים ותימסר ליושב ראש הכנסת, למבקר המדינה, לסיעה שביקשה את חוות הדעת ולכל הסיעות האחרות.

(ג) סיעה רשאית בכל עת לבקש ממבקר המדינה חוות דעת, אם הוצאה מסויימת או סוג מסויים של הוצאות מהווים הוצאות שוטפות; חוות הדעת תינתן תוך עשרים ואחד יום ותימסר ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, ליושב ראש הכנסת, לסיעה שביקשה את חוות הדעת, ואם הדבר נראה למבקר המדינה רצוי - גם לסיעות האחרות.

דין מפלגות המקיימות סיעה אחת (תיקונים מס' 4, 6, 31, 33 ו-36) 12. (א) אם סיעה היא צירוף של שתי מפלגות או יותר שהגישו רשימת מועמדים משותפת והמקיימות בכנסת סיעה אחת, יראו את אותן מפלגות כאילו היו סיעות נפרדות בכל הנוגע למימון הוצאות שוטפות, להלוואה לפי סעיף 17 ולתרומה לפי סעיף 8, למעט תרומה בשנה שמתקיימות בה בחירות לכנסת.

(ב) התשלומים למימון ההוצאות השוטפות ישולמו לסיעות הנפרדות המקיימות סיעה שהיא צירוף כאמור בסעיף קטן (א) בהתאם להשתייכות המפלגתית של חבריהן כפי שנמסרה עם הגשת רשימת המועמדים המשותפת כאמור בסעיף 57(ב) לחוק הבחירות; השתנה מספר החברים בסיעה נפרדת כאמור בשל הפסקת כהונתו בכנסת של חבר הסיעה, ישתנה בהתאם מימון ההוצאות השוטפות לפי ההשתייכות המפלגתית של חברי הסיעה ביום תשלום מימון ההוצאות השוטפות, אלא אם כן הודיעו כל הסיעות הנפרדות הנוגעות בדבר, לפני מועד זה, כי מימון ההוצאות השוטפות לא ישתנה.

(ג) התמזגו סיעות לפי סעיף 60 לחוק הכנסת, יחולו עליהן הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), בשינויים המחויבים.

(ד) (1) על אף האמור בסעיף קטן (ב), חלק מהמימון החודשי לפי סעיף 3(ג) המגיע לסיעה נפרדת ישולם לסיעה נפרדת אחרת באותו צירוף של מפלגות, ובלבד שהתשלום הוא על פי הסכם מימון שוטף; חלק המימון כאמור יהיה נקוב באחוזים מיחידת המימון, ולא יעלה על שיעור המימון למנדט אחד כאמור בסעיף 3(ג), או על שיעור גבוה יותר אם חל שינוי במספר חברי הסיעות הנפרדות במהלך כהונתה של הכנסת, והמפלגות קבעו בהסכם כאמור שמימון ההוצאות השוטפות ימשיך להשתלם לפי ההשתייכות המפלגתית כפי שנמסרה עם הגשת רשימת המועמדים המשותפת כאמור בסעיף 57(ב) לחוק הבחירות.

(2) לא ניתן לשנות או לבטל במהלך כהונתה של אותה כנסת הסכם מימון שוטף שהוגש ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית; ההסכם יעמוד בתוקפו גם במקרה של התפלגות הסיעה לפי סעיף 59(2) לחוק הכנסת, אלא אם כן קבעו הסיעות במפורש בהסכם כאמור בפסקה (1) כי במקרה של התפלגות ישולם לכל סיעה מימון ההוצאות השוטפות המגיע לה לפי סעיף 3(ג).

התפלגה סיעה בכנסת על פי האמור בסעיפים 59 ו-60 לחוק הכנסת יחושב מימון ההוצאות השוטפות של החלקים שהתפלגו בהתאם למספר החברים החדש, החל בחודש שלאחר שועדת הכנסת אישרה את השינוי.

שינויים
בהרכב הסיעות
(תיקונים מס'
4, 6, 11, 22,
25, 28, 30, 32,
33 ו-41
(הוראת שעה))

(ב) בכל מקרה אחר לא יהיו חברי הכנסת שפרשו מסיעה זכאים למימון הוצאות שוטפות, ומימון ההוצאות של הסיעה שממנה פרשו לא ישתנה.

הוראות סעיף קטן (א) לא יחולו על התפלגות סיעה בכנסת לפי הוראות סעיף 59(1) לחוק הכנסת שנעשתה בשנתיים הראשונות שלאחר תחילת כהונת הכנסת או ביום הקובע ואילך, ויחולו לענין זה הוראות סעיף קטן (ב), אלא אם כן הוגשה ההודעה על ההתפלגות לועדת הכנסת, לפי הוראות סעיף 60 לחוק הכנסת, על ידי רוב חברי הסיעה או בהסכמתם.

³⁵³(ג)

³⁵³ תחילתו של סעיף 13(ג) ביום תחילת כהונתה של הכנסת ה-16 (17.2.2003).

(1ג) ממימון ההוצאות השוטפות לפי סעיף 3(ג) של החלק שהתפלג כאמור בסעיף קטן (א) יופחת סכום השווה לשיעור מהסכום הכולל של חובות ותשלומים כמפורט להלן, בעת התשלום, כשיעור חלקו היחסי בסיעה לפני שהתפלגה, והסיעה שממנה התפלג החלק תהיה אחראית לתשלום חובות או תשלומים אלה:

(1) חוב בשל מקדמה שקיבלה הסיעה לפי סעיף 4(ג) ביתר ;

(2) יתרת הלוואה שניתנה לסיעה לפי סעיף 7ג לפני ההתפלגות ;

(3) תשלומים שנשללו מהסיעה לפי סעיף 10 ;

(4) חוב של סיעת אם לפי חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג-1993.

(2ג) התפלגה סיעה בכנסת לפי סעיף 59(1) או (3) לחוק הכנסת, יופחת מהמקדמה לפי סעיף 4 של החלק שהתפלג סכום השווה לשיעור מהסכום הכולל של חובות ותשלומים כמפורט בסעיף קטן (1ג), בעת התשלום, כשיעור חלקו היחסי בסיעה לפני שהתפלגה, והסיעה שממנה התפלג החלק תהיה אחראית לתשלום חובות או תשלומים אלו.

- (ד) 354 (1) חלק שהתפלג מסיעה ישתתף בהחזר חובות המפלגה שאותה סיעה ייצגה בכנסת, באופן יחסי לגובה מימון ההוצאות השוטפות שבשל ההתפלגות נגרע מהסיעה שממנה התפלג; החזר החוב יהיה מתוך ההוצאות השוטפות שלהן החלק שהתפלג זכאי עד לסיום כהונתה של אותה הכנסת, למעט סכום המימון למנדט אחד כאמור בסעיף 3(ג); פסקה זו תחול גם אם החלק שהתפלג התמזג עם סיעה אחרת בכנסת.
- (2) חובת ההשתתפות של חלק, כאמור בפסקה (1), תחל בתקופה שתחילתה ביום שבו הוא זכאי למימון הוצאות שוטפות ותסתיים ביום סיום כהונתה של אותה הכנסת.
- (3) רואה החשבון של הסיעה שממנה התפלג חלק, שמונה לפי סעיף 5א, יקבע, בהקדם האפשרי, את חובות המפלגה לענין סעיף קטן זה, וימסור על כך הודעה ליושב ראש הכנסת ולבא כוחו של החלק שהתפלג.
- (4) רואה החשבון של הסיעה שממנה התפלג חלק יאפשר לבא כוח החלק שהתפלג או מי מטעמו לעיין במסמכים הנוגעים לחובות המפלגה; היתה מחלוקת בנוגע לסכום חובות המפלגה - תובא המחלוקת להכרעת יושב ראש הכנסת, שיכריע בענין בתוך 30 ימים.

³⁵⁴ סעיף 13(ד) שהוסף לחוק בתיקון מס' 28 יחול על התפלגות סיעות החל מהכנסת ה-17 ואילך.

(5) לענין סעיף קטן זה, "חובות המפלגה" - ההפרש שבין הוצאותיה לבין הכנסותיה, בתקופה שבה החלק שהתפלג או חלק ממנו, היה חלק מהסיעה, וכן לצורך הבחירות לכנסת שאלה נבחר חלק כאמור; ואולם לא יובאו בחשבון הוצאות שהוציאה מפלגה לשם רכישת זכויות בנכסים הנשארים בידיה לאחר ההתפלגות וכן לא יובאו בחשבון חובות או תשלומים כאמור בסעיפים קטנים (ג1) ו-(ג2).

(ה) [פקע - הי"ש לכנסת ה-23].³⁵⁵

13א. [בוטל - תיקון מס' 11].

מפלגות שהגישו רשימת מועמדים משותפת ינהלו את חשבונותיהן לתקופת הבחירות בנפרד, ויראו אותן כאילו היו סיעות נפרדות בכל הנוגע למימון הוצאות הבחירות.	13ב. (א)	רשימת מועמדים משותפת (תיקונים מס' 36 ו-40, 5

³⁵⁵ לפי חוק ממשלת חילופים (תיקון חקיקה והוראת שעה), התש"ף-2020, שתחילתו ביום 7.5.2020, ס"ק (ה) נקבע כהוראת שעה לכנסת ה-23: "על אף האמור בסעיף קטן (ג), חלק שהתפלג לפי סעיף 159(1) לחוק הכנסת לפני כינונה של הממשלה בכנסת העשרים ושלוש מסיעה שקמה עקב התפלגות כאמור בסעיף 60 לחוק הכנסת, יהיה זכאי למימון הוצאות שוטפות לפי מספר חבריו החל מיום תחילתו של חוק-יסוד: הממשלה (תיקון מס' 8 והוראת שעה)". בפסה"ד בעניין חוק ממשלת חילופים נדחו גם טענות נגד ההסדר שנקבע בסעיף 13(ה) לחוק מימון מפלגות. המשנה לנשיאה מלצר: "הסדר המימון פגע בדרישת השוויון, הקבועה בסעיף 4 לחוק-יסוד: הכנסת, ואולם התיקון בו מדובר התקבל ברוב של למעלה מ-61 מחברי הכנסת בכל שלבי החקיקה... זאת ועוד - בנסיבות שבהן התקבל התיקון האמור, ובהתחשב בכך שמדובר במעשה עשוי, אין מקום להפעיל פה "פיסקת הגבלה שיפוטית". (בג"ץ 2905/20 התנועה למען איכות השלטון בישראל ואח' נ' הכנסת ואח', ניתן ביום 12.7.2021).

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), מפלגות שהגישו רשימת מועמדים משותפת רשאיות להודיע, בהודעה משותפת ליושב ראש הכנסת עם מסירת ההודעה לפי סעיף 6(א), כי הן ינהלו את חשבונותיהן לתקופת הבחירות במשותף, ויראו אותן כאילו היו סיעה אחת בכל הנוגע למימון הוצאות הבחירות; הודיעו מפלגות כאמור, ייכללו החשבונות שניהלו לעניין הבחירות לפני מסירת ההודעה בחשבונות שהן מוסרות למבקר המדינה לפי סעיף 10(א).

(ג) כל אחת מהמפלגות שהגישו רשימת מועמדים משותפת וזכאיות למימון הוצאות הבחירות תשתתף בהוצאות הבחירות.

(ד) מפלגות שהגישו רשימת מועמדים משותפת יערכו, לפני הגשת הרשימה, הסכם הוצאות בחירות, שיתייחס בין היתר להוצאות הבחירות, לתקציב הבחירות וכן לעודף ולגרעון בתקציב הבחירות; המפלגות יגישו את ההסכם ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית בעת הגשת רשימת המועמדים המשותפת.

(ה) המגישים רשימת מועמדים משותפת יציינו בה, נוסף לבא כוח הרשימה וממלא מקומו כאמור בסעיף 59 לחוק הבחירות, גם את בא כוחה של כל אחת מהמפלגות שהגישו את הרשימה ואת ממלא מקומו לעניין חוק זה.

(ו) בשנה שמתקיימות בה בחירות לכנסת יראו מפלגות שהגישו רשימת מועמדים משותפת לאותן בחירות כסיעה אחת לעניין סעיף 8(ג), ואם כל המפלגות אינן מיוצגות בכנסת - לעניין סעיף 8(ג1); קיבלו מפלגות כאמור תרומה בסכום העולה על סכום התרומה המרבי לפי סעיף קטן זה, לפני שהוגשה רשימת המועמדים המשותפת, יחולו הוראות סעיף 8(ז); החזר התרומה יחולק בין המפלגות בחלקים שווים או בדרך אחרת שקבעו בהסכם הוצאות הבחירות.

(ז) (1) לעניין הגבלת הוצאות בחירות לפי סעיף 7, יראו מפלגות שהגישו רשימת מועמדים משותפת כאילו היו סיעה אחת, בין שחשבון הבחירות מנוהל בנפרד ובין במשותף, לפי הוראות סעיף 13ב(א) או (ב); ניהלו המפלגות את חשבון הבחירות בנפרד, תחושב הגבלת ההוצאות ביניהן בהתאם ליחס מספר חברי הכנסת שנמנים עם כל אחת מהן ביום הקובע כאמור בסעיף 4(א)(1).

(2) על אף האמור בפסקה (1), נערך הסכם מימון שוטף, יראו את מספר חברי הכנסת שנמנים עם כל אחת מהסיעות ביום הקובע כאילו הוא המספר לפי שיעור המימון החודשי בהתאם להסכם ביום הקובע, והמספר לא יעוגל; נקבע בהסכם האמור כי הוראות סעיף 3(ב2) לא יחולו, לא יחולו גם הוראות פסקה זו.

(ח) ניהלו מפלגות שהגישו רשימת מועמדים משותפת את חשבונותיהן לתקופת הבחירות בנפרד, וסבר מבקר המדינה כי לא ניתן לייחס הוצאה או הכנסה הנוגעת לרשימת המועמדים המשותפת לאף אחת מהן, תיוחס ההוצאה או ההכנסה בדין וחשבון לפי סעיף 10 לכל אחת מהמפלגות, לפי שיעור חלקה בסך הכולל של הוצאות הבחירות בפועל.

(ט) ניהלו מפלגות שהגישו רשימת מועמדים משותפת את חשבונותיהן לתקופת הבחירות במשותף ולא היה הדין וחשבון לפי סעיף 10(ב) חיובי, רשאי מבקר המדינה לקבוע כי שלילת התשלומים לפי סעיף 10(ה) תיוחס לאחת המפלגות או לכמה מהן, כפי שיקבע.

(א) **דיווח על סיעה 13.א. שקיבלה מקדמה ולא זכתה במנדט (תיקונים מס' 5 ו-32)**
סיעה שקיבלה מקדמה למימון הוצאות בחירות לפי סעיף 4(א) ולא זכתה בבחירות במנדט, ימשיכו לחול עליה הוראות חוק זה לצורך ביקורת חשבונותיה לתקופת הבחירות לפי סעיף 10.

(ב) לא היה דין וחשבון של מבקר המדינה לפי סעיף 10(ב), על סיעה כאמור בסעיף קטן (א), חיובי - יהיו מי שהיו נציגיה של הסיעה אחראים ביחד ולחוד להחזיר לאוצר המדינה 15% מהמקדמה שהסיעה קיבלה.

- דיווח על סיעה שקיבלה מימון שוטף וחדלה להתקיים (תיקונים מס' 16 ו-31, 5)** 13.ד. (א)
- סיעה שחדלה להתקיים לפני המועד למסירת חשבונותיה למבקר המדינה לפי סעיף 10(ג), עקב התפלגות או מיזוג כאמור בסעיף 13(א) או התפטרות חבריה מחברותם בכנסת, מי שהיו נציגיה של הסיעה ימסרו למבקר המדינה, תוך עשרה שבועות מהמועד שבו חדלה הסיעה להתקיים, את חשבונות הסיעה על הכנסותיה ועל הוצאותיה השוטפות באותו חלק של שנה שבו היתה קיימת כסיעה ואולם אם חדלה להתקיים מפני שלא זכתה מחדש למנדטים בבחירות, יימסרו חשבונותיה כאמור במועד האמור בסעיף 10(ג)1(1).
- (ב) תוך שנים עשר שבועות לאחר שקיבל חשבונות כאמור בסעיף קטן (א), ואם קיבלם במועד האמור בסעיף 10(ג)1(1) - עד המועד האמור בסעיף 10(ד), ימסור מבקר המדינה ליושב ראש הכנסת דין וחשבון על תוצאות ביקורת החשבונות, כאמור בסעיף 10(ד); לענין זה, תיחשב הגבלת ההוצאות לפי סעיף 7(ב) לפי היחס שבין אורך התקופה שאליה מתייחסים החשבונות לבין שנה שלמה.
- (ג) לא היה הדין וחשבון לפי סעיף קטן (ב) חיובי - יהיו מי שהיו נציגיה של הסיעה אחראים ביחד ולחוד להחזיר לאוצר המדינה 15% מהמימון החדשי שהסיעה קיבלה לפי חוק זה בתקופה שאליה מתייחס הדין וחשבון.
- החזר מסיעה שחדלה להתקיים (תיקון מס' 5)** 13.ה.
- סיעה שחדלה להתקיים לאחר שקיבלה מימון לפי חוק זה, יחזירו מי שהיו נציגיה את יתרת הסכומים שברשותם, לאחר ששילמו את חובותיה, לאוצר המדינה.

- הודעות של סיעה (תיקונים מס' 23, 31 ו-36)** 14. (א)
- הודעות והצהרות של סיעה לפי חוק זה יבואו מאת בא כוח הסיעה, או ממלא מקומו שנקבעו בהתאם לסעיף 25 לחוק הבחירות או, לעניין סיעות נפרדות, שנקבעו בהתאם לסעיפים קטנים (ב) או (ג).
- (ב) באי כוח המפלגות שהגישו רשימת מועמדים משותפת וממלאי מקומם, כאמור בסעיף 13ב(ה), יהיו באי כוח הסיעות הנפרדות בכנסת המקיימות סיעה אחת וממלאי מקומם.
- (ג) התמזגו סיעות לפי סעיף 60 לחוק הכנסת, יודיעו הסיעות בכתב לוועדת הכנסת, במועד המיזוג, נוסף על ההודעה לפי סעיף 25(א) לחוק הבחירות, מיהם באי כוחן של הסיעות הנפרדות וממלאי מקומם לעניין חוק זה.
- (ד) כל סיעה נפרדת רשאית, בכל עת, בהודעה בכתב ליושב ראש הכנסת, להחליף את באי כוחה וממלאי מקומם; ההודעה תימסר בידי בא כוח הסיעה הנפרדת או ממלא מקומו, אלא אם כן הודיעו רוב חברי הסיעה הנפרדת אחרת.
- (ה) הודעה על באי כוח סיעות נפרדות וממלאי מקומם לפי סעיף זה ועל כל שינוי בהם תפורסם ברשומות מטעם הכנסת.
- (ו) על סיעה או סיעה נפרדת שבה חלוקים חבריה בשאלה מי מייצג אותה יחולו הוראת סעיף 63 לחוק הכנסת, בשינויים המחויבים.
- מניעת שעבוד ועיקול** 15. הסכומים המגיעים לסיעה לפי חוק זה אינם ניתנים לשעבוד או לעיקול.
- סיעות חדשות (תיקונים מס' 4, 17, 18, 32 ו-33)** 16. [בוטל - תיקון מס' 33].

**סכומים
שנתקבלו
מההסתדרות
והלואה
לסיעה
בהסתדרות
(תיקונים
מס' 16, 35
ו-43)**

17. (א) (1) סכומים שקיבלה סיעה בעקבות החלטת ההסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל למימון מערכת הבחירות בהסתדרות זו ובאיגודים המקצועיים המאורגנים בה ולצרכי המפלגות המופיעות בה בהתאם לגודלן הייצוגי (להלן - הסכומים), לא ייחשבו כתרומה לפי סעיף 8, ובלבד שהסיעה לא חרגה מהאמור בסעיף 7(ד).

(2) הוצאות שהוציאה סיעה בקשר למערכת בחירות או בקשר לפעילותה השוטפת בהסתדרות הכללית של העובדים בארץ ישראל ובאיגודים המקצועיים המאורגנים בה (להלן - הפעילות), לא ייחשבו כהוצאות שוטפות לפי סעיף 7(ד), ובלבד שהסיעה שייכה את ההוצאות לפעילות, בדרך שנהגה בה, ערב תחילתו של חוק זה; לא ייעשה שינוי בשיוך כאמור אלא באישור מבקר המדינה.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), לא תחול הוראת סעיף 7(ד) על הסכומים אם הסיעה הוציאה אותם לצרכי הפעילות בלבד, החזיקה אותם בנפרד ושיקפה אותם בחשבונותיה, בצורה שתאפשר למבקר המדינה, בדרכי ביקורת מקובלות, לזהותם בבירור, לאמתם ולסכמם וכן שרשמה באותה צורה את הפעולות המהוות הוצאת הסכומים; שימוש בסכומים או בחלקם שלא לצורכי הפעילות ייחשב כקבלת תרומה לפי הוראות סעיף 8.

סיעה או מפלגה רשאית לתת הלוואה³⁵⁶ (ג)
 לסיעה בהסתדרות כאמור בסעיף קטן (א)
 או לרשימת מועמדים המתמודדת בבחירות
 להסתדרות זו, לצורך מימון מערכת
 הבחירות שלה בהסתדרות זו, ובלבד
 שהסיעה בהסתדרות או רשימת המועמדים
 קשורה אליה ומזוהה עמה; על החזר
 ההלוואה תתווסף ריבית שקלית, ויחולו
 הוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה לעניין
 ריבית זו, בשינויים המחויבים.

- 17א. [בוטל - תיקון מס' 3].
18. [בוטל - תיקון מס' 34 שהעביר עניין זה לחוק הבחירות לכנסת].
19. [בוטל - תיקון מס' 16].
20. יושב ראש הכנסת ממונה על ביצוע חוק זה.
21. תחילתו של חוק זה מיום כ"ז בטבת התשל"ג (1 בינואר 1973).
- הסעת בוחרים**
(תיקונים)
 מס' 21, 23 ו-34
- ביצוע**
- תחילה**

³⁵⁶ ראו גם את סעיף 25(א)(ב) לחוק המפלגות, התשנ"ב-1992, אשר התווסף בתיקון מס' 35 לחוק מימון מפלגות.

חוק מימון מפלגות (תיקון מס' 16), התשנ"ד-1994³⁵⁷

(סעיפים 1 עד 25 שולבו בחוק העיקרי)

(סעיף 26 תיקן את חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות),
התשנ"ג-1993)

הגדלת יחידת מימון 27. הסכום של יחידת המימון כתוקפו ערב תחילתו של חוק זה יועלה ב-33% החל ביום כ' בניסן התשנ"ד (1 באפריל 1994)³⁵⁸.

הוראת שעה הלוואה מיוחדת 28. (א) סיעה תהא זכאית לערבות המדינה להלוואה שקיבלה מתאגיד בנקאי, ובלבד שההלוואה ניתנה עד ליום ז' בחשון התשנ"ו (31 באוקטובר 1995), ושסכום ההלוואה לא יעלה על 175,000 שקלים חדשים לכל יחידת מימון שלה זכאית אותה סיעה, ושהתקופה להחזר ההלוואה לא תעלה על עשר שנים; ערבות המדינה תפחת מדי חודש בשיעור פירעון ההלוואה; לענין זה, "ערבות המדינה" - ערבות לפי חוק ערבויות מטעם המדינה, התשי"ח-1958, שתנאיה והביטחונות לפירעונה נקבעו ואושרו לפי החוק האמור.

(ב) ההלוואה תיפרע בתשלומים חודשיים שווים שינוכו מתוך סכומי יחידת המימון שלהם זכאית אותה סיעה.

(ג) ערבות המדינה להלוואה מותנית בכך שהסיעה תודיע ליושב ראש הכנסת כי כספי המימון לפי סעיף 2(ב) לחוק העיקרי, בשיעור התשלום החודשי כפי שנקבע לפי סעיף קטן (ב), יועברו לתאגיד הבנקאי שנתן את ההלוואה.

³⁵⁷ ס"ח התשנ"ד, עמ' 120; התשנ"ה, עמ' 435; התשנ"ו, עמ' 312.
³⁵⁸ בהתאם לכך יחידת המימון לחודש אפריל 1994 היא 866,600 ₪.

- (ד) עלויות ערבות המדינה, אם היו כאלה, יחולו על הסיעה ורשאי יושב ראש הכנסת, לאחר ששר האוצר הודיע לו על שיעורן, לנכות מכספי המימון שלהם זכאית אותה סיעה.
- (ה) חלו שינויים בהרכב הסיעות כאמור בסעיף 13 לחוק העיקרי, תיחשב ההלוואה כאילו ניתנה לסיעות החדשות בהתאם למספר חבריהן החדש.
- הוראת שעה 29. (א)** על אף האמור בסעיף 15 לחוק העיקרי, תהא סיעה רשאית לשעבד ולהמחות את זכותה לסכום יחידת המימון שהתווסף לפי סעיף 28 לחוק זה; הוראה זו תעמוד בתוקפה עד לתום תקופת כהונתה של הכנסת השלוש עשרה.
- (ב) חובות שחבה סיעה לאוצר המדינה ערב תחילתו של חוק זה יוחזרו בלא יותר ממאה ועשרים תשלומים חודשיים שווים, שינוכו מכספי יחידת המימון שלה זכאית הסיעה, בשיעור יחסי קבוע מתוך סכום יחידת המימון.
- (ג) חלו שינויים בהרכב הסיעות, כאמור בסעיף 13 לחוק העיקרי, תוחזר יתרת החובות לפי סעיף קטן (ב), על ידי הסיעות החדשות בהתאם למספר חבריהן החדש.

הוראות מיוחדות לעניין הבחירות לכנסת ה-21 עד הכנסת ה-25

חוק התפזרות הכנסת העשרים ואחת, התשע"ט-2019³⁵⁹

סעיף 3 - מימון מפלגות - הלוואות לסיעה ומקדמות לרשימות מועמדים - הוראות מיוחדות לעניין הכנסת העשרים ואחת והכנסת העשרים ושתיים

- (א) לעניין רשימות מועמדים שיוגשו לקראת הבחירות לכנסת העשרים ושתיים, יקראו את סעיף 4(א2) לחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973 (להלן - חוק המימון), כך שבמקום "70%" יבוא "100%".
- (ב) ביקשה סיעה לקבל הלוואה לפי סעיף 7 לחוק המימון לאחר כינונה של הכנסת העשרים ושתיים, תובא בחשבון לעניין סכום ההלוואה שהיא זכאית לו לפי סעיף קטן (ב1) לסעיף האמור גם הלוואה שניתנה לאותה סיעה בתקופת כהונתה של הכנסת העשרים ואחת.
- (ג) על אף האמור בסעיף 7(ב3) לחוק המימון, לעניין קבלת הלוואה בתקופת כהונתה של הכנסת העשרים ואחת, סיעה שעד יום כ"א באייר התשע"ט (26 במאי 2019), לא קיבלה הלוואה לפי סעיף 7(ב1) לחוק המימון או שקיבלה חלק מסכום ההלוואה שהיא רשאית לקבל כאמור, תהיה זכאית לקבל הלוואה אף ללא אישורו של יושב ראש הכנסת והמלצת הוועדה הציבורית, בתנאים האלה:
- (1) ההלוואה תהיה בשיעור שלא יעלה על 80% מסכום ההלוואה שהסיעה היתה זכאית לקבל לפי סעיף 7(ב1) לחוק המימון נכון ליום כ"א באייר התשע"ט (26 במאי 2019);
- (2) הסיעה ביקשה את ההלוואה בתוך עשרה ימים מיום תחילתו של חוק זה³⁶⁰.
- (ד) לעניין הלוואות שניתנו לסיעות בתקופת כהונתה של הכנסת העשרים ואחת יקראו את סעיף 7 לחוק המימון כך:

³⁵⁹ ס"ח התשע"ט, עמ' 334.

³⁶⁰ יום התחילה של החוק הוא 30.5.2019.

- (1) בסעיף קטן (ב)(2), במקום "מהחודש שלאחר קבלת ההלוואה ועד תום שלוש שנים" יבוא "מהחודש שלאחר כינונה של הכנסת העשרים ושתיים ועד תום ארבע שנים וחצי";
- (2) סעיף קטן (ג) לא יחול, ויחולו הוראות אלה: הסתיימה כהונתה של הכנסת העשרים ואחת לפני פירעון הלוואה כאמור בסעיף קטן (ב), לא תנוכה יתרת ההלוואה מהמקדמה שהיא זכאית לה לפי סעיף 4 לקראת הבחירות לכנסת העשרים ושתיים; לא הגישה סיעה רשימת מועמדים לכנסת העשרים ושתיים, תנוכה יתרת ההלוואה ממימון ההוצאות השוטפות שהסיעה מקבלת בחודש, ולא יחולו עליה הוראות סעיף קטן (ב)(2) כנוסחו בפסקה (1).
- (ה) לעניין הלוואות שניתנו לסיעות בתקופת כהונתה של הכנסת העשרים ושתיים יקראו את סעיף 7ג(ב) לחוק המימון כך:
- (1) בפסקה (1), במקום "לכל חודש שמיום מתן ההלוואה ועד תום שלוש שנים" יקראו "לכל חודש שמיום מתן ההלוואה ועד תום ארבע שנים וחצי";
- (2) בפסקה (2), במקום "שלוש שנים" יבוא "ארבע שנים וחצי".

חוק הבחירות לכנסת העשרים ושלוש (הוראות מיוחדות), התש"ף-2019³⁶¹

סעיף 14 - מימון מפלגות - חישוב הוצאות בחירות, הלוואות לסיעה ומקדמות

(א) לעניין הבחירות לכנסת העשרים ושלוש, יקראו את חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973 (להלן - חוק המימון), כך:

(1) בסעיף 2(א1), במקום "יחידת מימון אחת" יבוא "1.31 יחידות מימון";

(2) בסעיף 3, במקום סעיפים קטנים (א) עד (ב1) יבוא:

"(א) (1) המימון של הוצאות הבחירות של סיעה חדשה יהיה לפי 1.31 יחידות מימון לכל מנדט שבו זכתה בבחירות לכנסת, בתוספת סכום השווה ל-1.81 יחידות מימון.

(2) המימון של הוצאות הבחירות של סיעה שנוצרה בכנסת היוצאת עקב החלטה של ועדת הכנסת על שינוי בהרכב הסיעתי של הכנסת ולא עקב בחירתה לכנסת היוצאת של המפלגה שאותה סיעה מייצגת, יהיה 1.31 יחידות מימון לכל מנדט שבו זכתה הסיעה בבחירות לכנסת הנכנסת, בתוספת סכום השווה ל-1.81 יחידות מימון.

(ב) המימון של הוצאות הבחירות של סיעה יהיה לפי מספר יחידות מימון שנתקבל ממספר המנדטים שבהם זכתה הסיעה בכנסת היוצאת בתוספת מספר המנדטים שבהם זכתה הסיעה בכנסת הנכנסת מחולק בשתיים, כשהוא מוכפל ב-1.31, בתוספת סכום השווה ל-1.81 יחידות מימון.

³⁶¹ ס"ח התש"ף, עמ' 6.

(ב1) המימון של הוצאות הבחירות של מפלגות שהגישו רשימת מועמדים משותפת יחושב לכל מפלגה בנפרד על פי הוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב) בין שחשבון הבחירות מנוהל בנפרד ובין במשותף, לפי הוראות סעיף 13ב(א) או (ב); ואולם תוספת הסכום השווה ל-1.81 יחידות מימון כאמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) תשולם פעם אחת לכל המפלגות כאמור, והיא תחולק ביניהן לפי שיעור חלקן בפועל בסך הכולל של מימון הוצאות הבחירות הניתן להן לפי סעיפים קטנים (א), (ב) או (ב2).";

(3) בסעיף 4 -

(א) בסעיף קטן (א)(1), במקום "70% מיחידת מימון אחת" יבוא "70% מ-1.31 יחידות מימון";

(ב) בסעיף קטן (א)(1), במקום "מעשר יחידות מימון" יבוא "מ-13.1 יחידות מימון";

(ג) בסעיף קטן (א)(2), במקום "70% מעשר יחידות מימון" יבוא "100% מ-13.1 יחידות מימון";

(4) בסעיף 7(ג) -

(א) פסקה (1) - לא תיקרא;

(ב) במקום פסקה (2) יבוא:

"(2) סיעה שביום הקובע מנתה פחות מאחד עשר חברי הכנסת, לא תוציא הוצאות בחירות בסכום העולה על עשר יחידות מימון או על פי 2.5 מיחידת מימון אחת לכל חבר הכנסת שבאותה סיעה, לפי הגבוה.";

(ג) במקום פסקה (4) יבוא:

"(4) רשימת מועמדים לא תוציא הוצאות בחירות בסכום העולה על הסכום לפי פסקאות (2) או (3), בהתאם למספר המנדטים שבהם זכתה."

(ב) ³⁶² על אף האמור בסעיף 3(ב), (ד) ו-(ה) לחוק התפזרות הכנסת העשרים ואחת, התשע"ט-2019 -

(1) ביקשה סיעה לקבל הלוואה לפי סעיף 7ג לחוק המימון לאחר כינונה של הכנסת העשרים ושלוש, יובאו בחשבון לעניין סכום ההלוואה שהיא זכאית לו לפי סעיף קטן (ב)1(1) לסעיף האמור גם הלוואות שניתנו לאותה סיעה בתקופת כהונתן של הכנסת העשרים ואחת ושל הכנסת העשרים ושתיים;

(2) לעניין הלוואות שניתנו לסיעות בתקופת כהונתה של הכנסת העשרים ואחת יקראו את סעיף 7ג לחוק המימון כך:

(א) בסעיף קטן (ב)2(2), במקום "מהחודש שלאחר קבלת ההלוואה ועד תום שלוש שנים" יבוא "מהחודש שלאחר כינונה של הכנסת העשרים ושלוש ועד תום ארבע שנים וארבעה חודשים";

(ב) סעיף קטן (ג) לא יחול, ויחולו הוראות אלה: הסתיימה כהונתה של הכנסת העשרים ושתיים לפני פירעון הלוואה כאמור בסעיף קטן (ב), לא תנוכה יתרת ההלוואה מהמקדמה שהיא זכאית לה לפי סעיף 4 לקראת הבחירות לכנסת העשרים ושלוש; לא הגישה סיעה רשימת מועמדים לכנסת העשרים ושלוש, תנוכה יתרת ההלוואה ממימון ההוצאות השוטפות שהסיעה מקבלת בחודש, ולא יחולו עליה הוראות סעיף קטן (ב)2(2) כנוסחו בפסקת משנה (א);

(3) לעניין הלוואות שניתנו לסיעות בתקופת כהונתה של הכנסת העשרים ושתיים יקראו את סעיף 7ג לחוק המימון כך:

(א) בסעיף קטן (ב) -

(1) בפסקה (1), במקום "לכל חודש שמיום מתן ההלוואה ועד תום שלוש שנים" יבוא "לכל חודש שמיום מתן ההלוואה ועד תום ארבע שנים וחצי";

³⁶² לעניין הבחירות לכנסת ה-24, נקבעה הוראה המתגברת על סעיף קטן זה. ר' בהמשך.

(2) בפסקה (2), במקום "מהחודש שלאחר קבלת ההלוואה ועד תום שלוש שנים" יבוא "מהחודש שלאחר כינונה של הכנסת העשרים ושלש ועד תום ארבע שנים וארבעה חודשים";

(ב) סעיף קטן (ג) לא יחול, ויחולו הוראות אלה: הסתיימה כהונתה של הכנסת העשרים ושתיים לפני פירעון הלוואה כאמור בסעיף קטן (ב), לא תנוכה יתרת ההלוואה מהמקדמה שהיא זכאית לה לפי סעיף 4 לקראת הבחירות לכנסת העשרים ושלש; לא הגישה סיעה רשימת מועמדים לכנסת העשרים ושלש, תנוכה יתרת ההלוואה ממימון ההוצאות השוטפות שהסיעה מקבלת בחודש, ולא יחולו עליה הוראות סעיף קטן (ב)(2) כנוסחו בפסקת משנה (א)(2);

(4) לעניין הלוואות שניתנו לסיעות בתקופת כהונתה של הכנסת העשרים ושלש יקראו את סעיף 7(ג) לחוק המימון כך:

(א) בפסקה (1), במקום "לכל חודש מיום מתן ההלוואה ועד תום שלוש שנים" יבוא "לכל חודש שמיום מתן ההלוואה ועד תום ארבע שנים וארבעה חודשים";

(ב) בפסקה (2), במקום "שלש שנים" יבוא "ארבע שנים וארבעה חודשים".

(ג) על אף האמור בסעיף 7(ב)(3) לחוק המימון, לעניין קבלת הלוואה בתקופת כהונתה של הכנסת העשרים ושתיים, סיעה שעד יום י"ג בכסלו התש"ף (11 בדצמבר 2019) לא קיבלה הלוואה לפי סעיף 7(ב)(1) לחוק המימון או שקיבלה חלק מסכום ההלוואה שהיא רשאית לקבל כאמור, תהיה זכאית לקבל הלוואה אף ללא אישורו של יושב ראש הכנסת והמלצת הוועדה הציבורית, בתנאים האלה:

(1) ההלוואה תהיה בשיעור שלא יעלה על 80% מסכום ההלוואה שהסיעה היתה זכאית לקבל לפי סעיף 7(ב)(1) לחוק המימון נכון ליום י"ג בכסלו התש"ף (11 בדצמבר 2019);

(2) הסיעה ביקשה את ההלוואה בתוך עשרה ימים מיום תחילתו של חוק זה³⁶³.

³⁶³ יום התחילה של החוק הוא 12.12.2019.

חוק הבחירות לכנסת העשרים וארבע (הוראות מיוחדות ותיקוני חקיקה), התשפ"א-2020³⁶⁴

סימן ה' לפרק א' - סעיף 11 - מימון מפלגות - הלוואות לסיעות

(א) על אף האמור בסעיף 14(ב) לחוק הבחירות לכנסת העשרים ושלוש (הוראות מיוחדות), התש"ף-2019 -

(1) ביקשה סיעה לקבל הלוואה לפי סעיף 7 לחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973 (להלן - חוק המימון) לאחר כינונה של הכנסת העשרים וארבע, יובאו בחשבון לעניין סכום ההלוואה שהיא זכאית לו לפי סעיף קטן (ב)(1) לסעיף האמור גם הלוואות שניתנו לאותה סיעה בתקופות כהונתן של הכנסת העשרים ואחת, הכנסת העשרים ושתיים והכנסת העשרים ושלוש ;

(2) לעניין הלוואות שניתנו לסיעות בתקופת כהונתה של הכנסת העשרים ואחת יקראו את סעיף 7 לחוק המימון כך :

(א) בסעיף קטן (ב)(2), במקום "מהחודש שלאחר קבלת ההלוואה ועד תום שלוש שנים" יבוא "מהחודש שלאחר כינונה של הכנסת העשרים וארבע ועד תום ארבע שנים וארבעה חודשים" ;

(ב) סעיף קטן (ג) לא יחול, ויחולו הוראות אלה : הסתיימה כהונתה של הכנסת העשרים ושלוש לפני פירעון הלוואה כאמור בסעיף קטן (ב), לא תנוכה יתרת ההלוואה מהמקדמה שהיא זכאית לה לפי סעיף 4 לקראת הבחירות לכנסת העשרים וארבע ; לא הגישה סיעה רשימת מועמדים לכנסת העשרים וארבע, תנוכה יתרת ההלוואה ממימון ההוצאות השוטפות שהסיעה מקבלת בחודש, ולא יחולו עליה הוראות סעיף קטן (ב)(2) כנוסחו בפסקת משנה (א) ;

(3) לעניין הלוואות שניתנו לסיעות בתקופת כהונתה של הכנסת העשרים ושתיים יקראו את סעיף 7 לחוק המימון כך :

(א) בסעיף קטן (ב) -

³⁶⁴ ס"ח התשפ"א, עמ' 194.

(1) בפסקה (1), במקום "לכל חודש שמיום מתן ההלוואה ועד תום שלוש שנים" יבוא "לכל חודש שמיום מתן ההלוואה ועד תום ארבע שנים וחצי";

(2) בפסקה (2), במקום "מהחודש שלאחר קבלת ההלוואה ועד תום שלוש שנים" יבוא "מהחודש שלאחר כינונה של הכנסת העשרים וארבע ועד תום ארבע שנים וארבעה חודשים";

(ב) סעיף קטן (ג) לא יחול, ויחולו הוראות סעיף קטן (א)(2)(ב);

(4) לעניין הלוואות שניתנו לסיעות בתקופת כהונתה של הכנסת העשרים ושלוש יקראו את סעיף 7 לחוק המימון כך:

(א) בסעיף קטן (ב) -

(1) בפסקה (1), במקום "לכל חודש שמיום מתן ההלוואה ועד תום שלוש שנים" יבוא "לכל חודש שמיום מתן ההלוואה ועד תום ארבע שנים וארבעה חודשים";

(2) בפסקה (2), במקום "מהחודש שלאחר קבלת ההלוואה ועד תום שלוש שנים מיום כינוס הכנסת" יבוא "מהחודש שלאחר כינונה של הכנסת העשרים וארבע ועד תום ארבע שנים וארבעה חודשים";

(ב) סעיף קטן (ג) לא יחול, ויחולו הוראות סעיף קטן (א)(2)(ב);

(5) לעניין הלוואות שניתנו לסיעות בתקופת כהונתה של הכנסת העשרים וארבע יקראו את סעיף 7(ב) לחוק המימון כך:

(א) בפסקה (1), במקום "לכל חודש מיום מתן ההלוואה ועד תום שלוש שנים" יבוא "לכל חודש שמיום מתן ההלוואה ועד תום ארבע שנים וארבעה חודשים";

(ב) בפסקה (2), במקום "שלוש שנים" יבוא "ארבע שנים וארבעה חודשים".

(ב) על אף האמור בסעיף 7ג(ב)(3) לחוק המימון, לעניין קבלת הלוואה בתקופת כהונתה של הכנסת העשרים ושלוש, סיעה שעד יום תחילתו של חוק זה לא קיבלה הלוואה לפי סעיף 7ג(ב)(1) לחוק המימון או שקיבלה חלק מסכום ההלוואה שהיא רשאית לקבל כאמור, תהיה זכאית לקבל הלוואה אף ללא אישורו של יושב ראש הכנסת והמלצת הוועדה הציבורית, בתנאים האלה:

(1) ההלוואה תהיה בשיעור שלא יעלה על 80% מסכום ההלוואה שהסיעה הייתה זכאית לקבל לפי סעיף 7ג(ב)(1) לחוק המימון נכון ליום תחילתו של חוק זה;

(2) הסיעה ביקשה את ההלוואה בתוך עשרה ימים מיום תחילתו של חוק זה³⁶⁵.

³⁶⁵ יום התחילה של החוק הוא 23.12.2020.

חוק התפזרות הכנסת העשרים וארבע ומימון מפלגות,
התשפ"ב-2022³⁶⁶

סעיף 4 - הלוואות לסיעות

(א) על אף האמור בסעיף 11(ב) לחוק הבחירות לכנסת העשרים וארבע (הוראות מיוחדות ותיקוני חקיקה), התשפ"א-2020 -

(1) ביקשה סיעה לקבל הלוואה לפי סעיף 7 לחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973 (להלן - חוק המימון) לאחר כינונה של הכנסת העשרים וחמש, יובאו בחשבון לעניין סכום ההלוואה שהיא זכאית לו לפי סעיף קטן (ב)1(1) לסעיף האמור גם הלוואות שניתנו לאותה סיעה בתקופות כהונתן של הכנסת העשרים ואחת, הכנסת העשרים ושתיים, הכנסת העשרים ושלוש והכנסת העשרים וארבע;

(2) לעניין הלוואות שניתנו לסיעות בתקופת כהונתן של הכנסת העשרים ואחת, הכנסת העשרים ושתיים, הכנסת העשרים ושלוש והכנסת העשרים וארבע יקראו את סעיף 7 לחוק המימון כך, לפי העניין:

(א) בסעיף קטן (ב) -

(1) בפסקה (1) -

(א) לעניין הלוואות שניתנו לסיעות בתקופת כהונתה של הכנסת העשרים ושתיים, במקום "לכל חודש שמיום מתן ההלוואה ועד תום שלוש שנים" יבוא "לכל חודש שמיום מתן ההלוואה ועד תום ארבע שנים וחצי";

³⁶⁶ ס"ח התשפ"ב, עמ' 898.

(ב) לעניין הלוואות שניתנו לסיעות בתקופת כהונתה [צ"ל: כהונתן] של הכנסת העשרים ושלוש והכנסת העשרים וארבע, במקום "לכל חודש שמיום מתן ההלוואה ועד תום שלוש שנים" יבוא "לכל חודש שמיום מתן ההלוואה ועד תום ארבע שנים וארבעה חודשים";

(2) בפסקה (2), במקום "מהחודש שלאחר קבלת ההלוואה ועד תום שלוש שנים" יבוא "מהחודש שלאחר כינונה של הכנסת העשרים וחמש ועד תום ארבע שנים וארבעה חודשים";

(ב) סעיף קטן (ג) לא יחול, ויחולו הוראות אלה: הסתיימה כהונתה של הכנסת העשרים וארבע לפני פירעון הלוואה כאמור בסעיף קטן (ב), לא תנוכה יתרת ההלוואה מהמקדמה שהיא זכאית לה לפי סעיף 4 לקראת הבחירות לכנסת העשרים וחמש; לא הגישה סיעה רשימת מועמדים לכנסת העשרים וחמש, תנוכה יתרת ההלוואה ממימון ההוצאות השוטפות שהסיעה מקבלת בחודש, ולא יחולו עליה הוראות סעיף קטן (ב)(2) כנוסחו בפסקת משנה (א);

(3) לעניין הלוואות שניתנו לסיעות בתקופת כהונתה של הכנסת העשרים וחמש יקראו את סעיף 7ג לחוק המימון כך:

(א) בפסקה (1), במקום "לכל חודש מיום מתן ההלוואה ועד תום שלוש שנים" יבוא "לכל חודש שמיום מתן ההלוואה ועד תום ארבע שנים וארבעה חודשים";

(ב) בפסקה (2), במקום "שלוש שנים" יבוא "ארבע שנים וארבעה חודשים".

(ב) על אף האמור בסעיף 7ג(ב)(3) לחוק המימון, לעניין קבלת הלוואה בתקופת כהונתה של הכנסת העשרים וארבע, סיעה שעד יום תחילתו של חוק זה לא קיבלה הלוואה לפי סעיף 7ג(ב)(1) לחוק המימון או שקיבלה חלק מסכום ההלוואה שהיא רשאית לקבל כאמור, תהיה זכאית לקבל הלוואה אף ללא אישורו של יושב ראש הכנסת והמלצת הוועדה הציבורית, בתנאים האלה:

(1) ההלוואה תהיה בשיעור שלא יעלה על 80% מסכום ההלוואה שהסיעה הייתה זכאית לקבל לפי סעיף 7ג(ב)(1) לחוק המימון נכון ליום תחילתו של חוק זה;

(2) הסיעה ביקשה את ההלוואה בתוך עשרה ימים מיום תחילתו של חוק זה³⁶⁷.

³⁶⁷ יום התחילה של החוק הוא 30.6.2022.

**כללי מימון מפלגות (מימון תשלומים לצוות הפרלמנטרי),
התשס"ה-2004³⁶⁸**

בתוקף סמכותי לפי סעיף 3א לחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973, אני קובע כללים אלה:

חלוקת הסכום השנתי בין הסייעות (תיקון מס' 1) 1. מתוך הסכום השנתי הכולל המיועד למימון התשלומים לצוות הפרלמנטרי, הסכום שישולם לסייעה שמספר חבריה הוא כמפורט להלן בטור א', לא יעלה על המפורט לצדו בטור ב':

טור א' מספר חברי הכנסת הנמנים עם הסייעה ביום התשלום ³⁶⁹	טור ב' סכום בשקלים חדשים ³⁷⁰
2 עד 5	394,200
6 עד 10	582,700
11 עד 15	771,300
16 עד 20	959,600
21 ומעלה	1,148,200
על כל 10 חברי הכנסת מעל 21 חברי הכנסת	188,400

הצמדה (תיקון מס' 2) 2. הסכומים המפורטים בסעיף 1 יעודכנו מדי שנה בדרך האמורה בסעיף 1ג לחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973.

³⁶⁸ ק"ת התשס"ה, עמ' 63, עמ' 675; תיקון מס' 1 - התשע"ד, עמ' 1098; תיקון מס' 2 - התשע"ז, עמ' 1318.

³⁶⁹ השורה המתייחסת לסייעה בת חבר אחד הוספה בתיקון התשס"ה (תחילתה ביום 1.6.2005), ונמחקה בתיקון התשע"ד.

³⁷⁰ הסכומים מעודכנים ליום 1.1.2025 - ק"ת התשפ"ה, עמ' 623; התשפ"ד, עמ' 1283; התשפ"ג, עמ' 881; התשפ"ב, עמ' 1643 (בשנת 2020 הסכום לא עודכן בשל ירידת המדד; ק"ת התש"ף, עמ' 423; התשע"ט, עמ' 1920; התשע"ח, עמ' 914; התשע"ז, עמ' 1014; התשע"ו, עמ' 802; התשע"ה, עמ' 982; התשע"ד, עמ' 1098; התשע"ג, עמ' 782; התשע"ב, עמ' 834; התשע"א, עמ' 694; התש"ע, עמ' 1482).

הוראות בדבר מימון תשלומים לצוות הפרלמנטרי³⁷¹

**לפי סעיף 3א לחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973
וכללי מימון מפלגות (מימון תשלומים לצוות הפרלמנטרי),
התשס"ה-2004**

הגדרות	1. (א)	בהוראות אלה -
"כללי מימון מפלגות" - כללי מימון מפלגות (מימון תשלומים לצוות הפרלמנטרי), התשס"ד-2004;		
"חוק מימון מפלגות" - חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973;		
"תשלומים" - סכום המשתלם על ידי הכנסת לפי סעיף 2(א)(3) לחוק מימון מפלגות וכללי מימון מפלגות, ישירות לצוות הפרלמנטרי על פי הוראות הסיעה.		
(ב) לכל מונח אחר בהוראות אלה תהיה פרשנות הנודעת לו בחוק מימון מפלגות.		
המרכיבים הכולים בתשלומים	2. (א)	התשלומים יכללו מרכיבים אלה:
	(1)	שכר יסוד ותוספת יוקר;
	(2)	קצובת נסיעה;
	(3)	תשלומים אחרים: קרן פנסיה או ביטוח מנהלים, דמי הבראה ודמי ביגוד;
	(4)	כל הפרשה או הוצאה נילוות אחרת שתשולם לעובד לרבות לשם שמירת זכויותיו ותנאי העסקתו;

³⁷¹ לא נדרש פרסום ברשומות. תיקון מס' 1 - 1.6.2005; תיקון מס' 2 - 24.7.2005; תיקון מס' 3 - 2.4.2014; תיקון מס' 4 - 21.3.2017.

(5) כל ההוצאות שהסיעה חייבת בהן על פי חוק כמעסיק.

(ב) בנוסף למרכיבים שפורטו בסעיף קטן (א), רשאית הסיעה לכלול בתשלומים את המרכיבים הנוספים הבאים:

(1) החזר הוצאות: החזקת רכב, הוצאות טלפון לרבות רדיו-טלפון-נייד ואש"ל בסכום גלובלי;

(2) תשלומים אחרים: קרן השתלמות וקופת גמל לעניין הרכיבים הלא פנסיוניים.

(ג) (תיקון מס' 4) שכר היסוד יעודכן כל שנה, בדרך האמורה בסעיף 2 לכללי מימון מפלגות.

(א) 3. (תיקון מס' 1) תשלומים למנהל סיעה לפי ותק (תיקון מס' 1) התשלומים החודשיים לחבר הצוות הפרלמנטרי שהוא מנהל סיעה בת שני חברים או יותר המועסק בסיעה מספר שנים כמפורט להלן בטור א', לא יפחתו מן הסכום המפורט לצדו בטור ב', הכולל הפרשות ועלויות המעסיק:

טור א' מספר שנות ותק	טור ב' סכום חודשי בשקלים חדשים ³⁷²
עד 9	25,100
9 עד 14	29,200
14 ומעלה	33,100

³⁷² הסכומים מעודכנים ליום 1.1.2025 (אינם מפורסמים ברשומות ומתעדכנים כאן לפי חישוב חשב הכנסת).

(ב) הסכומים המפורטים בסעיף זה מיועדים לחבר אחד של הצוות הפרלמנטרי המועסק כמנהל סיעה, ואינם ניתנים לפיצול בין יתר חברי הצוות הפרלמנטרי.

(ג) הסכומים המפורטים בסעיף זה יועדו כל שנה בדרך האמורה בסעיף 2 לכללי מימון מפלגות.

4. הודעות לחשב הכנסת
כל סיעה תמסור לחשב הכנסת, בדרך האמורה בסעיף 14 לחוק מימון מפלגות, את פרטי הצוות הפרלמנטרי שלה, לרבות הסכם העסקה לגבי כל אחד מהם, ואת אופן חלוקת התשלומים בין העובדים, ותודיע לו על כל שינוי בפרטים אלה.

5. העברת התשלומים
הכנסת תעביר לצוות הפרלמנטרי, עד ה-5 בכל חודש, בהתאם להודעה לפי סעיף 4, תשלומים עבור החודש הקודם, ולענין ביצועם תשמש הכנסת כלשכת שירות בלבד.

6. הוספת סכומים מתוך ההוצאות השוטפות
כל סיעה רשאית להודיע לחשב הכנסת כי היא מבקשת להוסיף לתשלומים סכומים מתוך הסכום לו היא זכאית למימון הוצאותיה השוטפות לפי סעיף 2(א)(2) לחוק מימון מפלגות.

6א. סייג לתשלום (תיקון מס' 2)
הכנסת לא תממן תשלומים לחבר הצוות הפרלמנטרי שהוא אחד מאלה:

(1) עוזר פרלמנטרי, כמשמעותו בפרק 1ה להחלטת שכר חברי הכנסת (הענקות ותשלומים), התשס"א-2001;

(2) קרוב משפחה של חבר הכנסת הנמנה על הסיעה שעבורה עובד חבר הצוות הפרלמנטרי; לענין זה, "קרוב משפחה" - בן זוג, צאצא, אח או הורה, וכן בן זוג, צאצא, אח או הורה של כל אחד מאלה, לרבות קרוב כאמור עקב נישואין או אימוץ.

שמירת זכויות הצוות הפרלמנטרי 7. (א) התשלומים לפי הוראות אלה לא יפחתו, בכל מקרה, מהסכומים ששולמו לצוות הפרלמנטרי לפני יום י"ב בתמוז התשס"ד (1 ביולי 2004) (להלן - היום הקובע).

(ב) כל סכום שהצוות הפרלמנטרי היה זכאי לו לפני היום הקובע ולא שולם לו - ישולם על ידי הסיעה.

ראובן (רובי) ריבלין
יושב ראש הכנסת

כ"ח באלול התשס"ד
(14 בספטמבר 2004)

הודעה בדבר הרכב הוועדה הציבורית³⁷³

לפי חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973

ביום ה' בשבט התשע"ז (1 בפברואר 2017) מונתה הוועדה הציבורית לפי סעיף 1א(ב) לחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973, בהרכב הבא:

השופטת (בדימוס) אילה פרוקצ'יה - יושבת ראש;

פרופ' אסף מידני - חבר;

אהוד רצאבי - חבר.

³⁷³ י"פ התשנ"ד, עמ' 4532 (פורסם ביום 4.8.1994 בהרכב הבא: השופטת (בדימוס) שושנה נתניהו, פרופ' יעל ישי, יצחק ברמן); י"פ התשנ"ח, עמ' 4654 (פורסם ביום 4.8.1998 בהרכב הבא: השופטת (בדימוס) שושנה נתניהו, פרופ' יעל ישי, דב שילנסקי); י"פ התשס"ג, עמ' 104 (פורסם ביום 3.10.2002 בהרכב הבא: השופט (בדימוס) מנחם אילן, דב שילנסקי, פרופ' מנחם מגידור); י"פ התשס"ז, עמ' 198 (פורסם ביום 5.10.2006 בהרכב הבא: השופט (בדימוס) מנחם אילן, יוסף לפיד, פרופ' מנחם מגידור), ושינויים בהרכב זה - נסים זוילי החליף את יוסף לפיד שנפטר (י"פ התשס"ט, עמ' 271) ופרופ' אברהם בן בסט החליף את פרופ' מנחם מגידור שהתפטר (י"פ התשס"ט, עמ' 1725); י"פ התשע"א, עמ' 1270 (פורסם ביום 28.11.2010 בהרכב הבא: השופט (בדימוס) אליהו מצא, נסים זוילי, פרופ' אברהם בן בסט); י"פ התשע"ה, עמ' 1706 (פורסם ביום 9.12.2014 בהרכב הבא: השופט (בדימוס) אליהו מצא, נסים זוילי, פרופ' אברהם בן בסט. ועדה זו תכהן עד ליום 31.12.2016); שינויים בהרכב זה - השופטת (בדימוס) אילה פרוקצ'יה החליפה את השופט (בדימוס) אליהו מצא שהתפטר ביום 24.3.2016, י"פ התשע"ו, עמ' 5732; י"פ התשע"ז, עמ' 6076 (פורסם ביום 18.5.2017 בהרכב הבא: השופטת (בדימוס) אילה פרוקצ'יה, פרופ' אסף מידני, אהוד רצאבי); י"פ התשפ"א, עמ' 3358 (פורסם ביום 31.1.2021) - הוארכה כהונת הוועדה בהרכב זה עד יום 31.7.2021; י"פ התשפ"א, עמ' 9718 (פורסם ביום 19.7.2021) - הוארכה כהונת הוועדה בהרכב זה עד יום 31.1.2025.

הוראות מימון מפלגות (תשלום גמול לחברי הועדה הציבורית),

התשנ"ה-1994³⁷⁴

בתוקף סמכותי לפי סעיף 1א(ה) לחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973³⁷⁵, אני קובע בזה את ההוראות הבאות בדבר תשלום גמול לחברי הועדה הציבורית:

1. גמול והוצאות לחבר הועדה הציבורית (תיקון: התש"ס)
(א) בעד השתתפות בישיבת הועדה הציבורית לקביעת שיעור יחידת המימון (להלן - הועדה), ישלם אוצר המדינה גמול בסך - 1,200 שקלים חדשים³⁷⁶.

(ב) גמול ההשתתפות כולל את כל ההוצאות שהיו לחבר הועדה בקשר להשתתפותו בישיבה.

(ג) גמול ההשתתפות ישולם לחבר הועדה על פי הודעה מאת יושב ראש הועדה לחשב הכנסת, לא יאוחר מ-30 ימים מיום ההודעה.

2. הצמדה (תיקון: התש"ס)
הסכום המפורט בסעיף 1 יותאם ב-1 בינואר של כל שנה לעליית מדד המחירים לצרכן שנתפרסם מטעם הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ליום ה-15 בדצמבר שקדם לו; הסכום המותאם כאמור יעוגל לשקל החדש הקרוב.

שבח וייס
יושב ראש הכנסת

י"ט באב התשנ"ד
(27 ביולי 1994)

³⁷⁴ ק"ת התשנ"ה, עמ' 270; התש"ס, עמ' 443.

³⁷⁵ ס"יח התשל"ג, עמ' 52; התשנ"ד, עמ' 114.

³⁷⁶ נכון לינואר 2025 הסכום המעודכן הוא 1,900 ₪ (הסכום לא מפורסם ברשומות ומתעדכן כאן לפי חישוב חשב הכנסת).

הודעה בדבר שינוי סכום יחידת המימון³⁷⁷

לפי חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973

מחודש פברואר 2025 יהיה סכום יחידת המימון 1,600,200 שקלים חדשים³⁷⁸.

[הערה: יחידת מימון הוצאות שוטפות -6% - 96,012 שקלים חדשים]

³⁷⁷ י"פ התשס"ג, עמ' 3561; התשס"ד, עמ' 206; התשס"ד, עמ' 2499; התשס"ה, עמ' 2318; התשס"ו, עמ' 2323; התשס"ז, עמ' 2305; התשס"ח, עמ' 2757; התשס"ט, עמ' 3164, עמ' 3690 (הקפאה); התש"ע, עמ' 2942; התשע"א, עמ' 3229; התשע"ב, עמ' 3122; התשע"ג, עמ' 4225; מרץ 2014 - התשע"ד, עמ' 4592 (1,375,100 ₪); מרץ 2015 - התשע"ה, עמ' 4459 (1,368,100 ₪); מרץ 2016 - התשע"ו, עמ' 4462 (1,359,800 ₪); מרץ 2017 - התשע"ז, עמ' 5554 (1,361,200 ₪); 1.1.2018 - התשע"ח, עמ' 4704 (1,368,000 ₪); 1.1.2019 - התשע"ט, עמ' 6512 (1,384,400 ₪); 1.1.2020 - התש"ף, עמ' 2996 (1,388,600 ₪). 1.1.2021 - בשנת 2020 בשל ירידת המדד לא עודכן הסכום; 1.1.2022 - התשפ"ב, עמ' 2625; 1.1.2023 - י"פ התשפ"ג, עמ' 2936; 1.1.2024 - י"פ התשפ"ד, עמ' 2338; עמ' 6464 ועמ' 9850; התשפ"ה, עמ' 2156 (כהוראת שעה, בתוקף מ-1.1.2024 עד 31.1.2025, החלטה הוועדה הציבורית להפחית את סכום יחידת המימון לצניין מימון ההוצאות השוטפות לפי סעיף 2(א) לחוק מימון מפלגות -1,497,100 ₪; אין בהחלטה כדי לשנות את סכום יחידת המימון לצניין מימון ההוצאות הבחירות בתקופת הבחירות לפי סעיף 2(א) לחוק). 1.2.2025 - י"פ התשפ"ה, עמ' 2988.

³⁷⁸ הוועדה הציבורית קבעה כי לעניין הוצאות הבחירות לכנסת ה-25 סכום יחידת המימון הוא 1,600,000 ₪, וכי אין בהחלטה זו כדי להשפיע על סכום יחידת המימון לעניין ההוצאות השוטפות לפי סעיף 2(א) לחוק מימון מפלגות ולעניין הבחירות שלאחר הבחירות לכנסת ה-25 (י"פ התשפ"ב, עמ' 9800). הוראה בעניין זה נכללה גם בחוק התפזרות הכנסת העשרים וארבע ומימון מפלגות, התשפ"ב-2022 (ס"ח התשפ"ב, עמ' 898).

החלטת מימון מפלגות (יחידות מימון ומועדי תשלום), התשמ"א-1981³⁷⁹

בתוקף סמכויותיה לפי סעיפים 1 ו-5 לחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973³⁸⁰, מחליטה ועדת הכספים של הכנסת³⁸¹ לאמור:

1. **יחידת מימון** [ר' לעיל הודעה בדבר שינוי סכום יחידת מימון].
2. **הצמדה** [ר' סעיף 1ג לחוק].
3. **מועדי תשלום** התשלומים על פי החלטה זו ישולמו עד היום ה-5 בכל חודש.

שלמה לורין, יושב ראש ועדת הכספים של הכנסת

החלטת הוועדה הציבורית לפי חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973 (מועד תשלום)³⁸²

בתוקף סמכותה על פי סעיף 5 לחוק מימון מפלגות, מחליטה הוועדה הציבורית כי תשלום מימון המפלגות החודשי עבור חודש ינואר של כל שנה יעשה עד ה-10 בינואר.

שושנה נתניהו, יו"ר הוועדה הציבורית

³⁷⁹ ק"ת התשמ"א, עמ' 798.

³⁸⁰ ס"ח התשל"ג, עמ' 52; התשנ"ד, עמ' 114.

³⁸¹ הסמכות לקבוע את מועדי התשלום הועברה לוועדה הציבורית. קביעת ועדת הכספים תקפה כל עוד לא שונתה על ידי הוועדה הציבורית.

³⁸² החלטה מיום 7.1.1998 (לא פורסמה ברשומות).

כללי הרשויות המקומיות (מימון בחירות) (פריסת חובות),

התשס"ח-2008³⁸³

בתוקף סמכותי לפי סעיף 26(ו)(1) לחוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג-1993³⁸⁴ (להלן - חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות)), ולפי סעיף 20 לחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973 (להלן - חוק מימון מפלגות) אני קובעת כללים אלה:

1. ניכוי חוב של סיעת אם

חוב של מפלגה שהיא סיעת אם, כהגדרתה בחוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), לאוצר המדינה, בשל מקדמות שניתנו לפי אותו חוק, ינוכה מתוך הכספים המגיעים למפלגה לפי חוק מימון מפלגות החל בחודש שלאחר ששר הפנים ביקש זאת מיושב ראש הכנסת לפי סעיף 26(ו)(1) לחוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות); הניכוי ייעשה מהכספים המגיעים למפלגה במלואם, עד לכיסוי מלוא החוב.

2. תשלום לשיעורין של חוב (תיקון מס' 1)

(א) מפלגה רשאית לבקש כי חובה ישולם לשיעורין (להלן - פריסת החוב); יושב ראש הכנסת רשאי לאשר פריסת חוב של מפלגה לאחר שהוועדה הציבורית שהוקמה לפי סעיף 1א לחוק מימון מפלגות (להלן - הוועדה הציבורית) נתנה המלצה בעניין.

(ב) הוועדה הציבורית תגיש המלצתה ליושב ראש הכנסת בעניין פריסת החוב, אם שוכנעה כי התקיימו כל אלה:

(1) פריסת החוב חיונית להמשך תפקודה של המפלגה בשל מצבה הכספי;

³⁸³ ק"ת התשס"ח, עמ' 868; התשס"ט, עמ' 1245.

³⁸⁴ לשון סעיף 26(ו)(1): "עלה סכום המקדמה על התשלום המגיע בהתאם לסעיף 7, ינכה יושב ראש הכנסת, על פי בקשת השר, את הסכום החסר מן התשלומים המגיעים לסיעת האם או למפלגות המרכיבות אותה על פי חוק מימון מפלגות, תשל"ג-1973, ויעביר את כל הסכום שינוכה לאוצר המדינה. הניכוי האמור ייעשה בשיעורים שיקבע יושב ראש הכנסת."

(2) התנהלותה הכספית של המפלגה נאותה והמפלגה פועלת לפי תכנית לשיפור מצבה הכספי ;

(3) הסדר פריסת החוב מבטיח את החזר החוב בתקופה שנקבעה לפי כללים אלה.

(ג) מפלגה שבכוונתה להגיש בקשה לפריסת חוב, רשאית לפנות בכתב ליושב ראש הכנסת, באמצעות חשב הכנסת, כדי שיקבע כי ניכוי החוב יחל במועד מאוחר מהמועד הקבוע בסעיף 1, בשל הצורך לדון ולהחליט בבקשה כאמור ; יושב ראש הכנסת רשאי לקבוע כי תחילת ניכוי החוב תידחה לתקופה הקצרה ביותר הנדרשת, ובלבד שלא תעלה על ארבעה חודשים מהמועד האמור (בסעיף זה - תקופת הדחייה); נקבעה תקופת דחייה, ינוכו בה בכל חודש, על חשבון החוב, 20% מתוך כספי מימון ההוצאות השוטפות של סיעה לפי סעיף 2(א)(2) לחוק מימון מפלגות, ויחולו הוראות סעיף 5.

תקופת הפריסה וניכויים 3. (א) תשלום לשיעורין של חוב כאמור בסעיף 2 יהיה במהלך כהונתה של כנסת אחת וייקבע כך שהחוב יוחזר עד תום כהונתה של הכנסת שבה נקבע הסדר הפריסה.

(ב) תשלום לשיעורין לפי סעיף קטן (א), ינוכה מתוך כספי מימון ההוצאות השוטפות של סיעה לפי סעיף 2(א)(2) לחוק מימון מפלגות, ובלבד שהניכוי לא יעלה על שלושה רבעים מכספי מימון ההוצאות השוטפות האמורות, ומתוך כספי המקדמה לפי סעיף 4(א) או 4(א1) לאותו חוק.

(ג) (1) נקבע הסדר לפריסת החוב עד תום כהונתה של אותה הכנסת כאמור בסעיף קטן (א), והוקדמו לאחר מכן הבחירות לכנסת, רשאית הוועדה הציבורית להמליץ על שינוי בהסדר, לרבות על הארכת תקופת הפריסה אף בתקופת כהונתה של הכנסת הבאה, בתנאים אלה:

(א) פריסת החוב תכלול גם ניכוי מכספי המקדמה לפי סעיף 4(א) או 4(א1) לחוק מימון מפלגות ומכספי מימון הבחירות לכנסת להם זכאית המפלגה לפי סעיף 4(ב) לחוק האמור;

(ב) תקופת הפריסה לא תעלה על שנתיים מיום תחילת כהונתה של הכנסת הבאה;

(ג) לא תחול המגבלה האמורה בסעיף קטן (ב) לעניין הניכוי מכספי מימון ההוצאות השוטפות.

(2) המלצת הוועדה הציבורית לפי סעיף קטן זה תינתן, בין היתר, על בסיס שיקולים אלה: התנאים האמורים בסעיף 2, גודל החוב שנותר, יכולת החזרתו והתקופה שבה התקצרה כהונת הכנסת.

4. הוועדה הציבורית תדון בצורך להמליץ ליושב ראש הכנסת לשנות או לבטל את הסדר פריסת החוב בהתקיים, בין היתר, אחד מאלה, וניתן יהיה לנכות את מלוא כספי מימון ההוצאות השוטפות:

**שינוי
התשלום
לשיעורין**

(1) חל שינוי בהרכב הסיעתי של הסיעה המייצגת את המפלגה בעלת החוב או הוגשה לוועדת הכנסת בקשה לשינוי בהרכב הסיעתי כאמור;

(2) המפלגה הודיעה כי לא תתמודד בבחירות הבאות לכנסת או שלא הגישה רשימת מועמדים לכנסת;

(3) המפלגה לא עמדה בתנאי פריסת החוב;

(4) נוצר למפלגה חוב חדש לאוצר המדינה;

(5) הוועדה סברה כי לא מתקיימים עוד התנאים האמורים בסעיף 2.

הצמדה וריבית 5. תשלום החוב ייעשה בצמוד להפרשי הצמדה וריבית לפי חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961.³⁸⁵

הגשת בקשה לפריסת חובות 6. בקשה לפריסת חוב תוגש לוועדה הציבורית באמצעות חשב הכנסת, ותכלול את כל אלה:

(1) בקשה מנומקת בכתב מאת בא כוח הסיעה ורואה החשבון של המפלגה לעניין הצורך בפריסת החוב, התקיימות תנאי כללים אלה, ותכנית מוצעת לפריסת החוב;

(2) חשבונות ודוחות המפלגה שהוגשו למבקר המדינה לאחר הבחירות לכנסת או לרשויות המקומיות, וכן חשבונות ודוחות כאמור שהוגשו בתקופת כהונתה של הכנסת המכהנת;

³⁸⁵ החל מ-2025, 1.1, יחולו על החוב הוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961, כפי שתוקן בתיקון מס' 9 לחוק, לעניין ריבית שקלית ודמי פיגורים, במקום הפרשי הצמדה וריבית, כפי שהיה קבוע עד אותו מועד (ס"ח התשפ"ד, עמ' 142; ק"ת התשפ"ד, עמ' 3754).

(3) מאזן שנתי של המפלגה, מבוקר על ידי רואה חשבון בשלוש השנים שקדמו להגשת הבקשה;

(4) דוח הכנסות והוצאות של המפלגה, לרבות פירוט ההוצאות ועלות ההעסקה הכוללים של עובדים, יועצים וקבלני משנה בסיעה או במפלגה, בשלוש השנים שקדמו להגשת הבקשה.

7. **חוות דעת של חשב הכנסת וסמכות לקבל מידע**
חשב הכנסת יגיש לוועדה הציבורית חוות דעת בנוגע לבקשה; החשב וכן הוועדה הציבורית רשאים לבקש ממפלגה הבהרות ומסמכים נוספים לצורך בחינת הבקשה.

8. **הודעות לוועדה הציבורית**
(א) מזכיר הכנסת ימסור לוועדה הציבורית הודעות לפי סעיף 4(1) ועל הקדמת הבחירות לכנסת.

(ב) חשב הכנסת ימסור לוועדה הציבורית הודעות לפי סעיף 4(3) ו-4(4).

דליה איציק
יושבת ראש הכנסת

כ"ו באדר ב' התשס"ח
(2 באפריל 2008)

חוק מינוי מזכיר הכנסת, התשכ"ח-1968³⁸⁶

- מינוי מזכיר הכנסת** 1. על אף האמור בכל דין אחר יתמנה מזכיר הכנסת על ידי יושב ראש הכנסת והסגנים ליושב ראש.

³⁸⁶ ס"ח התשכ"ח, עמ' 40.

הודעה על מינוי מזכיר הכנסת איל ינון החל ביום 1.6.2007 - י"פ התשס"ז, עמ' 3632 ;
 הודעה על מינוי מזכירת הכנסת ירדנה מלר-הורוביץ החל ביום 2.4.2010 - י"פ
 התש"ע, עמ' 3858 ; הודעה על מינוי מזכיר הכנסת דן מרזוק החל ביום 1.4.2022 -
 י"פ התשפ"ב, עמ' 8204.

חוק הממשלה, התשס"א-2001³⁸⁷

פרסום הסכמים

388.1 (א)

נעשה הסכם בכתב בקשר לכינונה של ממשלה או בקשר להבעת אי אמון בה או בקשר להצבעה על חוק התקציב, או בקשר לצירוף שרים נוספים לממשלה לאחר כינונה, או בקשר למינויו של סגן שר, ימסרו הצדדים להסכם את נוסחו המלא למזכיר הכנסת, בתוך שלושה ימים מיום החתימה ולא יאוחר מ-48 שעות לפני יום הבחירות או מ-24 שעות לפני כינון הממשלה או ההצבעה בכנסת או ההודעה לכנסת, לפי הענין; במנין הימים והשעות לא יבואו בחשבון ימי מנוחה או שבתון על פי חיקוק; נעשה הסכם מטעם רשימת מועמדים לכנסת, ימסרו אותו הצדדים להסכם מיד למזכיר הכנסת.

(ב)

מזכיר הכנסת יביא מיד לידיעת חברי הכנסת, ובתקופה של בחירות לכנסת - גם לידיעת באי כוח רשימות המועמדים, כל הסכם שנמסר לו לפי סעיף זה.

³⁸⁷ החוק בתוקף מיום כינון הממשלה בכנסת ה-16 – 27.2.2003.

ס"ח התשס"א, עמ' 168; תיקון מס' 1 - ס"ח התשס"א, עמ' 448; ת"ט - ס"ח התשס"ב, עמ' 102; תיקון מס' 2 - ס"ח התשס"ג, עמ' 106; תיקון מס' 3 - ס"ח התשס"ד, עמ' 378; תיקון מס' 4 (עקיף) - ס"ח התשס"ז, עמ' 142; תיקון מס' 5 (עקיף) - ס"ח התשס"ח, עמ' 837; תיקון מס' 6 (עקיף) - ס"ח התשע"א, עמ' 802; תיקון מס' 7 (עקיף) - ס"ח התשע"ד, עמ' 348; תיקון מס' 8 - ס"ח התשע"ד, עמ' 554; תיקון מס' 9 - ס"ח התשע"ד, עמ' 730; תיקון מס' 10 (עקיף) - ס"ח התשע"ה, עמ' 23; תיקון מס' 11 - ס"ח התשע"ה, עמ' 252; תיקון מס' 12 - ס"ח התשע"ח, עמ' 637; תיקון מס' 13 (עקיף) בחוק ממשלת חילופים (תיקון חקיקה והוראת שעה), התש"ף-2020 - ס"ח התש"ף, עמ' 41.

³⁸⁸ "הסכמים קואליציוניים נדונו בעבר בבית משפט זה, ונקבע כי תוכנו של הסכם קואליציוני נתון לביקורת שיפוטית וחלים עליו עקרונות המשפט הציבורי... עם זאת, הודגש כי מן הראוי שבית המשפט ינהג איפוק רב בבואו לבחון הסכם קואליציוני... ככלל נקבע כי כאשר יימצא בהסכם סעיף הלוקה באי חוקיות או הנוגד את תקנת הציבור ופוגע בערכי היסוד שבבסיס השיטה המשפטית שלנו, יצהיר בית המשפט כי תנאים אלה בטלים" (בג"ץ 2592/20 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' היועמ"ש לממשלה, ניתן ביום 6.5.2020) - נדחו עתירות בעניין הסכם קואליציוני לכינון ממשלה בין סיעות הליכוד וכחול לבן).

(ג) לאחר המועד האמור בסעיף קטן (א) לא ייחתם הסכם בקשר לעניינים האמורים בו, אלא אם כן נקבע מועד חדש לאותו ענין, המאפשר פרסום ההסכם כאמור בסעיף זה.

הגדרות (תיקון מס' 13) 1א. בחוק זה, "ממשלת חילופים", "ראש הממשלה החלופי" ו"מועד החילופים" - כהגדרתם בסעיף 13א לחוק-יסוד: הממשלה.

סייג להסכם 2. (א) מקום שעל פי חוק נתונה סמכות להעביר אדם מתפקידו בכנסת, בממשלה, בשירות המדינה, בתאגיד שהוקם בחוק, בחברה ממשלתית או בכל גוף ציבורי אחר - לא ייעשה הסכם ולא תינתן התחייבות בענין אי העברתו של אותו אדם מתפקידו.

(ב) לא תינתן ערבות במישרין או בעקיפין, בכסף, בשווה כסף, בשירות או בכל טובת הנאה אחרת, להבטחת ביצועם של הסכם או של התחייבות כאמור בסעיף זה, ולא יהיה תוקף לערבות כאמור.

הגשת בקשה לפי סעיף 6(ג) לחוק-יסוד: הממשלה 3. בקשה ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לפי סעיף 6(ג) לחוק-יסוד: הממשלה (להלן - חוק היסוד), תוגש בידי ראש הממשלה, או חבר הכנסת שהוטל עליו התפקיד להרכיב ממשלה, לגבי מי שמועמד להיות שר.

הוראות לענין כתב אישום תלוי ועומד (תיקונים מס' 8 ו-13) 4. הוגש כתב אישום נגד ראש ממשלה או שר בטרם החלו לכהן בתפקידם יחולו הוראות אלה:

(1) הוחל בגביית הראיות - ימשיך בית המשפט שאליו הוגש כתב האישום במשפט;

(2) טרם הוחל בגביית הראיות - יתקיים הדיון לפני בית המשפט המוסמך כאמור בסעיפים 17 או 23 לחוק היסוד, לפי הענין; הוגש כתב האישום לבית משפט שאינו בית המשפט המוסמך כאמור, יועבר הדיון לבית המשפט המוסמך;

(3) דין ראש הממשלה החלופי בממשלת חילופים
כדין ראש הממשלה לפי סעיף זה.

הוראת סעיף 23(א) לחוק היסוד לא תחול על עבירות
אלה :

(1) עבירת תעבורה כהגדרתה בסעיף 1 לפקודת
התעבורה, למעט עבירה לפי סעיף 64א
לפקודה ;

(2) עבירה שנקבעה כעבירת קנס לפי כל חיקוק,
שתובע לא הגיש בשלה כתב אישום ;

(3) עבירה שנקבעה כעבירה מנהלית לפי כל
חיקוק, שתובע לא הגיש בשלה כתב אישום.

המשרת בתפקיד מהתפקידים המפורטים להלן לא
יתמנה לשר אלא אם כן הפסיק את שירותו שלוש
שנים לפני יום המינוי :

(1) ראש שירות הביטחון הכללי ;

(2) ראש המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים ;

(3) קצין צבא בדרגת אלוף ומעלה ;

(4) קצין משטרה בדרגת ניצב ומעלה ;

(5) נציב בתי הסוהר.

**עבירות
שסעיף 23(א)
לחוק-יסוד:
הממשלה לא
יחול עליהן**

**תקופת צינון
למינוי כשר
(תיקונים מס'
1 + ת"ט
4-1)**

³⁸⁹ ההוראה בדבר שלוש שנים נקבעה בתיקון מס' 4. לפני כן קבע הסעיף "ששה חודשים". הסעיף בנוסח זה יחול על נושא תפקיד שהפסיק את שירותו ביום פרסום תיקון מס' 4 ואילך (החוק פורסם ביום 22.3.2007). תחילתו של הסעיף בנוסח זה ביום שתיכון הממשלה החדשה שלאחר הבחירות לכנסת ה-18.

- הסתיימה התקופה המנויה בסעיף 22(א) או (ב) או בסעיף 26 לחוק-היסוד ביום מנוחה, יידחה סיומה ליום שלאחר מכן שאינו יום מנוחה בשעה 10:00; לעניין זה, "יום מנוחה" - שבת או מועד ממועד ישראל המפורטים בסעיף 18(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948.
- ב.5. **מועד הפסקת כהונה של שר (תיקונים מס' 11 ו-8)**
6. **ועדת שרים לביטחון לאומי (תיקון מס' 12)**
- (א) בממשלה תפעל ועדת שרים לענייני ביטחון לאומי שהרכבה: ראש הממשלה - יושב ראש, ממלא מקום ראש הממשלה אם מונה, שר הביטחון, שר המשפטים, שר החוץ, השר לביטחון הפנים ושר האוצר; הממשלה רשאית, לפי הצעת ראש הממשלה, להוסיף חברים לוועדה, ובלבד שמספר חברי הוועדה לא יעלה על מחצית מספרם של חברי הממשלה.
- (ב) אצילת סמכות הממשלה להחליט על פתיחה במלחמה או על נקיטת פעולה צבאית משמעותית, לפי סעיף 40(1א) לחוק-היסוד, תהיה לוועדת השרים לענייני ביטחון לאומי.
7. **צוות ייעוץ לביטחון לאומי**
- [בוטל - תיקון מס' 5].
8. **מזכיר הממשלה**
- הממשלה, על פי הצעת ראש הממשלה, תמנה את מזכיר הממשלה ותקבע את תפקידיו; הודעה על המינוי תפורסם ברשומות.
- א.8. **סמכויות לוועדת בדיקה ממשלתית (תיקונים מס' 2 ו-6)**
- (א) מינה שר ועדה לבדיקת נושא או אירוע מסוים המצוי בתחום אחריותו (בסעיף זה - השר הממנה), ובראש הוועדה עומד שופט בדימוס, רשאי שר המשפטים, לבקשת השר הממנה ובאישור הממשלה, לקבוע כי לאותה ועדה יהיו הסמכויות של ועדת חקירה, לפי סעיפים 9 עד 11 ו-27(ב) לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968 (להלן - ועדת בדיקה ממשלתית); השר הממנה יפרסם ברשומות הודעה על מינויה של ועדת בדיקה ממשלתית, הרכבה, תפקידיה וסמכויותיה.

(ב) לא יתמנה ולא יכהן כחבר בוועדת בדיקה ממשלתית מי שעלול להימצא, במישרין או בעקיפין, במצב של ניגוד ענינים בין תפקידו כחבר הוועדה לבין תפקיד אחר שהוא ממלא או ענין אחר שלו.

(1ב) בהרכב ועדת בדיקה ממשלתית יינתן ביטוי הולם לייצוגם של בני שני המינים.

(ג) על ועדת בדיקה ממשלתית יחולו הוראות סעיפים 14 ו-22 לחוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968.

(ד) מצאה ועדת בדיקה ממשלתית כי קיים חשש לביצוע עבירה פלילית, תביא את הענין לידיעת היועץ המשפטי לממשלה.

(ה) ועדת בדיקה ממשלתית תגיש לשר הממנה דין וחשבון על תוצאות בדיקתה והמלצותיה; השר יביא את הדין וחשבון בפני הממשלה.

(ו) לענין סעיף זה, "שר" - לרבות כמה שרים הממנים ועדה אחת.

(א) 8ב. הממשלה רשאית להחליט לשחרר אסיר ממאסר ולהתנות את שחרורו בתנאים, בהתאם להוראות סעיף זה, אם סברה כי שחרור האסיר מתחייב מטעמים של ניהול יחסי החוץ של המדינה וביטחונה, ובלבד שהשחרור נעשה במסגרת אחד מאלה:

(1) שחרור שבויים או חטופים שהם אזרחים ישראלים או תושבי ישראל, לרבות השבת גופותיהם, או קבלת מידע לגבי שבויים, חטופים או נעדרים שהם אזרחים ישראלים או תושבי ישראל;

(2) מחווה מדינית;

שחרור
אסירים
מטעמים של
ניהול יחסי
החוץ של
המדינה
וביטחונה
(תיקונים מס'
9 ו-10)

(3) הסכם מדיני, לרבות הסדר ביניים או הסדר הבנות.

(1א) לא ייכלל בהחלטה על שחרור אסיר כאמור בסעיף קטן (א), אדם שהורשע ברצח, שלגביו קבע בית המשפט כאמור בסעיף 30ב(א) לחוק שחרור על-תנאי ממאסר, התשס"א-2001, שהוא ביצע את המעשה בנסיבות חריגות בחומרתן.

(ב) לא ייזמו הממשלה, חבר הממשלה או מי שנתון למרותה או כפוף להנחיותיה שחרור אסיר בנסיבות המפורטות בסעיף קטן (א) בדרך אחרת מהאמור בו, לרבות בדרך של חנינה או הקלה בעונש, לא יפעלו לשם כך ולא ייטלו חלק בפעולות שנועדו לכך; הוראות סעיף קטן זה לא יחולו על גורמי המינהל לעניין פעילות ונטילת חלק בפעולות הדרושות להשלמת טיפול בחנינה או הקלה בעונש ולהפעלת סמכות חתימת קיום, לפי סעיף 12 לחוק-יסוד: נשיא המדינה.

(ג) תוקם ועדה שתפקידה יהיה לבדוק אם יש לבטל את שחרורו של אסיר לפי הוראות סעיף קטן (ד)(2) או (3) (בסעיף זה - הוועדה); בוועדה יהיו חברים -

(1) שופט בדימוס שימנה ראש הממשלה, והוא יהיה היושב ראש;

(2) נציג שר המשפטים;

(3) עובד משרד הביטחון שימנה שר הביטחון, או עובד המשרד לביטחון הפנים, שימנה השר לביטחון הפנים, לפי העניין.

(ד) שחרור אסיר לפי סעיף זה יהיה מותנה וניתן יהיה לבטלו בהתקיים אחת מאלה, וכל עוד לא חלף המועד שבו היה האסיר צפוי להשתחרר ממאסרו:

- (1) בהחלטת הממשלה הקובעת כי אין עוד עניין מדיני או ביטחוני בהמשך שחרורו;
- (2) הוועדה החליטה על ביטול שחרורו לאחר שקבעה כי האסיר עבר עבירה שעונשה המרבי שלושה חודשי מאסר לפחות בתוך התקופה שבה היה אמור לרצות את עונשו אלמלא שוחרר;
- (3) הוועדה החליטה על ביטול שחרורו לאחר שקבעה כי האסיר הפר תנאי מהתנאים שהממשלה קבעה לגביו בעת שחרורו.
- (ה) החלטה בדבר ביטול שחרורו של אסיר לפי הוראות סעיף קטן (ד) או החלטת הוועדה בדבר מאסרו של אסיר לפי הוראות סעיף קטן (ז)(2) דינן כדין צו למאסרו של האסיר.
- (ו) הפר אסיר ששוחרר תנאי מתנאי שחרורו או היה חשד שהפר אסיר ששוחרר תנאי מתנאי שחרורו, ניתן לעצרו, ללא צו מעצר או פקודת מעצר, לשם הבאתו בפני הוועדה.
- (ז) (1) הפר אסיר ששוחרר תנאי מתנאי שחרורו או עבר עבירה נוספת כאמור בסעיף קטן (ד)(2) בתוך תקופת התנאי, רשאי בא כוח היועץ המשפטי לממשלה, לפנות בכתב לוועדה בבקשה להורות על ביטול שחרורו.
- (2) הוגשה בקשה כאמור בפסקה (1), רשאית הוועדה להורות על מאסרו של האסיר עוד לפני שהחל הדיון בעניינו ועד למתן החלטתה בעניינו.
- (ח) מצאה הוועדה כי התקיימה נסיבה מהנסיבות האמורות בסעיף קטן (ד)(2) או (3), רשאית היא -

- (1) להורות כי שחרורו של האסיר יבוטל וכי הוא ימשיך לרצות את עונשו עד המועד שבו היה צפוי להשתחרר ממאסרו בהתאם לעונש שנגזר עליו, ובכפוף להוראות כל דין;
- (2) להורות על המשך שחרורו בתנאי השחרור או בתנאים נוספים שתקבע; החליטה הוועדה כאמור, רשאית היא להאריך את התקופה שבה על האסיר לעמוד בתנאי השחרור אף לאחר תום תקופת התנאי, ותחול לגביו תקופת תנאי חדשה; לעניין זה, "תקופת תנאי חדשה" - תקופה שתחילתה ביום החלטת הוועדה ומשכה כמשך תקופת התנאי; החלטה כאמור תינתן פעם אחת בלבד לגבי אותו אסיר;
- (3) להורות כי שחרורו של האסיר יבוטל וכי הוא ימשיך לרצות רק חלק מיתרת תקופת המאסר שעליו לשאת בשל ביטול שחרורו; הורתה הוועדה כאמור, תהא התקופה שממועד שחרורו של האסיר ועד המועד שבו היה צפוי להשתחרר ממאסר בהתאם לעונש שנגזר עליו תקופת תנאי; תקופת תנאי כאמור תצטבר לכל תקופת תנאי אחרת שלו.
- (ט) בוטל שחרור לפי הוראות סעיף קטן (ד)(1) או (ח), יישא האסיר את יתרת תקופת המאסר שעליו לשאת בשל ביטול שחרורו לפני ובמצטבר לכל מאסר אחר שהוטל עליו, ואם עבר עבירה נוספת בתקופת התנאי - גם לפני ובמצטבר לכל מאסר שיוטל עליו בשל אותה עבירה; היה האסיר נושא מאסר בעת שבוטל השחרור, יופסק אותו מאסר לשם נשיאת יתרת תקופת המאסר שעליו לשאת בשל ביטול השחרור וישוב ויימשך מתום אותה תקופה.

(י) אסיר ששוחרר זכאי להיות נוכח בכל דיון לפני הוועדה לפי סעיף זה, בכפוף להוראות סעיף קטן (יא).

(יא) (1) בהליכים לפי סעיף זה רשאית הוועדה לקבל מידע אף שלא בנוכחות האסיר או בא כוחו או בלי לגלותו להם, ובלבד ששוכנעה, לאחר שעינה בראיה או שמעה טענות, כי גילוי של המידע עלול לפגוע בביטחון המדינה או בביטחון הציבור וכי אי-גילוי עדיף על פני גילוי לשם עשיית צדק (בסעיף זה - מידע חסוי).

(2) בטרם תקבל החלטה לפי פסקה (1), רשאית הוועדה לעיין במידע או לשמוע הסברים שלא בנוכחות האסיר או בא כוחו; החליטה הוועדה לקבל מידע חסוי, תורה על העברת תמצית של המידע החסוי לאסיר או לבא כוחו, ככל שניתן לעשות כן בלי לפגוע בביטחון המדינה או בביטחון הציבור.

(יב) החליטה הוועדה בהתאם להוראות סעיף קטן (יא) לגלות מידע חסוי או הורה בית המשפט בהתאם להוראות סעיף קטן (יג), על גילוי של מידע חסוי, רשאי בא כוח היועץ המשפטי לממשלה לבקש מהוועדה כי לא תביא בחשבון את המידע האמור לשם החלטה בעניינו של האסיר; ביקש זאת בא כוח היועץ המשפטי לממשלה, לא תתחשב הוועדה במידע האמור, והמידע לא יועבר לאסיר ולבא כוחו.

(יג) (1) החליטה הוועדה לגלות לאסיר או לבא כוחו מידע חסוי, רשאי היועץ המשפטי לממשלה להגיש עתירה נגד גילוי המידע החסוי, כולו או מקצתו, לבית המשפט בתוך 15 ימים מיום שהומצאה לו ההחלטה הוועדה.

- (2) נדחתה עתירה נגד גילוי מידע חסוי, רשאי בא כוח היועץ המשפטי לממשלה לערער על כך, בתוך 15 ימים מיום שהומצאה לו ההחלטה לדחות את עתירתו, לבית המשפט העליון שידון בערעור בשופט אחד.
- (3) הדיון בעתירה ובערעור על החלטה לפי סעיף זה יתקיים בדלתיים סגורות, ורשאי בית המשפט לעיין במידע החסוי לשם החלטה בעתירה ולקבל פרטים נוספים מבא כוח היועץ המשפטי לממשלה לעניין המידע, שלא בנוכחות האסיר ובא כוחו.
- (4) עתירת אסיר נגד החלטת הוועדה שלא לגלות מידע חסוי תהיה רק במסגרת עתירה נגד החלטת הוועדה על ביטול שחרורו או נגד החלטת הוועדה על שינוי תנאי שחרורו, לפי העניין.
- (5) התקבלה עתירת אסיר לגילוי מידע חסוי, רשאי בא כוח היועץ המשפטי לממשלה לערער על כך, ויחולו לעניין הערעור כאמור הוראות פסקאות (2) ו-(3), בשינויים המחויבים.
- (6) כל עוד לא התקבלה החלטה סופית על גילוי מידע חסוי, לא יועבר המידע.
- (יד) החליטה הוועדה שלא להורות על ביטול שחרורו של אסיר, רשאית היא, לבקשת בא כוח היועץ המשפטי לממשלה, להורות על השעיית ביצוע החלטתה לתקופה שלא תעלה על 72 שעות ממועד החלטתה; לעניין זה לא יבואו שבתות ומועדים במניין השעות; החלטת הוועדה להורות על השעיית ביצוע כאמור, דינה כדין צו למאסרו של האסיר.

(טו) הוועדה תנהל פרוטוקול של דיוניה, שייחתם בידי יושב ראש הוועדה; האסיר ובא כוחו רשאים לעיין בפרוטוקול הדיון בעניינו של האסיר ולקבל העתק ממנו, אלא אם כן החליטה הוועדה כי הפרוטוקול, כולו או חלקו, יהיה חסוי, בשל קבלת מידע חסוי בהתאם להוראות סעיף קטן (יא) או (יג).

(טז) הוועדה רשאי לסטות מדיני הראיות, ובכל עניין של סדר דין שלא נקבע בסעיף זה תדון הוועדה בדרך הנראית לה מועילה ביותר להכרעה צודקת ומהירה בעניין.

(יז) (1) האסיר ובא כוח היועץ המשפטי לממשלה רשאים להגיש עתירה נגד החלטת הוועדה (בסעיף זה - עתירה), בכפוף להוראות סעיף קטן (יג).

(2) בית המשפט ידון בעתירה במושב של שלושה, שיקבע נשיא בית המשפט המחוזי שאליו הוגשה העתירה.

(3) החלטת בית המשפט בעתירה ניתנת לערעור לפני בית המשפט העליון, אם נתקבלה רשות לכך מבית המשפט בגוף ההחלטה או מאת שופט בית המשפט העליון.

(יח) עתירה לפי סעיפים קטנים (יג) ו-(יז) תוגש כעתירה מינהלית לפי הוראות חוק בתי משפט לעניינים מינהליים, התש"ס-2000, בכפוף להוראות פרק זה.

(יט) בסעיף זה, "אסיר" - מי שמוחזק במשמורת שירות בתי הסוהר.

(א) 9. על פעולות אלה, לפי הסעיפים המפורטים להלן בחוק היסוד, תודיע הממשלה לכנסת -

(1) מילוי מקום של ראש הממשלה לפי סעיף 16(ב) או (ג);

**הודעות
לכנסת
(תיקונים
מס' 3 ו-13)**

- (2) מתן פסק דין נגד ראש הממשלה בעבירה שיש עימה קלון לפי סעיף 17(ד);
- (3) הפסקת כהונת ראש הממשלה בשל פסק דין סופי בעבירה שיש עימה קלון לפי סעיף 18(ד);
- (4) התפטרות ראש הממשלה לפי סעיף 19;
- (5) ראש הממשלה שנפטר או שנבצר ממנו דרך קבע מלמלא את תפקידו לפי סעיף 20;
- (6) הפסקת כהונה של שר לפי סעיפים 22, 23 או 43 ד;
- (7) מילוי מקומו של שר לפי סעיפים 24 או 43 ד;
- (8) הפסקת כהונתו של סגן שר לפי סעיפים 26(1), (2) או (3), 27, או 43ה;
- (9) קביעת ראש ממשלה בפועל לפי סעיף 30(ג);
- (10) מינוי שר לפי סעיף 30(ד);
- (11) העברת שטחי פעולה ממשרד למשרד לפי סעיף 31(ד).
- (ב) הודעה כאמור בסעיף קטן (א) תימסר ליושב ראש הכנסת; ההודעה על פעולות לפי סעיף קטן (א)(1) עד (6) ו-(8) עד (11) תובא לידיעת הכנסת.

10. (א) על פעולות אלה, לפי הסעיפים המפורטים להלן בחוק היסוד, תפורסם הודעה ברשומות מטעם הכנסת :

- (1) הודעות נשיא המדינה לפי סעיפים 11(א), 29(ג) או 29(ה) ;
- (2) דחיית בקשה להביע אמון בממשלה כאמור בסעיפים 11(ב) או 29(ו) ;
- (3) העברת ראש הממשלה מכהונתו לפי סעיף 18(א) ;
- (4) החלטות לענין משכורת וגמלאות של שרים וסגני שרים לפי סעיף 36 ;
- (5) החלטה בענין שינוי במועד הבחירות לפי סעיף 43.

(ב) על פעולות אלה, לפי הסעיפים המפורטים להלן בחוק היסוד, תפורסם הודעה ברשומות מטעם הממשלה :

- (1) כינון ממשלה, הרכבה וחלוקת התפקידים בין השרים לפי סעיף 13 ;
- (2) צירוף שר לממשלה לפי סעיף 15 ;
- (3) מילוי מקום של ראש הממשלה לפי סעיף 16(ב) או (ג) ;
- (4) הפסקת כהונתו של ראש הממשלה לפי סעיפים 18(ד), 19, 20 או 21 ;
- (5) הפסקת כהונה של שר לפי סעיפים 22 או 23 ;
- (6) מילוי מקום של שר לפי סעיף 24 ;
- (7) מינוי סגן שר לפי סעיף 25(א) ;

- (8) הפסקת כהונתו של סגן שר לפי סעיפים 26(1), (2), (3) או (5) או 27 ;
- (9) קביעת ראש ממשלה בפועל לפי סעיף 30(ג) ;
- (10) מינוי שר לפי סעיף 30(ד) ;
- (11) החלטת ממשלה לפי סעיפים 31(א), (ב), (ג) או (ד) ;
- (12) אצילת סמכות לפי סעיף 33 ;
- (13) נטילת סמכות לפי סעיף 34 ;
- (14) בממשלת חילופים - גם על פעולות אלה :
- (א) זהות ראש הממשלה, זהות ראש הממשלה החלופי, מועד החילופים וזיקת השרים לראש הממשלה או לראש הממשלה החלופי, והכול כפי שהודיעה הממשלה לפי סעיף 13א לחוק-יסוד : הממשלה, וסיום כהונתו של ראש הממשלה וכניסתו של ראש הממשלה החלופי לכהונה זו, לפי סעיפים 13א, 43א, 43(ב) או 143 לחוק היסוד ;
- (ב) מינוי שר במשרד שממונה עליו שר אחר או צירוף שר לממשלת החילופים וזיקתם לראש הממשלה או לראש הממשלה החלופי, לפי סעיף 43 לחוק היסוד ;
- (ג) מינוי סגן שר וזיקתו לראש הממשלה או לראש הממשלה החלופי, לפי סעיף 43 לחוק היסוד ;

(ד) זהות חבר הכנסת שנבחר במקום ראש הממשלה או ראש ממשלה חלופי שחדל לכהן לפי סעיף 43א לחוק היסוד.

11. תיקון חוק הכנסת, התשנ"ד-1994, אחרי סעיף 10 יבוא :

"אי קבלת חוק תקציב - חוק תקציב - הודעה ברשומות
 10א. לא התקבל חוק תקציב במועד הקבוע בסעיף 36א לחוק-יסוד: הכנסת, תפורסם על כך הודעה ברשומות מטעם הכנסת."

12. תחילה ותחולה (א) הוראות חוק זה יחולו על הבחירות ועל כינון הממשלה, החל בבחירות לכנסת השש עשרה.

(ב) בכפוף להוראות סעיף קטן (א), תהא תחילתו של חוק זה ביום שתיכון הממשלה כאמור בסעיף קטן (א).

חוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975³⁹⁰

2. **הטלת מס ערך מוסף ושיעורו**
 על עסקה בישראל ועל יבוא טובין יוטל מס ערך מוסף בשיעור אחד ממחיר העסקה או הטובין, כפי שקבע שר האוצר בצו לאחר התייעצות עם ועדת הכספים של הכנסת.
3. **תחולת חוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), תש"ט-1949, יחולו על צווים לפי סעיף 2, כאילו היו צווים לפי סעיף 1 לחוק האמור, בשינויים המחוייבים לפי הענין ובשינויים אלה: במקום "חדשיים" קרי "שבועיים" והזמן שבין כנסי הכנסת יבוא במנין. במקום "ועדת הכספים של הכנסת" קרי "הכנסת" והוראות סעיף 2(א) ו-3(3) לא יחולו.**
4. **הטלת מס על מלכ"רים ומוסדות כספיים ושיעורו**
 (א) על פעילות בישראל של מוסד ללא כוונת ריווח יוטל מס שכר באחוזים מהשכר ששילם, כפי שקבע שר האוצר בצו באישור הכנסת....
- (ב) על פעילות בישראל של מוסד כספי יוטל מס שכר וריווח באחוזים מהשכר ששילם והריווח שהפיק, כפי שקבע שר האוצר באישור הכנסת;...
37. **אי תחולת פטור מכוח דין אחר**
 הוראות כל דין הפוטר ממס עקיף לא יחולו על המס לפי חוק זה, אלא אם הכנסת קבעה אחרת בדרך החלטה.

³⁹⁰ ס"ח התשל"ו, עמ' 52.

חוק מסי מכס ובלו (שינוי תעריף), התש"ט-1949³⁹¹

- אישור וביטול 2. (א) (1)**
של צווים
(תיקונים)
התש"ט,
התש"ד,
התשמ"ד)
- הוראה בצו לפי חוק זה, שכתוצאה ממנה מוגדל מס או מוטל מס על סחורה שהיתה פטורה ממנו, תקפה יפקע בתום חדשים מיום פרסומו של הצו ברשומות, אם לא אושרה או לא בוטלה אותה הוראה על ידי החלטה של ועדת הכספים של הכנסת לפני תום החודשים, ובלבד שהזמן שבין כנסי הכנסת לא יבוא במנין.
- (2) החלטה לפי פסקה (1) תונח על שולחן הכנסת ותקבל תוקף בתום שבעה ימים מיום הנחתה אם עד אז לא באה דרישה מצד חבר הכנסת שהכנסת תבטל אותה; באה דרישה כאמור, תדון בה הכנסת, וההחלטה תקבל תוקף בתום שבועיים מיום הדרישה אם הכנסת לא ביטלה אותה.
- (3) על אף האמור בפסקה (2), החלטה שהונחה על שולחן הכנסת תוך שלושה שבועות לפני תום כנס של הכנסת טעונה אישור הכנסת³⁹².
- (ב) כל הוראה אחרת בצו לפי סעיף 391 תעמוד בתקפה, אם לא בוטלה על ידי החלטה של הכנסת תוך התקופה המפורשת בסעיף קטן (א).

³⁹¹ ס"ח התשי"ט, עמ' 154; התשט"ו, עמ' 159; התש"ד, עמ' 18; התשמ"ד, עמ' 161.
³⁹² החלטה שהונחה והכנסת החליטה שלא לאשרה, רשאית ועדת הכספים להביאה שנית לאישור הכנסת, בתוך פרק הזמן שנקבע כך (החלטת ועדת הכנסת מיום י"ח בטבת התשל"ה (1 בינואר 1975), דברי הכנסת, כרך 72, עמ' 1173).
³⁹³ להוסיף על התוספת לפקודת תעריף המכס והפטורים, 1937, או לתקן אותה תוספת באופן אחר; להטיל, לשנות, להגדיל, להפחית או לבטל כל מס ממסי הבלו הקבועים בפקודות בנושאים הבאים: משקאות משכרים (ייצור ומכירה); אקסיוז על גפרורים; ספירטים ממותלים; מלח; טבק; אקסיוז על קלפים.

חוק המעבר, התש"ט-1949³⁹⁴

פרק ראשון: הכנסת

1. לבית-המחוקקים במדינת ישראל יקרא "הכנסת". לאסיפה המכוננת ייקרא "הכנסת הראשונה". לציר האסיפה המכוננת ייקרא "חבר הכנסת".	שם בית המחוקקים וחבריו
2. (א) לדבר-חקיקה של הכנסת ייקרא "חוק". (ב) כל חוק ייחתם בידי יושב ראש הכנסת, ראש הממשלה והשר הממונה על ביצוע החוק. (ג) [בוטל - תיקון מס' 8]. (ד) כל חוק יפורסם ברשומות תוך עשרה ימים מיום קבלתו בכנסת.	חוקים (תיקון מס' 11)

פרק שני: נשיא המדינה

- 3 עד 5. [בוטלו - תיקון מס' 2].
6 עד 7. [בוטלו - תיקון מס' 8].

פרק שלישי: הממשלה

- 8 עד 10. [בוטלו - תיקון מס' 10].
11. (א) עד (ו) [בוטלו - תיקון מס' 10].
**תיכון
הממשלה
(תיקון מס' 6)**

³⁹⁴ ס"ח התשי"ט, עמ' 1; תיקון מס' 1 - ס"ח התשי"א, עמ' 55; תיקון מס' 2 - ס"ח התשי"ב, עמ' 8; תיקון מס' 3 - ס"ח התשי"ב, עמ' 253; תיקון מס' 4 - ס"ח התשי"ב, עמ' 276; תיקון מס' 5 - ס"ח התשט"ז, עמ' 70; תיקון מס' 6 - ס"ח התשכ"ב, עמ' 86; תיקון מס' 7 - ס"ח התשכ"ב, עמ' 110; תיקון מס' 8 - ס"ח התשכ"ד, עמ' 121; תיקון מס' 9 - ס"ח התשכ"ה, עמ' 205; תיקון מס' 10 - ס"ח התשכ"ח, עמ' 232; תיקון מס' 11 - ס"ח התש"ן, עמ' 124.

(1) (ז) חבר ממשלה ישא בפני הממשלה באחריות להצבעתו במליאת הכנסת וכן להצבעת הסיעה שעליה הוא נמנה, במליאת הכנסת.

(2) חבר ממשלה שהצביע במליאת הכנסת נגד הצעת הממשלה או נמנע מן ההצבעה, שלא בהסכמתה המוקדמת של הממשלה, דינו כדין מי שהתפטר מהממשלה מן היום שהממשלה תמסור על כך הודעה לפני הכנסת, ובלבד שההודעה נמסרה תוך שבועיים מאותה הצבעה.

(3) הצביעה הסיעה שעליה נמנה חבר ממשלה בעד הצעה להביע לממשלה אי-אמון, או נמנעה מן ההצבעה על הצעה כזאת, או הצביעה במליאת הכנסת נגד הצעת הממשלה או נמנעה מן ההצבעה, שלא בהסכמתה המוקדמת של הממשלה, באחד העניינים הבאים:

(א) הצעת תקציב המדינה, חלק מחלקיו או פרט מפרטיו;

(ב) הצעות חוקים והוראות חוק המקטינים את הכנסות המדינה או מגדילים הוצאותיה - במישרין או בעקיפין;

(ג) הצעות חוקים והוראות חוק והצעות אחרות בעניינים בטחוניים, מדיניים ואחרים, שהממשלה החליטה עליהם מראש שתחול אחריות לפי סעיף קטן זה,

והחליטה הממשלה, תוך שבעה ימים מאותה הצבעה, שהיה בכך משום הפרת האחריות לפי סעיף קטן זה, דינו של אותו חבר ממשלה כדין מי שהתפטר מהממשלה מן היום שהממשלה תמסור על כך הודעה לפני הכנסת; ההודעה תימסר תוך שבועיים מהחלטת הממשלה האמורה.

(4) הוראות פסקאות (2) ו-(3) לא יחולו על עניינים אשר הממשלה החליטה לגביהם על חופש ההצבעה או ההימנעות, הכל בסייגים שתקבע הממשלה בהחלטתה.

(ח) [בוטל - תיקון מס' 10].

פרק רביעי: סגני שרים

א11. [בוטל - תיקון מס' 10].

12. [בוטל - תיקון מס' 10].

א12. [בוטל - תיקון מס' 10].

פרק חמישי: הוראות נוספות

13. **רשומות** כל דבר שהחוק דורש את פרסומו בעתון הרשמי יפורסם מעתה ברשומות; כל מקום בו נאמר בחוק "עתון רשמי" ייקרא מעתה "רשומות".

14. **ביטול** הסעיפים 1(ג) ו-1(ד), 2(ב) ו-1(ג), 7(א) פסוק שני ו- (7)(ב) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1949, בטלים.

15. **תחילת תוקף** תוקפו של חוק זה הוא מיום קבלתו בכנסת.

חוק המעבר לכנסת השנייה, התשי"א-1951³⁹⁵

לכנסת השנייה ולחבריה יהיו כל הסמכויות, הזכויות והחובות שהיו לכנסת הראשונה ולחבריה.	5. סמכויות וכו' של הכנסת השנייה וחבריה
כל מקום בחוק שמדובר באסיפה המכוננת או בכנסת הראשונה ייקרא, מיום כינוס הכנסת השנייה, כאילו המדובר בכנסת השנייה, אם אין כוונה אחרת משתמעת מגופו של עניין.	9. התאמת חוקים
חוק זה יחול, בשינויים המחויבים לפי הענין, גם על המעבר לכנסת השלישית ולכל כנסת שלאחריה, כל עוד לא קיבלה הכנסת חוק אחר בדברים הנידונים בחוק זה.	10. תחולה

³⁹⁵ ס"ח התשי"א, עמ' 104.

חוק המפלגות, התשנ"ב-1992³⁹⁶

פרק א': הוראות בדבר רישום מפלגה, מוסדותיה ותקנונה ובחירות מקדימות

1. הגדרות (תיקונים מס' 2, 4 ו-8)
בחוק זה -
- "מפלגה" - חבר בני אדם שהתאגדו כדי לקדם בדרך חוקית מטרות מדיניות או חברתיות ולהביא לייצוגם בכנסת על ידי נבחרים;
- "חוק המימון" - חוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973;
- "נכס" - מקרקעין, מיטלטלין או זכויות;
- "תקופת הבחירות לכנסת" - כהגדרתה בחוק המימון;
- "דמי פיגורים" ו"ריבית שקלית" - כהגדרתם בחוק פסיקת ריבית והצמדה;
- "חוק פסיקת ריבית והצמדה" - חוק פסיקת ריבית והצמדה, התשכ"א-1961.

³⁹⁶ ס"ח התשנ"ב, עמ' 190; תיקון מס' 1 - ס"ח התשנ"ג, עמ' 170; תיקון מס' 2 - ס"ח התשנ"ה, עמ' 156; תיקון מס' 3 - ס"ח התשנ"ה, עמ' 156; תיקון מס' 4 - ס"ח התשנ"ה, עמ' 432; תיקון מס' 5 - ס"ח התשנ"ו, עמ' 48; תיקון מס' 6 - ס"ח התשנ"ו, עמ' 120; תיקון מס' 7 - ס"ח התשנ"ט, עמ' 70; תיקון מס' 9 (צ"ל תיקון מס' 8) - ס"ח התשנ"ט, עמ' 76; תיקון מס' 10 - ס"ח התשס"א, עמ' 404; תיקון מס' 11 - ס"ח התשס"ב, עמ' 6; תיקון מס' 12 - ס"ח התשס"ב, עמ' 16; תיקון מס' 13 - ס"ח התשס"ב, עמ' 410; תיקון מס' 13(2) - ס"ח התשס"ד, עמ' 150; תיקון מס' 14 - ס"ח התשס"ח, עמ' 580; תיקון מס' 15 - ס"ח התשס"ט, עמ' 21 (ת"ט - התשס"ט, עמ' 126); תיקון מס' 16 (עקיף) - ס"ח התשע"ב, עמ' 190; תיקון מס' 17 - ס"ח התשע"ב, עמ' 314; תיקון מס' 18 - ס"ח התשע"ב, עמ' 423; תיקון מס' 19 - ס"ח התשע"ה, עמ' 251; תיקון מס' 20 - ס"ח התשע"ו, עמ' 1251; תיקון מס' 21 (עקיף), ס"ח התשע"ז, עמ' 453; תיקון מס' 22 - ס"ח התשע"ז, עמ' 526; תיקון מס' 23 - ס"ח התשע"ז, עמ' 1055; תיקון מס' 24 - ס"ח התשע"ח, עמ' 98; תיקון מס' 25 (עקיף) - ס"ח התשע"ט, עמ' 223 (דחיית תחילה - התש"ף, עמ' 14); תיקון מס' 26 (עקיף - ה"ש) - ס"ח התש"ף, עמ' 6; תיקון מס' 27 (עקיף - ה"ש) - ס"ח התשפ"א, עמ' 194; תיקון מס' 28 (עקיף) - ס"ח התשפ"ב, עמ' 911, תיקון מס' 29 (עקיף) - ס"ח התשפ"ד, עמ' 168. (ק"ת התשפ"ד, עמ' 3754).

2. **ייסוד מפלגה** מאה בני אדם או יותר, שהם אזרחי ישראל בגירים ותושביה, רשאים לייסד מפלגה על ידי רישומה בפנקס המפלגות.
3. **רשם המפלגות** שר המשפטים ימנה אדם שמתקיימים בו תנאי הכשירות למינוי שופט של בית המשפט המחוזי להיות רשם המפלגות (להלן - הרשם); הודעה על המינוי תפורסם ברשומות.
4. **בקשה לרישום מפלגה** (א) בקשה לרישום מפלגה (להלן - הבקשה) תוגש בידי מייסדיה לרשם; הבקשה תפרט את השם המוצע למפלגה, מטרותיה ומענה, וכן את השם, שנת הלידה, מספר הזהות, משלח היד והמען של כל חבר מייסד החתום על בקשת הרישום; לבקשה יצורף תקנון המפלגה.
- (1א) [פקע - ה"ש לעניין הבחירות לכנסות ה-23 וה-24]³⁹⁷
- (ב) הודעה על הגשת הבקשה תפורסם תוך ארבעה עשר ימים³⁹⁸, ובתקופת הבחירות לכנסת - בתוך ארבעה ימים מהגשתה, ברשומות ובעיתונים יומיים כפי שיקבע שר המשפטים; פרטי ההודעה ייקבעו בתקנות.
- (ג) הרשם ימציא העתקים מן הבקשה לחברי ועדת הבחירות המרכזית, לבאי כוח הסיעות בכנסת, ואם הוגשו אותה שעה רשימות מועמדים בבחירות לכנסת - לבאי כוח רשימות אלו.
5. **סייגים לרישום** לא תירשם מפלגה אם יש במטרה ממטרותיה או במעשיה, במפורש או במשתמע, אחת מאלה:

³⁹⁷ בשל קיצור תקופת הבחירות לכנסת ה-23 ל-82 ימים נוסף סעיף קטן (1א) כהוראת שעה; הוראה זו נחקקה גם לעניין הבחירות לכנסת ה-24: "על אף האמור בתקנות שנקבעו לפי סעיף 33 לעניין הדרך להוכחת עמידה בדרישת האזרחות הקבועה בסעיף 2, הרשם רשאי לבדוק, בעצמו או על ידי מי מטעמו, אם מייסד מפלגה הוא אזרח ישראלי בעת הגשת בקשה לרישום מפלגה לפי סעיף זה." ³⁹⁸ לעניין הבחירות לכנסות ה-23 וה-24, במקום "ארבעה עשר ימים" יבוא "ארבעה ימים".

- מפלגה (תיקון מס' 13)**
- (1) שלילת קיומה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית;
- (2) הסתה לגזענות;
- (2א) תמיכה במאבק מזוין, של מדינת אויב או של ארגון טרור, נגד מדינת ישראל;
- (3) יסוד סביר למסקנה כי המפלגה תשמש מסווה לפעולות בלתי חוקיות.
- התנגדות לרישום מפלגה (תיקונים מס' 26 - ה"ש, 27 - ה"ש ו-28)**
6. (א) כל אזרח ישראל בגיר שהוא תושב הארץ רשאי להתנגד לרישום מפלגה.
- (ב) ההתנגדות תוגש לרשם בכתב, בצירוף הנמקות, תוך שלושים ימים³⁹⁹ מיום הפרסום ברשומות של ההודעה על הגשת הבקשה, ובתקופת פגרת הבחירות – בתוך עשרה ימים.
- (ג) הרשם יחליט אם לקבל את ההתנגדות או לדחותה, ובתקופת הבחירות לכנסת – ימסור לבאי כוח הצדדים הודעה על כך בתוך שבעה ימים מיום שהוגשה⁴⁰⁰; החלטת הרשם ניתנת לערעור ברשות לבית המשפט העליון, תוך שלושים ימים מיום שניתנה.
- (ד) סירב הרשם לרשום מפלגה יעביר הרשם את דבר הסירוב ונימוקיו לאישור בית המשפט העליון.
7. **רישום בפנקס**
- לא סירב הרשם לרשום מפלגה, או שסירבו נדחה על ידי בית המשפט העליון, או לא הוגשו התנגדויות, או שנדחו ההתנגדויות שהוגשו, ירשום הרשם את המפלגה בפנקס המפלגות.

³⁹⁹ לעניין הבחירות לכנסות ה-23 וה-24, במקום "שלושים ימים" יבוא "עשרה ימים".

⁴⁰⁰ לעניין הכנסות ה-23 וה-24, אחרי "לדחותה" יבוא "וימסור על כך הודעה לבאי כוח הצדדים בתוך שבעה ימים מיום שהוגשה".

**סייגים
לרישום
מפלגה
(תיקון
מס' 12)**

8. (א) לא תירשם מפלגה בשם העלול להטעות או בשם העלול לפגוע בתקנת הציבור או ברגשותיו.

(1א) בלי לפגוע בכלליות האמור בסעיף קטן (א), לא תירשם מפלגה בשם הזהה, או בשם הדומה עד כדי להטעות, לשם של אחד מאלה:

(1) מפלגה רשומה או שהיתה רשומה;

(2) תאגיד שקיימת זיקה בינו לבין המפלגה המבקשת להירשם, הרשום כדן בישראל, או שהיה רשום כדן בישראל, חדל להתקיים, וטרם חלפו שישה חודשים מיום שחדל להתקיים כאמור; בפסקה זו, "חדל להתקיים" - לרבות אחד מאלה:

לענין עמותה - עמותה שהסתיים פירוקה מרצון, או שחוסלה, לפי הוראות סעיפים 47 או 54 לחוק העמותות, התש"ס-1980;

לענין חברה - חברה שחוסלה לפי סעיפים 315 או 339 לפקודת החברות [נוסח חדש], התשמ"ג-1983;

לענין אגודה שיתופית - אגודה שבוטל רישומה לפי סעיף 50 לפקודת האגודות השיתופיות;

לענין שותפות - שותפות שנמחקה מהרישום או שחוסלה לפי סעיף 73 לפקודת השותפויות [נוסח חדש], התשל"ה-1975.

(ב) (1) נרשמה מפלגה בשם שאין לרשמו לפי סעיפים קטנים (א) או (א1), רשאי הרשם לדרוש ממנה לשנות את השם; לא שונה השם תוך הזמן שנקבע בדרישת הרשם, רשאי הוא לעתור לבית המשפט לענינים מינהליים בירושלים להורות למפלגה לשנות את שמה.

(2) על דרישת הרשם לפי פסקה (1) רשאית המפלגה לעתור לבית המשפט לענינים מינהליים בירושלים, בתוך 30 ימים לאחר שנמסרה לה הודעה על הדרישה.

(3) חלפו 30 ימים מתום תקופת הזמן שנקבעה בדרישת הרשם כאמור בפסקה (2) ולא הוגשה עתירה לבית המשפט לענינים מינהליים בירושלים לפי הוראות פסקאות (1) ו-(2), רשאי כל אדם לעתור לבית המשפט האמור להורות למפלגה לשנות את שמה; הוגשה עתירה לפי פסקה זו יהיו המפלגה והרשם משיבים בעתירה.

שינוי שם ומטרות (תיקון מס' 6) 9. החלטת מפלגה לשנות את שמה או מטרה ממטרותיה טעונה רישום בידי הרשם, ויחולו, בשינויים המחוייבים, הוראות סעיפים 4 עד 8 ו-12.

שינוי תקנון או מען 10. מפלגה תודיע לרשם על כל שינוי בתקנונה או במענה, והוא ירשום את השינויים.

ייחוד התואר מפלגה 11. חבר בני אדם שלא נרשם בפנקס המפלגות על פי הוראות חוק זה, לא ישא שם הכולל את המלה "מפלגה", או כל צורה דקדוקית הנגזרת ממנה.

תעודת רישום ופרסום הודעה על רישום מפלגה 12. רשם הרשם מפלגה בפנקס המפלגות יתן לה תעודת רישום, יודיע על כך ליושב ראש הכנסת וליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, ויפרסם הודעה על כך ברשומות ובעיתונים יומיים כפי שיקבע שר המשפטים.

- מפלגה תאגיד 13. (א) מפלגה רשומה היא תאגיד כשר לכל חובה, זכות ופעולה משפטית. 401 (תיקון מס' 14)
- (ב) למבקר המדינה יהיו, לגבי ניהול העניינים הכספיים של המפלגה ולענין ביצוע חוק זה, כל הסמכויות שהוענקו לו בחוק-יסוד או בחוק או לפיו לגבי גוף מבוקר.
14. (א) למפלגה יהיה תקנון והיא תתנהל על פיו.
- (ב) התקנון יכלול הוראות בדבר:
- (1) התנאים לקבלת חברים למפלגה, השעייתם והוצאתם ממנה;
 - (2) הזכויות והחובות של החברים;
 - (3) מוסדות וסדרים בדבר הליכים משמעותיים נגד חבר המפלגה ואמצעי המשמעת;
 - (4) הסמכות של סניפי המפלגה באזורי הארץ;
 - (5) קביעת מוסדות המפלגה, תפקידיהם, הרכבם, סמכויותיהם ודרכי פעולתם, ודרך קביעתם של מועמדי המפלגה בבחירות לכנסת;
 - (6) מועדי התכנסות מוסדות המפלגה וסדרי הדיון בהם;

⁴⁰¹ ביהמ"ש קיבל עתירה לחייב מפלגה לאפשר לערוץ 14 לשדר ממטה המפלגה ביום הבחירות, בקובעו: "נקודת המוצא לענייננו, שדומה כי מקובלת במידה רבה על הצדדים כולם, היא סיווגה המשפטי המיוחד של מפלגה כגוף דו-מהותי... בהתאם, יש להבחין בין פעולות הנעשות בכובעה "הפרטי" של המפלגה לבין פעולות בעלות אופי "שלטוני-ציבורי"... ניכר כי מקרה זה הוא בעל מאפיינים ציבוריים מובהקים ביותר, התומכים בהטלת חובות מנהליות על המפלגה ובראשן גם החובה לנהוג בשוויון ולכבד את חופש העיתונות." (בג"ץ 7232/22 ערוץ יהודי ישראלי בע"מ נ' מרצ, ניתן ביום 31.10.2022).

(7) הוראות בדבר ניהול עניני המפלגה לפי חוק זה.

15. **חברות במפלגה אחת בלבד**
לא יירשם אדם כחבר ביותר ממפלגה אחת, אך יכול אדם להיות חבר במפלגה ובמערך הכולל אותה מפלגה; לענין זה, "מערך" - מסגרת משותפת למפלגה או למפלגות או לחוגי ציבור.
16. **בחירת מועמדים**
מועמדי מפלגה לבחירות לכנסת ייקבעו בהליך שיוגדר בתקנון.
17. **בחירות מקדימות (תיקונים מס' 5 ו-14)**
קבעה מפלגה כי מועמדי המפלגה ייבחרו בבחירות מקדימות יחולו על הבחירות המקדימות הוראות חוק הבחירות לגופים ציבוריים התשי"ד-1954⁴⁰² (להלן - חוק הבחירות לגופים ציבוריים).
- 17א. (א) הוראות סעיף 16 לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959, יחולו על בחירות מקדימות כהגדרתן בסעיף 28א, בשינויים המחויבים ובשינויים אלה:
- (1) בסעיף קטן (א), במקום ההגדרה "מתמודד בבחירות" "תקופת בחירות", יקראו "מועמד", "תקופת בחירות" - כהגדרתם בסעיף 28א לחוק המפלגות, התשנ"ב-1992;
- (2) בסעיף קטן (ב), בפסקה (4), בסופה יקראו "והאם היא נמנית עם הגוף הבוחר, עם אלה שהזדהו כתומכי המפלגה שלגביה נערך הסקר או עם כלל הציבור";
- (3) בסעיף קטן (ה), ברישה, במקום "לועדת הבחירות המרכזית" יקראו "לרשם המפלגות";

⁴⁰² ס"ח התשי"ד, עמ' 110.

(4) בסעיף קטן (ח), במקום "בתום יום שישי שלפני פתיחת הקלפיות" יקראו "ביום השלישי שלפני יום הבחירות".

(ב) העובר על הוראות סעיף קטן (א), דינו - הקנס האמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

(ג) יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת רשאי, לאחר שנתן למועמד או למי שהצו מכון כלפיו הזדמנות להביא טענותיו לפניו, ליתן צו המונע ביצוע מעשה עבירה לפי סעיף זה או המשכתו.

היעדרות מעבודה ביום שבו מתקיימות בחירות מקדימות (א) 17. בסעיף זה - "בחירות מקדימות" - בחירות לבחירת מועמדי המפלגה לתפקיד יושב ראש המפלגה או חבר הכנסת; "חופשה שנתית" ו"פנקס חופשה" - כמשמעותם בחוק חופשה שנתית, התשי"א-1951;

"עובד חינוך" - עובד הוראה וגננת, לרבות סייעת בגן ילדים ומטפלת במעון יום.

(ב) עובד זכאי להיעדר מעבודתו ביום שבו מתקיימות בחירות מקדימות שבהן הוא זכאי להצביע במפלגה שהוא חבר בה, ובלבד שמסר למעסיקו הודעה על כך ועל משך ההיעדרות הצפוי 14 ימים מראש לפחות; ההיעדרות לפי סעיף זה לא תעלה במצטבר על שני ימי עבודה מלאים בשנה.

היעדרות מעבודה ביום שבו מתקיימות בחירות מקדימות (תיקון מס' 23)

(ג) נעדר עובד מעבודתו לפי סעיף קטן (ב) יום או חצי יום, דין ההיעדרות כדין חופשה שנתית; ואולם, אם אין לזכות העובד ימי חופשה שנתית או שמשך ההיעדרות הוא קצר מחצי יום, לא ישולם שכר בעד ההיעדרות לפי סעיף קטן (ב); היעדרות העובד כאמור לחצי יום, על חשבון חופשה שנתית, אינה גורעת מזכותו לניצול חצי יום החופשה הנותר לפי סעיף 6(א) לחוק חופשה שנתית, התשי"א-1951.

(ד) הוראות סעיפים קטנים (ב) ו-(ג) יחולו לעניין עובד חינוך בכפוף להליכי אישור חופשה הנהוגים לגביו.

(ה) מעסיק ישמור בסוד מידע שמסר לו עובד לגבי היעדרות כאמור בסעיף זה, לא יגלה מידע כאמור ולא יעשה בו כל שימוש, ובכלל זה לא ירשום בפנקס חופשה כל פרט לגבי המפלגה שבה נערכו הבחירות המקדימות.

מוסדות 18. למפלגה יהיו המוסדות הבאים :

- (1) מוסד מרכזי ;
- (2) גוף המופקד על ניהול עניני המפלגה ועל ביצוע החלטות ;
- (3) מוסד לביקורת ;
- (4) כל מוסד אחר שייקבע בתקנון.

מוסד לביקורת 19. לכל מפלגה יהיה מוסד לביקורת ; כחבר המוסד לביקורת יכול להיבחר כל חבר המפלגה, למעט חבר הנהלה או חבר בית הדין.

הודעה על רשימת מועמדים (תיקונים מס' 6 ו-11) 19א. משקבעה מפלגה את רשימת המועמדים מטעמה ואת סדרם ברשימה בבחירות לכנסת, תודיע על כך לרשם תוך עשרה ימים.

באי כוח המפלגה (תיקונים מס' 11-6) 19. מפלגה תקבע את בא כוחה ואת ממלא מקומו לענין רשימת המועמדים שלה בבחירות לכנסת, ותודיע עליהם לרשם לפחות יום אחד לפני תום המועד להגשת רשימת המועמדים; הרשם יעביר את ההודעה ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית.

חברי המפלגה (תיקונים מס' 7-5) 20. (א) אזרח ישראל שמלאו לו 17 שנים והוא תושב הארץ, המקיים את התנאים שנקבעו בתקנון לחברות במפלגה, רשאי להיות חבר במפלגה, ובלבד שאינו חבר במפלגה אחרת.

(ב) החברות במפלגה היא אישית ואינה ניתנת להעברה.

(ג) מפלגה תקיים רישום של חבריה, לרבות חברי המפלגה בסניפיה; הרישום יכלול את מספר הזהות של כל חבר ויהווה ראיה לכאורה לחברות במפלגה.

מסירת פרטים מזהים ממרשם האוכלוסין (תיקונים מס' 18-19) 20.א. (א) בסעיף זה -

"בחירות מקדימות" - בחירות לבחירת מועמדי המפלגה לאחד מהתפקידים האלה: יושב ראש המפלגה, ראש הממשלה, שר, סגן שר, חבר הכנסת, וכן בחירות לתפקיד אחר במוסד של המפלגה, והכל אם רוב חברי המפלגה זכאים להשתתף בהן;

"חבר מפלגה" - לרבות מי שביקש בכתב ובמפורש להירשם כחבר מפלגה;

"פרטים מזהים" - שם משפחה, שם פרטי, מען, מספר הזהות במרשם האוכלוסין, ואם נפטר.

⁴⁰³ תחילתו של תיקון מס' 18 שהוסיף את סעיף 20א שנה מיום פרסומו (פורסם ביום 29.5.2012).

(ב) (1) מפלגה רשאית לפנות לשר הפנים ב-75 הימים שלפני עריכת בחירות מקדימות ולבקש עדכון ואימות הפרטים המזהים של חברי המפלגה בלבד, לשם יצירת קשר עם חברי המפלגה וניהול הבחירות המקדימות.

(2) לבקשה תצורף התחייבות בכתב כי עדכון ואימות הפרטים המזהים מתבקש רק על חברי המפלגה וכי לא ייעשה שימוש במידע שנמסר לפי סעיף זה, לרבות העברתו לאחר, אלא למטרות המפורטות בפסקה (1); התחייבות כאמור תיחתם בידי מי שעומד בראש הגוף המופקד על ניהול ענייני המפלגה ועל ביצוע החלטותיה כאמור בסעיף 18(2) ובידי האחראי לטיפול במידע מטעם המפלגה כאמור בסעיף 39(ג) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969.

(ג)⁴⁰⁴ שר הפנים בהסכמת שר המשפטים ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת יקבע הוראות בעניין -

(1) אופן הליך העדכון והאימות, ובלבד שיובטח כי לא ייחשף במסגרתו, בפני כל גורם שאינו המפלגה, כל מידע על זהות חברי המפלגה;

(2) מספר הימים לביצוע הליך העדכון והאימות מיום הגשת הבקשה לפי סעיף קטן (ב).

(ד) מפלגה תיידע בכתב את המבקש להירשם כחבר בה כי פרטיו המזהים יעודכנו ויאומתו לפי הוראות סעיף זה.

⁴⁰⁴ תקנות המפלגות (עדכון ואימות פרטים מזהים של חברי מפלגה ממרשם האוכלוסין בבחירות מקדימות), התשע"ה-2014 - ק"ת התשע"ה, עמ' 6.

(ה) העושה שימוש במידע שנמסר לפי סעיף זה, שלא לשם יצירת קשר עם חברי המפלגה או ניהול הבחירות המקדימות כאמור בסעיף קטן (ב)(1), דינו - מאסר שנתיים או הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.

(א) **איסור פעילות 21. מפלגה לא תעסוק במישרין או בעקיפין בפעילות כלכלית-עסקית.**

(ב) מבלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף קטן (א), לא תהא מפלגה בעלת ענין בתאגיד, בין שהוא רשום ובין שאינו רשום; לענין זה, "בעל ענין" - כמשמעותו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.

(ג) מבלי לגרוע מהאמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), מותר למפלגה, בעצמה או באמצעות תאגיד מפלגתי כמשמעותו בסעיף 21א, לעשות את אלה:

(1) לרכוש נכס מכל סוג, למכרו, להשכירו או להחזיקו;

(2) לנהל את כספי המפלגה ולהשקיעם.

(ד) מבלי לגרוע מהאמור בסעיפים קטנים (א) עד (ג), ומהוראות חוק המימון, מותר למפלגה, בעצמה או באמצעות תאגיד מפלגתי -

(1) להוציא לאור עיתונים או כתבי עת של המפלגה, להדפיסם ולהפיצם, ובלבד שפעילות זו תנוהל במשק כספים סגור;

(2) לקיים פעילות חינוך תנועתי.

**איסור פעילות 21.
כלכלית
עסקית
(תיקון
מס' 4)**

- תאגיד מפלגתי (תיקון מס' 4)**
- 21.א. (א) מבלי לגרוע מהוראות סעיף 21, רשאית מפלגה שהחזיקה ערב תחילתו של חוק זה בחמישים ואחד אחוזים לפחות מאמצעי שליטה בתאגיד, להמשיך ולהחזיק בהם ובלבד שהוראות חוק זה יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על תאגיד כאמור (להלן - תאגיד מפלגתי).
- (ב) מפלגה שבחרה לפעול כאמור בסעיף קטן (א), תודיע על פרטיו של התאגיד המפלגתי לרשם המפלגות ותציין בהודעתה את פירוט הנכסים שבבעלותו של התאגיד המפלגתי ביום תחילתו של חוק זה; ההודעה תהיה בטופס שייקבע.
- (ג) מפלגה תהא אחראית לגרום לכל שינוי במסמכי ההתאגדות של התאגיד המפלגתי, כמשמעותם בדין שמכוחו הוא הוקם, הנדרש עקב תחולתו של חוק זה; הודעה על השינויים תישלח לרשם הממונה על רישומו של אותו תאגיד ולרשם המפלגות.
- (ד) אין באמור בסעיף זה כדי למנוע מתאגיד מפלגתי להעביר את נכסיו, כולם או מקצתם, למפלגה המחזיקה בו באמצעי שליטה כאמור בסעיף קטן (א).
- (ה) בסעיף זה, "החזקה" ו"אמצעי שליטה" - כמשמעותם בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968.
- החלת חוק בחירות לגופים ציבוריים**
22. לפי בקשת מפלגה, רשאי שר המשפטים בצו, בשינויים המחוייבים, להחיל על בחירות הנערכות לועידה הכללית של המפלגה את חוק הבחירות לגופים ציבוריים.
- עבירות בחירות**
23. בבחירות למוסד ממוסדות המפלגה יחולו הסעיפים 8 עד 12 מחוק הבחירות לגופים ציבוריים, בשינויים המחוייבים לפי הענין.
- ניהול חשבונות**
24. מפלגה תנהל ספרי חשבונות, מאזנים ודוחות לפי הנחיות מבקר המדינה.

הוראות לגבי 24א. (א) בסעיף זה -

**אדם שמסר
הודעה על
התמודדות
בבחירות
לכנסת לפני
שנרשם כחבר
מפלגה⁴⁰⁵
(תיקונים מס'
17, 25 ו-28)**

"הודעה על התמודדות" - הודעה ברבים על כוונה להתמודד בבחירות לכנסת או איסוף תרומות, והכל לפי סעיף קטן (ב);

"הוצאה" - בכסף או בשווה כסף, במישרין או בעקיפין, בארץ או בחוץ לארץ, במזומנים או בהתחייבות מכל סוג, והכל לשם התמודדות בבחירות לכנסת;

"תקופת ההסדר" - התקופה שתחילתה ביום מסירת הודעה על התמודדות וסיומה ביום שבו מוסר ההודעה נרשם כחבר או כמייסד של מפלגה שבה הוא מתכוון להתמודד בבחירות לכנסת הבאה או ביום שבו מוסר ההודעה נכלל ברשימת המועמדים של מפלגה לכנסת, לפי המוקדם, או ביום שבו הודיע כי חזר בו מכוונתו להתמודד כאמור; ואולם, התקופה כאמור לא תחל אלא בחלוף שנתיים מיום תחילת כהונתה של הכנסת שבה נמסרה ההודעה על ההתמודדות או ביום תחילתה של תקופת הבחירות לכנסת - אם הבחירות הוקדמו, לפי המוקדם;

⁴⁰⁵ סעיף 2 לתיקון מס' 17 לחוק המפלגות קבע "הוראת מעבר ועונשין", ובכלל זה: (א) מצא מבקר המדינה כי התקיימו לגבי אדם התנאים לתחילתה של תקופת ההסדר במועד מוקדם ליום תחילתו של חוק זה (בסעיף זה - יום התחילה), יקבע כי תקופת ההסדר לגביו החלה במועד האמור, ובלבד שלא תחל אלא בחלוף שנתיים מיום תחילת כהונתה של הכנסת השמונה-עשרה.

(ב) אדם שנקבע לגביו כאמור בסעיף קטן (ב) ידווח למבקר המדינה, בתוך שלושים ימים מיום שמבקר המדינה פרסם באתר האינטרנט של משרד המבקר המדינה הודעה על קביעתו, על כל תרומה בסכום העולה על 10,000 שקלים חדשים שקיבל החל ביום תחילת תקופת ההסדר ועד ליום התחילה, אלא אם כן החזיר את התרומה לתורם לפני תום שלושים הימים האמורים.

(ג) מבקר המדינה יפרסם באתר האינטרנט של משרד מבקר המדינה את פירוט התרומות כאמור בסעיף קטן (ג) עם קבלת ההודעה על כך.

"תרומה" - בכסף או בשווה כסף, במישרין או בעקיפין, בארץ או בחוץ לארץ, במזומנים או בהתחייבות מכל סוג, אלא אם כן ניתנה על ידי אדם שמסר הודעה על התמודדות או על ידי בן משפחתו, כהגדרתו בסעיף 28(ה), והכל לשם התמודדות בבחירות לכנסת.

(ב) אדם שהודיע ברבים, בעל-פה או בכתב, על כוונתו להתמודד בבחירות לכנסת הבאה ברשימת מועמדים שתגיש מפלגה שאינו חבר בה, אף אם טרם נרשמה, יודיע על כך למבקר המדינה בכתב וללא דיחוי, ולעניין סעיף זה יראו איסוף תרומות בסכום שנתי מצטבר שלא יפחת מ-50,000 שקלים חדשים, כהודעה ברבים; אדם כאמור יודיע למבקר המדינה בכתב וללא דיחוי גם על קיום התנאים לסיומה של תקופת ההסדר.

(ג) מבקר המדינה יקבע את תחילתה של תקופת ההסדר לגבי אדם וכן את סיומה, בין היתר בהסתמך על הודעה על התמודדות שנמסרה לו לפי סעיף קטן (ב), או ביוזמתו או לפי פנייה אליו, ויפרסם על כך הודעה באתר האינטרנט של משרד מבקר המדינה.

(ד) קבע מבקר המדינה את תחילתה של תקופת ההסדר לגבי אדם, יחולו לגביו הוראות אלה בתקופת ההסדר:

(1) הוא ינהל תרומות שקיבל והוצאות שהוציא בחשבון בנק נפרד ולפי הנחיות שקבע מבקר המדינה לעניין ניהול מערכת חשבוניות⁴⁰⁶;

⁴⁰⁶ הנחיות מבקר המדינה בדבר ניהול מערכת החשבוניות וחובות דיווח של מי שמתכוון להתמודד בבחירות לכנסת במפלגה שאינו חבר בה, התשע"ב-2012 - י"פ התשע"ב, עמ' 4958.

(2) הוא ימסור למבקר המדינה הודעה על כל תרומה שקיבל בתוך 14 ימים מיום שקיבל את התרומה, בציון שם התורם וכתובתו, וסכום התרומה בשקלים חדשים או במטבע חוץ; מבקר המדינה יפרסם באתר האינטרנט של משרד מבקר המדינה את פירוט התרומות עם קבלת ההודעה על כך;

(3) (א) הוא לא יקבל מאדם ומבני ביתו הסמוכים על שולחנו או ממני שתלויים בו מבחינה כלכלית, תרומות ששוויין עולה על 10,000 שקלים חדשים בשנה; לעניין זה יראו הלוואה שאינה מתאגיד בנקאי או ערבות להלוואה כתרומה, והן לא יעלו על סכום התרומה המותר.

(ב) הוא לא יקבל תרומה מתאגיד כהגדרתו בסעיף 28ד(א), בארץ או בחוץ לארץ.

(ג) הוא לא יקבל תרומה מקטין.

(ד) הוא לא יקבל תרומה אלא לאחר שהוא או מי מטעמו בדק ואימת את זהותו ומענו של התורם ולא יקבל תרומה שניתנה בעילום שם.

(ה) הוא לא יקבל תרומה בשטרי כסף או במעות בשווי העולה על 200 שקלים חדשים.

(ו) נעשתה תרומה באמצעי תשלום, יחולו הוראות סעיף 28כג(ד), בשינויים המחויבים;

(4) הוא יחזיר לתורם תרומה שנתקבלה בניגוד להוראות סעיף זה או בסכום העולה על הסכום המרבי המותר על פיו, או את חלקה שהוא מעל למותר, מיד כשנודע לו על כך; נתקבלה תרומה בעילום שם, יעבירה, מיד כשנודע לו על כך, לאוצר המדינה.

(ה) נותרו בידי אדם שמסר הודעה על התמודדות כספים שמקורם בתרומות לאחר תום תקופת ההסדר, יחזירם לתורמים, ואם לא ניתן לעשות כן - יעבירם לאוצר המדינה; אין בהוראה זו כדי לגרוע מהוראות סעיף 8 לחוק המימון.

(ו) אחת היא אם התרומות לפי סעיף זה ניתנו לאדם שמסר הודעה על התמודדות, או לכל אדם או חבר בני אדם הפועלים מטעמו או למענו ובזיקה אליו; תרומה שניתנה לאדם או לחבר בני אדם, בין מואגד ובין שאינו מואגד, שפעולותיו מכוונות לסייע בהתמודדות בבחירות של אדם שמסר הודעה על התמודדות, רואים אותה כתרומה שניתנה לאדם שמסר הודעה על התמודדות.

(ז) מבקר המדינה יקבע הנחיות לביצוע הוראות סעיף זה ויפרסמן באתר האינטרנט של משרד מבקר המדינה; הודעות שיש למסור למבקר המדינה לפי סעיף זה יינתנו בדרך שיקבע המבקר ורשאי הוא, בכל עת, לקבוע שלהודעה יצורף תצהיר בהתאם לסעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971.

(ח) מצא מבקר המדינה כי אדם שמסר הודעה על התמודדות עשה אחד מאלה, יעביר אותו אדם לאוצר המדינה, בהתאם להוראות סעיף 28כה2, בשינויים המחויבים, בתוך שלושים ימים מיום שהודיע לו על כך מבקר המדינה, סכום כמפורט להלן, לפי העניין, ומבקר המדינה רשאי להפחית סכומים אלה אם סבר כי קיימים טעמים המצדיקים זאת:

- (1) קיבל תרומה בסכום העולה על הסכום המותר לפי סעיף זה - סכום שגובהו פי שניים מסכום התרומה החורג מהסכום המותר ;
- (2) קיבל תרומה אסורה אחרת לפי סעיף זה - סכום שגובהו פי שניים מסכום התרומה ;
- (3) לא מילא אחר ההוראות הנוגעות לניהול מערכת החשבונות שלו, כפי שנקבעו לפי סעיף זה או בהנחיות מבקר המדינה - סכום שגובהו 15% מסך ההוצאות שהוציא לפי קביעת מבקר המדינה.
- (ט) מי שעשה אחד מאלה, דינו - מאסר שישה חודשים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין :
- (1) ניהל חשבונות של תרומות והוצאות, בניגוד להוראות סעיף קטן (ד)(1) ;
- (2) קיבל תרומה, הלוואה או ערבות בניגוד להוראות סעיף קטן (ד)(3) ;
- (3) לא החזיר תרומה שנתקבלה בניגוד להוראות סעיף זה או בסכום העולה על הסכום המרבי המותר, או לא העביר לאוצר המדינה תרומה שנתקבלה בעילום שם, בניגוד להוראות סעיף קטן (ד)(4) ;
- (4) השתמש בתרומות שנשארו בידיו לאחר תום תקופת ההסדר או לא החזירן לתורמים או לא העבירן לאוצר המדינה, בניגוד להוראות סעיף קטן (ה) ;

(5) לא מסר למבקר המדינה מידע, הודעה או תצהיר לפי דרישת המבקר או לא דיווח על קבלת תרומות, בניגוד להוראות סעיף זה.

(י) אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מאיסור לפי כל חוק, או מחובה החלה על מפלגה לפי חוק המימון; הוראות פרק ב' בעניין תרומות והוצאות יחולו על מועמד בבחירות מקדימות שהסתיימה לגביו תקופת ההסדר, ואין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מהוראות כאמור.

25. (א) לא יהיו למפלגה הכנסות לבד מאלה :

**הכנסות
המפלגה
(תיקונים מס'
4, 6, 13(2),
14, 22 ו-24)**

(1) דמי חבר ומגביות בקרב חברי המפלגה במסגרת הסכומים המותרים בחוק המימון;

(2) כספים שהתקבלו לפי חוק המימון או לפי חוק הרשויות המקומיות (מימון בחירות), התשנ"ג-1993;

(א2) כספים שהתקבלו על פי החלטת הסתדרות העובדים הכללית החדשה למימון מערכות הבחירות בהסתדרות זו ובארגונים המקצועיים המאורגנים בה לצורכי המפלגות המופיעות בה בהתאם לגודלן הייצוגי;

(ב2) הפרשי הצמדה וריבית בשל הלוואה שנתנה המפלגה לסיעה בהסתדרות העובדים הכללית החדשה או לרשימת מועמדים המתמודדת בבחירות להסתדרות זו, לצורך מימון מערכת הבחירות שלה בהסתדרות זו, ובלבד שהסיעה בהסתדרות או רשימת המועמדים קשורה אליה ומזוהה עמה;

(3) תרומות שהתקבלו לפי חוק המימון;

(א3) (א) כספים שהתקבלו ממועמדים
בבחירות פנימיות במפלגה
כהשתתפות בהוצאות המפלגה
לצורך ארגון הבחירות
האמורות, ובלבד שהתקיימו
בהם כל אלה:

(1) הסכום שייגבה
ממועמד לא יעלה על
10,000 שקלים חדשים
לכל מערכת של בחירות
פנימיות;

(2) שימוש בכספים
שהתקבלו לפי פסקה זו
יהיה רק לארגון
הבחירות הפנימיות
שבהם משתתפים
המועמדים שמהם
נגבו;

(3) סך כל הסכומים
שתגבה מפלגה בכל
מערכת בחירות
פנימיות מהמועמדים
לא יעלה על ההוצאות
שהוציאה המפלגה
לצורך ארגון הבחירות
האמורות;

(1א) [בוטל].

(ב) לענין חוק המימון, לא יראו
סכומים כאמור בפסקה זו
כתרומה;

(4) כספים שהתקבלו מפעולה המותרת
לפי סעיף 21;

(5) כספים שהתקבלו מתאגיד מפלגתי הפועל בהתאם לקבוע בסעיפים 21 ו-21א;

(6) הכנסות שמקורן בכספים שהתקבלו לפי סעיף זה.

(ב) הוראות סעיף זה וסעיף 24 יחולו מיום הגשת הבקשה לרישום; המפלגה תהיה אחראית לפעולות שנעשו בתקופה זו.

הודעה על נכסי המפלגה ודוחות כספיים (תיקונים מס' 4, 6 ו-16)

(א) 25א. מפלגה תגיש לרשם, בתוך 90 ימים מיום רישומה בפנקס המפלגות, הודעה על נכסיה והתחייבויותיה; ההודעה תהיה בטופס שיקבע הרשם והיא תכלול כל מידע שידרוש הרשם בכתב בעניינים אלה⁴⁰⁷.

(ב) מפלגה שאינה מחויבת למסור למבקר המדינה את חשבונותיה לפי סעיף 10(ג) לחוק המימון, לגבי שנת כספים או חלק ממנה, תגיש לרשם, בתוך עשרה שבועות מתום השנה, הודעה כאמור בסעיף קטן (א), ורשאי הרשם לדרוש שהודעה כאמור תכלול, בין היתר, מידע על פעילות חינוך תנועתית לפי סעיף 21(ד)(2) ותאגידים מפלגתיים לפי סעיף 21א, לרבות זכות במקרקעין של תאגידים כאמור.

(ג) מפלגה שמחויבת למסור למבקר המדינה את חשבונותיה לפי סעיף 10(ג) לחוק המימון, לגבי שנת כספים או חלק ממנה, תגיש לרשם, במועד שבו עליה למסור את חשבונותיה למבקר המדינה לפי סעיף 10(ג), (11) ו-10 לחוק האמור -

⁴⁰⁷ הודעת המפלגות (קביעת טפסים להגשת הודעות לפי סעיף 25א לחוק), התשע"ד - 2014 - ק"ת התשע"ד, עמ' 634.

(1) הודעה שתכלול מידע על זכויותיה במקרקעין, פעילות חינוך תנועתי לפי סעיף 21(ד)(2), ותאגידים מפלגתיים לפי סעיף 21א, לרבות זכויות במקרקעין של תאגידים כאמור; ההודעה תהיה בטופס שיקבע הרשם ותכלול כל מידע שידרוש הרשם בכתב בעניינים אלה;

(2) דוחות כספיים מבוקרים הכוללים מאזן שנתי ודוחות הוצאות והכנסות שנתיים כפי שהיא מגישה למבקר המדינה.

מכירת זכות במקרקעין או הענקת זכות באיגוד מקרקעין, כמשמעותן בחוק מיסוי מקרקעין (שבח, מכירה ורכישה), התשכ"ג-1963 (להלן - זכות), למפלגה, ללא תמורה, תהא פטורה ממס שבח במקרקעין, ממס מכירה⁴⁰⁸ וממס רכישה אם נתקיימו כל אלה -

פטור ממס
שבח, ממס
מכירה וממס
רכישה
(תיקונים מס'
10-4)

25ב. (א)

(1) הזכות היתה כלולה, בהודעה הראשונה שמסרה המפלגה לרשם המפלגות לפי סעיף 25א או נמסרה בהודעה לפי סעיף 7(ב) לחוק המפלגות (תיקון מס' 4), התשנ"ה-1995;

(2) הזכות נרשמה על שם המפלגה בפנקסים או במרשמים המתנהלים על פי דין, תוך עשר שנים מיום תחילתו של חוק המפלגות (תיקון מס' 4), התשנ"ה-1995, אלא אם כן היתה מניעה לרישומה על פי כל דין, ובלבד שהיא נרשמה תוך זמן סביר ממועד הסרת המניעה.

⁴⁰⁸ תחילתו של תיקון מס' 10 ביום 1.1.2000, והוא יחול על מכירת זכות במקרקעין או הענקת זכות באיגוד מקרקעין שנעשו ביום התחילה או אחריו.

(ב) במכירת זכות במקרקעין או בהענקת זכות באיגוד מקרקעין עליהן חל סעיף קטן (א), על ידי המפלגה לה נמכרה או הועברה הזכות, יראו לענין חישוב השבח את הזכות כאילו נמכרה על ידי מי שממנו נתקבלה.

הוראות לענין 25ג. מכירת זכות במקרקעין או הענקת זכות באיגוד מקרקעין כאמור בסעיף 25ב, יראו אותן כעסקאות המנויות בסעיף 30א) לחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975.

שמירת זכויות (תיקון מס' 4) 25ד. רישום הבעלות בנכס על שם מפלגה בהתאם לחוק זה או בהתאם לסעיף 7 לחוק המפלגות (תיקון מס' 4), התשנ"ה-1995, לא יפגע בכל זכות, שעבוד, עיקול או זכות אחרת של צד שלישי בנכס; כל טענה שעמדה למעביר הנכס כנגד צד שלישי לפני הרישום כאמור, תעמוד אף למפלגה שעל שמה נרשם הנכס.

פירוק מפלגה 26. פירוק של מפלגה לפי צו של בית המשפט, יהיה כדרך שמפרקים עמותה, בשינויים המחוייבים.

פירוק מרצון 27. א) מפלגה רשאית על פי החלטה של שני שלישים מחברי המוסד המרכזי שלה, להחליט על פירוק מרצון; ההחלטה טעונה רוב של שני שלישים מן המצביעים בישיבת המוסד המרכזי שעליה ניתנה לכל חברי המוסד המרכזי הודעה מראש של 21 ימים לפחות.

(ב) העתק מההחלטה יוגש לרשם.

(ג) הפירוק יחל כעבור שבועיים מקבלת ההחלטה, זולת אם נקבע בה תאריך מאוחר יותר.

עונשין (תיקון 28. (א) מי שעשה אחת מאלה :
מס' 4)

- (1) שילם עבור אחר דמי חברות או דמי התפקדות או כל תשלום אחר המתחייב כדי להקנות זכות הצבעה בבחירות פנימיות במפלגה (להלן - זכות הצבעה);
- (2) השמיט, הוסיף או שינה שלא כחוק רשימה של בעלי זכות הצבעה;
- (3) ניסה להשפיע על בעל זכות הצבעה להצביע תוך הבטחת טובת הנאה;
- (4) מנע מאדם, ללא סיבה חוקית, מלקבל זכות הצבעה;
- (5) הקנה זכות הצבעה למי שאינו זכאי לכך;
- (6) הפריע למהלך הסדיר של בחירות פנימיות;
- (7) התערב שלא כדין במנין הקולות;
- (8) נתן או הציע שוחד כדי להשפיע על בוחר להצביע או להימנע מלהצביע;
- (9) הצביע בבחירות פנימיות יותר מפעם אחת;
- (10) נתן הצהרה כוזבת בענין חברותו או אי חברותו במפלגה;

דינו - מאסר שנה.

(1א) לא מילאה מפלגה אחר הוראות סעיפים 21, 24, 25 או 25א, דינה - קנס 513,000 שקלים חדשים⁴⁰⁹; ואולם על הוראה בסעיף 25 שנקבע עונש לעבירה עליה בחוק המימון, יחולו הוראות חוק המימון.

(ב) האמור בסעיף זה אינו בא לגרוע מהאמור בחוק הבחירות לגופים ציבוריים, או מכל חוק אחר.

⁴⁰⁹ הסכום מעודכן לאפריל 2010 לפי צו העונשין (שינוי שיעורי קנסות), התש"ע-2010, ק"ת התש"ע, עמ' 948.

פרק ב': מימון בחירות מקדימות⁴¹⁰

סימן א': הוראות בעניין תרומות והוצאות

הגדרות
(תיקונים מס'
1, 5, 14 ו-19)

א.28. בחוק זה -

"בחירות מקדימות" - בחירות לבחירת מועמדי המפלגה לאחד מהתפקידים האלה, תהא שיטת הבחירות אשר תהא: יושב ראש המפלגה, ראש הממשלה, שר, סגן שר, חבר הכנסת, ראש רשות מקומית, חבר מועצת רשות מקומית, תפקיד בהסתדרות הכללית החדשה, בהסתדרות העובדים הלאומית, בהסתדרות הציונית העולמית או תפקיד אחר במפלגה או מטעמה;

"הוצאה" - בכסף או בשווה כסף, במישרין או בעקיפין, בארץ או בחוץ לארץ, במזומנים או בהתחייבות מכל סוג, למעט פעילות אישית בהתנדבות שערכה אינו עולה על 50,000 שקלים חדשים והיא אינה בגדר עיסוקו של המתנדב;

"מועמד" - מי שהוא נבחר הציבור או מי שהכריז על עצמו כמועמד, או הודיע ברבים, בעל-פה או בכתב, במפורש או על דרך התנהגות, על כוונתו להתמודד בבחירות מקדימות; לעניין זה, "התנהגות" - לרבות הוצאה או קבלת תרומות למימון התמודדות בבחירות מקדימות;

"נבחר הציבור" - ראש הממשלה, שר, סגן שר, חבר הכנסת, ראש רשות מקומית או חבר מועצת רשות מקומית;

"רשות מקומית" - כמשמעותה בחוק הרשויות המקומיות (בחירת ראש הרשות וסגניו וכהונתם), התשל"ה-1975;

⁴¹⁰ החוקים שקדמו לתיקון פרק ב' בתיקון מס' 14 - חוק המפלגות (בחירות מקדימות לכנסת השבע עשרה) (הוראת שעה), התשס"ו-2005, חוק המפלגות (בחירות מקדימות) (הוראת שעה), התשס"ז-2007, וחוק המפלגות (גביית סכומים לאוצר המדינה) (הוראת שעה), התשס"ח-2008.

"תקופת בחירות" - אחת מאלה:

(1) תקופה שתחילתה ביום החלטה של מפלגה על קיום בחירות מקדימות וסופה בתום 14 ימים לאחר יום הבחירות המקדימות; מפלגה תקבע את מועד הבחירות המקדימות בתוך שישה חודשים מיום החלטתה כאמור;

(2) לעניין מועמד לתפקיד של יושב ראש המפלגה, ראש הממשלה, שר, סגן שר או חבר הכנסת - גם תקופה שתחילתה ביום הקובע כהגדרתו בחוק המימון וסופה בתום 14 ימים לאחר יום הבחירות המקדימות, ואם מפלגה לא החליטה על קיום בחירות מקדימות בתוך 30 ימים מהיום הקובע האמור - יהיה סופה בתום אותם 30 ימים;

(3) החלה תקופת בחירות לפי פסקה (1) או (2) והחליטה מפלגה על ביטול הבחירות המקדימות או החליטה שלא יתקיימו בחירות מקדימות - תקופה שסופה ביום ההחלטה;

לעניין הגדרה זו, הסתיימה תקופת בחירות מבלי שהתקיימו בחירות מקדימות לפי פסקה (2) או (3) והחליטה המפלגה לאחר מכן על קיום בחירות מקדימות כך שאלה התקיימו בתוך 120 ימים מהיום שבו הסתיימה תקופת בחירות כאמור, ייחשבו שתי התקופות, לעניין ההגבלות על תקרת הסכום מתורם בודד ועל תקרת הסכומים הכוללת של תרומות והוצאות לפי פרק זה כאילו היו תקופה אחת;

"תרומה" - בכסף או בשווה כסף, במישרין או בעקיפין, בארץ או בחוץ לארץ, במזומנים או בהתחייבות מכל סוג, אך למעט פעילות אישית בהתנדבות, שערכה אינו עולה על 50,000 שקלים חדשים, והיא אינה בגדר עיסוקו של המתנדב.

- עקרונות בעניין תרומות והוצאות של מועמד שהוא נבחר הציבור (תיקונים מס' 1, 5, 14, 20 ו-24)**
- 28.ב. (א) מועמד שהוא נבחר הציבור רשאי לקבל תרומות למימון התמודדות בבחירות מקדימות, בכל עת, והכל לפי הוראות פרק זה.
- (ב) (1) מועמד שהוא נבחר הציבור רשאי לקבל תרומות, הן לעניין תקרת הסכום מתורם בודד והן לעניין התקרה הכוללת של תרומות, לפי התפקיד שעליו הוא מתכוון להתמודד, המפלגה שבה הוא חבר ומספר בעלי זכות הבחירה לאותו תפקיד במפלגה, ובלבד שהסכומים לא יעלו על התקרות המותרות לאותן בחירות לפי סעיפים 28ח או 28ט; התחילה תקופת בחירות במפלגה והתמודד המועמד לתפקיד של יושב ראש המפלגה או ראש הממשלה, רשאי הוא לקבל השלמה לתקרת הסכום מתורם בודד ומכלל התורמים לפי התקרות המותרות לעניין תפקידים אלה.
- (2) מועמד שהוא נבחר הציבור רשאי לקבל תרומות כאמור בפסקה (1) רק לאחר שמסר הודעה למבקר המדינה שבה יפרט את הפרטים כאמור באותה פסקה; חל שינוי באחד הפרטים יודיע על כך המועמד למבקר המדינה ויחולו הוראות פסקה (1) לפי ההודעה המעודכנת.
- (ג) מועמד שהוא נבחר הציבור רשאי להשתמש בתרומות שקיבל לפי פרק זה, בתקופת בחירות בלבד ורק למימון התמודדות בבחירות מקדימות.

(ד) הוצאה שהוציא מועמד לפני תקופת הבחירות, שלא מכספי תרומות לפי פרק זה, למימון טובין או שירותים שנעשה בהם שימוש בתקופת הבחירות המקדימות או למימון תעמולה ישירה ומובהקת לבחירתו בבחירות מקדימות תיחשב כחלק מההוצאה הכוללת לעניין סעיפים 28ח או 28ט.

(ה) על אף האמור בסעיף קטן (ג), היה למועמד גירעון בשל מימון התמודדותו בבחירות מקדימות אף אם בשלו לא חרג מתקרת ההוצאות המותרת לאותן בחירות מקדימות לפי סעיפים 28ח או 28ט, יכסה את הגירעון בתוך חמישה חודשים מתום תקופת הבחירות, ורשאי הוא להשתמש לשם כך בתרומות שקיבל לפי פרק זה לאחר אותן בחירות מקדימות ואולם לעניין סעיף 28 יראו תרומות כאמור כתרומה במסגרת הבחירות המקדימות הבאות.

128ב. (א) לא יראו בפעילות פוליטית שגרתית של נבחר הציבור שלא בתקופת הבחירות, ובכלל זה קשר עם ציבור הבוחרים, דיווח על פעילות, ארגון כנסים פוליטיים או השתתפות בהם, כפעילות במסגרת התמודדות בבחירות מקדימות, ולא יראו הוצאה שהוציא נבחר הציבור בפעילות כאמור כהוצאה למימון התמודדות בבחירות מקדימות.

פעילות פוליטית של נבחר הציבור שלא בקשר לבחירות מקדימות (תיקון מס' 14)

(ב) מבלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף 28ב(ג), לא ישתמש נבחר הציבור בתרומה שקיבל לפי פרק זה למימון פעילות פוליטית שגרתית, כאמור בסעיף קטן (א), ולא יקבל תרומה אחרת למימונה.

- עקרונות בעניין תרומות והוצאות של מועמד שאינו נבחר הציבור (תיקונים מס' 14 ו-15)**
- 2ב28. (א) המגבלות והאיסורים שבפרק זה על קבלת תרומות ועל הוצאת הוצאות יחולו על מועמד שאינו נבחר הציבור בתקופת בחירות, וכן תחול הוראת סעיף 28ב(ד) גם בתקופה שקדמה לתקופת הבחירות יהא מקור כספי ההוצאה אשר יהא.
- (ב) הוראות סימן ב' לפרק זה יחולו על מועמד שאינו נבחר הציבור גם בתקופה שקדמה לתקופת הבחירות.
- עקרונות בעניין תרומות והוצאות של מי שנבחר בידי גוף מצומצם (תיקון מס' 14)**
- 3ב28. מי שנבחר או נקבע להיות מועמד של מפלגה לאחד מהתפקידים המנויים בהגדרה "בחירות מקדימות" על ידי גוף שמשפר חבריו אינו עולה על 50, לא יקבל תרומה למימון הליך בחירתו או קביעתו כאמור, ולא יוציא לשם כך הוצאה בסכום העולה על 5,000 שקלים חדשים; המועמד ימסור למבקר המדינה הודעה כאמור בסעיף 28כב(ב).
- ג28. [בוטל - תיקון מס' 14].
- הודעה לרשם (תיקונים מס' 1 ו-14)**
728. (א) מועמד לא יקבל תרומה מתאגיד בארץ או בחוץ לארץ ותאגיד כאמור לא ייתן תרומה למועמד; לענין זה, "תאגיד" - לרבות שותפות רשומה; הוראה זו לא תחול על סיוע שמגישה מפלגה לכל המועמדים שהם חבריה המתמודדים באותן בחירות מקדימות.
- (ב) מועמד לא יקבל תרומה מקטין.
- (ג) מועמד לא יקבל תרומה אלא לאחר שזהותו ומענו של התורם נבדקו ואומתו בידי המועמד או מטעמו, ולא יקבל תרומה שניתנה בעילום שם.
- (ד) מועמד לא יקבל מתורם ותורם לא ייתן למועמד תרומה בשטרי כסף או במעות בשווי העולה על 200 שקלים חדשים.

**הלוואה
וערבות
(תיקון מס'
14)**

1.28. (א) מועמד רשאי לקבל הלוואה מתאגיד בנקאי למימון התמודדותו בבחירות מקדימות, ובלבד שתקופת פירעונה לא תעלה על שנה וסכומה לא יעלה על מחצית התקרה הכוללת של הוצאות לפי סעיף 28ח; לא עלה סכום ההלוואה על 50,000 שקלים חדשים רשאי המועמד לקבל את ההלוואה אף אם עלה סכומה על מחצית התקרה הכוללת כאמור; מועמד יודיע לתאגיד הבנקאי כי ההלוואה נועדה למימון התמודדותו בבחירות מקדימות ומה התקרה הכוללת של הוצאות המותרת לו.

(ב) מועמד אינו רשאי לקבל הלוואה למימון התמודדותו בבחירות מקדימות אלא ממי שרשאי לתרום לפי פרק זה, והלוואה כאמור של מלווה בודד ושל בני ביתו הסמוכים על שולחנו או של מי שתלויים בו מבחינה כלכלית תהיה בסכום שלא יעלה על סכום התרומה המותר, ויראו הלוואה כאמור כתרומה.

(ג) ערבות להלוואה לפי סעיף זה תהיה ממי שרשאי לתרום לפי פרק זה, וערבות כאמור של ערב בודד ושל בני ביתו הסמוכים על שולחנו או של מי שתלויים בו מבחינה כלכלית לא תעלה על סכום התרומה המותר, ויראו ערבות כאמור כתרומה.

**תרומה
מקיבוץ
(תיקון מס'
14)**

2.28. בלי לגרוע מהוראות כל דין, קיבוץ רשאי לתרום למועמד שהוא חבר בו והמועמד רשאי לקבל, במקום תרומות אישיות של החברים בו, תרומה אחת ששווייה אינו עולה על 15% מהסכומים כאמור בסעיפים 28ח או 28ט, לפי העניין, או תרומות שצירופן אינו עולה על שיעור זה; בסעיף זה, "קיבוץ" - לרבות מושב שיתופי, מושב עובדים וכפר שיתופי שסווגו ככאלה לפי פקודת האגודות השיתופיות.

הגבלת תרומות 28ה. [בוטל - תיקון מס' 14].
(תיקונים מס' 1
14-ו)

תרומה 128. (א) (1)
מתורם בודד
(תיקונים מס'
14-ו 1)

תורם בודד רשאי לתרום למועמד ומועמד רשאי לקבל מאותו תורם, תרומה אחת ששווייה אינו עולה על 13,160 שקלים חדשים⁴¹¹ או תרומות שצירופן אינו עולה על סכום זה, למימון התמודדותו בבחירות מקדימות, בתקופה שתחילתה ביום ה-15 לאחר בחירות מקדימות שבהן התמודד המועמד ועד היום ה-14 לאחר בחירות מקדימות שאחריהן, שבהן התמודד המועמד לאותו תפקיד או לתפקיד אחר; לעניין סעיף זה יראו מועמד כמתמודד אף אם פרש מן ההתמודדות.

(2)

החליטה מפלגה על ביטול הבחירות המקדימות, ולאחר מכן החליטה על קיום בחירות מקדימות כך שאלה התקיימו בחלוף 120 ימים מיום ההחלטה על ביטול הבחירות המקדימות, תסתיים התקופה האמורה בפסקה (1) ביום ההחלטה על הביטול האמור, ורשאי תורם בודד לתרום למועמד ומועמד רשאי לקבל מאותו תורם, תרומה נוספת כאמור באותה פסקה, מאותו מועד ועד היום ה-14 לאחר הבחירות המקדימות.

⁴¹¹ הסכום מעודכן ליום 1.1.2025 - ק"ת התשפ"ה, עמ' 728 (התשפ"ד, עמ' 1444; התשפ"ג, עמ' 900; התשפ"ב, עמ' 2178; התשפ"א, עמ' 1542; התש"ף, עמ' 370; התשע"ט, עמ' 1837; התשע"ח, עמ' 734; התשע"ז, עמ' 589; התשע"ו, עמ' 580; התשע"ג, עמ' 572; התשע"ב, עמ' 509; התשע"א, עמ' 634).

(3) לגבי מועמד המתמודד לראשונה בבחירות מקדימות - תהא תחילתה של התקופה האמורה בפסקה (1) ביום שבו קיבל תרומה למימון התמודדותו בבחירות מקדימות.

(ב) בבחירות מקדימות לתפקיד של חבר הכנסת או חבר מועצת רשות מקומית שזכאים להשתתף בהן פחות מ-50,000 בעלי זכות בחירה, רשאי תורם בודד לתרום למועמדים שונים, בתקופה האמורה בסעיף קטן (א), תרומות שצירופן אינו עולה על 13,160 שקלים חדשים; היה מספר בעלי זכות הבחירה 50,000 לפחות, רשאי תורם בודד לתרום למועמדים שונים בבחירות מקדימות כאמור ובתקופה האמורה תרומות שצירופן אינו עולה על 39,470 שקלים חדשים⁴¹².

(ג) בבחירות מקדימות שבהן מתמודד מועמד לתפקיד של יושב ראש המפלגה, ראש הממשלה, ראש רשות מקומית, או לתפקיד אחר במפלגה או מטעמה שמועמד אחד בלבד יכול לכהן בו, יחולו כל אלה:

(1) תורם בודד רשאי לתרום למועמד אחד בלבד;

⁴¹² הסכומים בסעיף קטן (ב) מעודכנים ליום 1.1.2025 - ק"ת התשפ"ה, עמ' 728 (התשפ"ד, עמ' 1444; התשפ"ג, עמ' 900, התשפ"ב, עמ' 2178; התשפ"א, עמ' 1542; התש"ף, עמ' 370; התשע"ט, עמ' 1837; התשע"ח, עמ' 734).

(2) היה מספר בעלי זכות הבחירה 50,000 לפחות, רשאי תורם בודד לתרום ורשאי המועמד לקבל מאותו תורם, בתקופת הבחירות, תרומה ששוויה אינו עולה על 52,620 שקלים חדשים⁴¹³; תרם התורם לאותו המועמד, לפני תקופת הבחירות, כאמור בסעיף קטן (א), רשאי הוא להשלים את הסכום, בתקופת הבחירות, לתקרה האמורה בסעיף קטן זה.

(ד) תרומות של אדם ושל בני ביתו הסמוכים על שולחנו או של מי שתלויים בו מבחינה כלכלית יראו אותן כתרומה אחת.

(ה) המועמד ובני משפחתו רשאים לתרום, ביחד, למימון התמודדות המועמד בבחירות מקדימות, סכום כאמור בסעיפים 28ח או 28ט, לפי העניין; לעניין זה, "בן משפחה" - בן זוג, ילד, הורה, אח, דוד ובן זוגו של כל אחד מאלה, וכן הורה של בן זוגו של המועמד.

(ו) תרומה לפי סעיף זה לא תעלה על התקרה הכוללת של תרומות לפי סעיפים 28ח או 28ט, לפי העניין.

תרומה 1028. [בוטל - תיקון מס' 14].
(תיקונים מס' 2
14-ו)

הגבלה כוללת 28ז. [בוטל - תיקון מס' 14].
על תרומות
(תיקונים מס' 1
14-ו)

⁴¹³ הסכום מעודכן ליום 1.1.2025 - ק"ת התשפ"ה, עמ' 728 (התשפ"ד, עמ' 1444; התשפ"ג, עמ' 900; התשפ"ב, עמ' 2178; התשפ"א, עמ' 1542; התש"ף, עמ' 370; התשע"ט, עמ' 1837; התשע"ח, עמ' 734).

תקרה כוללת 28ח. (א)
של תרומות
והוצאות
(תיקונים מס'
1, 5 ו-14)

מועמד לא יקבל תרומות למימון התמודדותו
בבחירות מקדימות ולא יוציא הוצאות,
בשווי כולל העולה על הסכומים המפורטים
להלן, לפי מספר בעלי זכות הבחירה באותן
בחירות מקדימות:

<u>מספר בעלי זכות הבחירה</u>	<u>הסכום הכולל</u> ⁴¹⁴
(1) עד 50	לעניין תרומות - 0 שקלים חדשים; לעניין הוצאות - 6,580 שקלים חדשים;
(2) 51 עד 9,999	6,580 שקלים חדשים ועוד 15 שקלים חדשים לכל בוחר מעל ל-50 בוחרים;
(3) 10,000 עד 99,999	203,910 שקלים חדשים ועוד 2.75 שקלים חדשים לכל בוחר מעל ל-10,000 בוחרים;
(4) 100,000 ומעלה	532,790 שקלים חדשים ועוד 2 שקלים חדשים לכל בוחר מעל ל-100,000 בוחרים.

(ב)

בבחירות מקדימות שבהן מתמודד מועמד
לתפקיד של יושב ראש המפלגה או ראש
הממשלה ושזכאים להשתתף בהן פחות מ-
50,000 בעלי זכות בחירה יהיה הסכום לעניין
סעיף קטן (א) פי שניים מן הסכומים
המפורטים בו; היה מספר בעלי זכות
הבחירה 50,000 לפחות, יהיה הסכום כאמור
פי ארבעה מן הסכומים המפורטים בסעיף
קטן (א).

⁴¹⁴ הסכומים מעודכנים ליום 1.1.2025 - ק"ת התשפ"ה, עמ' 728 (התשפ"ד, עמ' 1444; התשפ"ג, עמ' 900; התשפ"ב, עמ' 2178; התשפ"א, עמ' 1542 (התש"ף, עמ' 370; התשע"ט, עמ' 1837; התשע"ח, עמ' 734).

(ג) התמודד מועמד לתפקיד כאמור בסעיף קטן (ב) וכן לתפקיד חבר הכנסת, באותה מפלגה, בתוך 120 ימים, רשאי הוא לקבל תרומות ולהוציא הוצאות, כמפורט להלן, לפי הגבוה:

(1) בשווי כולל שלא יעלה על הסכומים המפורטים בסעיף קטן (א) להתמודדות על שני התפקידים;

(2) מיום שאחרי יום הבחירות המקדימות שלו לראשות המפלגה או לראשות הממשלה, לרבות עקב פרישתו מהתמודדות לתפקיד כאמור, ועד תום תקופת הבחירות המקדימות לתפקיד חבר הכנסת - בשווי כולל שלא יעלה על 25% מהסכומים המפורטים בסעיף קטן (א).

(ד) התמודד מועמד לאותו תפקיד בבחירות מקדימות חוזרות, רשאי הוא לקבל תרומות ולהוציא הוצאות מיום שאחרי יום הבחירות המקדימות ועד תום 14 ימים לאחר יום הבחירות המקדימות החוזרות, בשווי כולל שלא יעלה על 25% מהסכומים כאמור בסעיפים קטנים (א) או (ב), לפי העניין.

(א) **תקרה כוללת של תרומות והוצאות לפי החלטת מפלגה (תיקונים מס' 1 ו-14)** 28ט. (א) מפלגה רשאית, בתוך שבעה ימים מתחילתה של תקופת בחירות, לקבוע סכומים מרביים נמוכים מהסכומים המפורטים בסעיף 28ח לבחירות מקדימות שונות, וכן אמות מידה לקביעת הסכומים, בשים לב לתפקיד ולמספר בעלי זכות הבחירה.

(ב) מפלגה תודיע למבקר המדינה על קביעה כאמור בסעיף קטן (א) בתוך 24 שעות מעת קבלתה; מבקר המדינה יפרסם את קביעת המפלגה לפי סעיף זה בתוך יומיים מיום שקיבל את ההודעה, והקביעה תיכנס לתוקפה למחרת הפרסום.

- תחולת ההגבלות בעניין תרומות והוצאות (תיקון מס' 14)**
1028. מבלי לפגוע בכלליות האמור בסימן זה, אחת היא אם התרומות ניתנו למועמד או לכל אדם או חבר בני אדם הפועל מטעם המועמד, או למענו ובזיקה אליו, או שההוצאות הוצאו בידי מועמד או בידי אדם או חבר בני אדם כאמור.
- הוצאה מוקדמת (תיקונים מס' 1 ו-14)
- 28 י. [בוטל - תיקון מס' 14].
- תמורה חומרית (תיקונים מס' 1 ו-14)
- 28 יא. [בוטל - תיקון מס' 14].
- תרומה לחבר בני אדם והוצאה על ידיו (תיקונים מס' 1 ו-14)**
- 28 יב. תרומה שניתנה לאדם או לחבר בני אדם, בין מואגד ובין שאינו מואגד, שפעולותיו מכוונות להביא לבחירתו של מועמד, רואים אותה כתרומה שניתנה למועמד, והוצאה שהוצאה על ידי אדם או חבר בני אדם כאמור למימון מערכת הבחירות של מועמד, רואים אותה כהוצאה שהוצאה על ידי המועמד לאותה מטרה.
- תרומה מקיבוץ או מאגודה חקלאית (תיקונים מס' 1 ו-14)
- 28 יג. [בוטל - תיקון מס' 14].
- סמכות המוסד לביקורת (תיקונים מס' 1 ו-14)
- 28 יד. [בוטל - תיקון מס' 14].
- הצמדה (תיקונים מס' 1 ו-14)
- 28 טו. [בוטל - תיקון מס' 14].
- הגבלה למערכת בחירות אחת (תיקונים מס' 1 ו-14)
- 28 טז. [בוטל - תיקון מס' 14].
- החזרת תרומות (תיקונים מס' 1 ו-2)**
- 28 יז. (א) נתקבלה תרומה בניגוד להוראות חוק זה או בסכום העולה על הסכום המירבי המותר על פיו, יחזיר המועמד לתורם, מיד משנודע לו על כך, את התרומה או את חלקה שהוא מעל למותר.

(ב) נתקבלה תרומה בעילום שם, יעבירנה המועמד, מיד משנודע לו על כך, לאוצר המדינה.

(ג) נתקבלה תרומה המעלה את הסך הכולל של התרומות מעל לסכום המירבי המותר לפי פרק זה, יחזיר המועמד את הסכום העודף, מיד משנודע לו על כך ולא יאוחר מתום עשרה שבועות לאחר יום הבחירות, למי שנתנו, ואם לא ניתן לקבוע ממי ניתנה התרומה - יעביר את הסכום האמור לאוצר המדינה.

שימוש
ביתרה
(תיקונים מס'
1, 14, 15
ו-24)

28יח. (א) לא הוציא מועמד את מלוא הסכום המותר על פי פרק זה עד תום תקופת הבחירות, ונשארה בידו יתרה, רשאי הוא להמשיך ולהחזיק בה ולהשתמש בה למימון התמודדותו בבחירות המקדימות הבאות לאותו תפקיד או להתמודדותו בבחירות מקדימות לתפקיד אחר, המתקיימות בתוך שלוש שנים, לפי המאוחר, והכל בכפוף להגבלות החלות על הבחירות המקדימות האמורות; לענין זה, "יתרה" - סכומים שמקורם בתרומות.

(ב) לא נעשה ביתרה שימוש כאמור, יחזיר המועמד את היתרה לתורמים או יעבירנה לאוצר המדינה מיד עם תום התקופה האמורה בסעיף קטן (א).

עדכון
סכומים
(תיקון מס'
14)

28יח. הסכומים הנקובים באלפי שקלים חדשים המפורטים בסעיפים 128 ו-28 ח יעודכנו בינואר של כל שנה לפי העלייה של מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה; הסכומים שהשתנו יעוגלו לעשרת השקלים החדשים הקרובים; הרשם יפרסם ברשומות הודעה על עדכון הסכומים לפי סעיף זה.⁴¹⁵

⁴¹⁵ ר' הודעת המפלגות (עדכון סכומים), שמתפרסמת מדי שנה בקובץ התקנות.

סימן ב': דיווח ובקרה

הודעות
מפלגה
למבקר
המדינה
ולרשם
(תיקונים
מס' 14,
19 ו-23)

28יח. (א) מפלגה תודיע למבקר המדינה ולרשם על מועד בחירות מקדימות בתוך שלושה ימים מהיום שבו נקבע המועד כאמור; שונה מועד בחירות מקדימות שלגביו נמסרה הודעה כאמור, לרבות בדרך של ביטול הבחירות או החלטה שלא יתקיימו, תודיע על כך המפלגה למבקר המדינה ולרשם בתוך שלושה ימים מהיום שבו שונה המועד.

(ב) מפלגה תודיע למבקר המדינה ולרשם על מספר בעלי זכות הבחירה, על הסכומים שרשאים המועמדים לקבל ולהוציא לפי סעיף 28ח או 28ט, בהתייחס לתפקיד ולמספר בעלי זכות הבחירה ואת שמות המועמדים, עם היוודע לה נתונים אלה ולא יאוחר מעשרים ימים לפני יום הבחירות המקדימות.

(ג) מפלגה תודיע למבקר המדינה ולרשם על הליך קביעה לתפקיד מועמד ליושב ראש המפלגה, ראש הממשלה, שר, סגן שר, חבר הכנסת וראש רשות מקומית, בתוך שלושה ימים מיום ההחלטה בדבר הקביעה.

(ד) נמסרה הודעה כאמור בסעיף קטן (א) לעניין בחירות לבחירת מועמדי המפלגה לתפקיד יושב ראש המפלגה או חבר הכנסת, יפרסם הרשם באתר האינטרנט שלו מידע על מועד הבחירות כאמור כפי שנמסר לו בהודעה.

- חוות דעת של מבקר המדינה (תיקון מס' 14)**
- 28.3. (א) מפלגה, מועמד, מי שפועל מטעמו או למענו ובזיקה אליו, או מי שפעולותיו מכוונות להביא לבחירתו של מועמד, רשאים לבקש ממבקר המדינה חוות דעת האם כסף, שווה כסף, התחייבות מכל סוג או פעילות אחרת, שקיבלו או שהוציאו או שבדעתם לקבל או להוציא, הם תרומה או הוצאה למימון התמודדות בבחירות מקדימות של המועמד, ורשאים הם לבקש חוות דעת כאמור גם ביחס לסוג מסוים של הכנסות או של הוצאות.
- (ב) חוות הדעת כאמור בסעיף קטן (א) תימסר למבקש בתוך עשרה ימי עבודה מיום הבקשה.
- (ג) מבקר המדינה רשאי למסור את חוות הדעת לכל המפלגות או לפרסמה ברבים.
- ניהול חשבונות (תיקונים מס' 1 ו-14)**
- 28.יט. (א) המועמד ינהל תרומות שקיבל והוצאות שהוציא למימון התמודדותו בבחירות מקדימות בחשבון בנק נפרד ולפי הנחיות שקבע מבקר המדינה לעניין ניהול מערכת חשבונות.
- (1א) הוראות סעיף קטן (א) יחולו לעניין מועמד שאינו נבחר הציבור גם בתקופה שקדמה לתקופת בחירות.
- (ב) המועמד וכן מי שהוסמך מטעמו לנהל את מערכת החשבונות, יהא אחראי לביצוע הוראות סעיף זה.
- (ג) מערכת החשבונות וחשבונות הבנק יעמדו לביקורת של מבקר המדינה.

מועמד יגיש למבקר המדינה, לא יאוחר מהיום שבו פתח חשבון בנק לפי סעיף 28יט, הודעה שבה יאשר כי קרא את כל ההוראות הנוגעות לתרומות, להוצאות ולניהול חשבונות בבחירות מקדימות כפי שנקבעו לפי חוק זה ובהנחיות מבקר המדינה, וכי הוא מודע להן וכן יפרט את הפרטים כאמור בסעיף 28ב(ב)(1).

**הודעת מועמד
(תיקונים מס'
1, 3 ו-14)**

מועמד ימסור למבקר המדינה הודעה על כל תרומה שקיבל מתורם ועל כל תרומה שהחזיר לתורם בתוך 14 ימים מיום שקיבל או שהחזיר את התרומה ואולם בתקופה שתחילתה ביום ה-14 שלפני יום הבחירות המקדימות וסיומה ביום ה-14 שאחריו, ימסור המועמד הודעה על כל תרומה שקיבל או שהחזיר כאמור לא יאוחר מ-24 שעות ממועד קבלתה או החזרתה; מבקר המדינה יפרסם את המידע כאמור בסעיף קטן זה עם קבלתו.

**דיווח על
תורמים
ותרומות
ופרסומו
(תיקונים
מס' 1, 3
ו-14)**

מועמד שלא קיבל תרומות עד שבעה ימים לפני יום הבחירות המקדימות, ימסור למבקר המדינה הודעה המאשרת כי לא קיבל תרומות בתקופה כאמור; קיבל תרומה לאחר מסירת התצהיר ועד היום ה-14 שאחרי יום הבחירות המקדימות, יחולו הוראות סעיף קטן (א).

(ב)

מועמד ימסור רשימה והודעה כאמור בסעיף זה, אף אם פרש מן ההתמודדות.

(ג)

הוראות סעיף זה יחולו גם על מועמד שאינו נבחר הציבור.

(ד)

דוח על
מערכת
חשבונות
(תיקונים
מס' 1, 14,
20 ו-24)

28כב. (א) (1) מועמד ימסור למבקר המדינה, לא יאוחר משישה שבועות לאחר יום הבחירות המקדימות, דוח כספי על הכנסותיו והוצאותיו בשל הבחירות המקדימות ועל נכסים והתחייבויות בשל בחירות אלו; לדוח יצורף תצהיר בהתאם לסעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, המאמת את נכונות האמור בו ושלמותו.

(2) מבקר המדינה רשאי להאריך את התקופות האמורות בפסקה (1), אם סבר כי קיימים טעמים מיוחדים המצדיקים זאת, ובלבד שסך ההארכות לא יעלה על ארבעה שבועות.

(ב) מועמד שלא קיבל תרומות או לא הוציא הוצאות ימסור למבקר המדינה הודעה המאשרת זאת; הוצאות סעיף קטן זה יחולו גם על מועמד כאמור בסעיף 3ב28 והוא ימסור למבקר המדינה הודעה על הוצאותיו.

(ג) מועמד שבעת הגשת הדוח לפי סעיף זה הוא נבחר הציבור ונטל הלוואה למימון התמודדותו בבחירות מקדימות, ימסור למבקר המדינה בסוף כל שנה, עד לפירעונה המלא של ההלוואה, דיווח על החלק שנפרע באותה השנה ומקורות המימון ששימשו לפירעונו.

(ד) (תיקון מס' 20) היה למועמד גירעון בשל מימון התמודדותו בבחירות מקדימות כאמור בסעיף 28ב(ה), ימסור למבקר המדינה, עם כיסוי הגירעון, דוח על כיסוי, שבו יפרט את המקורות לכיסוי הגירעון ואת המועד שבו כוסה.

(ה) הוצאות סעיף זה יחולו גם על מועמד שפרש מהתמודדות.

- סמכויות מבקר המדינה לצורך ביקורת מערכת חשבונות של מועמד (תיקונים מס' 1, 14 ו-25)**
- 28כג. (א) מערכת החשבונות כאמור בסעיף 28כב תעמוד לביקורת מבקר המדינה, ולעניין זה יהיו למבקר המדינה כל הסמכויות שהוענקו לו בחוק-יסוד או בחוק או לפיו לגבי גוף מבוקר.
- (ב) הודעות שיש למסור למבקר המדינה לפי פרק זה יינתנו בדרך שייקבע המבקר ורשאי הוא, בכל עת, לקבוע שלהודעה יצורף תצהיר בהתאם לסעיף 15 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971, לרבות תצהיר ממועמד או ממי שהוסמך על ידו לנהל את מערכת החשבונות שלו, בדבר שלמותם או נכונותם של הרישומים במערכת החשבונות או בדבר אופייה או מהותה של הכנסה או הוצאה מסוימת.
- (ג) הוראות סעיפים 10ב(ג), 16ד(ז) ו-16ה(ו) לחוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשי"ט-1959, בדבר חובת דיווח ומסירת הודעות למבקר המדינה, יחולו על בחירות מקדימות בתקופת הבחירות.
- (ד) (1) נעשתה תרומה באמצעי תשלום, רשאי מבקר המדינה, במסגרת ביקורת מערכת החשבונות של המועמד, לדרוש מנותן שירותי התשלום למשלם שם ומספר זהות (בסעיף זה - פרטי זיהוי) של בעל אמצעי התשלום ומספר החשבון שלו בתאגיד בנקאי שבו חויבה התרומה, ולדרוש מתאגיד בנקאי פרטי זיהוי של בעל חשבון שבו חויבה התרומה באמצעות אמצעי התשלום כאמור, ושל מורשה חתימה בחשבון.

(2) דרישה כאמור בפסקה (1) תהיה בכתב ותכלול את המספר או פרט מזהה אחר של אמצעי התשלום שבו נעשתה התרומה, ואם היתה הדרישה מתאגיד בנקאי - גם את פרטי הזיהוי של בעל אמצעי התשלום; נותן שירותי תשלום למשלם ותאגיד בנקאי ימסרו למבקר המדינה את פרטי הזיהוי המבוקשים, המצויים בידם.

(3) בחוק זה -

"אמצעי תשלום" ו"שירותי תשלום למשלם" - כהגדרתם בחוק שירותי תשלום, התשע"ט-2019;

"בעל חשבון" - מי שרשום בתאגיד בנקאי כבעל חשבון;

"מורשה חתימה" - מי שבעל החשבון ייפה את כוחו לפעול בחשבון, בין אם בעל החשבון הוא יחיד ובין אם לאו, לרבות באמצעות אמצעי תשלום, ובלבד שהוא רשום אצל התאגיד הבנקאי כמי שרשאי לפעול בחשבון;

"תאגיד בנקאי" - כהגדרתו בחוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981.

(ה) מבקר המדינה, במסגרת ביקורת מערכת החשבונות של המועמד ולשם בירור זיקה בינו לבין מי שפעולותיו מכוונות להביא לבחירתו של מועמד, רשאי לדרוש מאותו גורם מידע על פרטי פעולותיו כאמור ומקורות המימון שלהן, ולמבקר המדינה יהיו נתונות לשם כך הסמכויות כאמור בסעיף זה, בשינויים המחויבים.

- דוח מבקר המדינה (תיקונים מס' 1 ו-14)**
- 28כד. (א) בתוך 12 שבועות מהמועד האחרון לפי סעיף 28כב למסירת דוחות, ימסור מבקר המדינה ליושב ראש הכנסת, לרשם ולמוסד לביקורת של המפלגה, דוח על ביקורת מערכת החשבונות של מועמדי המפלגה בבחירות המקדימות.
- (ב) התקיימו במפלגה בחירות מקדימות לתפקיד אחר בתוך 30 ימים לאחר בחירות מקדימות לתפקיד מסוים, ימסור מבקר המדינה את הדוח כאמור בסעיף קטן (א) בנוגע לשתי מערכות הבחירות המקדימות באותה מפלגה, בתוך 12 שבועות מהמועד האחרון לפי סעיף 28כב למסירת דוחות על הבחירות המקדימות המאוחרות.
- (ג) מבקר המדינה רשאי, מטעמים מיוחדים שיציין בדוח, לדחות את מסירת הדוח למועד שלא יעלה על ארבעה שבועות מתום התקופה כאמור בסעיף זה.
- הנחיות מבקר המדינה (תיקונים מס' 14 ו-24)**
- 28כד.1. (א) מבקר המדינה יקבע הנחיות לביצוע הוראות פרק זה.⁴¹⁶
- (ב) מבקר המדינה יביא לידיעת הציבור, בדרך שיקבע, את הוראות פרק זה והנחיותיו לפיו; הוראות בעניינים המפורטים להלן יפורסמו באתר האינטרנט של משרד מבקר המדינה ובדרך נוספת כפי שיקבע, באופן בולט:
- (1) הכללים והאיסורים החלים על תורם בודד;
 - (2) הכללים, האיסורים וחובות הדיווח החלים על מועמד;
 - (3) הוראות לעניין חוות דעת של מבקר המדינה.

⁴¹⁶ ר' הנחיות מבקר המדינה לפי חוק המפלגות, בדבר ניהול מערכת החשבונות ודיווח בבחירות מקדימות, התשס"ט-2008 (ק"ת התשס"ט, עמ' 150).

סימן ג': אכיפה ועונשין

פסילת מועמד (תיקון מס' 1) 28כה. (א) קבע הגוף המוסמך לכך במפלגה, ובאין גוף כזה - המוסד לביקורת, כי מועמד לא קיים הוראה מהוראות פרק זה, רשאי הוא, בין היתר, לפסול את מועמדו, ואם נבחר לתפקיד במפלגה, רשאי הוא לבטל את הבחירה; כן רשאי הוא לפסול מלהציג מועמדותו לאותו תפקיד או לכל תפקיד אחר מטעם המפלגה, לתקופה שיקבע.

(ב) הוראת סעיף קטן (א) באה להוסיף על כל דין או על כל הוראה שנקבעה בתקנון המפלגה, ולא לגרוע מהם.

תוצאות הביקורת (תיקונים מס' 14 ו-20) 28כה.1. (א) מצא מבקר המדינה כי מועמד עשה אחד מאלה, יעביר המועמד לאוצר המדינה, בתוך שלושים ימים מיום שהודיע לו על כך מבקר המדינה, סכום כמפורט להלן, לפי העניין:

(1) קיבל מועמד תרומה בסכום העולה על הסכום המותר לפי פרק זה - סכום שגובהו פי שניים מסכום התרומה החורג מהסכום המותר;

(2) קיבל מועמד תרומה אסורה אחרת לפי חוק זה - סכום שגובהו פי שניים מסכום התרומה;

(3) הוציא מועמד הוצאה העולה על הסכום המותר לפי פרק זה - סכום שגובהו סכום ההוצאה החורג מהסכום המותר;

(4) הוציא מועמד הוצאה אסורה אחרת לפי חוק זה - סכום שגובהו סכום ההוצאה;

(5) לא מסר מועמד דוח לפי סעיף 28כב - סכום שגובהו 30% מסך הוצאות הבחירות שהיה רשאי להוציא לפי סעיף 28ח;

(6) איחר מועמד במסירת דוח לפי סעיף 28כב - סכום שגובהו 15% מסך הוצאות הבחירות שהיה רשאי להוציא לפי סעיף 28ח.

(7) לא מילא מועמד אחר ההוראות הנוגעות לניהול מערכת החשבוניות שלו, כפי שנקבעו לפי חוק זה או בהנחיות מבקר המדינה - סכום שגובהו 15% מסך ההוצאות שהוציא לפי קביעת מבקר המדינה.

(8) לא כיסה גירעון בשל מימון התמודדותו בבחירות מקדימות כאמור בסעיף 28ב(ה) - סכום שגובהו סכום הגירעון.

(ב) מבקר המדינה רשאי להפחית את הסכומים שעל מועמד להעביר לאוצר המדינה לפי סעיף קטן (א), אם סבר כי קיימים טעמים המצדיקים זאת, בנסיבות העניין.

גביה של סכומים שיש להעביר לאוצר המדינה לפי סעיף 28כה2. (א) סכום שיש להעבירו לאוצר המדינה לפי סעיף 28כה1, יעבירו המועמד לרשם, עד תום המועד הקבוע באותו סעיף.

הרשם ישלח, יום לאחר תום המועד הקבוע בסעיף 28כה1, בדואר רשום, דרישת תשלום למי שהיה עליו להעביר סכומים ולא העבירם כאמור בסעיף קטן (א); בדרישה יציין הרשם את הסכום שעל המועמד לשלם ויודיע לו שעליו לשלמו בתוך 30 ימים מיום קבלת הדרישה. (ב) (תיקונים מס' 14 ו-29)⁴¹⁷

⁴¹⁷ במסגרת תיקון מס' 14 לחוק המפלגות תוקן גם חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995, ונקבע בו כי כחוב לפי אותו חוק ייחשב סכום שיש להעבירו לאוצר המדינה לפי סעיף 28כה2.

(ג) לא שולם הסכום במועד, יתווספו עליו, לתקופת הפיגור, ריבית שקלית ודמי פיגורים, עד תשלומו, ויחולו הוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה לעניין ריבית זו, בשינויים המחויבים.

(ד) גביה לפי סעיף זה תיעשה בכפוף להוראות חוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951.

איסור שימוש 28כה3. (א) לא ייעשה שימוש, בקשר עם תעמולה בנכסי ציבור (תיקונים מס' 14 ו-21) לבחירות מקדימות, בכספים או בנכסים מוחשיים או בלתי מוחשיים של גוף מבוקר כמשמעותו בפסקאות (1) עד (4) ו-(9) של סעיף 9 לחוק מבקר המדינה, התשי"ח-1958 [נוסח משולב], או של תאגיד שהממשלה או רשות מקומית משתתפת בהנהלתו או בהונו, ולא ייעשה שימוש כאמור במקרקעין או במיטלטלין המוחזקים למעשה על ידי גוף או תאגיד כאמור, למעט שימוש כמפורט להלן:

(1) שימוש, בתמורה או שלא בתמורה, באולמות ובמקומות פומביים פתוחים העומדים כרגיל לשימוש כאמור;

(2) שימוש בנכסים שהועמדו על ידי המדינה לרשותו של שר, סגן שר או חבר הכנסת, או שהועמדו על ידי הרשות המקומית לרשותו של ראש הרשות; אין בהוראות פסקה זו כדי לגרוע מהגבלות על שימוש בנכסים כאמור שהוטלו לפי כל דין או כללי אתיקה.

(ב) יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת רשאי, לאחר שנתן למועמד או למי שהצו מכוון כלפיו הזדמנות להביא טענותיו לפניו, ליתן צו המונע ביצוע מעשה עבירה לפי סעיף קטן (א) או המשכתו.

28כז. (א) מי שעשה אחד מאלה, דינו - מאסר שלוש שנים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן - חוק העונשין):

(1) קיבל תרומה או הלוואה בניגוד להוראות פרק זה;

(2) השתמש בתרומות בניגוד להוראות סימן א' לפרק זה.

(3) השתמש במענק או בהלוואה שקיבל לפי סימן ד' שלא למימון התמודדותו בבחירות המקדימות שלשמן קיבלם, בניגוד להוראות סעיף 28לד(א), 28לו(ב) או 28לז(ב), לפי העניין.

(ב) מי שעשה אחד מאלה, דינו - מאסר שנה או קנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין:

(1) הוציא הוצאה בניגוד להוראות פרק זה;

(2) לא כיסה גירעון בניגוד להוראות סעיף 28ב(ה);

(3) לא החזיר תרומה שנתקבלה בניגוד להוראות פרק זה או בסכום העולה על הסכום המרבי המותר, או לא העביר לאוצר המדינה תרומה שנתקבלה בעילום שם, בניגוד להוראות סעיף 28יז;

(4) השתמש ביתרה שנשארה בידו, לא החזירה לתורמים או לא העבירה לאוצר המדינה, בניגוד להוראות סעיף 28יח או סעיף 28לט, לפי העניין;

(5) ניהל חשבונות של תרומות והוצאות, בניגוד להוראות סעיף 28יט;

(6) לא מסר למבקר המדינה הודעות, בניגוד להוראות סעיף 28כא;

(7) לא מסר דוח למבקר המדינה, בניגוד להוראות סעיף 28כב.

(ג) בשל עבירה לפי סעיף קטן (א)(1) או (ב)(1) שהיא חריגה מסכומים המותרים לפי פרק זה, רשאי בית המשפט להטיל על הנאשם קנס פי ארבעה מהסכום החורג מהסכום המותר, או את הקנס הקבוע לעבירה האמורה, לפי הגבוה.

(ד) מי שעשה אחד מאלה, דינו מאסר שישה חודשים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין:

(1) השתמש בקשר עם תעמולה לבחירות מקדימות בנכסי ציבור, בניגוד להוראות סעיף 28כג3;

(2) נתן תרומה, הלוואה או ערבות בניגוד להוראות פרק זה;

(3) לא מסר למבקר המדינה מידע, הודעה או תצהיר לפי קביעת המבקר או דרישתו, בניגוד להוראות סעיף 28כג(א), (ב) או (ה).

(ה) מפלגה שלא הודיעה למבקר המדינה ולרשם הודעות לפי פרק זה, דינה - קנס כאמור בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין.

(א) 28כז. נעשה מעשה או מחדל בידי מי שהוסמך על ידי מועמד לפעול לקידום מועמדותו בבחירות המקדימות, או בידי מי שפעל מטעם המועמד או למענו ובזיקה אליו, שאילו נעשה על ידי המועמד היה עבירה לפי פרק זה, רואים את אותו אדם כאחראי לעבירה.

עבירה שבוצעה בידי מי שהוסמך על ידי מועמד או בידי מי שפעל למענו (תיקונים מס' 1 ו-14)

(ב) (1) מועמד חייב לפקח ולנקוט בכל האמצעים הסבירים בנסיבות העניין למניעת עבירה מן העבירות המנויות בסעיף 28כו בידי מי שהוסמך על ידו או פעל מטעמו, או למענו ובזיקה אליו, לקידום מועמדותו בבחירות המקדימות; הפר המועמד חובתו זו, דינו - מאסר שישה חודשים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(3) בחוק העונשין.

(2) נעברה עבירה מן העבירות המנויות בסעיף 28כו בידי מי שהוסמך על ידי מועמד לקידום מועמדותו בבחירות המקדימות, או בידי מי שפעל מטעם מועמד, או למענו ובזיקה אליו, חזקה היא כי המועמד הפר את חובתו לפי פסקה (1), אלא אם כן הוכיח המועמד אחרת.

מבלי לגרוע מכלליות האמור בסעיף 28ב(ג), לא ישתמש מועמד בתרומות שקיבל לפי פרק זה לתשלום סכומים שנקבע עליו להעביר לאוצר המדינה בשל תוצאות ביקורת או קנסות שהוטלו עליו בשל הרשעה בעבירה; עשה כן, דינו - מאסר שלוש שנים או קנס כאמור בסעיף 61(א)(4) לחוק העונשין.

איסור שימוש בכספי תרומות לתשלום סכומים שיש להעביר לאוצר המדינה (תיקון מס' 14) 28כז1.

שמירת דינים (תיקון מס' 1) 28כח. אין בהוראות פרק זה כדי לפגוע באיסור לפי כל חוק אחר.

סימן ד': הוראות מיוחדות לעניין בחירות מקדימות מזכות⁴¹⁸

הגדרות -
סימן ד'
(תיקון מס'
24)

28כט. בסימן זה -

"בחירות מקדימות מזכות" - בחירות מקדימות לתפקיד חבר הכנסת שמתקיימים לגביהן כל אלה:

(1) מספר חברי המפלגה שבה מתקיימות הבחירות המקדימות, ביום מסירת ההודעה לפי סעיף 28(א), הוא 5,000 לפחות;

(2) בבחירות המקדימות המתקיימות באותו מועד זכאים לבחור רוב חברי המפלגה אף אם חלק מהמועמדים נבחרים באותו מועד על ידי חלק מבעלי זכות הבחירה;

(3) מועד הבחירות המקדימות הוא בתקופה שבין היום הקובע ליום הבחירות לכנסת;

"היום הקובע" - כל אחד מאלה, לפי העניין:

(1) שישה חודשים לפני יום הבחירות לכנסת לפי סעיף 9 לחוק-יסוד: הכנסת;

(2) בבחירות המתקיימות על פי חוק התפזרות הכנסת, כאמור בסעיף 34 לחוק-יסוד: הכנסת - היום השלישי אחרי תחילת אותו חוק;

⁴¹⁸ עתירה לבג"ץ נגד חוקתיותו של תיקון מס' 24, בשל פגיעה בשוויון ובזכות להיבחר נדחתה ללא דיון בטענות שכן הוגשה לאחר שהחלה תקופת הבחירות. בית המשפט ציין כי "זכויות וטענות העותר שמורות לו" (בג"ץ 139/19 יאיר (יאיר) פינק נ' שרת המשפטים ואח', ניתן ביום 31.1.2019).

(3) בבחירות מוקדמות המתקיימות לפי הוראות סעיפים 11(ב) או 29(ו) לחוק-יסוד: הממשלה, או לפי הוראות סעיף 36א לחוק-יסוד: הכנסת - היום השלישי אחרי היום שבו נוצרה העילה לקיום הבחירות המוקדמות;

"יום הבחירות לכנסת" - היום שבו מתקיימות הבחירות לכנסת בסמוך לאחר היום הקובע;

"יום ישיבת הפתיחה" - יום ישיבת הפתיחה של הכנסת שהתכנסה לאחר יום הבחירות לכנסת;

"מועמד זכאי" - מועמד שהוא נבחר הציבור, למעט ראש רשות מקומית או חבר מועצת רשות מקומית, המתמודד בבחירות מקדימות מזכות;

"סכום המימון" - סכום השווה לתקרת ההוצאות המותרת לפי סעיפים 28לב או 28ט, לפי העניין.

תחולה (תיקון 28. (א) הוראות פרק זה יחולו לעניין בחירות (מס' 24) מקדימות מזכות, בשינויים המפורטים בסימן זה.

(ב) הוראות סימן זה יחולו לעניין מועמד זכאי ומועמד שאינו מועמד זכאי, ובלבד שמשפר בעלי זכות הבחירה הזכאים להצביע בעד מי מהם ביום מסירת ההודעה לפי סעיף 28יח(א) הוא 5,000 לפחות.

הודעות מפלגה לעניין בחירות מקדימות מזכות (תיקון 28. לא. (א) מפלגה שמתקיימות בה בחירות מקדימות מזכות תמסור למבקר המדינה ולרשם, נוסף על ההודעות לפי סעיף 28יח, ביום מסירת ההודעה לפי סעיף 28יח(א), הודעה על כל אלה:

(1) מספר חברי המפלגה הידועים באותו יום;

(2) מספר בעלי זכות הבחירה הידועים באותו יום;

(3) היו הבחירות המקדימות בחירות שלפחות חלק מהמועמדים בהן נבחרים רק על ידי חלק מבעלי זכות הבחירה - מספר בעלי זכות הבחירה למועמדים כאמור בסעיף 28לב(ג) הידועים באותו יום.

(ב) מפלגה כאמור בסעיף קטן (א) תמסור למבקר המדינה ולרשם, בתוך שלושה ימים ממועד פרסום תוצאות הבחירות המקדימות המזכות, הודעה על מספר הקולות הכשרים שקיבל כל מועמד באותן בחירות מקדימות.

(ג) מפלגה תמסור הודעות לפי סעיף זה ולפי סעיף 28יח לעניין בחירות מקדימות מזכות גם ליושב ראש הכנסת.

על אף האמור בסעיף 28ח(א), מועמד בבחירות מקדימות מזכות לא יוציא הוצאות בשווי כולל העולה על הסכומים המפורטים להלן, לפי מספר בעלי זכות הבחירה באותן בחירות מקדימות כפי שנמסר בהודעה לפי סעיף 28לא, למימון התמודדותו בבחירות המקדימות:

תקרה כוללת של תרומות והוצאות בבחירות מקדימות מזכות (תיקון מס' 24) 28לב. (א)

<u>מספר בעלי זכות הבחירה</u>	<u>הסכום הכולל</u> ⁴¹⁹
(1) עד 50	לעניין תרומות - 0 שקלים חדשים ; לעניין הוצאות - 4,650 שקלים חדשים ;
(2) 51 עד 4,999	4,650 שקלים חדשים ועוד 9 שקלים חדשים לכל בוחר מעל ל-50 בוחרים ;
(3) 5,000 עד 9,999	58,130 שקלים חדשים ועוד 11 שקלים חדשים לכל בוחר מעל ל-5,000 בוחרים ;
(4) 10,000 עד 99,999	139,520 שקלים חדשים ועוד 2 שקלים חדשים לכל בוחר מעל ל-10,000 בוחרים ;
(5) 100,000 ומעלה	372,050 שקלים חדשים.
(ב) על אף האמור בסעיף 28ח(א), מועמד כמפורט להלן לא יקבל תרומות למימון התמודדותו בבחירות מקדימות מזכות בשווי כולל העולה על הסכומים כאמור בסעיף קטן (א) :	
(1) מועמד שאינו מועמד זכאי ;	

⁴¹⁹ הסכומים מעודכנים ליום 1.1.2025 – ק"ת התשפ"ה, עמ' 728 (התשפ"ד, עמ' 1444 ; התשפ"ג, עמ' 900 ; התשפ"ב, עמ' 2178 ; התשפ"א, עמ' 1542 ; התש"ף, עמ' 370 ; התשע"ט, עמ' 1837) [הסכומים ביום תחילתו של תיקון מס' 24 (7.1.2018) - פסקה (1) - 4,000 ₪ ; פסקה (2) - 4,000 ₪ ; פסקה (3) - 50,000 ₪ ; פסקה (4) - 120,000 ₪ ; פסקה (5) - 320,000 ₪].

(2) מועמד המתמודד בבחירות מקדימות מזכות שמספר בעלי זכות הבחירה הזכאים להצביע בעדו ביום מסירת ההודעה לפי סעיף 28 לא אינו עולה על 5,000.

(ג) לעניין כל מועמד בבחירות מקדימות מזכות יחושב מספר בעלי זכות הבחירה בהתאם למספר חברי המפלגה הרשאים להצביע עבור אותו מועמד באותן בחירות מקדימות, אף אם אינם רוב חברי המפלגה.

(ד) לעניין בחירות מקדימות מזכות תבוא תקרת התרומות וההוצאות הכוללת לפי סעיף זה במקום תקרת התרומות וההוצאות הכוללת לפי סעיף 28ח, לכל דבר ועניין.

(ה) הוראות סעיף 28יח יחולו לעניין עדכון הסכומים הנקובים בסעיף קטן (א); העדכון הראשון של הסכומים האמורים יהיה בינואר 2019.

על אף האמור בפרק זה, מועמד זכאי אינו רשאי לקבל תרומות, הלוואה או ערבות למימון התמודדותו בבחירות מקדימות מזכות, למעט תרומות של המועמד ובני משפחתו כאמור בסעיף 28ו(ה) בסכום שאינו עולה על סכום המימון.

איסור תרומות, הלוואות וערבות לעניין מועמד זכאי (תיקון מס' 24)

מועמד זכאי יהיה זכאי לקבל מאוצר המדינה מענק למימון התמודדותו בבחירות מקדימות מזכות כאמור בסעיף זה, בסכום שאינו עולה על סכום המימון; המענק ישמש רק למימון התמודדות המועמד הזכאי בבחירות המקדימות המזכות, ובתקופת הבחירות בלבד.

הזכות למענק של מועמד זכאי (תיקון מס' 24)

(ב) המענק ישולם באמצעות יושב ראש הכנסת לחשבון בנק נפרד שפתח המועמד הזכאי לעניין זה (בסימן זה - חשבון המועמד); על חשבון המועמד יחולו הוראות סעיף 28יט, בשינויים המחויבים.

(ג) מועמד זכאי רשאי לבקש את העמדת המענק לרשותו החל מיום שהודיעה מפלגה על מועד בחירות מקדימות מזכות כאמור בסעיף 28יח(א), ועד עשרים ימים לפני יום הבחירות המקדימות; בקשה כאמור תוגש ליושב ראש הכנסת.

(ד) המענק ישולם לחשבון המועמד, כפי שביקש המועמד, מיד עם הגשת הבקשה ובכפוף למילוי התנאים האמורים בסעיף 28לח.

(ה) המענק, וזכותו של המועמד הזכאי לקבלו, לא יהיו נתונים לעיקול, לשעבוד או להמחאה, ולא תוחל לגביהם זכות קיזוז, והכול בכפוף להוראות סעיף 28כח1.

28לה. (א) תנאי קודם לתשלום המענק לפי סעיף 28לד הוא שבמועד הגשת הבקשה לקבלתו -

(1) מועמד זכאי הגיש ליושב ראש הכנסת ולמבקר המדינה הצהרה חתומה בידו שעשה את כל הדרוש כדי להבטיח ניהול נאות של חשבון הכנסותיו והוצאותיו בהתאם להנחיות מבקר המדינה לעניין זה;

(2) מועמד זכאי הודיע ליושב ראש הכנסת ולמבקר המדינה את מספר חשבון הבנק שישמש לכל ההכנסות וההוצאות שלו הקשורות לבחירות המקדימות המזכות;

**תנאים
לתשלום
המענק
(תיקון
מס' 24)**

(3) מועמד זכאי המציא ליושב ראש הכנסת ולמבקר המדינה אישור מאת המפלגה על חברותו בה ועל כך שהגיש את מועמדותו בבחירות המקדימות המזכות, ואם הגיש מועמדות כד שרק חלק מבעלי זכות הבחירה זכאים לבחור בו - יציין זאת בהתאם להודעת המפלגה כאמור בסעיף 28(א)(3).

(ב) מועמד זכאי רשאי להודיע בכל עת ליושב ראש הכנסת ולמבקר המדינה על החלפת חשבון הבנק שלו, ובלבד שהציג לפניו מסמך מאת הבנק שלפיו אין יתרת חובה בחשבון שהוא מבקש להחליף.

(ג) מפלגה תמסור למועמד זכאי אישור כאמור בסעיף קטן (א)(3), לפי בקשתו, מיד עם הגשת מועמדותו; אין באישור כאמור כדי להוות ראיה לכשרות המועמדות.

28. לו. (א) מועמד בבחירות מקדימות מזכות שאינו מועמד זכאי (בסעיף זה - מועמד) יהיה זכאי לקבל מאוצר המדינה הלוואה למימון התמודדותו בבחירות המקדימות כאמור בסעיף זה, בסכום שאינו עולה על סכום המימון (בסעיף זה - ההלוואה).

**הלוואה
למועמד
שאינו מועמד
זכאי
(תיקונים מס'
24 ו-29)**

(ב) ההלוואה תשמש רק למימון התמודדות המועמד בבחירות המקדימות המזכות, ובתקופת הבחירות בלבד ולמימון הוצאות שהוציא כאמור בסעיף 28(ד).

(ג) ההלוואה תשולם לחשבון בנק נפרד שפתח המועמד לעניין זה, ויחולו על החשבון הוראות סעיף 28ט, בשינויים המחויבים.

(ד) ההלוואה תינתן באמצעות מוסד כספי כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975, שהכנסת התקשרה עמו לעניין זה באמצעות החשב הכללי במשרד האוצר.

(ה) (1) מועמד רשאי לבקש את העמדת ההלוואה לרשותו החל מיום שהודיעה מפלגה על מועד בחירות מקדימות מזכות כאמור בסעיף 28(א), ועד עשרים ימים לפני יום הבחירות המקדימות; בקשה כאמור תוגש ליושב ראש הכנסת.

(2) ההלוואה תשולם לחשבון שפתח המועמד כאמור בסעיף קטן (ג), כפי שביקש המועמד, עם הגשת הבקשה ובכפוף למילוי התנאים האמורים בסעיף זה, וכן התנאים האמורים בסעיף 28(א), בשינויים המחויבים.

(ו) (1) לא יקבל מועמד הלוואה אלא אם כן הפקיד בידי המוסד הכספי כתב ערבות בנקאית עצמאית, להנחת דעתו של יושב ראש הכנסת, שתיכלל בו התחייבות הבנק נותן הערבות לשלם לאוצר המדינה את סכום הערבות, כולו או חלקו (בסימן זה - ערבות בנקאית); סכום הערבות הבנקאית יהיה כסכום ההלוואה ותוקפה יהיה לפחות עד תום שבעה חודשים אחרי יום הבחירות לכנסת.

(2) חלפו ארבעה חודשים מיום הבחירות לכנסת, ולא הוחזרה ההלוואה במלואה, יפקיד המועמד בידי המוסד הכספי, בתוך שלושים ימים מהמועד האמור, ערבות בנקאית שסכומה יהיה כסכום יתרת החוב ותוקפה עד תום תקופת ההלוואה כאמור בסעיף קטן (ז); בסעיף זה -

"יתרת החוב" - סכום ההלוואה שלא הפך למענק לפי סעיף 28(ה), בניכוי תשלומי החזר על חשבון קרן ההלוואה ששולמו כאמור בסעיף קטן (ז), ובתוספת ריבית שקלית מיום מתן ההלוואה ועד מועד הפקדת הערבות הבנקאית לפי פסקה זו, ויחולו הוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה לעניין ריבית זו, בשינויים המחויבים.

(3) לא הפקיד המועמד ערבות בנקאית כאמור בפסקה (2), תעמוד יתרת החוב לפירעון מיידי, וניתן לחלט את הערבות הבנקאית האמורה בפסקה (1) לאחר שחלפו 14 ימים מיום שיושב ראש הכנסת הודיע לו כי בכוונתו לחלטה.

(4) ערבות בנקאית לפי סעיף זה תחולט אם המועמד שהפקיד אותה לא החזיר או לא העביר סכום שהוא חייב להחזירו או להעבירו לאוצר המדינה לפי פרק זה במועד שנקבע לכך לפי פרק זה, לאחר שחלפו 14 ימים מיום שיושב ראש הכנסת הודיע לו כי בכוונתו לחלטה.

(ז) (1) ההלוואה תוחזר בתשלומים חודשיים שווים מה־1 בחודש שלאחר פרסום תוצאות הבחירות לאחר יום הבחירות לכנסת ועד תום שלוש שנים מיום פרסום התוצאות; אין באמור כדי למנוע פירעון מוקדם של ההלוואה.

(2) כל תשלום על חשבון החזר קרן ההלוואה לפי סעיף זה יישא ריבית שקלית ממועד מתן ההלוואה עד מועד תשלומו בפועל, ויחולו הוראות חוק פסיקת ריבית והצמדה לעניין ריבית זו, בשינויים המחויבים.

(3) כל תשלום שלא נפרע במועד שנקבע לו יישא ריבית פיגורים החשב הכללי מהמועד שנקבע לפירעונו ועד התשלום בפועל; בפסקה זו, "ריבית פיגורים החשב הכללי" - כמשמעותה בהודעה בדבר שיעור ריבית החשב הכללי כפי שהיא מתפרסמת ברשומות.

(4) חלה על מועמד חובה להחזיר סכומי הלוואה שלא הוצאו כאמור בסעיף 28לט(א), ולא הוחזרו סכומים כאמור במועד הקבוע באותו סעיף, תעמוד יתרת ההלוואה באותו מועד לפירעון מיידי, וניתן לחלט את הערבות הבנקאית האמורה בסעיף קטן (ו)(1) לאחר שחלפו 14 ימים מיום שיושב ראש הכנסת הודיע למועמד כי בכוונתו לחלטה.

(ח) כספי ההלוואה, וזכותו של המועמד לקבלם, לא יהיו נתונים לעיקול, לשעבוד או להמחאה, ולא תוחל לגביהם זכות קיזוז, והכול בכפוף להוראות סעיף 28כה1.

מועמד שאינו מועמד זכאי שהיה לחבר הכנסת ביום ישיבת הפתיחה או עד תום שנה מהמועד האמור (בסעיף זה - מועמד שהיה לחבר הכנסת) יהיה זכאי לקבל מאוצר המדינה מענק למימון התמודדותו בבחירות מקדימות מזכות בסכום שאינו עולה על סכום המימון.

מענק למועמד 28לז. (א)
שאינו מועמד
זכאי שהיה
לחבר הכנסת
(תיקון מס'
24)

- (ב) המענק ישמש רק למימון התמודדות המועמד שהיה לחבר הכנסת בבחירות המקדימות המזכות, ובתקופת הבחירות בלבד ולמימון הוצאות שהוציא כאמור בסעיף 28ב(ד).
- (ג) המענק ישולם באמצעות יושב ראש הכנסת לחשבון של מועמד שהיה לחבר הכנסת שפתח לעניין הבחירות המקדימות המזכות; על החשבון יחולו הוראות סעיף 28יט, בשינויים המחויבים.
- (ד) המענק ישולם למועמד שהיה לחבר הכנסת בתוך שבעה ימים מהיום שהיה לחבר הכנסת, בכפוף להתקיימות התנאים שבסעיף 28לה, אם הגיש ליושב ראש הכנסת בקשה לקבלו.
- (ה) קיבל מועמד שהיה לחבר הכנסת הלוואה לפי סעיף 28לו, יהיה פטור מהחזרתה, ויתרתה תנוכה מהמענק המגיע לו לפי סעיף זה, והערבות הבנקאית שהפקיד לפי אותו סעיף תוחזר לו.
- (ו) קיבל מועמד שהיה לחבר הכנסת תרומות לפי פרק זה לשם מימון התמודדותו בבחירות מקדימות מזכות, יחזיר את התרומות לתורמים, ואם לא ניתן להחזיר לתורמים - יעבירן לאוצר המדינה, והכול בתוך שלושים ימים מיום שהיה לחבר הכנסת.
- (ז) המענק, וזכותו של המועמד שהיה לחבר הכנסת לקבלו, לא יהיו נתונים לעיקול, לשעבוד או להמחאה, ולא תוחל לגביהם זכות קיזוז, והכול בכפוף להוראות סעיף 28כה1.

מענק למועמד שאינו מועמד זכאי שלא הכנסת (תיקון מס' 24)
 28לח. (א)

מועמד שאינו מועמד זכאי שלא היה לחבר הכנסת ביום ישיבת הפתיחה, והמפלגה שבה התמודד מיוצגת בכנסת, יהיה זכאי למענק חלקי למימון הוצאות שהוציא בבחירות מקדימות מזכות בסכום שיחסו לסכום המימון הוא כיחס שבין מספר הקולות הכשרים שקיבל המועמד למספר הקולות הכשרים הנמוך ביותר שקיבל מי שהיה לחבר הכנסת ביום ישיבת הפתיחה מבין המועמדים שהתמודדו מולו, ובלבד שיחס זה אינו קטן מ-0.6.

(ב)

על מענק כאמור בסעיף זה יחולו הוראות סעיף 28לז(ב), (ג), (ד) ו-(ז), בשינויים המחויבים.

(ג)

קיבל מועמד כאמור בסעיף קטן (א) הלוואה לפי סעיף 28לז, יהיה פטור מהחזרת חלק מיתרת ההלוואה השווה לסכום המענק החלקי, וסכום זה ינוכה מהמענק החלקי שישולם לו לפי סעיף זה.

(ד)

קיבל מועמד כאמור בסעיף קטן (א) תרומות לפי פרק זה, יחזיר את התרומות בסכום השווה לסכום המענק החלקי לתורמים, בתוך שלושים ימים מיום ישיבת הפתיחה, ואם לא ניתן להחזיר לתורמים או שלא ניתן לייחס את הסכומים שיש להחזיר לתורמים מסוימים - יעבירן לאוצר המדינה.

(ה)

היה מועמד כאמור בסעיף קטן (א) לחבר הכנסת בתוך שנה מיום ישיבת הפתיחה וקיבל מענק חלקי לפי סעיף זה, יקבל בתוך שבעה ימים מיום שהיה לחבר הכנסת מענק כאמור בסעיף 28לז בניכוי המענק החלקי כאמור, ויחולו לעניין זה הוראות הסעיף האמור, בשינויים המחויבים.

- החזרת כספים שלא הוצאו (תיקון מס' 24)**
- 28ל.ט. (א) לא הוציא מועמד את מלוא הסכום שקיבל כמענק או כהלוואה לפי סימן זה למימון התמודדותו בבחירות מקדימות מזכות, יחזיר את הסכום שלא הוצא כאמור לאוצר המדינה בתוך שלושים ימים מתום תקופת הבחירות.
- (ב) על אף האמור בסעיף 28יח, מועמד בבחירות מקדימות מזכות שאינו מועמד זכאי יחזיר יתרה כהגדרתה בסעיף האמור לתורמים, או יעבירה לאוצר המדינה, והכול בתוך שלושים ימים מתום תקופת הבחירות.
- (ג) מועמד שפרש מההתמודדות בבחירות המקדימות המזכות יפעל כאמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב) בתוך שלושים ימים ממועד פרישתו.
- גבייה (תיקון מס' 24)**
- 28מ. על גביית סכום שיש להחזירו או להעבירו לאוצר המדינה לפי סימן זה, ולא הוחזר או לא הועבר במועד, יחול חוק המרכז לגביית קנסות, אגרות והוצאות, התשנ"ה-1995, ודינו של סכום כאמור כדין חוב כהגדרתו בחוק האמור; בלי לגרוע מכלליות האמור, היה החייב חבר הכנסת, רשאי מנהל המרכז כמשמעותו בחוק האמור, במסגרת ההליכים שיינקטו לגביית החוב, להורות על ניכוי החוב משכרו החודשי, ובלבד שסכום הניכוי לא יעלה על מחצית השכר החודשי שלו זכאי חבר הכנסת.
- הוראות לעניין חשב הכנסת (תיקון מס' 24)**
- 28מא. (א) פעולות יושב ראש הכנסת לפי סימן זה יבוצעו באמצעות חשב הכנסת.
- (ב) סכומים שיש להעביר לאוצר המדינה לפי סימן זה, למעט סכומים כאמור בסעיף 28מ, יועברו באמצעות חשב הכנסת.

פרק ג': הוראות שונות

29. סייג לתחולה חוק העמותות, התש"ם-1980, לא יחול על מפלגה שנרשמה לפי חוק זה.
- 29א. עיון במסמכים (תיקונים מס' 1 ו-24)
30. תיקון חוק העמותות [תיקון עקיף - שולב בחוק המתוקן].
31. תיקון חוק הבחירות לכנסת [תיקון עקיף - שולב בחוק המתוקן].
32. תיקון חוק המפלגות [תיקון עקיף - שולב בחוק המתוקן].
33. ביצוע ותקנות (תיקון מס' 1) שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, באישור ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, לרבות בדבר חובת הדיווח לרשם ומסמכים שיש להגיש לו, בדבר סדרי העיון במסמכים שנמסרו לרשם ובדבר אגרות שיש לשלם לכיסוי הוצאות העיון במסמכים כאמור או בעד פעולות אחרות של הרשם.⁴²⁰
34. תחילה תחילתו של חוק זה שנה מיום פרסומו.
35. פרסום חוק זה יפורסם תוך שלושים ימים מיום קבלתו.

⁴²⁰ ר' תקנות המפלגות (אגרות), התשנ"ג-1993.

חוק המפלגות (תיקון מס' 24) - תחולה והוראות מעבר

תחילתו של החוק ביום פרסומו ברשומות - 7 בינואר 2018

(א) בסעיף זה -

"בחירות מקדימות מזכות" ו"מועמד זכאי" - כהגדרתם בסעיף 28כט לחוק העיקרי כנוסחו בחוק זה;

"יום התחילה" - יום תחילתו של חוק זה.

(ב) חוק זה יחול על בחירות מקדימות מזכות שהודעה על מועד עריכתן נמסרה לפי סעיף 28(א) לחוק העיקרי, לאחר יום התחילה.

(ג) מועמד זכאי בבחירות מקדימות מזכות שביום התחילה יש בידיו סכומים שמקורם בתרומות שקיבל ערב יום התחילה, לפי פרק ב' לחוק העיקרי, יחזיר את התרומות לתורמים, ואם לא ניתן להחזירן לתורמים - יעבירן לאוצר המדינה, והכול בתוך ארבעה חודשים מיום התחילה.

(ד) על אף האמור בסעיף קטן (ג), מועמד זכאי רשאי להודיע בכתב למבקר המדינה, לרשם המפלגות וליושב ראש הכנסת, בתוך התקופה האמורה באותו סעיף קטן, על רצונו להמשיך להחזיק בתרומות כאמור ולהשתמש בהן למימון התמודדותו בבחירות מקדימות שאינן בחירות מקדימות מזכות; הודיע מועמד כאמור, יהיה רשאי להשתמש בתרומות למימון התמודדותו בבחירות כאמור, ויחולו הוראות סעיף 28 לחוק העיקרי, בשינויים המחויבים.

חוק המפלגות (תיקון מס' 14) - תחילה, תחולה והוראות מעבר

- (א) בכפוף להוראות סעיפים קטנים (ב) ו-(ג), תחילתו של חוק זה ביום ז' באב התשס"ח (8 באוגוסט 2008) (להלן - יום התחילה).
- (ב) מועמד או מפלגה שביום התחילה חל עליהם חוק המפלגות (בחירות מקדימות) (הוראת שעה) (תיקון), התשס"ז-2007⁴²¹ (להלן - הוראת השעה הנוספת), יחולו עליהם הוראות החוק העיקרי כנוסחו בחוק זה החל מתום תחולת הוראת השעה הנוספת.
- (ג) הוראת השעה הנוספת תחול על בחירות מקדימות לבחירת מועמדי מפלגות לתפקיד של ראש רשות מקומית או חבר מועצת רשות מקומית, בבחירות לרשויות המקומיות שיתקיימו ביום י"ג בחשוון התשס"ט (11 בנובמבר 2008), אף אם ביום התחילה לא החלה תקופת בחירות כאמור בסעיף 1א להוראת השעה הנוספת לעניין בחירות אלה; הוראות החוק העיקרי כנוסחו בחוק זה יחולו על מועמד ועל מפלגה החל מתום תחולת הוראת השעה הנוספת.

⁴²¹ ס"ח התשס"ז, עמ' 414.

חוק המפלגות (תיקון מס' 4), התשנ"ה-1995⁴²²

(סעיפים 1 עד 6 שולבו בחוק העיקרי)

7. הוראת מעבר
- (א) על אף האמור בסעיף 21 לחוק העיקרי, תהא מפלגה רשאית לקיים פעילות כלכלית-עסקית בנכסים שהיו לה ערב תחילתו של החוק בעיקרי, עד תום שלוש שנים מיום תחילתו של החוק העיקרי.
- (ב) מפלגה שנרשמה לפני קבלתו של חוק זה תגיש, תוך 180 ימים מיום קבלתו של חוק זה, הודעה על נכסיה והתחייבויותיה כאמור בסעיף 25א לחוק העיקרי; ההודעה תכלול מידע בדבר כל תאגיד שהמפלגה היא בעלת ענין בו, ובדבר כל נכס שהוחזק בנאמנות עבור המפלגה, או שהיתה לה בו זיקה או זכות שביושר, או שהמפלגה טוענת לזכות בו, אף שאינו רשום על שמה, או שהוא מקרקעין או זכות במקרקעין המשמשים את המפלגה או במישרין במשך תקופה של עשר שנים לפחות או החל במועד רכישתם; הרשימה תפרט את מהות הזכות לה טוענת המפלגה בכל אחד מהנכסים הכלולים בה.
- (ג) נכס כאמור בסעיף קטן (ב), אשר הועבר על שם מפלגה, ללא תמורה, תוך 10 שנים מיום תחילתו של חוק זה, ואם היה ניירות ערך, כמשמעותם בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968 - תוך 5 שנים מיום תחילתו, תהיה ההעברה פטורה ממסים, בכפוף להוראות סעיפים 25ב ו-25ג לחוק העיקרי, ומאגרות ותשלומי חובה אחרים, ובלבד שהנכס נכלל בהודעה הראשונה שמסרה המפלגה לרשם המפלגות לפי סעיף 25א לחוק העיקרי או בהודעה שמסרה המפלגה לפי סעיף קטן (ב).
- (ד) העברת זכות בנכס כאמור בסעיף קטן (ג), שהיא זכות במקרקעי ישראל, תהא פטורה מכל תשלום המתחייב לפי כל דין או הסכם למינהל מקרקעי ישראל, כמשמעותו בחוק מינהל מקרקעי ישראל, התש"ך-1960.

⁴²² ס"ח התשנ"ה, עמ' 434.

תקנות המפלגות (רישום ודיווח), התשנ"ג-1993⁴²³

פרק א': הליכי רישום

- הגשת בקשה 1. (א) בקשה לרישום מפלגה תוגש בידי מייסדיה לפי טופס 1 שבתוספת; חתימות המייסדים על הבקשה יאומתו בידי עורך-דין שהחתימה נעשתה בנוכחותו; כל חותם יצרף לבקשה אישור מאת משרד הפנים על היותו אזרח ישראל ותצהיר על היותו תושב ישראל; התצהיר ואימות החתימה יהיו לפי טופס 2 שבתוספת.
- (ב) טופס הבקשה ימולא בהדפסה לכל פרטיו, ויימסר לרשם במשרדו, בחמישים עותקים ובמספר עותקים נוסף שידרוש הרשם, לשם הפצתה לפי סעיף 4(ג) לחוק.
- (ג) לבקשה יצורפו חמישה עותקים מן המסמכים הבאים:
- (1) תקנון המפלגה;
 - (2) מסמך שבו יפורטו מטרותיה המוצהרות של המפלגה;
 - (3) כל מסמך נוסף להבהרת המטרות, כגון אמנת היסוד של המפלגה, מצעה בבחירות האחרונות לכנסת וכל מסמך כיוצא באלה, ככל שישנו.
- (ד) לא תקובל בקשה אלא אם כן קויימו כל הדרישות המפורטות בתקנות משנה (א) עד (ג), וצורף לה אישור על תשלום אגרת הרישום לפי תקנות המפלגות (אגרות), תשנ"ג-1993 (להלן - תקנות האגרות).

⁴²³ ק"ת התשנ"ג, עמ' 722; התשנ"ד, עמ' 622, 882; התשנ"ו, עמ' 206, ת"ט עמ' 280, 712; התשנ"ז, עמ' 110.

- דרישת מסמכים נוספים** 2. הרשם רשאי לדרוש מן המבקשים כל מסמך נוסף על האמור בתקנה 1, או הסבר בכתב או בתצהיר, ככל שייראה לו לצורך מילוי תפקידו.
- פרסום הודעה על הגשת בקשה** 3. העתונים שבהם יפרסם הרשם, בנוסף לרשומות, הודעה על הגשת הבקשה יהיו שלושה עתונים יומיים לפחות, שמהם שניים לפחות בשפה העברית: אחד עתון בוקר והשני עתון צהריים; בהודעה יפורטו תאריך הגשת הבקשה, השם המוצע למפלגה, עיקרי מטרותיה ומענה כפי שנרשמו בבקשה, וכן שמותיהם ומעניהם של עשרת הראשונים ברשימת מייסדיה.
- עיון בבקשות** 4. (א) המעוניין לעיין בבקשה לרישומה של מפלגה, רשאי, לבקשתו, לעשות כן במשרדו של הרשם במועד שיקבע.
- (ב) בקשה לעיון על פי תקנת משנה (א) תוגש לרשם לפי טופס 3 שבתוספת, בצירוף אישור על תשלום אגרת עיון בבקשה לפי תקנות האגרות.
- (ג) הוגשה בקשה לפי תקנת משנה (ב), יהיה המבקש רשאי לקבל העתק צילומי או דף מחשב מבקשת הרישום ונספחיה, לאחר תשלום האגרה המתאימה לפי תקנות האגרות.
- התנגדות לרישום מפלגה** 5. (א) התנגדות לרישום מפלגה, על פי סעיף 6(א) לחוק, תימסר לרשם או תישלח לו בדואר רשום, בחמישה עותקים, לפי טופס 4 שבתוספת, לא יאוחר מ-30 ימים מתאריך פרסום ההודעה ברשומות על הגשת בקשה לרישום. לטופס ההתנגדות יצורפו תעודה מאת משרד הפנים המעידה על אזרחותו הישראלית של המתנגד ותצהיר שלו על היותו תושב ישראל, וכן תצהיר לאימות העובדות שבנימוקי ההתנגדות, אם הביא עובדות.
- (ב) הרשם רשאי לבקש את תגובתם של מבקשי הרישום להתנגדות ולקבוע מועד להגשתה.

(ג) החלטת הרשם לקבל את ההתנגדות או לדחותה, תינתן תוך 30 ימים מיום שההתנגדות נתקבלה במשרדו, או תוך 30 ימים מהיום שקבע להגשת תגובה, לפי המאוחר, והיא תימסר למתנגד ולמבקשי הרישום או תישלח להם בדואר רשום.

(ד) בהחלטת הרשם כאמור בתקנת משנה (ג), יצויין כי על פי סעיף 6(ג) לחוק ניתן להגיש בקשת רשות ערעור על ההחלטה לבית המשפט העליון.

6. החלטת סירוב. העברת החלטתו של הרשם לסרב לרשום מפלגה, לאישור בית המשפט העליון לפי סעיף 6(ד) לחוק, תיעשה בהודעה שישגר אל רשם בית המשפט; העתק ההודעה יישלח למבקשי הרישום, ואם היתה התנגדות לרישום - תישלח ההודעה גם למתנגד.

7. רישום בפנקס. (א) צורת פנקס המפלגות ופרטיו יהיו לפי טופס 5 שבתוספת.

(ב) רישום מפלגה בפנקס המפלגות וכל שינוי בו, ייעשו בחתימת הרשם.

8. הודעה על הרישום ותעודה (א) פרסום הודעה בעתונים על רישום מפלגה בפנקס ייעשה בשלושה עתונים יומיים לפחות, כפי שנקבעו בתקנה 3.

(ב) תעודת רישום של מפלגה בפנקס המפלגות, שיתן לה הרשם לפי סעיף 12 לחוק, תהיה לפי טופס 6 שבתוספת.

9. עיון בפנקס המבקש לעיין בפנקס המפלגות יהא רשאי לעשות כן במשרד הרשם במועד שיקבע הרשם; כמו-כן יהיה המבקש רשאי לקבל העתק מן הרישום; בקשה לעין בפנקס או לקבלת העתק רישום תוגש לפי טופס 7 שבתוספת בצירוף אישור על תשלום אגרת עיון בפנקס לפי תקנות האגרות.

פרק ב': בקשות לשינויים ודיווח

שינוי שם או מטרה 10. בקשה לענין סעיף 9 לחוק, לרישום שינויים בשמה או במטרה ממטרותיה של מפלגה תוגש בכתב, בדרך שמוגשת בקשה לרישום מפלגה, ויחולו עליה הוראות תקנות 1 עד 8 בשינויים כמפורט להלן ובשינויים אחרים המחוייבים לפי הענין:

(1) לענין תקנה 1(א), הבקשה תיחתם בידי מי שהסמיכה לכך המפלגה, אך במקום אימות חתימה ואישור עליה יצורף כתב ההסמכה;

(2) לענין תקנה 1(ג), במקום המצורפים הנקובים בה יצורפו ההחלטה על השינוי, ואם היה שינוי מטרה - מסמך המעיד על המטרה החדשה;

(3) תעודה על רישום השינוי תהיה לפי טופס 8 שבתוספת.

דיווח 11. מפלגה תודיע לרשם בכתב, בדואר רשום, על כל אחד מאלה:

(1) כל שינוי שחל בתקנונה או במענה;

(2) צו שנתן בית המשפט לפירוקה; להודעה יצורף העתק מאושר מן הצו;

(3) החלטה שנתקבלה במפלגה על פירוקה מרצון; להודעה יצורף העתק מן ההחלטה.

מחיקה מהפנקס 12. (א) קיבל הרשם הודעה על פירוק המפלגה כאמור בתקנה 11, ימחק את רישומה מפנקס המפלגות, בתום חמישה עשר ימים מן היום שנתקבלה ההחלטה על פירוק מרצון, או ביום שלאחר היום שנקבע לפירוקה, אם נקבע.

(ב) היה הפירוק של מפלגה לפי צו בית המשפט, ימחק הרשם את הרישום ביום שקיבל הודעה על הפירוק בצירוף הצו.

- מען** 13. הודעה על מען הרשם תפורסם ברשומות.
- תשלום הוצאות פרסום** 14. הודעה שיש לפרסמה לפי סעיפים 4(ב), 9 או 12 לחוק, תפורסם בידי הרשם לאחר שהמבקשים או המפלגה הנוגעת בדבר, לפי הענין, שילמו לו את הוצאות הפרסום במלואן, בדרך ובמועד שהורה.
- הוראת מעבר לענין מפלגות קיימות** 15. הוראות תקנות אלה יחולו גם על מפלגה הקיימת ביום תחילתן, אולם הבקשה לרישומה תוגש לפי טופס 9 שבתוספת בתוך תקופת תקפו של חוק המפלגות (רישום מפלגות קיימות) (הוראת שעה), תשנ"ג-1993, ותיחתם כפי שנקבע בסעיף 1 לחוק האמור.

פרק ג': מימון בחירות מקדימות - הודעות, הנחיות ורישום

- הודעה על מועד הבחירות** 16. (א) הודעת מפלגה לרשם על מועד בחירות לפי סעיף 28 לחוק תהיה בכתב, ותישלח אליו בדואר רשום או במסירה אישית במשרדו, לא יאוחר מיום תחילת תקופת הבחירות.
- (ב) בהודעה יצוינו מהות התפקיד שלשמו נועדו הבחירות, המועד שנקבע לעריכתן, ואם קבע המוסד לביקורת של המפלגה כי לפי הערכתו מספר בעלי זכות הבחירה בהן עולה על 150,000 - אישור על כך.
- דרישת מסמכים ופרטים** 17. הרשם רשאי לדרוש מן המפלגה פרטים נוספים על האמור בתקנה 16(ב), ובכלל זה הסבר בכתב או בתצהיר, ככל שייראה לרשם לצורך מילוי תפקידו.
- פרסום הנחיות** 18. הרשם יפרסם ברשומות את הנחיותיו לענין ניהול מערכת החשבונות הנוגעים לתרומות שקיבל מועמד ולהוצאות שהוציא במערכת הבחירות, ולענין ביצוע סעיפים 28 ו-28א לחוק.
- קובץ הרישומים** 19. הרשם ינהל במשרדו, באופן שיקבע, קובץ רישומים נפרד לכל מערכת של בחירות מקדימות (להלן - הקובץ), שיפתח עם קבלת ההודעה לפי תקנה 16.

- עיון בקובץ** 20. (א) המעוניין לעיין בקובץ רשאי, לבקשתו, לעשות כן במשרדו של הרשם, במועד שהוא יקבע.
- (ב) בקשה לעיון על פי תקנת משנה (א) תוגש לרשם לפי טופס 10 שבתוספת, בצירוף אישור על תשלום אגרת העיון בקובץ לפי תקנות האגרות, והוראות תקנה 4(ג) יחולו, בשינויים המחוייבים לפי הענין.

פרק ד': הודעות על תאגידים מפלגתיים, נכסים והתחייבויות

- הודעה על תאגידים ונכסיהם** 21. (א) הודעת מפלגה לרשם, בהתאם לסעיף 21א(ב) לחוק, על פרטי התאגיד המפלגתי שבשליטתה ועל פירוט הנכסים שהיו בבעלותו ביום תחילת החוק תהיה לפי טופס 11 שבתוספת.
- (ב) הודעתה של מפלגה לרשם על שינויים במסמכי ההתאגדות של התאגיד המפלגתי שבשליטתה, בהתאם לסעיף 21א(ג) לחוק, תהיה לפי טופס 12 שבתוספת.
- (ג) ההודעות האמורות בסעיפים קטנים (ב) ו-(א) של סעיף 21א לחוק יימסרו לנמעניהן במשרדיהם או יישלחו אליהם בדואר רשום בשלושה העתקים, כשהן מודפסות לכל פרטיהן וחתומות ביד מי שהוסמך לכך בידי הגוף המופקד על ניהול ענייני המפלגה (להלן - המודיע), תוך ציון פרטיו האישיים, כמפורט בטופס המתאים; חתימת המודיע תאומת בידי עורך-דין שהחתימה נעשתה בנוכחותו.
- הודעה על נכסי מפלגה** 22. (א) הודעתה של מפלגה שנרשמה לפני קבלתו של חוק המפלגות (תיקון מס' 4), תשנ"ה-1995, על נכסיה והתחייבויותיה כאמור בסעיף 7(ב) לחוק האמור, תהיה לפי טופס 13 שבתוספת.
- (ב) הוראות תקנה 21(ג) יחולו, בשינויים המחוייבים לפי הענין, על הודעות המפלגה לפי סעיף 25א לחוק ועל הודעתה כאמור בתקנת משנה (א).

קובץ נכסים 23. (א) הרשם ינהל במשרדו קובץ להודעותיה של כל מפלגה, בנפרד, על נכסיה והתחייבויותיה ועל נכסי התאגידים שבשליטתה או שיש לה זיקה אליהם או זכות בהם מכל סוג (להלן - קובץ הנכסים).

(ב) בקשה לעיון בקובץ הנכסים תוגש לרשם לפי טופס 14 שבתוספת ויחולו עליה הוראות תקנה 20 בשינויים המחוייבים.

פרק ה': הודעה על רשימת המועמדים לכנסת ולראש הממשלה

הודעה על מועמדי המפלגה 24. הודעת מפלגה לרשם על רשימת המועמדים שנקבעה מטעמה בבחירות לכנסת ועל סדרם ברשימה, בהתאם לסעיף 19א לחוק, תוגש ותיחתם באופן שנקבע על פי סעיף 57(ג) לחוק הבחירות לכנסת ולראש הממשלה [נוסח משולב], תשכ"ט-1969 (להלן - חוק הבחירות), והודעתה על קביעת המועמד מטעמה לראש הממשלה בבחירות מיוחדות לפי אותו סעיף לחוק, תוגש ותיחתם באופן שנקבע על פי סעיף 57(ד) לחוק הבחירות.

הודעה על באי כוח המפלגה 25. (א) הודעת מפלגה לרשם על קביעת בא-כוחה וממלא מקומו, בהתאם לסעיף 19ב לחוק, תפרט, ביחס לכל אחד מהם, את שמו המלא, מספר זהותו, מענו, מספרי הטלפון שלו במשרדו ובביתו ומספר הפקסימיליה שלו.

(ב) ההודעה תמולא בהדפסה לכל פרטיה, תיחתם בידי מי שהוסמך לכך בידי הגוף המופקד על ניהול ענייני המפלגה, תוך ציון פרטיו האישיים על פי תקנת משנה (א), תאומת בידי עורך-דין שהחתימה נעשתה בנוכחותו ותימסר לרשם במשרדו, בשלושה עותקים.

קובץ הודעות 26. הרשם ינהל במשרדו קובץ נפרד להודעותיה של כל מפלגה על פי תקנות 24 ו-25.

תחילה 27. תחילתן של תקנות אלה ביום תחילת החוק.

תוספת
(הושמטה)

**חוק משכן הכנסת, רחבתו ומשמר הכנסת,
התשכ"ח-1968⁴²⁴**

פרק א': פרשנות

**הגדרות
(תיקון מס'
11)**

1. בחוק זה -

"משכן הכנסת" - הבנין שייוחד לכנסת ;

"רחבת הכנסת" - השטח שמסביב למשכן הכנסת
ושגבולותיו מסומנים בקו עבה במפה הניתנת
בתוספת לחוק זה, לרבות הבנינים והכבישים
שבאותו שטח ;

"אדם מוסמך" - כל אחד מאלה :

- (1) איש משמר הכנסת ;
- (2) סדרן ;
- (3) מוסמך לערוך חיפוש ;
- (4) מוסמך לדרוש הזדהות ;

⁴²⁴ ס"ח התשכ"ח, עמ' 197 ; תיקון מס' 1 - ס"ח התשל"ז, עמ' 94 ; תיקון מס' 2 - ס"ח התשמ"א, עמ' 164 ; תיקון מס' 3 - ס"ח התשמ"ז, עמ' 16 ; תיקון מס' 4 - ס"ח התשמ"ז, עמ' 156 ; תיקון מס' 5 - ס"ח התשנ"ג, עמ' 120 ; תיקון מס' 6 - ס"ח התשנ"ה, עמ' 200 ; תיקון מס' 7 - ס"ח התשנ"ו, עמ' 53 ; תיקון מס' 8 - ס"ח התשנ"ו, עמ' 238 ; תיקון מס' 9 - ס"ח התשנ"ז, עמ' 201 ; תיקון מס' 10 - ס"ח התשנ"ט, עמ' 82 ; תיקון מס' 11 - ס"ח התשס"ד, עמ' 394 ; תיקון מס' 12 - ס"ח התשס"ו, עמ' 152 ; תיקון מס' 13 (עקיף) - ס"ח התשס"ח, עמ' 472 ; תיקון מס' 14 (עקיף) - ס"ח התשע"א, עמ' 948 ; תיקון מס' 15 - ס"ח התשע"ב, עמ' 528 ; תיקון מס' 16 (עקיף בחוק המאבק בטרור) - ס"ח התשע"ו, עמ' 925 ; תיקון מס' 17 (עקיף) - ס"ח התשע"ז, עמ' 241 ; תיקון מס' 18 (עקיף) - ס"ח התש"ף, עמ' 75 ; תיקון מס' 19 (עקיף) - ס"ח התשפ"ד, עמ' 639.

* שם החוק שונה בתיקון מס' 11.

"איש משמר הכנסת" - אדם שהתמנה לשמור על הביטחון והסדר במשכן הכנסת וברחבה⁴²⁵;

"סדרן" - אדם שהתמנה לשמור על קיום הסדר במשכן הכנסת וברחבה, ולתת שירותים לחברי הכנסת ולבאי משכן הכנסת לפי הוראות יושב ראש הכנסת;

"מוסמך לערוך חיפוש" - איש משמר הכנסת, סדרן או מי שהוסמך לכך על ידי יושב ראש הכנסת, לאחר שעבר הכשרה מקצועית מתאימה שקבע קצין הכנסת, ובלבד שאין מניעה למינויו מטעמים של שלום הציבור, לרבות עברו הפלילי;

"מוסמך לדרוש הזדהות" - מי שהוסמך על ידי קצין הכנסת לדרוש הזדהות והצגת מסמכים, לאחר שעבר הכשרה מקצועית מתאימה ובלבד שאין מניעה למינויו מטעמים של שלום הציבור, לרבות עברו הפלילי;

"חפץ אסור" - כל אחד מאלה:

- (1) כלי יריה - כהגדרתו בחוק כלי היריה, התשי"ט-1949;
- (2) חומר נפץ - כהגדרתו בחוק חומרי נפץ, התשי"ד-1954;
- (3) סכין או אולר - כהגדרתם בסעיף 184 לחוק העונשין, התשל"ז-1977, וכל נשק קר אחר;
- (4) חומר מסוכן - כהגדרתו בחוק החומרים המסוכנים, התשנ"ג-1993;

⁴²⁵ על פי סעיף 5ב(א) לחוק כלי היריה, התשי"ט-1949, לא יחולו הוראות הסעיפים 4 ו-5 לחוק, המחייבות רשיון להחזקת כלי יריה, נשיאתו או הובלתו על כלי יריה בידי איש משמר הכנסת. על פי סעיף 7 לאותו חוק לא יחולו על משמר הכנסת הוראות החוק הנוגעות למטווחי קליעה; הוראות סעיפים 7 ו-7ט לחוק האמור (לעניין מועדון לדמויי כלי יריה ופעולות בדמויי כלי יריה) לא יחולו על משמר הכנסת ועל אנשי המשמר במסגרת מילוי תפקידם.

(5) חפץ שהחזקתו או השימוש בו מהווה עבירה ;

(6) כל חפץ, לרבות בעל חיים, למעט כלב נחיה אשר לדעת קצין הכנסת או מי שהוא הסמיכו לכך, יש בו או בשימוש בו כדי לפגוע בשלום הציבור, בבטיחות או בסדר במשכן הכנסת, ברחבה או במתחם נוסף, והודעה על כך נמסרה למחזיק בו ;

"כלב נחיה" - כהגדרתו בחוק איסור הפליית עיוורים המלווים בכלבי נחיה, התשנ"ג-1993 ;

"מתחם נוסף" - מקום הנמצא מחוץ למשכן הכנסת או רחבתו, לרבות באזור כהגדרתו בחוק להארכת תוקפן של תקנות שעת חירום (יהודה והשומרון וחבל עזה - שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשל"ח-1977, שתחומו הוגדר על ידי יושב ראש הכנסת כאמור בסעיף 15א, בעת שמתקיימים בו ישיבה של הכנסת או של ועדה מועדונית או אירוע מטעם הכנסת.

פרק ב': חסינות משכן הכנסת והרחבה וקיום הסדר בהם

הוראות יושב ראש הכנסת ^{426.2} יושב ראש הכנסת רשאי לתת כל הוראה ולנקוט כל אמצעי הנראים לו דרושים לקיום הסדר והבטיחות במשכן הכנסת וברחבה.

⁴²⁶ (1) בחוק לתיקון ולקיום תוקפן של תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש - הגבלת פעילות), התש"ף-2020 (ס"ח התש"ף, עמ' 128), עוגנו סייגים לתחולה על חברי הכנסת ובמשכן הכנסת - תקנה 7 לתקש"ח כנוסחה בתוספת לחוק ; בחוק לתיקון ולקיום תוקפן של תקנות שעת חירום (נגיף הקורונה החדש - הגבלת מספר העובדים במקום עבודה לשם צמצום התפשטות נגיף הקורונה החדש), התש"ף-2020 (ס"ח התש"ף, עמ' 113), נקבע כי התקנות לא יחולו על הכנסת - תקנה 4 לתקש"ח כנוסחה בתוספת לחוק. תוקפם של החוקים - עד 10.8.2020.

(2) בסעיף 44 לחוק סמכויות מיוחדות להתמודדות עם נגיף הקורונה החדש (הוראת שעה), התש"ף-2020 (כנוסחו עד 15.2.2023 ; הוראות אלה בוטלו בתיקון מס' 12 לחוק), נקבע :

"(ב) חוק זה לא יחול על משכן הכנסת... ; ואולם -

(1) המנהל הכללי ... ייתן הנחיות לגבי עובדי אותו גוף שמטרתן למנוע או לצמצם את התפשטות נגיף הקורונה ואת היקף התחלואה בהתאם

כניסה לכנסת 3. (א) יושב ראש הכנסת, לאחר התייעצות עם הסגנים, רשאי לקבוע שטחים בתוך משכן הכנסת והרחבה שהכניסה אליהם מותרת ושטחים האסורים בכניסה.⁴²⁷

(ב) אדם רשאי להיכנס לשטח במשכן הכנסת או ברחבה שהכניסה אליו נאסרה לפי סעיף קטן (א) אם יש בידו היתר שניתן מאת יושב ראש הכנסת או מטעמו, ויושב ראש הכנסת רשאי לתת היתרים מסוגים שונים, בין כלליים ובין מיוחדים.⁴²⁸

(ג) יושב ראש הכנסת או מי שהוא הסמיך לענין היתרים לפי סעיף קטן (ב) רשאי להביא בחשבון את עברו הפלילי של מבקש ההיתר⁴²⁹
לגבי עבירות לפי -

להוראות שייקבעו בתקנות לפי סעיף 4, בשינויים המתחייבים מאופיו של הגוף ומפעילותו;
(ד) (1) הגבלות שנקבעו בתקנות כאמור בסעיפים 6 או 7 או לפי סעיפים 15 או 16 לא יחולו על חברי הכנסת, על שרים או סגני שרים...
(2) בתקנות לפי סעיפים 6 ו-7 ייקבעו סייגים לעניין העובדים של חברי הכנסת..., כך שתימנע פגיעה בעבודתם ככל שהדבר נדרש לשם מילוי תפקידם של נושאי המשרה...; עובדים אלה ייחשבו עובדים חיוניים לעניין סעיפים 15 (ב) ו-16."

⁴²⁷ ר' תקנות משכן הכנסת ורחבתו (קביעת שטחים מותרים בכניסה), התשכ"ח-1968.

⁴²⁸ ר' תקנות משכן הכנסת ורחבתו (היתרי כניסה), התשל"א-1971.

⁴²⁹ (1) לפי סעיף 11 לחוק המידע הפלילי ותקנת השבים, התשע"ט-2019, המשטרה תמסור מידע מהמרשם הפלילי על מבקש זכות או בעל זכות למי שהוסמך לכך... לפי חיקוק אחר... (זכות - בין היתר, היתר). ביום 3.11.2022 הסמיך יו"ר הכנסת, לפי החוק האמור, את סגן מפקד משמר הכנסת לשמש ממונה על מידע פלילי בכנסת ולקבל מידע פלילי, ואת הגורמים האלה לשמש גורמים מסייעים ולקבל מידע פלילי לפי החוק האמור: קצין הכנסת; קצין התחקירים במשמר הכנסת; קצין משאבי אנוש ואבטחת מידע במשמר הכנסת; רכז מהימנות מידע במשמר הכנסת; ראש אגף בכיר משאבי אנוש בכנסת; היועץ המשפטי לכנסת; היועץ המשפטי למינהל הכנסת; ממונה (מינהל) בלשכה המשפטית של הכנסת (י"פ 10891, התשפ"ג, עמ' 784).

(2) יו"ר הכנסת לא התיר כניסתם של כמה ממוזמני אחד מחברי הכנסת, כל עוד לא יתנו הסכמתם למסירת מידע מן המרשם הפלילי אודותם. חבר הכנסת טען כי החלטת היו"ר נעשתה מתוך שיקולים פסולים. בית המשפט העליון פסק כי החלטת יו"ר הכנסת היתה כדין (בג"ץ 2135/95 ח"כ שאול גוטמן נ' יו"ר הכנסת).

(1) פרק ז', סימנים א', א'1, ב', ז' וט' לפרק ח', סימן ג' לפרק ט' וסימנים א', ד', ה', ז' ו-ח' לפרק י' של חוק העונשין, התשל"ז-1977;

(2) תקנות ההגנה (שעת חירום), 1945;

(3) פקודת מניעת טרור, התש"ח-1948;

(4) חוק למניעת הסתננות (עבירות ושיפוט), התשי"ד-1954;

(5) חוק המאבק בטרור, התשע"ו-2016, וכן עבירות לפי חיקוק אחר שהן מעשה טרור כהגדרתו בחוק האמור.

לא ייכנס אדם לאולם ישיבות בשעות עבודתה אלא על פי היתר מיוחד מאת יושב ראש הכנסת או מטעמו, ובהתאם להוראות ההיתר.

4. **ייחוד אולם ישיבות הכנסת**

לא יכניס אדם חפץ אסור ולא יחזיקנו בתוך משכן הכנסת או ברחבה אלא בהיתר מאת יושב ראש הכנסת.

5. **איסור לשאת חפץ אסור (תיקון מס' 11)**

כל אדם או גוף הממלא תפקיד על פי דין (בסעיף זה - עובד הציבור) אינו רשאי לעשות במשכן הכנסת או ברחבה כל פעולה שהוא חייב או רשאי לבצעה במילוי תפקידו, אלא בהיתר מאת יושב ראש הכנסת, והעובדה שעובד הציבור פעל כאמור לפי הוראות הממונה עליו לא תשמש לו הגנה.

6. **פעולה שעובד ציבור אינו רשאי לבצעה (תיקון מס' 11)**

(א) לא ינהג אדם במשכן הכנסת או ברחבה בדרך או בצורה שיש בה כדי להפריע לעבודה התקינה בכנסת או להפריע לבאי משכן הכנסת.

7. **הסדר במשכן הכנסת וברחבה**

(ב) במשכן הכנסת וברחבה לא תיערך כל אסיפה וכל תהלוכה אלא בהיתר, בין כללי ובין מיוחד, מאת יושב ראש הכנסת⁴³⁰.

(ג) במשכן הכנסת וברחבה לא יעמיד אדם שלט, מודעה או כרזה אלא בהיתר מאת יושב ראש הכנסת⁴³¹.

(ד) בסעיף זה, "אסיפה" - עשרה אנשים או יותר שנתאספו לפעול במשותף; "תהלוכה" - עשרה אנשים או יותר ההולכים יחד, או מתקהלים לשם הליכה יחד, ממקום למקום לשם מטרה משותפת, בין שהסתדרו בסך ובין שלא הסתדרו כך.

⁴³⁰ יושב ראש הכנסת לא התיר קיום הפגנה ברחבה ביום פתיחת הכנסת ה-12, בשקול את חשיבות האירוע, המספר הרב של מוזמנים רמי מעלה שיש לאבטחם, והצורך בקיום הסדר, כל אלה כאשר במשמר הכנסת כ-100 איש בשה"כ. בית המשפט העליון פסק כי אין בידו לומר שיושב ראש שגה כאשר בנסיבות אלה לא נעתר לבקשה וכי שקל שיקולים פסולים שיש מקום להתערב בהם. החשש כי עלולה להיות פגיעה בסעיף 7(א) לחוק משכן הכנסת ורחבתו, איננו נטול יסוד (בג"ץ 773/88 רז ואח' נ' יושב ראש הכנסת).

⁴³¹ עתירה נגד החלטת יו"ר הכנסת שלא לאפשר להציג במשכן הכנסת תערוכות אומנות בעלת אופי פוליטי ומחאתי, וזאת לפי נוהל הכנסת מס' 5.09.3 בדבר "הקמה ואישור תערוכות בכנסת". ביהמ"ש דחה את העתירה בקובעו כי "על פני הדברים ניכר כי התערוכה שמבקש העותר להציג לא עומדת בתנאי הסף המנויים בנוהל - לרבות התנאי המורה כי תערוכה שתוצג במשכן לא תבטא עמדה פוליטית, כמו גם התנאי שלפיו תערוכה המוצגת במשכן נדרשת ללוות אירוע או פעילות פרלמנטרית המתקיימים בכנסת. העותר מתעלם בעתירתו מהוראות הנוהל ותחולתן בעניינו, ולמעשה סבור כי יש להמירן בהסדר רחב עד מאוד - המאפשר גישה כמעט בלתי מסויגת למשכן הכנסת לצורך הצגת תערוכות מכל סוג, אלא במקרה של מניעה ביטחונית או חשש לפגיעה בסדר הציבורי. ואולם כזאת לא ניתן. כפי שהובהר על ידי המשיבים, דווקא מאחר שהפעילות המתקיימת בכנסת היא בעלת אופי פוליטי מובהק - יש צורך בקביעת סייגים שמטרתם להבטיח כי המרחב הציבורי במשכן יישמר ניטרלי וחי ממחלוקות על מנת לקיים פעילות סדירה, ולכך משמש הנוהל. אין להמעיט מחשיבותה או תרומתה של אומנות המחאה כאמצעי ביטוי חיוני בחברה דמוקרטית. עם זאת, לא ניתן לשעות לדרישתו של העותר להציג את התערוכה דווקא בתוך משכן הכנסת, שהוא אזור סגור לקהל הרחב, ובניגוד להוראות הנוהל החל. לעותר ניתנו חלופות להצגת התערוכה בסמוך למשכן, וכפי שכבר הוברר אין מקום להתערבותו בנדון" (בג"ץ 1308/23 עו"ד דוד חץ נ' יו"ר הכנסת, 18.5.2023).

**פרק ג': הבטחת החסינות והסדר במשכן הכנסת,
ברחבה ובמתחם נוסף⁴³²**

- קצין הכנסת (תיקונים מס' 9 ו-11)** 8. (א) יושב ראש הכנסת, בהתייעצות עם הסגנים ובאישורה של ועדת הכנסת, ימנה את קצין הכנסת.⁴³³
- (ב) קצין הכנסת יהיה ממונה על שמירת הביטחון ועל קיום הסדר במשכן הכנסת וברחבה, על אבטחת מידע מסווג של הכנסת או מידע מסווג המצוי ברשותה, ובקשר לכל אלה על אכיפת הוראות חוק זה והוראות שניתנו לפיו.
- (ג) לקצין הכנסת יהיו כל הסמכויות הדרושות לו לביצוע תפקידיו ולשם כך נתונות לו גם הסמכויות הנתונות בכל דין אחר למפקד משטרת מחוז.
- (ג1) קצין הכנסת יכהן גם כמפקד משמר הכנסת.
- (ד) קצין הכנסת יהיה אחראי לפני יושב ראש הכנסת למילוי תפקידו לפי חוק זה.
- (ה) בהעדרו של קצין הכנסת יהיו לסגן מפקד משמר הכנסת סמכויות קצין הכנסת.

⁴³² (א) הכותרת תוקנה בתיקון מס' 11.

(ב) סעיף 90 לפקודת המשטרה, בפרק שעניינו "אירוע אסון המוני" קובע כך: "בלי לגרוע מהוראות חוק משכן הכנסת, רחבתו ומשמר הכנסת, התשכ"ח-1968 (בסעיף זה - חוק המשכן), הפעלת הסמכויות לפי פרק זה לגבי אירוע אסון המוני במשכן הכנסת או ברחבת הכנסת כהגדרתם בחוק המשכן, תהא לפי נוהל שיתוף פעולה, שייקבע בהסכמה בין קצין הכנסת או מי שהוא הסמיך לכך, לבין המפקח הכללי או הרמטכ"ל, לפי הענין, או מי שהם הסמיכו לכך."

⁴³³ ביום 8.11.2021 מינה יו"ר הכנסת, בהתייעצות עם סגניו ובאישור ועדת הכנסת, את יובל חן לתפקיד קצין הכנסת. כהונתו החלה ביום 28.11.2021. ניתן להאריכה, בדרך שבה מונה, בשנתיים נוספות (י"פ התשפ"ב, עמ' 1516).

9. **קצין הכנסת, מפקד הסדרנים ואנשי משמר הכנסת (תיקונים מס' 6 ו-11)**
- (א) קצין הכנסת יפקד על הסדרנים ואנשי משמר הכנסת.
- (ב) [בוטל].
10. **הוראות סדרן ואיש משמר הכנסת (תיקון מס' 6)**
- סדרן או איש משמר הכנסת רשאים להורות לכל אדם לעשות מעשה או להימנע מעשותו כדי למלא אחר הוראות חוק זה או הוראות שניתנו לפיו.
11. **הרחקת משיג גבול (תיקון מס' 6)**
- סדרן או איש משמר הכנסת רשאים להרחיק ממשכן הכנסת ומהרחבה כל אדם שנכנס, או מתכוון להיכנס, למשכן הכנסת או לרחבה ללא היתר.
12. **הרחקת מפר הוראות (תיקון מס' 11)**
- קצין הכנסת, איש משמר הכנסת או סדרן רשאים להרחיק אדם ממשכן הכנסת והרחבה אם לא ציית להוראות שניתנו כדין, או הפר את הסדר במשכן או ברחבה, או שקיים יסוד סביר לחשוד שהוא עלול להפר את הסדר בהם, או שנכנס למקום שהכניסה אליו לא הותרה לו.
- 12א. **סמכות לדרוש הזדהות והצגת מסמכים (תיקון מס' 11)**
- אדם מוסמך רשאי לדרוש מכל מי שמבקש להיכנס למשכן הכנסת או לרחבה או הנמצא בהם, למסור לו את שמו ומענו ולהציג לפניו תעודת זהות או תעודה רשמית אחרת המעידה על זהותו, וכן היתר כניסה לפי הוראות חוק זה.
- 12ב. **סמכות עיכוב (תיקון מס' 11)**
- היה לאיש משמר הכנסת או לסדרן יסוד סביר לחשד כי אדם עבר עבירה במשכן הכנסת או ברחבה, או כי הוא עומד לעבור בהם עבירה העלולה לסכן את שלומו או בטחונו של אדם, או את שלום הציבור, הסדר הציבורי, או את ביטחון המדינה, רשאי הוא לעכבו ולדרוש ממנו להילוות עמו לתחנת המשטרה או למסור אותו לידי שוטר; על עיכוב כאמור יחולו הוראות סעיפים 72 עד 74 לחוק סדר הדין הפלילי (סמכויות אכיפה - מעצרים), התשנ"ו-1996 (להלן - חוק המעצרים), בשינויים המחויבים.

13. **סמכות מעצר**
(תיקונים מס' 11 ו-6)
(א) לא ציית אדם להוראות שניתנו לו על פי סמכויות העיכוב האמורות בסעיף 12ב או הפריע לאיש משמר הכנסת או לסדרן להשתמש בסמכויות העיכוב, רשאי איש משמר הכנסת לעצרו ולמסור אותו לידי שוטר, בהקדם האפשרי, אך לא יאוחר מארבע שעות לאחר שנעצר.

(ב) הוראות סעיפים 24 עד 26 לחוק המעצרים יחולו על מבצע מעצר לפי סעיף זה, בשינויים המחויבים.

14. **סמכות חיפוש**
(תיקונים מס' 11 ו-6)
(א) בסעיף זה -
"חיפוש" - חיפוש ללא צו של שופט;

"חיפוש על גוף" - חיפוש על פני גופו של אדם, בבגדיו או בכליו.

(ב) לשם שמירה על ביטחון המדינה, על הסדר הציבורי, או על שלומו או בטחונו של אדם או של הציבור, רשאי המוסמך לערוך חיפוש, במסגרת מילוי תפקידו, לערוך חיפוש על גוף, בכלי רכב, במטען או בטובין אחרים, לפי הענין, בכל אחד מאלה:

(1) בעת כניסתם למשכן הכנסת או לרחבה;

(2) בעת הימצאם במשכן הכנסת או ברחבה, אם היה לו חשד שאדם מחזיק בהם חפץ אסור או דבר שנלקח שלא כדין ממשכן הכנסת או מהרחבה, או שחפץ אסור או דבר כאמור נמצא בכלי הרכב, במטען או בטובין האחרים.

(ג) חיפוש על גוף הכרוך במגע גופני, ייערך על ידי בן מינו של האדם, אלא אם כן לא ניתן לעשות כן בנסיבות הענין ויש בדחיית החיפוש סיכון בלתי סביר לביטחון הציבור.

- סמכות לדרוש הפקדת חפצים (תיקון מס' 11)** 14.א. המוסמך לערוך חיפוש רשאי לדרוש שחפץ אסור יופקד במקום שיורה עליו, כל עוד נושאו נמצא במשכן הכנסת או ברחבה.
- סמכות תפיסה 14.ב.** (א) המוסמך לערוך חיפוש רשאי לתפוס חפץ אסור שלא הופקד כאמור בסעיף 14א, או כל חפץ שיש לו יסוד סביר להניח כי הוא עשוי לשמש ראיה בהליך משפטי בשל עבירה.
- (ב) מי שביצע תפיסת חפצים לפי סעיף קטן (א) יערוך רשימה שלהם, והוא רשאי להעבירם לידי המשטרה או להחזירם לאדם שממנו נתפסו.
- סמכויות נלוות 14.ג.** (א) סירב אדם לדרישת הזדהות, לדרישת הפקדת חפץ, לחיפוש או לתפיסה לפי הוראות חוק זה, רשאי מי שמוסמך להפעיל את הסמכויות האמורות, לפעול בדרכים אלה:
- (1) למנוע מאותו אדם כניסה למשכן הכנסת או לרחבה או למנוע את הכנסתם של כלי רכב, מטען או טובין אחרים, למשכן הכנסת או לרחבה, הכל לפי הענין; הוראות סעיף 12ב יחולו על פעולה לפי פסקה זו;
- (2) להוציא ממשכן הכנסת או מהרחבה את האדם, כלי הרכב, המטען או הטובין האחרים, הכל לפי הענין.
- (ב) אין בהפעלת הסמכויות לפי סעיף קטן (א) כדי לגרוע מהסמכות לבצע את החיפוש או התפיסה על אף הסירוב, או משאר הסמכויות לפי חוק זה.
- סמכות להשתמש בכוח (תיקון מס' 6)** 15. סדרן או איש משמר הכנסת יהיו רשאים להשתמש בכוח במידה הדרושה למילוי תפקידיהם.

- מתחם נוסף - 15א. (א)**
הגדרתו והחלת הוראות עליו (תיקון מס' 11)
- לא תתקיים ישיבה של הכנסת או של ועדה מועדותיה או אירוע מטעם הכנסת במתחם נוסף, אלא אם כן הוגדר המתחם הנוסף לפי הוראות סעיף קטן (ב), הוחלו עליו הוראות סעיף קטן (ג) ונקבע בו שילוט מתאים.
- (ב)** יושב ראש הכנסת, בהתייעצות עם הסגנים ועם קצין הכנסת, ובתיאום עם משטרת ישראל, שירות הביטחון הכללי וצבא הגנה לישראל, יגדיר מתחם נוסף באופן שיכלול את השטח המצומצם ביותר ההכרחי לשם שמירה על הסדר והביטחון בו.
- (ג)** לשם שמירה על הסדר והביטחון במתחם הנוסף, רשאי יושב ראש הכנסת, בהתייעצות עם קצין הכנסת ובתיאום עם הגופים האמורים בסעיף קטן (ב), להחיל את הוראות סעיפים 3 עד 5, 10 עד 12, 12א, 12ב, 14, 14א, 14ב, 14ג ו-15, כולן או חלקן, על מתחם נוסף; החליט יושב ראש הכנסת כאמור, יחולו אותן הוראות על המתחם הנוסף כאילו היה חלק ממשכן הכנסת, בשינויים המחויבים.
- (ד)** על אף הוראות סעיף קטן (א), רשאי יושב ראש הכנסת לקבוע, במקרים מיוחדים, כי ישיבה של הכנסת או של ועדה מועדותיה תתקיים מחוץ למשכן הכנסת ורחבתו, במקום שקבע, אף אם אינו מתחם נוסף.
- 15ב. (א)**
הזדהות אדם מוסמך (תיקון מס' 11)
- אדם מוסמך יענוד, בעת מילוי תפקידו, תג זיהוי גלוי לעין הנושא את שמו, שם משפחתו ותפקידו, ואם אינו לבוש מדים ומשתמש בסמכויות לפי חוק זה כלפי אדם, יזהה עצמו לפניו, בציון פרטי זהות ובהצגת תעודת המינוי שלו או תעודה המעידה על תפקידו ועל סמכויותיו.
- (ב)** אדם מוסמך ימסור את פרטי הזהות לבקשת כל אדם, בכל ענין הקשור לתפקידו לפי חוק זה, בין אם הוא לבוש מדים ובין אם לאו.

(ג) בסעיף זה, "פרטי זהות" - שם, שם משפחה ותפקיד.

סייג לאחריות (תיקון מס' 11) 15ג. אדם מוסמך לא יישא באחריות פלילית או אזרחית למעשה או למחדל שעשה בתום לב ובאופן סביר במסגרת תפקידו ולשם מילוי; ואולם אין בהוראות סעיף זה כדי לגרוע מאחריות משמעתית לפי כל דין.

תקיפת אדם מוסמך (תיקונים מס' 6, 11 ו-12) 16. התוקף אדם מוסמך כשהוא ממלא תפקידו כדין או המפריע לאדם מוסמך במילוי תפקידו או מכשילו בכך, רואים אותו כאילו עשה כאמור כלפי שוטר (כמשמעותו בפקודת המשטרה), ויחול עליו החוק לתיקון דיני העונשין (תקיפת שוטרים), התשי"ב-1952⁴³⁴.

פרק ג' 1: הסדרת התנועה

הגדרות (תיקון מס' 10) 16א. בפרק זה -
"ברירת משפט", "הודעת תשלום קנס" - כמשמעותם בחוק סדר הדין הפלילי [נוסח משולב], התשמ"ב-1982 (להלן - חוק סדר הדין הפלילי);

"גורר מורשה", "רכב מנועי" - כמשמעותם בפקודת התעבורה (להלן - פקודת התעבורה);

"עבירת תעבורה" - כהגדרתה בפקודת התעבורה, ובלבד שענינה אי ציות לתמרור או אי ציות להוראות בדבר הכוונה של תנועת רכב, חנייתו או עצירתו.

הסדרת התנועה (תיקון מס' 10) 16ב. קצין הכנסת, או מי שיושב ראש הכנסת הסמיכו לכך, רשאי לקבוע את הסדרי התנועה והחניה ברחבת הכנסת לפי פקודת התעבורה, ולשם כך יהיו לו כל הסמכויות הנתונות לפי הפקודה האמורה למפקח על התעבורה, לקצין משטרה ולרשויות התימור.

⁴³⁴ כיום - סימן ג' בפרק ט' לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

- סמכות לצורך הכוונת תנועת רכב (תיקון מס' 10)** 16ג. לצורך הכוונת תנועת רכב, חנייתו או עצירתו ברחבת הכנסת, תהיה לקצין הכנסת או לאיש משמר הכנסת שקצין הכנסת הסמיכו לכך לאחר שקיבל הכשרה מתאימה, כל סמכות הנתונה לפי כל דין לשוטר.
- סמכות למסור הודעת תשלום קנס (תיקון מס' 10)** 16ד. (א) קצין הכנסת, או איש משמר הכנסת שקצין הכנסת הסמיכו לפי סעיף 16ג, שיש לו יסוד להניח כי אדם פלוני עבר ברחבת הכנסת עבירת תעבורה ברכב מנועי שהיא עבירה של ברירת משפט, רשאי למסור לו הודעת תשלום קנס.
- (ב) דין הודעת תשלום קנס שנמסרה בהתאם להוראות סעיף קטן (א), כדין הודעת תשלום קנס שנמסרה על ידי שוטר והוראות לפי סעיפים 228 עד 230 לחוק סדר הדין הפלילי יחולו לעניין זה, בשינויים המחויבים.
- אחריות לחניה (תיקון מס' 10)** 16ה. (א) קצין הכנסת רשאי להורות על גרידתו או על העברתו של רכב מנועי, העומד ברחבת הכנסת במקום שהעמדתו אסורה, או בנסיבות שיש בהן כדי הפרת סדרי התנועה או בטיחותה, או שההרחקה דרושה לשם הסדרת התנועה או לבטיחותה או לבטיחות הציבור ברחבת הכנסת.
- (ב) גרירת הרכב או העברתו תיעשה על ידי איש משמר הכנסת או על ידי גורר מורשה, למקום אחר, בין בתחום רחבת הכנסת ובין מחוצה לה; הגרירה או ההעברה תיעשה תוך נקיטת אמצעי זהירות סבירים הדרושים כדי להבטיח את בטיחות הרכב.
- (ג) הוראות סעיף 70א(ד), (ו) ו-(ז) לפקודת התעבורה יחולו, בשינויים המחויבים, על גרירת רכב או על העברתו לפי סעיף זה.
- דרך בתחום רחבת הכנסת (תיקון מס' 10)** 16ו. לענין פרק זה, דין כל מקום בתחום רחבת הכנסת שבו יכול לנוע רכב מנועי, כדין "דרך" כהגדרתה בפקודת התעבורה.

פרק ד': אנשי משמר הכנסת

- תנאי שירות** 17. קבלת אנשי משמר הכנסת לשירות ותנאי שירותם
(תיקון מס' 6) יהיו כקבלת שוטרים לשירות וכתנאי שירותם,
בתיאומים שקבע יושב ראש הכנסת⁴³⁵.

⁴³⁵ יושב ראש הכנסת קבע תיאומים בעניינים אלה:

- (1) דרגות ושכר שומרים - 21.11.82 (י"פ התשמ"ה, עמ' 178); תיקון מס' 1 - 13.12.84 (י"פ התשמ"ה, עמ' 958); תיקון מס' 2 - 7.1.88 (י"פ התשמ"ה, עמ' 1921).
- (2) סיווג וקידום מקצועי - 12.6.84 (י"פ התשמ"ה, עמ' 178); תיקון מס' 1 - 4.2.86 (י"פ התשמ"ז, עמ' 1020); תיקון מס' 2 - 1.8.88 (י"פ התשמ"ה, עמ' 2980).
- (3) פיטורי שומרים - 19.7.84 (י"פ התשמ"ה, עמ' 178).
- (4) העסקת שומרים בארועים - 4.2.86 (י"פ התשמ"ו, עמ' 1674).
- (5) החזר הוצאות שיחות טלפוניות - 23.2.86 (י"פ התשמ"ו, עמ' 1674).
- (6) תוספת דריכות, תוספת שיאור ותוספת ותק פעילות לשומרי הכנסת - 3.2.87 (י"פ התשמ"ז, עמ' 1527); תיקון מס' 1 - 7.1.88 (י"פ התשמ"ח, עמ' 1921).
בוטלו ב-2.12.96 (י"פ התשנ"ז, עמ' 994).
- (7) גרירת תוספת תמריץ ותוספת קצינים מקצועיים - 13.5.90 (י"פ התש"ן, עמ' 2858).
- (8) תנאים להעלאה בדרגה - 15.4.92 (י"פ התשנ"ב, עמ' 3157); תיקון מס' 1 - 10.11.93 (י"פ התשנ"ד, עמ' 943). בוטלו ב-21.11.94 (י"פ התשנ"ה, עמ' 947).
- (9) תוספת קצינים מקצועיים ותוספת קצינים טכניים (י"פ התשנ"ב, עמ' 3778); תיקון מס' 1 - 10.11.93 (י"פ התשנ"ד, עמ' 943).
- (10) השתתפות בשכר דירה של שומרים הגרים מחוץ לירושלים - 10.11.92 (י"פ התשנ"ד, עמ' 943). בוטלו ב-12.2.25 (י"פ התשפ"ה, עמ' 3666).
- (11) גיוס שומרים - 10.11.93 (י"פ התשנ"ד, עמ' 944). בוטלו ב-8.7.98 (י"פ התשנ"ח, עמ' 4654).
- (12) תשלום מקדמה על חשבון מענק פרישה 3.2.97 (י"פ התשנ"ז, עמ' 2326).
- (13) פתיחת דרגה אזרחית לניצבים - 19.5.98 (י"פ התשנ"ח, עמ' 3859). בוטלו ב-27.11.24 (י"פ התשפ"ה, עמ' 1506).
- (14) שימוש ברכב פרטי לצורכי תפקיד - 31.3.87 (י"פ התשמ"ז, עמ' 1516); תיקון מס' 1 - 9.2.98 (י"פ התשמ"ח, עמ' 1921); תיקון מס' 2 - 1.11.88 (י"פ התשמ"ט, עמ' 451); תיקון מס' 3 - 15.4.92 (י"פ התשנ"ב, עמ' 3156); תיקון מס' 4 - 10.11.93 (י"פ התשנ"ד, עמ' 943); תיקון מס' 5 - 17.5.94 (י"פ התשנ"ד, עמ' 3546). בוטלו ב-16.5.99 (י"פ התשנ"ט, עמ' 4886).
- (15) שימוש ברכב פרטי לצורכי תפקיד - 16.5.99 (י"פ התשנ"ט, עמ' 4886); תיקון מס' 1 - 21.9.05 (י"פ התשס"ו, עמ' 1844); תיקון מס' 2 - 5.2.2006 (י"פ התשס"ו, עמ' 1924); תיקון מס' 3 - 19.6.17 (י"פ התשע"ז, עמ' 7408).
- (16) שיפוט משמעת של אנשי משמר הכנסת 13.3.02 (י"פ התשס"ב, עמ' 2070).

18. **שעות עבודה ומנוחה (תיקון מס' 6)**
 חוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951, לא יחול על העבדתם של אנשי משמר הכנסת.
19. **שיפוט משמעת (תיקונים מס' 6, 11, 12, 14 ו-15)**
 לענין חובת משמעת ושיפוט משמעת דין איש משמר הכנסת כדין שוטר לפי חוק המשטרה, התשס"ו-2005 (בסעיף זה - חוק המשטרה) ובפקודת המשטרה (נוסח חדש), התשל"א-1971 (בסעיף זה - פקודת המשטרה), אולם סמכויות שר המשטרה יהיו נתונות ליושב ראש הכנסת וסמכויות המפקח הכללי - לקצין הכנסת, והכל בשינויים המחוייבים לפי הענין ובתיאומים שיקבע יושב ראש הכנסת וכן בשינויים אלה בחוק המשטרה ולענין פסקה (10) - בפקודת המשטרה:

(1) בסעיף 1, בהגדרה "קצין שיפוט בכיר", במקום "ניצב משנה" יבוא "סגן גונן";

-
- (17) פסלות קצין הכנסת או ממלא מקומו מלישב בדין כשופט או כדן יחיד - 11.5.10 (י"פ התש"ע, עמ' 2936).
- (18) הגדלת תקופת שירות של אנשי משמר הכנסת - 28.1.13 (י"פ התשע"ג, עמ' 2952).
- (19) הענקת מענק התייעלות לקצין הכנסת - 17.1.13 (י"פ התשע"ג, עמ' 4222).
- (20) תוספת שיטור חדש - 8.8.13 (י"פ התשע"ג, עמ' 7816); תיקון מס' 1 - 3.4.17 (י"פ התשע"ז, עמ' 7408).
- (21) הענקת פרסי הצטיינות לאנשי משמר הכנסת - 8.3.16 (י"פ התשע"ו, עמ' 4948).
- (22) תנאי שכר ודרגות - 3.4.17 (י"פ התשע"ז, עמ' 7408); תיקון מס' 1 - 12.2.25 (י"פ התשפ"ה, עמ' 3664).
- (23) מענק לאיש משמר הכנסת שסיים את שירותו - 23.9.19 (י"פ התשע"ט, עמ' 15126).
- (24) השתתפות בשכר לימוד - 23.9.19 (י"פ התשע"ט, עמ' 15127).
- (25) פתיחת דרגה אזורית וקביעת רמת פעילות לקצין הכנסת - 27.11.24 (י"פ התשפ"ה, עמ' 1506); תיקון מס' 1 - 12.2.25 (י"פ התשפ"ה, עמ' 3666).
- (26) מענקי גיוס - 12.2.25 (י"פ התשפ"ה, עמ' 3664).
- (27) מענקי שימור - 12.2.25 (י"פ התשפ"ה, עמ' 3664).
- (28) מענק "חבר מביא חבר" - 12.2.25 (י"פ התשפ"ה, עמ' 3665).
- (29) השתתפות בשכר דירה - 12.2.25 (י"פ התשפ"ה, עמ' 3666).
- (30) תוספת רמת פעילות - 12.2.25 (י"פ התשפ"ה, עמ' 3666).

(2) בסעיף 27, במקום "קצין משטרה שדרגתו תיקבע בפקודות משטרת ישראל", יבוא "קצין שיפוט בכיר או עורך דין אחר שאינו עובד הלשכה המשפטית של הכנסת,";

(3) בסעיף 42, במקום "המפקח הכללי" יבוא "יושב ראש הכנסת";

(4) במקום האמור בסעיף 43 יבוא "יושב ראש הכנסת ימנה נשיא לבית הדין למשמעת שהוא עורך דין עובד הלשכה המשפטית של הכנסת.";

(5) בסעיף 44 -

(א) בסעיף קטן (א), במקום "שהם קציני משטרה בכירים, מהם שניים לפחות משפטנים" יבוא "שהם עורך דין שהוא עובד הלשכה המשפטית של הכנסת ושני קציני שיפוט בכירים";

(ב) בסעיף קטן (ב) -

(1) במקום האמור בפסקה (1) יבוא "עורך דין שהוא עובד הלשכה המשפטית של הכנסת וקצין שיפוט בכיר";

(2) בפסקה (2), המילים "בהסכמת שר המשפטים" - יימחקו;

(6) לענין סעיף 55, היועץ המשפטי לכנסת יהיה נשיא בית הדין לערעורים;

(7) לענין סעיף 56, הרכב מותב בית הדין לערעורים יהיה נשיא בית הדין, קצין הכנסת ועורך דין שהוא עובד הכנסת או גמלאי הכנסת;

(8) בסעיף 67(א), ברישה, במקום "שקבע המפקח הכללי" יבוא "שקבע קצין הכנסת, בהסכמת המפקח הכללי";

(9) בסעיף 71(ב), במקום "לקרן הכללית של משטרת ישראל" יבוא "לקרן התרבות של משמר הכנסת";

(10) בסעיף 77 לפקודת המשטרה, במקום "קצין משטרה בכיר" יבוא "סגן גונן ומעלה".

20. **גימלאות לאנשי משמר (תיקונים מס' 8-16)**
לענין הזכות לגימלה לפי חוק שירות המדינה (גימלאות), התשט"ו-1955, דין איש משמר הכנסת כדין שוטר, בשינויים המחויבים על פי הענין ובתיאומים שקבע יושב ראש הכנסת, והסמכויות הניתנות בחוק האמור למפקח הכללי של המשטרה ולשר לביטחון הפנים יהיו נתונות ליושב ראש הכנסת.⁴³⁶

21. **תגמולים לאנשי משמר (תיקונים מס' 2, 17-16)**
(א) אירעה לאיש משמר הכנסת פגיעה מזכה לפי חוקי השיקום, יהיה דין איש משמר הכנסת, לענין חוק המשטרה (נכים ונספים), התשמ"א-1981, כדין שוטר ודין בני משפחתו לרבות ארוסתו כהגדרתה בסעיף 35ב(א) לחוק משפחות חיילים שנספו במערכה (תגמולים ושיקום), התש"י-1950, של איש משמר הכנסת שנפטר כדין בני משפחתו ודין ארוסתו של שוטר שנפטר, בשינויים המחויבים לפי הענין ובתיאומים שקבע יושב ראש הכנסת, וסמכות הניתנת בחוק האמור לשר הפנים תהיה נתונה ליושב ראש הכנסת.

⁴³⁶ יושב ראש הכנסת קבע תיאומים בענין הגדלת תקופת שירות של אנשי משמר הכנסת - 28.1.13 (י"פ התשע"ג, עמ' 2952).

⁴³⁷ (1) הוראות תחילה תחולה, הוראות מעבר וצווים ראשונים לענין סעיף 21 בנוסח זה, כפי שהוחלף בסעיף 43 לחוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו-2018), התשע"ז-2016:

(א) תחילתו של סימן זה ביום א' באייר התשע"ז (27 באפריל 2017) (בסעיף זה - יום התחילה).

(ב) אירעה לאיש משמר הכנסת, תוך כדי השירות ועקב השירות, פגיעה שאינה פגיעה מזכה לפי חוקי השיקום ואינה פגיעת איבה, יחולו לעניין זה הוראות פרק ה' לחוק הביטוח הלאומי וכן יחולו, בשינויים המחויבים, הוראות סעיפים 295א(ה) עד (ח) ו-295ב לחוק האמור.

(ג) בסעיף זה -

"חוק הביטוח הלאומי" - חוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995;

"פגיעה מזכה לפי חוקי השיקום" - כהגדרתה בסעיף 295א(א) לחוק הביטוח הלאומי;

"פגיעת איבה" - כהגדרתה בחוק התגמולים לנפגעי פעולות איבה, התש"ל-1970.

(ב) הוראות סימן זה יחולו על תביעה להכרה לפי חוק משפחות חיילים או חוק הנכים, לפי העניין, בשל חבלה שאירעה מיום התחילה ואילך ועל תביעה כאמור בשל מחלה או החמרת מחלה, שהוגשה מיום התחילה ואילך.
(ג) על אף האמור בסעיף קטן (ב), הוראות סימן זה לא יחולו על אלה:

(1) תביעה להכרה בשל מחלה או החמרת מחלה שהתגלו לפני יום כ"ט בטבת התשע"ד (1 בינואר 2014);
(2) על החמרה של נכות שהוכרה לפי חוק הנכים.

(ד) הוגשה לפני יום התחילה תביעה להכרה לפי חוק משפחות חיילים או חוק הנכים, לפי העניין, בשל מחלה או החמרת מחלה, ימשיך לחול, לגבי אותה המחלה או החמרת מחלה, לפי העניין, הדין שחל לגביה ערב יום התחילה, ולא יחולו לגביה הוראות סימן זה.

(ה) צווים ראשונים לפי פסקה (3) להגדרה "מחלת שירות" שבסעיף 1 לחוק משפחות חיילים כנוסחו בסעיף 139(ד) לחוק זה ולפי פסקה (4) להגדרה "מחלת שירות" שבסעיף 1 לחוק הנכים כנוסחו בסעיף 40(1)ב) לחוק זה יובאו לאישור ועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת, בתוך 60 ימים מיום פרסומו של חוק זה.

(2) נוסח סעיף 21 לפני החלתו בתיקון מס' 17: "לענין חוק המשטרה (נכים ונספים), התשמ"א-1981, דין איש משמר הכנסת כדין שוטר ודין בני משפחתו של איש משמר הכנסת שנפטר כדין בני משפחתו של שוטר שנפטר, בשינויים המחויבים על פי העניין ובתיאומים שקבע יושב ראש הכנסת, וסמכות הניתנת בחוק האמור לשר לביטחון הפנים תהיה נתונה ליושב ראש הכנסת."

22. זכויות יתר (תיקון מס' 6)
איש משמר הכנסת זכאי לכל זכות יתר המוענקת כדין לשוטר, והוא הדין לכל פטור או הנחה ממס, מאגרה, מארנונה או מהיטל אשר שוטר זכאי להם על פי הדין.

פרק ה': עונשין

23. דין החזקת חפץ אסור ללא היתר ועשיית מהומה (תיקון מס' 11)
ואלה דינם מאסר שנתיים⁴³⁸ :
(1) העובר על הוראות סעיף 5 ;
(2) משתתף באסיפה או בתהלוכה ברחבת הכנסת בניגוד לסעיף 7(ב), המתפרץ או החודר או המסתנן למשכן הכנסת ;
(3) הנכנס בין כדין ובין שלא כדין, למשכן הכנסת או לרחבה ועשה בתוכם מעשה כדי לאפשר למשתתפים באסיפה או בתהלוכה להתפרץ, להיכנס או להסתנן למשכן הכנסת או לרחבה, בין שהוא עצמו השתתף באסיפה או בתהלוכה ובין שלא השתתף בהן.
24. דין מבצע תפקיד ציבורי ללא רשות והשתתפות באסיפה או בתהלוכה
ואלה דינם מאסר שנה⁴³⁹ :
(1) העובר על הוראות סעיף 6 ;
(2) המשתתף באסיפה או בתהלוכה במשכן הכנסת או ברחבה בניגוד לסעיף 7(ב).
25. דין המפר הוראות אחרות (תיקון מס' 6)
ואלה דינם מאסר חודש ימים או קנס 500 לירות⁴⁴⁰ :
(1) הנכנס למשכן הכנסת, לרחבה או לאולם ישיבות המליאה ללא היתר לפי סעיפים 3 או 4 ;
(2) העובר על הוראות הסעיפים 7(א), 7(ג) ;

⁴³⁸ או קנס בגובה שנקבע בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

⁴³⁹ או קנס בגובה שנקבע בסעיף 61(א)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

⁴⁴⁰ הקנס הוגדל - ר' סעיף 61(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

(3) המפר הוראות שניתנו כדין מאת קצין הכנסת או מאת סדרן או איש משמר הכנסת ;

(4) המפר הוראות יושב ראש הכנסת לפי סעיף 2 ולא נקבע בחוק זה עונש אחר לאותה עבירה.

פרק ו': שונות

26. **הגשת תביעה פלילית**
לא תוגש תביעה פלילית נגד אדם בשל עבירה על חוק זה, ולא יהא היועץ המשפטי לממשלה רשאי לצוות על הפסקת הליכים שנפתחו - אלא על דעת יושב ראש הכנסת.

27. **תחולת החוק (תיקונים מס' 4 ו-18)**
(א) הוראות חוק זה, פרט לסעיף 5, אינן חלות על -
(1) נשיא המדינה ;

(2) חברי הכנסת.

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א) יחולו הוראות סעיף 7 גם על חברי הכנסת, אולם לענין זה לא יחולו עליהם הוראות פרק ה'; עבר חבר הכנסת על הוראות סעיף 7, יובא העניין בידי יושב ראש הכנסת לוועדת האתיקה של חברי הכנסת.

(ג) הוראות סעיף זה יחולו גם על שרים וסגני שרים שאינם חברי הכנסת.

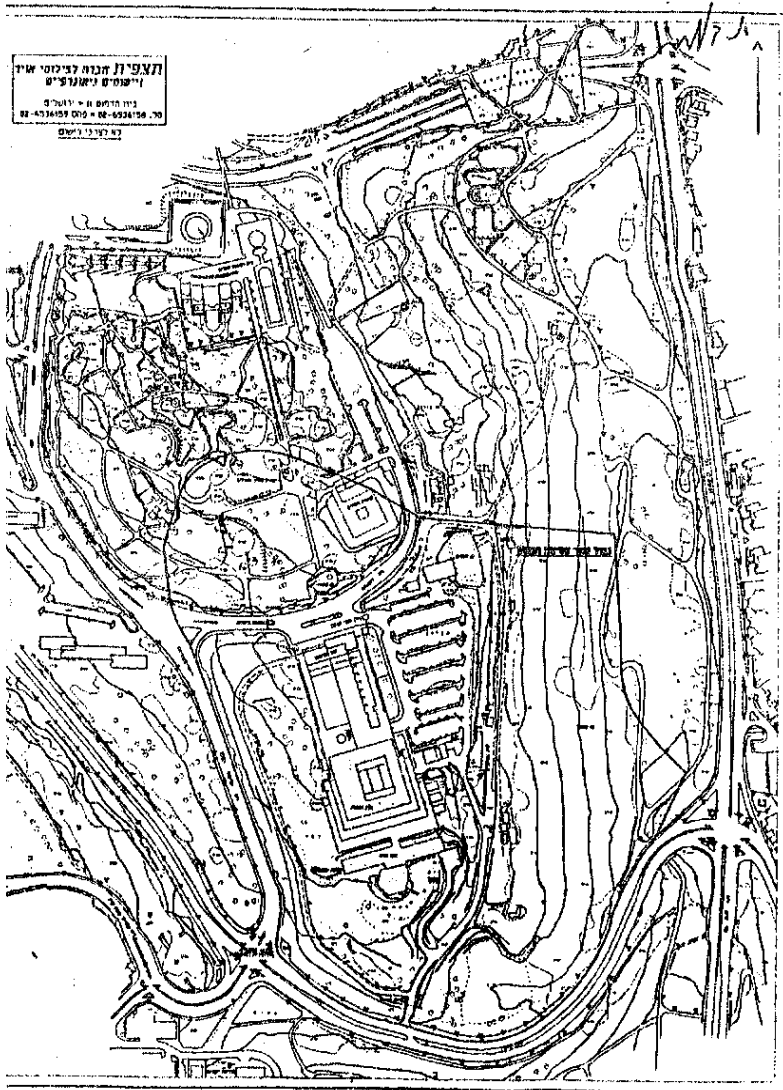
28. **תנאי שירות של סדרנים**
דין הסדרנים, בין שנתקבלו לשירות לפני תחילת חוק זה ובין לאחר מכן, לענין קבלה לשירות ותנאי שירות, לרבות הזכות לגימלה ולענין חובת משמעת ושיפוט משמעת, כדין עובדי המדינה.

29. **מילוי מקומו של יושב ראש הכנסת**
בזמן ישיבות הכנסת בהעדר יושב ראש הכנסת ימלא יושב ראש הישיבה את מקום יושב ראש הכנסת לענין חוק זה.

- ועדת הבחירות המרכזית (תיקון מס' 1)** 29א. יושב ראש הכנסת יכול להרשות, בתנאים שיקבע, לוועדת הבחירות המרכזית לכנסת לנהל פעולותיה, כולן או מקצתן, במשכן הכנסת וברחבתו.⁴⁴¹
- הסדרת פעולתם של שדלנים (תיקונים מס' 5 ו-13)** 29ב. [בוטל - תיקון מס' 13]⁴⁴².
- אצילת סמכויות (תיקונים מס' 6 ו-11)** 30. (א) יושב ראש הכנסת רשאי לאצול בכתב לסגן יושב ראש הכנסת את סמכויותיו לפי סעיפים 3(ב), 4, 6 ו-7 אם דרך כלל ואם לענין מסויים ואם לשעה.
- (ב) [בוטל].
- ביצוע ותקנות** 31. יושב ראש הכנסת ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, באישורה של ועדת הכנסת, להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו.⁴⁴³
- ביטול** 32. חוק חסינות בנייני הכנסת, התשי"ב-1952 - בטל.
- הוראות מעבר (תיקון מס' 6)** 33. מי שנתמנה להיות איש משמר הכנסת על פי חוק חסינות בנייני הכנסת, התשי"ב-1952, והוא עודנו בשירות, רואים אותו כאילו נתמנה להיות איש משמר הכנסת על פי חוק זה, ותקופת שירותו כשומר תובא בחשבון לענין זכותו לגימלאות לפי חוק שירות המדינה (גימלאות), התשט"ו-1955.
-
- ⁴⁴¹ ר' תקנות משכן הכנסת ורחבתו (פעולות ועדת הבחירות המרכזית), התשל"ז-1977.
- ⁴⁴² הנוסח לפני ביטולו בתיקון מס' 13 - " (א) יושב ראש הכנסת רשאי להסדיר בתקנות, באישור ועדת הכנסת, את פעולתם של שדלנים במשכן הכנסת. (ב) בסעיף זה, "שדלן" - מי שנוקט, דרך עיסוק, בפעולות לשכנוע חבר הכנסת בעניני חקיקה והחלטות הכנסת." מכוח סעיף זה נקבעו תקנות משכן הכנסת ורחבתו (הסדרת פעולתם של שדלנים), התשנ"ד-1994. ביטול הסעיף בתוקף מיום 9.7.2008.
- ⁴⁴³ ר' תקנות משכן הכנסת ורחבתו (הפגנות ותהלוכות), התשכ"ח-1968, תקנות משכן הכנסת ורחבתו (היתרי כניסה), התשל"א-1971, וכן תקנות משכן הכנסת ורחבתו (פעולות ועדת הבחירות המרכזית), התשל"ז-1977.

(תיקון מס' 10)

תוספת
(סעיף 1)
גבולות רחבת הכנסת

תקנות משכן הכנסת ורחבתו (היתרי כניסה), התשל"א-1971⁴⁴⁴

בתוקף סמכותי לפי סעיף 31 לחוק משכן הכנסת ורחבתו, התשכ"ח-1968, ושאר הסמכויות הנתונות לי לפי כל דין, ובאישור ועדת הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

1. **בקשת היתר**
בקשה להיתר כניסה לשטח משכן הכנסת שהכניסה אליו לא הותרה לפי תקנות משכן הכנסת ורחבתו (שטחים מותרים בכניסה), התשכ"ח-1968 (להלן - בקשה להיתר), תוגש לקצין הכנסת או לעובד אחר של הכנסת שקבע יושב ראש הכנסת.
2. **תקופת ההיתר (תיקון מס' 1)**
היתר כניסה יהיה חד-פעמי או, אם הנסיבות מצדיקות זאת - לתקופה, אך שלא תעלה על שנתיים.
3. **פרטים בבקשה להיתר**
(א) בבקשה להיתר יפורטו שמו ומענו של המבקש, מספר הזהות שלו במרשם האוכלוסין, וכשאינו תושב ישראלי או אזרח - מספר דרכונו או תעודת המסע שלו, מטרת ביקורו, והאזורים שבשטח המשכן שבהם הוא רוצה להיכנס.
- (ב) המבקש היתר חד פעמי ימסור את הפרטים האמורים בעל פה, והמבקש היתר לתקופה יגיש את הבקשה בכתב ויצרף לה תמונה.
4. **פרטים בבקשה להיתר של קבוצה**
בבקשה להיתר שנועדה לקבוצת מבקרים, שמטרתה ביקור בכנסת או פגישה עם חבר הכנסת, יפורטו שם האחראי על הקבוצה ומארגן הביקור או הפגישה וכן - אם דרש זאת קצין הכנסת - שמות המבקרים ומספרי הזהות שלהם או מספרי הדרכונים או תעודות המסע.

⁴⁴⁴ ק"ת התשל"א, עמ' 1604; תיקון מס' 1 - ק"ת התשמ"ז, עמ' 181; תיקון מס' 2 - ק"ת התשנ"ח, עמ' 101; תיקון מס' 3 - ק"ת התשע"ד, עמ' 1808.

פרטים נוספים 5. קצין הכנסת, או מי שהוא הסמיך לכך, רשאי לדרוש ממבקש היתר פרטים נוספים על האמורים בתקנות 2 ו-3 וכן ראיות להנחת דעתו לאימות הפרטים שבבקשה.

היתרים קבועים 6. (א) ואלה רשאים לבקש היתר לתקופה:

(1) מי שמועסק באופן קבוע בשירותים הניתנים במשכן הכנסת;

(2) עובד המדינה לשם מילוי תפקידו, ובלבד שבא על כך אישור השר הממונה על אותו עובד או מי שהשר מינהו לכך;

(3) עורך עתון יומי בישראל וכן עתונאי, בעל תעודת עתונאי בת-תוקף שהוצאה על ידי לשכת העתונות הממשלתית והמועסק בקביעות על ידי עתון יומי בישראל, וכתב חוץ, המייצג סוכנות ידיעות בינלאומית, תחנת שידור או תחנת טלוויזיה שתפקידם כולל סיקור הכנסת;

(4) חבר הכנסת לשעבר;

(5) בן משפחה של חבר הכנסת;

(6) עובדי הסיעות שבכנסת;

(7) אנשי ציבור שבתוקף תפקידם עליהם להיפגש לעתים מזומנות עם חברי הכנסת.

(ב) מותר לתת היתר כניסה גם למי שאינו נמנה עם המפורטים בתקנת משנה (א), אם אישר זאת יושב ראש הכנסת.

צורת ההיתר 7. ההיתר לפי תקנות אלה יהיה בצורה שבתוספת.

8. **הצגת ההיתר** מי שנכנס למשכן הכנסת ישא עמו את ההיתר ויציגנו לשומר או לסדרן בכל עת שיידרש לכך.
9. **החזרת היתרי כניסה חד-פעמיים** מי שקיבל היתר חד-פעמי ימסרנו לסדרן עם צאתו מבניין הכנסת.
10. **החזרת היתרי כניסה קבועים** מי שקיבל היתר כניסה לתקופה יחזירנו לקצין הכנסת אם אירע אחד מאלה:
- (1) תקפו של ההיתר פג;
 - (2) בעל ההיתר חדל למלא את התפקיד שלשם מילויו קיבל את ההיתר;
 - (3) קצין הכנסת דרש זאת.
11. **מכשירי צילום והקלטה (תיקון מס' 3)** קצין הכנסת רשאי להורות על כללים והגבלות לעניין הכנסה של מכשיר המשמש לצילום או להקלטה למשכן הכנסת והשימוש בו בתחומי המשכן.
12. **איסור כניסה לאזורים שלא צוינו** לא ייכנס אדם אלא לאזור שצויין בהיתר.
13. **עונשין** מי שלא החזיר היתר כניסה על פי הוראות תקנות 9 ו-10, דינו - מאסר חודש ימים או קנס 500 לירות.
14. **השם** לתקנות אלה ייקרא "תקנות משכן הכנסת ורחבתו (היתרי כניסה), התשל"א-1971".

תוספת
(תקנה 7)

צורת היתר הכניסה

פני היתר הכניסה (היתר קבוע)

היתר כניסה למשכן הכנסת

בתוקף _____

שם: _____

תפקיד: _____

תמונה מוסד: _____

תעודת זהות: _____

יעד: _____

פני היתר הכניסה (היתר חד פעמי)

היתר כניסה חד פעמי למשכן הכנסת

שם: _____

זיהוי: _____
(תעודת זהות או דרכון, ארץ ומספר)

מטרת הביקור: _____

שטחים מותרים בכניסה: _____

גב היתר הכניסה

חוק משכן הכנסת ורחבתו, התשכ"ח-1968

היתר כניסה למשכן הכנסת

(סעיף 3(א) לחוק)

1. היתר זה ניתן על פי הוראות חוק משכן הכנסת ורחבתו, התשכ"ח-1968 והתקנות שהותקנו לפיו.

2. על פי היתר זה מותר להיכנס אל יציע האורחים, קומת הועדות, מזנון עובדי הכנסת, מסעדת חברי הכנסת, אולם המליאה, חדרי העתונאים, הספריה, קומת המשרדים, קומת הממשלה, כל אזורי הכנסת⁴⁴⁵.

3. להלן הוראות סעיפים 5, 6 ו-10 לחוק:

"איסור לשאת נשק 5. לא יכניס אדם נשק ולא יחזיקו בתוך משכן הכנסת או ברחבה אלא בהיתר מאת יושב ראש הכנסת.

פעולה שעובד ציבורי אינו רשאי לבצעה 6. עובד הציבור אינו רשאי לעשות במשכן הכנסת או ברחבה כל פעולה שהוא חייב או רשאי לבצעה במילוי תפקידו, אלא בהיתר מאת יושב ראש הכנסת, והעובדה שעובד הציבור פעל כאמור לפי הוראות הממונה עליו לא תשמש לו הגנה.

הוראות סדרן ואיש משמר הכנסת 10. סדרן או איש משמר הכנסת רשאים להורות לכל אדם לעשות מעשה או להימנע מעשותו כדי למלא אחר הוראות חוק זה או הוראות שניתנו לפיו.

4. יש להחזיר היתר זה בהתאם לקבוע בתקנה 10 לתקנות משכן הכנסת ורחבתו (היתרי כניסה), התשל"א-1971.

ראובן ברקת
יושב ראש הכנסת

י"ט באב התשל"א
(10 באוגוסט 1971)

⁴⁴⁵ מחק את המיותר (רשימות שונים לאזורים שונים לפי בחירתך).

**תקנות משכן הכנסת ורחבתו (הפגנות ותהלוכות),
התשכ"ח-1968⁴⁴⁶**

בתוקף סמכותי לפי סעיף 31 לחוק משכן הכנסת ורחבתו, התשכ"ח-1968, ובאישור ועדת הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

היתר למבקרים להלך יחד 1. (א) קבוצת מבקרים שמטרתה ביקור בכנסת, רשאית להלך יחד בשטח המותר בכניסה לפי תקנות משכן הכנסת ורחבתו (קביעת שטחים מותרים בכניסה), התשכ"ח-1968.

(ב) קבוצת מבקרים כאמור בתקנת משנה (א), רשאית להלך יחד בשטח האסור בכניסה, אם ניתן לה רשיון לבקר במשכן בהתאם לסעיף 3(ב) לחוק ובמקומות שנקבעו בהיתר.

רשיון להפגנות 2. (א) המבקש להפגין או לערוך תהלוכה במשכן הכנסת או ברחבה שלא לפי תקנה 1, יגיש בקשה על כך לקצין הכנסת לפחות ארבעים ושמונה שעות לפני המועד שנועד להפגנה או לתהלוכה.

(ב) בבקשה לפי תקנת משנה (א) יפורטו -

- (1) העורך את ההפגנה או התהלוכה;
- (2) המועד שנועד להפגנה או לתהלוכה ומשך הזמן שתארך;
- (3) מטרת ההפגנה או התהלוכה;
- (4) מספר האנשים המשווער שישתתפו בהפגנה או בתהלוכה;
- (5) מקום ההפגנה או התהלוכה;
- (6) סדרי הבטיחות שינקוט עורך ההפגנה או התהלוכה;

⁴⁴⁶ ק"ת התשכ"ח, עמ' 2224.

(7) הנואמים בהפגנה או בתהלוכה, ודרך
השמעת הנאומים ;

(8) סדרי התחבורה להפגנה או לתהלוכה,
וממנה.

לתקנות אלה ייקרא "תקנות משכן הכנסת ורחבתו
(הפגנות ותהלכות), התשכ"ח-1968".

השם 3.

קדיש לוז
יושב ראש הכנסת

כ' באב התשכ"ח
(14 באוגוסט 1968)

תקנות משכן הכנסת ורחבתו (פעולות ועדת הבחירות המרכזית), התשל"ז-1977⁴⁴⁷

בתוקף סמכותי לפי סעיף 31 לחוק משכן הכנסת ורחבתו, התשכ"ח-1968, ובאישור ועדת הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

- הגדרות** 1. בתקנות אלה -

"הועדה המרכזית" - כמשמעותה בסעיף 1 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969;

"עבודה נוספת" - עבודה של עובד הכנסת לאחר שעות עבודתו הרגילות או בתקופת חופשה שנתית העודפת על חופשה שנתית המגיעה לו לפי חוק חופשה שנתית, התשי"א-1951.
- פעולות הועדה המרכזית** 2. הרשה יושב ראש הכנסת לועדה המרכזית לנהל במשכן הכנסת ורחבתו, פעולותיה, כולן או מקצתן, כאמור בסעיף 29א לחוק (להלן - פעולות הועדה) יחולו הוראות אלה:
 - (1) יושב ראש הועדה המרכזית יעביר ליושב ראש הכנסת על פי דרישתו, סכומים לכיסוי תשלומים והוצאות הנובעים מפעולות הועדה;
 - (2) העסקת עובד הכנסת, על ידי הועדה המרכזית, בעבודה נוספת לצורך פעולות הועדה טעונה הסכמה מראש של יושב ראש הכנסת, או מי שהסמיך לכך ובתנאים שקבע.
- תנאים אחרים** 3. הוראות תקנה 2 יחולו בנוסף לכל תנאי שקבע יושב ראש הכנסת על פי סעיף 29א לחוק.
- השם** 4. לתקנות אלה ייקרא "תקנות משכן הכנסת ורחבתו (פעולות ועדת הבחירות המרכזית), התשל"ז-1977".

ישראל ישעיהו
יושב ראש הכנסת

י"ב באדר התשל"ז
(2 במרס 1977)

⁴⁴⁷ ק"ת התשל"ז, עמ' 1160.

**תקנות משכן הכנסת ורחבתו (שטחים מותרים ואסורים בכניסה),
התשכ"ח-1968⁴⁴⁸**

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 3(א) ו-31 לחוק משכן הכנסת ורחבתו, התשכ"ח-1968, ולאחר התייעצות עם סגני יושב ראש הכנסת, אני קובע לאמור:

השטחים המותרים בכניסה להולכי רגל 1. השטחים שבתחום החסינות המסומנים במפה שבתוספת בקווים מרוסקים מותרים בכניסה להולכי רגל שהם עוברי אורח, מטיילים או מבקרים.

כניסה לרכב 2. (א) השטחים שבתחום רחבת הכנסת אסורים בכניסה לרכב, למעט לרכב שלנהגו ניתן היתר כניסה עם רכב לשטח משכן הכנסת או לשטח רחבת הכנסת.

(ב) מי שניתן לו היתר כניסה עם רכב למשכן הכנסת או לרחבתו, יחנה את רכבו במקום שייעד לכך מראש קצין הכנסת, או במקום שיורה לו סדרן או איש משמר הכנסת.

(ג) בתקנה זו -

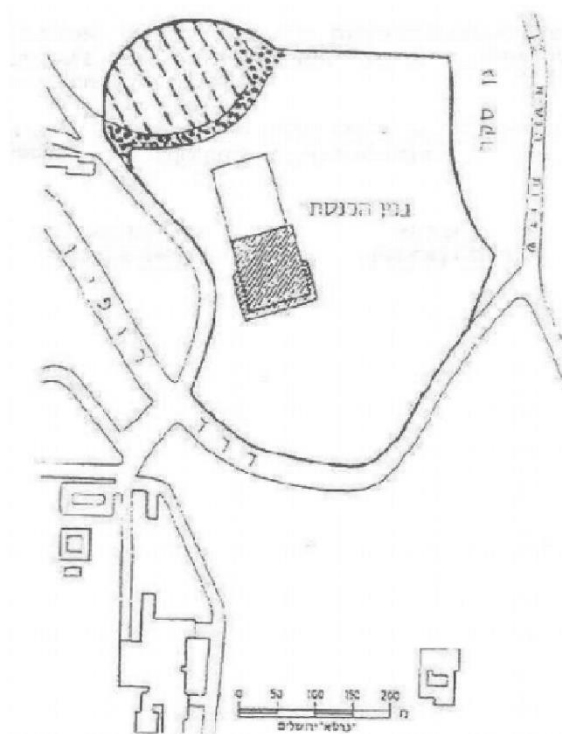
"נהג" - לרבות רוכב או מוביל רכב;

"רכב" - כהגדרתו בפקודת התעבורה.

⁴⁴⁸ ק"ת התשכ"ח, עמ' 2224; תיקון - ק"ת התשנ"ט, עמ' 28.

שטחים מותרים בכניסה

(תקנה 1)

קדיש לוז
יושב ראש הכנסת

כ' באב התשכ"ח
(14 באוגוסט 1968)

**תקנות משכן הכנסת ורחבתו (תשלום קנסות בדין משמעתי),
התשמ"א-1981⁴⁴⁹**

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 19 ו-31 לחוק משכן הכנסת ורחבתו, התשכ"ח-1968⁴⁵⁰, ושאר הסמכויות הנתונות לי לפי כל דין, ובאישור ועדת הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

תשלום קנסות בדין משמעתי 1. קנסות המוטלים על שומרים בדין משמעתי, ישולמו לקרן ההלוואות של שומרי הכנסת.

יצחק ברמן
יושב ראש הכנסת

כ"א בשבט התשמ"א
(26 בינואר 1981)

⁴⁴⁹ ק"ת התשמ"א, עמ' 478.

⁴⁵⁰ ס"ח התשכ"ח, עמ' 197; התשל"ז, עמ' 94.

תקנות משכן הכנסת ורחבתו (הסדרת פעולתם של שדלנים), התשנ"ד-1994⁴⁵¹

בתוקף סמכותי על פי סעיף 29 לחוק משכן הכנסת ורחבתו, התשכ"ח-1968, ואישור וצדת הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

1. הגדרות

בתקנות אלה –

"צנני חקיקה" – ניסוח, הטלה, אישור, הנחה, דיון או הצבעה בקשר להצעת חוק בכנסת או פועדה של הכנסת, או בקשר לתקנות הטענות אישור או הסכמה של הכנסת או של וצדה כאמור.
2. היתר יושב ראש הכנסת

לא יפעל שדלן בכנסת אלא בהיתר יושב ראש הכנסת.
3. כניסה למשכן

מי שקיבל היתר מיושב ראש הכנסת לפעול כשדלן בכנסת, יציין בבקשתו להיתר כניסה לכנסת כי הוא שדלן וכן יצהיר כי הוא מודע לתכונן של תקנות אלה.
4. איסורים

(א) אסור לשדלן –

 - (1) להביא חבר הכנסת למחוייבות אישית כלפי השדלן או שולחיו כי יביע או יפעל בדרך מסוימת;
 - (2) להטעות את חבר הכנסת ביחס לפועדה מהותית כלשהי בקשר לצנני חקיקה או החלטה של הכנסת;
 - (3) ליצור מצב מטעה של טעות או רצת הציבור בקשר לצנני חקיקה או החלטה של הכנסת.

(ב) שדלן שהסר איסור מהאיסורים המנויים בתקנות משנה (א), רשאי יושב ראש הכנסת לשלול את ההיתר שנתן לו לפעול כשדלן בכנסת.

עבד וייס
יושב ראש הכנסת

כ"א באדר התשנ"ד
(2 במאי 1994)

⁴⁵¹ ק"ת התשנ"ד, עמ' 876. הסעיף המסמך נמחק בתיקון מס' 13 לחוק המשכן.

פקודת סדרי השלטון והמשפט מס' 1 לשנת התש"ח-1948⁴⁵²

בתוקף הסמכות שנקבעה למועצת המדינה הזמנית בהכרזה על הקמת מדינת ישראל מיום ה' באייר התש"ח (14 במאי 1948) ובמנשר מאותו יום, מחוקקת בזה מועצת המדינה הזמנית לאמור:

פרק ראשון: השלטון

מועצת המדינה הזמנית (תיקונים מס' 1 ו-3) 1. (א) מועצת המדינה הזמנית מורכבת מהאנשים הנקובים בשמותיהם בתוספת לפקודה זו. נציגיהם של ערבים תושבי המדינה המכירים במדינת ישראל ישותפו במועצת המדינה הזמנית כפי שיוחלט על ידי המועצה; אי-השתתפותם במועצה לא תגרע מסמכותה.

(ב) מועצת המדינה הזמנית קובעת בעצמה את סדרי ישיבותיה ועבודתה.

(ג) ו-(ד) [בוטלו - תיקון מס' 3].

הממשלה הזמנית 2. (א) הממשלה הזמנית מורכבת מהאנשים הנקובים בשמותיהם בתוספת לפקודה זו. נציגיהם של ערבים תושבי המדינה המכירים במדינת ישראל ישותפו בממשלה הזמנית; אי-השתתפותם בממשלה הזמנית לא תגרע מסמכותה.

⁴⁵² ע"ר 2, תוס' א', עמ' 1; תיקון מס' 1 - ע"ר 4, תוס' א', עמ' 11; תיקון מס' 2 - ע"ר 4, תוס' א', עמ' 12; תיקון מס' 3 - ס"ח התשי"ט, עמ' 2; תיקון מס' 4 - ס"ח התשי"ט, עמ' 159; תיקון מס' 5 - ס"ח, התשי"ב, עמ' 10; תיקון מס' 6 - ס"ח התשי"ב, עמ' 134; תיקון מס' 7 - ס"ח התשי"ב, עמ' 279; תיקון מס' 8 - ס"ח התשי"ד, עמ' 126; תיקון לא ממוספר - ס"ח התשכ"א, עמ' 47; תיקון מס' 9 - ס"ח התשכ"ד, עמ' 79; תיקון מס' 10 - ס"ח התשכ"ז, עמ' 74; תיקון מס' 11 - ס"ח התשכ"ח, עמ' 232; תיקון מס' 12 - ס"ח התשכ"ט, עמ' 42; תיקון מס' 13 - ס"ח התשל"א, עמ' 36; תיקון מס' 14 - ס"ח התשל"ב, עמ' 51; תיקון מס' 15 - ס"ח התשל"ה, עמ' 11; תיקון מס' 16 - ס"ח התשל"ה, עמ' 207; תיקון מס' 17 - ס"ח התשמ"א, עמ' 306; תיקון מס' 17 (צ"ל 18) - ס"ח התשנ"ב, עמ' 225; תיקון מס' 18 (צ"ל 19) - ס"ח התשנ"ה, עמ' 498; תיקון מס' 19 - ס"ח התשס"א, עמ' 53; תיקון מס' 20 - ס"ח התשע"ב, עמ' 454.

(ב) עד (ו) [בוטלו - תיקון מס' 11].

3. **מינהל מחוזי** הממשלה הזמנית רשאית לחלק את שטח המדינה למחוזות ולנפות ותתאר את גבולותיהם⁴⁵³.
4. **רשויות מקומיות** העיריות, המועצות המקומיות ושאר הרשויות המקומיות יוסיפו לפעול תוך תחומי שיפוטן ומסגרת סמכותן.

פרק שני: תקציב ומסים

5 ו-6. [בוטלו - תיקון מס' 16].

פרק שלישי: חקיקה

7. **פקודות** (א) מועצת המדינה הזמנית היא הרשות המחוקקת.
- (ב) [בוטל - תיקון מס' 3].
- 8 ו-9. [בוטלו - תיקון מס' 18].
10. **רשומות (תיקונים מס' 6 ו-17)** (א) כל פקודה תקבל תוקף ביום פרסומה ברשומות, בלתי אם נקבע בה כי תקבל תוקף בתאריך מוקדם או מאוחר מיום הפירסום.
- (ב) פירסומה של פקודה ברשומות ישמש ראיה כי אותה פקודה ניתנה ונחתמה כדין.
- (ג) הוראות סעיף זה חלות גם על תקנות כמשמעותן בסעיף 8 ועל תקנות שעת חירום, כמשמעותן בסעיף 9.

⁴⁵³ הודעה על חלוקת שטח המדינה למחוזות ולנפות פורסמה ב"פ התשי"ז, עמ' 761 ; ההודעה תוקנה ב-י"פ התשי"ד, עמ' 26 ; התשכ"ז, עמ' 861, 1737 ; התשל"ה, 1318 ; התשמ"ב, עמ' 664 ; התשמ"ו, עמ' 2664 ; התשנ"ב, עמ' 1274 ; התשנ"ג, עמ' 1866.

תיקון טעות בנוסח שנתקבל (תיקונים מס' 12, 19 ו-20)

10א. (א) לענין סעיף זה, "הועדה" - הועדה מועדות הכנסת שחוק היה בטיפולה, ואם אינה קיימת עוד - הועדה שהחוק נמצא בתחום עניינה, ובאין ועדה כזאת - הועדה שקבעה לכך ועדת הכנסת.

(ב) נפלה טעות בנוסח של חוק כפי שנתקבל בכנסת וקבעה הועדה, לפי הצעת יושב ראש הכנסת או היועץ המשפטי לכנסת, כי הטעות היא לשונית-טכנית, פליטת קולמוס, השמטה מקרית, טעות הדפסה, שיבוש של העתקה וכיוצא באלה, רשאית הכנסת, בהחלטה, לתקן את הטעות.

(ג) נתקבלה ההחלטה לתיקון הטעות לפני פירסום החוק ברשומות, יפורסם החוק כמתוקן.

(ד) נתקבלה ההחלטה לתיקון הטעות אחרי פירסום החוק ברשומות, יפורסם התיקון ברשומות בחתימת יושב ראש הכנסת, ותחילתו של התיקון תהא מיום תחילתו של החוק, זולת אם נקבע בהחלטה שתחילתו תהא במועד מאוחר יותר.

תיקון טעות בנוסח שפורסם (תיקון מס' 12)

10ב. נפלה טעות-דפוס בנוסח של חוק כפי שפורסם ברשומות לעומת הנוסח שנתקבל בכנסת או תוקן לפי סעיף 10א, יורה שר המשפטים על תיקונה ברשומות.

פרק רביעי: המשפט

המשפט הקיים

11. המשפט שהיה קיים בארץ-ישראל ביום ה' באייר התש"ח (14 במאי 1948) יעמוד בתקפו, עד כמה שאין בו משום סתירה לפקודה זו או לחוקים האחרים שיינתנו על ידי מועצת המדינה הזמנית, או על פיה ובשינויים הנובעים מתוך הקמת המדינה ורשויותיה.

- חוקים נסתרים (תיקון מס' 4)**
- 11א. (א) חוק נסתר אין לו ומעולם לא היה לו כל תוקף.
- (ב) "חוק נסתר" פירושו, בסעיף זה - חוק במשמעות פקודת הפירושים, 1945, שדימו לחוקקו בתקופה שבין ט"ז בכסלו התש"ח (29 בנובמבר 1947) ובין ו' באייר התש"ח (15 במאי 1948), ושלא פורסם בעתון הרשמי, למרות היותו נמנה עם סוג חוקים שפירסומם בעתון הרשמי היה, עובר לאותה תקופה, חובה או מנהג.
- החלת המשפט (תיקון מס' 10)**
- 11ב. המשפט, השיפוט והמינהל של המדינה יחולו בכל שטח של ארץ-ישראל שהממשלה קבעה בצו.
- ביטול התלות בבריטניה**
12. (א) כל זכות יתר שניתנה בחוק לכתר הבריטי, לפקידים בריטיים או לנתינים בריטיים, בטלה בזה ומבוטלת.
- (ב) כל הוראה בחוק המצריכה קבלת אישור או הסכמה של אחד ממזכירי המדינה של מלך בריטניה או המחייבת עשיית דבר על פי הוראותיו, בטלה בזה ומבוטלת.
- (ג) כל סמכות שנתייחדה בחוק לשופטים, לפקידים או לאנשי משטרה בגלל היותם בריטיים, תהא נתונה מעתה לשופטים, לפקידים או לאנשי משטרה בעלי אותה משרה או דרגה במדינת ישראל.
- ביטול חוקי הספר הלבן של 1939**
13. (א) הסעיפים 13 עד 15 לפקודת העלייה, 1941, והתקנות 102 עד 107ג' לתקנות ההגנה (שעת חירום), 1945, מתבטלים בזה. כל יהודי שעלה בזמן מן הזמנים לארץ-ישראל בניגוד לחוקי ממשלת המנדט, דינו כדין עולה חוקי למפרע מיום עלייתו, לגבי כל דבר וענין.

(ב) תקנות העברת קרקעות, 1940, בטלות בזה למפרע מיום כ"ט באייר התרצ"ט (18 במאי 1939). שום פסק דין שניתן על יסוד תקנות אלה לא ישמש מניעה לגבי הגשת תביעה חדשה באותו ענין.

העברת סמכויות 14. (א) כל סמכות שהיתה על פי החוק בידי מלך בריטניה או אחד ממזכירי המדינה שלו, וכן כל סמכות שהיתה על פי החוק בידי הנציב העליון, הנציב העליון במועצתו או ממשלת ארץ-ישראל, תהא מעתה נתונה לממשלה הזמנית⁴⁵⁴, בלתי אם ניתנה למועצת המדינה הזמנית על פי אחת הפקודות שלה.

(ב) כל סמכות שהיתה על פי החוק בידי קונסולים בריטיים, פקידים קונסולריים בריטיים, או פקידי ביקורת פספורטים בריטיים תהא מעתה נתונה לקונסולים ולפקידים שיתמנו לשם כך על ידי הממשלה הזמנית.

התאמות חוק נוספות (תיקון מס' 14) 15. (א) כל מקום בו נאמר בחוק "פלשתינה (א"י)" ייקרא מעתה ישראל.

(ב) כל הוראה בחוק הדורשת את השימוש בשפה האנגלית, בטלה.

(ג) כל הוראה בחוק שלפיה יש לפרש אותו או ביטויים שבו לפי דיני אנגליה או לפי עיקרי פרשנות משפטית המקובלים באנגליה - לאתהיה עוד הוראה מחייבת.

⁴⁵⁴ "סמכות הנתונה על פי דין לממשלה, למעט סמכויות לפי חוק-יסוד זה, רשאית הממשלה לאצול לאחד השרים" - סעיף 41(א) לחוק-יסוד: הממשלה (סעיף 33(א) לחוק-יסוד: הממשלה שנכנס לתוקף בכנסת ה-16).

נוסח חדש
ונוסח משולב
(תיקונים 12,
13, 15 ו-19)

16. (א) שר המשפטים רשאי לפרסם ברשומות הצעת נוסח חדש של כל חוק או חלק של חוק - לרבות דבר-המלך-במועצה - שהיה קיים בארץ-ישראל ערב הקמת המדינה ואשר עודנו בר-תוקף במדינה; נוסח חדש יכיל את כל השינויים הנובעים מהקמת המדינה ורשויותיה וכל השינויים שחלו באותו חוק מכוח חקיקה לאחר הקמת המדינה.

(ב) הצעת נוסח חדש תבוא לפני ועדה מייעצת, שתוקם על ידי שר המשפטים; הועדה תהיה של שישה, והם שופט שהמליץ עליו נשיא בית המשפט העליון, והוא יהיה יושב ראש, היועץ המשפטי לממשלה או בא כוחו, היועץ המשפטי לכנסת או בא כוחו, חבר לשכת עורכי הדין שהמליצה עליו הלשכה, משפטן שהמליצה עליו הפקולטה למשפטים באוניברסיטה העברית בירושלים, או באוניברסיטה אחרת שבישראל, ואדם שהמליץ עליו השר הממונה על ביצוע החוק הנדון.

(ג) הועדה המייעצת תבדוק את הנוסח המוצע אם הוא נאמן בתכנו לחוק המקורי ומכיל את השינויים האמורים בסעיף קטן (א), תתקן את התיקונים הנראים לה מבחינה זו ותביא את הצעתה לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת.

(ד) שר המשפטים רשאי להציע לוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת נוסח משולב של כל חוק שניתן במדינה, לרבות של נוסח חדש לפי סעיף זה; נוסח משולב יכיל את כל השינויים שחלו באותו חוק מכוח חקיקה.

(ה) בכל נוסח לפי סעיף זה מותר לחלק את הוראות החוק כל חלוקה אחרת, למזגן, להכתירן בכותרות ולשנות מקומן, לאחד בחוק אחד הוראות של חוקים נפרדים - לרבות נוסח חדש לפי חוק זה - הדנות בנושא אחד ולחלק לחוקים נפרדים הוראות חוק אחד הדנות בנושאים שונים, לשנות שמו של חוק ושל חטיבה שבו, להאחד ניבים, לתקן תחביר ולהביא כל שיפור שבצורה בלבד - כל עוד אין בכל אלה שינוי תוכן - ולתקן טעויות סופר.

(ו) ועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת תדון בהצעות שהובאו לפניו לפי סעיף זה, תקבע כל נוסח חדש וכל נוסח משולב, והם יפורסמו ברשומות בחתימת שר המשפטים תוך המועד שקבעה הועדה. הועדה רשאית למזג בחוק אחד הצעות של נוסח חדש ושל נוסח משולב שהובאו לפניו בנושא אחד.

(ז) משנתפרסם נוסח כאמור בסעיף קטן (ו) יהיה הוא, מיום הפרסום ואילך או מיום שקבעה הועדה, החוק המחייב, ולא יהיה עוד תוקף לכל נוסח אחר של אותו חוק, ולא תישמע טענה שהנוסח משנה מתכנו של החוק המקורי.

(ח) טעות שנפלה בנוסח חדש או בנוסח משולב כפי שנקבע בוועדת החוקה, חוק ומשפט של הכנסת, רשאית הועדה, לפי הצעת שר המשפטים, להחליט על תיקונה, ואם כבר נתפרסם הנוסח, יפורסם התיקון ברשומות בחתימת שר המשפטים ויושב ראש הועדה; טעות דפוס שנפלה בנוסח שנתפרסם ברשומות לעומת הנוסח שנקבע או שתוקן בוועדה, יורה שר המשפטים על תיקונה ברשומות.

פרק חמישי: בתי משפט

17. **בתי משפט** כל עוד לא ניתן חוק חדש בענין בתי המשפט, יוסיפו בתי המשפט אשר בשטח המדינה לפעול במסגרת הסמכויות שמעניק להם החוק.

פרק שישי: כוחות מזוינים

18. **כוחות מזוינים (תיקון מס' 18)** הממשלה הזמנית רשאית להקים כוחות מזוינים ביבשה, בים ובאוויר, אשר יהיו מורשים לעשות את כל הפעולות הדרושות והחוקיות לשם הגנת המדינה ולשם השגת יעדיה הבטחוניים-לאומיים.

פרק שישי א': ימי מנוחה

- 18א. (א) **ימי מנוחה (תיקונים מס' 2 ו-5)** שבת ומועדי ישראל - שני ימי ראש השנה, יום הכיפורים, ראשון ושמיני עצרת של סוכות, ראשון ושביעי של פסח וחג השבועות הם ימי המנוחה הקבועים במדינת ישראל. לשאינם יהודים הזכות לקיים ימי-מנוחה בשבתם וחגיגה. חגים אלה ייקבעו לגבי כל עדה על פי החלטת הממשלה שתפורסם ברשומות⁴⁵⁵.

- (ב) הוראות חוק שעות עבודה ומנוחה, התשי"א-1951, החלות על המנוחה השבועית, יחולו -

- (1) לגבי יהודי - על מועדי ישראל;
- (2) לגבי מי שאינו יהודי - על מועדי ישראל או על חגי עדתו, הכל לפי המקובל עליו.

⁴⁵⁵ הודעה על קביעת ימי מנוחה לשאינם יהודים פורסמה ב"פ התשי"ד, עמ' 1284; תוקנה ב"פ התשכ"ט, עמ' 602; התשמ"א, עמ' 2334.

פרק שביעי: הוראות מעבר

19. **קיום צוים וכו'** (א) כל צו, הוראה, הודעה, דרישה, תעודה, מסמך, הרשאה, רשיון, פטנט, סימן אמצאה, סימן-מסחר וכל זכות וזכיון אחר, וכן כל חוב, או חיוב שניתנו או הוטלו על ידי הנציב העליון, הנציב העליון במועצתו, ממשלת ארץ-ישראל, או פקידיה, ואשר היו ביום ה' באייר התש"ח (14 במאי 1948) בעלי תוקף בשטח המדינה, יעמדו בתקפם כל עוד לא ישונו, יתוקנו או יבוטלו, בלתי אם נקבעה הוראה אחרת, באחת הפקודות של מועצת-המדינה הזמנית.
- (ב) תקנות, צוים, הודעות והוראות שנתפרסמו ברבים בין יום ט"ז בכסלו התש"ח (29 בנובמבר 1947) לבין יום פרסום פקודה זו, על ידי הסוכנות היהודית לארץ-ישראל, הוועד הלאומי לכנסת ישראל בארץ-ישראל, מינהלת העם, או אחת ממחלקותיהם, כדי להבטיח קיום אספקה ושירותים חיוניים או מטרות כלכליות אחרות, יעמדו בתקפם כל עוד לא ישונו, יתוקנו או יבוטלו על ידי מועצת-המדינה הזמנית או על פיה.
20. **חברות וכו'** (א) כל חברה, שותפות ואגודה שיתופית שהיתה ביום ה' באייר התש"ח (14 במאי 1948) רשומה בארץ-ישראל ואשר היה לה אותו יום משרד רשום או מקום עסקים בשטח המדינה, תחשב מעתה כרשומה במדינה.
- (ב) כל חברה, שותפות ואגודה שיתופית שהיתה ביום ה' באייר התש"ח (14 במאי 1948), רשומה בארץ-ישראל ואשר לא היה לה אותו יום משרד רשום או מקום עסקים בשטח המדינה, תהיה רשאית לבקש את רישומה במדינה בלי תשלום מסים תוך שלושה חדשים מיום פרסום פקודה זו.

(ג) סעיף זה חל, בשינויים הדרושים, גם על אגודות לפי חוק האגודות העותומני ושמות-מסחר רשומים, וכן על אניות רשומות.

(ד) שר המשפטים יתקין תקנות לביצוע סעיף זה.

תשלום מסים 21. המסים והתשלומים מכל סוג שהוא שלא נפרעו עד יום ה' באייר התש"ח (14 במאי 1948) לממשלת ארץ-ישראל, ישולמו לממשלה הזמנית.

שם קצר 22. פקודה זו תיקרא "פקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948".

תוקף הפקודה 23. תקפה של פקודה זו הוא למפרע מליל שבת, ו' באייר התש"ח (15 במאי 1948), והוראותיה מפרטות ומפרשות את הוראות המנשר של מועצת המדינה הזמנית מיום ה' באייר התש"ח (14 במאי 1948).

תוספת
(הושמטה)

חוק סדרי השלטון והמשפט (ביטול החלת המשפט, השיפוט והמינהל), התשנ"ט-1999⁴⁵⁶

פרק א': כללי

- הגדרות (תיקון 1. מס' 457)**
- לענין חוק זה -
- "חוק הבחירות" - חוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969;
- "חוק התעמולה" - חוק הבחירות (דרכי תעמולה), התשנ"ט-1959;
- "שטח" - שטח שחלים בו המשפט, השיפוט המינהל של מדינת ישראל.
- תנאים לאשרור או אישור הסכם (תיקון מס' 1)**
- א1. (א) הממשלה לא תאשרר הסכם הטעון אשרור ולא תחתום על הסכם שאינו טעון אשרור, שלפיו המשפט, השיפוט והמינהל של מדינת ישראל לא יחולו על שטח, לרבות הסכם הכולל התחייבות לעתיד והתחייבות המותנית בתנאים, אלא לאחר שההסכם אושר על ידי הכנסת ובמשאל עם, לפי הוראות חוק זה.
- (ב) החלטת הממשלה שלפיה המשפט, השיפוט והמינהל של מדינת ישראל לא יחולו עוד על שטח שלא בדרך של הסכם כאמור בסעיף קטן (א), טעונה אישור על ידי הכנסת ובמשאל עם, לפי הוראות חוק זה, בשינויים המחויבים כאילו היתה הסכם כאמור.

⁴⁵⁶ ס"ח התשנ"ט, עמ' 86; תיקון מס' 1 - ס"ח התשע"א, עמ' 58; תיקון מס' 2 - ס"ח התשע"ה, עמ' 108; תיקון מס' 3 - ס"ח התשע"ז, עמ' 453.

⁴⁵⁷ בנוסח שקדם לתיקון מס' 1 כלל סעיף ההגדרות את ההגדרה הבאה: "החלטת ממשלה" - החלטה של הממשלה, בדרך של אישור אמנה או הסכם או בדרך אחרת, לרבות התחייבות לעתיד והתחייבות המותנית בתנאים".

- חזרת הממשלה מהסכם (תיקון מס' 1)** **ב.1.** הגישה הממשלה הסכם כאמור בסעיף 1א ליושב ראש הכנסת, והודיעה לכנסת וליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית כי היא חוזרת בה מכוונתה לאשרר את ההסכם או לחתום עליו, לא יובא ההסכם לאישור הכנסת או לא ייערך משאל עם במועד שנקבע לכך, לפי העניין.

פרק ב': אישור הכנסת

- אישור הכנסת 2.** **(א)** הממשלה תגיש הסכם כאמור בסעיף 1א ליושב ראש הכנסת, אשר יניחו ללא דיחוי על שולחן הכנסת לצורך אישורו בכנסת; בתקופת פגרת הכנסת יכנס יושב ראש הכנסת את הכנסת לצורך הנחת ההסכם כאמור.
- (ב)** יושב ראש הכנסת יביא את ההסכם לאישור הכנסת לאחר שחלפו לפחות שבועיים ולכל היותר ארבעה שבועות מיום הנחתו על שולחן הכנסת, או תקופה ארוכה יותר שעליה הודיעה הממשלה ליושב ראש הכנסת.
- (ג)** אישור הכנסת לפי סעיף זה יהיה ברוב חבריה.
- (ד)** יושב ראש הכנסת יודיע ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, ללא דיחוי, על אישור הכנסת לפי סעיף זה, ויפרסם על כך הודעה ברשומות.

פרק ג': משאל עם

- משאל עם 3.** **(א)** הסכם שאושר על ידי הכנסת, כאמור בסעיף 2, טעון גם אישור במשאל עם, שיתקבל ברוב הקולות הכשרים של המשתתפים במשאל.

⁴⁵⁸ נוסח סעיף 2 לפני תיקון מס' 1: "החלטת ממשלה לפיה המשפט, השיפוט והמינהל של מדינת ישראל לא יחולו עוד על שטח, טעונה אישור של הכנסת בהחלטה שתקבל ברוב חבריה."

⁴⁵⁹ נוסח סעיף 3 לפני תיקון מס' 1: "החלטת ממשלה, שאושרה על ידי הכנסת, כאמור בסעיף 2, טעונה גם אישור במשאל עם, שיתקבל ברוב הקולות הכשרים של המשתתפים במשאל."

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), הסכם שהכנסת אישרה ברוב של שמונים חברי הכנסת, אינו טעון גם אישור במשאל עם.

אישורה הכנסת הסכם כאמור בסעיף 2, ייערך משאל העם ביום ג' האחרון שלפני תום 90 הימים מיום החלטת הכנסת, אלא אם כן החליטה הכנסת ברוב חבריה, בתוך חמישה ימים מיום האישור כאמור, על עריכת משאל העם במועד מאוחר יותר, אך לא יאוחר מעשרה ימים מהמועד הקבוע לעריכתו לפי סעיף זה.

**המועד לעריכת
משאל העם⁴⁶⁰
(תיקון מס' 1)**

על אף האמור בסעיף 4, אישרה הכנסת הסכם כאמור בסעיף 2, ובתקופה שתחילתה 30 ימים מיום האישור וסיומה 120 ימים מאותו יום חל יום הבחירות לכנסת, ייערך משאל העם ביום הבחירות לכנסת.

**בחירות לכנסת
ומשאל העם
(תיקון מס' 1)**

זכאי להשתתף במשאל העם מי שהיה זכאי להשתתף בבחירות לכנסת לו היו מתקיימות במועד עריכת משאל העם.

**הזכות
להשתתף
במשאל העם
(תיקון מס' 1)**

(א) (1) השאלה שתוצג לבוחר במשאל העם תהיה "האם את/ה בעד או נגד ההסכם בין מדינת ישראל לבין [שמות הצדדים] שאישרה הכנסת ביום [תאריך אישור הכנסת]?"

**השאלה
במשאל העם,
פתקי ההצבעה
והתוצאות
(תיקון מס' 1)**

(2) הביאה הממשלה לאישור הכנסת החלטה כאמור בסעיף 1א(ב), תוצג לבוחר במשאל העם השאלה "האם את/ה בעד או נגד החלטת הממשלה שמספרה [מספר ההחלטה] שאישרה הכנסת ביום [תאריך אישור הכנסת]?"

⁴⁶⁰ נוסח סעיף 4 לפני תיקון מס' 1: "תחילה: תחילתו של סעיף 3 ביום תחילת תוקפו של חוק-יסוד אשר יסדיר את עריכתו של משאל עם."

(ב) יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית ישלים את הפרטים החסרים בשאלה האמורה בסעיף קטן (א)(1) או (2); השאלה בנוסחה המלא תוצג בכל תא הצבעה כפי שיקבע יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית.

(ג) פתקי ההצבעה במשאל העם יישאו את המילים "בעד" או "נגד".

(ד) היה מספר המצביעים בעד גדול ממספר המצביעים נגד - אושר ההסכם במשאל העם או אושרה ההחלטה במשאל העם, לפי העניין.

(א) יום עריכת משאל העם לפי חוק זה הוא יום בחירה; בחר העובד ביום כיום חופשה, יובא היום במניין ימי החופשה שלו; בסעיף זה, "יום בחירה" - יום שהבחירה בידי העובד לצאת בו לחופשה או לעבוד.

יום עריכת משאל העם -
יום בחירה
(תיקון מס' 1)

(ב) ועדת הבחירות המרכזית רשאית לקבוע את סוגי העבודות והשירותים שאין להפסיקם ביום עריכת משאל העם ואת סוגי העובדים שהוראות סעיף קטן (א) לא יחולו עליהם, וכן רשאית היא לקבוע את השעות וההסדרים שיחולו ביום זה.

(א) משאל העם ייערך בדרך שבה נערכות הבחירות לכנסת, וועדת הבחירות המרכזית תהא אחראית על עריכתו.

החלת הוראות חוק הבחירות
(תיקונים מס' 1 ו-2)

(ב) על משאל העם יחולו ההוראות לפי חוק הבחירות כאילו היה בחירות לכנסת, בשינויים המחויבים ובשינויים אלה בהוראות חוק הבחירות המפורטות להלן, ככל שלא נקבעו בחוק זה הוראות אחרות באותו עניין: ...

[לא נכללות כאן הוראות ההתאמה לחוק הבחירות]

10. **החלת הוראות חוק התעמולה (תיקון מס' 1)** (א) הוראות חוק התעמולה, כפי שהן חלות לקראת בחירות לכנסת ובתקופות הקבועות בחוק האמור, יחולו לקראת משאל עם, בשינויים המחויבים ובשינויים אלה בהוראות חוק התעמולה המפורטות להלן: ...

[לא נכללות כאן הוראות ההתאמה לחוק התעמולה]

11. **סמכות יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית (תיקון מס' 1)** התעורר ספק בקשר להחלת הוראות חוק הבחירות או הוראות חוק התעמולה לעניין משאל העם, יכריע בדבר יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, ביוזמתו או על פי בקשה של חבר ועדת הבחירות המרכזית.
12. **החלת הוראות חוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים) (תיקון מס' 1)** לעניין סעיף 1(4) לחוק שירות המדינה (סיוג פעילות מפלגתית ומגבית כספים), התשי"ט-1959, יראו את משאל העם לפי חוק זה כאילו היה בחירות לכנסת.
13. **עבירת בחירות לעניין מאסר על תנאי (תיקון מס' 1)** לעניין פסקאות (1) ו-(3) להגדרה "עבירת בחירות" שבסעיף 52(ב)(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, יראו עבירת בחירות גם עבירה לפי חוק הבחירות או עבירה לפי חוק התעמולה, כפי שהוחלו לעניין משאל העם לפי חוק זה.
14. **החלת הוראות חוק מיסוי תשלומים בתקופת בחירות (תיקון מס' 1)** לעניין חוק מיסוי תשלומים בתקופת בחירות, התשנ"ו-1996, יראו את משאל העם לפי חוק זה כאילו היה בחירות לכנסת.
15. **הסעות בוחרים (תיקונים מס' 1 ו-3)** [בוטל - תיקון מס' 3].

פרק ד': ביצוע

16. **ביצוע (תיקון מס' 1)** שר הפנים ממונה על ביצועו של חוק זה.

חוק הספרים (חובת מסירה וציון הפרטים), התשס"א-2000⁴⁶¹

- הגדרות** 1. בחוק זה -
- (תיקון מס' 3)**
- "ספר" - בכל צורה בה הוא מופץ, כתב עת, או דבר דפוס אחר למעט עיתון ולרבות סרט או תקליט;
- "סרט" - בכל דרך בה הוא מופץ לרבות קלטת וידאו;
- "תקליט" - בכל צורה בה הוא מופץ לרבות קלטת או תקליטור;
- "השר" - שר החינוך.
- חובת מסירה (תיקונים מס' 1 ו-2)** 2.
- (א) מכל ספר ומכל עיתון היוצאים לאור בישראל, יימסרו, בלא תמורה, שני עותקים, שלמים ותקינים, כפי שהוצעו לציבור, לספריה הלאומית.
- (ב) חובת המסירה כאמור בסעיף קטן (א) תחול גם על ספר שהוצא לאור פעם נוספת אם חל שינוי כלשהו בתוכנו או בצורתו, או אם חלפו 20 שנה מהפעם הקודמת שבה יצא לאור.
- (ג) (1) מכל ספר, הנחוץ לעבודתה של הכנסת ומכל עיתון, כאמור בסעיף קטן (א), יימסר, בתמורה כאמור בפסקה (2), עותק אחד לספריית הכנסת; לענין סעיף זה, "נחוץ לעבודתה של הכנסת" - בהתאם לכללים שיקבע יושב ראש הכנסת באישור ועדת הכנסת ואשר יתפרסמו ברשומות.

⁴⁶¹ ס"ח התשס"א, עמ' 80; תיקון מס' 1 - התשס"ה, עמ' 262; תיקון מס' 2 - התשס"ח, עמ' 61; תיקון מס' 3 - התשע"ז, עמ' 986 (עקיף - מחיקת ההגדרה עיתון).

462(2) התמורה בעבור ספר או עיתון תהיה עשרים וחמישה אחוזים מהמחיר הקטלוגי שלו במועד המסירה, ובאין מחיר - לפי הערך המקובל של ספר או עיתון מסוג דומה, ועלות המשלוח בדואר רשום; הכנסת תשלם את התמורה האמורה לאחר שהספר או העיתון נמסר לה; לענין זה, "המחיר הקטלוגי" - המחיר של הספר או העיתון, כפי שקבע מי שחלה עליו חובת המסירה, כשהוא כולל מס ערך מוסף.

(3) הכנסת רשאית להחזיר למוסר, על חשבונה, ספר או עיתון שנמסר לה כאמור בפסקה (1); עשתה כן בתוך 14 ימים מיום קבלת הספר או העיתון - לא תשלם את התמורה כאמור בפסקה (2).

(ד) מכל ספר כאמור בסעיף קטן (א), המודפס על גבי נייר, יימסר בלא תמורה עותק אחד לגנזך המדינה כהגדרתו בחוק הארכיונים, התשט"ו-1955 (להלן - גנזך המדינה), על פי בקשתו.

(ה) בחוק זה, "יוצא לאור בישראל" - מופק בישראל ומוצע בישראל לציבור או לחלק מוגדר ממנו בין בתמורה ובין שלא בתמורה בחמישים עותקים או יותר.

3. **חובת ציון פרטים**
בכל ספר היוצא לאור בישראל יצוינו, בתחילתו או בסופו, השנה שבה הוצא לאור, שנת ההדפסה, שמם ומענם של המדפיס והמוציא לאור או המפיק וכן כי הוצאו לאור בישראל; בסרט ובתקליט יצוינו הפרטים האמורים בגוף הסרט או התקליט, באופן הנראה לעין, וכן על גבי האריזה.

⁴⁶² תחילתו של תיקון מס' 1 לחוק, שענינו הטלת חובת תשלום על הכנסת, ביום כ"ד בסיון התשס"ה (1 ביולי 2005), והוא יחול על ספר או עיתון שנמסר לכנסת ביום התחילה ואילך.

4. **אחריות ביצוע**
 החובות לפי סעיפים 2, 3 ו-5 יחולו על הראשון מבין המפורטים להלן שיש לו מען בישראל -
- (1) המוציא לאור או המפיק ;
- (2) המדפיס ;
- (3) בעל זכות היוצרים.
5. **המועד למסירת הספרים**
 הספרים יימסרו, בתוך שלושים ימים מיום הוצאתם לאור, במענם של הזכאים לקבלם כאמור בסעיף 2, או יישלחו למענם בדואר רשום ; המקבלים יאשרו בכתב את דבר קבלת הספר ; השר רשאי לקבוע דרכי מסירה נוספות.
6. **בעלות**
 עותק של ספר שנמסר על פי הוראות סעיף 2, יהיה לקניין המקבל ואין הוא רשאי להעבירו בתמורה לאחר.
7. **תקנות (תיקון מס' 2)**
 (א) השר רשאי לקבוע -
- (1) כי הוראות חוק זה, כולן או מקצתן, לא יחולו על סוגים מסוימים של ספרים שיפורטו בצו ובלבד שאין ענין ציבורי לשמדם ;
- (2) כי מספר מסוים או מסוגים מסוימים של ספרים יימסר עותק אחד בלבד לספריה הלאומית, בשל שווים ;
- (3) כי חובת המסירה של סוגים מסוימים של ספרים תהיה רק על פי דרישה של הספריה הלאומית ; נדרשה מסירה כאמור, יימסר עותק אחד בלבד ;
- (4) כי חובת מסירת הספרים על פי חוק זה תחול על סוגי פרסומים שאינם ספרים ;

(5) הוראות בדבר חובת מחבר של ספר למסור פרטים על זהותו של המוציא לאור או של המפיק של אותו ספר, בנסיבות שבהן לא נתקיים האמור בסעיף 3.

(ב) תקנות לפי סעיף קטן (א) המתייחסות לספריה הלאומית יותקנו בהסכמתו⁴⁶³.

עונשין 8. מי שמוטלת עליו אחריות כאמור בסעיף 4 והוא עושה אחת מאלה, דינו - קנס כאמור בסעיף 61(א)(3) לחוק העונשין, התשל"ז-1977:

(1) אינו מוסר ספרים בהתאם להוראות סעיף 2(א) עד (ג) ו-(ה) או אינו מוסר ספרים על פי בקשת גנזך המדינה לפי הוראות סעיף 2(ב) ו-(ה);

(2) אינו מציין בספר את הפרטים הנקובים בסעיף 3.

דין המדינה 9. הוראות חוק זה יחולו גם על המדינה.

תיקון פקודת העיתונות 10. [התיקון שולב בגוף הפקודה].

שמירת דינים 11. אין בהוראות חוק זה כדי לגרוע מהוראות כל דין.

תחילה 12. תחילתו של חוק זה שישה חודשים מיום פרסומו.

ביצוע ותקנות 13. שר החינוך ממונה על ביצוע חוק זה והוא יתקין תקנות לביצועו.

⁴⁶³ צ"ל "בהסכמתה" - הטעות בשל מחיקת בית הספרים הלאומי והאוניברסיטאי בתיקון מס' 2.

כללי הספרים (חובת מסירה וציון הפרטים) (ספר הנחוץ לעבודתה של הכנסת), התשפ"ד-2024⁴⁶⁴

בתוקף סמכותי לפי סעיף 2 לחוק הספרים (חובת מסירה וציון הפרטים), התשס"א-2000⁴⁶⁵, ובאישור ועדת הכנסת, אני קובע כללים אלה:

ספר הנחוץ לעבודתה של הכנסת 1. ספר הנחוץ לעבודתה של הכנסת הוא אחד מהמפורטים להלן, ובלבד שיושב ראש הכנסת, או עובד הכנסת שהוא הסמך לכך⁴⁶⁶, ביקש בכתב למוסרו לספריית הכנסת:

(1) ספר הגות, מחקר ועיון, בשפה העברית, העוסק באחד או יותר מהנושאים האלה:

(א) חברה ותרבות ישראלית;

(ב) חינוך;

(ג) מדע המדינה, מדינאות ופוליטיקה, משטר, פרלמנטריזם;

(ד) מינהל ציבורי ומדיניות ציבורית;

(ה) משפט;

(2) רשומות;

(3) פרסומים של משרדי הממשלה.

ביטול 2. כללי הספרים (חובת מסירה וציון הפרטים) (ספר הנחוץ לעבודתה של הכנסת), התשס"א-2001⁴⁶⁷ - בטלים.

אמיר אוחנה
יושב ראש הכנסת

ה' בשבט התשפ"ד
(15 בינואר 2024)

⁴⁶⁴ ק"ת התשפ"ד, עמ' 1528.

⁴⁶⁵ ס"ח התשס"א, עמ' 80.

⁴⁶⁶ יו"ר הכנסת הסמך את מנכ"ל הכנסת, ראש תחום (ספרייה) וראש תחום בכיר (הלשכה המשפטית) לשם בקשות למסירת ספרים לספריית הכנסת (י"פ 12039, התשפ"ד, עמ' 3404).

⁴⁶⁷ ק"ת התשס"א, עמ' 1031.

חוק העונשין, התשל"ז-1977⁴⁶⁸

סעיף 2 - ענישה לפי חקיקת משנה⁴⁶⁹

- ענישה לפי חקיקת משנה (תיקונים מס' 39 ו-141)**
2. (א) הסמכות להתקין תקנות לביצוע חוק, כוללת אף את הסמכות לקבוע עבירות על התקנות ועונשים על עשייתן; ואולם, עונש מאסר שנקבע בתקנה, תקופתו לא תעלה על ששה חודשים, ואם נקבע עונש קנס - לא יעלה שיעורו על הקנס שניתן להטיל בשל עבירה שעונשה הוא קנס שלא נקבע לו סכום.
- (ב) תקנות שבהן נקבעו עבירות ועונשים למעט חוקי עזר של רשות מקומית טעונות אישור ועדה של הכנסת.

סעיף 295 - תיווך בשוחד ותמורה אסורה לבעל השפעה ניכרת

- תיווך בשוחד ותמורה אסורה לבעל השפעה ניכרת (תיקונים מס' 90 ו-99)**
295. (א) המקבל כסף, שווה כסף, שירות או טובת הנאה אחרת על מנת לתת שוחד - דינו כאילו היה לוקח שוחד; ואין נפקא מינה אם ניתנה בעד תיווכו תמורה, לו או לאחר, ואם לאו, ואם התכוון לתת שוחד ואם לאו.

⁴⁶⁸ ס"ח התשל"ז, עמ' 226; תיקון מס' 39 - ס"ח התשנ"ד, עמ' 348; תיקון מס' 90 - ס"ח התשס"ו, עמ' 230; תיקון מס' 99 - ס"ח התשס"ח, עמ' 662; תיקון מס' 141 - ס"ח התשפ"ב, עמ' 762.

⁴⁶⁹ ברע"פ 2696/17 שור נ' מ"י והיועץ המשפטי לכנסת (17.6.2021), הכריע בית המשפט העליון כי סעיף 2(ב) לחוק העונשין חל על חוקי עזר של רשויות מקומיות וקבע שאם המדינה סבורה שיש להחריגם מתחולת הסעיף, הדבר צריך להיעשות בחקיקה מפורשת. משיקולי בטלות יחסית נקבעה תקופת מעבר בת תשעה חודשים, שאחריה לא תתקבל עמדת המדינה כי הוראת הסעיף אינה חלה על חוקי עזר. בעקבות פסה"ד, נחקק תיקון מס' 141 שבו נקבע במפורש שסעיף 2(ב) אינו חל על חוקי עזר. בהוראת מעבר נקבע שחוק עזר שבו נקבעו עבירות ועונשים, שהותקן בידי רשות מקומית בתקופה שמיום תחילתו של חוק העונשין (תיקון מס' 39) (חלק מקדמי וחלק כללי), התשנ"ד-1994 (23.8.1995), עד ערב תחילתו של תיקון מס' 141 (14.3.2022), רואים אותו כאילו הותקן כדין לעניין סעיף 2(ב).

(תיקון
מס' 99)

(ב) המקבל כסף, שווה כסף, שירות או טובת הנאה אחרת על מנת שיניע, בעצמו או על-ידי אחר, עובד הציבור כאמור בסעיף 290(ב) או עובד ציבור זר כאמור בסעיף 291א(ג) למשוא פנים או להפליה - דינו כאילו היה לוקח שוחד.

(1)⁴⁷⁰ בעל השפעה ניכרת על בחירתו של מועמד לתפקיד ראש הממשלה, שר, סגן שר, חבר כנסת או ראש רשות מקומית (בסעיף קטן זה - מועמד), המקבל כסף, שווה כסף, שירות או טובת הנאה אחרת על מנת שיניע, בעצמו או על ידי אחר, מועמד לעשות פעולה הקשורה לתפקידו, דינו - שלוש שנות מאסר; קיבל כאמור על מנת להניע מועמד למשוא פנים או להפליה - דינו כאילו היה לוקח שוחד.

בסעיף קטן זה -

"בחירות מקדימות", "תרומה" - כהגדרתן בסעיף 28א לחוק המפלגות;

"בעל השפעה ניכרת" - מי שיש לו השפעה ניכרת על בחירת מועמד במפלגה או בסיעה, לרבות במסגרת בחירות מקדימות ולרבות בשל היותו אחד מאלה:

(1) חבר הנהלה, מוסד ביקורת או בית דין של מפלגה, או נושא תפקיד מקביל או דומה לאחד מאלה במפלגה;

(2) בעל זכות הצבעה בבחירות למועמד שבהן מספר בעלי זכות ההצבעה אינו עולה על חמשת אלפים;

⁴⁷⁰ המיספור "(1)" מופיע כך בספר החוקים.

(3) מי שפעל להתפקדות של מספר משמעותי, בנסיבות הענין, של בעלי זכות בחירה בבחירות למועמד; פעל אדם להתפקדות של חמישים או יותר בעלי זכות בחירה בבחירות למועמד, חזקה כי מתקיים בו האמור בפסקה זו, אלא אם כן הוכיח אחרת;

(4) אדם שתרגם, גייס תרומות או הוציא כספים לשם קידום בחירתו של מועמד במפלגה או בסיעה, בשווי העולה על חמשת אלפים שקלים חדשים, או שתרגם, גייס תרומות או הוציא כספים כאמור לטובת שני מועמדים לפחות באותה מערכת בחירות, בשווי העולה על חמישה עשר אלף שקלים חדשים.

"חוק המפלגות" - חוק המפלגות, התשנ"ב-1992;

"מפלגה" - כהגדרתה בחוק המפלגות;

"סיעה" - כהגדרתה בחוק מימון מפלגות, התשל"ג-1973.

(ג) הנותן כסף, שווה כסף, שירות או טובת הנאה אחרת למקבל כאמור בסעיפים קטנים (א) או (ב) - דינו כדין נותן שוחד, ולמקבל כאמור בסעיף קטן (ב1), דינו - מחצית העונש הקבוע באותו סעיף קטן.

(ד) לענין סעיף זה, "קבלה" - לרבות קבלה בשביל אחר או על-ידי אחר.

חוק הפרשנות, התשמ"א-1981⁴⁷¹

פרק א': תחולה

1.	תחולת החוק וסייגיה (תיקון מס' 3)	חוק זה יחול לגבי כל חיקוק והוראת מינהל, אף אם ניתנו לפני תחילתו, אם אין הוראה אחרת לענין הנדון ואם אין בענין הנדון או בהקשרו דבר שאינו מתיישב עם חוק זה; אולם על מלים וביטויים למעט "חטא", "עוון" ו"פשע" שבחיקוקים והוראות מינהל שניתנו לפני תחילת חוק זה לא יחול סעיף 3 אלא יוסיפו לחול ההגדרות שבסעיף 1 לפקודת הפרשנות.
2.	תחולת הגדרות שבחיקוק	מונח שהוגדר בחיקוק - משמעו כהגדרתו, והגדרה זו תחול גם על תקנות שהותקנו לפי אותו חיקוק, וכל צורה דקדוקית הנגזרת מהמונח תתפרש לפי אותה משמעות, הכל אם אין הוראה אחרת לענין הנדון ואם אין בענין הנדון או בהקשרו דבר שאינו מתיישב עם אותה הגדרה.

פרק ב': פירוש מלים וביטויים

3.	משמעותם של מלים וביטויים (תיקונים מס' 1 ו-2)	המלים והביטויים הבאים להלן - משמעותם כמפורש בצידם: "בכתב" - לרבות בכל דרך אחרת של הצגת אותיות, ספרות או סימנים בצורה הנראית לעין או הניתנת לפענוח חזותי; "דין" - כל אחד מאלה: (1) חיקוק; (2) דינים דתיים - בין שבעל פה ובין שבכתב - כפי תקפם במדינה;

⁴⁷¹ ס"ח התשמ"א, עמ' 302; תיקון מס' 1 - ס"ח התש"ן, עמ' 90; תיקון מס' 2 - ס"ח התשנ"א, עמ' 30; תיקון מס' 2 (צ"ל תיקון מס' 3) - ס"ח התשנ"ד, עמ' 358.

(3) (א) אקט של הפרלמנט הבריטי או דבר המלך במועצתו או חלק מהם, או תקנות לפיהם, ודיני המשפט המקובל ועקרוני היושר של אנגליה, כפי תקפם במדינה;

(ב) דינים עותומניים כפי תקפם במדינה;

"הוראת מינהל" - הוראה או מינוי - לרבות הודעה, מודעה, רשיון, היתר וכיוצא באלה - שניתנו בכתב מכוח חוק ואינם בני-פעל תחיקתי;

"הפרה", לענין דרישה או הוראה - אף אי-קיומה במשמע;

"חוק" - חוק של הכנסת או פקודה;

"חטא" - כהגדרתו בחוק העונשין, התשל"ז-1977; (תיקון מס' 3)

"חיקוק" - חוק או תקנה;

"חלוט", לענין פסק דין או החלטה של בית משפט - שאין עליהם עוד ערעור או ערר או השגה כיוצא בהם;

"יום" - תקופה מחצות הלילה עד חצות הלילה שלאחריו;

"מחוז" - אחד המחוזות המינהליים ששטח המדינה מחולק להם בידי הממשלה על פי חוק;

"מיטלטלין" או "טובין" - נכסים מוחשיים שאינם מקרקעין;

"מימי חופין"⁴⁷² - רצועת ים פתוח לאורך חופי המדינה, ברוחב שנים עשר מילים מנקודת שפל המים שבחוף; (תיקון מס' 1)

⁴⁷² הגדרה זו תחול גם על חיקוקים והוראות מינהל שניתנו לפני תחילתו של חוק הפרשנות, התשמ"א-1981 (סעיף 1 לחוק מימי-חופין, התשי"ז-1956).

"מקרקעין" - קרקע, כל הבנוי עליה והנטוע בה וכל דבר אחר המחובר אליה חיבור של קבע, זולת מחוברים הניתנים להפרדה;

"נציג היועץ המשפטי לממשלה" או "בא כוח היועץ המשפטי לממשלה" - פרקליט בפרקליטות המדינה על שלוחותיה או מי שהיועץ המשפטי לממשלה הסמיכו להיות נציגו או בא כוחו;

"נקבע" - נקבע בחיקוק שבו מצוי ביטוי זה או בתקנות שניתנו לפיו;

"עוון" - כהגדרתו בחוק העונשין, התשל"ז-1977; (תיקון מס' 3)

"פשע" - כהגדרתו בחוק העונשין, התשל"ז-1977; (תיקון מס' 3)

"פקודה" - פקודה שניתנה לפני הקמת המדינה או פקודה של מועצת המדינה הזמנית;

"קונסול" או "נציג קונסולרי" - קונסול כללי, קונסול, סגן קונסול וכל המוסמך למלא תפקידו של אחד מאלה, וכן סוכן קונסולרי;

"רשות מקומית" - עיריה, מועצה מקומית, ועד מקומי או איגוד ערים;

"שנה" ו"חודש" - לפי הלוח הגריגוריאני, ואם צוינה תחילת תקופתם או סופה לפי הלוח העברי בלבד - לפי הלוח העברי;

"שנת כספים" - תקופה מאחד בינואר של שנה פלונית עד שלושים ואחד בדצמבר של אותה שנה; על אף האמור בסעיף 1 תחול הגדרה זו גם על חיקוקים והוראות מינהל שניתנו לפני תחילתו של חוק זה; (תיקון מס' 2)

"תאגיד" - גוף משפטי, כשר לחיובים, לזכויות ולפעולות משפטיות;

"תפישה", לענין מקרקעין - לרבות השימוש, ההחזקה או ההנאה שלא כעובד או כפקיד בלבד או לשם השגחה או שמירה בלבד;

"תצהיר" - הצהרה בכתב שניתנה ואומתה באחת הדרכים הקבועות לכך בחיקוק;

"תקנה" - הוראה שניתנה מכוח חוק והיא בת-פעל תחיקתי.

4.	אדם	מקום שמדובר באדם - אף חבר בני אדם במשמע, בין שהוא תאגיד ובין שאינו תאגיד.
5.	יחיד ורבים	האמור בלשון יחיד - אף לשון רבים במשמע, וכן להיפך.
6.	זכר ונקבה	האמור בלשון זכר - אף לשון נקבה במשמע, וכן להיפך.
7.	הכלל אינו מעין הפרט דווקא	המלים "או", "אחר" או ביטוי דומה להן - להבדיל מן המפורט שלפניהן הן באות ולא להקיש לו, זולת אם יש עמן המלים "דומה" או "כיוצא בזה" או ביטוי אחר שמשמעו היקש.
8.	"עד..."	הביטוי "עד..." לענין זמן או לענין מובאה - משמעו עד ועד בכלל.
9.	"לפי"	הביטוי "לפי", לענין חיקוק פלוני או ביטוי כיוצא בו - משמעו גם לפי תקנות שהותקנו מכוחו של החיקוק.
10.	תקופות	(א) מקום שנקבעה תקופה קצובה במספר ימים או שבועות מיום פלוני, אותו יום לא יבוא במנין. (ב) תקופה קצובה במספר חדשים או שנים לאחר אירוע פלוני תסתיים בחדשה האחרון ביום שמספרו בחודש כמספר יום האירוע, ואם היה החודש חסר אותו יום - ביום האחרון של החודש. (ג) במנין ימי תקופה יבואו גם ימי מנוחה, פגרה או שבתון שעל פי חיקוק, זולת אם הם הימים האחרונים שבתקופה.

פרק ג': פירוש הסמכות

11. **מקום שלא נקבע זמן**
הסמכה או חיוב לעשות דבר, בלי קביעת זמן לעשייתו - משמעם שיש סמכות או חובה לעשותו במהירות הראויה ולחזור ולעשותו מזמן לזמן ככל הנדרש לפי הנסיבות.
12. **סמכות לפטור**
הסמכה ליתן פטור, הקלה, הנחה וכיוצא באלה - משמעה הסמכה ליתן אותם אף במקצת או בתנאים.
13. **מינוי והסמכה - כיצד**
(א) מקום שניתנה סמכות למנות אדם, להסמיכו או להטיל עליו חובה - מותר לעשות כן בנקיבת שמו או בנקיבת שם משרתו.
- (ב) מינוי אדם, הסמכתו או הטלת חובה עליו בנקיבת שם משרתו בלבד - משמעם מינוי, הסמכה או חיוב של מי שממלא את המשרה מזמן לזמן.
14. **סמכות מינוי**
הסמכה לעשות מינוי - משמעה גם הסמכה להתלות את תקפו, לבטלו, לפטר את מי שנתמנה או להשעותו מתפקידו.
15. **סמכות התקנה**
הסמכה להתקין תקנות או ליתן הוראת מינהל - משמעה גם הסמכה לתקן, לשנות, להתלות או לבטל בדרך שהותקנו התקנות או ניתנה ההוראה.
16. **סמכות מינוי גוף**
הסמכה למנות גוף של מספר חברים - משמעה גם הסמכה למנות לו יושב ראש ולמנות ממלא מקום לכל חבר שלו.
17. **סמכויות עזר**
(א) הסמכה לעשות דבר או לדון בענין פלוני או להכריע בו - משמעה גם הסמכה לקבוע נוהל עבודה וסדרי דיונים ככל שאלה לא נקבעו בחיקוק.
- (ב) הסמכה לעשות דבר או לכפות עשייתו - משמעה גם מתן סמכויות עזר הדרושות לכך במידה המתקבלת על הדעת.

18. **סמכות בהשגה ובערר**
הסמכה לדון ולהכריע בערר או בהשגה אחרת על החלטה של רשות - משמעה גם הסמכה לאשר את ההחלטה בשינויים או בלא שינוי, לבטלה ולהחליט החלטה אחרת במקומה או להחזיר את הענין עם הוראות לרשות שהחליטה.
19. **שמירת סמכויות וחובות**
מתן סמכות או הטלת חובה לפי חיקוק אחד, אין בהם כשהם לעצמם כדי לגרוע מסמכות שניתנה או חובה שהוטלה לפי חיקוק אחר.
20. **פעולת מספר בני אדם**
פעולה שהוטלה על מספר בני אדם כשרה אם נעשתה בידי רובם.

פרק ד': דין חיקוקים

21. **שעת תחילה**
שעת תחילת תקפו של חיקוק היא בשעה 00.01 של יום תחילתו.
22. **סייגים לכוחו של ביטול (תיקון מס' 3)**
(1) להחיות דבר שלא היה לו תוקף בשעה שהביטול נכנס לתקפו;
(2) להשפיע על פעולה קודמת של הדין המבוטל או על מה שנעשה לפיו;
(3) להשפיע על זכות או חיוב שלפי הדין המבוטל.
23. **תקנות ומינויים לפי חיקוק שבוטל**
משבוטל חיקוק, בטלים עמו התקנות והמינויים שנעשו מכוחו; אולם מקום שהחיקוק המבטל קובע הוראות במקום המבוטלות - התקנות והמינויים שנעשו מכוח ההוראות המבוטלות יעמדו בתקפם עד שיבוטלו בתקנות ובמינויים מכוח החיקוק המבטל.
24. **הנוסח המחייב**
הנוסח המחייב של כל דין הוא הנוסח שבשפה שבה הוא ניתן; אולם בדין שניתן באנגלית לפני הקמת המדינה ונקבע לו נוסח חדש לפי סעיף 16 לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948 - הנוסח החדש מחייב.

- פירושם של אזכורים** 25. אזכור של חיקוק בחיקוק אחר - כוונתו לחיקוק המאזכר כנוסחו בשעה שנזקקים לו, לרבות הוראות שנוספו בו והוראות שבאו במקומו בחיקוק אחר.
- סטיה מטופס** 26. טופס שנקבע בחיקוק - סטיה קלה ממנו, שאין בה כדי לפגוע בעיקר או להטעות, אינה פוסלת את הנעשה לפיו.

פרק ה': שונות

- תיקון פקודת הראיות** 27. בפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 -
- (1) אחרי סעיף 34 יבוא :
- "רשומות"** 34א. דבר שפורסם ב"רשומות" - **ראיה** חזקה שנעשה כראוי, והוא הדין בכל דבר שפרסם המדפיס הממשלתי אף שלא ברשומות.
- תאריך הפרסום של "רשומות"** 34ב. התאריך הנקוב של גליון "רשומות" הוא יום פרסומו.
- (2) בפרק ה', לפני סעיף 58 יבוא :
- "הדין הוא כמפורסמות"** 57ב. כל דין הוא מן המפורסמות שאינן צריכות ראיה, אם אין הוראה אחרת משתמעת.
- המצאה על ידי הדואר** 57ג. מקום שחיקוק מתיר או מחייב להמציא מסמך על ידי הדואר, בין שהוא נוקט לשון "המצאה" ובין שהוא נוקט לשון "נתינה" או "שליחה" או לשון אחרת, רואים את ההמצאה - אם אין הוראה אחרת משתמעת - כמבוצעת -

(1) אם דוור מכתב
המכיל את המסמך
והמען על המכתב
היה כשורה ודמי
המשלוח שולמו
מראש או שהמכתב
היה פטור מתשלום
דמי דואר או נושא
עליו סימן המעיד
כי הוא נשלח
בשירות המדינה;

(2) במועד שבו היה
המכתב מגיע
לתעודתו בדרך
הרגילה של הדואר,
אם לא הוכח
היפוכו של דבר."

בחוק נכסי המדינה, התשי"א-1951, אחרי סעיף 8
יבוא:

28. **תיקון חוק
נכסי המדינה**

"תשלומי 8א. (א) מקום שחיקוק מחייב אדם
בתשלום היטל, אגרה, עמלה
או גמול כספי אחר בעד
פעולה של עובד ציבורי או של
משרד ציבורי, ומקום שבית
המשפט או רשות אחרת
הטילו קנס או תשלום אחר
או פסקו חילוט - יימסר
הכסף או המחולט או
תמורתו לאוצר המדינה או
יועמד לרשותו, אם אין
הוראה אחרת משתמעת.

(ב) הוראת סעיף קטן (א) אינה
גורעת מכוחה של הוראה
המזכה אדם לקבל, או
מתירה לתת לו, חלק מן
הקנס או מן התמורה."

29. **תיקון חוק החוזים (חלק כללי)**
בסעיף 25 לחוק החוזים (חלק כללי), התשל"ג-1973, במקום סעיף קטן (ד) יבוא:
- "(ד) סעיפים 2, 4, 5, 6, 7, 8, ו-10 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981, וסעיף 57 לפקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971 יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על פירוש של חוזה, אם אין הוראה אחרת לענין הנדון ואם אין בענין הנדון או בהקשרו דבר שאינו מתיישב עם תחולה כאמור."
30. **תיקון פקודת סדרי השלטון והמשפט**
בסעיף 10(א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, התש"ח-1948, המלים "תאריך הרשומות נחשב כתאריך הפרסום" - יימחקו.
31. **ביטול**
פקודת הפרשנות, למעט סעיפים 16(2) ו-4(4), 17, 19 ו-42 - בטלה.
32. **תחילה**
תחילתו של חוק זה ביום ג' בתשרי התשמ"ב (1 באוקטובר 1981).
33. **פרסום**
חוק זה יפורסם תוך שלושים ימים מיום קבלתו בכנסת.

פקודת הפרשנות⁴⁷³

פרק ראשון: עקרונות כלליים

פירושם של מונחים רווחים⁴⁷⁴ 1. בפקודה זו, ובכל חיקוק שהוא בר תוקף כיום, ובכל חיקוק שיינתן מכאן ואילך, יתפרשו כל מלה וניב שבסעיף זה כאמור בצדם להלן:

"אדם" - לרבות חברה או התאחדות או חבר בני אדם, בין שהם מואגדים ובין שאינם מואגדים;

"אניה" או "ספינה" - כל כלי המשמש בשיט ואינו מונע במשוטים או במשוטי דחף בלבד;

"בא כוח, או נציג, של היועץ המשפטי לממשלה" - פרקליט המדינה, משנהו או סגניו, פרקליטי מחוז או סגניהם, פרקליטי נפה וכל מי שהיועץ המשפטי הסמיכו להיות בא כוחו או נציגו;

"ביטול" של דין - לרבות ביטולו של חלק ממנו, ולרבות הוראה שעל פיה או מכוחה חדל הדין או חלק ממנו להיות בר תוקף;

"בית" - לרבות כל בית, חלק מבית, וכל בנין או מבנה אחר, שאנוש דר בהם או תופש אותם, בזכות עצמו או בדרך אחרת, אם ביום ואם בלילה, או שנועדו לדירה או לתפישת כגון זו, ובין שכולם מעל לפני הקרקע ובין שכולם או מקצתם מתחת לפני הקרקע;

⁴⁷³ דיני מדינת ישראל, נוסח חדש, מס' 1, מיום כ"ו בטבת התשכ"ד - 1 בינואר 1954, עמ' 2; תיקון מס' 1 - ס"ח התשי"ד, עמ' 258; תיקון מס' 2 - ס"ח התשי"ז, עמ' 2; תיקון מס' 3 - ס"ח התשכ"א, עמ' 18; תיקון מס' 4 - ס"ח התשכ"ג, עמ' 84; תיקון מס' 5 - ס"ח התשכ"ד, עמ' 140; תיקון מס' 6 - ס"ח התשכ"ה, עמ' 183; תיקון מס' 7 - ס"ח התשכ"ו, עמ' 64; תיקון מס' 8 - ס"ח התשכ"ח, עמ' 232; תיקון מס' 9 - ס"ח התשכ"ט, עמ' 280; תיקון מס' 10 - ס"ח התשל"א, עמ' 186; תיקון מס' 11 - ס"ח התש"ס, עמ' 61; תיקון מס' 12 - ס"ח התשמ"א, עמ' 302; תיקון מס' 13 - ס"ח התשמ"ב, עמ' 172.

⁴⁷⁴ ההגדרות שבסעיף 1 יוסיפו לחול על מילים וביטויים שבחיקוקים והוראות מינהל שניתנו לפני תחילת חוק הפרשנות, התשמ"א-1981 (ג' בתשרי התשמ"ב - 1 באוקטובר 1981) (סעיף 1 לחוק הפרשנות, התשמ"א-1981).

"בית משפט" - כל בית משפט בן סמך לשפט
בישראל;

"בית משפט לערעורים אזרחיים" - בית המשפט
העליון כשהוא יושב כבית משפט לערעורים
אזרחיים;

"בית משפט לערעורים פליליים" - בית המשפט
העליון כשהוא יושב בדיון כבית משפט לערעורים
פליליים;

"בכתב" - לרבות בדפוס, בליתוגרפיה, במכונת
כתיבה, בצילום ובכל דרך אחרת של הצגת מלים או
ספרות, או העתקתן, בצורה הנראית לעין;

"דין" - לרבות כל אחד מאלה:

- (1) חיקוק;
- (2) אקט של הפרלמנט הבריטי או חלק ממנו,
ודבר המלך - במועצה או חלק ממנו, בין
שניתנו לפני תחילת תקפה של פקודה זו ובין
שניתנו לאחריה, וכפי תקפם בארץ ישראל
לפני הקמת המדינה או כפי תקפם במדינה;
- (3) צווים, תקנות, כללים, חוקי עזר, מנשרים,
הוראות, הודעות וכל מסמך אחר, שניתנו
מכוח "דין" כמשמעותו בפיסקה (2) של הגדרה
זו, בין לפני תחילת תקפה של פקודה זו ובין
לאחריה, ואינם בגדר חיקוקים, וכפי תקפם
בארץ ישראל לפני הקמת המדינה או כפי
תקפם במדינה;
- (4) דינים עותומניים, דינים דתיים בין שבכתב
ובין שבעל פה, דיני המשפט המקובל ועקרוני
היושר של אנגליה, כפי תקפם בארץ ישראל
לפני הקמת המדינה או כפי תקפם במדינה;

"הצהרה בשבועה" - לרבות מסמך שבאו עליו הן צדק
או הצהרה מפי אדם שהותרו לו על פי דין, הן צדק או
הצהרה במקום שבועה;

"חוק" - דבר חקיקה של הכנסת ולרבות כל פקודה;
אולם מקום שהמלה "חוק" באה בחיקוק שניתן לפני
פרסום הנוסח החדש לפקודה זו, תהא משמעותה
כמשמעות שהיתה נודעת לה אלמלא הנוסח החדש;

(תיקונים מס'
4-7)

"חטא" - עבירה שדינה מאסר של לא יותר מחודש,
ואם דינה קנס בלבד - קנס של לא יותר ממאתיים
לירות;

"חיקוק" - כל חוק וכל תקנה בין שניתנו לפני תחילת
תקפה של פקודה זו ובין שניתנו לאחריה; אולם
מקום שהמלה "חיקוק" באה בפקודה או בתקנה
שניתנו לפני תחילת תקפה של פקודה זו, תהא
משמעותה כמשמעות שהיתה נודעת לה אלמלא
פקודה זו;

"חתימה", באדם שאינו יכול לכתוב שמו - לרבות
"סימן";

"ייבוא" - הבאה או גרם הבאה לישראל, בים, ביבשה
או באויר;

"יורד ים" - לרבות כל אדם בספינה או המועסק בה
בכל תפקיד שהוא, חוץ מקברניט ומנווט וחוץ מחניך
הקשור בחוזה ורשום כראוי;

"ייצוא" - הוצאה או גרם הוצאה מישראל, בים
ביבשה או באויר;

"ישראל" או "המדינה" - לרבות מימי חופין שלה;

"כלי טיס" - כל מכונת טיס, דאון, ספינת אויר או
כדור פורח, בין מחובר ובין שאינו מחובר;

"כלי שיט" - אניה, ספינה, סירה, אסדה וכל כלי אחר
העשוי לשוט;

"לירה" - לירה ישראלית;

"מדפיס ממשלתי" - המדפיס הממשלתי של ישראל, ולענין חיקוק או לענין מסמך של המדינה - אף כל מדפיס אחר שהממשלה הרשתה אותו, דרך כלל או במיוחד, להדפיס אותו חיקוק או מסמך⁴⁷⁵, וכל חיקוק או מסמך כאמור הנחזה כנדפס על ידי המדפיס הממשלתי או על ידי מדפיס אחר שהורשה לכך כאמור, יראוהו כאילו נדפס כך אם לא הוכח היפוכו של דבר;

"מזכיר הממשלה" - הפקיד שנתמנה על ידי הממשלה להיות מזכיר הממשלה;

"מודעה לרבים" - הודעה על הממשלה, או מטעמה, שאינה בת-פעל תחיקתי ונתפרסמה ברשומות;

"מחוז" - אחד המחוזות המינהליים ששטח המדינה מחולק להם על פי חיקוק;

"מיטלטלין" או "טובין" - נכסים מוחשיים, חוץ ממקרקעין; אולם מקום שהמלה "מיטלטלין" או "טובין" באה בחיקוק שניתן לפני תחילת חוק המיטלטלין, התשל"א-1971, תהא משמעותה כמשמעות שהיתה נודעת לה אלמלא החוק האמור;

(תיקון
מס' 10)

"מימי חופין" - כל חלק מן הים הפתוח שעל חופי המדינה, המצוי בתחום ששה מילין ימיים מנקודת שפל המים שבחוף;

(תיקון מס' 2)

"מכר" - לרבות חליפין, מיר, הצעה למכירה או הצגה למכירה;

"מנדט" - המנדט על ארץ ישראל שמועצת חבר הלאומים אישרה אותו והגדירה תנאיו ביום עשרים וארבעה ביולי 1922;

⁴⁷⁵ החלטת ממשלה מס' 738 מיום 19.9.2013: "להרשות את מחלקת הדפוס והפרסומים של כנסת ישראל להדפיס את סדרת רשומות הצעות חוק-הכנסת. בכך תיחשב הכנסת "מדפיס ממשלתי" לענין סדרת הרשומות ותהווה "מדפיס רשמי" לענין זה לפי פקודת הראיות [נוסח חדש], התשל"א-1971."

"מנשר" או "אכרזה" - מנשר או אכרזה שניתנו מאת הממשלה או על פיה ;

"מסירה לדין" - החלטה להעמיד לדין על פי כתב אישום ;

"מפקד", בכלי טיס - מי שבידו אותה שעה השליטה על כלי טיס או מי שממונה עליו אותה שעה ;

"מפקח כללי של המשטרה" - לרבות סגן המפקח הכללי של המשטרה ;

"מקרקעין" - קרקע, כל הבנוי והנטוע עליה וכל דבר אחר המחובר אליה חיבור של קבע זולת מחוברים הניתנים להפרדה ; אולם מקום שהמלה "מקרקעין" באה בחיקוק שניתן לפני תחילת חוק המקרקעין, התשכ"ט-1969, תהא משמעותה כמשמעות שהיתה נודעת לה אלמלא החוק האמור ;

"נציב בתי הסוהר" - לרבות סגן נציב בתי הסוהר ;

"נקבע" - נקבע בחוק שבו מצויה מלה זו או בתקנות שניתנו לפיו ;

"עבור" או "הפר", לענין דרישה או תנאי שנקבעו בחיקוק, או בכל היתר, רשיון או הרשאה אחרת, שניתנו לפי חיקוק - אף אי-קיום במשמע ;

"עבירה" - מעשה, נסיון או מחדל, שדינם ענישה ;

"עובד ציבורי" או "משרד ציבורי" - לרבות כל עובד או משרד שהוטלו עליהם תפקידים בעלי אופי רשמי, או הממלאים תפקידים כאלה, בין שהם נתונים לפיקוחה הישיר של הממשלה ובין אם לאו ;

"עוון" - עבירה שהיא חמורה מחטא וקלה מפשע ;

"עונש", לענין עבירה - קנס, מאסר או כל ענישה אחרת ;

"פרק" - פרק של החיקוק שבו מצויה מלה זו ; הוא
הדין לגבי "חלק", "סימן" "סעיף" ו"תוספת", הכל
לפי הענין ;

"סעיף קטן" - סעיף קטן של סעיף בו מצויה מלה זו ;

"פקודה" - כל פקודה שניתנה מאת מועצת המדינה
הזמנית וכל פקודה שניתנה כדין בארץ ישראל לפני
הקמת המדינה, ופקודה זו בכלל ; אולם מקום
שהמלה "פקודה" באה בחיקוק שניתן לפני תחילת
תקפה של פקודה זו, תהא משמעותה כמשמעות
שהיתה נודעת לה אלמלא פקודה זו ;

"פשע" - עבירה שדינה, אף באין הוכחה על חיוב קודם
בדין, מוות או מאסר שלמעלה משלוש שנים ;

"צוואה" - לרבות סמפון-צוואה ;

"צוות" -

(1) לענין כלי שיט - קברניט, חובל, נווט, מכונאי,
מסיק, עובד הסיפון וכל העוסק בהשטת כלי
השיט וכל המשרתו ;

(2) לענין כלי טיס - מפקד, טייס, נווט, מהנדס
טיס וכל העוסק בהטסת כלי הטיס וכל
המשרתו ;

"קונסול" או "נציג קונסולרי" - קונסול כללי, קונסול,
סגן קונסול וכל המוסמך אותה שעה למלא תפקידו
של אחד מאלה, וכן סוכן קונסולרי ;

"קברניט" - מי שבידו השליטה על ספינה או על אניה,
או מי שממונה עליה אותה שעה להוציא נווט ורב
חובל נמל ;

"רופא ממשלתי" - רופא בשירות המדינה ;

"רופא מוסמך" - אדם הרשום בישראל כרופא לפי
הדין הנוהג אותה שעה בענין רישום רופאים ;

"רחוב" או "דרך" - לרבות כביש, שדרה, סמטה, משעול לרוכבים או לרגלים, ככר, חצר, טיילת, מבוי מפלש וכל מקום פתוח שהציבור משתמש בו או נוהג לעבור בו, או שהציבור נכנס אליו או רשאי להיכנס אליו;

"רשום", לענין מסמך - רשום לפי הדין החל על רישום אותו מסמך;

"רשות מקומית" - עיריה, מועצה מקומית או רשות כיוצא באלה, שנתכוננו בכוח חוק בר תוקף אותה שעה, הקובע הוראות בדבר הקמת רשויות של שלטון מקומי;

"שבועה" - לרבות הן צדק והצהרה מפי אדם שהותרו לו, על פי דין, הן צדק או הצהרה במקום שבועה;

"שוטר" - כל הנמנה עם חיל המשטרה; ו"קצין-משטרה גבוה" - כל קצין משטרה בדרגת פקד ומעלה;

"שופט", לענין שופטי בית המשפט העליון - אף נשיא בית המשפט העליון במשמע; ולענין שופטי בתי המשפט המחוזיים - אף הנשיאים והנשיאים התורנים במשמע;

"שופט של בית משפט שלום" - מי שבידו כתב מינוי להיות שופט של בית משפט שלום;

(תיקון מס' 5)

"שכירות" - לרבות שכירות משנה;

"שנה" ו"חודש" - למנין הלוח הגריגוריאני;

"שנת כספים" - שנים עשר החדשים המסתיימים בשלושים ואחד במרס של כל שנה;

"תחילה", לענין חיקוק - זמן תחילת תקפו;

"תפישה", לענין מקרקעין - לרבות השימוש, הדירה, ההחזקה או ההנאה שלא כעובד וכפקיד בלבד ולשם השגחה או שמירה בלבד;

"תקנה" - תקנה, כלל, חוק עזר, מנשר, אכרזה, צו, הוראה, הודעה, מודעה, או מסמך אחר, שניתנו מאת כל רשות בארץ ישראל או בישראל, בין לפני תחילת תקפה של פקודה זו ובין לאחריה, מכוח חוק, או מכוח אקט של הפרלמנט הבריטי או מכוח דבר המלך - במועצה, לרבות צו, הוראה, הודעה, מודעה או מסמך אחר שניתנו על יסוד תקנה, כלל או חוק עזר כאמור; אולם מקום שהמלה "תקנה" באה בחיקוק שניתן לפני תחילת תקפה של פקודה זו, תהא משמעותה כמשמעות שהיתה נודעת לה אלמלא פקודה זו;

"תקנות סדרי הדין", לענין כל בית משפט - כללים לנוהג ולסדרי הדין באותו בית משפט, שנקבעו על ידי רשות המוסמכת אותה שעה להתקין תקנות או ליתן צווים.

15-2 [בוטל].

פרק רביעי: תקנות

התקנות תקנות 16. מקום שהחוק מעניק לרשות את הסמכות להתקין תקנות, יהיו ההוראות הבאות חלות לגבי התקנתן וכוח פעולתן של תקנות אלו, אם אין כוונה אחרת משתמעת -

(1) [בוטל].

(2) [בוטל].

(3) [בוטל].

(4) לא תהא תקנה סותרת הוראותיו של כל חוק;

(5) [בוטל].

- תחילת תקפן של תקנות בנות-פעל תחיקתי** 17. תקנות בנות פעל תחיקתי יפורסמו ברשומות, ותחילת תקפן ביום פרסומן, אם אין הוראה אחרת בענין זה.⁴⁷⁶
18. [בוטל].

פרק חמישי: סמכויות

- שימוש בסמכות בין נתינת חוק לתחילת תקפו** 19. חיקוק שאין תחילת תקפו עם נתינתו, והוא מעניק סמכות להתקין תקנות או לעשות מינוי או כל דבר למען מטרת החיקוק, אפשר להשתמש באותה סמכות - אם אין כוונה אחרת משתמעת - בכל שעה לאחר נתינתו של החיקוק, במידה שהדבר נראה דרוש או ראוי כדי להפעיל את החיקוק ביום תחילת תקפו; ואולם כל תקנה וכל מינוי וכל דבר שנעשו בכוח אותה סמכות לא יהיה להם תוקף עד יום תחילת תקפו של החיקוק, אלא אם היתה כוונה אחרת משתמעת מתוך החיקוק, או אם היו התקנה, המינוי או הדבר דרושים להפעלת החיקוק.
- 20-27 [בוטל].

פרק שישי: עבירות ועונשין

28-31 [בוטל].

פרק שביעי: שונות

32-41 [בוטל].

- זכויות המדינה שמורות** 42. אין חיקוק בא לגרוע מכל זכות של המדינה, או להטיל עליה חובה, אלא אם נאמר בו במפורש.
43. [בוטל].

⁴⁷⁶ סעיף 343 לפקודת העיריות קובע: "על אף האמור בפקודת הפרשנות אין חובה לפרסם ברשומות שום צו שניתן לפי הוראות הפקודה, אלא אם הפרסום נדרש בהוראות הפקודה."

חוק קרן לאזרחי ישראל, התשע"ד–2014⁴⁷⁷

פרק ו': פיקוח הכנסת על הקרן

סימן א': הוועדה לפיקוח על הקרן

הוועדה לפיקוח על הקרן 36. (א) תוקם ועדה של הכנסת לפיקוח על הקרן ועל יישום הוראות חוק זה, ויהיו נתונות לה הסמכויות הקבועות בחוק זה בלבד; חברי הוועדה לפיקוח על הקרן ייבחרו על ידי הכנסת, לפי הצעת ועדת הכנסת.

(ב) מספר חברי הוועדה לפיקוח על הקרן לא יעלה על תשעה; הרכב הוועדה ייקבע בהתחשב בהרכב הסיעתי של הכנסת ובגודל הסיעות.

דיון בדוחות הקרן 37. הוועדה לפיקוח על הקרן תקיים, אחת לשנה, דיון בדוחות הכספיים שהגישה לה הקרן כאמור בסעיף 32 ותניח את מסקנותיה על שולחן הכנסת.

סימן ב': סכום ההקצאה השנתי

הצעת הממשלה להקצאת סכום ההקצאה השנתי 38. (א) בסימן זה, "סכום ההקצאה השנתי" -

(1) בשנת הכספים שתחילתה לאחר יום תחילתו של חוק זה – סכום השווה ל-3.5% מסך ההכנסות במועד הקובע;

(2) בשנת הכספים שלאחר שנת הכספים האמורה בפסקה (1) ובכל אחת משמונה השנים שלאחריה – סכום השווה ל-3.5% משווי הנכסים שניהלה הקרן ב-31 בדצמבר של שנת הכספים הקודמת שלגביה אושר הדוח הכספי השנתי;

⁴⁷⁷ ס"ח התשע"ד, עמ' 610; התשע"ו, עמ' 234.

(3) בכל שנת כספים שלאחר תום התקופה האמורה בפסקה (2) – סכום השווה לתשואה הריאלית הממוצעת שהניבו השקעותיה של הקרן בעשר השנים שקדמו לאותה שנת כספים, כשהוא מוכפל בשווי הנכסים שניהלה הקרן ב- 31 בדצמבר של שנת הכספים הקודמת שלגביה אושר הדוח הכספי השנתי כאמור ;

"סך ההכנסות במועד הקובע" – כמשמעותו בסעיף 47(א).

(ב) סכום ההקצאה השנתי ישמש מדי שנה להקצאות למטרות חברתיות, כלכליות וחינוכיות, בהתאם להוראות סימן זה.

(ג) הצעת הממשלה להקצאה של סכום ההקצאה השנתי למטרות כאמור בסעיף קטן (ב) תונח על שולחן הכנסת כחלק מהצעת חוק התקציב השנתי כאמור בסעיף 3(ב) לחוק יסוד: משק המדינה, ותועבר להכנה לוועדה לפיקוח על הקרן.

(ד) הצעת הממשלה תהיה מפורטת ויצורפו לה –

(1) מטרת כל הקצאה שנכללה בהצעה, השיקולים בבחירתה ואופן יישומה ;

(2) הסכום המוקצה למחקר ופיתוח, וכן להשקעה באנרגיה מתחדשת ולפיתוח ומחקר שלה ;

(2א) הסכום המוקצה לעידוד תעסוקה בנגב ;

(3) ביצוע בפועל של ההקצאות בשנתיים הקודמות ואופן יישומן ;

תיקון מס' 1

(ה) הצעת הממשלה המפורטת יכול שתכלול גם הקצאה ליישום בפריסה רב-שנתית, ואולם לא יוקצו לאותה הקצאה כספים מתוך סכום ההקצאה השנתי של שנות כספים הבאות לאחר שנת הכספים שבה שלגביה מוצעת ההצעה.

39. (א) הוועדה לפיקוח על הקרן תכין את פירוט ההקצאות מסכום ההקצאה השנתי, לפי הצעת הממשלה המפורטת כאמור בסעיף 38, לכל המאוחר שלושה ימים לפני מועד אישור חוק התקציב לאותה שנה, ולא יאוחר מהיום הקובע כמשמעותו בסעיף 36א לחוק-יסוד: הכנסת, כך שפירוט ההקצאות יובא לאישור הכנסת כחלק מחוק התקציב השנתי; לא סיימה הוועדה לפיקוח על הקרן להכין את פירוט ההקצאות מסכום ההקצאה השנתי עד למועד האמור, תכינו ועדת הכספים של הכנסת כך שיובא לאישור הכנסת כחלק מחוק התקציב השנתי.

(ב) סכום ההקצאה השנתי וכן הוצאות הממשלה שימומנו מהקצאת סכום ההקצאה השנתי כאמור בסעיף קטן (א) ייקבעו בחוק התקציב השנתי, כהוצאה מותנית בהכנסה כמשמעותה בסעיף 5 לחוק יסודות התקציב.

(ג) לעניין סכום ההקצאה השנתי, כל מקום בחוק יסודות התקציב שמדובר בו בוועדה, ייקרא כאילו מדובר בוועדה לפיקוח על הקרן.

40. **דיווח לכנסת** הממשלה תדווח לוועדה לפיקוח על הקרן, אחת לשנה, על הביצוע בפועל של ההקצאות ואופן יישומן.

41. (א) **העברת סכום ההקצאה השנתי לאוצר המדינה** עם אישור חוק התקציב השנתי יועבר סכום ההקצאה השנתי מחשבון הקרן לאוצר המדינה.

קביעת הוצאות הממשלה בחוק התקציב השנתי

(ב) סכום ההקצאה השנתי לפי סעיף קטן (א) יועבר במטבע חוץ, ולעניין זה יחושב שווי הנכסים שמנהלת הקרן, במטבע חוץ.

(ג) סכום ההקצאה השנתי יחושב בידי מחלקת הניהול, ויאושר בידי המועצה; המועצה תורה על העברת סכום ההקצאה השנתי לאוצר המדינה.

(ד) השר ידווח לכנסת ולוועדה לפיקוח על הקרן במועד העברת סכום ההקצאה השנתי לאוצר המדינה, בדבר הסכום שהועבר כאמור.

סימן ג': הלוואה מנכסי הקרן לשם סיוע בהתמודדות עם אירועים חריגים

הלוואה מנכסי הקרן 42. (א) הכנסת, לפי בקשת הממשלה, רשאית לאשר מתן הלוואה מנכסי הקרן לאוצר המדינה, בהתקיים כל אלה:

(1) הממשלה, לפי הצעת ראש הממשלה והשר, לאחר התייעצות עם הנגיד, הכריזה על התקיימותו של אירוע חריג, לרבות אירוע סביבתי, שהוא בעל השפעה שלילית חריגה, במשכה או בעוצמתה, על כלכלת ישראל (בפרק זה – אירוע חריג);

(2) הממשלה, לפי הצעת ראש הממשלה והשר, החליטה כי הפגיעה הכלכלית שנגרמה כתוצאה מהאירוע החריג מצדיקה לקיחת הלוואה מנכסי הקרן, וזאת בהתחשב גם בפגיעה שתיגרם בשל כך לנכסי הקרן;

(3) השר, על יסוד החלטות הממשלה כאמור בפסקאות (1) ו-(2), הגיש לוועדה לפיקוח על הקרן, בקשה מנומקת לקיחת הלוואה מנכסי הקרן לאוצר המדינה, שבה יפורטו היקף ההלוואה המבוקשת ותנאיה, ובלבד ששיעור הריבית על ההלוואה יהיה שווה לשיעור התשואה לפדיון של איגרות חוב שהנפיקה ממשלת ארצות הברית לתקופה של עשר שנים, נכון למועד מתן ההלוואה, בתוספת 1.5% ;

(4) הוועדה לפיקוח על הקרן תקיים דיון בבקשה כאמור בפסקה (3) ותביא בפני הכנסת את מסקנותיה ואת הבקשה לאישור לקיחת ההלוואה לא יאוחר משבעה ימים ממועד הבקשה.

(ב) אישור הכנסת כאמור בסעיף קטן (א) יתקבל ברוב של שבעים חברי הכנסת.

(ג) אישרה הכנסת לקיחת הלוואה בהתאם להוראות סעיפים קטנים (א) ו-(ב), יועבר סכום ההלוואה לאוצר המדינה לא יאוחר מתום 30 ימים ממועד מתן האישור כאמור.

(ד) אחת לשנה ממועד לקיחת ההלוואה תדווח הממשלה לוועדה לפיקוח על הקרן על השימוש שנעשה בכספי ההלוואה, בצירוף נתונים על האירוע החריג, על פגיעתו הכלכלית ועל נכסי הקרן.

הקלה בהחזר 43. (א) הכנסת, לפי בקשת הממשלה והצעת הוועדה לפיקוח על הקרן, רשאית לאשר הקלה בהחזר הלוואה שניתנה לפי הוראות סעיף 42, בהתקיים כל אלה:

(1) חלפו תשעה חודשים לפחות ממועד מתן ההלוואה ;

(2) הממשלה, לפי הצעת ראש הממשלה והשר, לאחר התייעצות עם הנגיד, החליטה כי ההשפעה השלילית החריגה של האירוע החריג שבשלו ניתנה ההלוואה או של אירוע חריג אחר שעליו החליטה הממשלה מאוחר יותר לפי סעיף 42, בהתחשב גם בפגיעה שתיגרם בשל כך לנכסי הקרן, מצדיקה מתן הקלה בהחזר ההלוואה;

(3) השר, על יסוד החלטת הממשלה כאמור בפסקה (2), הגיש לכנסת, באמצעות הוועדה לפיקוח על הקרן בקשה מנומקת להקלה בהחזר ההלוואה, שבה יפורטו ההקלה המבוקשת, והשיקולים המיוחדים המצדיקים, לדעת הממשלה, מתן הקלה כאמור.

(ב) אישור הכנסת כאמור בסעיף קטן (א) יתקבל ברוב של שבעים חברי הכנסת.

(ג) בסעיף זה, "הקלה בהחזר הלוואה" – שינוי תנאי ההלוואה, לרבות שינוי תקופת ההחזר או שינוי שיעור הריבית, ולמעט מתן פטור מלא מהחזר הריבית או מהחזר קרן ההלוואה.

פרק ז': הוראות שונות

תחילה
והעברת
כספים
ראשונה
לחשבון הקרן

47. (א) תחילתו של חוק זה ב-1 בחודש שלאחר המועד שבו הגיעו הכנסות המדינה מההיטל לסכום העולה על מיליארד שקלים חדשים (בסעיף זה - סך ההכנסות במועד הקובע); השר יפרסם בצו את מועד התחילה כאמור⁴⁷⁸.

(ב) ביום תחילתו של חוק זה יועבר מאוצר המדינה לחשבון הקרן סכום השווה לסך ההכנסות במועד הקובע, לאחר שהומר לסכום במטבע חוץ.

⁴⁷⁸ ק"ת התשפ"ב, עמ' 3218; מועד התחילה: 1.6.2022.

חוק רציפות הדיון בהצעות חוק, התשנ"ג-1993⁴⁷⁹

1. הצעת חוק שכנסת יוצאת העבירה לאחר קריאה ראשונה לאחת מועדותיה, רשאית ממשלה שנתכוננה בכנסת הנכנסת, להודיע במליאת הכנסת על רצונה שיחול עליה דין רציפות כאמור בסעיף 6.	הצעת הממשלה
2. הצעת חוק שהציעה ועדה של הכנסת או שהציע חבר הכנסת, ושכנסת יוצאת העבירה לאחר קריאה ראשונה לאחת מועדותיה, רשאית אותה ועדה, ואם אין ועדה כזו או שאין היא מוסמכת עוד לאותו ענין - הועדה שהצעת החוק היא בתחום ענייניה (להלן - הועדה), להודיע במליאת הכנסת הנכנסת על רצונה שיחול עליה דין רציפות כאמור בסעיף 6.	הצעת ועדה של הכנסת
(א) הודעה כאמור בסעיף 1 או 2 לגבי הצעת חוק שהציע חבר הכנסת היוצאת, לא תימסר אלא אם כן אותו חבר הכנסת מכהן בכנסת הנכנסת ונתן את הסכמתו לכך.	הסכמת חבר הכנסת
(ב) הצעת חוק שהגישו בכנסת היוצאת כמה חברי הכנסת, די בכך שנתקיימו לגבי אחד מהם התנאים האמורים בסעיף קטן (א).	
הודעת הועדה לפי סעיף 2 תימסר לאחר שניתנה לממשלה הודעה על הדיון בועדה, לפחות 21 ימים לפני המועד שנקבע לו; הממשלה רשאית לבקש ארכה של 21 ימים נוספים, וכן רשאית היא להסכים כי הדיון בועדה יתקיים לפני עבור 21 הימים הראשונים או הנוספים.	הדיון בועדה

⁴⁷⁹ ס"ח התשנ"ג, עמ' 60.

ר' השלמות לחוק זה בסעיף 97 לתקנון הכנסת שכותרתו "רציפות הדיון בהצעות חוק לפי חוק הרציפות".

- התנגדות לרציפות** 5. הודיעה הממשלה, כאמור בסעיף 1, או הועדה כאמור בסעיף 2, רשאית סיעה להציע, תוך שבועיים, שדין הרציפות לא יחול על הצעת החוק, וכן רשאית הממשלה להציע כאמור, לגבי הודעה של ועדה; הוגשה הצעה כזאת, ינמקה אחד מחברי הסיעה או הממשלה, לפי הענין; הממשלה או הועדה, לפי הענין, ישיבו, והכנסת תצביע על ההצעה.
- דין רציפות** 6. (א) לא הוצעה הצעה כאמור בסעיף 5, יודיע יושב ראש הכנסת על כך בכנסת, והכנסת תצביע, ללא דיון, אם להחיל רציפות.
- (ב) החליטה הכנסת להחיל רציפות כאמור בסעיף קטן (א), או שהוצעה הצעה כאמור בסעיף 5, ונדחתה על ידי הכנסת, תמשיך הכנסת הנכנסת, לדון בהצעת החוק ורשאית היא לנהוג בדיונים שנתקיימו בכנסת היוצאת כאילו היו אלה דיונים שלה.
- ביטול** 7. חוק רציפות הדיון בהצעות חוק, התשכ"ה-1964⁴⁸⁰ - בטל.

⁴⁸⁰ ס"ח התשכ"ה, עמ' 2.

חוק שידורי טלוויזיה מהכנסת (הוראת שעה), התשנ"ז-1997⁴⁸¹

1. **הוראת שעה** (א) **בשנים 1997 ו-1998 יוצקרו שידורי טלוויזיה מהכנסת על ידי הרשות, כמשמעותה בחוק רשות השידור, התשכ"ה-1965⁴⁸².**
- (ב) **הצגת השידורים תהיה בהתאם להסכם שיוחמם בין הכנסת לבין הרשות.**
2. **הארכת תוקף (תיקונים מס' 1, 2, 3, 4, 5-1)** (א) **הוראות סעיף 1(א) יחולו גם בשנים 1999, 2000 ו-2001 וכן עד יום ו' בטבת התשס"ד (31 בדצמבר 2003) (להלן - תקופת ההארכה); יושב ראש הכנסת ראשי להאריך את תקופת ההארכה עד תום הכנס הראשון של הכנסת בשנת 2004, ובלבד שהודיע על כך לרשות עד יום ו' בחשון התשס"ד (1 בנובמבר 2003); הודעה כאמור תפורסם ברשומות⁴⁸³.**
- (ב) **בתקופת ההארכה יחולו ההסכם כפי שנוחתם בין הכנסת לבין הרשות לבני השנים 1997 ו-1998, בתיקונים אלו פשינויים שצליהם יסכימו שני הצדדים להסכם.**

⁴⁸¹ ס"ח התשנ"ז, עמ' 94; תיקון מס' 1 - ס"ח התשנ"ט, עמ' 49; תיקון מס' 2 - ס"ח התשס"א, עמ' 105; תיקון מס' 3 - ס"ח התשס"ב, עמ' 52; תיקון מס' 4 - ס"ח התשס"ב, עמ' 528; תיקון מס' 5 - ס"ח התשס"ג, עמ' 542.

⁴⁸² ס"ח התשכ"ה, עמ' 106.

⁴⁸³ יושב ראש הכנסת האריך את תוקף החוק עד לתום הכנס הראשון של הכנסת בשנת 2004 (י"פ התשס"ד, עמ' 204).

חוק שידורי ערוץ הכנסת, התשס"ד-2003⁴⁸⁴

1. **מטרות החוק (תיקון מס' 6)**
מטרתו של חוק זה להסדיר את שידורי ערוץ הכנסת בטלוויזיה ובאינטרנט והפצתם לציבור הרחב, כדי לאפשר נגישות לדיוני הכנסת ולמגוון היבטי עבודתה, לטפח מודעות אזרחית ולחזק את ערכי הדמוקרטיה ובכללם את מעמד הכנסת כבית הנבחרים של המדינה, והכול בזיקה לעבודת הכנסת ובדרך שתבטיח שקיפות לגבי עבודתה.

2. **הגדרות (תיקונים מס' 1, 6 ו-8)**
בחוק זה -
"הגוף המשדר" - בעל הרישיון לשידורים לפי חוק זה;

"המועצה" - כהגדרתה בחוק התקשורת;

"חוק התקשורת" - חוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב-1982;

"הערוץ", "ערוץ הכנסת" - ערוץ הכנסת שבו ישודרו שידורי הכנסת והמישדרים המוספים בטלוויזיה ובאינטרנט;

⁴⁸⁴ ס"ח התשס"ד, עמ' 32; תיקון מס' 1 - ס"ח התשס"ד, עמ' 376; תיקון מס' 2 - התשס"ח, עמ' 47; תיקון מס' 3 (תיקוני חקיקה) - ס"ח התשס"ח, עמ' 621; תיקון מס' 4 (עקיף) - ס"ח התשע"א, עמ' 338; תיקון מס' 5 (עקיף) - ס"ח התשע"א, עמ' 346; תיקון מס' 6 - ס"ח התשע"ו, עמ' 1174 (בתיקון זה תוקן שם החוק שנקרא במקור "חוק שידורי טלוויזיה מהכנסת"); תיקון מס' 7 (עקיף) - ס"ח התשע"ז, עמ' 124; תיקון מס' 8 - ס"ח התשע"ז עמ' 581.
* בתיקון מס' 8 התווסף סעיף 15 לתיקון מס' 6, בו נקבע כי הוראותיו של תיקון מס' 6 יחולו על הגוף המשדר שיקבל רישיון לשידורים בערוץ הכנסת לאחר יום תחילתו של תיקון מס' 6.

"מישדרים מוספים" - מישדרים, העוסקים בענייני הכנסת, או מישדרים שמטרתם טיפוח מודעות אזרחית וחיזוק ערכי הדמוקרטיה, או שענינם מתן מידע או העשרה והכול בזיקה למגוון היבטי עבודת הכנסת, לפעילות חברי הכנסת או לפעילות פוליטית או עדכונים כתובים בענייני היום בארץ ובעולם שישודרו בהתאם לתקנות לפי סעיף 485⁴;

"שידורי הכנסת" - שידורים של ישיבות מליאת הכנסת, של ישיבות ועדות הכנסת ושל אירועים ממלכתיים הנערכים על ידי הכנסת במשכן הכנסת או מחוץ למשכן (בחוק זה - אירועים ממלכתיים);

"תשדיר שירות" - מישדר מטעם גוף ממלכתי, שמטרתו העברת מידע לציבור בנושאי בריאות, בטיחות, בטחון, איכות סביבה, רווחה וזכויות וחובות האזרח, ובלבד שאין בהם כדי לקדם עניין מסחרי של גוף כלשהו או רכישה של מוצר או שירות כלשהו.

3. **שידורי ערוץ הכנסת (תיקון מס' 6)** (א) שידורי הכנסת והמישדרים המוספים ישודרו בערוץ הכנסת בהתאם להוראות חוק זה.

(ב) (1) בשידורי ערוץ הכנסת ייכללו שידורים בטלוויזיה ובאינטרנט, וכן שירותים הנלווים להם במישרין, לרבות שירותי חוזי או שמע, ולעניין שידורי הטלוויזיה - לרבות שידורים דו-כיווניים או הידודיים; בשידורים באינטרנט ייכללו רק שידורי הכנסת, בין אם הם משודרים בטלוויזיה ובין אם לאו, והמישדרים המוספים ששודרו או המשודרים בטלוויזיה.

⁴⁸⁵ הסיפה החל במילים "או עדכונים" התווספה בתיקון מס' 8 ותחול על הגוף המשדר שיקבל רישיון לשידורים בערוץ הכנסת לאחר יום תחילתו של תיקון זה.

(2) על השידורים באינטרנט יחולו ההוראות לפי חוק זה, בשינויים המחויבים, אלא אם כן נקבע בחוק או בתקנות לפי סעיף 4 כי הן חלות על שידורי הטלוויזיה בלבד.

4. ועדת הכנסת תקבע בתקנות מדיניות לענין -
- קביעת מדיניות לעניין שידורי ערוץ הכנסת (תיקונים מס' 6 ו-8)**
- (1) מאפייני הערוץ והשידורים בו ;
- (2) היקף השידורים בערוץ ומשכם, ובלבד שלא יקוימו שידורים בשבת ובמועדי ישראל ;
- (3) אופן סיקור שידורי הכנסת, לרבות דרך קביעת ישיבות ועדות הכנסת שדיוניהן ישודרו בשידור חי ובשידור ראשון שאינו שידור חי ;
- (4) סיקור אירועים רשמיים בעלי חשיבות לאומית ;
- (5) סוגי תשדירי השירות שיתרו לשידור ואופן שידורם ;
- (6) סוגי המישדרים שרשאי הגוף המשדר לכלול במסגרת המישדרים המוספים ובכלל זה הוראות לעניין שידור עדכונים כתובים בעניינים פרלמנטריים ובענייני היום בארץ ובעולם במהלך שידורי הגוף המשדר⁴⁸⁶ ;
- (7) [בוטל - תיקון מס' 6].
- (8) שימוש בחומר שהקליט או שצילם הגוף המשדר לצורך ביצוע שידורי הכנסת, לרבות בחומר כאמור שלא שודר במסגרת שידורי הכנסת.

⁴⁸⁶ הסיפה החל במילים "ובכלל זה" התווספה בתיקון מס' 8 ותחול על הגוף המשדר שיקבל רישיון לשידורים בערוץ הכנסת לאחר יום תחילתו של תיקון זה.

צילום ושידור של הדובר בישיבות מליאת הכנסת (תיקון מס' 6) 44. בעת צילום ושידור של ישיבות מליאת הכנסת, ישדר הגוף המשדר את מי שקיבל רשות דיבור מיושב ראש הישיבה או את יושב ראש הישיבה כשהוא הדובר; אין בהוראות סעיף זה כדי למנוע מהגוף המשדר לצלם ולשדר במקביל התרחשויות אחרות במליאת הכנסת, במהלך דברי הדובר.

הוראות לעניין המועצה לפי חוק זה (תיקון מס' 6) 44.ב. 487 (א) לשם הפעלת סמכויותיה ומילוי תפקידיה לפי חוק זה, יכהנו במועצה שני חברים נוספים שהם נציגי ציבור בעלי ידע וניסיון בעבודה הפרלמנטרית, ובכלל זה חברי הכנסת לשעבר או עובדי הכנסת לשעבר, את האחד ימנה יושב ראש הכנסת, ואת האחר ימנה ראש האופוזיציה.

(ב) לחבר המועצה שמונה לפי סעיף קטן (א) לא יהיה קול מכריע בהצבעה, והוא לא ישתתף בהצבעה הקשורה למכרז לבחירת הגוף המשדר, ואולם אין בהוראות אלה כדי למנוע את השתתפותו בישיבות שמתקיימות בהן הצבעות כאמור.

(ג) ההוראות החלות לפי דין לעניין בדיקת כשירותם והתאמתם של המועמדים לכהונה כחברי המועצה בהתאם להוראות סעיף קטן (א), וכן הוראות סעיפים 6ב(ד), 6ג ו־6ד לחוק התקשורת, יחולו על חברי המועצה שימונו לפי הסעיף הקטן האמור, בשינויים המחויבים ובשינוי זה:

⁴⁸⁷ הוראת מעבר לסעיף 44 שהתווסף בתיקון מס' 6 (פורסם ביום 11.8.2016):
 "על אף האמור בסעיף 44... כל עוד לא מונו חברי מועצה לפי הוראות אותו סעיף, תמשיך המועצה לפעול בהרכבה כפי שהיה ערב תחילתו של חוק זה, לשם הפעלת סמכויותיה ומילוי תפקידיה לפי החוק העיקרי, ולא יהיה באי-מינוי כאמור כדי לעכב את הליכי המכרז לבחירת בעל רישיון לשידורים בערוץ הכנסת לאחר יום תחילתו של חוק זה."

בסעיף 6ג(א), בסופו יקראו "ואולם, לא יראו חבר מועצה שמונה לפי הוראות סעיף 4ב לחוק שידורי ערוץ הכנסת, התשס"ד-2003, כקשור לעניין העומד לדיון במועצה או בוועדה מוועדותיה בשל כך בלבד שהוא מביא בחשבון גם את ענייני הכנסת או בשל היותו חבר הכנסת לשעבר או עובד הכנסת לשעבר.

תפקידי המועצה (תיקון מס' 1)

5. (א)

המועצה תבחר את הגוף המסדר ותעניק לו רישיון לשידורים בערוץ הכנסת בהתאם להוראות סעיף 7, ותפקח באופן שוטף על קיום השידורים בערוץ ועל ביצוע הוראות חוק זה והתקנות, הכללים וההוראות לפיו.

(ב)

המועצה רשאית לקבוע כללים וכן ליתן הוראות לענין השידורים בערוץ הכנסת ואופן הפעילות של הגוף המסדר, ובכלל זה לקבוע כללים בעניינים המפורטים להלן, ובלבד שבעניינים שלגביהם נקבעה מדיניות לפי סעיף 4, תקבע המועצה את הכללים בהתאם למדיניות שנקבעה כאמור:

(1) אתיקה בשידורי הערוץ;

(2) נושאייהם, סגנונם, תכנם, היקפם ואופן שיבוצם של תשדירי שירות המותרים לפי חוק זה;

(3) שידורים בשעת חירום;

(4) קביעת סוגי חובות אשר בשל הפרתן יהיה יושב ראש המועצה רשאי להטיל על הגוף המסדר עיצום כספי, בהתאם להוראות סעיף 18.

(ג)

המועצה רשאית לקבוע, כי הוראות בדבר שידורי טלוויזיה החלות, לפי חוק, על שידורי טלוויזיה לציבור ועל גופים המסדרים לציבור לפי דין, יחולו, בהתאמות ובשינויים שתקבע, על שידורי הערוץ ועל הגוף המסדר.

- צוות תיאום** 6. (א) יושב ראש הכנסת ימנה צוות תיאום שיכלול שלושה עובדי כנסת לפחות.
- (ב) צוות התיאום ישמש כגוף מקשר ומתאם בין המועצה לבין הכנסת, ובין הגוף המשדר לבין הכנסת.
- (ג) המועצה לא תקבע כללים הנדרשים לצורך ביצוע הוראות חוק זה, ואת תנאי המכרז לפי סעיף 7, אלא לאחר שנועצה בצוות התיאום.
- (ד) צוות התיאום ונציגי הגוף המשדר יחליטו על לוח השידורים של הועדות שדיוניהן ישודרו מדי שבוע, בין בשידור ישיר ובין בשידור שאינו ישיר, בהתאם למדיניות שקבעה ועדת הכנסת לפי הוראות סעיף 4.
- (ה) עובד הכנסת שמונה כחבר בצוות התיאום, וחדל להיות עובד כאמור, יחדל לכהן כחבר צוות התיאום, ויושב ראש הכנסת ימנה במקומו עובד אחר.
- בחירת הגוף המשדר** 7. (א) הגוף המשדר ייבחר במכרז אשר תפרסם המועצה; תנאי המכרז ייקבעו בהתאם למדיניות שהתוותה ועדת הכנסת בתקנות לפי סעיף 4 ולכללים שקבעה המועצה כאמור בסעיף 5, ויכללו התייחסות גם לתמורה המרבית שתשלם הכנסת לזוכה במסגרת תקציבה המאושר.
- (ב) המועצה תשמש ועדת מכרזים לבחירת הגוף המשדר, ויושב ראש המועצה יהיה היושב ראש, אולם לא תהיה לו זכות לדעה מכרעת.
- (ג) ועדת המכרזים רשאית, ככל שתמצא לנכון, להיוועץ במומחים שלא מבין חבריה, וכן תיוועץ בצוות התיאום בשאלות הנוגעות לאופן נגישות הציבור לתהליכי העבודה הפרלמנטרית.

(ד) ועדת המכרזים תדון בהצעות ותחליט על הזוכה במכרז, והיא רשאית לפסול כל הצעה ואף את ההצעות כולן.

(ה) עתירות נגד החלטות של ועדת מכרזים לפי חוק זה יידונו בבית המשפט העליון בשבתו כבית משפט גבוה לצדק בלבד.

זכות להשתתף 8. (א) במכרז יהיה רשאי להשתתף כל אחד מאלה:

במכרז
(תיקונים מס'
4, 5, 6 ו-7)

(1) תאגיד הרשאי על פי דין להפיק ולשדר תכניות חדשות בטלוויזיה בישראל;

(2) תאגיד הרשום בישראל ומרכז עסקיו בישראל, ובלבד שמתקיימים בו תנאים אלה:

(א) רוב הדירקטורים בתאגיד והמנהל הכללי של התאגיד או מי שממלאים תפקידים כאמור אף אם תוארם שונה, הם אזרחים ישראלים ותושבים בה;

(ב) השליטה במשתתף לא תוחזק בידי מי שאינו אזרח ישראלי ותושב בה;

(ג) המשתתף, בעל ענין או בעל שליטה בו, אינם מדינת ישראל, רשות שלטונית, חברה ממשלתית או תאגיד שהוקם לפי חוק;

(ד) המשתתף, בעל ענין או בעל שליטה בו אינו אחד מאלה:

(1) מפלגה, כמשמעותה בחוק המפלגות, התשנ"ב-1992;

- (2) נציג או שלוח של מפלגה ;
- (3) גוף הקשור לסיעה
כמשמעותו בחוק מימון
מפלגות, התשל"ג-1973 ;
- (4) גוף אחר הקשור למפלגה
או לסיעה או נציג או
שלוח של גוף כאמור, אם
לדעת המועצה הוא עלול
להשתמש בשידורי הערוץ
לקידום המטרות
המיוחדות של המפלגה
או של הגופים האמורים ;
- (5) מי שהתקיים בו אחד
מהתנאים האמורים
בפסקאות (1) עד (4)
בארבע השנים שקדמו
למועד הגשת ההצעה
למכרז ;
- (ה) מי מהמפורטים להלן אינו בעל
שליטה במשתתף :
- (1) בעל רישיון כללי לשידורי
כבלים או בעל רישיון
לשידורי לוויין, כהגדרתם
בחוק התקשורת או בעל
רישיון כללי לשידורים
באמצעות תחנות השידור
הספרתיות כהגדרתו
בחוק הפצת שידורים
באמצעות תחנות שידור
ספרתיות, התשע"ב-
2012, לרבות מי שהוא
בעל שליטה או בעל ענין
בבעל רישיון כאמור ;

(2) בעל רישיון לשידורי
טלוויזיה לפי חוק הרשות
השניה לטלוויזיה ורדיו,
התש"ן-1990, לרבות מי
שהוא בעל שליטה בבעל
רישיון כאמור ;

(3) עיתון יומי בעל תפוצה
ארצית או תאגיד שהוא
המוציא לאור של עיתון
כאמור, לרבות מי שהוא
בעל ענין או בעל שליטה
בהם ;

(ו) עיתון יומי אשר נמנה עם שני העיתונים
היומיים הנפוצים ביותר בישראל אינו
בעל ענין במשתתף ;

(ז) המשתתף, מנהל כללי, עורך, בעל ענין
במשתתף או בעל השליטה בו, לא
הורשע בעבירה אשר מפאת מהותה,
חומרתה או נסיבותיה אין הוא ראוי
לשדר שידורים מן הכנסת.

(ב) תאגיד כאמור בסעיף קטן (א)(1) (בסעיף זה -
תאגיד חדשות) או תאגיד כאמור בסעיף קטן
(א)(2) יתחייב, כתנאי להשתתפותו במכרז,
לקיים מערכת חשבונאית נפרדת לענין
פעילותו כגוף משדר בערוץ הכנסת, אלא אם כן
הקים תאגיד נפרד בהתאם להוראות סעיף
קטן (ג).

(ג) (1) המועצה רשאית לדרוש מתאגיד חדשות
או מתאגיד כאמור בסעיף קטן (א)(2)
להתחייב, כתנאי להשתתפותו במכרז,
להקים תאגיד נפרד לשם פעילותו כגוף
משדר בערוץ הכנסת שיוחזק על ידו
בבעלות מלאה (בסעיף קטן זה - תאגיד
נפרד).

(2) לעניין חוק זה, יראו תאגיד נפרד שיקים תאגיד חדשות כמי שרשאי על פי דין להפיק ולשדר תכניות חדשות בטלוויזיה בישראל.

(3) הוראות סעיף קטן זה יחולו על אף הוראות כל דין, רישיון או זיכיון הקובעות איסור או הגבלה לעניין הקמת תאגיד נפרד על ידי תאגיד חדשות.

(ד) המועצה רשאית לקבוע, במכרז או ברישיון, הוראות שעניינן כללי ממשל תאגידי לשם הבטחת האינטרס הציבורי, ובכלל זה לעניין מינוי דירקטורים בלתי תלויים וביקורת נאותה על התנהלות התאגיד; הוראות כאמור יחולו על תאגיד חדשות אם חויב להקים תאגיד נפרד בהתאם להוראות סעיף קטן (ג), או על תאגיד כאמור בסעיף קטן (א)(2), או על שניהם, והכול כפי שתקבע המועצה; הוראות שנקבעו לפי סעיף קטן זה יחולו על אף הוראות כל דין, רישיון או זיכיון.

המועצה רשאית לבטל רישיון לשידורים בערוץ, להגבילו או להתלותו בכל אחד מהמקרים הבאים, ובלבד שניתנה לבעל הרישיון הזדמנות להשמיע את טענותיו:

9. **ביטול
הרישיון,
הגבלתו או
התלייתו**

(1) בעל הרישיון לא גילה למועצה או לוועדת המכרזים, לפי הענין, מידע שנדרש לגלותו, או שמסר להם מידע לא נכון;

(2) בעל הרישיון לא קיים הוראות החוק, התקנות או הכללים או ההוראות לפיו;

(3) בעל הרישיון הפר הפרה מהותית את תנאי הרישיון;

(4) בעל הרישיון הפר תנאי ברישיון, הפרה שאינה מהותית, ולא תיקן את ההפרה כפי שהורתה לו המועצה;

- (5) בעל הרישיון לא החל בשידורים בתוך הזמן שנקבע לו לכך ברישיון;
- (6) חדלו להתקיים בבעל הרישיון אחד או יותר מן התנאים המכשירים אותו להיות בעל הרישיון;
- (7) לבעל הרישיון מונה כונס נכסים או מפרק זמני, ניתן צו לפירוקו צו או שהתאגיד החליט על פירוקו מרצון;
- (8) בעל הרישיון ביקש ביטול רישונו.
10. (א) לא יועברו 10% או יותר מאמצעי השליטה בגוף המשדר ללא אישור מראש של המועצה ובהתאם לתנאי האישור.
- (ב) לא יועברו אמצעי שליטה בגוף המשדר ללא אישור מראש של המועצה ובהתאם לתנאי האישור, אם כתוצאה מההעברה יהפוך אדם לבעל ענין או לבעל שליטה בגוף המשדר, או יחדל להיות בעל ענין או בעל שליטה בגוף המשדר.
- (ג) לא ייעשו שינויים בשליטה בגוף המשדר ולא יועברו אמצעי שליטה בו, אם כתוצאה מהשינויים או מההעברה יחדלו להתקיים בו הוראות סעיף 8.
- (ד) בסעיף 8 ובסעיף זה, "אמצעי שליטה", "בעל ענין" ו"שליטה" - כהגדרתם בסעיף 1 לחוק התקשורת.
11. (א) הגוף המשדר ישדר את כל דיוני מליאת הכנסת במלואם, בזמן אמת וללא כל קטיעה או עריכה, ולא יימנע משידורם או יבטלם, אלא בהתאם לתקנות שקבעה ועדת הכנסת.
- (ב) הגוף המשדר ישדר את הדיונים מוועדות הכנסת ואת האירועים הממלכתיים, בהתאם להוראות שנקבעו לפי החוק ולהוראות אלה:

**הגבלות
בהעברת
בעלות בגוף
המשדר**

**שידורי
הכנסת
(תיקון
מס' 6)**

(1) כל דיוני הוועדות המתקיימים במשכן הכנסת יצולמו וישודרו בערוץ הכנסת, אלא אם כן הדיון חסוי לפי כל דין, או אם החליטה הוועדה אחרת;

(2) כל האירועים הממלכתיים שהכנסת ביקשה לשדרם ישודרו בערוץ הכנסת, ובלבד שמספרם של אירועים כאמור לא יעלה על עשרה בשנה; אין בהוראות פסקה זו כדי למנוע מהגוף המשדר לצלם ולשדר אירועים ממלכתיים נוספים.

(ב1) הגוף המשדר ילווה את שידורי הטלוויזיה של דיוני מליאת הכנסת וועדות הכנסת בכיתוב הכולל מידע ודברי הסבר על מהות הדיונים האמורים, בהתאם לכללים שתקבע המועצה או להוראות שתיתן לבעל הרישיון לאחר שנועצה בצוות התיאום.

(ג) שידורי הטלוויזיה שהגוף המשדר מעביר ואינם משודרים בשידור חי יהיו מלווים בתרגום לערבית או לעברית, לפי הענין; לענין התרגום לפי סעיף קטן זה רשאית המועצה לקבוע כללים או לתת הוראות לבעל הרישיון, לאחר שנועצה בצוות התיאום, ובכלל זה לקבוע פטור מחובת התרגום של שידורי טלוויזיה שהוראות חוק שידורי טלוויזיה (כתוביות ושפת סימנים), התשס"ה-2005, חלות עליהם.

12. הגוף המשדר יבטיח כי התוכן שישדר -

**הבטחת
שידורים
מהימנים
(תיקון מס' 6)**

(1) יהיה אמין, הוגן ומקצועי, תוך נאמנות לאמת העובדתית ולחובת הדיווח לציבור, ולענין המישדורים המוספים ודברי הרקע לשידורי הכנסת - ייתן ביטוי הולם למגוון ההשקפות והדעות הרווחות בציבור;

(2) במישדרים המוספים - לא יכלול פגיעה חמורה בכבוד הכנסת כבית הנבחרים של המדינה, אלא אם כן התוכן הוא בעל ערך חדשותי או חינוכי המצדיק, בנסיבות העניין, את שידורו, ובלבד שהפגיעה אינה במידה העולה על הנדרש; אין בהוראות אלה כדי למנוע סיקור עובדתי של הנעשה בכנסת או של פעילות חברי הכנסת.

איסור פרסומות 13. בשידורי ערוץ הכנסת לא תיכלל פרסומת, אך בכפוף להוראות שנקבעו לפי סעיפים 4 ו-5, יותרו תשדירי שירות.

עוצמת הקול בתשדירי שירות, בקדימונים ושידורים אחרים (תיקון מס' 3) 13א.⁴⁸⁸ הגוף המשדר לא ישדר תשדיר שירות, קדימון או שידור מסוג אחר שקבעה המועצה בכללים, בעוצמת קול העולה על טווח עוצמת הקול המקובל במישדר שאינו תשדיר שירות, קדימון או שידור מסוג אחר כאמור, כפי שקבעה המועצה בכללים; בסעיף זה, "קדימון" - כל אחד מאלה:

(1) תשדיר המודיע על לוח השידורים או על שידור אחד או יותר שישודרו בעתיד, בין מיד לאחר שידורו ובין מאוחר יותר באותו יום או במועד אחר;

(2) תשדיר שנועד לקדם את שידורי הגוף המשדר.

שידור לוויני 14. (א) הגוף המשדר יעביר את שידורי הערוץ להפצה באמצעות לוויין, בשידורים שאינם משודרים בצופן ואשר מיועדים לקליטה לא מפוענחת בידי כל אדם, אלא אם כן קבעה המועצה, באישור ועדת הכנסת, מתכונת אחרת להעברת השידורים.⁴⁸⁹

⁴⁸⁸ תחילתו של סעיף 13א תשעה חודשים מיום פרסומו - פורסם ביום 6.7.2008; כללים ראשונים ייקבעו עד יום התחילה.

⁴⁸⁹ ביום 17.12.2012 אישרה ועדת הכנסת את החלטת המועצה כי החל ביום 1.1.2013 מתכונת העברת שידורי ערוץ הכנסת לא תיעשה באמצעות לוויין פתוח, אלא באמצעות תחנות שידור ספרתיות קרקעיות ("עידן פלוס"), נוסף על העברתם למנויי HOT ו-YES.

(ב) בעל רישיון כללי לשידורי כבלים ובעל רישיון לשידורי לוויין לפי חוק התקשורת, יעבירו, במסגרת שידוריהם, את שידורי הערוץ, והוראות סעיפים 6(א) ו-6מט לחוק התקשורת לענין הפטור מתשלומים יחולו לענין זה.

הפצת החומר המשודר (תיקון מס' 2) 15. (א) (1) זכויות הקנין הרוחני בשידורי הכנסת יהיו בבעלות הכנסת, אלא אם כן נקבע אחרת בתקנות או בכללים לפי חוק זה;

(2) בסעיף קטן זה -

"קנין רוחני" - לרבות זכות יוצרים לפי חוק זכות יוצרים, התשס"ח-2007, וזכויות מבצעים ומשדרים לפי חוק זכויות מבצעים ומשדרים, התשמ"ד-1984;

"שידורי הכנסת" - לרבות חומר שהוקלט או שצולם, אף אם לא שודר למעשה.

(ב) על אף הוראות סעיף קטן (א), שידורי הכנסת יעמדו חנם לשימוש כל הרוצה בהם, אלא אם כן נקבע אחרת בתקנות לענין השימוש או לענין התשלום.

(ג) הרוצה בהקלטות לאחר שידור - ישלם לגוף המשדר תשלום בשל ההוצאות הכרוכות בכך, המבוסס על מחיר העלות, בהתאם לכללים שתקבע המועצה, ואולם הכנסת תהיה רשאית לקבל, ללא תשלום, הקלטות של כל שידורי הכנסת.

העדר בלעדיות השידור 16. (א) לגוף המשדר לא תהיה בלעדיות בשידורי הכנסת, והוא יבצע את שידוריו באופן שלא ימנע למעשה צילומים ושידורים של גורמים אחרים אשר אושרו כאמור בסעיף קטן (ב).

(ב) יושב ראש הכנסת או מי שהוא הסמיך לכך, רשאי לאפשר לגורמים נוספים לצלם ולשדר את דיוני המליאה והוועדות, כולם או חלקם, לרבות ישיבות ואירועים מיוחדים בכנסת, ובלבד שלדעת יושב ראש הכנסת, לא תיגרם הפרעה לאפשרות ביצוע תקין של שידורי הגוף המשדר לפי הוראות חוק זה.

שמירת החומר המשודר 17. (א) הגוף המשדר ישמור על הקלטות של שידורי הכנסת ושל המישדרים המוספים, או של סוגי מישדרים מוספים שתקבע המועצה, באופן הולם, כך שאיכותן לא תיפגע, ויעבירן לגנזך המדינה ולכנסת, כפי שיקבע בתקנות יושב ראש הכנסת.

(ב) ההקלטות המקוריות של שידורי הכנסת יהיו חומר ארכיוני כהגדרתו בחוק הארכיונים, התשט"ו-1955, והוראות החוק האמור יחולו לגביהן.

עיצום כספי (תיקון מס' 3) 18. (א) מצא יושב ראש המועצה כי הגוף המשדר הפר חובה מן החובות הנקובות בסעיף 5(ב) או 13א, רשאי הוא, לאחר ששמע את הגוף המשדר, להטיל עליו, בשל ההפרה, עיצום כספי בשיעור של פי שבעה מהקנס הקבוע בסעיף 61(א) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

(ב) לענין הטלת עיצום כספי כאמור, יחולו הוראות סעיפים 37 עד 37ט לחוק התקשורת, בשינויים המחוייבים.

מקורות מימון (תיקון מס' 6) 19. שידורי הערוץ, לרבות התמורה שתשולם לגוף המשדר, ימומנו מהמקורות האלה בלבד:

(1) הסכום שהוקצה לכך בתקציבה המאושר של הכנסת;

(2) שידור תשדירי שירות.

ביצוע ותקנות 20. יושב ראש הכנסת ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, בהתייעצות עם שר התקשורת ובאישור ועדת הכנסת, להתקין תקנות לביצועו, למעט בענינים שנקבעו בחוק זה דרך אחרת לקביעתם.

הוראות לתקופת הביניים (תיקון מס' 1) 21. (א) בסעיף זה, "תקופת הביניים" - תקופה שמיום התחילה עד יום תחילת שידוריו של הגוף המשדר, ובלבד שמשך תקופת הביניים לא יעלה על שלושים חודשים; יושב ראש הכנסת יפרסם ברשומות הודעה על מועד תחילת שידוריו של הגוף המשדר.⁴⁹⁰

(ב) לצורך גיבוש תפיסת השידורים בערוץ הכנסת ואפיונם, ובכלל זה גיבוש ואפיון של פעילות הגוף המשדר ושל הכללים שיחולו על שידורים אלו, ישודרו השידורים בערוץ הכנסת, בתקופת הביניים, במתכונת ניסיונית, והוראות סעיפים קטנים (ג) עד (ה) יחולו עליהם.

(ג) שידורי ערוץ הכנסת בתקופת הביניים יבוצעו באמצעות מי שייבחר על ידי הכנסת בדרך האמורה בסעיף קטן (ד), מבין מי שמפיק ומשדר על פי דין תכניות חדשות בטלוויזיה בישראל; נוכחה הכנסת כי לא נמצא גוף כאמור המתאים לביצוע השידורים בערוץ הכנסת בתקופת הביניים, רשאית היא להחליט, באישור ועדת הכנסת, כי השידורים האמורים יבוצעו באמצעות גוף אחר בעל נסיון ומומחיות בתחום שידורי הטלוויזיה.

⁴⁹⁰ יו"ר הכנסת הודיעה כי מועד תחילת שידוריו של הגוף המשדר הוא יום 2.11.2006.
- י"פ התשס"ז, עמ' 934.

(ד) התקשרות עם הגוף המשדר הזמני כאמור בסעיף קטן (ג), אינה טעונה מכרז לפי חוק חובת המכרזים, התשנ"ב-1992, אך תעשה לאחר בדיקת מספר הצעות הבאות בחשבון; הגוף המשדר הזמני לא יהיה מנוע מלהשתתף במכרז לקביעת הגוף המשדר בהתאם להוראות סעיף 7 רק בשל פעילותו בשידורי הכנסת בתקופת הביניים בהתאם להוראות סעיף זה, אך הוא לא יזכה בעדיפות במכרז בשל כך בלבד.

(ה) על אף הוראת סעיף 22, וכל עוד לא נכנסו לתוקף התקנות והכללים שהותקנו לפי סעיפים 4 ו-5, רשאית הכנסת לכלול בהתקשרות בינה לבין הגוף המשדר הזמני הוראות בעניינים האמורים בסעיף 4 וסעיף 5(ב), כולם או חלקם.

(ו) הוראות חוק זה, למעט הוראות סעיפים 7 עד 9, יחולו על הגוף המשדר הזמני, כשם שהן חלות על הגוף המשדר.

22. תחילתו של חוק זה בתום תוקפו של חוק שידורי טלוויזיה מהכנסת (הוראת שעה), התשנ"ז-1997, (בחוק זה - יום התחילה), ואולם תקנות וכללים ראשונים לפי סעיפים 4 ו-5 יותקנו במהלך תקופת הביניים ולפני מועד פרסום המכרז כאמור בסעיף 7.

**תחילה
והתקנות
ותקנות וכללים
ראשונים**

* ר' גם סעיף 6כא1(ב) לחוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב-1982 :

6כא1. (ב) בלי לגרוע מסמכויות המועצה לפי חוק זה, רשאית המועצה להורות לבעל רישיון כללי לשידורי כבלים בדבר האפיקים שבהם ישודרו כל אחד מהשידורים המפורטים להלן, ורשאית היא להורות לו, מטעמים המצדיקים זאת, להעביר כל אחד מאותם שידורים לאפיק אחר :

**אפיקי
שידור
והוראות
מיוחדות
לעניין
אפיקים
10 ו-22
(תיקונים)
מס' 47
ו-62)**

(2) שידורי ערוץ הכנסת כהגדרתו בסעיף 2 לחוק שידורי ערוץ הכנסת, התשס"ד-2003; ואולם, העברת השידורים האמורים לאפיק אחר טעונה אישור יושב ראש הכנסת ;

תקנות שידורי ערוץ הכנסת, התשס"ו-2005⁴⁹¹

בתוקף סמכותה לפי סעיפים 4 ו-11 לחוק שידורי טלוויזיה מהכנסת, התשס"ו-2003 (להלן - החוק), מתקינה ועדת הכנסת תקנות אלה:

הגדרות (תיקון 1. בתקנות אלה - מס' 1)

"גוף ממלכתי" - כל אחד מאלה:

- (1) הממשלה ומשרדי הממשלה, לרבות יחידותיהם ויחידות הסמך שלהם;
 - (2) לשכת נשיא המדינה;
 - (3) הכנסת;
 - (4) מבקר המדינה;
 - (5) בתי משפט, בתי דין, לשכות ההוצאה לפועל;
- "חדשות הכנסת" - מהדורת חדשות שעיקרה סיכום אירועי היום בכנסת;
- "שידורי הכנסת" - שידור של ישיבות מליאת הכנסת ושל ישיבות ועדות הכנסת.

2. מאפייני ערוץ הכנסת, השידורים בו ואופן הסיקור (תיקון מס' 1)
 - (א) בשידורי הכנסת יובטח סיקור מלא, הוגן ומקצועי של ההתרחשויות בישיבות מליאת הכנסת וועדותיה ושל מהלכן, תוך שמירה על כללי אתיקה, כפי שייקבעו לפי סעיף 5(ב)(1) לחוק, ויחולו הוראות אלה:

⁴⁹¹ ק"ת התשס"ו, עמ' 119; תיקון מס' 1 - ק"ת התשע"ז, עמ' 1386.

* בתיקון מס' 1 תוקן גם שם התקנות.

* תיקון מס' 1 חל על הגוף המשדר שקיבל רישיון לשידורים בערוץ הכנסת לאחר יום 17.7.2017.

(1) בשידורי הכנסת המועברים בשידור חי, לרבות שידור חוזר שאינו ערוך, יישמעו במלואם דברי הנואם בישיבה, גם אם הגוף המשדר מצלם ומשדר במקביל התרחשויות אחרות במליאת הכנסת;

(2) שידור ערוך של ישיבה של מליאת הכנסת, וכן שידור ערוך של ישיבת ועדה מוועדות הכנסת, ישקף, ככל הניתן, את הנעשה בישיבה, את הנאמר בה על ידי המשתתפים ואת מגוון ההשקפות והדעות השונות הבאות בה לידי ביטוי.

(ב) ערוץ הכנסת רשאי ללוות את שידורי הכנסת במידע עובדתי, אך יימנע ממידע שיש בו משום הבעת דעה, נקיטת עמדה, פרשנות או שיפוט ערכי לדברי הנואמים, להתרחשויות או למהלך הדיון; ליווי שידורי הכנסת במידע כאמור יעשה באופן שלא יפריע לשמוע את דברי הנואם במלואם.

3. המשדרים המוספים -

משדרים מוספים

(1) יופקו וישודרו לפי אמות מידה עיתונאיות מקובלות;

(2) יתנו ביטוי מתאים והולם למגוון ההשקפות והדעות הרווחות בציבור;

(3) יהיו כפופים לכללי אתיקה, כפי שייקבעו לפי סעיף 5(ב)(1) לחוק.

(א) 3.א. שידורי חדשות בערוץ הכנסת (תיקון מס' 1) הגוף המשדר ישדר את חדשות הכנסת בימים ראשון עד חמישי, בהתאם להוראות שנקבעו לעניין זה ברישיון; ואולם, החובה לשדר את חדשות הכנסת לא תחול אם בשעה שנקבעה לשידור לפי הרישיון מתקיימים דיונים במליאת הכנסת, והם לא הסתיימו עד השעה 21:00.

(ב) הגוף המשדר ישלב בשידורי הכנסת ובמישדרים המוספים עדכונים כתובים בעניינים פרלמנטריים ובענייני היום בארץ ובעולם; עדכונים כאמור בשידורי הטלוויזיה יהיו בכתוביות רצות בתחתית המסך.

(א) ערוץ הכנסת רשאי לקטוע את דיוני מליאת הכנסת בשעת חירום, לצורך שידור הודעות חירום, בהתאם לכללים שקבעה המועצה לפי סעיף 5(ב)(3) לחוק.

(ב) בעת שידור בשעת חירום, יימשכו הצילום וההקלטה של דיוני מליאת הכנסת, והוראות סעיף 17 לחוק בדבר שמירת החומר המשודר יחולו עליהם.

ערוץ הכנסת ישדר במשך כל ימות השבוע, לרבות בימי שישי ובערבי חג ומוצאי שבת וחג, הן בתקופות שהכנסת מכונסת והן בתקופות פגרת הכנסת, ובלבד שלא יקוימו שידורים בשבת ובמועדי ישראל.

צוות התיאום ונציגי הגוף המשדר יחליטו על לוח השידורים של הוועדות שדיוניהן ישודרו בטלוויזיה מדי שבוע, בשידור חי ובשידור ראשון שאינו שידור חי; ההחלטה בדבר לוח השידורים כאמור תביא בחשבון שיקולים אלה:

- (1) קיומו של עניין לציבור;
- (2) לוחות הזמנים של הוועדות השונות;
- (3) לוח השידורים של ערוץ הכנסת;
- (4) מתן ביטוי למגוון רחב של נושאים;
- (5) שידור מגוון הוועדות.

קטיעת שידור של דיוני מליאת הכנסת (תיקון מס' 1)

היקף השידורים ומשכם

קביעת ישיבות ועדות הכנסת שדיוניהן ישודרו (תיקון מס' 1)

תשדירי שירות 7.

(א) מבלי לגרוע מתקנות משנה (ב) עד (ג), לא ישדר הגוף המשדר תשדיר שירות בערוץ הכנסת אלא אם כן השידור הוא מטעם גוף ממלכתי וזמן שידורו יימכר באמצעות לשכת הפרסום הממשלתית, זולת אם החליטה הכנסת למכור את זמן השידור באמצעות אחר שעיסוקו בשיווק או במכירה של זמן שידור כאמור.

(ב) לא ישודרו בערוץ הכנסת תשדירי שירות שיש בהם משום הבעת עמדה בסוגיה הנתונה במחלוקת ציבורית, או שיש בהם התייחסות לסוגיות הנדונות באותו מועד או בסמוך לו בכנסת או בוועדותיה או הנמצאות על סדר יומן אם קיים חשש כי השידור האמור עלול להשפיע על מהלך הדיון או על תוצאותיו, ובכלל זה תשדירים שהופקו במיוחד לצורך שידורם בערוץ הכנסת.

(ג) לא ישובצו תשדירי שירות במהלך שידורי הכנסת, או בסמוך לשידורם.

[בוטל - תיקון מס' 1].

**8. ליווי השידורים
בכתוביות ותרגום
(תיקון מס' 1)**

(א) שידורי הכנסת יעמדו חנינם לשימוש כל אדם הקולט אותם באמצעיו ועל חשבוננו, ובלבד שהרוצה לשדרם ילווה את השידור במזכה (קרדיט) בולט לעין, בשפת השידור, בנוסח "באדיבות ערוץ הכנסת - 99", או בנוסח דומה; מזכה כאמור יוצג במשך 5 שניות בתחילת הקטע המשודר, ולאחר מכן - מדי 2 דקות.

**9. שימוש
בחומרים
שהפיק ערוץ
הכנסת
(תיקון מס' 1)**

(ב) ערוץ הכנסת יתיר לגורם המעוניין בכך לשדר תכנית שהופקה במסגרת המשדרים המוספים על ידי הערוץ או בעבורו, מעת שידורה בערוץ הכנסת, תוך הבטחת שוויון הזדמנויות בין הגורמים המעוניינים בשידור תכנית כאמור, ובלבד -

(1) שערוץ הכנסת יביא התקשרות בעניין שידור כאמור, לפני סיכומה, לאישור צוות התיאום; ואולם, לעניין ההתקשרות לשידור תכנית כאמור באופן חד-פעמי, יודיע ערוץ הכנסת על כך בהקדם האפשרי לצוות התיאום, שיהיה רשאי שלא להתערב באותה התקשרות או להודיע לערוץ הכנסת כי הוא מתנגד לה;

(2) ששידור התכנית ילווה במזכה בולט לעין בדבר היות התכנית מופקת על ידי ערוץ הכנסת.

10. תחילתן של תקנות אלה בתום 15 ימים מיום פרסומן.

תחילה

כללי שידורי טלוויזיה מהכנסת, התשס"ז-2006⁴⁹²

בתוקף סמכותה לפי סעיף 5(ב) לחוק שידורי טלוויזיה מהכנסת, התשס"ד-2003 (להלן - החוק), קובעת המועצה לשידורי כבלים ולשידורי לוויין שנתמנתה לפי חוק התקשורת (בזק ושידורים), התשמ"ב-1982 (להלן - המועצה), לאחר שנועצה בצוות התיאום כמשמעותו בסעיף 6 לחוק, כללים אלה:

פרק א': פרשנות והגדרות

הגדרות

1. בכללים אלה -

"בעל ענין" - כהגדרתו בחוק התקשורת;

"הקלטה" - בין בדרך של צילום ובין בדרך של רישום קול;

"מישדר" - יחידת שידורים בעלת תוכן והיקף ידועים ובמתכונת הערוכה לשידור;

"עובד המערכת" - עורך, מפיק, כתב, שדר, צלם, מקליט ובעל מקצוע אחר העוסק בהכנת מישדר, בצילומו והקלטתו, בהפקתו, בעריכתו או בהבאתו לשידור;

"ענין ציבורי" - לרבות חשיפה של התנהגות אנטי חברתית, הגנה על בריאות הציבור, שלומו ורווחתו, ומניעת הטעיית הציבור;

"קרוב" - בן זוג, אח או אחות, הורה, הורי הורה, צאצא או צאצא של בן הזוג או בן זוגו של כל אחד מאלה.

⁴⁹² ק"ת התשס"ז, עמ' 224.

פרק ב': אתיקה בשידורים

סימן א': אי משוא פנים, אובייקטיביות, איזון ודיוק בשידורים

- ניגוד ענינים 2.** (א) עובד מערכת לא יהיה מעורב בהפקתו או בשידורו של מישדר אם יש בו כדי להעמידו בניגוד ענינים לעיסוק אחר שלו, לענין פרטי או מסחרי שלו או של קרובו או כדי להביא להטעיית הציבור, ואולם יהיה רשאי לעסוק בהפקתו או בשידורו של מישדר כאמור, אם במעורבותו במישדר היה ערך חדשותי או אמנותי, ובלבד שהמישדר לוה בגילוי נאות על מהות זיקתו של העובד לתוכן המישדר.
- (ב) הגוף המשדר יימנע מהעסקה של חברי הכנסת, שרים, נציגים, שלוחים, או גורמים הקשורים למפלגה או לסיעה או קרוביהם של גורמים כאמור ומכל התקשרות עסקית אחרת עמם.
- שימוש לרעה 3.** (א) לא יעשה הגוף המשדר שימוש לרעה במעמדו ובפעילותו על פי רישיונו, לרבות בכוחו לשדר או להימנע מלשדר.
- (ב) לא ישתמש הגוף המשדר בשידורים לצורך קידום דעותיו ועניניו הפרטיים של הגוף המשדר או של כל בעל ענין או נושא משרה בו.
- (ג) מישדר הכולל מידע או התייחסות הנוגעים לעניניו הפרטיים או המסחריים של הגוף המשדר, או של כל בעל ענין או נושא משרה בו, ילווה בגילוי נאות על מהות זיקתו של הגוף המשדר לתוכן המישדר.
- קידום ענינים 4.** (א) לא ישודר מישדר שיש בו כדי לקדם ענינים עסקיים-מסחריים של אדם או יחסי ציבור לאדם, לרבות הגוף המשדר, בתמורה או שלא בתמורה, אלא אם כן קידום הענינים או יחסי הציבור הם תוצאה נלווית ההכרחית לשידור, או אם הותרו לפי הוראות כל דין או תנאי הרישיון.

(ב) לא ישודר מישדר חדשות, מישדר בעניני היום או מישדר מגזיני אחר, אם הגוף המשדר או עובד מערכת קיבל, או צפוי לקבל, במישרין או בעקיפין, טובת הנאה העלולה להשפיע על תוכנו או מתכונתו או על בחירת המשתתפים בו.

(ג) הגוף המשדר לא יפעל בשליחות מפלגה או גוף פוליטי-מפלגתי, במישרין או בעקיפין, ולא יאפשר שימוש בשידורים לשם קידום מפלגה או גוף פוליטי.

(ד) לא ישדר הגוף המשדר מישדר חדשות או מישדר בעניני היום, אשר נושא תפקיד בגוף פוליטי או במפלגה, לרבות חבר הכנסת או שר, היה מעורב בהפקתו או בהגשתו.

(א) לא ישדר הגוף המשדר דבר שאינו נכון או אינו מדויק, ולא יערוך מישדר באופן העלול לסלף את המידע הכלול בו, אם יש בשידור כדי להטעות את הציבור.

5. **דיוק באימות ושידור המידע**

(ב) לא תוטל על הגוף המשדר אחריות בשל מידע ששודר בניגוד לאמור בסעיף קטן (א), אם התקיים אחד מאלה, ובלבד שפרסם הודעת תיקון כמפורט להלן:

(1) טרם שידורו של המידע נקט הגוף המשדר אמצעים נאותים לבירור נכונות המידע, לרבות בדיקתו במקורות המהימנים ביותר בנסיבות הענין;

(2) המידע נמסר בשידור חי בידי מי שאינו עובד המערכת, הגוף המשדר לא ידע על הכוונה למסרו כאמור וציין סמוך למסירתו כי נכונותו לא נבדקה בידיו.

(ג) לענין סעיף קטן (ב), יפעל הגוף המשדר במשנה זהירות במידע העלול לפגוע באדם, להשפילו או לבזותו.

שודר דבר שאינו אמת או שאינו מדויק או נפלה טעות בעת שידור, יתנצל הגוף המשדר ויתקן את הטעות ככל האפשר במסגרת אותו מישדר; לא התאפשר תיקון הטעות כאמור, ישדר הגוף המשדר הודעת תיקון בהזדמנות המתאימה הראשונה לאחר גילוי הטעות.

6. תיקון טעויות

(א) הבעת דעה אישית, פרשנות וניתוח של מידע ישודרו באופן שיהיה ניתן לעמוד על טיבם ולהבחין בבירור ביניהם לבין העובדות המובאות בשידור.

7. הבחנה בין עובדות לדעות

(ב) דברי תגובה, פרשנות או הערכה יצוינו ככאלה, ויובאו בשם אומנם בציון שמו של הפרשן, מקור סמכותו וזיקתו לנושא הנדון.

(ג) הגוף המשדר, בעל ענין בו או נושא משרה בו, לא יביעו בשידור את דעותיהם הפרטיות בענינים השנויים במחלוקת אידאולוגית או פוליטית של ממש בציבור, אלא אם כן הובהר באותו מישדר מעמדם האמור.

(ד) בכל מישדר שמופיעה בו או משתתפת בו אישיות פוליטית או ציבורית, יצוין באופן ברור שיוכה המפלגתי או הסיעתי או הגוף שהיא מייצגת, לפי הענין.

(א) בסעיף זה, "מידע ארכיוני" - מידע מוקלט ששודר במישדר-עבר, זמן רב לפני שידורו הנוכחי או שהוקלט זמן רב טרם שידורו.

8. שילוב מידע ארכיוני, שחזור ובידוי

(ב) לא ישדר הגוף המשדר מידע ארכיוני, המחזה או שחזור של אירוע, באופן העלול להטעות את הציבור.

(ג) במישדר המיועד או נחזה להציג מידע עובדתי, לרבות מישדר חדשות ומישדר בעניני היום, יצוין בגוף המישדר שכלולים בו מידע ארכיוני, המחזה או שחזור של אירוע, ותיערך הבחנה בינם ובין מידע אותנטי או חדש הכלול במישדר; ככל האפשר יצוין תאריך הקלטתו של המידע הארכיוני.

9. **ציון מקור הפרסום**
 שידר הגוף המשדר ידיעה שפורסמה באמצעי תקשורת אחר או שמקורה בסוכנות ידיעות, יציין את זהות המפרסם המקורי או סוכנות הידיעות, לפי הענין.
10. **נתונים סטטיסטיים**
 (א) לא ישדר הגוף המשדר נתונים סטטיסטיים לרבות משאלים, מדגמים וסקרי דעת קהל (בסעיף זה - נתונים סטטיסטיים), אלא אם כן ליווה אותם בהסברים הדרושים להבנת משמעותם, לרבות גודל המדגם.
- (ב) בעת דיווח על נתונים סטטיסטיים יציין הגוף המשדר את זהותו של מי שהזמין את איסוף הנתונים, אסף, ערך וניתח אותם, לפי הענין.
11. **ייעוץ בנושא הדורש מומחיות**
 (א) לא יכלול הגוף המשדר בשידוריו ייעוץ בתחום הדורש מומחיות מקצועית, לרבות בריאות, פסיכולוגיה, משפט וכלכלה, אלא אם כן הובאו הדברים מפיו של מומחה המוסמך לפי כל דין לעסוק בתחום הנוגע בדבר.
- (ב) לא יכלול הגוף המשדר בשידוריו ייעוץ בעניינים אישיים העלול לפגוע בשלומו, בבריאותו או ברווחתו של אדם או להזיק לו, בשים לב לאופי הקהל שהמישדר מיועד לו ולגיל הצופים בו.

סימן ב': הגינות בשידורים

12. **זכות התגובה**
 (א) בטרם שידור מידע עובדתי שיש בו לכאורה משום פגיעה באדם, ינקוט הגוף המשדר אמצעים סבירים כדי לברר ולקבל את תגובתו של אותו אדם לפני השידור, ולשדר את התגובה יחד עם המידע העובדתי הפוגע.
- (ב) לבקשתו של אדם אשר נפגע משידורו של מידע עובדתי הנוגע או מתייחס אליו, שהתקבלה בתוך זמן סביר ממועד השידור, ישדר הגוף המשדר את תגובת אותו אדם, בכפוף לאמור בסעיף זה להלן, ובהתחשב, בין השאר, בחומרת הפגיעה, בחשיבות הנושא, במהימנות המידע ובבמה שניתנה בעבר לתגובת הנפגע.

(ג) לא נוסחה תגובתו של הנפגע באופן המתאים לשידור בנסיבות הענין, יהיה הגוף המשדר רשאי להתאימה לשידור, ובלבד שלא יהיה בתיקון התגובה כדי לשנות את עיקרי תוכנה; הגוף המשדר יהיה רשאי להימנע משידור תגובה אם ברור וגלוי כי יש בה משום שימוש לרעה בזכות התגובה או כי תוכנה אינו אמת.

(ד) הגוף המשדר ישדר את התגובה, ככל האפשר, במסגרת אותו מישדר; לא התאפשר שידור תגובה כאמור, ישדרה הגוף המשדר במישדר המתאים הקרוב ביותר האפשרי בנסיבות הענין, במועד ובהבלטה דומים, ככל האפשר, לאלה שבהם שודר המידע העובדתי הפוגע.

(ה) עמד הגוף המשדר לשדר מידע עובדתי שלכאורה יש בו משום פגיעה חמורה באדם, ינקוט אמצעים נאותים כדי לתת לאותו אדם בעוד מועד הודעה על קיום המישדר, ולהקצות זמן סביר בנסיבות הענין, להופעתו ולהצגת עמדתו באותו מישדר.

(ו) סבר אדם כי שידורו של מידע עובדתי הנוגע או מתייחס אליו פגע בו פגיעה חמורה, רשאי הוא לבקש מהגוף המשדר להקצות זמן סביר בנסיבות הענין, להופעתו במישדר לצורך הצגת עמדתו, במועד ובהבלטה דומים, ככל האפשר, לאלו שבהם שודר המידע עובדתי אשר פגע בו; הגוף המשדר ייענה לבקשה למתן תגובה כאמור, אם הדבר מתחייב, בהתחשב, בין השאר, בחומרת הפגיעה, בחשיבות הנושא, במהימנות המידע ובבמה שניתנה בעבר לתגובת הנפגע.

(ח)⁴⁹³ לבקשת אדם הטוען כי נפגע מתוכנו של מישדר, יספק לו הגוף המשדר העתק המישדר, ויהיה רשאי לגבות מן המבקש את ההוצאות הסבירות של העתק כאמור לפי סעיף 32.

⁴⁹³ כך ברשומות (צ"ל סעיף קטן (ז)).

(ט) בסעיף זה, "פגיעה" - נזק ממשי, לרבות חשש רציני לנזק ממשי, לגופו של אדם, לרכוש, לשמו הטוב, לכבודו או לפרטיותו.

13. (א) לא ישתמש הגוף המשדר באמצעים כגון הקלטה נסתרת, התחזות או תחבולה, לשם השגת מידע לצורך הפקתו של מישדר, אלא אם כן היה במידע ענין ציבורי מובהק, ובלבד שלא היתה לגוף המשדר דרך סבירה אחרת להשיגו.

(ב) לא ישדר הגוף המשדר מישדר לצורכי בידור, אשר נעשה בדרך של הקלטה נסתרת, התחזות או תחבולה, אלא אם כן קיבל לכך את הסכמתו של כל מי שהופיע במישדר.

14. **עריכת ראיון** הגוף המשדר ינהג בהגינות כלפי משתתפים בשידוריו ומרואיינים בהם, ובכלל זה -

(1) יספק למרואיין בעוד מועד את כל הפרטים הדרושים באופן סביר למתן הסכמתו המודעת להשתתפות במישדר ולהיערכות אליו, כגון אופי המישדר ומועדו, זהות המראיין ושאר המשתתפים במישדר, היות המישדר חי או מוקלט וכוונת הגוף המשדר לעורכו או לשדרו במלואו ;

(2) יימנע מעריכת הראיון באופן העלול לסלף את תוכנו או להטעות את הציבור.

15. **מסרים תת-ספיים או קצרי זמן** לא ישדר הגוף המשדר דבר העלול להשפיע על הצופים בלא מודעותם וידיעתם המלאה על תוכנו, לרבות בתמונות חטופות, בהזקים, ובכל אמצעי או דרך אחרים המעבירים מידע או מסר לצופה מתחת לסף המודעות.

סימן ג': פרטיות, השם הטוב ומניעת פגיעה בציבור

- כבוד האדם** 16. לא ישדר הגוף המשדר מישדר שיש בו כדי לפגוע בכבודו, בשמו הטוב או בפרטיותו של אדם בלא הסכמתו, אלא אם כן קיים במישדר ענין ציבורי מובהק, ואזי במידה שאינה עולה על הנדרש, ובכפוף להוראות כל דין.
- סיכון חיים ועידוד אלימות ועבריינות** 17. (א) לא ישדר הגוף המשדר מישדר אשר קיים חשש ממשי שיסכן את שלומו, את בריאותו או את חייו של אדם.
- (ב) לא ישדר הגוף המשדר מישדר אשר קיימת ודאות קרובה כי יפגע באופן ממשי בשלום הציבור או בסדר הציבורי.
- (ג) לא ישדר הגוף המשדר מישדר אשר קיימת ודאות קרובה כי יעודד פעילות עבריינית או אשר עלול לעודד או לעורר פשע או אלימות.
- (ד) בעת שידור התנהגות מסוכנת או מזיקה, לרבות בעת דיווח על מקרי התאבדות או ניסיון להתאבדות, ינקוט הגוף המשדר משנה זהירות באשר לתיאור פרטי ההתנהגות או האירוע, כדי שלא לעודד חיקוי שלהם.
- הקלטה** 18. (א) הקלטה של אדם ברשות הרבים, הנוגעת לצנעת חייו או למצב בריאותו או עלולה להשפיל את האדם או לבזותו, או שצולמה במקום בעל רגישות מיוחדת, לרבות מוסד רפואי או בית סוהר, לא תשודר בלא הסכמתו של אותו אדם, זולת אם קיים בה ענין ציבורי ובכפוף להוראות כל דין.
- (ב) אין לשדר הקלטה של אדם ברשות היחיד בלא הסכמתו, אלא אם כן קיים בה ענין ציבורי מובהק ואין דרך סבירה אחרת להשיג את המידע המבוקש, ובכפוף להוראות כל דין.

- שידור פרטי פגיעים וקטינים** 19. (א) לא ישדר הגוף המשדר הקלטה או פרט מזהה של חולים, תורמי איברים, קורבנות עבירות אלימות או מין, חסויים כמשמעותם בחוק הכשרות המשפטית והאפוטרופסות, התשכ"ב-1962, בעלי פיגור שכלי או מכורים, באופן העלול לזהותם, אלא בהסכמתו של מי שמוסמך לתתה על פי הוראות כל דין.
- (ב) בהעדר הסכמה לשידור כאמור בסעיף קטן (א), לא ישדר הגוף המשדר הקלטות או פרטים מזהים כאמור, אלא אם כן קיים ענין ציבורי מובהק בכך, ואזי במידה שאינה עולה על הנדרש ובכפוף להוראות כל דין.
- (ג) לא יפרסם הגוף המשדר שם, צילום, פרטים מזהים אחרים של מי שטרם מלאו לו 18 שנים ולא יראיינו או ישתפו בשידור, בנסיבות העלולות לפגוע בו, בשמו הטוב, בפרטיותו או ברווחתו, בלא הסכמת הוריו או אפוטרופסיו החוקיים, אלא אם כן קיים בכך ענין ציבורי מובהק, ובמידה שאינה עולה על הנדרש ובכפוף להוראות כל דין.
- הליכים פליליים** 20. (א) סיקור ודיווח על חשדות בפלילים, חקירה של רשות מוסמכת או הליכים משפטיים, ייעשו בשים לב לעיקרון שכל אדם חף מפשע כל עוד לא נמצא אשם בדין.
- (ב) לא ישדר הגוף המשדר שם, צילום או פרטים מזהים אחרים של חשוד בעבירה קודם שהובא לפני בית המשפט אלא אם כן הסכים לכך, או קיים ענין ציבורי בשידור הפרטים.
- (ג) לא ישדר הגוף המשדר דבר על ענין פלילי תלוי ועומד בבית משפט, במטרה להשפיע על מהלך המשפט או על תוצאותיו; בכלל זה, אין לפרסם במהלך משפט הערכה נחרצת של העדויות או העמדות של הצדדים לגבי תוצאה מסוימת של ההליך.

(ד) דיווח הגוף המשדר על חשד נגד אדם, הגשת כתב אישום נגדו או הרשעתו, יכלול בשידוריו, בהבלטה ראויה, כל מידע ולפיו הוסר החשד או לא הוגש כתב אישום נגד אדם, או בוטל או זוכה נאשם בדין, או נתקבל ערעורו של מורשע, אם לחלוטין ואם באופן חלקי, מיד עם היוודע לו הדבר.

(א) **ציון השתייכות 21. ודעות קדומות**
הגוף המשדר לא יציין בשידור פרטים אישיים הנוגעים לאדם כגון מוצאו, עדתו, דתו, לאומיותו, מינו, מעמדו החברתי או מגבלותיו, השקפתו הפוליטית, השתייכותו הארגונית, קרבתו המשפחתית לאדם או העדפותיו המיניות וזהות המגדר שלו, אלא בהסכמתו או אם יש בפרטים כאמור ענין ציבורי ונגיעה עניינית לנושא השידור ולתוכנו ובכפוף להוראות כל דין.

(ב) הגוף המשדר יימנע מלכלול בשידוריו שפה, דעות קדומות או סטריאוטיפים העלולים להשפיל או לבזות שלא לצורך אדם, קבוצה מסוימת באוכלוסייה, כמו קבוצות מיעוט, בעלי צרכים מיוחדים ובעלי מוגבלות, והכל זולת אם היה בביטויים האמורים ערך חדשותי או אומנותי של ממש והשימוש בהם נעשה במידה שאינה עולה על הנדרש.

(ג) הגוף המשדר לא ידגיש בכל אופן שהוא מוס באופן דיבורו או בהופעתו של מרואיין, למעט אם ביקש זאת המרואיין במטרה להצביע על מצוקתו או הישגיו.

(א) **תיאור אלימות 22. וסבל**
לא יכלול הגוף המשדר בשידוריו ביטויים חזותיים, מילוליים או קוליים של אלימות, סבל, עבריינות ומין אלא במידה הדרושה לדיווח מהימן ועדכני של מידע ולהבנתו; לא יצלמו צילומי תקריב של בני אדם המעורבים באירועים שיש בהם אלימות, סבל, מעשי עבריינות או מין, למעט אם שידור כאמור דרוש לצורכי זיהוי משטרתית.

- (ב) נכללו תיאורי אלימות, זוועות או סבל קשים במישדרי חדשות או אקטואליה, יזוהו תיאורים כאמור, במהלך המישדר, באופן שישמש אזהרה בדבר תוכנם; הזיהוי ייעשה באזהרה בעל פה או בכתב.
23. (א) בסעיף זה, "אסון" - לרבות תאונה ופיגוע חבלני.
- (ב) ידיעות בדבר מצבם הבריאותי של נפגעים באסון, ישודרו בידי הגוף המשדר בהסתמך על מקור רפואי מהימן בלבד ותוך אזכורו.
- (ג) לא יפרסם הגוף המשדר שמות, קולות, תמונות או כל פרט מזהה אחר של נפגעים באסון, קודם שבירר כי הודעות בנדון נמסרו למשפחות הנפגעים.
- (ד) לא ישדר הגוף המשדר צילום מזהה של נפגע באסון בלא הסכמתו או - במקרה שהנפגע נפטר או שלא ניתן לקבל את הסכמתו - בלא הסכמת בני משפחתו זולת אם יש בשידור כאמור ענין ציבורי מובהק.
24. (א) **סיקור מצוקה ואבל** - הגוף המשדר ינקוט משנה זהירות ורגישות בעת סיקור אירועים של מצוקה קשה, צער כבד, סבל או אבל, יכבד את זכותם של הנוגעים בדבר לפרטיות, יימנע ככל האפשר מניצול מצוקתם ולא יוסיף על צערם; הגוף המשדר לא ישדר צילומים מאירועים כאמור בלא הסכמת הנוגעים בדבר.
- (ב) לבקשת קרוביו של נפטר, יימנע הגוף המשדר מהקלטה, סיקור או שידור של לוויה שאיננה לוויה ממלכתית.
25. (א) **אופי השידורים ופגיעה ברגשות** - הגוף המשדר יקפיד כי השפה ואופן הביטוי המשמשים בשידוריו יתאימו לאופיו של הערוץ ולמטרותיו.

(ב) לא ישדר הגוף המשדר מישדר שיש בו פגיעה חמורה ברגשות הציבור, אלא אם כן היה המישדר בעל ערך אמנותי, ביקורתי, חדשותי או חינוכי, המצדיק בנסיבות הענין, את שידורו, ובלבד שהפגיעה אינה במידה העולה על הנדרש.

מישדרים בענייני דת 26. (א) במישדרים שענינם דת, מסורת ומורשת רשאי הגוף המשדר לכלול תמיכה בעקרונות של דת, אמונה או דרך חיים ואולם מישדרים אלה לא יכללו השפעה בלתי הוגנת על הצופים.

(ב) מישדרים בנושאי דת, מסורת ומורשת לא יציגו עמדות או מידע אשר יש בהם זלזול באמונה ובקיום חובות של דתות, כתות, עדות או קבוצות בחברה או ביטולם.

(ג) במישדרים בנושאי דת, מסורת ומורשת ייעשה כל מאמץ כדי להבטיח כי אמונה או פולחן דתי של קבוצות דתיות יוצג באופן הוגן, מדויק ובהקשר הולם.

(ד) בלי לגרוע מכל דין, מישדרים בנושאי דת, מסורת ומורשת לא יכללו הבעת עמדות או דעות פוליטיות או קידום ענינים פוליטיים או מפלגתיים.

גיוס תרומות 27. לא יותר גיוס תרומות במסגרת שידורי הערוץ.

פרק ג': תשדירי שירות, איסור פרסומת ואזכורים מסחריים

תשדירי שירות 28. הותרו לשידור בערוץ תשדירי שירות, יחולו על שידורם גם הוראות אלה:

(1) הגוף המשדר יהיה רשאי לשדר תשדירי שירות רק בשעות שבהן הוא משדר תכניות;

(2) הזמן המרבי לשידור תשדירי שירות יהיה 2 דקות בשעה;

- (3) תשדיר שירות ישובץ לפני תחילתו של מישדר או לאחר סיומו ולא יקטע מישדר ;
- (4) משך שידורו של תשדיר שירות לא יעלה על 30 שניות, אלא באישור יושב ראש המועצה.
29. (א) לענין סעיף 13 לחוק, לא יראו כפרסומת ציון תודות בסוף מישדר לפי סעיף 30.
- (ב) הגוף המשדר רשאי לשדר מישדר שאינו קדימון הכולל בדרך אגב צילום או אזכור שמו של אדם, מוצר, שירות, עסק או ענין מסחרי אחר ולרבות ציון שמם המסחרי (להלן - אזכור אגב) ובלבד שנתקיימו אלה :
- (1) אזכור האגב הוא תוצאת לוואי מצומצמת ובלתי מכוונת של תוכן המישדר ומהותו ואינו עובר את תחום הסביר מבחינת מרכזיותו והבלטתו בשידור ;
- (2) החלטת הגוף המשדר לשדר מישדר כאמור והחלטותיו באשר לאופן צילום ועריכתו לא הושפעו בכל דרך שהיא מאזכור האגב הכלול בו ;
- (3) הגוף המשדר לא קיבל כל תמורה, במישרין או בעקיפין, בעד אזכור האגב או הכללתו במישדר כאמור.
30. (א) הגוף המשדר רשאי להודות בסוף מישדר לבתי עסק או גורמים מסחריים אחרים שתרמו להפקת המישדר בצידו או בשירותים.
- (ב) ציון התודות יהיה לפי עקרונות אלה :
- (1) תחת הכותרת "תודות" יוקרן ברצף נע מיקבץ שמות התורמים ושמות הענפים המסחריים המתאימים ;

**אזכורים
מסחריים
שאינם
פרסומת**

**ציון תודות
בסוף מישדר**

(2) הכיתוב יהיה באותיות שגודלן, צבען והגופן שלהן אחידים;

(3) לא יימסר כל מידע אודות הגורם התורם, הציוד או השירותים, לא יינתן אודותם תיאור כלשהו ולא ייאמרו עליהם כל דברי שבח שהם.

פרק ד': שידורים בשעת חירום

הודעות חירום 31. בשעת חירום יהיה יושב ראש המועצה רשאי להורות לגוף המשדר לשדר הודעות מטעם הממשלה, המשטרה, המטה הכללי של צבא הגנה לישראל, כוחות ביטחון והצלה וכיוצא באלה; שידור הודעות החירום ייעשה תוך פגיעה מזערית, ככל האפשר, ברציפות שידורי הכנסת.

פרק ה': הפצת החומר המשודר

הקלטות שידורי הכנסת 32. הרוצה בהקלטות משידורי הכנסת לאחר השידור, ישלם לגוף המשדר את החזר ההוצאות הכרוכות בכך, לפי מחירון אחיד שתקבע המועצה, לפי הצעת הגוף המשדר, שתוגש למועצה בתוך 60 ימים מיום קבלת הרישיון; המחירון ייקבע לפי משך ההקלטה המבוקשת והזמן הדרוש לאיתורה בהתחשב במסוימות הפרטים שמסר מבקש ההקלטה אודותיה; המחירון יימסר לכל דורש ויפורסם באתר האינטרנט של הערוץ או של הכנסת.

פרק ו': עיצומים כספיים

עיצומים כספיים 33. היה ליושב ראש המועצה יסוד סביר להניח כי הגוף המשדר עשה אחד מאלה, רשאי הוא להטיל עליו עיצום כספי לפי הוראות סעיף 18 לחוק:

- (1) הפר הוראה מהוראות סעיפים 10 עד 13 או 17 לחוק או הוראה מהוראות כללים אלה;
- (2) הפר הפרה מהותית את תנאי הרישיון.

פרק ז': שונות

תחולה 34. (א) כללים אלה יחולו על המישדרים המוספים ועל ליווי שידורי הכנסת במידע עובדתי, כאמור בתקנה 2(ב) לתקנות שידורי טלוויזיה מהכנסת, התשס"ו-2005, וסעיפים 2, 3, 31, 32 ו-33 בהם יחולו גם על שידורי הכנסת.

(ב) כללים אלה יחולו, בשינויים המחויבים, גם על שידורי הערוץ שאינם ערוכים במתכונת מישדר, כגון שידורים הידודיים (Interactive).

יורם מוקדי
יושב ראש המועצה לשידורי
כבלים ולשידורי לוויין

כ"ג בתשרי התשס"ז
(15 באוקטובר 2006)

חוק שיווי זכויות האישה, התשי"א-1951⁴⁹⁴

ייצוג הולם
בוועדת בדיקה
ממשלתית,
בוועדת
חקירה,
בוועדה
ציבורית
ובצוות לעיצוב
מדיניות
לאומית

16. (א) בסעיף זה ובסעיף 26 - "חוק הרשות לקידום מעמד האישה" - חוק הרשות לקידום מעמד האישה, התשנ"ח-1998; "הרשות" - הרשות לקידום מעמד האישה כמשמעותה בחוק הרשות לקידום מעמד האישה; "ועדת בדיקה ממשלתית" - ועדת בדיקה ממשלתית לפי חוק הממשלה, התשס"א-2001; "ועדת חקירה" - ועדת חקירה לפי חוק ועדות חקירה, התשכ"ט-1968; "ועדה ציבורית" - ועדה שבחבריה נציג ציבור; "צוות" - ועדה או גוף אחר שהוקם לשם עיצוב מדיניות לאומית בכל נושא לרבות בנושאי חוץ או בטחון, או לשם מניעה, ניהול או פתרון של סכסוך מדיני או בין-לאומי, לרבות ניהול משא ומתן, ובכלל זה לקראת חתימה על הסכם ביניים או על חוזה שלום.

(ב) בוועדת בדיקה ממשלתית, בוועדה ציבורית ובצוות שמינו הממשלה, ראש הממשלה, שר, סגן שר או מנהל כללי של משרד ממשלתי (בסעיף זה - גוף ממנה), יינתן ביטוי הולם, בנסיבות הענין, לייצוגן של נשים ממגוון קבוצות האוכלוסייה.

(1) (ב1) במטרה לקדם את מימוש חובת הייצוג ההולם של נשים בוועדות כאמור בסעיף זה, תקים הרשות מאגר שיכלול פרטים של נשים שנתנו הסכמתן לכך כאמור בפסקה (4) ואשר מתאימות על פי כישוריהן, לדעת מנהלת הרשות או מי שהסמיכה לכך, להיות מועמדות להתמנות לאותן ועדות (בסעיף זה - המאגר); הרשות תפרסם הודעה בדבר הקמת המאגר והתנאים להיכלל בו.

⁴⁹⁴ ס"ח התשי"א, עמ' 248; התשס"ח, עמ' 35; התשע"א, עמ' 802.

(2) במאגר ייכללו פרטים על פי סיווגים אלה: שם, תחומי מומחיות, השכלה, הכשרה, ניסיון.

(3) אישה הרואה את עצמה מתאימה להיכלל במאגר, רשאית להגיש בקשה שבה יפורטו השכלתה, הכשרתה וניסיונה; הרשות רשאית לפנות ביזמתה לנשים בבקשה להכלילן במאגר.

(4) (א) לא תיכלל אישה במאגר אלא אם כן נתנה את הסכמתה לכך בכתב, לאחר שהרשות מסרה לה הודעה הכוללת את האמור בסעיף 11 לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981; אישה רשאית לבחור לאילו סוגי גופים ניתן יהיה להעביר את פרטיה הכלולים במאגר.

(ב) אישה רשאית לבקש בכתב כי פרטיה יוסרו מהמאגר; הגישה אישה בקשה כאמור, יוסרו הפרטים.

(5) (א) לא איתר גוף ממנה אישה שתמונה כחברה בוועדה כאמור בסעיף קטן (ב), יבקש מהרשות לקבל את פרטי המאגר הנוגעים לתחום המינוי והרשות תעביר לו את הפרטים כאמור.

(ב) הגוף הממנה יעיין בפרטים שקיבל בהתאם לפסקת משנה (א) בטרם ימנה את חברי הוועדה, ויבדוק את התאמת הנשים שלגביהן קיבל פרטים כאמור, בין היתר בהתחשב בתחום מומחיותן, השכלתן, הכשרתן וניסיוןן; מידע שהועבר לפי הוראות סעיף קטן זה, לא ייאגר מעבר לנדרש לצורך השימוש שלו הוא נועד והוא יימחק מייד בתום השימוש בו.

(6) על אף האמור בפרק ד' לחוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981, לא יעשה אדם או גוף שימוש במאגר אלא לצורך ביצוע הוראות סעיף זה.

(ג) גוף ממנה דיווח לרשות בכתב על כל מינוי של ועדה או צוות כאמור בסעיף קטן (ב), מיד לאחר המינוי ובטרם החלו הוועדה או הצוות בפעולתם; על דיווח כאמור בסעיף קטן זה יחולו הוראות סעיפים קטנים (ב) עד (ד) של סעיף 7 לחוק הרשות לקידום מעמד האישה, בשינויים המחויבים.

(ד) קיבלה הרשות דיווח לפי סעיף קטן (ג), וסברה כי במינוי לא ניתן ביטוי הולם לייצוג נשים, כאמור בסעיף קטן (ב), תפנה מיד לגוף הממנה, ותפרט את עמדתה בנושא; פנתה הרשות לגוף ממנה כאמור, תודיע על כך מיד לוועדה לקידום מעמד האישה, כן תודיע הרשות לוועדה לקידום מעמד האישה על תוצאות כל פניה כאמור.

(ה) הרשות תמסור לוועדה לקידום מעמד האישה דין וחשבון שנתי ובו יפורטו המינויים שנמסר לה לגביהם דיווח לפי סעיף קטן (ג), עמדתה של הרשות בנושא הייצוג ההולם לגבי כל מינוי, ואופן טיפולה בנושא.

(ו) הוראות סעיף קטן (ב) יחולו גם על ועדת חקירה שנשיא בית המשפט העליון ממנה את חבריה והוא יהיה רשאי לעיין במאגר בטרם קבלת החלטתו בעניין מינוי חברי הוועדה.

חוות דעת
מגדרית⁴⁹⁵

2ג6. הועברה לוועדה מוועדות הכנסת (בסעיף זה - הוועדה) הצעת חוק, לרבות הצעת חוק תקציב שנתית, או הובאה לאישור הוועדה או להתייעצות עמה חקיקת משנה, אשר יש להן השלכות על השוויון בין נשים לגברים או הנוגעות לתחום מתחומי פעולתה של הרשות, תגיש הרשות לוועדה חוות דעת בדבר ההשלכות האמורות (בסעיף זה - חוות דעת מגדרית); חוות הדעת המגדרית תונח על שולחן הוועדה לקראת הדיון בעניין.

⁴⁹⁵ (א) תחילתו של סעיף 2ג6 חודשיים מיום פרסומו - פורסם ביום 25.11.2007. (ב) במקביל לחקיקת סעיף 2ג6, תוקנו סעיפים 1 ו-5 לחוק הרשות לקידום מעמד האישה, התשנ"ח-1998. נקבע כי בין מטרות החוק להבטיח כי בהליכי החקיקה ייבחנו השלכות החקיקה המוצעת על השוויון בין נשים לגברים. עוד נקבע כי בין תפקידי הרשות "להגיש חוות דעת מגדריות על הצעות חוק וחקיקת משנה כאמור בסעיף 2ג6 לחוק שיווי זכויות האישה, התשי"א-1951."

חוק שירות הביטחון הכללי, התשס"ב-2002⁴⁹⁶

ועדת הכנסת לעניני השירות (תיקון התשע"ד)	6.	(א)	ועדת המשנה למודיעין ולשירותים חשאיים של ועדת החוץ והביטחון של הכנסת תשמש כועדת הכנסת לעניני השירות לענין חוק זה.
(ב)			ישיבותיה של ועדת הכנסת לעניני השירות יהיו חסויות, ופרסומם של הדברים שנאמרו או שנמסרו בהן אסור, אלא אם כן החליטה הועדה אחרת, לאחר שמיעת עמדת ראש השירות.
סודיות ועונשין	19.	(א)	(1) כללים, הוראות השירות, נוהלי השירות וזהות עובדי השירות והפועלים מטעמו, בעבר או בהווה, וכן פרטים אחרים בנוגע לשירות שייקבעו בתקנות, הם חסויים וגילויים או פרסומם אסור.

⁴⁹⁶ ס"ח התשס"ב, עמ' 179 ; התשע"ד, עמ' 667.

חוק שירות המדינה (מינויים), התשי"ט-1959⁴⁹⁷

עובדי לשכת הנשיא, הכנסת, מבקר המדינה ועדת הבחירות המרכזית לכנסת 41. (א) לגבי עובדי לשכת נשיא המדינה, עובדי הכנסת ועובדי לשכת מבקר המדינה נתונות הסמכויות של הממשלה ושל ועדת השירות לפי חוק זה, בידי ועדת הכספים של הכנסת, וסמכויותיהם של שר, מנהל כללי ונציב השירות לפי חוק זה נתונות -

(1) לגבי עובדי לשכת נשיא המדינה - בידי מנהל הלשכה;

(2)⁴⁹⁸ לגבי עובדי הכנסת - בידי יושב ראש הכנסת או מי שיתמנה לכך על ידיו;

(3) לגבי עובדי משרד מבקר המדינה - בידי מבקר המדינה או מי שיתמנה לכך על ידיו.

⁴⁹⁷ ס"ח התשי"ט, עמ' 86; ס"ח התשע"ה, עמ' 105.

⁴⁹⁸ מכוח הסעיף נקבעו כללי שירות המדינה (מינויים) (בחירות, מבחנים וסדריהם) (עובדי הכנסת), התשכ"ד-1963; כללי שירות המדינה (מינויים) (בחירה ומבחן למשרה הפטורה מחובת המכרז בכנסת), התשכ"ד-1963; כללי שירות המדינה (מינויים) (מכרזים) (עובדי הכנסת), התשכ"ד-1963; כללי שירות המדינה (מינויים) (כללים ונוהל לבדיקות רפואיות) (עובדי הכנסת), התשכ"ד-1963; כללי שירות המדינה (מינויים) (סייגים בקרבת משפחה) (עובדי הכנסת), התשכ"ד-1963; כללי שירות המדינה (מינויים) (מסירת ידיעות ותעודות רפואיות במצב חירום נגף הקורונה) (עובדי הכנסת), התשפ"ב-2021 (ק"ת התשפ"ב, עמ' 38 ועמ' 1570).

חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ס-1979⁴⁹⁹

הגדרות

1. בחוק זה -

"עובד הציבור" - נושא משרה או תפקיד מטעם המדינה, לרבות חייל כמשמעותו בחוק השיפוט הצבאי, התשט"ו-1955;⁵⁰⁰

"מתנה" - הקניית נכס שלא בתמורה או מתן שירות או טובת הנאה אחרת שלא בתמורה.

דין מתנה לעובדי הציבור

2.

(א)⁵⁰¹ ניתנה לעובד הציבור באשר הוא עובד הציבור מתנה - בין בישראל ובין בחוץ לארץ, בין שניתנה לו עצמו ובין שניתנה לבן זוגו החי עמו או לילדו הסמוך על שולחנו - ועובד הציבור לא סירב לקבלה ולא החזירה לנותנה לאלתר, תקום המתנה לקנין המדינה; ובמתנה שאין בה קנין חייב עובד הציבור לשלם לאוצר המדינה את שוויה.

⁴⁹⁹ ס"ח התש"ס, עמ' 2.

⁵⁰⁰ בבג"ץ 10339/05 עמותת אומ"ץ נ' היועצת המשפטית לכנסת ואח', יצא בית המשפט מהנחה כי החוק חל על חברי הכנסת (ניתן ביום 15.2.2006). בבג"ץ 5604/19 התנועה לטוהר המידות נ' ח"כ נתניהו, נקבע כי "החוק נועד לחול על עובדי מדינה, שוטרים, סוהרים וחיילים וכן על חברי ממשלה, חברי כנסת וכיוצא באלה" (ניתן ביום 9.10.2022).

⁵⁰¹ הנשיאה חיות בבג"ץ 5604/19 הנ"ל:

(1) "כאשר מוענקת לחבר ממשלה טובת הנאה יש לבחון ראשית האם טובת ההנאה מהווה מתנה שחל לגביה האיסור הקבוע בסעיף 2(א) לחוק המתנות... ככל שסעיף 2(א) לחוק המתנות אינו חל ביחס לטובת ההנאה שבה מדובר, כי אז יש להוסיף ולבחון האם ניתן היתר מתאים לקבלת טובת ההנאה על ידי ועדת ההיתרים, בהתאם לכללי אשר."

(2) "המבחן הרלוונטי בשאלה האם מתנה ניתנה 'באשר הוא עובד ציבור' הוא 'האם נוכח מכלול נסיבות הענין ניתן לומר כי הטעם הבלעדי או הדומיננטי' למתן המתנה היה היותו של המקבל עובד ציבור... אכן, כאשר בן משפחתו של עובד הציבור או חברו הקרוב מעניק לו מתנה, בהחלט ייתכן כי המניע לכך הוא מערכת היחסים האישית בין הצדדים וכי אין לכך קשר לתפקידו של מקבל המתנה כעובד ציבור... עם זאת, החוק אינו מתמקד בסוג הקשר בין נותן המתנה למקבלה, אלא בטעם למתן המתנה. על כן, גם כאשר המתנה ניתנה על ידי קרוב משפחה, לא ניתן להסתפק בנתון זה אלא יש להוסיף ולבחון, בהתבסס על מכלול הנסיבות הרלוונטיות, האם אכן מדובר במתנה שניתנה בשל יחסים אישיים-משפחתיים או שמא תפקידו של עובד הציבור היה המניע הדומיננטי לכך."

(1א) עובד הציבור רשאי לבקש היתר להקנות לו מתנה שקיבל, ואולם לא יינתן היתר להקניית מתנה למקבלה, לפי סעיף קטן זה, אם יש למתנה ערך בעבור המדינה מלבד ערכה הכלכלי, או אם יש בהקנייתה לעובד הציבור משום חשש לפגיעה בטוהר המידות; קבלת היתר לפי סעיף קטן זה מותנית בתשלום לאוצר המדינה, והכל בדרך, במועד וכפי שיקבע שר המשפטים.

(ב) סעיף קטן (א) לא יחול על -

(1) מתנה קטנת ערך וסבירה שניתנה לפי הנהוג בנסיבות הענין;

(2) מתנה מחבריו לעבודה, לשירות או לתפקיד של עובד הציבור;

(3) פרס שהוענק לעובד הציבור על הישגיו מאוצר המדינה וכן פרס שהוענק לעובד הציבור על הישגיו שלא מאוצר המדינה אם ניתן להענקתו פומבי בדרך שנקבעה בתקנות.

(ג) במתנה שקמה לקנין המדינה ובסכום שיש לשלם לפי סעיף קטן (א) ינהגו בהחזרה לנותן המתנה, בהענקה לעובד הציבור או בדרך אחרת, הכל לפי שנקבע בתקנות.

(א) על קבלת מתנה שסעיף 2 חל עליה חייב עובד הציבור להודיע ועליו לנהוג בה במועד ובדרך שנקבעו בתקנות.

3. **חובת עובד הציבור**

(ב) עובד הציבור שהפר ביודעין חובה המוטלת עליו לפי סעיף קטן (א), דינו - קנס פי שלושה משווי המתנה ביום קבלתה או ביום פסק הדין המרשיע, לפי הגבוה יותר.

(ג) שר המשפטים רשאי לקבוע בתקנות מקרים שבהם ניתן לקבל כופר כסף מעובד הציבור שהפר חובה המוטלת עליו לפי סעיף קטן (א) או שנחשד בהפרה כזאת; סכום הכופר לא יעלה על הקנס המירבי שניתן להטיל בשל ההפרה; נתקבל כופר, יופסק כל הליך משפטי לענין ההפרה, אולם אם הוגש כתב אישום אין לקבל כופר כל עוד לא הודיע היועץ המשפטי לממשלה על עיכוב הליכי המשפט.

(א) חוק זה יחול גם על בעלי משרות ותפקידים מטעם רשויות מקומיות ומועצות דתיות.

(ב) שר המשפטים רשאי בצו, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להחיל חוק זה על בעלי משרות ותפקידים מטעם גופים שהוקמו בחוק ומטעם חברות ממשלתיות לסוגיהן כמשמעותן בחוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975.

(ג) ברשויות המקומיות, במועצות הדתיות ובגוף שעליו הוחל חוק זה לפי סעיף זה, יבוא לענין חוק זה לגבי בעל משרה או תפקיד בהם במקום המדינה - הרשות המקומית, המועצה הדתית או הגוף שמטעמם הוא מכהן במשרה או ממלא את התפקיד, ובמקום אוצר המדינה - קופתם של אותה רשות מקומית או מועצה דתית או אותו גוף כאמור, הכל לפי הענין.

חוק זה אינו בא לגרוע מסימן ה' לפרק ט' לחוק העונשין, התשל"ז-1977, או מכל חיוב או איסור אחר שהוטל על עובד הציבור בחיקוק או בדרך אחרת.

בסעיף 5(ב) לחוק העונשין, התשל"ז-1977, בסופו יבוא:

"(15) חוק שירות הציבור (מתנות), התש"ם-1979."

4. תחולה על עובדים ציבוריים אחרים

5. שמירת דינים

6. תיקון חוק העונשין

ביצוע ותקנות 7.

שר המשפטים ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, להתקין תקנות לביצועו ובין השאר -

- (1) בעניינים המסורים לפי חוק זה לתקנות;
- (2) בדבר כללי התנהגות של עובד הציבור לענין קבלת מתנות, סירוב לקבלן והחזרתן לאלתר;
- (3) בדבר ההוצאות של מסירת מתנה לידי המדינה והתנאים שבהם תישאר מתנה כפקדון בידי מקבלה או בידי אדם אחר.

תחילה 8.

תחילתו של חוק זה ששה חדשים מיום פרסומו.

תקנות שירות הציבור (מתנות), התש"ס-1980⁵⁰²

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 3, 2 ו-7 לחוק שירות הציבור (מתנות), התש"ס-1979, ובאישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, אני מתקין תקנות אלה:

- תנאי לקבלת מתנה** 1. הוצעה לעובד הציבור מתנה שהחוק חל עליה, בידי תושב ישראל או אזרח ישראלי, לרבות תאגיד שבשליטתם של אלה או הרשום בישראל, לא יקבל אותה אם לא ניתן לו היתר לפי תקנות אלה; ההיתר יכול שיהא לסוגים של מתנות או למתנה מסויימת, ויכול שיינתן מראש או בסמוך לאחר מעשה.
- ועדות משרדיות (תיקון מס' 1)** 1א. (א) בכל משרד ממשלתי תמונה ועדה לטיפול במתנות שקיבל עובד או נושא משרה במשרד (להלן - הועדה המשרדית).
- (ב) כחברי הועדה המשרדית יכהנו היועץ המשפטי והחשב של המשרד הממשלתי, או נציגיהם וכן ראש אגף משאבים חומריים (בנא"מ), או נציג אחר שיקבע המנהל הכללי של המשרד.
- (ג) רשות ביטחון רשאית למנות ועדה משרדית נפרדת לטיפול במתנות שקיבל עובד רשות הביטחון או אדם המשרת בה; הרכב הועדה יכול שיהיה שונה מהאמור בתקנת משנה (ב), ובלבד שבוועדה יכהן היועץ המשפטי של רשות הביטחון או נציגו; בתקנה זו, "רשות ביטחון" - צבא הגנה לישראל, משטרת ישראל, שירות בתי הסוהר, שירות הביטחון הכללי, המוסד למודיעין ולתפקידים מיוחדים.

⁵⁰² ק"ת התש"ס, עמ' 2; התשס"ב, עמ' 848.

מתן הודעה על קבלת מתנה והפקדתה (תיקון מס' 1) 2. (א) עובד הציבור, שהוא או בן משפחתו כאמור בסעיף 2 לחוק, קיבל מתנה שהחוק חל עליה, יעביר את המתנה לועדה המשרדית בתוך חמישה עשר ימים מיום שנתקבלה או מיום שנודע לו על קבלתה, לפי המאוחר, בצירוף הודעה הכוללת פרטים אלה:

(1) שם עובד הציבור מקבל המתנה ומענו, תוארו ותפקידו; ואם המתנה התקבלה על ידי בן משפחה - שם בן המשפחה ומענו;

(2) שם נותן המתנה, פרטיו ומענו;

(3) מועד קבלת המתנה ונסיבות קבלתה;

(4) תיאור המתנה המאפשר את זיהויה;

(5) שוויה המשוער של המתנה.

(ב) הועדה המשרדית תנהל רישום של הודעות ומתנות שקיבלה לפי תקנת משנה (א), בספר המתנות של המשרד הממשלתי (להלן - ספר המתנות), וכן של כל החלטה שקיבלה או פעולה שנקטה בקשר עם מתנה.

(ג) עובד הציבור רשאי לפנות לועדה המשרדית בבקשה לקבוע אם מתנה שקיבל היא מתנה קטנת ערך וסבירה שניתנה לפי הנהוג בנסיבות ענין, כאמור בסעיף 2(ב)(1) לחוק; החשב הכללי, בהתייעצות עם היועץ המשפטי לממשלה ונציב שירות המודיעין, רשאי לפרסם הנחיות לועדות המשרדיות לענין זה.

ועדת היתרים 3. (א) לענין ביצוע תקנות אלה תוקם ועדת היתרים שסמכויותיה -

(1) לתת היתר לפי תקנה 1;

(2) להחליט בדבר הקניית המתנה, כולה או מקצתה, למקבלת, בין שכבר נמסרה על ידיו על פי הוראות תקנות אלה ובין שטרם נמסרה;

(3) להחליט בדבר שחרור עובד הציבור מתשלום השווי כולו או מקצתו, של מתנה שאין בה קנין;

(4) להחליט בדבר הפקדת המתנה, כולה או מקצתה, בידי מקבלת ובדבר תנאי ההפקדה.

(ב) ועדת היתרים תהיה בהרכב של שלושה שמינה שר המשפטים; בראשה יעמוד שופט, וחבריה יהיו חבר שהציע נציב שירות המדינה מקרב עובדי נציבות שירות המדינה וחבר נוסף שקבע היושב ראש מרשימת חברים שמינה שר המשפטים מקרב עובדי גופים ציבוריים שהחוק חל עליהם מכוח סעיף 4 ומקרב הציבור.

(ג) ביקש עובד הציבור כי תוקנה לו מתנה שקיבל, רשאית הועדה לפנות לשמאי מוסמך לשם קביעת שוויה של המתנה, או לקבוע את שוויה בדרך אחרת, ולהטיל את הוצאות הערכת השווי על המבקש.

(ד) החליטה הועדה להקנות לעובד הציבור את המתנה, יועבר התשלום שהוטל על עובד הציבור תמורתה לאוצר המדינה, באמצעות האפוטרופוס הכללי.

(ה) הועדה תקבע את סדרי עבודתה ודיוניה בכפוף להוראות החוק ותקנות אלה.

(א) 3.א. ביקש עובד הציבור כי תוקנה לו מתנה שקיבל, יפנה לועדה המשרדית בבקשה מנומקת; בבקשה כאמור יכול שתצורף להודעה לפי תקנה 2.

**בקשה
להקניית
מתנה (תיקון
מס' 1)**

(ב) הועדה המשרדית תעביר את הבקשה לוועדת ההיתרים, ורשאית היא לצרף לבקשה את חוות דעתה.

(ג) סברה הועדה המשרדית כי הבקשה אינה עולה בקנה אחד עם הוראות החוק ותקנות אלה, רשאית היא להודיע על כך למבקש בצירוף נימוקיה; עמד עובד הציבור על בקשתו לאחר קבלת עמדת הועדה, תועבר הבקשה לוועדת ההיתרים בצירוף חוות דעת הועדה המשרדית.

(א) 4. **שמירה על טוהר המידות (תיקון מס' 1)**
ועדה לא תיתן היתר לפי תקנה 1, לא תקנה מתנה למקבלה, לא תשחרר עובד ציבור מתשלום השווי של מתנה ולא תרשה את הפקדתה שלא בידי רשות ציבורית, אלא אם ראתה שאין בעצם קבלת המתנה, בהקניה, בשחרור או בהקפדה⁵⁰³ כאמור, לפי הענין, משום פגיעה בטוהר המידות.

(ב) לא תוקנה מתנה למקבלה אם יש בהקנייתה משום חשש לפגיעה בטוהר המידות, או אם יש במתנה ערך בעבור המדינה מלבד ערכה הכלכלי.

(א) 5. **מסירת המתנה לאפוטרופוס הכללי (תיקון מס' 1)**
מתנה שלא נקבע לגביה אחרת בתקנות אלה או לפיהן, תימסר לידי האפוטרופוס הכללי, ואולם רשאית הועדה המשרדית להחליט על שמירת המתנה במשרד הממשלתי, לשם הצגתה במקום ולתקופה שתחליט; החלטה כאמור תירשם בספר המתנות.

⁵⁰³ כך ברשומות (צ"ל הפקדה).

- (ב) מתנה שנמסרה לאפוטרופוס הכללי תימכר על ידו ותמורתה תועבר לאוצר המדינה, ואולם רשאי האפוטרופוס הכללי למסור מתנה לגוף ציבורי הפועל למטרות צדקה או להשמידה - והכל על פי נהלים שיקבע האפוטרופוס הכללי בהתייעצות עם החשב הכללי במשרד האוצר, בהתחשב, בין השאר, בשאלת היותה של המתנה בעלת ערך בעבור המדינה מלבד ערכה הכלכלי.
- (ג) האפוטרופוס הכללי ינהל רישום של כל פעולה שביצע לפי החוק ותקנות אלה.
- (א) תקנות אלה יחולו, בשינויים המחוייבים, גם על עובדי גופים ציבוריים אחרים שהחוק חל עליהם, כאמור בסעיף 4 לחוק.
- (ב) הוראות תקנה 5 יחולו גם על גוף ציבורי כמשמעו בסעיף 4 לחוק, ואולם תמורת המתנה שנמסרה על ידי גוף ציבורי כאמור אשר נמכרה על ידי האפוטרופוס הכללי תועבר לאותו גוף בניכוי הוצאות המכירה.
- פרסום של מתן פרס בריבים
6. הענקת פרס לעובד הציבור על הישגיו תפורסם בעתון יומי, ברדיו, בטלוויזיה או ברשומות.
- כופר כסף
7. האפוטרופוס הכללי רשאי לקבל כופר כסף מעובד ציבור כאמור בסעיף 3(ג) לחוק, אם נתקיימו אחת מאלה:
- (1) המתנה הוחזרה לנותנה;
- (2) המתנה נמסרה או שוויה שולם, לפי הענין, לפי האמור בתקנה 5 על פי דרישה ראשונה.

חוק שכר חברי הכנסת, התש"ס-1949⁵⁰⁴

[חוק זה בטל החל ביום כהונתה של הכנסת ה-16]

- שכר חברי הכנסת**
1. לחברי הכנסת יו"מ ונאמ"ר המדינה משכורת, תוספת, הצנקות ותשלומים בהתאם להוראות חוק זה.
- משכורת (תיקונים מס' 2, 4, 9, 11 (19-1))**
- (א) לכל חבר הכנסת תשלום משכורת חדשית שתקבע וצדת הכנסת.
- (ב) וצדת הכנסת רשאית לקבוע משכורות שונות ליושב ראש הכנסת, לסגני יושב ראש הכנסת, ליושבי ראש וצדות הכנסת ולחברי הכנסת האחרים.
- (ג) [בוטל - תיקון מס' 19].
3. לחבר הכנסת יו"מ, נוסף למשכורתו לפי סעיף 2, תוספת משכורת ותוספת ויקר כפי שתקבע וצדת הכנסת.
- תוספת משכורת ויקר (תיקונים מס' 1, 8 (19-1))**
- (א) [בוטל - תיקון מס' 19].
- תוספת ויקר (תיקונים מס' 1 (6-1))**
- k.3 [בוטל - תיקון מס' 8].
4. [בוטל - תיקון מס' 3].

⁵⁰⁴ ס"ח התשי"ט, עמ' 41; תיקון מס' 1 - ס"ח התשי"ב, עמ' 142; תיקון מס' 2 - ס"ח התשט"ז, עמ' 76; תיקון מס' 3 - ס"ח התשי"ח, עמ' 118; תיקון מס' 4 (נרשם בטעות 3) - ס"ח התשי"ד, עמ' 20; תיקון מס' 5 - ס"ח התשי"ד, עמ' 99; תיקון מס' 6 - ס"ח התשכ"ג, עמ' 134; תיקון מס' 7 - ס"ח התשכ"ח, עמ' 232; תיקון מס' 8 - ס"ח התשכ"ב, עמ' 118; תיקון מס' 9 - ס"ח התשל"ג, עמ' 156; תיקון מס' 10 - ס"ח התשל"ג, עמ' 180; תיקון מס' 11 - ס"ח התשל"ה, עמ' 210; תיקון מס' 12 - ס"ח התשנ"ז, עמ' 32; תיקון מס' 13 - ס"ח התשמ"ח, עמ' 142; תיקון מס' 14 - ס"ח התש"ן, עמ' 23; תיקון מס' 15 - ס"ח התשנ"ה, עמ' 350; תיקון מס' 16 - ס"ח התשנ"ו, עמ' 237; תיקון מס' 17 - ס"ח התשנ"ז, עמ' 10; תיקון מס' 18 - ס"ח התש"ס, עמ' 239; תיקון מס' 19 - ס"ח התשס"א, עמ' 53; תיקון מס' 20 - ס"ח התשס"א, עמ' 378; תיקון מס' 21 - ס"ח התשס"א, עמ' 494.

ביטול החוק - ס"ח התשס"ב, עמ' 504, החל ביום כהונתה של הכנסת ה-16 (17.2.2003).

5. **סמכות לוצדת הכנסת לקבוצ הצנקות ותשלומים**
(תיקונים מס' 5, 9, 10, 11, 12, 15, 17 ו-18)
- (1) הצנקות שישלמו ליושב ראש הכנסת, לראש האופוזיציה, לסגני יושב ראש הכנסת, הצנקות ליושבי-ראש וצדות הכנסת ולשאר חברי הכנסת - לכיסוי הוצאותיהם המיוחדות לרגל תפקידיהם;
- (2) תשלומים שישלמו לחברי הכנסת בימים שבהם מתכנסת הכנסת, או מתכנסת וצדה מוצדות הכנסת שהם חבריה בה - לכיסוי הוצאות ליושבים וכלכלתם; הוצדה רשאית לקבוצ תשלומים שונים בהתחשב במקום מאוריהם של חברי הכנסת;
- (3) תשלומים שישלמו לחברי הכנסת לכיסוי הוצאות נסיעותיהם והחזקת רכבם לרגל תפקידיהם;
- (4) תשלומים לקרן השתלמות שהוצדה הכירה בה לצניין זה, עבור חבר הכנסת שהצטרף לקרן;
- (5) תשלומים לקופת טמפל בעל החזר הוצאות רבה, לרבות ביטוח חובה, ביטוח מקיף ואגרת רישוי הוצאות נסיעה והוצאות כלכלה⁵⁰⁵.
6. [הושמט].
- 6א. **תשלומים למי שחברותו בכנסת הושעתה (תיקון מס' 20)**
7. **חובה לקבל משכורת וכו'**
8. [בוטל - תיקון מס' 14].
9. **הוצאות ביצוע**
- וצדת הכנסת רשאית לקבוצ הוצאות בדבר משכורת, תוספת, הצנקות ותשלומים שישלמו למי שחברותו בכנסת הושעתה לפי סעיף 42 לחוק-יסוד: הכנסת, במשק תקופת ההשעיה.
- חובה על כל חבר הכנסת לקבל את המשכורת, התוספת וההצנקות שהוא זכאי להן לפי הסעיפים 2, 3 ו-4.
9. יושב ראש הכנסת או סגן יושב ראש הכנסת רשאי להורות הוצאות בכל צנין הנוגע לביצועו של חוק זה, חוץ מן הצנינים המסורים לוצדת הכנסת לפי סעיף 5(א).

⁵⁰⁵ פסקה (5) שהתווספה בתיקון מס' 17 תחול לגבי הוצאות החל מיום 1.7.1996.

10. **חברי ממשלה**
(תיקונים מס' 7
1-21)
- (א) מכפולץ להוראות סעיף קטן (ב), אין חוק לה חל על חבר הכנסת כשהוא מכהן כחבר הממשלה או כסגן שר.
- (ב) וצדד הכנסת רשאית לקבוע הצנקות ותשלומים כאמור בסעיף 5(1), שיטלמו לחברי הכנסת גס כשהם מכהנים כחברי הממשלה או כסגני שרים, לכיסוי הוצאותיהם המיוחדות לרגל תפקידיהם כחברי הכנסת; על החלטת וצדד הכנסת ועל הצנקות ותשלומים שנקבעו כאמור יחולו הוראות חוק לה.
11. **הוראה מיוחדת**
(תיקונים מס' 15-16)
- (א) משכורתם של חברי הכנסת כפי שהיא כיום י"ז בתשרי התשנ"ז (30 בספטמבר 1996) תוצלה החל כיום י"ח בתשרי התשנ"ז (1 באוקטובר 1996) ב-33%.
- (ב) מסעיף לה "משכורת" - משכורת לפי סעיף 2 בצירוף תוספת יוקר לפי סעיף 3.
12. **כרסום החלטות**
(תיקון מס' 19)
- על החלטות וצדד הכנסת לפי חוק לה ימסור יושב ראש הוצדה הוצעה לפני הכנסת; החלטות כאמור יפורסמו כרשומות.

חוק שלילת תשלומים מחבר הכנסת ומחבר הכנסת לשעבר בשל עבירה, התשע"א-2011⁵⁰⁶

	1.	הגדרות
בחוק זה - "חוק הגמלאות" - חוק גמלאות לנושאי משרה ברשויות השלטון, התשכ"ט-1969; "תשלומים" - שכר, תשלומים אחרים ושירותים לפי פרק ט' לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, ולפי סעיפים 11 ו-12 לחוק חסינות חברי הכנסת, זכויותיהם וחובותיהם, התשי"א-1951.		
(א) היועץ המשפטי לממשלה יודיע, לפי פנייה של עשרה חברי הכנסת לפחות, אם מתקיימים לגבי חבר הכנסת כל אלה: (1) הוא חשוד או נאשם בעבירה שדינה עשר שנות מאסר או יותר, או הורשע בעבירה כאמור; (2) העבירה בוצעה, כולה או חלקה, בעת כהונתו כחבר הכנסת; (3) הוא לא התייצב לחקירה או למשפט שהוזמן אליהם או לריצוי עונשו, לפי העניין, בקשר לעבירה, לרבות אם שהה מחוץ לישראל וסירב או נמנע להגיע לישראל לחקירה או למשפט שהוזמן אליהם או לריצוי העונש, לפי העניין, והכל אם לא הציג טעמים סבירים לכך.	2.	הודעת היועץ המשפטי לממשלה

⁵⁰⁶ ס"ח התשע"א, עמ' 350.

ביום 28.3.2011 החליטה הכנסת כי לא ישולמו לחה"כ לשעבר עזמי בשארה כל הגמלאות והתשלומים האחרים שהוא זכאי להם, בשל כהונתו בכנסת, לפי חוק הגמלאות - י"פ התשע"א, עמ' 4242.

(ב) (1) הודעת היועץ המשפטי לממשלה כאמור בסעיף קטן (א), תימסר, בתוך שלושים ימים מהיום שקיבל את הפנייה, לפונים, ליושב ראש הכנסת וליושב ראש ועדת הכנסת, ואם הדבר ניתן - גם לחבר הכנסת הנוגע בדבר; הודיע היועץ המשפטי לממשלה כי מתקיים לגבי חבר הכנסת האמור בסעיף קטן (א), יציין את מהות החשדות ואת הוראות החיקוק של העבירה ופרטים בדבר אי-ההתייחסות כאמור בסעיף קטן (א)(3).

(2) היועץ המשפטי לממשלה רשאי להודיע כאמור בפסקה (1), גם ביוזמתו.

(ג) סבר היועץ המשפטי לממשלה כי ציון הפרטים האמורים בסעיף קטן (א) או (ב), כולם או חלקם, עלול לפגוע בחקירה, בניהול משפט, באינטרס ציבורי חשוב אחר או בצנעת הפרט, רשאי הוא להשיב לפונים כי אין באפשרותו לצייןם.

(א) **החלטה בדבר שלילת תשלומים** 3. הודיע היועץ המשפטי לממשלה כי מתקיים לגבי חבר הכנסת האמור בסעיף 2(א), רשאית הכנסת, לפי הצעת ועדת הכנסת, להחליט שתשלומים שחבר הכנסת זכאי להם, כולם או חלקם, לא ישולמו בתקופה האמורה בסעיף 5.

(ב) בהחלטה לפי סעיף קטן (א), רשאית הכנסת, לפי הצעת ועדת הכנסת, לקבוע כי אם יחדל חבר הכנסת לכהן או שחברותו בכנסת תושעה לפי סעיף 42 לחוק-יסוד: הכנסת, לאחר קבלת ההחלטה בדבר שלילת תשלומים, תחול ההחלטה גם על גמלאות ותשלומים אחרים לפי חוק הגמלאות המשולמים בשל הכהונה בכנסת או על תשלומים למי שחברותו בכנסת הושעתה, לפי העניין.

- הדיון בדבר שלילת תשלומים** 4. (א) הדיון בוועדת הכנסת לפי סעיף 3, יתקיים בתוך שלושים ימים מיום הודעת היועץ המשפטי לממשלה כאמור בסעיף 2(ב).
- (ב) החליטה ועדת הכנסת להציע לכנסת כי לא ישולמו לחבר הכנסת תשלומים, תונח הצעתה על שולחן הכנסת, ויפורטו בה התשלומים שמוצע לשלול.
- (ג) הכנסת תדון בהצעת ועדת הכנסת כאמור בסעיף קטן (ב) ותחליט אם לקבלה, בתוך 14 ימים מיום הנחתה על שולחן הכנסת; על ההצעה תתקיים הצבעה אחת בלבד, אלא אם כן ביקשו 25 חברי הכנסת לפחות לקיים הצבעות נפרדות על פרטים מסוימים בהצעה, כפי שיציינו.
- (ד) ועדת הכנסת לא תציע, והכנסת לא תחליט, כי לא ישולמו לחבר הכנסת תשלומים, אלא לאחר שניתנה לאותו חבר כנסת הזדמנות להשמיע את טענותיו בפני הוועדה ובפני הכנסת, ולאחר שניתנה ליועץ המשפטי לממשלה הזדמנות להשמיע את דבריו בפני הוועדה; הודעה בדבר קיום הדיון בכנסת ובוועדת הכנסת תפורסם באתר האינטרנט של הכנסת ותישלח לכתובתו של חבר הכנסת כפי שמסר לכנסת.
- (ה) הכנסת לא תדון ולא תחליט על שלילת תשלומים, אלא אם כן הודיעו לכל חברי הכנסת לפחות 24 שעות מראש על קיום הדיון וההצבעה, והפרוטוקול של דיוני ועדת הכנסת הועמד לעיונם.
- התקופה לשלילת תשלומים** 5. (א) החליטה הכנסת על שלילת תשלומים לפי חוק זה, תחול ההחלטה על תשלומים שהיו אמורים להשתלם החל ב-1 בחודש שלאחר קבלתה, ועד אשר התקיים אחד מאלה:

(1) היועץ המשפטי לממשלה הודיע ליושב ראש הכנסת וליושב ראש ועדת הכנסת כי האמור בסעיף 2(א) חדל להתקיים לגבי חבר הכנסת; הודעה כאמור תימסר במועד מוקדם ככל הניתן לאחר שהדבר נודע ליועץ המשפטי לממשלה;

(2) הכנסת שינתה את החלטתה לפי סעיף 6, בהתאם לשינוי שנקבע.

(ב) התקיים האמור בסעיף קטן (א)1(1) בתוך שנה מהיום שבו החלה לחול ההחלטה בדבר שלילת תשלומים, ישולמו לחבר הכנסת שכר או גמלאות שלא שולמו לו לפי חוק זה, לפי העניין, אף אם חדל לכהן כחבר הכנסת.

(א) חבר הכנסת שלגביו התקבלה החלטת הכנסת בדבר שלילת תשלומים לפי חוק זה, רשאי לפנות לוועדת הכנסת ולבקש כי תציע לכנסת לשנות את החלטתה, כולה או חלקה, בשל שינוי בנסיבות שעמדו ביסוד ההחלטה.

(ב) ועדת הכנסת תדון בבקשה כאמור בסעיף קטן (א) בהקדם האפשרי, ורשאית היא לפנות ליועץ המשפטי לממשלה בבקשה שיודיע אם עדיין מתקיים לגבי חבר הכנסת האמור בסעיף 2(א); הוראות סעיף 4(ד) ו-4(ה) יחולו, בשינויים המחויבים, על הדיון בוועדת הכנסת ובכנסת.

(ג) החליטה ועדת הכנסת להציע לכנסת לשנות את החלטתה, רשאית היא, אם החלטת הוועדה התקבלה בתוך שנה מהיום שבו החלה לחול ההחלטה בדבר שלילת תשלומים, להציע גם כי ישולמו לחבר הכנסת שכר או גמלאות שלא שולמו לו לפי החלטה, כולם או חלקם, אף אם חדל לכהן כחבר הכנסת.

**בקשה
לשינוי
ההחלטה**

6.

- (ד) החליטה ועדת הכנסת להציע לכנסת לשנות את החלטתה, תונח הצעתה על שולחן הכנסת, והכנסת תדון בה ותחליט אם לקבלה, בתוך 14 ימים מיום הנחתה.
- (א) תחולה על חבר הכנסת לשעבר ועל מי שחברותו בכנסת הושעתה 7.
- הכנסת, לפי הצעת ועדת הכנסת, רשאית להחליט כי לא ישולמו לחבר הכנסת לשעבר גמלאות ותשלומים אחרים, כולם או חלקם, שהוא זכאי להם לפי חוק הגמלאות בשל כהונתו בכנסת, אם התקיים לגביו האמור בסעיף 2(א).
- (ב) הכנסת, לפי הצעת ועדת הכנסת, רשאית להחליט כי לא ישולמו למי שחברותו בכנסת הושעתה, תשלומים שהוא זכאי להם, כולם או חלקם, אם מתקיים לגביו האמור בסעיף 2(א).
- (ג) הוראות חוק זה יחולו לעניין החלטה כאמור בסעיפים קטנים (א) ו-(ב), בשינויים המחויבים ובשינוי זה: לעניין סעיף 4(ד), לחבר הכנסת לשעבר ולמי שחברותו בכנסת הושעתה תינתן הזדמנות להשמיע את טענותיהם בפני הכנסת באמצעות אחד מחברי הכנסת.
8. סייג לעניין שאירים
- החלטת הכנסת בדבר שלילת תשלומים לפי חוק זה לא תחול לגבי שאירים של חבר הכנסת.
9. מניין ימי פגרת הכנסת
- ימי פגרת הכנסת לא יבואו במניין הימים האמורים בחוק זה, למעט לעניין התקופה הקבועה בסעיף 2(ב).
10. תחולה
- הוראות חוק זה יחולו על הודעה שמסר היועץ המשפטי לממשלה לפי סעיף 2 מיום תחילתו של חוק זה ואילך, אף אם האמור בסעיף 2(א), כולו או חלקו, התקיים לפני יום התחילה.
11. ביצוע
- יושב ראש הכנסת ממונה על ביצוע חוק זה.

הוראות בדבר נציגי הכנסת בוועדות בחירה ומינוי

חוק-יסוד: השפיטה⁵⁰⁷

- מינוי
שופטים
(תיקון מס'
508)⁴**
4. (א) שופט יתמנה בידי נשיא המדינה לפי בחירה של ועדה לבחירת שופטים.
- (ב) הוועדה תהיה של תשעה חברים, שהם נשיא בית המשפט העליון, שני שופטים אחרים של בית המשפט העליון שיבחר חבר שופטיו, שר המשפטים ושר אחר שתקבע הממשלה, שני חברי הכנסת שתבחר הכנסת ושני נציגים של לשכת עורכי הדין שתבחר המועצה הארצית של הלשכה; שר המשפטים יהיה יושב ראש הוועדה.

(ב) (1) הוועדה תהיה של תשעה חברים, שהם -

- (א) נשיא בית המשפט העליון ושני שופטים אחרים של בית המשפט העליון שיבחר חבר שופטיו;
- (ב) שר המשפטים ושר אחר שתקבע הממשלה;

⁵⁰⁷ ס"ח התשמ"ד, עמ' 78; תיקון מס' 4 - התשפ"ה, עמ' 434 (תחילתו של תיקון מס' 4 ביום תחילת כהונתה של הכנסת ה-26. הנוסח כפי שיהיה מאותו מועד מובא באפור. ממועד תחילת תיקון מס' 4 ועד להקמת ועדה לבחירת שופטים לפי התיקון, תמשיך לכהן הוועדה לבחירת שופטים שהוקמה לפני תיקון מס' 4, ויחולו עליה הוראות חוק היסוד בנוסחו ערב תחילתו של תיקון מס' 4, ובלבד שהוועדה לא תבחר שופטים, והחלטות אחרות שלה בתקופה כאמור יתקבלו על דעת כל החברים המכהנים בוועדה).

⁵⁰⁸ לכינוס הוועדה לבחירת שופטים בתקופת ממשלת מעבר - ר' בג"ץ 9843/08 פורום משפטי למען ארץ ישראל נ' הוועדה לבחירת שופטים (8.1.2009).

(ג) שני חברי הכנסת שייבחרו בכנסת, אחד מסיעות הקואליציה שיבחרו חברי הכנסת מאותן סיעות ואחד מסיעות האופוזיציה שיבחרו חברי הכנסת מאותן סיעות, כפי שייקבע בחוק או בתקנון הכנסת;

(ד) שני נציגי ציבור שייבחרו בכנסת, באחד יבחרו חברי הכנסת מסיעות הקואליציה ובאחד - חברי הכנסת מסיעות האופוזיציה, כפי שייקבע בחוק או בתקנון הכנסת.

(2) שר המשפטים יהיה יושב ראש הוועדה

(ג) ...

(ו) מנו סיעות הקואליציה יותר מ-80 חברי הכנסת, יחולו על הוועדה הוראות סעיף זה בשינויים אלה:

(1) חברי הוועדה שהם שרים וחבר הכנסת מסיעות הקואליציה יהיו כל אחד מסיעה אחרת, והחלטת הוועדה חייבת להתקבל על דעת שניים מהם;

(2) על אף האמור בסעיף קטן (ב)(1)(ד), הכנסת תבחר את שני נציגי הציבור המנויים בו;

(3) ...

חוק בתי המשפט [נוסח משולב], התשמ"ד-1984⁵⁰⁹

- הועדה לבחירת שופטים (תיקונים מס' 74 ו-105)**
6. הוראות אלה יחולו לענין הועדה לבחירת שופטים שלפי סעיף 4 לחוק-יסוד: השפיטה (להלן - הועדה):
- (1)⁵¹⁰ הכנסת תבחר בבחירה חשאית את שני חברי הכנסת שיכהנו כחברי הועדה; הם יכהנו כל עוד הם חברי הכנסת, ואם תמה כהונת הכנסת - עד שהכנסת החדשה תבחר חברים אחרים במקומם, והכל בכפוף להוראות חוק הכנסת, התשנ"ד-1994.

⁵⁰⁹ ס"ח התשמ"ד, עמ' 198; תיקון מס' 25 - ס"ח התשנ"ח, עמ' 182; תיקון מס' 74 - ס"ח התשע"ד, עמ' 274; תיקון מס' 105 - ס"ח התשפ"ה, עמ' 438 (תחילתו ביום תחילתו של חוק-יסוד: השפיטה (תיקון מס' 4), יום תחילת כהונתה של הכנסת ה-26; הנוסח מאותו מועד מובא באפור).

⁵¹⁰ (א) ביום 26.3.2003 נבחרו חה"כ שאול יהלום ודליה איציק; ביום 24.5.2004 החליף חה"כ אברהם (בייגה) שוחט את חה"כ דליה איציק; ביום 3.7.2006 נבחרו חה"כ אורית נוקד וגלעד ארדן; ביום 8.6.2009 נבחרו חה"כ דוד רותם ואורי אריאל; ביום 3.6.2013 (הכנסת ה-19) נבחרו חה"כ יצחק הרצוג ויצחק כהן; ביום 22.7.2015 (הכנסת ה-20) נבחרו חה"כ נורית קורן ורוברט אילטוב; בכנסות ה-21 וה-22 לא נבחרו נציגים; ביום 15.7.2020 נבחרו חה"כ צבי האוזר ואוסנת מארק (הכנסת ה-23); ביום 4.8.2021 נבחרו חה"כ אפרת רייטן מרום ושמחה רוטמן (הכנסת ה-24); ביום 14.6.2023 נבחרה חה"כ קארין אלהרר וביום 12.7.2023 נבחר חה"כ יצחק קרויזר (הכנסת ה-25).

(ב) בהמ"ש העליון דן בשאלה האם קיימת חובה כי בקרב נציגי הכנסת בוועדה לבחירת שופטים יהיה נציג לסיעות האופוזיציה, לאחר שסיעתו של חבר האופוזיציה חה"כ אילטוב הצטרפה לקואליציה. שלושת השופטים עמדו על החשיבות בכך שבין נציגי הכנסת יהיה נציג לאופוזיציה. השופט הנדל: "אין אנו מתערבים במקרה הנוכחי. עם זאת, היה ותחליט הכנסת בבחירות הבאות לוועדה לבחירת שופטים שלא למנות מטעמה בעת הבחירות לוועדה נציג מסיעות האופוזיציה - תעמוד בפניה משוכה משפטית רצינית. זאת ועוד, ניתן לסבור כי טוב תעשה הכנסת אם תיתן דעתה לגיבוש הכלל העמום לכדי כלל ברור. כך או אחרת, היה ויוחלט לסטות מנוהג זה, טענות הצדדים שמורות להם." (בג"ץ 9029/16 אבירם ואח' נ' שרת המשפטים ואח', ניתן ביום 1.2.2017).

(ג) בעקבות בג"ץ אבירם ולאחר בחירת נציגי הכנסת ה-23, שניהם מהקואליציה, הוגשה עתירה נוספת בעניין. בית המשפט קבע כי "הדין המצוי אינו מחייב שלפחות אחד משני נציגי הכנסת לוועדה ישתייך לאופוזיציה, אך יודגש כי זהו הדין הרצוי." השופט עמית הוסיף כך: "גם אילו הוכח קיומו של מנהג חוקתי בסוגיה הנדונה (ולא כך הדבר), הרי שנוהג זה אינו רלוונטי לנסיבות הייחודיות המאפיינות את הקואליציה הנוכחית, המורכבת מממשלת אחדות פריטטית. לאמיתו של דבר,

(1) חברי הכנסת יבחרו בבחירה חשאית בכנסת את שני חברי הכנסת שיכהנו כחברי הוועדה; אחד מהם חבר בסיעות הקואליציה שיבחרו חברי הכנסת מאותן סיעות ואחד מהם חבר בסיעות האופוזיציה שיבחרו חברי הכנסת מאותן סיעות; חברי הכנסת יכהנו כחברי הוועדה כל עוד הם חברי הכנסת, ואם תמה כהונת הכנסת - עד שהכנסת החדשה תבחר חברים אחרים במקומם, והכול בכפוף להוראות חוק הכנסת, התשנ"ד-1994;

(2) המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין תבחר את נציגיה בבחירה חשאית; הם יכהנו תקופה של שלוש שנים;

(2) חברי הכנסת יבחרו בבחירה חשאית בכנסת את שני נציגי הציבור שיכהנו כחברי הוועדה; אחד מהם ייבחר בידי חברי הכנסת מסיעות הקואליציה ואחד מהם ייבחר בידי חברי הכנסת מסיעות האופוזיציה, ואם התקיימו הוראות סעיף 4(ו) לחוקיסוד: השפיטה - ייבחרו שני נציגי הציבור בידי הכנסת; נציגי הציבור יכהנו כחברי הוועדה כל עוד מכהנת הכנסת שבה נבחרו, ואם תמה כהונת הכנסת - עד שהכנסת החדשה תבחר חברים אחרים במקומם;

ההיסטוריה מלמדת כי כאשר כוננו בעבר ממשלות אחדות, נציגי הכנסת בוועדה היו שניהם מהקואליציה, משני הגושים הפוליטיים שהרכיבו את הממשלה...; במישור הסעד, יישום אפקטיבי של המנהג החוקתי הנטען יצריך קביעה של מנגנוני הצבעה שאינם קיימים כיום, שיבטיחו כי אחד מנציגי הכנסת הנבחרים יבוא מאחת מסיעות האופוזיציה. ברגיל, קביעת מנגנונים כאמור היא עניין המסור להליכים פנים-פרלמנטריים; העובדה כי נציגי הכנסת בוועדה נבחרים בהצבעה חשאית של חברי הכנסת, מחלישה את הטענה כי ההסכמות שעוגנו בהסכם הקואליציוני בדבר זהותם של חברי הכנסת שייבחרו לוועדה, הן בבחינת כבילת שיקול דעתם של חברי הכנסת." (בג"ץ 4956/20 התנועה למען איכות השלטון ואח' נ' הכנסת ואח', ניתן ביום 20.8.2020).

(ד) סגן שר חבר הוועדה לבחירת שופטים מטעם הכנסת - האם ח"כ, אשר נבחר כדין לוועדה, פסול להמשיך בכהונה כחבר באותה ועדה למשך תקופת הביניים עד בחירת שני חברים אחרים לוועדה על ידי הכנסת החדשה, עקב מינויו כסגן שר בתקופת הכנסת החדשה? בית המשפט קבע כי במקרה זה לא קיים חשש אובייקטיבי וסביר לניגוד אינטרסים ואין עילה לפסילת סגן השר מלהמשיך בכהונתו בוועדה, עד שתבחר הכנסת החדשה שני חברי הכנסת כחברים בוועדה (בג"ץ 9/82 ח"כ ירשובסקי נ' שר המשפטים ואח').

(3) שני שופטי בית המשפט העליון יכהנו תקופה של שלוש שנים ;

(א3) לפחות אחד מנציגי שופטי בית המשפט העליון בוועדה, לפחות אחד מנציגי הממשלה בוועדה, לפחות אחד מנציגי הכנסת בוועדה ולפחות אחד מנציגי לשכת עורכי הדין בוועדה יהיו נשים ;

(א3) לפחות אחד מנציגי שופטי בית המשפט העליון בוועדה, ולפחות אחד מנציגי הממשלה בוועדה, יהיו נשים ;

(ב3) לפחות אחד מחברי הוועדה שיבחרו חברי הכנסת מסיעות הקואליציה ולפחות אחד מחברי הוועדה שיבחרו חברי הכנסת מסיעות האופוזיציה - יהיו נשים, ואם התקיימו הוראות סעיף 4(ו) לחוקיסוד : השפיטה, לא יחולו הוראות פסקה זו, אולם לפחות אחד מנציגי הציבור שתבחר הכנסת - יהיה אישה ;

(4) הרכב הוועדה יפורסם ברשומות.

בחוק זה -

"סיעות הקואליציה" - הסיעות בכנסת שהן צדדים להסכמים המחייבים תמיכה בממשלה ;

"סיעות האופוזיציה" - הסיעות בכנסת שאינן צדדים להסכמים המחייבים תמיכה בממשלה.

(א) עם כינון ממשלה חדשה בתקופת כהונתה של אותה כנסת או אם מספר חברי הכנסת הנמנים עם סיעות הקואליציה פחת ל-80 או למטה מזה או עלה על 80, ייבחרו לוועדה לבחירת שופטים חברים במקום החברים המנויים בסעיף 4(ב)(1)(ב) עד (ד) לחוקיסוד : השפיטה.

שינויים בהרכב
הוועדה לבחירת
שופטים במהלך
כהונת הכנסת
(תיקון מס' 105)

(ב) חל שינוי בהשתייכותו לסיעות הקואליציה או לסיעות האופוזיציה של חבר הכנסת החבר בוועדה, ייבחר לוועדה חבר אחר במקומו.

- (ג) (1) חל שינוי בהשתייכותה של סיעה לסיעות הקואליציה או לסיעות האופוזיציה, רשאים שני שלישים מחברי הכנסת הנמנים עם סיעות הקואליציה או עם סיעות האופוזיציה להודיע כי ייבחר חבר כנסת אחר במקום חבר הכנסת שבחרו לוועדה.
- (2) הודיעה ועדת הכנסת, לפי סעיף 61 לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, על פרישתו של חבר הכנסת המכהן בוועדה לבחירת שופטים מסיעתו, רשאים שני שלישים מחברי הכנסת הנמנים עם הסיעות שבחרו בו להודיע כי ייבחר חבר אחר במקומו.
- (ד) בחירה לפי סעיף זה תתקיים בתוך 30 ימים ממועד היווצרות העילה לבחירה; פרטים ייקבעו בתקנון הכנסת.
- (א) נציגי הציבור 16.ג. כשיר להיבחר כנציג הציבור בוועדה מי שכשיר להתמנות לשופט בית המשפט העליון כאמור בסעיף 2.
- (ב) הוראות סעיף 6 לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, יחולו לעניין נציגי הציבור בוועדה.
- (ג) הכנסת רשאית, בתקנונה, לקבוע את סדרי הבחירה של נציגי הציבור.
- (ד) שר המשפטים, באישור ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת, רשאי לקבוע הוראות בעניינים אלה:
- (1) תשלום גמול לנציגי הציבור;
- (2) מניעת ניגוד עניינים של נציגי הציבור.

חוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים, התשכ"ג-1962⁵¹¹

ועדת המינויים 11. (א) ועדת המינויים (להלן - הועדה) תהיה של תשעה חברים :

- (1) יושב ראש המועצה ;
- (2) ראש בית הדין לערעורים, ואם הוא מכהן גם כיושב ראש המועצה - קאדי-מדיהב שייבחר על ידי חבר הקאדים-מדיהב לשלוש שנים ;
- (3) שני קאדים-מדיהב שייבחרו על ידי חבר הקאדים-מדיהב לשלוש שנים ;
- (4) שר המשפטים וחבר אחר של הממשלה שייבחר על ידיה ובאין חבר ממשלה דרוזי - רשאית הממשלה לבחור סגן שר דרוזי ;
- (5)⁵¹² (א) שני חברי כנסת דרוזים שתבחר הכנסת, ובלבד שהיו שני חברי כנסת דרוזים הכשירים לכהן כנציגי הכנסת בוועדה.

⁵¹¹ ס"ח התשכ"ג, עמ' 20 ; התש"ס, עמ' 84 ; התשנ"ח, עמ' 181 ; התשס"א, עמ' 221 ; התשס"ח, עמ' 6 ; התש"ע, עמ' 253 ; התשע"ב, עמ' 518.

⁵¹² (1) ביום 26.3.03 נבחרו חה"כ איוב קרא ומגלי והבה ; ביום 3.7.06 נבחר מר יוסוף איסמאעיל (חה"כ מגלי והבה מכהן כדרוזי יחיד) ; ביום 23.7.08 לאחר שהחל לכהן בכנסת חבר כנסת דרוזי נוסף נערכו בחירות (לחבר אחד בוועדה) ונבחר חה"כ שכיב שנאן במקום מר איסמאעיל (סגן השר מגלי והבה המשיך לכהן) ; ביום 8.6.09 נבחרו מר והבה והבה וחה"כ חמד עמאר ; ביום 3.6.13 (הכנסת ה-19) נבחרו חה"כ חמד עמאר (חה"כ דרוזי יחיד) ומר מגלי והבה ; ביום 22.7.15 (הכנסת ה-20) נבחרו חה"כ עבדאללה אבו מערופ וחמד עמאר וביום 30.10.2017 בעקבות התפטרות אבו מערופ מהכנסת נבחר חה"כ סאלח סעד ; הכנסת ה-23 - ביום 15.7.2020 נבחר חה"כ חמד עמאר, וביום 12.8.2020 נבחר מר מהדי נסר אל דין ; ביום 4.8.2021 (הכנסת ה-24) נבחרו חה"כ מופיד מרעי ועלי סלאלחה ; ביום 12.7.2023 (הכנסת ה-25) נבחרו מר זהר אל דין ח'טיב ומר מהדי נסר אל דין.

(2) תחילתו של תיקון מס' 19, שמחליף את פסקה (5) לעניין נציגי הכנסת בוועדה, ביום 1.1.2013. בהתאם להוראת המעבר, "כיהן ביום תחילתו של חוק זה מי שאינו

(ב) לא היו שני חברי כנסת דרוזים
 כאמור בפסקת משנה (א) או
 שהכנסת לא בחרה בשני חברי
 כנסת כאמור - תבחר הכנסת
 כנציגיה בוועדה דרוזים שאינם
 חברי הכנסת, בבחירות שבהן
 רשאים להתמודד רק מי שאינם
 חברי הכנסת.

(ג) היה חבר כנסת דרוזי אחד כאמור
 בפסקת משנה (א) או שהכנסת
 בחרה רק בחבר כנסת אחד כאמור
 - תבחר הכנסת כנציגיה הנוסף
 בוועדה דרוזי שאינו חבר הכנסת,
 בבחירות שבהן רשאים להתמודד
 רק מי שאינם חברי הכנסת.

חבר הכנסת כנציג הכנסת בוועדת המינויים לפי סעיף 11 לחוק העיקרי (להלן - הנציג המכהן), וכיהנו בכנסת חברי כנסת דרוזים הכשירים לכהן כנציגי הכנסת בוועדה, ייערכו, בתוך שלושים ימים מיום תחילתו של חוק זה, בחירות לבחירת נציג הכנסת במקומו; הנציג המכהן ימשיך לכהן כל עוד לא בחרה הכנסת נציג אחר במקומו."

נוסח סעיף 11 עד יום 31.12.2012 לעניין נציגי הכנסת בוועדה:

"ועדת המינויים (להלן - הועדה) תהיה של תשעה חברים: ...

חבר כנסת דרוזי שייבחר על ידי הכנסת בבחירה חשאית ויכהן כל עוד הוא חבר הכנסת, ואם תמה כהונת הכנסת - עד שתבחר הכנסת החדשה חבר אחר במקומו, ואם אין בכנסת חבר כנסת דרוזי - דרוזי שייבחר על ידי הכנסת בבחירה חשאית ויכהן כל עוד לא בחרה הכנסת דרוזי אחר במקומו, והכל בכפוף להוראות חוק הכנסת, התשנ"ד-1994 (להלן - חוק הכנסת);

היה חבר כנסת דרוזי אחד בלבד, יכהן הוא כחבר הועדה, ותקופת כהונתו תהא כתקופת כהונתו של חבר כנסת דרוזי שנבחר על ידי הכנסת; ובלבד שאם אינו יכול לכהן כחבר הועדה מפאת הוראות חוק הכנסת, ינהגו כאילו אין בכנסת חבר כנסת דרוזי; והוא הדין אם לא רצה אותו חבר לכהן כחבר הועדה או התפטר מחברותו בה; חבר כנסת דרוזי נוסף או דרוזי שאינו חבר הכנסת שייבחר על ידי הכנסת בבחירה חשאית ויכהן כל עוד לא בחרה הכנסת דרוזי אחר במקומו, והכל בכפוף להוראות חוק הכנסת;".

(ד) חבר כנסת דרוזי שנבחר לכהן כנציג הכנסת בוועדה יכהן כל עוד הוא חבר הכנסת, ואם תממה כהונת הכנסת - עד שתבחר הכנסת החדשה חבר אחר במקומו; נציג הכנסת בוועדה שאינו חבר הכנסת יכהן כל עוד לא בחרה הכנסת נציג אחר במקומו.

(ה) נבחר מי שאינו חבר הכנסת כנציג הכנסת בוועדה ולאחר מכן החל לכהן בכנסת חבר כנסת דרוזי או שחבר כנסת הפך כשיר לכהן כנציג הכנסת בוועדה, ייערכו, בתוך שישים ימים, בחירות לבחירת נציג הכנסת במקום מי שאינו חבר הכנסת, ובהן רשאים להתמודד כל חברי הכנסת הדרוזים הכשירים לכהן כנציגי הכנסת בוועדה; נבחרו כנציגי הכנסת בוועדה שניים שאינם חברי הכנסת, חבר הכנסת שייבחר בבחירות כאמור, אם ייבחר, יכהן במקום הנציג שקיבל את מספר הקולות הקטן יותר; קיבלו הנציגים מספר קולות שווה, תחליט הכנסת באותן בחירות במקום מי מהם יכהן חבר הכנסת לאחר בחירתו.

(ו) נציגי הכנסת בוועדה ייבחרו בבחירות חשאיות; בחירתם, כשירותם וכהונתם יהיו בכפוף להוראות חוק הכנסת, התשנ"ד-1994;

(6) עורך דין שייבחר על ידי המועצה
הארצית של לשכת עורכי-הדין לשלוש
שנים.

(ב) הרכב הועדה יפורסם ברשומות.

(ג) שר המשפטים ישמש יושב ראש הועדה.

(ד) הועדה תוכל לפעול אף אם פחת מספר חבריה,
כל עוד לא פחת מששה.

חוק הדיינים, התשט"ו-1955⁵¹³

הוועדה לבחירת דיינים (תיקונים מס' 9, 17, 20, 25, 26 ו-29) ⁵¹⁴	6. (א) הוועדה תהיה של 13 חברים :	
	(1) שני הרבנים הראשיים לישראל ;	
	(2) שני דיינים של בית הדין הרבני הגדול שיבחר חבר דייניו לשלוש שנים ;	
	(3) שר המשפטים, השר לשירותי דת וחבר אחר של הממשלה שייבחר על ידיה, אולם הממשלה רשאית לבחור שר אחר במקום שר המשפטים – בהסכמתו ;	

⁵¹³ ס"ח התשט"ו, עמ' 68 ; תיקון מס' 9 - התשמ"ד, עמ' 50 ; תיקון מס' 17 - התשנ"ח, עמ' 181 ; תיקון מס' 20 - התשס"ד, עמ' 295 ; תיקון מס' 25 - התשע"ג, עמ' 38 ; תיקון מס' 26 - התשע"ג, עמ' 83 ; תיקון מס' 29 - התשפ"א, עמ' 384.

⁵¹⁴ בהתאם להחלטת הממשלה 180 מיום 5.7.2015 הועברה הסמכות להיות חבר הוועדה, לרבות כהונה כיו"ר, משר המשפטים לשר שתקבע הממשלה, ובהחלטת הממשלה 19 מיום 25.5.2020 הועברה הסמכות לשר לשירותי דת. לפי תיקון מס' 29, על אף העברת הסמכויות האמורה לפי חוק הדיינים משר המשפטים לשר לשירותי דת (שנעשתה בהתאם להוראות סעיף 31(ב) לחוק-יסוד: הממשלה), לפני יום התחילה של תיקון מס' 29 (28.7.2021), מאותו מועד ואילך סמכויות שר המשפטים לפי סעיף זה יהיו נתונות לשר המשפטים.

(4) שני חברי כנסת שייבחרו על ידיה⁵¹⁵ בבחירה חשאית ויכהנו כל עוד הם חברי הכנסת⁵¹⁶, ואם תמה כהונת הכנסת - עד שתבחר הכנסת החדשה חברים אחרים במקומם והכל בכפוף להוראות חוק הכנסת, התשנ"ד-1994;

(5) שני עורכי-דין העובדים במקצועם, שייבחרו על ידי המועצה הארצית של לשכת עורכי הדין לשלוש שנים;

(6) שתי טוענות רבניות העובדות במקצוען, שייבחרו בתוך שלושה חודשים ממועד כינון ממשלה חדשה - האחת על ידי שר המשפטים והשנייה על ידי השר לשירותי דת.

(1א) לפחות אחד מנציגי הממשלה בוועדה, לפחות אחד מנציגי הכנסת בוועדה ולפחות אחד מנציגי לשכת עורכי הדין בוועדה יהיו נשים.⁵¹⁷

(ב) הרכב הוועדה יפורסם ברשומות.

(ג) השר ישמש יושב ראש הוועדה.

⁵¹⁵ (א) ביום 26.3.2003 נבחרו חה"כ אלי ישי וניסן סלומינסקי; ביום 3.7.2006 נבחרו חה"כ יצחק וקנין וניסן סלומינסקי; ביום 8.6.2009 נבחרו חה"כ משה גפני ועתיאל שנלר; ביום 3.6.2013 (הכנסת ה-19) נבחרו חה"כ אלי ישי ושולי מועלם-רפאלי [הערה: הבחירות בשנת 2013 שבוע לפני שהתקבל תיקון מס' 26]; ביום 22.7.2015 (הכנסת ה-20) נבחרו חה"כ ישראל אייכלר ורויטל סויד; ביום 15.7.2020 (הכנסת ה-23) נבחרו חה"כ ישראל אייכלר ומרב מיכאלי; ביום 4.8.2021 נבחרו חה"כ פנינה תמנו שטה וביום 12.7.2023 נבחר חה"כ אליהו ברוכי (הכנסת ה-25).

(ב) על הכנסת לעשות שימוש בכוחה זה תוך זמן סביר מפקיעת כהונתו של חבר הוועדה קודם (בג"ץ 5/86 סיעת ש"ס נ' השר לענייני דתות).

⁵¹⁶ המשכיות החברות בוועדת המינויים חלה רק במקום שחבר הכנסת היוצאת ממשיך לכהן ברציפות גם בכנסת החדשה. היא אינה חלה במקום שחבר הכנסת היוצאת לא מכהן ברציפות גם בכנסת החדשה (בג"ץ 5/86 סיעת ש"ס נ' השר לענייני דתות).

⁵¹⁷ הוראות סעיף 6(1א) שנוספו בתיקון מס' 26 לעניין ייצוג נשים בוועדה יחולו החל מהבחירות הקרובות של נציגים לוועדה (התיקון פורסם ביום 13.6.2013).

(ד) הועדה תוכל לפעול אף אם פחת מספר חבריה, כל עוד לא פחת משבעה, ובהם שני הרבנים הראשיים לישראל.

(ה) לענין סעיפים קטנים (א) ו-(ד), התפנה מקומו של רב ראשי לישראל או של שני הרבנים הראשיים לישראל כאמור בסעיף 20(ד) לחוק הרבנות הראשית, יהיו חברי הועדה במקום שני הרבנים הראשיים לישראל, הרב הראשי לישראל הנותר או מי שקיבל את סמכויותיהם לפי אותו סעיף, בהתאמה.

חוק הקאדים, התשכ"א-1961⁵¹⁸

ועדת המינויים 4. (א) הוועדה לבחירת קאדים (להלן - הוועדה) תהיה של תשעה חברים :

נשיא בית הדין השרעי לערעורים וקאדי נוסף
שיבחר חבר הקאדים לשלוש שנים ;

שר המשפטים וחבר אחר של הממשלה
שייבחר על ידיה ובאין חבר ממשלה מוסלמי -
רשאית הממשלה לבחור סגן שר מוסלמי ;

שלושה חברי הכנסת, מהם לפחות שניים
מוסלמים, שייבחרו על ידי הכנסת בבחירה
חשאית ויכהנו כל עוד הם חברי הכנסת, ואם
תמה כהונת הכנסת - עד שתבחר הכנסת
החדשה חברים אחרים במקומם והכל בכפוף
להוראות חוק הכנסת, התשנ"ד-1994⁵¹⁹ ;

שני עורכי דין, מהם לפחות אחד מוסלמי,
שתבחר המועצה הארצית של לשכת עורכי
הדין לשלוש שנים.

⁵¹⁸ ס"ח התשכ"א, עמ' 118 ; התשס"א, עמ' 141 ; התשנ"ח, עמ' 181 ; התשס"ב, עמ' 505 ; התשע"ע, עמ' 253 ; תיקון מס' 18 - התשע"ו, עמ' 391.

⁵¹⁹ ביום 26.3.03 נבחרו חה"כ ואסל טאהא, אחמד טיבי ומשה כחלון ; ביום 3.7.06 נבחרו חה"כ דוד אזולאי, גאלב מג'אדלה וואסל טאהא ; ביום 19.2.07 נבחר חה"כ אברהם צרצור (מועמד יחיד, במקום חה"כ מג'אדלה שמונה לשר) ; ביום 8.6.09 נבחרו חה"כ דוד אזולאי, עפו אגבאריה ואברהם צרצור ; ביום 3.6.13 נבחרו חה"כ ראובן ריבלין, עיסאווי פריג' ועפו אגבאריה ; ביום 23.7.14 נבחר חה"כ דוד אזולאי (מועמד יחיד, במקום חה"כ ריבלין שנבחר לנשיא) ; ביום 22.7.15 (הכנסת ה-20) נבחרו חה"כ אוסאמה סעדי, עיסאווי פריג' ויואב בן צור, ביום 30.10.2017 בעקבות התפטרות שני החברים המוסלמים (מהוועדה/מהכנסת) נבחרו חה"כ זוהיר בהלול וטלב אבו עראר, וביום 28.11.2018 בעקבות התפטרות זוהיר בהלול מהכנסת נבחר חה"כ עיסאווי פריג' (מועמד יחיד) ; ביום 15.7.2020 (הכנסת ה-23) נבחרו חה"כ מיכאל מלכיאלי, אוסאמה סעדי ומנסור עבאס ; ביום 4.8.2021 (הכנסת ה-24) נבחרו חה"כ אוסאמה סעדי, מנסור עבאס וניר אורבך ; ביום 12.7.2023 (הכנסת ה-25) נבחרו חה"כ ינון אזולאי, אחמד טיבי ומנסור עבאס.

(1א) מבין חברי הוועדה שהם חברי הממשלה או חברי הכנסת, לא ייבחר יותר מחבר אחד מכל מפלגה כהגדרתה בחוק המפלגות, התשנ"ב-1992, ובלבד שייבחרו לפחות שני חברי הכנסת שהם מוסלמים, כאמור בסעיף קטן (א).

520

- (ב) הרכב הועדה יפורסם ברשומות.
- (ג) שר המשפטים ישמש יושב ראש הועדה.
- (ד) הועדה תוכל לפעול אף אם פחת מספר חבריה, כל עוד לא פחת מששה.

⁵²⁰ הוראות סעיף קטן (1א) יחולו על בחירת חברים לוועדה לבחירת קאדים החל בכהונתה של הכנסת ה-21.

חוק הרבנות הראשית לישראל, התש"ס-1980⁵²¹

נציגי הכנסת לאסיפה הבוחרת

הרכב המועצה 4. (א) ואלה חברי המועצה [מועצת הרבנות הראשית לישראל]:

(1) שני הרבנים הראשיים לישראל, אחד ספרדי הנקרא "ראשון לציון" ואחד אשכנזי, שייבחרו בבחירות ישירות, חשאיות ואישיות באסיפה של רבנים ונציגי ציבור (להלן - האסיפה הבוחרת);

(2) ...

(3) ...

(ב) ...

האסיפה הבוחרת 6. (א) האסיפה הבוחרת תהיה של 150 חברים, מהם 80 רבנים ו-70 נציגי ציבור.

(ב) ...

נציגי הציבור באסיפה הבוחרת (תיקון מס' 8) 8. (א) נציגי הציבור שבאסיפה הבוחרת יהיו -
(1) - (6) ...

⁵²¹ ס"ח התש"ס, עמ' 90; תיקון מס' 8 - ס"ח התשפ"ה, עמ' 106.

(7) 5 חברי הכנסת שתבחר הכנסת או ועדה מועדותיה שהסמיכה לכך⁵²², ובלבד שלפחות שלושה מהם יהיו נשים.

⁵²² (1) ועדת הכנסת הוסמכה לבחור את נציגי הכנסת באסיפה, בישיבות הכנסת בימים: 16.2.1983, 7.4.1986
 (2) בחירת 5 נציגי הכנסת במליאה בבחירה חשאית: 24.11.1997; 13.11.2002; ביום 3.3.2003 נבחרו חה"כ יאיר פרץ, שאול יהלום, משה גפני, יצחק הרצוג ודניאל בנלולו; ביום 2.7.2008 (הכנסת ה-17) נבחרו חה"כ יורם מרציאנו, יצחק וקנין, ראובן ריבלין, דוד טל ודוד רותם.
 (3) ביום 5.6.2013 (הכנסת ה-19) בחרה ועדת הכנסת 5 נציגים בהצבעה גלויה, לאחר שהוסמכה לכך על ידי הכנסת ביום 22.5.2013: חה"כ ישראל אייכלר, גילה גמליאל, עליזה לביא, מירי רגב ויוני שטבון.
 (4) ביום 18.7.2018 (הכנסת ה-20) בחרה ועדת הכנסת 5 נציגים בהצבעה גלויה, לאחר שהוסמכה לכך על ידי הכנסת ביום 4.7.2018: חה"כ יעקב אשר, יואב בן-צור, מכלוף מיקי זוהר, עליזה לביא ושולי מועלם-רפאלי
 (5) ביום 1.5.2024 (הכנסת ה-25) בחרה ועדת הכנסת 5 נציגים בהצבעה גלויה, לוועדה הבוחרת את הרבנים הראשיים, לאחר שהוסמכה לכך על ידי הכנסת ביום 27.3.2024: חה"כ אליהו ברוכי, מתן כהנא, יוליה מלינובסקי, חווה אתי עטייה ויצחק קרויזר.
 (6) לפי תיקון מס' 8, המחייב נציגות של נשים, ביום 24.12.2024 (הכנסת ה-25) בחרה ועדת הכנסת 5 נציגים בהצבעה גלויה, לוועדה הבוחרת את חברי מועצת הרבנות הראשית, לאחר שהוסמכה לכך על ידי הכנסת ביום 27.3.2024: חה"כ לימור סון הר מלך, חווה אתי עטייה, משה רוט, קטי קתרין שטרית ופנינה תמנו.

הודעה בדבר קביעת הדרכים והתנאים למינויו של היועץ המשפטי לממשלה⁵²³

1. המועמדים למשרת יועץ משפטי לממשלה יוצעו לממשלה בידי ועדה מקצועית-ציבורית, שהרכבה ואופן פעולתה יפורטו להלן.
2. הועדה המקצועית-הציבורית (להלן - הועדה), תהיה קבועה.
3. בועדה יהיו חמישה חברים, כמפורט להלן:
 - (1) ...
 - (2) ...
 - (3) חבר הכנסת שתבחר ועדת החוקה חוק ומשפט של הכנסת⁵²⁴;
 - (4) ...
 - (5) ...
4. חבר הועדה -
 - (1) ...
 - (2) ...
 - (3) שנתמנה לפי סעיף 3(3), יכהן כל עוד הוא חבר הכנסת.

⁵²³ י"פ התש"ס, עמ' 4894.

⁵²⁴ ביום 6.11.2000 נבחר חה"כ יוסי כץ; ביום 7.10.2003 נבחר חה"כ גדעון סער; ביום 29.9.2009 נבחר חה"כ יריב לוין; ביום 3.6.2013 נבחר חה"כ יריב לוין; ביום 29.7.2015 נבחרה חה"כ ענת ברקן; ביום 20.10.2021 נבחר חה"כ צבי האוזר.

תקנות המבחן (שירותי המבחן), התשי"ט-1959⁵²⁵

- הקמת ועדת 33. תוקם ועדת-המבחן (להלן - הועדה) שתייעץ לשר מבחן ולשירות בכל ענין הנוגע למבחן.
34. חברי הועדה השר ימנה 15 עד 20 חברי הועדה ובלבד שבתוכה יהיו שופט, פרקליט, קצין המשטרה, קצין צבא-הגנה לישראל, חבר הכנסת, פסיכיאטר מחנך, עורך דין ועובד סוציאלי.

⁵²⁵ ק"ת התשי"ט, עמ' 1199; שינוי שם התקנות - ק"ת התשס"ז, עמ' 454.

חוק נציב תלונות הציבור על שופטים, התשס"ב-2002⁵²⁶

הוועדה לבחירת נציב תלונות על שופטים (תיקון מס' 6)	3א.	(א)	אלה חברי הוועדה לבחירת נציב תלונות הציבור על שופטים:
			...
		(3)	חבר הכנסת שתבחר הכנסת או ועדה מוועדותיה שהסמיכה לכך;
			...
	(ג)	(1)	חבר הכנסת שנבחר לפי פסקה (3) שבסעיף קטן (א) יכהן בוועדה לבחירת הנציב כל עוד הוא חבר הכנסת או עד לתום כהונת הכנסת שבחרה בו.
			...
		(4)	התפנה מקומו של אחד החברים המנויים בפסקאות (3) עד (6) שבסעיף קטן (א) לפני תום תקופת כהונתו, ייבחר חבר אחר במקומו בהקדם האפשרי בידי מי שמוסמך לבחור בו כאמור באותו סעיף קטן."

⁵²⁶ ס"ח התשס"ב, עמ' 590; תיקון מס' 6 - ס"ח התשפ"ה, עמ' 338 (תחילה - 5.3.2025; בתוך 30 ימים מיום התחילה ייבחר חבר כנסת ראשון לוועדה לבחירת הנציב לפי סעיף 3א; על הליך בחירתו יחולו הוראות סעיף 64 לתקנון הכנסת (לעניין בחירת נציגי הכנסת לאסיפה הבוחרת לפי סעיף 8(א)(7) לחוק הרבנות הראשית לישראל, התש"ס-1980), אלא אם כן נאמר אחרת בחוק. ביום 19.3.2025, הסמיכה הכנסת את ועדת הכנסת לבחור את נציג הכנסת בוועדה לבחירת הנציב. ביום 8.4.2024 בחרה ועדת הכנסת את חה"כ אופיר כץ.

הוראות הנוגעות לכנסת ולחבריה,
סייגים וייחוד כהונה

חוק בתי הדין הדתיים הדרוזיים, התשכ"ג-1962⁵²⁷

21. קאדי-מדי'הב לא יהיה חבר הכנסת או במועצה של רשות מקומית...	ייחוד הכהונה

חוק בנק ישראל, התש"ע-2010⁵²⁸

11. (א) בכל תקופת כהונתם לא יהיו הנגיד והמשנה לנגיד חבר הכנסת או חבר מועצה של רשות מקומית, ולא ייכללו ברשימת מועמדים בבחירות לכנסת או למועצה של רשות מקומית.	ייחוד כהונה ואיסור עיסוק נוסף

26. (א) לא ימונה ולא יכהן אדם כחבר מקרב הציבור בוועדה [המוניטרית] או במועצה [המינהלית] אם הוא חבר הכנסת או חבר מועצה של רשות מקומית, או אם הוא נכלל ברשימת מועמדים בבחירות לכנסת או למועצה של רשות מקומית.	סייגים לכהונה

⁵²⁷ ס"ח התשכ"ג, עמ' 20.

⁵²⁸ ס"ח התש"ע, עמ' 452. [הוראה דומה היתה בחוק בנק ישראל הקודם - ס' 13 שכותרתו "איסור התעסקות" - ס"ח התשי"ד, עמ' 192; התשמ"א, עמ' 243].

חוק הבנקאות (רישוי), התשמ"א-1981⁵²⁹

הוועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים	36א. (א) הנגיד ימנה ועדה למינוי דירקטורים בתאגידים בנקאיים (בפרק זה - הועדה).
סייגים לכהונה והגבלה לאחר סיום הכהונה	36ב. (ב) לא ימונה ולא יכהן כחבר הוועדה מי שמתקיים בו אחד מאלה: (3) הוא שר, סגן שר או חבר הכנסת, או בעל זיקה אישית, עסקית או פוליטית לשר או לסגן שר, או שהוא עובד המדינה או עובד של תאגיד שהוקם בחוק;

חוק החברות הממשלתיות, התשל"ה-1975⁵³⁰

הגדרה	16. בפרק זה, "דירקטור" - דירקטור מטעם המדינה בחברה ממשלתית.
סייגים	17. (א) אלה אינם כשירים להיות דירקטור: (1) שר, סגן שר וחבר הכנסת;
מינוי	37. (ב) שר, סגן שר או חבר הכנסת לא יהיה מנהל כללי בחברה ממשלתית...
מינוי ושכר	44. (ב) חבר הכנסת לא יהיה רואה חשבון של חברה ממשלתית ולא יהיה שותף בשותפות או בעל מניות בתאגיד שהוא רואה חשבון של חברה ממשלתית.

⁵²⁹ ס"ח התשמ"א, עמ' 1022; תיקון מס' 19 - ס"ח התשע"ב, עמ' 206.

⁵³⁰ ס"ח התשל"ה, עמ' 132.

מינוי ושכר 47. (ב) חבר הכנסת לא יהיה יועץ משפטי לחברה ממשלתית ולא יהיה שותף בשותפות או בעל מניות בתאגיד שהוא יועץ משפטי של חברה ממשלתית.

מינויים בתאגידים ובגופים אחרים שהוקמו בחוק 60.א. (א) על אף האמור בסעיף 60, יחולו הוראות סעיפים 16א, 17, 17א, 18א עד 18ג, 24(ג) ו-37(ד), ו-37(ג) ו-37(ד), לענין מינויים לכהונה בתאגידים שהוקמו בחוק ובגופים אחרים שהוקמו בחיקוק, בשינויים המחוייבים לפי העניין וכמפורט להלן, והכל אם המינוי נעשה בידי שר או בידי הממשלה, או בהמלצתם או באישורם של מי מהם, ובכפוף להוראות החוק או החיקוק שמכוחו מוקם התאגיד או הגוף; נקבע בחוק כי ימונו לתאגידים ולגופים כאמור, נציגים של גופים או ארגונים המנויים באותו חוק, לא יחולו על נציגים אלה הוראות חוק זה.

חוק הרשות השנייה לטלוויזיה ורדיו, התש"ן-1990⁵³¹

סייגים למינוי 9. (א) לא ימונה חבר המועצה -

(1) חבר כנסת או חבר בהנהלה פעילה של מפלגה;

כללי לשכת עורכי הדין (חברי גופים נבחרים או ממונים), התשכ"ט-1969⁵³²

איסור על עורך דין חבר הכנסת 2.א. עורך דין שהוא חבר הכנסת לא יעסוק בעריכת דין באופן המעלה חשש של ניצול לרעה או השגת כל יתרון או העדפה בשל היותו חבר הכנסת.

⁵³¹ ס"ח התש"ן, עמ' 59.

⁵³² ק"ת התשכ"ט, עמ' 673.

הוראות הנוגעות לדיונים מיוחדים לציון מועדים

חוק דוד בן-גוריון, התשל"ז-1976⁵³³

יום הזכרון 10. (א) ו' בכסלו, יום פטירתו של דוד בן-גוריון, יהיה יום זכרון ממלכתי; יום זה יצוין במוסדות המדינה, במחנות צה"ל ובבתי הספר.

(ב) חל ו' בכסלו בערב שבת או בשבת, יקויים יום הזכרון ביום א' שלאחריו.

חוק יום הזיכרון ליצחק רבין, התשנ"ז-1997⁵³⁴

יום הזכרון ליצחק רבין 1. (א) י"ב בחשון, יום הירצחו של ראש הממשלה ושר הביטחון יצחק רבין, יהיה יום זיכרון ממלכתי; יום זה יצוין במוסדות המדינה, במחנות צה"ל ובבתי הספר.

(ב) חל י"ב בחשון ביום ששי או בשבת, יקויים יום הזיכרון ביום חמישי שלפניו.

חוק בנימין זאב הרצל (ציון זכרו ופועלו), התשס"ד-2004⁵³⁵

יום הרצל 10. (א) אחת לשנה, ב' באייר, יום הולדתו של בנימין זאב הרצל, יקויים יום הרצל; ...

(ב) הכנסת תקיים דיון מיוחד לציון יום הרצל במועדו או במועד סמוך.

(ג) חל י' באייר בשבת, יקויים יום הרצל ביום א' שלאחריו.

⁵³³ ס"ח התשל"ז, עמ' 10.

⁵³⁴ ס"ח התשנ"ז, עמ' 186.

⁵³⁵ ס"ח התשס"ד, עמ' 438.

חוק זאב ז'בוטינסקי (ציון זכרו ופועלו), התשס"ה-2005⁵³⁶

- יום זאב ז'בוטינסקי** 10. (א) אחת לשנה, בכ"ט בתמוז, יום פטירתו של זאב ז'בוטינסקי, יקום יום זאב ז'בוטינסקי;...
- (ב) **הכנסת תקיים דיון מיוחד לציון יום זאב ז'בוטינסקי במועדו או במועד סמוך.**
- (ג) חל כ"ט בתמוז בשבת, יקום יום זאב ז'בוטינסקי ביום א' שלאחריו.

חוק להנצחת זכרו של רחבעם זאבי, התשס"ה-2005⁵³⁷

- יום זיכרון** 10. (א) אחת לשנה, בל' בתשרי, יום הירצחו של רחבעם זאבי, יקוימו אירועי זיכרון להנצחת זכרו של רחבעם זאבי; ביום זה -
- (1) יתקיים טקס זיכרון ממלכתי בסמוך לקברו;
- (2) במחנות צה"ל יוקדש זמן ללימוד פועלו.
- (ב) חל ל' בתשרי ביום שישי, תוקדם פעילות ההנצחה ליום חמישי שלפניו.

חוק זכויות הסטודנט, התשס"ז-2007⁵³⁸

- יום הסטודנט הלאומי (תיקון מס' 2)** 22. (א) יום הסטודנט הלאומי יצוין מדי שנה ביום חמישי האחרון שלפני חג השבועות.
- (ב) יום הסטודנט הלאומי יצוין, בין היתר -

⁵³⁶ ס"ח התשס"ה, עמ' 268.

⁵³⁷ ס"ח התשס"ה, עמ' 698.

⁵³⁸ ס"ח התשס"ז, עמ' 320. סעיף 22ב התווסף בתיקון מס' 2 משנת התש"ע.

(1) **בכנסת, בדיון מיוחד במליאת הכנסת בשבוע שבו חל יום הסטודנט הלאומי או במועד סמוך לו;**

(2) **בצה"ל - לשם הטמעת חשיבותה של ההשכלה הגבוהה ולהכרה בתרומתו של ציבור הסטודנטים בהתאם למטרת פרק זה;**

(3) **במוסדות; המוסדות יאפשרו לקיים אירועים לציון יום זה;**

(4) **בפעילויות נוספות שהממשלה תחליט עליהן.**

חוק יום לציון היציאה והגירוש של היהודים מארצות ערב ומאיראן, התשע"ד-2014⁵³⁹

יום ציון - 1. (א) **יהודי ארצות ערב ואיראן** מדי שנה, ביום 30 בנובמבר, יקום יום לציון היציאה והגירוש של היהודים מארצות ערב ומאיראן; ביום זה -

(1) **השר לאזרחים ותיקים יורה על קיום טקס מרכזי לפתיחתו;**

(2) **שר החינוך יעודד קיום פעילות חינוכית בקשר ליום האמור;**

(3) **שר החוץ יורה על קיום פעילויות, לרבות באמצעות נציגויות ישראל בחוץ לארץ, להגברת המודעות הבין לאומית בקשר לפליטים היהודים יוצאי ארצות ערב ואיראן ולזכויותיהם לפיצוי;**

⁵³⁹ ס"ח התשע"ד, עמ' 585.

בפסקה זו, "פליט יהודי יוצא ארצות
ערב ואיראן" - כהגדרתו בסעיף 2
לחוק לשמירה על זכויותיהם לפיצוי
של פליטים יהודים יוצאי ארצות ערב
ואיראן, התש"ע-2010.

(ב) חל 30 בנובמבר ביום שישי או שבת, יקוים
היום לציון היציאה והגירוש של היהודים
מארצות ערב ומאיראן ביום חמישי שלפניו.

2. דיון בכנסת
הכנסת תקיים דיון מיוחד ביום לציון היציאה
והגירוש של היהודים מארצות ערב ומאיראן; הדיון
יתקיים במועד האמור בסעיף 1 או במועד סמוך לו.

ביצוע 3. השר לאזרחים ותיקים ממונה על ביצוע חוק זה.

חוק יום העלייה, התשע"ו-2016⁵⁴⁰

1. מטרה
מטרתו של חוק זה לקבוע יום ציון שנתי להכרה
בחשיבותה של העלייה לארץ ישראל כבסיס לקיומה
של מדינת ישראל, להתפתחותה ולעיצובה כחברה
רב-תרבותית, ולציון מועד הכניסה לארץ ישראל
שאיירע ביום י' בניסן.

2. מועד ציון יום העלייה
(א) יום העלייה יצוין מדי שנה ביום ז' בחשוון
(להלן - יום העלייה).

(ב) חל יום העלייה ביום שישי, יצוין יום העלייה
ביום רביעי שלפניו.

3. פעולות לציון יום העלייה
(א) יום העלייה יצוין -

(1) **בדיון מיוחד במליאת הכנסת ובוועדת**
העלייה, הקליטה והתפוצות של
הכנסת;

(2) באירוע מיוחד בישיבת הממשלה;

⁵⁴⁰ ס"ח התשע"ו, עמ' 934.

(3) בבית הנשיא ;

(4) במערכת החינוך, בצבא הגנה לישראל ובמשטרת ישראל.

(ב) שר העלייה והקליטה רשאי לקבוע פעולות נוספות לציון יום העלייה, ובכלל זה פעולות שיתקיימו בשיתוף פעולה עם הסוכנות היהודית לארץ ישראל וההסתדרות הציונית העולמית.

חוק יום הניצחון על גרמניה הנאצית, התשע"ז-2017⁵⁴¹

מטרה 1. מטרת חוק זה לקבוע יום לציון ניצחון בעלות הברית על גרמניה הנאצית ולהנציח את זכר גבורת הלוחמים מקרב בעלות הברית, בדגש על גבורת הלוחמים היהודים.

יום ניצחון בעלות הברית על גרמניה הנאצית 2. (א) מדי שנה ביום 9 במאי יקוים יום לציון ניצחון בעלות הברית על גרמניה הנאצית (בחוק זה - יום הניצחון על גרמניה הנאצית).

(ב) חל 9 במאי ביום חג, מנוחה או שבתון, או ביום זיכרון או ציון ממלכתי, או ביום שלפני אחד הימים כאמור, יקוימו הפעילויות של יום הניצחון על גרמניה הנאצית ביום ראשון בשבוע שלאחר מכן.

דרכי קיום 3. (א) במחנות צה"ל ובבתי הספר יוקדש זמן ללימוד הנושאים הנוגעים למטרת חוק זה ; שר החינוך רשאי להורות כי בבתי ספר מסוימים יום הניצחון על גרמניה הנאצית יצוין ביום כ"ו באייר.

(ב) הכנסת תקיים ישיבה ממלכתית לרגל יום הניצחון על גרמניה הנאצית.

⁵⁴¹ ס"ח התשע"ז, עמ' 1147.

(ג) הממשלה תעודד קיום פעילות להנחלת מורשת ניצחון בעלות הברית על גרמניה הנאצית.

(ד) יתקיים טקס מרכזי לרגל יום הניצחון על גרמניה הנאצית, לפי החלטת הממשלה.

(ה) שר העלייה והקליטה יארגן תהלוכת ניצחון ממלכתית שתיערך בירושלים לרגל יום הניצחון על גרמניה הנאצית.

... 4.

5. **ביצוע ותקנות** שר העלייה והקליטה ממונה על ביצוע חוק זה והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

... 6.

חוק יום ציון לאומי לתרומתה ולפועלה של העדה הדרוזית, **התשע"ח-2018**⁵⁴²

1. **מטרה** מטרת חוק זה לקבוע יום לאומי לציון פועלה של העדה הדרוזית ותרומתה למדינת ישראל בבניין הארץ, בחיזוק הביטחון ובעיצוב פני החברה הישראלית כחברה שוויונית ומגוונת.

2. **יום לאומי לעדה הדרוזית** (א) מדי שנה, ביום 1 במרס, היום שבו החל בשנת 1956 גיוס החובה של בני העדה הדרוזית לצבא הגנה לישראל, יקום יום לאומי לציון פועלה של העדה הדרוזית ותרומתה למדינת ישראל (בחוק זה - יום לאומי לעדה הדרוזית).

(ב) חל 1 במרס ביום חג, מנוחה או שבתון, ביום זיכרון או ציון ממלכתי או ביום שלפני אחד הימים כאמור, יקוימו הפעילויות של היום הלאומי לעדה הדרוזית ביום ראשון בשבוע שלאחר מכן.

⁵⁴² ס"ח התשע"ח, עמ' 680.

דרכי קיום 3. (א) במחנות צה"ל יוקדש זמן ללימוד הנושאים הנוגעים למטרת חוק זה.

(ב) יתקיים טקס מרכזי לרגל היום הלאומי לעדה הדרוזית; משרד הביטחון יהיה מופקד על עריכת הטקס.

(ג) **הכנסת תקיים ישיבה ממלכתית לרגל היום הלאומי לעדה הדרוזית, במועד האמור בסעיף 2 או במועד סמוך לו.**

(ד) בית הנשיא יציין את היום הלאומי לעדה הדרוזית במועד האמור בסעיף 2 או במועד סמוך לו.

ביצוע ותקנות 4. שר הביטחון ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות לביצועו.

חוק יום משפחות היתומים בישראל, התשפ"ד-2024⁵⁴³

מטרה 1. מטרתו של חוק זה לקבוע יום ציון שנתי לחיזוק מעמדן ולהעצמתן של משפחות האלמנים, האלמנות והילדים היתומים בישראל, ולבטא את מחויבות החברה בישראל לזכויותיהם המושתתות על ערכיה של מדינת ישראל כמדינה יהודית ודמוקרטית.

הגדרות 2. בחוק זה -

"משפחת יתומים" - משפחה שבה ילד אחד או יותר שטרם מלאו להם 18 שנים ואחד מהוריו או שניהם נפטרו;

"השר" - שר התרבות והספורט.

⁵⁴³ ס"ח התשפ"ד, עמ' 642.

יום ציון שנתי 3. אחת לשנה, ביום כ"ה בכסלו, נר ראשון של חנוכה, יקוים יום לכבודן של משפחות היתומים בישראל (להלן - יום משפחות היתומים); חל יום משפחות היתומים ביום מנוחה או שבתון, יקוים יום משפחות היתומים ביום ב' שלאחר מכן.

ציון יום משפחות היתומים 4. (א) יום משפחות היתומים יצוין, בין השאר -

(1) **בכנסת, בדיון מיוחד לציון יום משפחות היתומים במועד האמור בסעיף 3 או במועד סמוך לו; הדיון יתקיים במליאת הכנסת ולפחות בוועדה אחת מוועדות הכנסת כפי שתקבע ועדת הכנסת;**⁵⁴⁴

(2) בדיון מיוחד אצל האפוטרופוס הכללי ביום משפחות היתומים או במועד סמוך לו; הדיון יתקיים בשיתוף משרדי ממשלה וגורמים אחרים העוסקים בקידום זכויותיהם וצורכיהם של משפחות היתומים בישראל, אלמנים, אלמנות וילדים יתומים, ומייצגים את ענייניהם; האפוטרופוס הכללי ידווח לוועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת בכתב על מסקנותיו מהדיון האמור, בתוך חודש ממועד קיומו;

(3) בבית הנשיא, כפי שיחליט נשיא המדינה ביום משפחות היתומים או במועד סמוך לו.

(ב) השר רשאי להורות על דרכים נוספות בתחומי הפעילות של משרדו לציון יום משפחות היתומים, לשם הטמעת ערכה וחשיבותה של אחריות הקהילה למשפחות היתומים ולשם הגשמת מטרות חוק זה, והכול בכפוף לתקציב ייעודי שיוקצה לכך מאוצר המדינה.

ביצוע 5. השר ממונה על ביצוע חוק זה.

⁵⁴⁴ ביום 10.12.2024 קבעה ועדת הכנסת את הוועדה המיוחדת לזכויות הילד.

חוק יום האחדות, התשפ"ד-2024⁵⁴⁵

מטרה 1. מטרתו של חוק זה לקבוע יום ציון לנושא האחדות, הלכידות החברתית והערבות ההדדית, בחברה הישראלית ובעם היהודי בתפוצות, ולעודד פעולות אשר יקדמו ערכים אלה, מתוך אמונה בחשיבות קבלת האחר ובכוחם של עם וחברה מאוחדים לחיזוק החוסן הלאומי וליצירת בסיס איתן וראוי לדורות הבאים.

יום האחדות 2. (א) מדי שנה ביום א' בסיוון יצוין יום האחדות (להלן - יום האחדות).

(ב) חל יום האחדות ביום חג, מנוחה או שבתון, או ביום זיכרון או ציון ממלכתי, או ביום שלפני או אחרי אחד הימים כאמור, יצוין יום זה ביום החול הראשון שאחרי אותו יום.

פעולות לציון יום האחדות 3. יום האחדות יצוין, בין השאר -

(1) **בדיונים מיוחדים במליאת הכנסת ובועדת החינוך, התרבות והספורט של הכנסת, במועד האמור בסעיף 2 או במועד סמוך לו; חל יום האחדות בפגרת הכנסת, רשאי יושב ראש הכנסת לקבוע מועד אחר לציון יום האחדות במליאת הכנסת;**

חוק יום בריאות הנפש, התשפ"ד-2024⁵⁴⁶

מטרה 1. מטרתו של חוק זה לקבוע יום ציון שנתי לשם הגברת הידע והמודעות של הציבור לתחום בריאות הנפש בכלל ולהיבטים הייחודיים והלאומיים של החברה בישראל בפרט, לרבות לשירותי סיוע, טיפול ושיקום, לשם קידום ההכרה בזכות של כל אדם לחוסן ולבריאות נפשיים ובזכותם של מתמודדי נפש להשתתפות שוויונית בכל תחומי החיים, ולשם צמצום דעות קדומות בתחום זה.

⁵⁴⁵ ס"ח התשפ"ד, עמ' 938 (פורסם ביום כ"ט באייר התשפ"ד (6.6.2024) ותחולתו משנת התשפ"ה).

⁵⁴⁶ ס"ח התשפ"ד, עמ' 1114.

יום בריאות הנפש 2. (א) מדי שנה, ביום 10 באוקטובר, המועד שבו מצוין יום בריאות הנפש העולמי, יצוין בישראל יום בריאות הנפש (בחוק זה – יום בריאות הנפש).

(ב) חל יום בריאות הנפש ביום חג, מנוחה או שבתון, או ביום זיכרון או ציון ממלכתי, או ביום שלפני אחד הימים כאמור, יצוין יום זה ביום החול הראשון שאחרי אותו יום.

דרכי קיום 3. יום בריאות הנפש יצוין, בין השאר -

(1) **בדיון מיוחד במליאת הכנסת במועד האמור בסעיף 2 או במועד סמוך לו; חל יום בריאות הנפש בפגרת הכנסת, רשאי יושב ראש הכנסת לקבוע מועד אחר לציון יום בריאות הנפש במליאת הכנסת;**

חוק להנצחת זכרו של מרן הרב עובדיה יוסף, התשפ"ה-2025⁵⁴⁷

פרק ג': יום מרן הרב עובדיה יוסף

יום מרן הרב עובדיה יוסף 11. (א) אחת לשנה, ביום ג' בחשוון, יום פטירתו של מרן הרב עובדיה יוסף, יקוים יום מרן הרב עובדיה יוסף; חל ג' בחשוון בשבת, יקוים יום מרן הרב עובדיה יוסף ביום א' שלאחריו.

...

(ג) **הכנסת תקיים דיון מיוחד לציון יום מרן הרב עובדיה יוסף במועד האמור בסעיף קטן (א) או במועד סמוך לו.**

⁵⁴⁷ ס"ח התשפ"ה, עמ' 256.

**חוק יום לציון עליית יהודי תימן לישראל ולהנצחת זכרם של
הנספים בדרך לישראל, התשפ"ה-2025⁵⁴⁸**

- יום לציון עליית יהודי תימן לישראל ולהנצחת זכרם של הנספים בדרך לישראל**
1. (א) מדי שנה, ביום ט"ו בכסלו, יקוים יום לציון עליית יהודי תימן לישראל ולהנצחת זכרם של הנספים בדרך לישראל (בחוק זה - יום לציון עליית יהודי תימן).
- (ב) חל ט"ו בכסלו ביום חג, מנוחה או שבתון, או ביום זיכרון או יום ציון ממלכתי, או ביום שלפני אחד הימים כאמור, יצוין יום לציון עליית יהודי תימן ביום ראשון בשבוע שלאחר מכן.

2. **דרכי קיום** יום לציון עליית יהודי תימן יצוין, בין השאר -

- (1) **בדיון מיוחד בכנסת, במועד האמור בסעיף 1 או במועד סמוך לו; חל המועד האמור בסעיף 1 במהלך פגרת הכנסת, רשאי יושב ראש הכנסת לקבוע מועד אחר לציון יום זה בכנסת;**

...
**חוק יום לציון מכתב 18 המשפחות היהודיות מגאורגיה,
התשפ"ה-2025⁵⁴⁹**

- מטרה**
1. מטרתו של חוק זה לקבוע יום לציון מכתבן של 18 משפחות יהודיות מגאורגיה, לוועדה לזכויות האדם באו"ם, מיום כ"ב באב התשכ"ט, בבקשה לסייע להן לקבל היתר לעלות לישראל (בחוק זה - מכתב 18 המשפחות), ולציון חלקו של המכתב האמור במאבק לעליית יהודים מברית המועצות לישראל.
- יום לציון מכתב 18 המשפחות**
2. (א) מדי שנה, ביום א' בכסלו יקוים יום לציון מכתב 18 המשפחות.

⁵⁴⁸ ס"ח התשפ"ה, עמ' 292.

⁵⁴⁹ ס"ח התשפ"ה, עמ' 336.

(ב) חל א' בכסלו ביום חג, מנוחה או שבתון, או ביום זיכרון או יום ציון ממלכתי, או ביום שלפני אחד הימים כאמור, יצוין יום לציון מכתב 18 המשפחות ביום שלישי בשבוע שלאחר מכן.

דרכי קיום 3. יום לציון מכתב 18 המשפחות יצוין, בין השאר -

(1) **בדיון מיוחד בכנסת, במועד האמור בסעיף 2 או במועד סמוך לו; חל המועד האמור בסעיף 2 במהלך פגרת הכנסת, רשאי יושב ראש הכנסת לקבוע מועד אחר לציון יום זה בכנסת;**

...